

نصرو پر ابو عبد الرحمن القفري

تەفسیری رهوان

بۆ تیگەیشتنی قورئان

به‌رگی [۵]

نووسینی

مه‌لا مه‌حموودی گه‌لا‌له‌یی

جزمی [۱۰]

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسىرى رەۋان

بۆ تېگە يىشتى قورئان

بەرگى يىتجەم

نوسىنى

مەلا مەحمودى گەلا ئەيى

جزمى (۱۰)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

-
- ❖ تەفسىرى دەۋان بۇ تىگە يىشتى قورئان .
 - ❖ نووسىنى : مەلا مەحمۇدى گەلەلى .
 - ❖ چاپى يەكەم .
 - ❖ چاپخانى ئۆفسىتى تىشك .
 - ❖ تىراز : (۵۰۰) دانە .
 - ❖ ژمارى سپاردن : (۱۷۰) ى سالى (۱۹۹۹) .
 - ❖ مافى چاپکردن پارىژراۋە و تەنها ى نووسەرە .
 - ❖ چاپ و يىت چىنىنى : مەلەندى كۆمپىوتەرى ئاۋىزە — سالىمانى .

سه ره تایی جریمی دهیهم

چونیه تی دابهش کردنی دهسکهوتی جهنگ

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن كُنْتُمْ ءَامَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَزَلَّنَا
عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَاقِ أَالْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

له نایه تی پیشوودا پهره ردگار فرمانی به موسولمانان کرد که دژی
کافران بجهنگن، فرموی: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾: جهنگیش به شیوه یه کی ناسایی و
عاده تی به شوینی دا دهسکهوت ده بی، نه مجار پهره ردگار لیله دا یاسای
دابهش کردنی دهسکهوتی جهنگ دیاری ده کار ده فرموی: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا
غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ بزائن: نه وهی له جهنگ دا ده بیته دهسکهوتتان،
ده کریته پینج بهش؛ به شتیک له پینج به شه که ده دری بفوانه ی نایه ته که باسی
کردون، به لام شتیک هدیو پرسیار ده کری بۆ نایه ته که شهش لایه نی باس
کردون که پینج یه که که بیان به سدردا دابهش ده کری؟ له وه لام دا ده گوتری رای
راستو صدحیح نه وه یه: که هینانی ناوی خودا بۆ پیروزی و ته به پروکوه پینج
یه که که همر به سمر پینج لایه ن دا دابهش ده کری.

ته بو عالیه ده لی: نهو به شه ی بۆ خودا دیاری کراوه له پیوستی که عبده دا
خارج ده کری. به لام رایه که ی رت کراوه ته وه به وه که ناوه دانگردنه وه ی نهو
پینج لایه نه ی پینج یه که که بیان به سدردا دابهش ده کری نه مانه ن.

۱- به شتیک بۆ پیغه مبه ره، به تاره زوی خوی دهیدا به کی دهیدا.

۲- به شی خرمه کانی پیغه مبه ره که بریتسین: له به نوهاش هو
به نوموطه لیب. نه مه رای شافیعی و نه حمه دو هی تریشه، به لگه شیان نهو

فرموده دهیهم: که بوخاری و نه سائی دهریان هیئاوه ده لئین: کاتی پیغه مبهر ۱۱۱ بهشی (ذوی القربی)ی دابهش کرد ته نیا له نیاوان به نوهاشبو به نوموطله لیب دا بهشی کردو فرمودی: (اِنَّهُمْ لَمْ يَخْلُقُونِي فِي جَاهِلِيَةٍ وَلَا اِسْلَامًا، اِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَلَبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ). که نه مهی فرمود: په نجه کانیشی تیکنان.

بوخاری ده لئ: لهیث کوتی: یونس بزیگیرامه وه نه مهیشی زیاد کرد وتی: پیغه مبهر ۱۱۱ هیچی بۆ بهنی عهبدو شه مسرو بهنی نه وفل داننا. تیبنو نیسحاق ده لئ: عهبدو شه مسرو هاشبو موطله لیب برای دایکی بوون، دایکیان عاتیکه کی کچی موپړه یه، نه وفل برای باوکییان بوو، نه سائی ده فرمودی: پیغه مبهر بهشی خزمه کانی دانا که بریتی بوون له به نوهاشبو بهنو موطله لیب هدیانبوو ده ولمه ند بوو هدیان بوو همزار بوو!

به لام دواي وه فاتی پیغه مبهر ۱۱۱ به لای نیمامی شافعی یوه ظاهیری نایه ته کهش نه وهی لی وهرده گیری پینج یه کی ده سته کموته که ده کری به پینج بهش، به شیک بۆ پیغه مبهره ۱۱۱ له بهر ژده ندی موسولمانان دا خمرج ده کری وه کوو کرینی کالو پیداوستی جیهاد. به شیک بۆ خزمه کانیه تی به ده ولمه مندو همزار یانه وه، به سریان دا دابهش ده کری بۆ هر تیرینه کیان دوو هینده ی میینه یه کیان. نهو سی به شه که ی تریشی بۆ سی لایه نه که ی تر: هه تیوو همزارو ربواره.

نیمامی نه بو حدیفه ده فرمودی: بهشی پیغه مبهر ۱۱۱ دوا وه فاتی نامینی. همروه ها بهشی خزمه کانیشی نامینی. نه گهر بیاندریتی به بونه ی همزار یه وه ده یاندریتی ته گینا ده ولمه منده کانیا نیا ندریتی. به لکوو پینج یه که که به سهر هه تیوو همزارو ربواره دا دابهش ده کری.

نیمامی مالیک ده فرمودی: دوا وه فاتی پیغه مبهر ۱۱۱ دابهش کرده که حواله ی رای نیمام ده کری، به تاره زوی خوی چونی به یاش زانی ناوا دابهشی ده کا. حمزی لی بوو هه مووی ده خاته بهی تو لماله وه، نه گهر به لایه وه گونجاو

بوو به‌سمر نه‌وانه‌ی نایه‌ته‌که ناوی هی‌ناون دابه‌شی ده‌کا، نه‌گمر به‌لایه‌وه په‌سند بوو: هه‌ندیکیان ده‌یاندریت‌ی و هه‌ندیکیان نایاندریت‌ی.

مالیکیه‌کان، به‌لگه‌یان زۆرن، یه‌ک‌ی له‌و به‌لگانه: نه‌و فەرمووده‌یه‌یه: که له‌عه‌بدوللای کورپی مه‌سعوده‌وه ریوایه‌ت کراوه: ده‌فهرمووی: پیغه‌مبهر ﷺ رۆژی جه‌نگی حونه‌ین ده‌ستکه‌وتی جه‌نگی به‌شیوه‌یه‌کی تایبه‌تی دا به‌چه‌ند که‌سیکی تایبه‌تی، سه‌د حوشت‌ری دا به‌ته‌قره‌عی کورپی حاییس، سه‌د حوشت‌ریشی دا به‌عویده‌ینه‌ی کورپی حیصن، هه‌روا هه‌ندیکی تری له‌و ده‌ستکه‌وته دا به‌هه‌ندی پیاو ماقول‌ی عه‌ره‌ب، پیاو‌یک و‌تی: وه‌للا‌هی نه‌م دابه‌شکرده‌نه دادپه‌روه‌ری تیدا نیه، یان لایه‌نی خودای تیدا ره‌چاو نه‌کراوه. عه‌بدوللا ده‌فهرمووی: وتم: سو‌یند بی‌ به‌خودا نه‌مه بو‌ پیغه‌مبهر ﷺ ده‌گیرمه‌وه. ئیتر هه‌واله‌که‌م بو‌ گیرایه‌وه نه‌ویش فهرمووی: (يُوحَمُّ لَهِ اُخِي مُوسَى لَقَدْ اُوذِيَ بِاَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبِرْ) خوا ره‌حم به‌موسای برام بکا، بی‌گومان نه‌ویش له‌سمر ده‌ستی گه‌له‌که‌ی له‌مه زیاتر نا‌ره‌حه‌ت کراو خۆی را‌گرت.

۳- بو‌ هه‌تیوان: زارۆکو مندالی موسولمانان که باوکه‌کانیان نه‌مابن.

۴- بو‌ هه‌ژاران: نه‌و موسولمانانه‌ی هه‌ژارنو پتو‌یستیان هه‌یه.

۵- ریبوار: نه‌و موسولمانه‌ی له‌مالو ولاتی خۆی دوور که‌وتوته‌وه و پاره‌ی

بی‌ نه‌ماوه.

نه‌مجار ده‌فهرمووی: ﴿اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللهِ...﴾ واته: پابه‌ندی نه‌و شه‌ریعه‌ت و یاسایه‌بن که بو‌مان داناون ده‌رباره‌ی پینج یه‌کی ده‌ستکه‌وت و لی‌ی ده‌رمه‌جن، نه‌گمر ئیوه ئیمانتان به‌خودا هه‌یه و خۆتان به‌موسولمان ده‌زانن. ﴿وَمَا اَنْزَلْنَا عَلٰی عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقٰی الْجَمْعَانِ﴾ هه‌روه‌ها نه‌گمر راست ده‌که‌ن برواتان به‌و په‌یامه هه‌یه که نارد و ومانه بو‌ سهر به‌نده‌ی خو‌شه‌ویستمان که پیغه‌مبهره یان: بزائن؛ نه‌و مالو کالایه‌ی ده‌ستان ده‌که‌وی له‌جه‌نگ دا پینج یه‌کی ده‌دری به‌و پینج لایه‌نانه‌ی باسکران. ئیوه ته‌ماعتان تی‌یدا نه‌بی، به‌چوار به‌شه‌که‌ی تری قینیات بکه‌ن، نه‌گمر ئیوه

نیماتان به خودا هیناوه و پرواتان بهو په یامه هدیسه که لمرژوی به دردا خودا ناردویه بۆ پیغه مبری خوی، نهو رژی به دره ی که حقو به تالی تیدا جیا کرایهوه، موسولمانان به سهر کافره کان دا زال کردن، نهو رژی سوپای موسولمانو سوپای کوفر بهیسه ک گیشتر و لیکیان دا، نهو جینگه یه کهم جینگ بوو که پیغه مبر ﷺ ته شریفی به شداری تیدا کرد، **﴿وَاللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾** په روه دگار به سهر هه موو شتی که دا خاوهن ده سلاتو توانایه، ده توانی نیه ی موسولمانی که مو بۆ چه کو نامیری جینگ به سهر له شکری زوری کارفران دا زال بکاوو هیچ شتی که نیه بیسته کو سپو ته گهره له بمردهم نه نجامدانی ریستو نیراده ی دا!

جا هه رچنده مه بهستی جیهاد بهم دهقه قورنائیه ناشکرایه، سنوردار کرا، ده رکوت جیهاد بۆ خودایه، له پیناو نامانجیک دایه په دیوه ندی به بانگوازی خوداو نایینی خوداو مهنه جی ژبانسه هدیسه. به لئ هه رچنده ملکیمتی ده سکه وتی جینگ لهوه پیش، قورنان حواله ی خوداو پیغه مبری کردو صلاحیه تی دابه شکردنی دایه ده ست پیغه مبر ﷺ که به گویره ی یاسای خودا دابه شی بکا، موجهیده کانی لی دوره پریز کرد، بۆ نهوه ی مه به ستو هه لسو که وتیان خالیص بۆ خودا بۆ! وه لی له گدل هه بوونی نه م راستیانه دا پیویسته نهوه بزانی: که مهنه جی قورنان مهنه جیکی خوداییه، روه پری واقع ده بیتهوه به پریارو نه حکامی له بارو گونجاو، بۆ هه موو روداو یک حوکی تاییه تی خوی هدیسه، بۆ هه موو کی شهیه ک حه للی گونجاوی هدیسه، چاره سهری خوی بۆ دیاری ده کا.

ناشکرایه: جینگ به پریابوه، موسولمانان سهر که وتوون، ده سکه وت هدیسه، جینگاره هه ن. نهو جینگاره نه لمری که ی خودا دا تیکوشاون، مالو گیانی خویان به خت کرده، خویان کردۆته پیشمرگه فیدانی، به ویستی خویان هاتوونه گۆره پانی جینگه وه، به چه کو نازو تفاق خویان به مالو گیانه وه ناماده ی غمزا بوون، ته نانه ت هه ندیکیان و پرای دابینکردنی پیدا ویستی بۆ خویان، پیدا ویستی که سانی دیکه شیان دابین کرده. ده ی ته مانه به گیانو مال ناماده ی خۆ به خت کردن بوون، ده سکه وتیان ده ست ده کهوی، به هو ی نازایه تی و

مهردی خۆیان غه‌نیمه‌تیان دیته ده‌ست.. له‌وه پێشیش دلو ده‌روونیان پالفته
 کراوه له‌وه‌ی که ته‌ماعی نه‌و ده‌سکه‌وتانه‌یان هه‌بی، هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه
 خاوه‌نیه‌تی نه‌و غه‌نائیمه‌ بۆ خوداو پێغه‌مبه‌ر گیراوه‌ته‌وه. که‌وابی زه‌مینه
 خۆش کراوه بۆ نه‌وه‌ی هه‌ریه‌که‌یان له‌م ده‌ستکه‌وته به‌شی خۆی بدریت،
 له‌کاتیک دا نه‌و جه‌نگاوه‌رانه‌ واهه‌ست ده‌که‌ن - که نه‌و به‌شه‌ی ده‌یاندریتی
 خوداو پێغه‌مبه‌ر ده‌یانده‌نی، نیتز نه‌م به‌ش پێ دانه‌ پێوستیه‌کانیان دابین
 ده‌کا، داخوازییه‌ ئاده‌میزاده‌کانیان تیر ده‌کا، بێ نه‌وه‌ی هه‌لپه‌ هه‌لپو کیشه‌و
 دووبه‌ره‌کی له‌دابه‌شکردنه‌که‌ دا په‌یدا بێ. نه‌مه‌ش دوا‌ی نه‌وه‌ی که
 له‌سه‌ره‌تای سوره‌ته‌که‌ دا به‌پراریکی یه‌کا لاکه‌روه ﴿قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ
 وَلِرَسُولٍ﴾ ملکيه‌تو ده‌سه‌لاته‌که‌ دیاری کرا. له‌لایه‌کی تره‌وه‌ وه‌کو له‌وه
 پێش به‌کورتی ئاماژه‌مان بۆ کرد، زانایانی نیسلام له‌سه‌ر نه‌م نایه‌ته‌ ریوایاتی
 جۆراو جۆریان گیراوه‌ته‌وه، زۆر راو بۆچوونی فیه‌قی جۆراو جۆریان له‌سه‌ر نه‌م
 نایه‌ته‌ هه‌ڵسانده‌وه، یه‌که‌م: ئایا مانای (الغنائم) و (الانفال) یه‌ک مانایه‌؟
 یان هه‌ر یه‌که‌یان مانای تابه‌تی خۆی هه‌یه‌؟ دووه‌م: نه‌و پێنج یه‌که‌ی (جگه‌
 له‌و چوار به‌شه‌ی که‌ ده‌دری به‌جه‌نگاوه‌ران) چۆن دابه‌ش ده‌کری؟ سییه‌م:
 ده‌رباره‌ی پێنج یه‌که‌ی پێنج یه‌که‌که‌ (خمس الخمس) ی که‌ ده‌دری به‌خودا،
 ئایا نه‌و پێنج یه‌که‌یه‌ که‌ ده‌دری به‌پێغه‌مبه‌ر؟ یان نه‌ویش بۆخۆی به‌شی
 سه‌ربه‌خۆیه‌؟ چواره‌م: نه‌و پێنج یه‌که‌ی بۆ پێغه‌مبه‌ر ﴿لِلّٰهِ دِيَارِی کِرَاوَه، ئایا
 تابه‌ته‌ به‌خۆیه‌وه، یان حوکه‌مه‌که‌ی ده‌گوزرتته‌وه‌ بۆ جێنیشین و فەرمانپروایانی
 دوا خۆشی؟ پێنجه‌م: ده‌رباره‌ی پێنج یه‌که‌ی خزمه‌کانی پێغه‌مبه‌ر ﴿لِلّٰهِ ئایا دوا
 سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ر ﴿لِلّٰهِ هه‌ر به‌رده‌وامه‌و ده‌دری به‌به‌ره‌ی هاشم به‌ره‌ی
 موطه‌لیب؟ یان دوا پێغه‌مبه‌ر ﴿لِلّٰهِ نیشه‌که‌ حه‌واله‌ی فەرمانپروای موسوڵمانان
 ده‌کری بۆ نه‌وه‌ی به‌ئيجته‌هاد و بۆچوونی خۆی برپاری تیدا بدا؟ شه‌شه‌م: ئایا
 نه‌و پێنج یه‌که‌ی که‌ بۆ خوداو پێغه‌مبه‌رو خزمه‌کانی و هه‌ژاران و هه‌تیوان و
 رێبواران دیاری کراوه‌ ده‌کرته‌ پێنج به‌شی چوون یه‌ک: یان نه‌ویش حه‌واله‌ی
 پێغه‌مبه‌ر ﴿لِلّٰهِ کراوه‌ و نه‌ویش فەرمانپروایان چۆنیان بو‌ی ناوا دابه‌شی ده‌که‌ن؟
 نه‌مانه‌ هه‌موویان راو بۆچوونی فیه‌قین و هه‌ریه‌که‌یان به‌لگه‌ی خۆی

بہدہستہ وہیہ، بہپتویستمان نہزانی ہہموو تہو راو بۆچونزو بہلگہ ہیئانہوہو رتدانہوہیان راگوتزی تیرہ بکہینزو بیانخزینینہ تہم جیگایہوہ. بہتابہتی کہ مہوزوعی دہسکوت (غنائم) بہشیوہیہکی گشتیو تیکرایی تہمپڑ واقعیکی ٹیسلامی نیہو روہپروی موسولمانان ناپیتہوہ، تہمپڑ تہم مہسہلہ، واقعیکی زیندو نیہ، چونکہ دہولتیکی ٹیسلامی لہگوتی نیہ، فہرمانپہوایدہکی موسولمان نیہ، نہتہوہیہکی موسولمان بہو مانایہ نیہ لہپیناوا ٹایینی خودادا جیہاد بکاو دہستکوتی لہجہنگا ہہپتو ہہولتی تہوہ بدا بزانی چۆن دابہشی بکا. تہمپڑ چی لہو بارہوہ بگوتری: کات بہفیرۆدانہ لہباسیکی بزوشی نہظہری دا، لہواقعی موسولمان دا چ رہنگدانہوہیہکی نیہ!!

زۆر کردنی موسولمانان لہپیش چاوی کافرہکانو بہکہم

پیشاندانی کافرہکان لہبہرچاوی موسولمانان!

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى وَالرَّكُوبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ

تَوَاعَدْتُمْ لَا خَعَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا

لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ

﴿٤٢﴾ إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَنَايِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرْنَكُهُمْ كَثِيرًا لَفُشِلْتُمْ

وَلَتَنْزَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ

لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

باسہ کہ ہمر دہوام لیہش دا ہمر دہر بارہی رودای جہنگی بہدرہ، پہروردگار دوا تہوہ: کہ حوکمی دابہشکردنی دہستکوتی جہنگی دیاری

کرد، نه مجار ديمه نيکى نهو روزه ده کيشي و شونزو له شکر به زنى همدوو
 لاو سربازخانه ي همدوو سويگان ده ست نيشان ده کا، يو نهو ي موسولمانان
 يادى نيمه ته گه وره کاني خودا بکه نهو، که به سمر دوژمنى سدرسه ختيان دا
 زالى کردن، نهو دوژمنه ي که له هه موو روبه کى مادي و سربازيه وه له وان
 به هيزتر بوون. ده فرموي: ﴿إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوِّ
 الْقُصْوَى﴾ نه ي گروهى موسولمانان! يادى نهو به يه که گه ييشتنو تيک پرژانو
 ليکدانه يه کالاکره وه بکمن: که روى دا له نيوان نيوه و کافره کان دا، هه ميشه
 شوکرى په روره دگار بکمن که لهو جهنگه دا نيوه ي به سمر نهوان زال کرد!

له کاتيک دا نيوه له بمرده م جهنگيکى ترسناک دا بوون له گهل دوژمن دا،
 نهو کاته ي نيوه له لايه کى دۆله که وه بوون، به لاي مه دينه وه، نهو شوننه ش
 زه وييه کى لمبه لان بوو، قاچتان رۆده چوو، به ناخوشي جهو جوتان يو ده کرا،
 له شکرى کافره کانيش له بمرى کى تری دۆله که وه (دوو له مه دينه) به لاي
 مه که وه هليان دا بوو، ناويشيان لى نزیک بوو، ﴿وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ
 مِنْكُمْ﴾ کاروانى قوره ي شييه کان که به سمر و کايه تى نه بو سوفيان بوو، به هه موو
 مالو کالاي پييان بوو، له خوار تانه وه بوون، به لاي ده رياوه، يان که ناري
 ده ريا که وه. لهو کاته دا کاروانه که له شامه وه ده گه پرايه وه به چل که سى
 قوره ي شى يه وه، نهوان له گهل مه که ي يه کان دا ده يانه ويست به هه موو جوړيک
 بهر گرى لهو کاروانو کالايه بکه نو نه هيلن که س ده س بينيتيه ريگاي. ﴿وَلَوْ
 تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ﴾ خو نه گهر لهو پيش نيوه و کافره کان واده ي
 شهرتان به يه کتر بديمو شونى جهنگه که تان ديارى بکر دايه، بتانزانيه
 ژماره يان چنده، وا ده که تان نه ده برده سمر، له ترسى جهنگ له کاتى ديارى کراو
 دا ناماده نه ده بوون، له بمر که مى و که متفاقي خوتانو زوري به هيزى دوژمن.
 همدوه ها له لايه کى تروه کافره کانيش ده ترسان شهر له گهل پيغه مبر بکمن،
 کهوا بوو: هيچ لايه کتان ناماده نه ده بوون يو جهنگه. به لام به يه که گه ييشتنان
 به بي پيش واده ي و به بي نهو ي هيچ لايه کتان پيش وخت حه زتان له شهر بي،
 ﴿لِقَضَىٰ اللَّهِ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا﴾ يو نه نجامداني کارىک بسوو: که

پهروهردگار برپاری دابوو، بهقودرهتو دانایی و زانایی خوی پیش وهخت نهخشه ی بۆ کیشابوو، بۆ نهوهی نایینی نیسلام بههیز بییو، موسولمانان سهرکهونو شیرکتو کوفر لاواز ببزو کافرهکان ریسوا بکرتن، بۆ جی بهجی کردنو نهجامدانی کاریک بوو: که پهروهردگار لهوه پیش برپاری دا بوو رهتبونوهی نهبوو، نهویش یارمهتیدانی خوشهویستانی خوی زهلیسل کردنی کافرهکان بوو، که له ناکامی شو بهیه کگهیشتنهوه بوو، تا موسولمانان نیمانیان زیاد بکاو بههیزتر بی، وه بۆ نهوهی موسولمانان پابهندی فهرمانی خودا بزو شوکرو سوپاسی بۆ دهپرین.

بهیه کگیشتنی نهم دوو سوپایه بهو شیویه له داهاتودا کاریگریه کی تری ههیه: نهویش نهویه که دهفرموی: ﴿لِيُهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَحَيَّ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ﴾ تا بمری نهوهی دهمری له کافرهکان پاش بینینی بهلگهیه کی ناشکرا که راستی نایینی نیسلام دهسهلمینی، بژی نهوهی دهژی لهو موسولمانان پاش نهوهی بهلگهیه بههیزی بینینی که خودا نایینی خوی زال دهکاو کۆمهگی بهموسولمانان دهکا. بۆ نهوهی کهس بیانوی نهمی! چونکه جهنگی (بهدر) بهلگهیه کی بههیز بوو: بۆ چه سپاندنی بیرو باور له دلی موسولمانان داو خه لکی هه لئا بۆ کرداری چاکو راستالی له خودا پهرستی دا ! وادهی پهروهردگاری تیدا هاته دی که دهفرموی: ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ القمر/ ۴۵.

دهشگونجی بهشیویه خوازه (نیستیعاره) وشه ی ﴿يُهْلِكَ﴾ بهمانا (یکفر) وشه ی ﴿يَحْيَا﴾ بهمانا (یؤمن) لی بدهینهوه. واته: بۆ نهوهی کافر بی نهوهی دهیهوی کافر بی، پاش بینینی بهلگهیه بههیزو نیشانهی بیانوو بر. وه نیمان بینی نهوهی دهیهوی نیمان بینی پاش بینینی بهلگهیه نیشانهی بههیز.

بهلی لهراستی دا جهنگی بهدر جیاکه رهوهی حهقو بهتال بوو، بهلگهوه نیشانه بوو بۆ موسولمانان که خودا چۆنی موژده دا بوو به پیغه مبهر ناوا هینایه دی.

به‌لگه‌و نیشانه بوو بۆ کافره‌کان به‌تیش‌کانیان چونکه نه‌وان سهریازی شه‌یتان بوونو له‌پیناو بیرو بریو پوچ دا جه‌نگازو سهره‌نجام ریسوا بوون. به‌کورتی و پوختی په‌روه‌ردگار بۆیه ئیوه‌ی له‌به‌در دا به‌بی واده‌و زانیسی پیش وه‌خت به‌یه‌ک گه‌یاند بۆ نه‌وه‌ی ئیوه به‌سهر نه‌وان دا زال بکا، وشه‌ی حق (لا اله الا الله، محمد رسول الله) به‌سهر وشه‌ی به‌تال دا به‌رز بکاته‌وه، تیش ناشکراو رون بی به‌لگه به‌هیزو بیانو پر بی، نیشانه روزو ناشکرا بی، که‌س شکو گومانی نه‌مینئ، جا نه‌و کاته کی له‌سهر کوفر ده‌مینئته‌وه با بمینئته‌وه، بۆخۆی ده‌زانی و لای نومایانه که رتبازه‌که‌ی به‌تال‌وه به‌هله‌ه چوه؛ چونکه نه‌وه‌ی که بینیان به‌لگه‌یه‌کی مه‌حسوسو بیندراو بوو، تاقیردنه‌وه بوو، به‌لگه‌ی بیندراو هه‌ست پیکراو زۆر کاریگه‌رت‌ره له‌به‌لگه‌ی نه‌ظه‌ری و عدلی. ﴿وَإِنِ اللّٰهُ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بی‌گومان په‌روه‌ردگار شنه‌واو زانیه به‌هه‌موو شتی‌ک هیچی لی گوم نابئ، هه‌موو بیرو باوه‌رو کردارو گوفتاریکی کافرو موسولمان ده‌زانی و شنه‌وايه به‌گوفتاری کافره‌کانو زاناو ناگادار بوو به‌هه‌لسو که‌وتو ره‌فتاریان، شنه‌وايه به‌دوعاو نزای موسولمانانو ناگاداره به‌وه‌ی: که شیایو نه‌وه‌ن به‌سهر دوژمن دا زالیان بکاو سهریان بخا! هه‌ر که‌سه‌یان له‌کافرو موسولمان به‌گویره‌ی کرده‌وه‌یان پاداشو سزایان ده‌داته‌وه. ﴿إِذْ يُرِیکَهُمُ اللّٰهُ فِي مَنَامٍ قَلِيلٍ﴾ نه‌ی پیغه‌مبهری خوشه‌ویست! بیرى نه‌و کاته بکه‌ره‌وه، که په‌روه‌ردگار له‌خه‌مدا کافره‌کانی به‌که‌مو بی هیز نیشان دای، نه‌توش نه‌مه‌ت به‌هاوه‌لانت راگه‌یاندو بریایان پی کردیو دل‌یان دامه‌رزو و ره‌یان به‌رز بووه‌وه، هیوایان به‌سهر که‌وتن به‌هیز بوو ﴿وَلَوْ اَرَاکَهُمْ کَثِیْرًا لَّفَشِیْتُمْ وَکَلْتُمْ اَفْوَکُمْ﴾ نه‌گه‌ر په‌روه‌ردگار کافرکانی به‌زۆرو خاوه‌ن هیز، نیشان بدایه، هاوه‌لانت لییان ده‌ترسانو له‌ناو خویان دا لییان ده‌بوو به‌مقو مقو، هه‌ندیکیان ناماده‌باشی خویان پیشان ده‌داو هه‌ندیکیان خویان ده‌گرتنه‌وه ناماده نه‌ده‌بوون، چونکه بریکیان بریوای پته‌ویان هه‌یه‌و و ره‌به‌رزو دل قایمه‌و خۆبه‌خت که‌رن، پایه‌ندی فهرمانی خوداو پیغه‌مبهری خودان، هه‌یانه ترستوکتو و ره‌روخاوه؛ تا هه‌نگاوێک ده‌هاوی

ہزار حساب دہکا، نمو کاتہ جوڑہا بیانویان دہہینایہوہ، بۆ نموہی نامادہی شہر نہبزو بہشداری نہکمن. ﴿وَلَكِنْ اَللّٰهُ سَلَّمَ﴾ بہلام خودا نئیوہی نمو دووبہرہکی و ترسانو راجیایی بہ پاراستو، تووشی نمو شکنو نوشوستی بہی نہکردنو ریسوا نہبوون! ﴿اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بیگو مان پمروہردگار زاناو ناگادارہ نمو ہست بہترسانو لاوازیبہی کہ لہناو دہروونتان دا شیردراوہتموہ، ناگای نمو ہستہ شیردراوہیہ: کہ جہنگاوہر لہچوون بۆ جہنگ پاش دہدا، ہمروہا زاناو ناگادارہ نمو وزہ نیمانی بہی کہ پال بہجہنگاوہری خوداناسوہ دہنی بۆ چوونہ پیشموہو خوہختکردن ناگای لہنہندازہی نموہ ککولو دلنارامی و خوگری ہمرہکیک لہنئیوہ ہدیہ، بۆ ہموو کہسیک ہوکاری پیویستی رەخساندوہ بۆ گہبشتن نمو مہبہستہی ہمولی بۆ دہدا. ﴿وَاذْ يُرِيكُمُوهُمْ اِذْ التَّقِيْتُمْ فِيْ اَعْيُنِكُمْ قَلِيْلًا﴾ نہی پیغہمبہری خوشتوہستو نہی کومہلی موسولمانان! بیری نمو کاتہ بکمنوہ کہ پیش بہریابوونی جہنگ، پمروہردگار کافرہکانی لہچاوی نئیوہا بہکہمو لاواز نیشان دا، بۆ نموہی بہخوتان رایپر موونو ورہتان بسرز بیتہموہ پہلاماریان بدن ہپرواتان بہیارمہتیدانی خودا بہہیزبوو فریشتہش گورو تینیکی تایبہتی خستہ ناو دلتانہموہ بہبی نہہمیت کافرہکانتان ہاتنہ بہرچاو، لہہمان کات دا ﴿وَيَقْلِلْکُمْ فِيْ اَعْيُنِهِمْ﴾ نئیوہشی بہکہمو لاواز خستہ پیش چاوی کافرہکان، بۆ نموہی زیاتر لہخویان بایی ببزو پیداوہستی زور بۆ جہنگ نامادہ نہکمنو بہبی نہہمیت سہیرتان بکمن، تہنانت کار گہبشتہ نموہ نمو جہہل بلئی: جا ہاوہلانی موحمہمد نموہندہ کہمن روزانہ بیچوہ وشتریکیان بہسمو، پیی تیر دہخون. پمروہردگار نمو ہوکارانہی رەخساندن ﴿لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا﴾ بۆ نموہی ہمدروولتان سوورین لہسر بہریاکردنی جہنگ، نموان بہہوی لہخویایی بوونو خوہزور زانیبو خواوہن ہیزو دہسلات، نہمانیش بہہوی پشت بہستنیان بہخوداو بہراست زانینی بہلینو وادہکانی خودا!! تا لہسرنجام دا نمو نہخشہی کہ لہزانستی خوی دا کیشاوہتی نہنجامی بدا، کہ بریتیہ لہزال کردنی نئیوہی موسولمان

به‌سمر نه‌وانی کافردا، وشه‌ی (لا اِلهَ الاَ الله) به‌رز بی‌ته‌وه‌و وشه‌ی لاتو عوزاو..... ژتر بکه‌وی.

﴿وَالِیَ اللّٰهِ تَرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هر بۆ لای خودایه گه‌رانده‌وه‌و یه‌کالا کردنه‌وی هه‌موو کاریکو هه‌موو شتیک به‌ده‌ستی خۆیه‌تی.

یادکردنی خوداو خۆراگری له‌به‌رامبه‌ر دوزمن و گوپرا دی‌ری بۆ

فه‌رمان

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِثَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

پاش نه‌وی په‌روه‌ردگار له‌نايه‌ته‌کانی پيش‌شودا باسی جو‌ره‌ها نيعمه‌تی خۆی کرد که به‌سمر پيغه‌مبه‌رو موسولمانان دا رشتبونی له‌روژی به‌دردا، نه‌مجار موسولمانان قیری نه‌وه ده‌کا؛ که هر کاتی روي‌روی دوزمن بوونه‌وه، دوو ره‌وشتیان تیدا بی؛ خۆگری له‌به‌رامبه‌ر دوزمن دا، یادکردنی خودا به‌زۆری، نه‌مجار فه‌رمانیان پی ده‌کا که پابه‌ندی فه‌رمانی خودا بن، گوپرا یه‌لی نامۆزگاریه‌کانی پيغه‌مبه‌ر بن، هه‌روا نه‌هی لی کردن له‌دوو به‌ره‌کی و کیشه‌ نانه‌وه، بۆ نه‌وی بای به‌ختیان نه‌روا، هی‌زو توانایان به‌رده‌وام بی.

۱- ده‌ریاره‌ی ره‌وشتی یه‌که‌م ده‌فه‌رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا﴾ نه‌ی خاوه‌ن باوه‌ران! هه‌رکاتی روي‌روی کۆمه‌لیک جه‌نگاوه‌ری دوزمن بوونه‌وه، خۆراگرین له‌به‌ریان هه‌لمه‌یه‌ن؛

بیگومان خوگری ره‌وشتیکی مه‌عنه‌ویییه زور جار ده‌بیته هوی
سهرکه‌وتزو زالبیون به‌سهر دوژمن دا، پروانه دوو پال‌هوان زورانبازی ده‌کمن،
هه‌دووکیان مانلو ده‌بن، بی هیژ ده‌بن، ههریه‌که‌یان چاره‌روانی نه‌ویه نیستا
نا نیستا بکه‌وی، به‌لام له‌هه‌مان کات دا نه‌وه‌شی به‌دل دا دی که
به‌رامبره‌که‌یش له‌وانه‌یه له‌و ماندوتر بی، نیتر وره به‌خوی ده‌دار خورا ده‌گری
تا ناخر هه‌ناسه‌و سهرکه‌وتن به‌ده‌ست دینن‌و به‌رامبره‌که‌ی بپور ده‌دا،
جه‌نگیش هه‌روایه، گرن‌گترین هوکاری سهرکه‌وتن تی‌یدا خورا‌گریه‌و
که‌شبینیه، به‌لکو خورا‌گری له‌هه‌موو کردار‌کی ناده‌میزا دا سوودی هه‌یه،
هوکاری سهره‌کییه بۆ به‌مراد که‌یشتنو سهر‌فرازی.

له‌صه‌حیحه‌ین دا هاتوره له‌(عه‌بدوللای کورپی نه‌بو نه‌وفی) وه‌ ده‌لی:
پیغه‌مبهر ﷺ له‌بری له‌و روژانه‌ی که‌ رویه‌روی دوژمن ده‌بوه‌و چاره‌روانی
ده‌کرد تا خور له‌ناوه‌راستی ناسمان لای ده‌دا، نه‌مجار وتاری بۆ جه‌نگاوه‌رانی
ده‌فرموو: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ: لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا
لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السِّيُوفِ) نه‌ی
خه‌ل‌کینه! هیوا خوازی شهر مه‌بن له‌خودا بی‌پارینه‌وه بی وه‌ی بن، به‌لام
هه‌رکاتی شهر یه‌خه‌ی پی‌گرتن خورا‌گر بن، بزائن: به‌هه‌شت به‌سایه‌ی
شمشیره‌وه ده‌ست ده‌که‌وی. عه‌بدوللای کورپی عومر ﷺ ده‌لی: پیغه‌مبهر
ﷺ فه‌مووی: هیوا خوزای نه‌وه مه‌بن که‌ له‌گه‌ل دوژمن دا به‌شهر بین،
هه‌میشه له‌خودا داوا بکه‌ن که‌ بی وه‌ی بن، که‌ رویه‌روی‌یان بوونه‌وه خورا‌گرینو
یادی خودا بکه‌ن، نه‌گه‌ر نه‌وان قوله‌ قولو ده‌نگه‌ ده‌نگو هاوار هاواریان کرد،
نیوه بی‌ده‌نگ بن.

حافیظی طه‌بری له‌زه‌یدی کورپی ته‌رقه‌م له‌پیغه‌مبهر ﷺ (ریوایه‌ت
ده‌کا که‌ فرمویه‌تی: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّمْتَ عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ تِلَاوَةِ
الْقُرْآنِ، وَعِنْدَ الرَّحْفِ وَعِنْدَ الْجَنَازَةِ» په‌روه‌دگار له‌سی کات دا بی‌ده‌نگی
بی خو‌شه، له‌کاتی خویندنی قورئان دا، له‌کاتی هی‌رش بردن بۆ سهر دوژمن،
له‌ری‌و ره‌سمی جه‌نازه‌دا.

۲- ره وشتی دووهم: نهو هیه: که ده فرموی: ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ له کاتی جهنگاندا دژی دوژمن، زور ذیکری خودا بکن، به دلو به زویان یادی خودا بکن، بیر له تواناو دهسه لاتی بکنه وه، یارمه تیدانی بی سنووری بو خودا پرستان بخه نه وه یادی خوتان، به زویان (الله اکبر) بکنو به دل یادی بکنو پرواتان ه بی که هیچ شتی ل ی عاسی نابی.

﴿لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾ نهم خوراگری یادکردنی خوداو بیر کړنه وه له تواناو دهسه لاتی پروهردگار هوکاری به مراد گیشتنو، دهستکه وتنی پاداشو، سرکه وتن به سر دوژمن دایه. که وابی پیوسته ناده میزاد له هیچ کاتیک دا له یادی خودا نه بریو خودای له یاد نه چیته وه. له کاتی شپرو ناشتی، به له شساعی و به نه خوشی له مال بی یا له سه فر بی ده بی همیسه خودای له بیر بی.

۳- ﴿وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ ره وشتی سییه م نهو هیه: که فرمانبرداری فرمانی خوداو پیغه مبری خودابن له هر شتی که دا که فرمانی پی ده کمن یا نه هی لی ده کمن.. پروهردگار هر فرمانیکمان پی بکا ده بی پابه ندی بین. له هر شتی که نه هیمان لی ده کا ده بی لی دوو بکه وینه وه. چونکه تاعه تی خوداو پیغه مبری خودا به شیکه له هوکاری به مراد گیشتنو سرکه وتنو زالبون له جهنگ دا، هروه ها چونکه گوتراپه لی و تاعه تی یاساو نیظام ده چه سپینی، فوضاو دوو بمره کی ریشه کیش ده کا، بارو دؤخی جهنگیش زور پیوستی به پابه ند بوونو په یروکردنی یاساو نیظام هیه.

۴- ره وشتی چواره م: یه کیه تی و ته بایی و یه کریزی نیوان موسولمانانه، ده بی هه مو کات موسولمانان یه کریزو یه ک مبه ست بن. پروهردگار ده فرموی: ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَعَشَلُوا وَتَذْهَبُ رِيحُكُمْ﴾ واته: کیشه و دوو بمره کی له ناو خوتان دا پیدا مه کمن، یه کیه تی و ته بایی خوتان مه شیونن، چونکه نه گمر وا بکن ناگه نه ثاواتو به مراد ناگه نو له زیاندا فاشیل ده بن، بای به ختتان ده پرواو نگینتان ده فو تی، شانسو به خت یارتان نابی.

په‌رو‌ردگار موسولمانان له‌دوو‌په‌کی ده‌ترسینتی، چونکه کی‌شه‌و
دوو‌په‌کی هیزو توانای ناده‌میزاد په‌ک ده‌خا، شیرازه‌ی کۆمه‌ل تیک ده‌دا،
حه‌ماسو سوور بسوون له‌د‌ه‌روونی موسولمانان دا ناهیلتی، هیزو تواناکانیان
په‌رت‌ه‌وازه ده‌کا، هه‌بوونی فەرمان‌په‌وایی ده‌وله‌تو یاسا را ده‌مالی و گیانی
خۆبه‌خت‌کردن ده‌مرینتی، میژوو شایه‌ده، چهند گهلو نه‌ته‌وه به‌هۆی به‌ریابوونی
کی‌شه‌و دوو‌په‌کی ناو‌خۆیان له‌ناو‌چوون!

۵- ره‌وشتی پینجه‌م خۆراگریه له‌ناستی ته‌نگو چه‌له‌مه‌دا،
ته‌حه‌ممول‌کردنی زه‌برو زه‌نگی دوژمنه، بۆیه ده‌فرموی: ﴿وَاصْبِرُْوا إِنَّ اللَّهَ
مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ خۆراگرنو، وره به‌رزین له‌کاتی هیرشو هه‌له‌ته‌ینانی دوژمن
دا، چونکه سه‌برو خۆگری چه‌کی کاریگری جه‌ماوه‌ری موسولمانانه، بۆیه
گوتراوه نازایه‌تی و به‌جهرگی، خۆگری تاو‌یکه، تاو‌یک دان به‌خۆدا گرتنی چهند
پیشمه‌رگه‌یه‌ک له‌جه‌نگیک دا ره‌وپه‌وه‌ی ژبانی گه‌له‌که‌یان ده‌گۆپی،
سه‌رفرازی نازادی و ناوو شوهرت بۆ خۆیانو نه‌ته‌وه‌که‌یان تو‌مار ده‌که‌ن،
هه‌میشه په‌رو‌ردگار له‌گه‌ل خۆراگرانو یارمه‌تیده‌رو سه‌ره‌ریشتیارانه.

به‌کورتی و پوختی نه‌و پینج ره‌وشتانه‌ی باسکران بنه‌مای دابو نه‌پرتی
جه‌نگینو چه‌سپارن هه‌ر گهلو نه‌ته‌وه‌یه‌ک ره‌چاریان بکا سه‌رکه‌وتوو به‌مراز
گه‌ییشتوو ده‌بن.

نیبنو که‌شیر ده‌فرموی: بێگومان هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌بواری
نازایه‌تی و خۆبه‌خت‌کردن دا، له‌گۆپ‌په‌له‌ی بۆ فەرمانی خوداو پیغه‌مبه‌ر دا،
له‌گه‌ردنکه‌چی و پابه‌ند بوونیان بۆ نه‌و فەرمانو نامۆزگاریه‌ی ناراسته‌یان کراوه
نموونه‌یه‌کی و هه‌ا بوون پاش خۆیان تا نیستا که‌س نه‌یتوانیوه شوین پێیان
هه‌ل‌په‌گری، چونکه نه‌وان له‌سایه‌ی به‌ره‌که‌تی هه‌مناه‌ه‌نگییان له‌خزمه‌ت
پیغه‌مبه‌ر داو گۆپ‌په‌له‌یان بۆ فەرمانه‌کانی، له‌ماوه‌یه‌کی کورت و قیاسی دا
سه‌ریاری که‌می و که‌م تفاقییان ولاتانی خۆرناو و خۆره‌لاتیان کۆنترۆل کرد،
ره‌وپه‌وه‌ی میژوو‌یان گۆپی، له‌ناخه‌وه‌ دل‌و ده‌روونی دانیش‌توانی هه‌رمه‌
رزگار کراوه‌کانیان گۆپی، نه‌ته‌وه‌کانی رۆ‌و فارسو کوردو تورکو به‌ر‌به‌رو
سه‌قالیبه‌ هه‌به‌شو قیبطی و گه‌لی نه‌ته‌وه‌ی تریشیان هێنايه ژێر سایه‌ی

نیسلامی پیروژه وه، نالای (لا اله الا الله، محمد رسول الله) به سمر زوریه ی ناوچه کانی جیهان دا شه کایه وه، تایینی پیروزی نیسلام به سمر هه موو تایینه کانی تردا سمر کهوت، له ماوه ی که متر له سی سال فرمانیه وایی موسولمانان خوره لاتو خورثا وای گرتوه.

نوسلوی قورثان وه هایه: که له ته که فرمان به چاکه، نه هی له خراپه بکا، که باسی موسولمانانانی کرد، باسی کافرانیش بکا، که دونیای به سمر کرده وه قیامه تیش یئیتیه پیشه وه، له گهل باسکردنی هه موو شتی که دا باسی پیچه وانه که شی بکا.

جا که له وه پیش فرمانی به موسولمانان کرد که پابه ندی نهو پینج ره وشته په سندانه بن، که په کیکیان جله وگیری بوو له دوو بهر که نانوه، نیت به شوتن نه وه! جله وگیری به کی تر له موسولمانان ده کاو ده یانتر سیئنی له وه ی که هه لوئستی کافره کان ره چاو بکه من. واته داوا ده کا له موسولمانان که پابه ندی نهو پینج ره وشته په سندانه بن چاو له موشریکه کانی مه که نه که من، ده فرمانی: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِطَرَأٍ وَرِثَاءِ النَّاسِ﴾ تیبنو جمریری طه بهری ده رباره ی هوی هاتنه خواره وه ی نه م تایه ته له موحه مه دی کوری که عبی قوره ظی به وه ریوایه ت ده کا، ده لی: که قوریشیه کان به ره و به در، که وتنه ری نافرته ی گورانی بیژیان له گهل خویان هینا بوو گورانییان ده گوتنو ته پل و ده فیان لی ده دا. نیت به ره و ردگار نه م تایه ته ی ناره خواره وه نه وه بوو: کاتی نه بو سوفیان کاروانه که ی رزگار کرد، ناردی بو لای قوره ی شیه کان پی و تن: ئیه بویه هاتون کاروانه که رزگار بکه من، نه وه به ره و ردگار رزگاری کرد، که وایی ئیه هه بگه پینه وه بو مه که، نه بو جه هل وتی: نه به خودا ناگه پینه وه هه تا نه چینه به در سی رۆژ له وئی ده مینینه وه، حوشر سمر ده برین، خواردن ده ده یسن به خه لک، عه ره ق ده خۆینه وه، نافرته تان گورانییمان بو بلین، هه موو عه ره ب نه م ناهه نگه مان بییستن، نیت به هه تا هه تایه لیمان بترسن. به لی نه وه بوو ناواته که ی هاته

دی: له‌جیاتیی پیاڵه‌ شەراب پیاڵه‌ شەرابی مەرگیان چەشت، له‌باتی گۆرانی
 گوتنی ئافره‌تان بۆیان، گریان و شین و شەپۆرو وایه‌شێره‌یان بۆ کردن!!؟
 نیتەر په‌روه‌ردگار نه‌هی له‌موسولمانان کرد که وه‌کوو کافره‌کان ره‌فتار
 بکه‌ن، فرمانی پێی کردن که نیه‌تو مەبه‌ستیان راستلانه‌ بێ، یارمه‌تی نایین
 به‌دن بشتگری پێغه‌مبەر بکه‌ن؛ فەرمووی: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا
 مِنْ دِيَارِهِمْ بِطَرَا' وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نه‌ی
 موسولمانینه‌! خۆتان مه‌شوبه‌یین به‌ کافره‌کانی مه‌که‌کو نه‌تواری نه‌وان ره‌چاو
 مه‌که‌ن، وه‌کوو نه‌وانه‌ مه‌بن که له‌مالی خۆیان ده‌رچوون بۆ پارێزگاری
 کاروانه‌کیان به‌لوته‌برزی له‌خۆبایی بوونو به‌خۆنازین، به‌شێوه‌ی ته‌که‌بوو
 خۆبه‌زلزانی خۆیان راده‌نواندو منه‌تیان به‌سەر زه‌وی دا ده‌کرد که به‌سه‌ری دا
 ده‌پۆشتن، به‌لوته‌برزی فیزه‌وه‌ خۆیان نیشانی خه‌لک ده‌دا، پێیان خۆش بوو
 خه‌لک بپیان بینن. ته‌نانه‌ت نه‌بوجه‌هل که پێیان گوت: نه‌وه‌ کاروانه‌ که
 رزگاری بوو و ئیوه‌ش بگه‌ڕێنه‌وه‌، وتی: نه‌به‌خوا ناگه‌ڕێنه‌وه‌ تا نه‌چینه‌ سه‌ر
 بیری به‌درو له‌و سه‌رناوه‌ ده‌بێ بمێنینه‌وه‌، حوشتەر سه‌ر برپن شەراب
 به‌خۆینه‌وه‌، ئافره‌تی گۆرانی بیژ گۆرانیمان بۆ بلێ، هه‌موو عه‌ره‌ب به‌سه‌یرانو
 مانه‌وه‌مان بزازو بۆ هه‌تا هه‌تایه‌ ته‌م هه‌لوسته‌مان به‌داستان بگه‌ڕێنه‌وه‌!
 نه‌ی گه‌ژه‌ی موسولمانان! ئیوه‌ پابه‌ندی نه‌و فرمانانه‌بن که ئاراسته‌تان
 ده‌کری، واز له‌و شتانه‌ بینن که جله‌وگیریتان لی ده‌کری، خۆتان بیاریزن
 له‌لاسیی کردنه‌وه‌ی موشریکه‌ لوته‌برزه‌کان، نه‌چن وه‌کوو نه‌وان لوته‌برزی
 بنوێنن، خۆتان به‌سه‌ر خه‌لک دا رانوێنن، چونکه‌ نه‌وان نه‌و لوته‌برزی
 ته‌که‌بوو په‌یان لی بوو به‌زه‌لیلی و ژێر ده‌سته‌یی و ریسوایی، له‌جیاتیی پیاڵه‌
 شەرابو مه‌ی پیاڵه‌ی مەرگیان چەشتو که‌وتنه‌ ئیو عه‌زایی دۆزه‌خه‌وه‌ بۆ هه‌تا
 هه‌تایه‌..

نه‌وانه‌ به‌و له‌شکرکیشی و ده‌رچوونه‌یان بۆ به‌در مەبه‌ستیان نه‌وه‌ بوو
 خه‌لک له‌نایینی خودا هه‌لگه‌ڕێنه‌وه‌، نه‌هیلن شاده‌میزادان موسولمان بن،
 کۆسپو ته‌گه‌ره‌ بخه‌نه‌ ئیوان شاده‌میزادانو بانگه‌وازی بۆ رێبازی خودا.
 ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَیْطٌ﴾ په‌روه‌ردگار زاناو ناگاداره‌ به‌سه‌ر هه‌موو شتیکی

دا، ده زانی نهوانه بۆچی لهشکریان کۆکردۆتهوهو بۆچی هاتون بۆ بهدر. به خراپترین سزا تۆلەیان لی دهستینیتتهوه له دونیار قیامت دا. له دنیا دا به دیلی و کوشتنو ریسوا بوون، له قیامهتیش دا به ناگری دۆزهخ.

دهست بهرده لاکردنی شهیتان له کافرهکان له کاتی تین بۆ

هاتن دا

وَإِذْ زَيْنَ لَهْمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَ آتِ الْفِتْنَانِ نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

نەم نایهتەش بری دیمەنی تری جەنگی بەدر رادەنۆتییۆ هەلۆتستی شەیتانۆ دوورپووهکان دەخاتە روو.

دەربارەى هۆکاری هاتنە خوارەهەى نایهتی (۴۸) ﴿وَإِذْ زَيْنَ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ﴾ رىوایت کراوه کە شەیتان ئەو رۆژە لەشیۆه و روخسارى سوراقەى کۆری مالیکی کۆری جووشوم دا کە لەخێلى بەنى بەکری کۆری کەنانه بوو، هاتووە بۆ جەنگی بەدر، قورەیشییەکان لەبەنى بەکر دەترسان کە لەپشتەوه پەلاماریان بەدن، چونکە دۆژمنایەتییان لەگەڵیان دا هەبوو، لەوەپیش قورەیش پیاوێکیان لی کوشتبوون، نیتر لیۆه دا پەرۆردگار باسی ئەوه دەکا کە شەیتان چی بەکافرهکان گوتووہ.

نیمامى ضەحاک دەلی: شەیتان رۆژی بەدر بەسوپا و ئالاولە هاتە یارمەتى کافرهکانۆ ئەوهى خستە دلیانەوه کە ئەوان ناشکێن، ئەوان لەپینا و پاراستنى نایینی باوکۆ باپیری خۆیان دا دەجەنگن.

بہیہتی و ہی تریش لہئینو عہبباسوہ دہگیرنہوہ: فہرموہتی: روژی
 بہدر پہروہردگار کومہگی بہپیغہمبہرو موسولمانان کرد بہہزار فریشہ،
 ہزہرتی جویرائیل بہپیئنج سہد فریشہوہ لہلایہکی سوپاوہ، حہزہرتی
 میکائیل بہپیئنج سہد فریشہوہ لہلایہکی تری سوپاوہ بوون۔ شہیتان بہخوی و
 لہشکریکی شہیاتینی پمہوہ ہاتہ پیئشوہ لہلایہکی لہگل دا بوو لہشکرہکہی
 لہشیوہی پیاوہکانی بہنی مودلیج دا بوون، شہیتانیش بو خوی لہشیوہی
 سوراقہی کوری مالیکی کوری جوعمش دا بوو، بہکافرہکانی گوت: (لَا غَالِبَ
 لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ، وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ) کہ ہمدو لہشکری موسولمانانو
 لہشکری پیڈینان بہرامبہر یہکتر وہستان تہبو جہہل وتی: خودایہ! کام
 لایہمان لہسہر حہقین یارمہتی بدہ، پیغہمبہریش ﷺ ہمدو دہستی بہرز
 کردہوہ فہرمووی: پہروہردگار! نہگہر نہم کومہلہ موسولمانہ بفہوتینی نیتر
 لہسہر زہوی دا کہس عیبادہت بو ناکا!! جویرائیل ہمرزی کرد، چنگیک
 خشتو خول ہلہبگرہ تییان بگرہ، پیغہمبہر ﷺ چنگیکی خشتو خول
 ہلہگرتو تی گرتن، موشریکیک نہبوو کہ شتیکی لہو خشتو خولہ وی
 نہکہوی، ہمریہکہیان شتیکی لہو خشتو خولہ چوہ چاویان یان لوتیان یان
 دہمیانہوہ۔ پاشہو پاش ہلہاتن۔ ہزہرتی جویرائیل رووی لہشہیتان کرد، کہ
 شہیتان چاوی پی کہوت لہو کاتہ دا دہستی لہناو دہستی کابرایہکی
 موشریک دا بوو (دہلین: دہستی لہناو دہستی (حارث)ی کوری ہیشام دا
 بوو) خیرا خوی راپسکاندو خوی لہشکری ہلہاتن، کابرای موشریک پی
 گوت: نہی سوراقہ! نہتو نہتو گوت: من یارمہتدہرو ہاوسیتانم؟ بو و
 ہلدی؟! شہیتان وتی: (انی بریئ منکم، انی اری مالا ترون)

نیمامی مالیک لہ (موطأ) دا لہطہلحہی کوری عوبہیدوللای کوری
 کورہیزہوہ، ربوایت دہکا، دہلی: پیغہمبہر ﷺ فہرموہتی: (مَارْتِی
 الشَّيْطَانُ نَفْسَهُ يَوْمًا هُوَ فِيهِ أَصْفَرُ وَلَا أَحْقَرُ وَلَا أَدْحَرُ وَلَا أَغْيَظُ مِنْهُ
 فِي يَوْمٍ عَرَفَةٍ، وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِمَا رَأَى مِنْ تَنْزِلِ الرَّحْمَةِ وَتَجَاوُزِ اللَّهِ عَنْ

الذَنُوبِ الْعِظَامِ إِلَّا مَا رَأَيْتُ يَوْمَ بَدْرٍ ، قِيلَ : وَمَا رَأَى يَوْمَ بَدْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : أَمَا أَنَّهُ رَأَى جَبْرِيلَ يَرْعُ الْمَلَائِكَةَ .

قمتاده ده لئی: شهیتان که جویرانیلی بینی له گهل فریشته ده هاتنه خورای، زانی که دهره قه تی فریشته نایه وتی: (انی اری مالا ترون انی اخاف الله.....) سوئند به خودا نهو دوژمنه نفرین لیکراوه دروی کرد، نهو له خودا نه ترسا، به لکو لی ی روون بوو که دهره قهت نایه و بهرامبهری پی ناکری، نه مه دابو نه پیتی شهیتانی نفرین لیکراوه له گهل همر که سیک دا پابه ندی فمرمانه کانی بی، ههتا که حقو بهتال روو به پروو بوونه وه به یه که گه یشتن، شهرو جهنگه که ی به نه وان سپاردو بوخوی لیان جیا بوه وه به خدی خوی لی دارنین.

ماموستا سهید د فمرموی: نیمه لهم جوژه شوینانه دا به بی ده قیکی قورنانی یان فمرموده یه کی صه حیخی موته واتمری پیغه مبه ﷺ ناچینه ناو ته فاصیلی نه م جوژه غه بییاتانه وه، نه مانه کاروباری تایهت به بیرو باوه رن، به ده قیکی نا لهو جوژه نه بی وهرناگیری به لام له هه مان کات دا هه لوئستی نینکار نامیز وهرناگریزو ره تیان ناکه ینه وه لهم روداوه دا ده قیکی قورنانی هه یه نه وه ده چه سپینتی که شهیتان کرده وهی موشریکه کانی له پیش چاویان جوان کردو هه لی نان که بچنه ده ری بو جهنگی به درو یارمه تیدانی خوی بو یان راگه یاندو وتی: من پشتیوانو یارمه تده رتاتم؛ به لام که له شکری حقو بهتال بهرامبهر به یه ک بوونو روو به پروو بوونه وه، پاشهو پاش کشایه وه لیان پاشگمز بووه وه وتی: من شتی که ده بینم نیوه ناییین من له خودا ده ترسمو ناتوانم له گه لتان بمینمه وه، خودا تولهو سزای به نیشو سامناکو من دهره قه تی نایه م. نیتر موشریکه کانی ریسوا کردو وازی لی هینان نه وانی تووشی نهو سهره نجامه سامناکه کردو پابه ندی به لینی خوی نه بوو. وه لی نازانین شهیتان چوژو به چ شیوه یه ک کرده وهی کافره کانی له پیش چاویان جوان کردو هه لی نان بو ناماده بوون بو جهنگ، ده قه قورنانه یه که، روداوه که ده چه سپینتی، به لام

چۆنیته که ی دیاری ناکا. شهیتانو کرده و هکانی هه موو له چوار چیهی جیهانی غیب دانو بهی ده قیکی چه سپاو په ییان پی نابری!!
دهی نه و تا ده قه که رووداوه که ده چه سپینی چۆنیته که دهی ده ست نیشان ناکا..

بۆیه نیمه مه نه جو ته فسیرو بیرو بۆچوونی قوتا بخانه ی شیخ موحه مه د
عه بده له م جوړه شوئانه دا په سند ناکهین؛ که هه ول ده دن هه موو کارکی
غیبی له م بابه ته به شیوه که ناراسته بکه ن که جوو جۆلی هه ست پی کر او
له م جوړه عاله مه نهینی یانه دا نه بی، نه و تا له ژیر روشنایی نه م قوتا بخانه دا
کرده و هی فریشته کان وا ناراسته ده کمن که بریتی به له جوړه په یوه ندیه که
به گیانی موسولمانانه و به س، هه و ه کوو چۆن له شوینیکی تر دا نه و یان
که یاند که فریشته روژی جهنگی به در شهریان نه کرده، هه چه نده نایه تی
﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ هیه!!

هه و ها له نایه تی ﴿وَإِذْ زَيْنَ الشَّيْطَانُ أَغْمَاهُمْ...﴾ ش دا کرده و هی
شهیتان وا ته فسیر ده کمن که بریتی بوو له جوړه په یوه ندیه کی شهیتان
به گیانی موشریکه کانه و ه. هه و ه کوو چۆن ته فسیری ﴿طِیرَا أَبَابِلَ﴾ یشیان
به میکروبی ناو له لیک دا و ته و ه نه مانه هه موو مو با له غه و زیده ره و ییه
له ناستی نه و ده قه قورئانیانه ی په یوه ندییان به کاروباری نهینی به و ه هیه؛
له کاتیک دا هیچ پتویست به م جوړه ته نویلو ناراسته کرده ناکا، چونکه هیچ
مانیعیکی نیه که ده قه که له سه مانای خو ی ته فسیر بکریته و ه، نه و هی
له سه نیمه پتویسته نه و ییه: بهی هه بوونی ده قیکی چه سپینه و صه ریح
نه چینه نیو ته فاصیله و ه. له سنووری ده قه که ده رنه چین.

﴿وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَغْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ نه ی پیغه مبهه! نه و هه بیر ها و ه لانت یینه و ه و یادی
بکه و ه که شهیتان به هوی ده نه ده نه و ختوکه و ه هه لویستو کرده و هی
موشریکه کانی له پیش چاویان جوان کردو له دلیان دا شیرینی کردن. وای خسته
زه یزو دلیانه و ه که نه و ان به هوی زوری ژماره یانو هه بوونی پیداویستی

جهنگیان، هیچ کاتیی تی ناشکینزو ژیر ناکهون، کهس ناتوانی بهسهریان دا زال بیی، شوینکهوتوانی ریباری شهیتانو شهیتانو فرمانبهداران، داکوکیان لی دهکهنو یارمهتییان دهدهن، نمو ترسهی ههیانبوو له دوژمنی سهرسهختی خویان: که خیللی بهنی بهکر بوو رهواندیهوهو وتی: من پهنادهرو یارمهتدهرتانم، ناهیلیم خیللی بهنی بهکری بهنی کهنانه لهپاشهوهرا خه نجهرتان لی بوهشینزو فرسهستان لی یینن، نموهبوو، شهیتانی نهفرین لیکراو خوی برده سهر شیوهو روخساری سوراقی کورپی مالیکی کورپی جوعشوم که سهرۆکئو ریش سپی خیللی بهرهبابی مودلیج بوو. که دهلی: ﴿اِنِّیْ جَارٌ لَّکُمْ﴾ واته من داکوکیکرم لیتان، ده تانپارژم، ناهیلیم تووشی زیانو دهردی سهری ببین نابوو جوړه زور وادهی قهشهنگو رازاوهی پیدانو ههلیخهله تاندن! وه کوو له شوینکی تردا دهریاره شهیتان دهرموئ: ﴿یَعِدُهُمْ وَیُمْنِیْهِمْ وَمَا یَعِدُهُمُ الشَّیْطَانُ اِلَّا غُرُورًا﴾ النساء/ ۱۲۰، هه موو کارکی شهیتان ههلیخهله تاندنو له خسته بردنو بهته ماکردنو ریسوا کردنه. پیاو نمو پیاوهیه خونه خاته داوی نمو نهفرین لیکراوه، نهچی وه کوو موشریکه کانی مه کهه شونیی بکهونو دواپی تووشی ههلدیرو ملشکاندن بی!

بهلی کافره کانی ههلیخهله تاندنو بهرهو جهنگی بهدر کیشی کردنو هینانیه گۆره پانی جهنگهوه ﴿فَلَمَّا تَرَاَتِ الْفِتْنَانَ نَكَصَ عَلٰی عَقْبِیْهِ﴾ کاتیک ههردوو سوپا لیک ناشکرا بوونو بهرامبهر یهک راههستان شهیتان (که له شیوهی سوراقهی کورپی مالیک دا بوو) پاشهوپاش کشایهوهو قوچاندیو ههلاتو ﴿وَقَالَ اِنِّیْ بَرِئٌ مِّنْکُمْ﴾ وتی: من له نیهو بهریمو له پیری نیهو نیمو هاوکارو هاویه یمازو یارمهتیدهرتان نیم. نیترو وازی له ههلیخهله تاندنو له خسته بردنیا هیناو خوی کیشایه دواوه. واته: قیلو ته له که بازیه کهی پووجهل بووهوه، کاتیک بیینی فریشته دابهزینو بیینی فریشته یارمهتی موسولمانان دهدهن له سهرکهوتنی سوپای کوفر ناتومید بوو، وتی: ﴿اِنِّیْ اَرٰی مَا لَا تَرَوْنَ﴾ من شتیک ده بینم نیهو نایبینن ﴿اِنِّیْ اَخَافُ اللهَ﴾ من له خودا

ده‌ترسم. پهره‌ردگار سزاو تۆله‌ی توندو به‌ئیشه بۆ تاوانباران له‌دویناو قیامت دا...

ترسی شه‌یتان له‌وه بوو: که فریشته سه‌ریازه‌کانی بسووتینن، نه‌ک ترسی له‌وه بی که موشریکه‌کان تیا بچن، چونکه فریشته‌و شه‌یاتینی دوو شتی دژ بیه‌کن پیکه‌وه کۆنا بنه‌وه، نه‌گهر بیه‌ک بگه‌یشته‌نایه لایه‌نی به‌هیز که فریشته‌کانن لایه‌نی زه‌بوونو به‌تال که شه‌یاتینی به‌کانن تیدا ده‌چوونو ده‌فهوتان!

نا به‌و شیوه سه‌ریازه‌کانی شه‌یتان له‌سه‌ره‌تاوه له‌گه‌ل موشریکه‌کان بوون، ده‌نه ده‌نهو ختوکه‌یان ده‌دازو هه‌لیان ده‌خه‌له‌تانندن. فریشته‌کان له‌گه‌ل موسولمانان بوون، دل‌یان قایم ده‌کردو پشت‌گیریان پی راده‌گیانندن واده‌ی یارمه‌تی و کۆمه‌کی خودایان پی ده‌دان.. رسته‌ی ﴿وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ وی ده‌چی له‌وته‌ی شه‌یتان بی، وی ده‌چی ناخاوتنه‌کی به‌رسته‌ی ﴿اَنْتِ اَخَافُ اللّٰهَ﴾ کۆتایی بی و رسته‌ی دواپی وته‌ی خودا بی.

هۆی نه‌وه‌ی که شه‌یتان چوه‌ته شیوه‌و روخساری سوورقه‌وه، بۆ ده‌رخستنی مو‌عجیزه‌یه‌کی گه‌وره بۆ پیغه‌مبه‌ر ﷺ چونکه کافره قوره‌یشی به‌کان که گه‌رانه‌وه بۆ مه‌که‌که وتیان: سوورقه سوپای ئیمه‌ی شکانه‌، نه‌م هه‌واله به‌سوورقه گه‌یشته‌وه، وتی: به‌خودا من ناگاداری چوونیشته‌ن نه‌بووم، کاتیکم زانیوه ئیوه چوون بۆ شه‌ر که هه‌والی تیشکانته‌نم بیسته‌وه، ئیتر نه‌و کاته خه‌لکه‌که بۆیان ناشکرا بوو: که نه‌و کابرایه سوورقه نه‌به‌وه، شه‌یتان بووه.

نه‌مجار.. له‌وکاته‌دا شه‌یتان موشریکه‌کانی هه‌لده‌خه‌له‌تانندن؛ نه‌وانه‌ی به‌لوته‌برزی و له‌خۆبایی بوونه‌وه چوو بوونه ده‌ره‌وه، نه‌وانه‌ی خه‌لکیان له‌نایینی خودا لا ده‌داو هه‌لیان ده‌نان بۆ چون بۆ شه‌رو پاشان که‌وتنه چالی ریسوایی به‌وه..

نالو کاته دا دوو رووه‌کانو نه‌وانه‌ی دل‌یان زه‌عیفو لاواز بوو وایان گومان ده‌برد: که نه‌و کۆمه‌له موسولمانه ناتوانن به‌ره‌نگاری له‌شکری ته‌یاری قوره‌یش ببنه‌وه، نه‌وان له‌چاوی خۆیا نه‌وه سه‌یری موسولمانانیان ده‌کردو

تهماشای دیارده مادیه روکشهکانیان دهکردو پییان وا بوو: کهمی و بی تفاقی موسولمانهکان هۆکاری سهد دهرسهده بو لهناوچوونیانو بوخۆیان بهدهستی خۆیان خۆیان هاریشتوته چالی نهمانهوه!! بۆیه پهرهردگار دوا بهدوای رونکردنهوهی ههلوئستیو کردهوهی شهیتان باسی ههلوئستی دوورووهکان دهکا دهفرموو: ﴿اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرْهًا هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ﴾ نهی پیغهمبهر! نهوه بینهوه یادی خۆتو بو موسولمانانی بگیرهوه: کاتییک دوورووهکانو دل نهخۆشهکانو کهسانی نیمان سستو پروا لهرزۆک. کهکهمی موسولمانانو زۆری کافرهکانیان بینسی، وتیان: وا دیاره نهو موسولمانانه بهتایینهکیان ههلهخهلهتاوونو بهتایینهکیان لهخۆبایی بوون، وا دهزانن نهوان لهبهر خاتری تاینهکیان یارمهتی دهدرن. بۆیه نهوانه بهسی سهدو چهند کهسیکهوه هاتوونه بهرهنگاری نزیکهی ههزار کهسی پر چهکو تهیاری قوردهیش!!

بهلی نهمه راسته لهتهرازووی هیزو سهربازی دا، بهلام لهتهرازووی پهرهردگار دا راست دهرناچیو پشتی پی نابهستری، نهوهی گرنگوو حساب بو کراوه نیمانی قایمو یارمهتیدانی پهرهردگار، وهکوو دهفرموو: ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ، وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ البقرة/ ۲۴۹، بۆیه لهکووتایی نایهتهکه دا فرموو: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ کهسیک پشت بهخودا بیهستیو کاری خۆی حملووهی دهسهلاتو توانای بی سنووری نهو بکا، نهوه خودای بهسو پیوستی بهکهسی تر نیسه، نهو یارمهتدهرو کۆمهگیکاریهتیو سهری دهخا، پهرهردگار بالا دهستو خاوهن هیزو توانایمو کهس بهسهری دا زال نابو، داناو لیژانه لهکارو کردهوهی دا، زاناو ناگاداره بهدروستکراوانی خۆی، ههرکهسیکی بۆی یارمهتی دهدا، بهتاییهتی که پهرهردگار دابو سوننهتی وههایه حق بهسهر بهتال دا سهربخاو کۆمهلی کهمی خاوهن باوهپر بهسهر کۆمهلی زۆری بی باوهپر دا زال بکا.

تیبیلی:

المنافقون: نهوانمن بهدهم بروایان هیئناوه بهلام لهدل دا کافرن.
وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ: نهوانمن کهشکو گومانیان ههییو
بهتهندازهی دوورووهکان کافر نهبن، بهلکو بههوی نهوهی تازه موسولمان بوون
نیمانیان پتهو نهبووه لاوازیو زهبوونیهک لهدلیان دا ماوه، لهناوی قوپاو دا
راو دهکهنو چاوهروانی ههلو فرسهتن کی سدریکهوی نهوان یاری نهو دهبن،
گومانیان لههیزو دهسهلاتی موسولمانان دا ههبووه.

بههیلاکبردنی کافرهکان وهکوو بههیلاکبردنی فیرعهون

لهبههر خراپهکارییان

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا أَلْمَلَتِكَ يُصْرِبُونَ
وُجُوهُهُمْ وَأَذْبَرَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٥﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ
أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٥٦﴾ كَذَابٍ ءَالٍ فِرْعَوْنُ
وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٧﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكْ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً
أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

كَذَابٍ ءَالٍ فِرْعَوْنُ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَاهُ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٩﴾

لهوهپیش بهروهردگار حالو چۆنیهتی موشریکهکانی روون کردهوه، که
چوونه دهرهوه بۆ شهرکردن دژی موسولمانان بهشیویهکی لهخوبایی بوونو
لوتبهرزی، شهیتان کردهوهکانی لهپیش چاوان جوان کردنو ههلینان، نهوهشی

روون کرده وه: که مونا فیکه کان همولیان ددها موسولمانه کان ژتوان بکه نه وه له تیکوشانو جیهاد ساردیان بکه نه وه. نه مجار لیله دا حالو چو نیسه قی مردنو له دونیا دهر چوونی کافرو دور ووه کانو نهو سازارو سزایه قی له کاتی مردن دا تووشیان دئی شی ده کاته وه دهر موی: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاُذْبَارُهُمْ﴾ نهی پیغه مبهری خوشه وریست نه گمر تو نهو حالو چو نیسه قی کافره کان بیینی که فریشته قی تایبته گیانیان ده کیشی، شتیکی گهر وه سامناکت ده بیینی له وانه نیه بتوانی باس بکری، ناده میزاد له ناستی باسکردنی دا زمان لالو قه له م کؤلر کولن، نهو فریشتانه به قامچی و مقاشی ناسنین له ده مو چاوو پشتیان دده نو تییان دهره ویننو بهزه برو زهنگ گیانیان له جهسته کانیان دهره هیننو پییان دهلین: ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ برۆنو بجیژن سزاو نازاری ناگری دۆزه له قیامت دا، نه مه هره شهو ترساندن پییش وه ختیانه بهو سزا سامناکه که له رۆژی قیامت دا ده خرینه ناوی بویان ناماده کراوه چاوه روانیانه.

﴿ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتِ اَيْدِيَكُمْ﴾ نهو عهزابو سزایه قی تووشتان دئی، نهو لیدانو سزادانه قی گیانکیشتان بههوی نهو کرده وانه تانه که کردوتان، سهره نجامی خراپه کاری خوتانه، تۆله قی کوفرو سته مکاری ژسانی دونیاتانه، به دهستی خوتان خوتان خستۆته ناو نهو ناگره سوتمانه وه. ﴿وَاِنَّ اللَّهَ لَيَسَّ بِظُلَامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ بیگومان پهروه ردگار که نهو سزایه تان ددهاو تۆله تان لی دهستی له رۆی داد پهروه ریبه وه نه که به سته مکاری، چونکه پهروه ردگار ستم له هیچ بنده وه کی خوی ناکا، به لکوه نهو حاکمیکی دادوهری وه هایه که همرگیز ستم ناکا! رۆژی قیامت تهرازوی عه داله تکاری دادهنی وه موو خاوهن مافیک مافی خوی ده دریتی هیچ که سیک بنه هیچ جۆری سته می لی ناگری.

له فهرموده قی قودسی دا که نیمامی موسلیم له ته بو زه پوه ریوایت ده کا هاتوه پیغه مبهر ﷺ فهرمویه قی: (اِنَّ اللَّهَ تَعَالٰی يَقُولُ: يَا عِبَادِيَ! اِنِّيْ حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلٰی نَفْسِيْ وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالُمُوْا، يَا عِبَادِيَ

إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أَحْصِيهَا لَكُمْ، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمِدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ). پەروەردگار دەفەرموی: ئەو بەنده‌کانم! ئەمەن سەمەم لەسەر خۆم قەدەغە کردووە، لەناو ئێوەش دا بەیاساغم داناووە، ئێوە لەناو خۆتان دا سەمەم لەیەکتر مەکەن. ئەو بەنده‌کانم! ئەووە کردووە کانتان بۆتان دەنووسین، جا کەسێک خێری دەسکەوت با سوباسی خودا بکا، کەسێک خێرو چاکەوی لەدەست نەهات ئەووە با سەرزەنشتی خودی خۆی بکا.

ئەمجار پەروەردگار بەرامبەری یەک گرتنێک نەنجام دەداو نمونەو وێنەیک بۆ عەزایی موشریکەکان دینیتەووە دەفەرموی: ﴿كَذَّابٌ آلَ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ واتە: پەروەردگار ئاوی بەو کافەرە موشریکانە کرد: کە پیغەمبەری ئیسلامیان بەدرۆ خستەووە برۆیان پێ نەکرد، وەکوو چۆن ئەو پێش ئاوا گەلە پێشینه‌کانی لەسەر هەمان هەلوێستو کردار لەناو برد، کردارو رەفتاری ئەم قورەیشییە موشریکانە وەکوو کردارو رەفتاری گەلی فیرعەونو گەلە سەمەکارەکانی پێشوو وەهایە. لەبەدرۆ خستەووەی پیغەمبەری خوداو سەررەقیو دل رەقییان لەناستی پەيامی پەروەردگار، بۆیە ئەم کافەرە قورەیشییانە بەکوشتن بەدیل گرتو ریسوا بوون سزایان درایەووە، وەکوو چۆن فیرعەونو گەلەکە بەخنکاندن لەناویران. ئەم موشریکانە ئایاتی خودایان رەتکردەووە برۆیان پێ نەکرد، ئیتر خودا بەهۆی تاوانو سەمەکارییانەووە بەهیلایکی بردو بەهیزو توناو دەسەلات گرتنیو لەناو بردو بەرەو دۆزخ رەوانەکران. دابو نەپیتی خودا ناگۆڕیو بۆ هەموو موشریکوو بێ برۆایەک یەکسانە سزاو تۆلەش لەسەر کردەووە رەفتارە.

﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان پەروەردگار بەهیزو تواناو دەسەلاتە، کەس ناتوانی بەسەری دا زال ببی، کەس لەدەستی دەرنایەتی، سزاو تۆلەیی بەنێشە بۆ کەسانێک شیاوی سزایو ئایەتەکانی بەدرۆ بخەنەووە، بۆ هەموو شتێک ماوە ئەندازەیی داناووە، لەگەڵ وەختی هات بەسەریووە نایەتی!

بوخاری و موسلیو ثابو ماجہ لہ نہبو موسای تہ شعریہ وہ ریوایت دہکا: کہ پیغہ مبہر ﷺ فرمویہتی: (ان الله لَيُعْلِي لِلظَّالِمِ حَتَّىٰ اِذَا اخَذَهُ لَمَّ يُقْلِتُهُ) پھر وردگار مزلتی ستمکار دہدا تا ماوہیک ستمکاری خوی دہکا، ہمتا کہ گرتی نیتر رزگاری نابی لہ دہستی۔ پھر وردگار ہرچہ نہ بدصبرہ بہ لام سزاو تزلہی زور بہزہبرہ۔

تہ مجار پھر وردگار خہبر لہ عدالتکاری خوی دہداو باسی داد پھر وہیو برپار دروستی خوی دہکا لہ وہدا کہ نازو نیعمت و ریزو شکوہندی بدا بہ ہر کہ سیٹک لی ناسیتیتہو تا تہو کہ سہ بوخوی تاوانیک نہکا کہ شیایو تہو نیعمت لی ستاندنہو بی۔ دہ فرموی: ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرَ مَا بِاَنْفُسِهِمْ﴾ تہو سزاو تزلہی کہ لہ ناکامی خرابہ کاری کافرہ کان پیدایو، فہوتاندنی کافرہ قورہیشیہ کان بہ ہوی کوفرائی نیعمتی خوداو بہ درو خستہوہی پیغہ مبہر ﷺ ہہ مو تہ مانہ لہ چوار چپوہی تہو دابو نہریتو سوننہتہ خوداییہ دان کہ حکمت و دانایی ذاتی خوی داخوای دہکاو ہرگز گزرائی بہ سہر دا نایہ، تہویش بریتیہ لہو یاسانہ گزپہی خوی کہ نازو نیعمتی خوی لہ سہر ہیچ گلو نہتہوہیک ہلنہ گری ہمتا تہو گلو نہتہوہ حالو و زعی خویان نہ گزپن، بہم جڑہ کوفرائی نیعمتہکانی بکمنو لہ خویان بایی بزو شیایو تہوہ بن خودا و زعیان لی بشیونیتو نازو نیعمتیان لی بگریتہوہ۔ وہ کوو تہوہ پھر وردگار نیعمتی بہ سہر قورہیشیہ کان دا رشت، لہ نہتہوہ و رہ گزی خویان پیغہ مبہری بو ناردن، بہ زمانی خویان نایاتی خودای بو دہ خویندہوہ، کہچی تہوان بہ درویان خستہوہ، لہ مہککہ دہریان کردو لہ دژی جہنگان، پھر وردگارش بہو دہردہی بردن! تہوہی پی کردن کہ پیی کردن! و تہی نہم نایدتہ نایدتہکی ترہ کہ دہ فرموی: ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ، وَاِذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوءَ فَلَا مَرَدَ لَهُ، وَاَمَّا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَاٰلٍ﴾ الرعد: ۱۱۔

ثابہتہ کہ ناماڑہی تہوہی تیدایہ: کہ نازو نیعمہتی خودا بۆ گہلو بۆ تاک
پاہہندہ بہدہبونی تہخلاقو رہوشتو کردہوہیک کہ پەسندی لای
پەروەردگار، ہمتا تہو رہوشتو کردہوانہ بہردہوام بنو تہنجامیان بدہن، تہو
نازو نیعمہتانہ پایہدار دہبن! پەروەردگار تہو ناز نیعمہتانہیان لی ناگریتہوہ
بہبی تہوہی ستہمکاری بکەنو خراپہیان لی رویدا. ہمرکاتی نادہمیزادہکان
حالو وەزعی خۆیان گۆپیو بیرو باوہرو رہوشتی خۆیان تیک دا، تہرکی
سەرشانی خۆیان تہنجام نہدا، خوداش نازو نیعمہتیان لی دہگریتہوہ،
دہولہمہندیان ہمژار دہبی، بہرپزو شکومہندیان بی قەدرو لاواز دہبی.

ناشکراشہ خۆشبہختیو کامەرائی گەلان، ہیزو تواناو دہسەلاتیان پاہہند
نیہ بہدہولہمہندیو زۆری خزم کەسو کار، وەکوو کافرہکان لافیان لی دہداو
بییان وا بوو: زۆری مالو مندال لہسزای خودا دہیانپاریزی! وەکوو پەروەردگار
لییان دہگریتہوہ دہفرموی: ﴿وَقَالُوا لَنَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ
بِمُعَذِّبِينَ﴾ ہمروہا پەروەردگار مہرای بۆ ہیچ گہلو نہتہوہیک ناکا بہہوی
نہژادو رہگەزو ریزداری باوکتو باپیرہوہ. کەس بہمەلہی باوکی ناہرپتہوہ،
وہکوو بہنو ئیسرائیلیہکان پیی لہخۆبایی بویوزو دہیانگوت ئیمہ نہوہی
پیغہمبەرائینو خۆشەوہستی خوداینو فەضلو ریزی ئیمہ بہسەر ہەموو گہلو
نہتہوہکانی دیکہوہ ہدیہو پیغہمبەرایەتیو فەرمانپوایی ہەر بۆ ئیمہیہو بۆ
ئیمہ پاوان کراوہ!

جا کہ سوننەتو دابو نہرپتی پەروەردگار دہیارہی فیرعہونو
گەلەکەو نہتہوہ ستہمکارہکانی پیشوو بہو شیوہ بوو کہ بہتاوانہکانیان
گرتنیو لہناوی بردن، ہەمان سوننەتو دابو نہرپتیشی بۆ کافرہ
قورەیشییہکان بہکار ہینا، لہجەنگی بہدردا یارمەتی پیغہمبەرو
موسولمانانی داو زالی کردن بہسەر کافرہکان دا، زورہی زۆری جەنگاوہرو
پیاو ماقولو سەرانی قورەیشی بہھیلاک بردن!

﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ واتە: پەروەردگار شەنہوایہ بۆ ناخاوتنی
تہوانہی پیغہمبەران بہدرو دہخەونہوہو گۆیی لئیہ چی دہلین. زاناو ناگادارہ

به‌وه‌ی ده‌یکهن، سزاو پاداشیان له‌سهر کرده‌وه‌کانیان ده‌داته‌وه، چاکه به‌چاکه و خراپه به‌خراپه.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار که‌لامی پیشوو جه‌خت ده‌کاته‌وه‌ی زیاتر روونی ده‌کاته‌وه‌ی جاریکی تر ده‌فه‌رموی: ﴿كَذَّابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ، وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ واته: وه‌کوو چۆن دابو نه‌پیتی نه‌و موشریکانه له‌باره‌ی تینکاریکردنی نایاتی خوداو نازو نیعمه‌ته‌کانی ده‌شو به‌پیتته دابو نه‌پیتی نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌وزو گه‌له سته‌مکاره پیشینه‌کان. ههر به‌و جۆره دابو نه‌پیتیان له‌باره‌ی به‌رد ه‌وام بوون له‌سهر به‌درۆ خستنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌رانو ره‌تکرده‌وه‌ی نیشانه‌ی پیغه‌مبه‌رایه‌تییان ده‌شو به‌پیتته دابو نه‌پیتی گه‌لی فیرعه‌وزو نه‌و نه‌ته‌وانه‌ی پیش نه‌وان، لیکچوونه‌که له‌نیوانیان دا له‌دوو بوار دایه، یه‌که‌م له‌بوار ی کافریونیان به‌نیشانه‌کانی په‌روه‌ردگارو تینکاریکردنی پیغه‌مبه‌رایه‌تی پیغه‌مبه‌ران. دوهم له‌بوار ی به‌درۆ خستنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌رانو به‌رد ه‌وام بونیان له‌سهر نه‌و هه‌لۆسته‌ناپه‌سنده‌یان. ههریه‌کی له‌م گه‌لو نه‌ته‌وانه به‌سزای خۆی گه‌یشت، په‌روه‌ردگار به‌گوێره‌ی دابو سوننه‌تی خۆی ههریه‌که‌یانی له‌سهر تاوانی خۆی گرتو له‌ناوی بردن؛ بریکیان به‌گرمه‌ی هه‌ورو هه‌وره‌تریشقه، هه‌ندیکیان به‌ره‌شه‌باو زریان، نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ون به‌خنکان له‌ناو ده‌ریا دا.....هتد، هه‌موویان سته‌مکار بوونو سته‌میان له‌خودی خۆیان کرد، که‌وا بوو ههرکه‌یان شیاوی نه‌و سزاو تۆله به‌زه‌به‌ره بوون که تووشیان هات.

به‌کورتی نه‌وه‌ی میژوو له‌لایه‌ره‌کانی دا تووماری کرده‌وه‌و ناماژه‌ی بۆ ده‌کا ده‌ریاره‌ی دابو نه‌پیتی گه‌لو نه‌ته‌وه‌کان له‌روی کافریونو به‌درۆ خستنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌رانو سته‌مکاریان له‌سهر زه‌وی، نه‌مجار سزاو تۆله‌ی به‌زه‌به‌ری په‌روه‌ردگار بۆیان هه‌مووی به‌گوێره‌ی سوننه‌تو نه‌خشه‌ی خودایه له‌بوونه‌وه‌ردا، په‌روه‌ردگار سته‌م له‌که‌س نا‌کا: به‌م جۆره به‌بێ هۆ نیعمه‌ته‌کانی که‌ پێی به‌خشیون لێیان وه‌ریگرته‌وه، یان به‌بێ هۆ تووشی ناسته‌نگو ناخۆشیان بکا، به‌لکوو سزاو تۆله‌ی بۆ نه‌وانه ئاکامو سه‌ره‌نجامیکی

سروش‌تیه بۆ کافر بوونزو به‌رد وام بوونیان له‌سهر کوفرو به‌درۆ خستنه‌وه‌ی
فروستاده‌کانی په‌روه‌ردگارو ستم کردنیان له‌خودی خۆیان!!
واته: ئه‌و به‌دبه‌خستو سزادرآوانه دوو تاوانی گه‌وره‌یان ته‌نجام داوه: کافر
بوون به‌هه‌بوونی خوداو تاکو ته‌نهایی زاتی پاکی، ئینکاریکردنی نازو
نیعمه‌ته‌کانی.

که له‌کۆتایی نایه‌ته‌که‌دا ده‌فرموی: ﴿وَكُلُّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ ناماژه
به‌وه که موشریکه‌کانی قوره‌یشو نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ونو گه‌له‌پیشینه‌کان
هه‌موویان ستم‌میان له‌خودی خۆیان کردوه به‌کافر بوونو تاوانکردن، هه‌روه‌ها
ستم‌میان له‌که‌سانی دیکه‌ش کردوه، خودا که به‌هیلاکی به‌ردوون
له‌به‌رسته‌مکارییانو تاوانیان له‌ناوی به‌ردوونو ئه‌و نازو نیعمه‌ته‌ی پێی دابوون
لی‌ی ستاندنه‌وه، په‌روه‌ردگار که به‌و مه‌رده‌ی بردن ستمی لی‌ نه‌کردن،
به‌لکۆو بۆخۆیان ستم‌میان له‌خۆیان کرد، که‌وایان کرد خودا تاوانیان لی‌ بکا.
سزاو تۆله‌ی په‌روه‌ردگار له‌ موشریکه‌کانی قوره‌یش بریتی بوو له‌کوشتن
لی‌ ستاندنه‌وه‌ی نازو نیعمه‌ت، به‌لام سزاو تۆله‌ی نه‌ته‌وه‌ی فیرعه‌ونو
گه‌له‌سته‌مکاره‌کانی پیشین بریتی بوو له‌سزای ریشه‌گیریکه‌وه‌وتاندن:
وه‌کوو خنکاندن فیرعه‌ونو نه‌ته‌وه‌که‌ی له‌ده‌ریا دا، ناردنی ره‌شه‌باو زریان بۆ
سهر گه‌لی عاد، هه‌وره‌تریشقه‌و گرمه‌و ناله‌ی له‌نه‌ندازه به‌ده‌ر بۆ سهر نه‌ته‌وه‌ی
ته‌مۆرد.

پێگومان هه‌موو ئه‌و کافره ستم‌مکارانه شیای ئه‌و سزایه بوون که
تووشیان بوو. په‌روه‌ردگار نازو نیعمه‌تی خۆی به‌سهر دا رشتبوون، رزقو رۆژی
زۆرو زه‌به‌نده‌ی پێدابوون، له‌سهر زه‌وی، ته‌مه‌ی بۆیه دابوونی تا به‌تاقییان
بکاته‌وه، ده‌ری بخا ناخۆ ئه‌وانه سوپاسگوزار ده‌بن یان کوفرائی نیعمه‌ت
ده‌که‌من؟ به‌لام کافریونو سوپاسی خودایان نه‌کۆ، له‌خۆیان بایی بوونو
مله‌و‌رپیان نواند، نازو نیعمه‌ت ئه‌وانی گۆپۆی له‌جیاتی خودا په‌رستیو
سوپاسگوزاری بوونه ده‌ره‌به‌گۆ مله‌و‌رو که‌له‌نته‌رو له‌خودا یاخی بوو کافرو
تاوانکار.... پێغه‌مبه‌ران هاتنه‌ سه‌ریان، په‌یامی خودایان بۆ هێنان به‌لام ئه‌وان
په‌یامی خودایان ره‌تکرده‌وه، پێغه‌مبه‌رائیان به‌درۆ خستنه‌وه‌ی یاخی بوونو

پشتیان هەلکرد... ئیتر دابو نەپیتی خودایان بەسەر دا تەنغیز کرا، یاسای پەرەردگاریان بەسەر دا نەنجام درا، گیرنو لەناویرانو ولاتو خانوو بالەخانەو گوندو شارو تاخیان خاپوور کراو بوونە پەندو عیبرەتو خزانە زیلدانسی میژوووە. (ناج واتە: گەرەک)

بەلێ خودا لەناوی بردن پاش ئەوەی نایاتی خودایان بەدرۆخستەووەو پەیمانی پەیمەبرانیان رەتکردووە، هەرچەندە ئەوانە پێش پێراگەیانندو هاتنی پێغەمبەران بۆ ناویان کافر بوون بەلام تا ئەوان پەیمانی پێغەمبەرانیان بەدرۆ نەخستەو خودا لەناوی نەبردن، چونکە ئەمە دابو سوننەتو رەحمەتی خودایە تا پێغەمبەران نەنیریۆ بانگەوازی نەکەن ئەو نەتەو بە بانگ کراوە پێغەمبەرە کە بەدرۆ نەخەندەو خودا سزایان نادا ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ الاسراء/۱۵.

مامۆستا سەبید لێرە دا دەفرموی:

بەراستی ئەم جۆرە نایەتانه دادپەرەری پەرەردگار نیشان دەدەن لەبارە ی مامەلە کردنی لەگەڵ ئادەمیزادا، لەوەدا کە ئەو نازو نێعمەتە ی پێی دەوان لێیان ناسینیتەو تا ئەوان هەلۆستی خۆیان نەگۆڕن سلووکۆو حاڵی خۆیان ناوژوو نەکەنەو: نازو نێعمەتیان لێ ناگرتەو هەتا کاریکت نەکەن کە شیاری ئەو لێ وەرگرتەو بن. هەرکاتی ئەوان سوپاسگوزاری ئەو نێعمەتانه نەبوون کە خودا پێی بەخشیوون لەتاقیکردنەو ئەزموونە کە دەرەچوون ئیتر پەرەردگار بارەکیان لێ دەگۆڕیۆ وەزەکیان لێ دەشیوین!

لەلایەکی ترەو ئەمە نیشانی ئەوەیە: خودا ریزی ئادەمیزاد دەگریۆ نرخێ بۆ دادەنێ کە فەصلو گەورە یی خۆی وای کردووە واکا: کە قەزاو قەدەری خۆی نەنجام بدو جێبەجێی بکا لەرێگە ی جێبەجۆلی ئادەمیزادو کردەو کانییەو، ئەم گۆرانه نەخشە بۆ کیشراوە لەژیانی ئادەمیزادا ناکامی ئەو گۆرانه واقعی بەبووە کە لەناو دلی ئەوان دا سەری هەلداوە، سزای ئەو مەبەستو سلووکۆو کردەوانیە کە خۆیان بۆ خۆیان هەلباردووە:!!

لہسہریکی ترہوہ نادرہمیزاد تہرکی بہرہرسیاریہتہکی فرہ مہزنی
بہسہرہویہ لہم روہوہ کہ دہتوانیٰ تہو نازو نیعمہتہ بہسہر خویہوہ بیلیو
لیٰ زیاد بکا؛ تہگہر شوکرو سوپاسی لہسہر بکا، ہمرہکوو چون دہتوانیٰ
لہقہی لیٰ داو نازو نیعمہتہکہ لاہریٰ تہگہر کوفرائی نیعمہت بکاو لہخوی
بایی بیو مہبہستو نیہتی بگورپو ریگہی ژیانی کامہرائی ہلہ بکا.

تہمہ حہقیقہتیکی فرہ مہزنہو لایہتیکی تہصہوروو تیروانینی نیسلامی
بو حہقیقہتی نادرہمیزاد دہست نیشان دہکا، پھیوہندی نہخشمو قہدہری
پہروہردگار بہرامبہر نادرہمیزاد لہم بوونہوہرہ داو، پھیوہندی پہروہردگار
خوی بہم بوونہوہرہوہ دیاری دہکا.

لہم روہوہ دہزاندری؛ کہ تہم نادرہمیزادہ لہتہرازوی خودادا چہند
سہنگینہ، چہند خاوہن پلہو ریزہ، ہمرہکوو تہوہ دہزدہکھوی کہ نادرہمیزاد
چہند کاریگہری گرنگی لہسہرہنجامی خویو سہرہنجامی روداوہکانی
دہوروہری دا ہمیہ، بویمان دہزدہکھوی کہ نادرہمیزاد لہبیرو بوچوونی
نیسلامی دا لایہتیکی تیجاییہ لہدیاریکردنو دہست نیشانکردنی
سہرہنجامی خوی، بہلام بہنیزنو رہزامہندی خوداو بہگورہی قہدہری خودا
کہ لہچوار چپوہی جہو جولو کردہوہو نیہتو رہوشتی نادرہمیزادہ کہ دا
جہریان دہکا. نیتر نادرہمیزاد تہو حالہتہ سہلبییہ زہلیلیہی لیٰ دوور
دہکھوتہوہ کہ ریباہہ ماددیہکان بہسہری دا دہسہپینن، تہو ریباہہ
ماددیہانہی کہ نادرہمیزاد وا تہصہور دہکمن کہ لایہتیکی سہلبییہ
لہبہرامبہر (حہتمیہ) کاریگہرہکان دا حہتمیہتی تابوری، حہتمیہتی میژوو،
حہتمیہتی گورپانکاریو گہشہکردن... ہدتا کۆتایی تہو حہتمیہتہ جؤراو
جؤرانہی کہ نادرہمیزاد لہبہرامبہریاندا ہیچ تواناو دہسہلاتیکی نیہو جگہ
لہگہردنکھچی موطلہق بو ناکامی تہو حہتمیہتانہ ہیچی تری لہباردا نیہ.

مامه ل کردنی موسولمانان له گه ل واده شکینان و نهوانه ی
 دیارده ی په یمان شکینی یان لی دهرده کهوی
 إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۵۵﴾ الَّذِينَ
 عَاهَدَتْ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿۵۶﴾ فَإِذَا
 تَفَقَّهْتُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿۵۷﴾ وَإِذَا
 تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَأَنْزِلُ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ
 ﴿۵۸﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِذْهُمْ لَا يُفْجِرُونَ ﴿۵۹﴾

لیره بهولاره نهم به شعی سوره تی نه انفال زور یاسای چو نه تی مامه له
 کردنی موسولمانانی له گه ل هیزه جزاو جزو ده کان دا له کاتی ناشتی و شهر دا
 له خو گرتووه. شیوه ی ریکه ستنه ناوخره کانی کومه لگه ی نیسلا می و
 په یوه نندیان بهر ټیکه خراوه دهره کییه کانه وه و تیروانینی نیسلا م بۆ په یمانو
 په یوه نندی به ستنه کان له هه موو بارو د وخیک داو ههروا تیروانینی بۆ په یوه نندی
 خو ټینو ره گهزو خاکو په یوه نندی بیرو باوه ر دیاری ده کا.

کومه لټیک نه حکامو یاسا داده تی: که بر ټیکیان نه حکامی هه تا هه تایینو
 بر ټیکیشیان نه حکامی کاتینو بۆ ماوه یه ک چاره سهری روداوه کان ده که نو بۆ
 قوناغیکي تایبه تی و حالو وه زعیکی تایبه تی هاتوونو دوا یی له سوره تی
 (التوبة) دا ته عدیلاتی تایبه تیان تیدا ده کری و ده بنه قاعیدو یاسای
 هه می شه یی و کوتایی.

بر ټی لهو حوکمو یاسایانه ی نهم سوره ته باسیان لیوه ده کاو ده یانچه سپینی
 به گو ټره ی سییاقی نایه ته کان نه مانه ن:

۱- نهوانه ی په یمان له گه ل حکومه تی نیسلا می ده به ستنو پاشان
 په یمانه که یان ده شکینن، نهوانه خراپترین پیرو ی سهرزه وین... بویه پیویسته

دهوله تی نیسلامی ته مبییان بکا به شیوه یه ک که زه بروزه نگیان بهرامبر بنوتنی و له زیدو مالو حالی خویان رایانقه نینتی و ناواریان بکاو تالو سویری ده ربه ده ریان پی بجیژی، نهک هر نه مه به لکوو ته مبی کردنه که یان نهوانه ش بگریتموه که نیازیان وایه په یمانه که یان هه لو هشیننه وه یان هیرش بکه نه سسر حکومته تی نیسلام...

۲- نهو کافره په یمان له گهل به ستر او انه ی که سسر کردایه تی نیسلامی ترسی نهو دیان لی ده کا لهوادو به لینی خویان په شیمان بینموه و په یمانه که یان بشکینن، نهوه سسر کردایه تی نیسلامی ده توانی په یمانه که یان بژره ت بکاتموه و په کلایه نه هه لو شانده نهوه که ی رابگه نه تی و خوله پایبند بوون پییسه وه رزگار بکا. نه مجار ده توانی شهریان له گهل بکاو ته مبییان بکاو ترس بخاته دلی نهوانه شوه که کومه کییان پی ده که نو پشتیان ده گرن!

نایه تی ژماره (۵۵) ﴿إِنْ شَرَّ الدَّوَابِّ﴾ نیبنو عه بیاس ده فرموی: نهوانه به نو قور دیظه بوون، په یمانی خویان شکاندو به چه که پید او یستی جهنگ، یارمته دی وژمنه کانی پیغه مبریان دا، دواپی وتیان: له بیرمان چوپوه وه هه له مان کرد. جاریکی تر په یمانیان له گهل به ستموه و هه لیان و ه شانده وه؛ رژی خنده ق دژی پیغه مبر ﷺ پالیان به کافره کانه وه دا، که عبی کوری نه شرف که سسر وکیان بوو چوپوو بژ مه که لهوی له دژی پیغه مبر و بژ شهر کردن له گه لی بویه سویند خوری قور دیشیه کان.

نایه تی ژماره (۵۹) ﴿وَأَمَّا خِفَافٌ﴾ نهبو ششخ؛ نیبنو عه بیانی نه نصاری له نیبنو شیهابی زوهریه وه ده گپریتموه و ده لی: حه زره تی جویرانیل هاته خزمه ت پیغه مبر ﷺ فرموی: بژو سسر به نو قور دیظه، خودا ریگه ی داوی ته مبییان بکه ی.

سه عیدی کوری جویدیر ده فرموی: نه م نایه تانه ده رباره ی شه ش تا قمی جوله که هاتوونه خواری که نیبنو تابووت په کی که لهوان.

موجاهید ده فرموی: ده رباره ی جوله که ی مه دینه هاتوونه خواری. سسر وکه که یان که عبی کوری نه شرف ملهوریک بوو وه کوو نهبو جهل.

نه مجار پاش نهوی له نایه ته کانی پیشوودا پروهردگار وه صفی هه موو
کافره کانی به سته مکار کردو فمرمووی: ﴿وَكُلُّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بریکانی
بهزیده کوفرو سهره ق دهست نیشانکرد. نه مجار پاش نهوی که پروهردگار
حالو چۆنیه تی قوره شیشه موشریکه کانی رونکرده وه له باره ی شهرکردنیان
دژی پیغه مبهر ﴿لَهْجَه نگی به دردا، باسی حالو چۆنیه تی کومه لیک تر
ده کا که دژی پیغه مبهر ﴿شهریان کرد نهوانیش چوله که کانی ولاتی
حیجازنو ده فمرمووی: ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾ واته: خراپترین پیرو سهرزهوی له حوکم یاسای خودادا نهو
کافره خودانه ناسانه که په یمانی خویان شکاندوه واده و به لینی خویان
نه برده سهر، نهوانه خراپترین دروستکراوی خودانو پیسترین تاده میزادن،
چونکه دوو رهوشتیان تیدان، یه کم بهرده وام بوونیان له سهر کوفرو بی دینی و
یاخی بوون، نهوان به هیچ کلوجیک نیمان ناهینن.

رهوشتی دووهمیان په یمان شکینی و پابه ند نه بوونیانه به واده و به لینی
خویانو ده فمرمووی: ﴿الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ
مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ نهو خودانه ناسه کافره جووله کانه که تو نهی
موحه مهده! په یمانت لی وهرگرتوونو پاشانو هه موو جاریک په یمانه که یان
شکاندوه و به لینی خویان هه لوه شانده وه، ههرچنده به جهختو سویند خواردن
برپاری پابه ند بوونیان بهو په یمانه دا بوو.

سهریاری نهو دوو رهوشته رهوشتیکی سییه میشیان ههیه: نهویش نهویه
تهقوای خودا ناکه نو لی ناترسن، کو له هیچ تاوانیک ناکه نو به بی مننه چ
تاوانیکیان بوئ نه نجامی ده ده نو هیچ ترسی ناگری دوزه خیانتیه.

پروهردگار وه صفی نهو جووله کانه ی به (شر الدواب) خراپترین پیرو
ناژهل کرد، بو نهوی تامازه بی که نهوانه گه یشتوونه پله ی ناژهل، به لکو
له ناژله ییش خراپتر، چونکه هیچ سوودیکیان نیه نه بو خویان، نه بو غهیری
خویان، وه کوو له شوینیکی ترده ده فمرمووی: ﴿... إِنَّهُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ، بَلْ
هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ الاعراف/ ۱۷۹ پاش نهوی پروهردگار سی رهوشتی

جوله کمو کافره کانی دیاری کرد، نهوهی روون کرده وه که نهوانه چهند جار په یمان شکینیان کرده و پابه ندی واده و به لینی خویان نه بوون، نه مجار به شوین نه وه دا باسی نه وه ده کا: چۆن مامه له یان له گهل دا بکری و فرمووی: ﴿فَاِمَّا تَقِفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مِّنْ خَلْفَهُمْ﴾ نهی پیغه مبهرا! هرکاتیک له جهنگ دا تو ظه قدرت بهو په یمان شکینانه بردو به سریان دا زال بووی، زه برو زهنگی وایان له گهل دا بنوینه نهوانه ی پشتگیریشیان لی کردن لیک بترازینو پهرته وازه ی ببن. وایان لی بده نهوانو کومه کی کارانیشیانو لیت بترسن، وایان پیروینه نهوانو یارمه تیده رانیانو غهیری نهوانیش له دوژمنان؛ عمره بهو نا عمره ب لیتان بترسنو په ندو عیبره ت وهریگرنو که سیکي تر نهویری هه لوستی ناوا بنوینی!! په یمانتان له گهل بیهستی وایی بیشکینی!

بویه په وهر دگار فرمانی به پیغه مبهرا کرد که زه برو زهنگی ته وای بنوینی له گهل نهو دوژمنانه دا که زیاد له جاریک پیغه مبهرا په یمانی ناشتی له گهل به ستون، نهوان هه لیان وه شان دوژمنه، بۆ نهوهی له وه دوا به دروو ده له سه یان هه لنه خه له تی، چونکه پیغه مبهرا ﷺ به سروشت میهره بانو ناشتیخواز بووه. پی وای وای وای که جهنگ زه وهره تهو هرکاتی هؤکاره کانی نه مان، ناشتی په سنده ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ بیگومان نهو جوله که قیل بازانه وایان دهرده زهینی پیغه مبهرا وه که نهوان ناشتیخوازنو حمزبان له تارامی به، که په یمانه کهشیان ده شکاند عوزریان بۆ ده هینایه وه ده یانگوت نه مانزانی، هه له مان کرد لیمان بیوره، هه مو نه مانه شیان قیلو ته له که بازی بوو!

بویه په وهر دگار فرمانی پی کرد که زه برو زهنگ بنوینی وایان پروینی بیانتو قینی، ﴿لَعَلَّكُمْ يَذْكُرُونَ﴾ به لکو نهوانه ی له پشتیان نه وه نو یارمه تیده ریان، به خویان دا بچنه وه ترسیان لی بنیشی وایان به یمان شکینی نه که نه وه و خه یالی شپ کردن له دوی پیغه مبهرا و لاتی!

بوخاری و موسلیم فرموده یه کیان ریوایت کرده، ده گیر نه وه: که پیغه مبهرا ﷺ له هه ندی روژی وادا که تیسان دا تووشی بهر نگاری کردنی

دوژمن ده بوه و و تاری ده داو ده یفرموو: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ! لَا تَمْنُوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ
وَسَلُّوا لِلَّهِ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلِّ
السَّيْفِ) نه مجار ده یفرموو: (اللَّهُمَّ! مَنْزِلَ الْكِتَابِ وَمَجْرَى السَّحَابِ،
وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانصُرْنَا عَلَيْهِمْ) نهی خه لکینه! ناواته خوازی
بهره نگاری کردنی دوژمن مه بن، هه میشه داوا له خدا بکهن به سه لامه تی بژینو
ناشتی بهر قمرار بی، به لام که ناچار بوونو تووشتان بوو به تووشی دوژمنه وه
خوگرینو نارام بگرن، باش یزانن به ههشت به سایه ی شمشیره وه ده ست
ده که وی. نه مجار ده یفرموو: په ره دگارا! نهی نهو که سه ی قورنانت نازل
کرده، نهی روینده ی هه وه ره کانو شکینه ری نه حزب، دوژمنانمان تیگ
بشکینه و نیمه زال بکه به سهریان دا.

لیردها ناماژه بو دووشت ده کا.

۱- شهر لای خوداو پیغه مبه ری خودا خو شه ویست نیه و شتیکی ناچار بیه

بو بهره نگاری به غیی و عودوان په نای بو ده بری، بو بهرز کردنه وی رسته ی (لا
اله الا الله، محمد رسول الله) و پوچاندنه وی به تال نه نجام ده درئ.

۲- به کاره ی نانی زه برو زه نگ له گهل په یمان شکینانو شهر هه لایسینان،
بو په رته وازه کردنی نه وانه ی که پشتیوانیانن، کاریکو ده بی نه نجام بدری بو
نه وی په یمان شکینانو هه وخواهانیان و پشتیوانانیان په ندو عیبره ت
وه ریگرنو بیر له کاری ناو ها نه که نه وه.

پاش باسکردنی حوکمی په یمان شکینانو وه رگرتنی هه لو تست
بهرام بهریان، نه مجار حوکمی نه وانه بهیان ده کا که بهمانه به واده و به لنینان
ناکری و ده فرموئ: ﴿وَأَمَّا خِفَافٌ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةٌ فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ﴾
واته: نه گهر په یمانت له گهل تاقبو گرو هیگ به ستو پاشان گومانی نه وه ت لی
کردن که په یمانه که بیان نابه نه سهر واده و به لینه کانیان هه لده وه شیننه وه، به م
رهنگه نیشانه و به لگهی وا هه بوون ناماژه بیان به وه ده کردو ترسی نه وه ی لا
دروست کردن، که په یمانه که بیان نابه نه سهر، نه وه تو نه ی پیغه مبه ر! نه و
ریگیان لی بیه ستو پیش نه وه ی نه و خیانه ته بیان لی رو بدا، په یمانه که بیان

به سهردا رابگه یه نه: که تۆ ئیتر پابه ندی په یمانه به ستراره که نیستو به لینه که ت، هه لوه شانده توه، به شیوه یه کی تاشکراو نومایان به بی قیلو ژیر به ژیری نه مه دیان پی رابگه یه نه. حیکمه تیش له مه دا نه وه یه: که نیسلام به هیچ کلوجیک خیانه ت په سند ناکاو موسولمان نابی به هیچ شیوه یه ک خیانه ت له گهل که س بکا. واته: نابی پیش پی راگه یاندنو هه لوه شانده وه ی په یمانی دابه ستره، شهریان له گهل بکری، بۆ نه وه ی تۆش و نه وان به یه کسانێ ناگاداری هه لوه شانده وه ی په یمانه که بنو بزائن که په یمان نه ماوه نه مجار شهر ده کری نه ویش نه گهر پیوست بوو.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بیگومان خودا هه رگیز خائینانی خوش ناوین، ته نانه ت خیانه تکردن له کافرانیش نار ه وایه.

به یه ده قی ریه وایه تی کردو که پیغه مبه ر ﴿فَرَمَوِيهِ تِي: (ثَلَاثَةٌ، الْمُسْلِمُ وَالْكَافِرُ فِيهِنَّ سَوَاءٌ: مَنْ عَاهَدْتَهُ فَوْفَ بَعْدَهُ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا، فَإِنَّمَا الْعَهْدُ لِلَّهِ، وَمَنْ كَانَتْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ رَحِمٌ فَصَلِّهَا، مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا وَمَنْ ائْتَمَنَكَ عَلَى أَمَانَةٍ فَإِذَا هِيَ إِلَيْهِ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا) سێ شت موسولمانو کافر تییان دا یه کسان: که سیک په یمانت له گهل دا به ست نه و که سه موسولمان بی یان کافر بی په یمانه که تی له گهل دا به سهریره، چونکه په یمان هی خودایه، که سیک له تیوان تۆو نه ودا خزمایه تی هه بوو نه و که سه کافر بی یان موسولمان بی صیله ی ره حمی له گهل دا به جی یینه، که سیک سپارده یه کی لا دانابی و کردیتی به نه مین به سهریره نه و که سه موسولمان بی یان کافر بی سپارده کی به ره وه.

نه مجار په ره وهر دگار هه ره شه له و خائینانه ده کا به سزایه ک که چاره وانیانه ده فرموی: ﴿وَلَا يُحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ با نه وانه ی کافرو بی پروان و گومان نه به ن که له ده ست تیمه رزگاریان بووه و سهره نجامی خیانه ته که یان نایه ته وه ریگیانو نیتر بۆی ده ره ده چو سزاو تۆله یان لی ناسیندری! به لکو نه وانو هه موو بوونه وهر له ژیر ده سه لاتی تیمه دانو دهستی تیمه یان ده گاتی و تۆله یان لی ده ستینن. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی:

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا، سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ العنکبوت/ ۴ وشی (یحکمون) وات: یظنون: گومان ده بن. انهم لا یعجزون ﴿بیگومان نه وانه خدا دهسته پاچه ناکه، له چنگی قارو تۆلهی قوتار نابن، سزاو تۆلهی کافریونیان لی ده سیندری، پیغه مبهرو موسولمانانیاں به سمر دا زال ده کر نزو تۆلهی په یمان شکینی و فرتو قیل و خرابه کاریان لی ده ستین و ده کوو له نایه تی کی تر دا ده فرموی: ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ، وَمَا لَهُمُ النَّارُ، وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ النور: ۷۷ یان ده فرموی: ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ، وَإِنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾ التوبة/ ۲.

نایه ته که موژده و دلنیا کردنی پیغه مبهره ﷻ به وه که خدا زالی ده کا به سمر نهو کافرانه دا که نه زیه تیان داوه، له هه مان کات دا کافره کان هیوا پراو ده کا له وهی که به سمر موسولمانان سرکه ون..

خو ناماده کردن بو جهنگ دژی دوژمنانو دابینکردنی

پیوستیاتی جهنگ به گویره ی توانا

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿۶۰﴾

پاش ته وهی پهروه ردگار فرمانی به پیغه مبهری خو ی کرد: که په یمان شکینان په رته وازه بکاو به زه برو زه ننگ له گه لیان دا بجو لیته وه، نه گمر ترسی هه بوو له په یمان شکینی تاقبو گرو هیک پیش ته وهی پیلانی خو یان نه نجام بدهن تهو په یمان نه کیان به سمر دا بداته وه. نه مجار له نایه ته دا فرمانی پی ده کا: که خویو موسولمانان هه می شه خو یان ناماده بکه ن بو

بهره‌نگار کردنی شو کافرانو پیداویستی جه‌نگ به‌گویره‌ی تواناو روژگار دابین بکن! هه‌لبه‌ته نه‌مه‌ش کارِکی سروشتی‌یه، هه‌رکاتی په‌یمان شکینی کراو واده‌و به‌لین هه‌لوه‌شیندرانه‌وه حالته‌ی جه‌نگ به‌ریا ده‌یو هه‌موو کاتی چاو‌پروانی به‌ریابوونی شهر ده‌کری، بۆی پهره‌ردگار فهرمانی به‌پیغه‌مبهر کرد: **فَرَمَوَى ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ﴾**. نه‌ی کۆمه‌لی موسولمانان! خۆتان ناماده‌و ته‌یار بکن بۆ شهری دوژمنانو پیداویستی جه‌نگ به‌گویره‌ی تواناو بارودوخی روژگار دابین بکن، بۆ نه‌وه‌ی به‌ره‌نگاری دوژمن بینه‌وه، نه‌فسو مالو نامووسی خۆتان پیاریزنو نه‌هیلن دوژمن ده‌ستریژیتان بکاته‌ سهر، نه‌مه‌ش له‌دوو خال دا ره‌نگ ده‌داته‌وه.

۱- ناماده‌کردنی هیژو ده‌سه‌لات به‌گویره‌ی روژگارو شوینو پیداویستی، که‌وا بۆ نه‌وه‌ی نه‌م‌پۆ له‌سهر موسولمانان پیویسته‌ نه‌وه‌یه: پیشه‌سازی چه‌کسازی قیر ببن؛ توپو فروکه‌و بۆمباو زه‌مین به‌زه‌مینو ده‌بابه‌و که‌شتی و غه‌اصه‌و نه‌م جوړه چه‌کانه دروست بکنو قیری به‌کاره‌ینانی ببن، ههر وه‌کوو چون پیویسته‌ شو فنونو زانستانه فیژ ببن که‌ په‌یوه‌ندیان به‌دروست‌کردنو به‌کار هینانی شو جوړه چه‌کانه‌و هی تریشه‌وه هیه.

نه‌وه‌تا پیغه‌مبهر واره‌لانی له‌غه‌زای خه‌یبه‌رو هی تریش دا ناله‌تی مه‌نجه‌نیقیان به‌رکا هیناوه.

نیمای موسلیم له‌عوقبه‌ی کوری عامیره‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: که‌ ده‌لی: پیغه‌مبهر ﷺ نه‌م نایه‌ته‌ی خوینده‌وه‌و فهرمووی: **(إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمِّيَّ)** ناگادارین هیژو توانا بریتیی به‌ له‌و چه‌که‌ی له‌دووره‌و شهری پۆ بکه‌ی. سۆ جار نه‌م فهرمووده‌یه‌ی فهرموو. چونکه‌ ته‌قه‌ کردن له‌دوژمن له‌دووره‌و به‌چه‌کیک که‌ کوشنده‌ بۆ، کاریگهر تره‌ له‌وه‌ی له‌گوژه‌پانی جه‌نگ دا به‌شمشیرو رمبو خه‌نجه‌رو گۆپالو شو جوړه شتانه شهر له‌گه‌ل دوژمن بکری.

۲- دامه‌زراندنو دانانی سوار چاکو تیر نه‌ندازه له‌سهر سنووری ولاتو قایم کردنی به‌نده‌زو سه‌نگهر لیدانو دابین‌کردنی نامیری چاودیری و به‌رگری به‌دریژایی سنور له‌گه‌ل دوژمن!!

بە کورتی پێویستە موسولمانان سوپایەکی بەهێزی ھەمیشەییان ھەبێ
 ھەمیشە نامادەباشی بەرگریکردن بۆ لەولات مالو دارایی پێویستی بۆ دابین
 بکریو بەگوێرە ی رۆژگار بەچەکتو نامیری شەر دەولەمەند بکری. پەرورەدگار
 لەئایەتەکان دا کە بەتایبەتی باسی ئەسپ دەکا ھەرچەندە وشە (من قوۋە)
 ئەویش دەگرتەو. بۆ زێدە ریزلێنانو گرنگی بەتی، چونکە ئەو کاتە ئەسپ
 گرنگرتین نامێرو پێداویستی جەنگ بوو.

بەلێ پێویستە موسولمانان ھەمیشە لەنامادەباشی دابینو کەرەسە ی
 جەنگ دابین بکەن، بەئەوپەری ھێزو تواناو خۆیان تەیار بکەن، بۆ ئەو ی
 ھەمیشە ھێزی خوداپەرست ھێزی بالادەست بێ لەسەر زەوی، ھەموو
 ھێزەکانی تر لێ بترسێو نەوێرن ھێرش بکەنە سەر ولاتی نیسلاو ھەموو
 جیھان گەردنکەچی دەسەلاتی خودابینو نەتوانن کۆسپو تەگەرە بخەنە بەردەم
 بانگەوازیگەرانو خەڵک لەموسولمان بوون ژێوان نەکەنەو، ھەروەھا کەس
 نەتوانی مافی خوداییو حاکمیت بەخۆی بداو لافی خودایەتی لێ بدا. بۆ
 ئەو ی ھەموو ئایینو پەرستشێک ھەر بۆ خودا بێو بەس.

ئەمجار ئایەتەکان ھۆی خۆ نامادە کردنو خۆتەیار کردنو خۆ فێر کردنو
 ھێزو تونا دابین کردنە کە دەست نیشان دەکاو دەفرموی: ﴿تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ
 اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ﴾ بۆ ئەو ی دوژمنانی خودا و دوژمنانی
 موسولمانان بترسێن، ئەو کافرانی کە دوژمنایەتییان بەناشکراو نمایانە
 وەکوو موشریکەکانی مەککە، ھەروەھا بۆ ترساندنێ ئەو دوژمنە نەینیانی
 کە ھاویەیمانن لەگەڵ ئەو دوژمنە ناشکرایانە دا، جا ئێمە ئەو دوژمنانە
 بناسین یان نەیانناسین. خودا بۆ خۆی دەیانناسی، چونکە زاتی پاک ی ئەو
 زاناو ناگادارە بەسەر ھەموو نەینی بەک دا

ہہ لبراردنی ناستیو یہ کخستنی نہ تہ وہو ہہ لسانی موسولمانان بو
جہنگ

وَاِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاَجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١﴾ وَاِنْ يُرِيدُوا اَنْ يَخْذَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ
هُوَ الَّذِي اَيْدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾ وَالْفَ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ لَوْ
اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مَّا اَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوْبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ اَلَفَ
بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٣﴾ يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنْ
اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾ يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَرِيضُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ
اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ
يَغْلِبُوا اَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٥﴾ اَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ
عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنْ فِيكُمْ ضَعْفًا فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ
وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَغْلِبُوا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

﴿ ۱۱ ﴾

بہیہندی نہم کومہلہ ناپتہ بہ ناپتہ کانی پشموہ نموہیہ: لموہ پیش
پروہردگار فرمانی بہ موسولمانان کرد بہ خوتہ یار کردنو نامادہ باشیو
چہ کساز یو نموہی دوژمن لیان بترسیو زات نہکا ہیرشیان بکاتہ سمری،
یان کوسپیو تہ گمرہ بختہ ہمدہم بلاویونہوہی نایین. تہ مجار لیہردا فرمان
دہکا بہ ناشتی بہ لام ناشتی بہ ک کہ لہ سمر بنہمای ریزو پیاوہتی چہ سپابی،
عیززتو کرامتہتی تیدا بی، ہمرکاتی ترسو خوفہ کہ ہہبوو لہدلی دوژمنان

داو مه‌یلی ناشتییان کرد، بریاری تایین نه‌ویه: ناشتی قبول بکه‌نو پابه‌ندبن پییه‌وه، چونکه جه‌نگ خۆی له‌خۆی دا بۆ به‌رپرچدانه‌وه‌ی ده‌ستدرژییه‌و بۆ چه‌سپاندنی ئازادییه‌و بۆ رِگه‌ ئاچووخ کردنی بلاوکردنه‌وه‌ی تایینه، بۆ مه‌نع کردنو به‌ره‌نگاریکردنی سته‌مو بوغرابوونه، زه‌روره‌تیش به‌نه‌ندازه‌ی پتویست لی‌ی وهرده‌گیری‌و به‌گوێره‌ی ئاتاج په‌نای بۆ ده‌بری، هه‌تا حاله‌تی ناشتیو ناشته‌وایی بگونجی حاله‌تی شه‌ر ره‌چاو ناگری.

که‌وابوو پاش خۆنامه‌ده‌کردنو دابین کردنی سامیرو پیداوایستی جه‌نگنو ناماده‌ باشی ته‌واو بۆ جه‌نگنو جیهاد، نه‌گه‌ر دوژمن داوای ناشتی کردو حاله‌تی ناشتی به‌سه‌ر شه‌رو جه‌نگ دا هه‌لبژارد، نه‌وه‌ هوکمو پرپار نه‌ویه قبولی حاله‌تی ناشتی بگری‌و رابه‌رو پیشه‌وای موسولمانان چۆنی به‌لاوه‌ باش بوو له‌چ شتیکندا به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانانی تیدا به‌دی کرد، نه‌وه‌ ره‌چاو ده‌کا، ئاشکراشه‌ که‌ رابه‌رو پیشه‌وا نه‌و پرپاره‌ له‌سه‌ر ئاکامی راویژ (شوری‌ی) موسولمانان وهرده‌گری.

﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ نه‌گه‌ر دوژمن له‌حاله‌تی جه‌نگه‌وه‌ مه‌یلیان بۆ ناشتی کردو داوای ناشتیان کرد، نه‌وه‌ توش ته‌ی پیغه‌مبه‌ر! مه‌یل بۆ لای ناشتی بکه‌و ناشته‌وایی په‌سند بکه‌و پابه‌ندی حاله‌تی ناشتی‌یه‌! چونکه‌ جه‌نگ خۆی له‌خۆی دا مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی نیه، تۆ شایان تری به‌پابه‌ند بوون به‌ناشته‌وایی و ناشتی‌خوازییه‌وه. تۆ که‌ په‌نا بۆ شه‌ر ده‌به‌ی، بۆ به‌رگریکردنه‌ له‌تایینه‌و بۆ رِگه‌ خۆشکردنی بلاوبوونه‌وه‌ی تایینه، بۆ لابرندی کۆسپو ته‌گه‌ره‌یه‌ له‌سه‌ر رِیازی تایین. که‌وابی هه‌رکاتی دوژمنان ده‌ستی ناشتیان درژ کرد، نه‌توش ناشتیان لی‌ وهریگه‌وه‌ لی‌یان قبول بکه‌و په‌یمانی ناشتیان له‌گه‌ل دابه‌سته‌و ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ پشتت به‌خودا بیه‌سته‌و کاری خۆت به‌خودا بسپیته‌، له‌مه‌کرو پیلانه‌کانیان مه‌ترسه، خودا پشتیوانته‌و له‌پیلانی نه‌وان ده‌تباریزی ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بیگومان خودا شنه‌وايه‌ به‌و راویژو گفتو گۆزانه‌ی له‌ناو خۆیاندا نه‌نجامی ده‌ده‌ن، زاناو ئاگاداره‌ به‌و

پیلانو نه‌خشه جؤراو جؤرانه: که دژی ئیوه دایده‌رپژن. خودا هیچی لی گوم نابی.

﴿وَإِنْ يَرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ، هُوَ الَّذِي يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾
 ﴿وَالْمُؤْمِنِينَ﴾ ته‌گمر بیانه‌وی له‌ریگه‌ی بانگه‌وازی بۆ ناشتی‌یه‌وه قیلتان لی
 بکه‌زو خۆیان به‌هیز بکه‌زو خۆیان ناماده‌و تیار بکه‌من بۆ لی‌داتان نه‌وه تۆ
 نه‌ی پیغه‌مبهر! خودات به‌سه‌و چاودیرت ده‌کا‌و یارمه‌تیت ده‌داو زالت ده‌کا
 به‌سه‌ریان دا، ههر خودا بوو که له‌وه‌پیش یارمه‌تی دای و هۆکاری مادی و
 مه‌عنه‌وی بۆ خولقاندی بۆ نه‌وه‌ی دلی موسولمانان به‌کوچکارو یاریده‌ده‌رانه‌وه
 دلیان قایم بۆ یه‌ک بگرنو له‌ژیر نالای نیسلام داو له‌ژیر فرمانده‌یی تۆدا
 جیهاد بکه‌من!

نه‌مه به‌لگه‌یه‌کی ناشکرایه له‌سه‌ر نه‌وه: که پێویسته موسولمان ناشتی
 به‌سه‌ر به‌جنگ دا هه‌لبێژی و ناچار نه‌بی په‌نا بۆ شه‌ر نه‌با، چونکه نایینی
 نیسلام نایینی ره‌هنومایی خوشه‌ویستی و ناشته‌واییه، رێگه نادا شه‌ر به‌ریا
 بی مه‌گمر بارو دۆخیک بێته‌ کایه‌وه موسولمانان ناچاری شه‌ر بکا! ههر
 بۆیه‌ش سالی حودیبییه: که موشریکه‌کان دا‌وای موصاله‌هه‌و ناشتیان کردو
 وتیان: با بۆ ماوه‌ی نۆ سال په‌یمانی ناشتی بیه‌ستین ههرچه‌نده زۆر مەرجی
 وا له‌په‌یمانه‌که دا هه‌بوون که له‌به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانه‌کان نه‌بوو،
 پیغه‌مبهر ﷺ رازی بوو ناشتی‌یه‌که‌ی قبول بوو.

﴿هُوَ الَّذِي يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ ته‌گمر مووی ﴿هُوَ الَّذِي يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾
 واته: گوێ به‌پیلانو فرته‌و قیلتان مه‌ده چونکه‌ایارمه‌تی تۆی دا به‌وه که
 هۆکاری مادی و مه‌عنه‌وی بۆ ره‌خساندی به‌دوو شیوه‌ کۆمه‌کی پی کردی،
 شیوه‌یه‌کیان بریتی بوو له‌کۆمه‌کی خودایی راسته‌و خۆ به‌بی. هۆکاری مادی،
 شیوه‌یه‌کیان بریتی بوو له‌ده‌سته‌به‌ر کردنی هۆکاری مادی که یه‌ک‌گرتنی
 موهاجرین و نه‌نصار بوو بۆ پشتگیری کردنی په‌یامه‌که‌ت.

ته‌مجار له‌نایه‌تی دوایی دا چۆنیه‌تی نه‌و پشتگیری به‌ دیاری ده‌کا که
 بریتی بوو له‌یه‌ک‌گرتنی موسولمانانو رێک‌خستنی ریزه‌کانیانو ده‌فرمووی:

﴿وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ پوره‌ردگار موسولمانه‌کانی له‌سهر خوشه‌ویستی کۆکرده‌وه هه‌موویانی کردنه کۆمه‌لیکی یه‌ک ریزو یه‌ک هه‌لو‌یستو یه‌ک تامانج، هه‌موویان تیگرا هاریکاری یه‌کتر بوون بۆ یارمه‌تیدانی په‌یامی تۆ بۆ بلاو‌کردنه‌وه‌ی نایینی تۆ، له‌کاتیگ ته‌وان پیش هاتنی په‌یامی تۆ یه‌کتریان ده‌دزا، دژایه‌تییان له‌نیو دا بوو، هه‌میشه‌ کێشه‌و دووبه‌ره‌کی و شه‌رو هه‌ریان بوو، به‌خوینی سه‌ری یه‌کتری تینوو بوون، شه‌ری درژخایه‌نیان له‌ناو خۆیان دا کردوه، به‌نمونه‌ شه‌ری چه‌ند ساله‌ی نیوان هۆزی ته‌وسو هۆزی خه‌زه‌رج. پاشان خودای میهره‌بان به‌هۆی نووری نیمازو باوه‌ره‌وه ته‌و دووبه‌ره‌کی و دژایه‌تییه‌ی له‌نیو دا هه‌لگرتزو کردنی به‌برای گیانی به‌گیانی یه‌کتری وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تر دا ده‌فرموی: ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءَ فَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا، وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾ آل عمران/۱۰۳.

پوره‌ردگار به‌فه‌ضلو گه‌وره‌یی خۆی ته‌و خه‌لکه‌ی وا لی کرد له‌ده‌ورت کۆیبه‌نه‌وه، گیازو مالی خۆیان له‌پیناو بانگه‌وازی‌یه‌که‌ت دا به‌خت بکه‌ن، بینه‌ نمونه‌ی فیداکاری و لی‌بوره‌ویی و گیان‌بازی! خو ﴿لَوْ أَنْفَقْتَ مِثْقَالَ دُرٍّ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ ته‌گه‌ر تۆ هه‌رچی مالو سامانی له‌زه‌وی دا هه‌یه هه‌مویت بیه‌خشیایه‌ نه‌ته‌ده‌توانی به‌و شیوه‌ دل‌یان یه‌کخه‌ی و ناو‌ته‌ی یه‌کتری ببزو ناوا یه‌که‌ده‌وه یه‌که‌ه‌لو‌یستو یه‌که‌نا‌مانج بن ﴿وَلَكِنْ اللَّهُ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ به‌لکو پوره‌ردگار به‌هۆی نيعمه‌تی نیمانه‌وه، به‌هۆی کۆکرده‌وه‌یان له‌سهر رێبازی راستو هیدایه‌ت به‌قوده‌تو تواناو دانایی خۆی کردنی به‌یه‌که‌نه‌ته‌وه یه‌کیه‌تی و برایه‌تی و ته‌بایی و خوشه‌ویستی خسته‌ نیوانیان‌وه کردنی به‌نمونه‌ی هه‌ره‌به‌رزی برایه‌تی و خوشه‌ویستی و کۆمه‌لگایه‌کی لی دروست کردن می‌ژوو به‌خۆیه‌وه نه‌دی‌بوو، بۆ هه‌تا هه‌تایی می‌ژوو شانازیان پیوه‌ ده‌کا. ﴿إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بیگومان خودای بالا ده‌ست به‌هی‌زو تواناو ده‌سه‌لاته، ده‌توانی هه‌رچی بیه‌وی ته‌نجامی بدا، داناو لی‌زانه، هه‌رچی ده‌یکا په‌سنده‌وه ره‌خنه‌ی لی ناگیرێ..

نہ مجار دوی تہوی وادہی بپیغہ مبرہی خوی دا بھوی کہ لہ کاتی قیل
لی کردنو پیلان گیرانی کافرہ کان دا یارمہتی دہا، وادہی یارمہتیدانی
ہمیشہییو سرخستنی دونیاو قیامہتی پی داو فہرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ تہی پیغہ مبرہی خوشہویست!
یارمہتیدانی پھروہردگار بہستہ بۆ خوتو تہوانہی شویت کھوتون، خودا
یارمہتدہرو پشتیوانتہ بۆ ھہموو کاتو شویتیک، زالت دہکا بہسہر
دوژمنانتدا، ھہرچہ ندیک دوژمن زورو موسولمانان کھم بن، خودا تہوہ
سہردہ خاواروژ ھہر بۆ خودا پھرستانہ، تہگہر وشہی (ھن) عطف بی بۆ
سہر وشہی (اللہ) تہو کاتہ مانای نایہتہ کہ بہم جۆرہ دہبی:

تہی پیغہ مبرہ! تفتو خودات بہسہ تہو لہسہرہ تاوہ راستہو خۆ یارمہتی
دایو سہرکھوتوی کردی. ھہروہا یارمہتی دای بہو کۆمہلہ موسولمانہی کہ
پہیمانہی خۆیان لہگہل پھروہردگار دا بھراستی بردہسہرو پابہندی بہلینہی
خۆیان بوون. تہوہتا: پھروہردگار ھیزیکہی یہ کگرتوی لی پیٹک ھینان، پاش
تہوی دلیان لہوہپیش پھرتہوازہ بوو دژایہتییان ناشکراو نمایان بوو،
ھہمیشہ لہناو خۆیان شہرو ھیرایان بوو، کیشہو دووہرہ کیو ھیرشو خۆین
رشتن لہناویان دا پھری ساندبوو، جا مہبہست ھۆزی تہوسو خفرزہج بی کہ
لہپیش نیسلام دا دوژمنایہتیو خۆین رشتن لہناو دا بوو، یان مہبہست
کۆچکھران بن کہ لہپیش نیسلام تہوانیش حالیان لہحالی تہوسو خفرزہج
باشتر نہبوو. یان مہبہست ھہموویان بن. ھہموویان گونجاوہ.

جا ھہرچہ ندہ خودا وادہی پالپشتیو یارمہتیدانی داوہ بپیغہ مبرہو
موسولمانان، بہلام تہمہ تہوہ ناگہیہنی کہ موسولمانان پالی لی بدہ تہوہو
تامیرو پیداوہستی جہنگتو بھرگریو سوپای پیویست پاشگوئی بخہنو بینہ
(کا کہ ھہمہی پھنا بہ خوا!!!) واز لہ ھہموو تامیرو ھۆکاریکی مادی پیویستی
جہنگتو بھرگری بہینن، بۆیہ پھروہردگار دوابہ دوی وادہی سہرکھوتزو
پشتگیری دہ فہرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ﴾ تہی
پیغہ مبرہ موسولمانان ھہلنی بۆ جہنگانو دایینکردنی تامیری جہنگ
بہ ھہموو شتوہ کانپوہ، وایان لی بکہ ھہمیشہ سور بن لہسہر خہباتو

تی‌کوشانو بهر خودانو بهر گری له‌نیشتمانو نایینو مالو سامان، واته: ده‌بی موسولمانان بۆ خویان نه‌ویهری تواناو هیزی خویان بخنده کار بۆ ری‌کخستنی سویاو چه‌کدار کردنی ناماده‌کردنی بۆ جه‌نگ، نه‌مجار پشت به‌خودا بیه‌سترو داوای سرکه‌وتنو سرفرازی له‌خودا بکن. ﴿إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نه‌گمر بیست جه‌نگاوهری موسولمانی خاوه‌ن صه‌برو خوگرته‌وشیان بوو به‌توشویی دوو صه‌د شپ‌کمری کافر ده‌بی خویان رابگرنو جیهاد بکن تا به‌سریاندا زال ده‌بن.

واته: نه‌گمر بیست موسولمانی خاوه‌ن صه‌بر هه‌بوون به‌هوی لی‌زانیو تیمانو خۆپاگریانموه سرکه‌وتوو ده‌بن به‌سر دوو صه‌د کافری وادا که نه‌و ره‌وشتانه‌یان تیدا بن. نه‌گمر له‌تیوه سه‌د که‌س هه‌بی به‌سر هه‌زار کافردا زال ده‌بن. بۆیه دوا به‌دوای نه‌و فهرموئ: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ واته: هوی تیشکانی کافره‌کان نه‌ویه: نه‌وان نه‌تمه‌ویه‌کی نه‌فامن وه‌کوو تیوه له‌حیکمه‌تی جه‌نگ نازان. نه‌وان که شپ ده‌کن ته‌نیا مه‌به‌ستیان سرکه‌وتنو داگیر کردنه، تیوه ده‌جه‌نگن بۆ به‌رز کردنه‌وی رسته‌ی (لا اله الا الله محمد

رسول الله) بۆ راستکردنه‌وی بیرو باوه‌ر، بۆ خۆپاککردنه‌وه له‌بته‌رستیو خۆتارایش دان به‌ره‌وشتی به‌رزو ئیظهاری به‌ندایه‌تی کردن بۆ خوداو نه‌نجامدانی نوێزو زه‌کات دانو فهرمان به‌چاکه‌و نه‌هی له‌خرابه. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فهرموئ: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا يقاتلونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالَّذِينَ كَفَرُوا يقاتلونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ النساء/ ۷۶ یان ده‌فهرموئ: ﴿الَّذِينَ أَنْ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ الحج/ ۴۱. نه‌مجار نه‌وان پروایان به‌زیندوبوونه‌وه نیه به‌ته‌مای پاداش تو له‌نین، به‌لام تیوه‌ی موسولمان که ده‌جه‌نگین به‌ته‌مای یه‌کی‌ک له‌دوو ده‌ستکه‌وتی باش یان سرکه‌وتنو ده‌سکه‌وتی جه‌نگ، یان شه‌هید بوونو به‌مراز گه‌یشتن به‌چوونه ناو به‌هه‌شتو ژیا‌نی به‌خته‌وه‌ری هه‌تا هه‌تایی.

نایه‌ته‌که واده‌و مژده‌ی پمروه‌دگاری تیدایه بۆ موسولمانان، به‌وه نه‌گمر موسولمانان خۆپا‌گرین به‌سهر ده‌هینده‌ی خۆیان دا له‌کافره‌کان زال ده‌بن. نه‌وه‌شی تیدایه که موسولمانان ده‌زائن بۆچی ده‌جه‌نگنو له‌پیناو چی دا خه‌بات ده‌که‌ن، بۆ ره‌زامه‌ندی خودا کاروباری خۆسان نه‌تجام ده‌ده‌ن، هه‌میشه له‌کافران شاره‌زاترن به‌هه‌موو نه‌و شتانه‌ی: که گونجاون بۆ ژبانی ناده‌میزادو پیشکه‌وتنی گه‌لو ولاتیان تیدایه، به‌لام کافرو جوله‌که‌و نه‌صارا گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌کی مادیو به‌رچا ته‌نگن، مه‌به‌ستیان له‌شپرو جه‌نگن چموساندنه‌وه‌ی گه‌لو نه‌ته‌وه‌کانی تره‌.

فرمان به‌خۆپا‌گریو جه‌نگانی موسولمانیک به‌رامبه‌ر ده‌که‌سی کافر، له‌سهره‌تای رویه‌روبوونه‌وه‌ی موسولمانان به‌رامبه‌ر کافران بووه، کاتیکی بووه موسولمانان که‌م بوون، نه‌و کاته داوایان لی کراوه که پله‌ی هه‌ره به‌رزی خۆپا‌گریو جه‌زمو عه‌زیمه‌ت به‌ده‌ست بینن. به‌لام پاشان که موسولمانان زۆر بوون ده‌سه‌لاتیان به‌یدا کرد نه‌مه‌یان بۆ سه‌نگو سووک کراو نه‌و نه‌رکه گرانیه‌یان له‌سهر شان سووک بوو، ده‌فرموی: ﴿الْآن خَفِیَ اللَّهُ عَنْكُمْ، وَعَلِمَ أَنَّكُمْ ضَعْفًا، فَإِنْ يَكُفَّ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ، وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾. واته: نه‌ی کۆمه‌لی موسولمان! له‌کاتیکیا له‌سهر ئیوه پتویست بوو که له‌حالی به‌هیزیو قوه‌ت دا به‌رنگاری چه‌ند هینده‌ی خۆتان بینمه‌وه خۆتان رابگرنو بجه‌نگن، نه‌وه‌تان له‌سهر شان گران بوو، نه‌وه پمروه‌دگار نه‌وه‌ی بۆ که‌م کردنه‌وه‌و روخصه‌تی پیدان: که له‌حاله‌تی غه‌یری به‌هیزی دا به‌رامبه‌ر دوو هینده‌ی خۆتان خۆپا‌گرین.

تیمامی بوخاری له‌تبینو عه‌بیاسه‌وه ریاوایه‌ت ده‌کا: ده‌فرموی: کاتیکی ﴿إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ هاته خواری، نه‌م نه‌رکه له‌سهرشانی موسولمانه‌کان قورس بوو، که له‌سه‌ریان پتویست بوو هه‌ریه‌که‌یان له‌به‌رامبه‌ر ده‌که‌س دا خۆپا‌گریو هه‌لنه‌یی. نیتر بۆیان که‌م کرایه‌وه‌و له‌سه‌ریان پتویست کرا که له‌به‌رامبه‌ر دوو هینده‌ی خۆیان دا خۆیگرنو به‌س،

چونکه خودا ددزانی که موسولمانه کان له ناکامی جیهادو تیکۆشانو کارکردن دا تووشی زه بپووسی لاوازی بوون، حالیان گهیشتۆته ئەندازەیهک داخوازی سووک کردنی ئەو نەڕکەیه، بەتایبەتی دوا ئەوەی هەبەتی ئیسلام لەدلو دەروونی کافره کان دا چهسپاو جیگیر بوو. بۆیه پەرەردگار فەرمووی: ئەگەر لەئێوه سەد جەنگاوهری خۆپاگر هەبوو، بەسەر دوو سەد شەڕکەری کافردا زال دەبن. ئەگەر لەئێوه هەزار جەنگاوهری خۆپاگر هەبوو بەسەر دوو هەزار کافری شەڕکەردا زال دەبن، ئەمەش بەئیرادەو ئیززو رەزامەندی خودا دێتە کایە، پەرەردگار هەمیشە یارمەتیدەری خۆپاگرو خواوەن صەبرو ئارامەکانەو پالێشتیان دەکا.

لەهەردوو حالەکە دا پێویستە موسولمانان بەرەنگاری کۆمەڵی زیاتر لەخۆیان بکەن، دوژمنیان هەرچەندە لەخۆیان زیاتر بێ دەبی لەگەڵی دا بچەنگزو رێگای هەلاتن رەچاو نەکەن. چونکه لەشەڕ بەرەنگاری دا، گەڕنگ زۆری نیە، بەلکو گەڕنگ هەبوونی هیزی گیانی خۆپاگری پتەوی بیرو باوەرە، ئەمەش شتێکی ناشکراو نومایانە لەهەموو روژگارو سەردەمیەک داو لەهەموو شەڕو جەنگێک دا، چەند جار کۆمەڵی کەمو بپرو پتەو، بەئیززو یارمەتیدانی خودا بەسەر کۆمەڵی زۆری بپرو لاواز دا زال بوون لەشەڕو بەرەنگاری دا زۆری ژمارە گەڕنگ نیە، ئەوەی گەڕنگ بریتییه لەرێکخستنی ریزەکانی سوپاو ئەندازەیی صەبرو خۆپاگریانو نازایەتیو ورە بەرزوپتەوی ئیمانز شوێنکەوتنی فەرمانی پەرەردگاربانو پابەند بوون بەپیلانز نەخشەیی سەرکرده کەیان.

که لەکۆتایی نایەتەکەدا دەفرمووی: ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ هەرەشه کردنه لەموسولمانان که نابێ بۆ سەرکەوتن بەسەر دوژمن دا بەتەنها پشت بەئیمان ببەستنو بەس، بەلکو پێویستە وێرای هەبوونی ئیمان لەدلیان دا رهوشتی تریشیان تیدا بن که هەرە گەڕنگی ئەو رهوشتانە صەبرو خۆپاگریه، خۆتاماده کردنی مادیو مەعنەوییه بۆ بەرەنگار بوونهوه، هەروها بەدەست هینانی زانیاری تەواو بەچۆنیەتی شەڕو بەکارهینانی چهکۆ داپشتنی پیلانز

نہ نجام دانی نہ خشہ دارِ زراوہ کدو رونی ناکامو سہرنجامی شہرو مہدست
لہنہ نجامدانی جہنگ!!

بیگومان لہقورثان دا چند جارِیک فرمان بہ موسولمانان (تاکو
کومہ لیان) کراوہ کہ خوراکرینو صہبرو نارامیان ہبی وہ کور دہ فرموی:
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا﴾ الانفال/۴۵، یان
دہ فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ
بَنِيَانٍ مَّرْصُوعٍ﴾ الصف/۴ یان دہ فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ آل
عمران/۲۰۰، ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ، وَاصْبِرُوا، إِنَّ
اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ الانفال/۴۶.

مہرجی بہ دلیل کردنو فیدیہ لی وہرگرتنیان و سوود لی

وہرگرتنیان

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۖ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾ لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ
اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾ فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ
حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٩﴾ يَتَأَيَّهَا النَّبِيُّ
قُلْ لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِّنَ الْأَمْرِ إِنِّي يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا
يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ۖ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٠﴾
وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

نه مجار له بابتهی فرمان به هه لانی موسولمانان بۆ جهنگو فیداکاری و خۆبه ختکردن، سیاقه که ده گۆزیتسه وه بۆ روئکردنه وهی حوکمی نه و قوره شییانهی که له جهنگی به دردا به دیل گیرا بوون و کوئبوونه ژیر دهستی موسولمانه کانه وه و چۆنیهتی رهفتار کردنی پیغه مبهر و هاوه لانی له گه لیان دا. پاشان دیته سدریاسی نه و دیلانه و هه لانیان بۆ ئیمانیه تیان و قهره بوو کردنه وهی نه و به هرا نهی که له وه پێش له کیسیان چوه و نه و زیانهی پێیان گه یشتوه.

ئیمامی نه حمده و هی تریش له نه نه سه وه ریوایه تیان کردوه؛ ده فمرموئ: رۆژی به در پیغه مبهر ﷺ له باره ی دیله کانه وه راوێژی به هاوه لانی کرد و فمرموو: نه وه پهره ردگار ئیوه ی به سهر نه وان دا زال کردوه و نه م دیلانه ی خستۆته ژیر دهستی ئیوه و، چییان لی بکهین؟ حمزه تهی عومهر فمرموو: نه ی پیغه مبهری خودا! له گه ردنیان ده ده و ده یانکوژین، پیغه مبهر ﷺ رووی لی وه رگیرا و، حمزه تهی نه بویه کر هه ستا و فمرموو: من وای به باش ده زانم فیدیه یان لی وه رگیرسو نازادیان بکهین، ئیتر پیغه مبهر ﷺ فیدیه ی لی وه رگرتسو نازادی کردن ئیتر پهره ردگار نایه تی ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ...﴾ ی ناره خوار ی.

ئیمامی نه حمده و تیرمیزی و حاکیم له ئیبنو مه سعوده وه ریوایه ت ده که ن: که فمرموو به تی: رۆژی به در دیله کانیان هیان، پیغه مبهر ﷺ به هاوه لانی فمرموو: راتان چیه ده باره ی نه م دیلانه؟ حمزه تهی عومهر و حمزه تهی نه بویه کر رای خۆیان ده رپی و پیغه مبهر به گۆیره ی رای حمزه تهی نه بویه کر رهفتاری له گه ل کردن! قورئان نازل بوو پشتگیری رای عومهری کرد ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى...﴾.

ئیبنو لمونذیر له نافیعه وه له ئیبنو عومهر وه، ده گیریتسه وه ده فمرموو: هاوه لان ده باره ی دیله کانی به در مقومقویان تی کهوت. پیغه مبهر ﷺ راوێژی به حمزه تهی نه بویه کر و حمزه تهی عومهر کرد، نه بویه کر فمرموو فیدیه یان لی وه رگیره، عومهر فمرموو: بیانکوژه، یه کیکیش وتی: نه وانه و یستوو یانه پیغه مبهر بکوژنو نیسلام له ناویهن، که چی نه بویه کر ده لی فیدیه یان لی

وہرگرہ یہ کیکی تریش وتی: نہ گمر لہناو نہو دیلانہدا باوکی عوممر یان برای
عوممریان تیدا بواہ داوای کوشتنی دیلہکانی نہدہ کرد؟!؟

ثبتر پیغہ مبمر ﷺ رای حمزہ تی نہبویہ کری پہسند کردو فیدیہ لی
وہرگرتن. نہوہوو نایہ تی ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمُسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ہاتہ خوار، پیغہ مبمر ﷺ فرمووی: خمریک بوو لہبیرپہو
نہ کردنی رای کوری خہ ططاب عمزاییکی سامناک بمانگریتموہ، خو نہ گمر
نہو سزایہ بہاتایہ جگہ لہ عوممر کہسی تر رزگاری نہدہ بوو.

نہم ریوایہ تانہ تیگرا نہوہ دہ گہینن کہ پیغہ مبمر ﷺ رای حمزہ تی
نہبویہ کری پہسند کردوہو فیدیہ لی دیلہکان وہرگرت، نایہ تہ کہ بہو ہویہوہ
نازل بووہ. ریوایہ تیش ہدیہ تیرمیذی لہ نہبوہورہیرہوہ ریوایت دہکا، نہوہ
دہ گہینن کہ نایہ تہ کہ بہوہی نہوہوہ نازل بوو بی کہ موسولمانہکان
دہسکومتی غزای بہ دریان وہرگرت پیش نہوہی بزیان حلال بکری.

ماموستا سہید لہم بارہوہ ریوایہ تی زوری ہیٹان، یہ کی لہم ریوایہ تانہ
نہوہیہ: دہ لی: نہعمہش لہ عوممری کوری موپہوہ نہویش لہ نہبو عوبیدہوہ
نہویش لہ عہ بدوللایہ دہ گپرتموہ دہ لی: روژی بہدر پیغہ مبمر ﷺ روی کردہ
ہاوہ لانیو فرمووی: لہبارہی دیلہکان نہوہ چسی دہ لیتزو راتان چہ؟ نہبویہ کر
فرمووی: نہی پیغہ مبمری خودا! نہوانہ نہتہوہو خزمو کہ سروکاری خوٹن،
بیانہی نہوہ مؤلہ تیان بدہو داوای توبہیان لی بکہ، بہ لکو توبہ بکہنو خودا
توبہ کیان لی وہرگری.. عوممر فرمووی: نہی پیغہ مبمری خودا! نہوانہ
بہدریان خستہوہ، دہریان کردی، بیانہینہ پیشہوہو لہ ملیان بدہ...
عہ بدوللای کوری رہواحہ وتی: نہی پیغہ مبمری خودا! شیوو دؤلیکی وا دیاری
بکہ کہ دارو لپہرواری زور بی، بیانخمرہ دؤلہ کہوہو ناگریان تی بہردہ..
پیغہ مبمر ﷺ بی دہنگ بوو، ہیچ وہلامی نہدایہوہ، دواپی ہہستار چوہوہ
ژورہ کہی.. نہمجار خہ لکہ کہ کہوتنہ مقومقوو ہہندیکیان وتیان: وا باشہ
بہگوئی حمزہ تی نہبو بہ کر بکہین، ہہندیکیان وتیان: حق وایہ بہقسہی
عوممر بکہین، ہہندیکی تریان وتیان: وا باشہ بہقسہی عہ بدوللای کوری
رہواحہ بکہین، نہمجار پیغہ مبمر ﷺ ہاتہوہ بو ناریانو فرمووی:

په‌روه‌ردگار دلی هندی کهس شه‌ونده نهم ده‌کا تاوای لی دی له‌شیرو ماست نهم تر ده‌بی. هروه‌ها خودا دلی هندی که‌سیش وا ره‌ق ده‌کا له‌بهرد ره‌قتر ده‌بی، وینه‌ی تو‌ته‌ی نه‌بو به‌کر وه‌کوو وینه‌ی نیس‌براهیم وایه الکلیله که فرمویه‌تی ﴿فَمِنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي، وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ابراهیم ۲۶ هروه‌ها وینه‌ی تو‌ته‌ی نه‌بو به‌کر وه‌کوو حه‌زره‌تی عیسا وایه که فرموی: ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ المائدة/۱۱۸.

وینه‌ی تو‌ش ته‌ی عومهر وه‌کوو وینه‌ی موسا وه‌هایه: که فرموی: ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ یونس/۸۸ هروه‌ها وه‌کوو وینه‌ی نوح وایه که فرموی: ﴿رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ نوح/۲۶ نه‌مجار پیغه‌مبهر علیه‌السلام فرموی: نه‌م‌وژ نیوه ژیر ده‌ستن، کهس له‌نیوه رزگاری نابی، مه‌گهر به‌فیدیو خۆ‌کری‌نمه یان له‌ملتان ده‌دری، نیبنو مه‌سعوود ده‌فرموی: نیتر په‌روه‌ردگار شه‌م نایه‌ته‌ی ناره‌ده خواری. که ده‌فرموی: ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يَتَّخِذَ فِي الْأَرْضِ﴾

ریوایه‌تیکی تر هیده موسلیو نه‌حمه‌د له‌عیکریمه‌ی کوپی عه‌مه‌اره، شه‌یش له‌نیبنو عه‌بباسه‌وه ریوایه‌تی کرده‌وه که وه‌صفی پیغه‌مبهر واه‌ه‌له‌که‌ی: حه‌زره‌تی نه‌بو به‌کر ده‌کا دوا‌ی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی نایه‌ته‌که.. ریوایه‌ته‌که شه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که شه‌وانه‌ی فیدیو وه‌رگرتنیان په‌سند کرده‌ کۆمه‌لیکی زۆرن.. نیبنو عه‌بباس ده‌فرموی: حه‌زره‌تی عومهر بۆی گیرامه‌وه فرموی: که جه‌نگی به‌در په‌ریا بوو موشریکه‌کان شکان، حه‌فتا پیای جه‌نگاوه‌ریان لی کوژرا، حه‌فتا شه‌ر که‌ریشیان لی به‌دیل گیرا، پیغه‌مبهر علیه‌السلام راویژی به‌نه‌بو به‌کرو عومهر و عه‌لی کرد، نه‌بویه‌کر وتی: نه‌ی پیغه‌مبهر! شه‌وانه‌ خرم که‌سوکارن، من یتیم وایه فیدی‌ه‌یان لی وه‌ریگیری باشتره، شه‌وه‌ی لییان وه‌رده‌گیری ده‌بیته‌ هۆی هی‌زو توانا بو‌ نیمه‌ دژی کافره‌کان، و‌یرای شه‌وه‌ش هیوای شه‌وه‌یان لی ده‌کری خودا هیدایه‌تیا‌ن بداو موسولمان بین، بینه

یارمەتیدەری ئیمە، پیغەمبەر ﷺ فەرمووی ئەی کۆری خەتتاب! تۆ چی دەڵی؟

حەزەرەتی عومەر دەفەرموێ: وتم: سویند بێ من رای ئەبو بەکرم نیەو پەسندی ناکەم، وەلی ئەگەر رینگەم دەدەئە فلان خزمی عومەرە خۆم لەگەردنی دەدەم، رینگە بدە با عدلی لەگەردنی عەقیل بدا، رینگە بدە حەمزە لەملی فلانکەسی خزمی بدا، تا خودا ناشکرای بکا کە ئیمە هیچ خۆشەویستیهکی موشریکەکانمان لەدەرەوون دا نیە، ئەوانە گەورەو ملهپورو سەرائی قورەیشن.. بەلام پیغەمبەر ﷺ رایەکەئە ئەبو بەکری بەدل بوو، رای عومەری پەسند نەکردو فیدیەئە لەدیلەکان وەرگرت.

حەزەرەتی عومەر دەڵی: بۆ سبەینی کە چووم بۆ خزمەت پیغەمبەر ﷺ بینیم تەشریفی لەگەڵ ئەبو بەکر دا دانیشتیبوو هەردوکیان دەگریان، وتم ئەی پیغەمبەر! خودا! پێم بفرموو: چی ئیوە دەگریەن؟ بابزانم منیش هاوێشیتان دەکەم لەگریاندا.. پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: بۆ ئەوە دەگریم کە هاوێلانێت رای ئەوەیان بۆ دام کە فیدیە لەدیلەکان وەرگیرم، بێگومان عەزاییکم پێشان درا لەو دارە نزیکە لێم نزیکتر بوو، پەرورەدگار نایەتی ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْخِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ تادەگاتە ﴿لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ هەلبەتە ئەم رێبایەتە لەهەموو رێبایەتەکان گشتی ترەو راست ترەو لەپیش ترە بۆ بەلگە پێ هێنانەوه.

بەکورتی: دەبواوە دیلەکان بکوژرانایە، ئەوە پەسند بوو، وەرگرتنی فیدیە لێیان بەنیجتهادی پیغەمبەر ﷺ هەموو نیجتهادیکیش وێ دەچی هەلبەئە بێ وێ دەچی راست بێ، بەلام نیجتهادی پیغەمبەر ﷺ کە هەڵەئە تیکموت دەبێ راست بکەیتەوه.^۱ نیتەر ئەم نایەتانه نازل بوون کە دەفەرموێ: ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْخِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ دروست نیەو ناگونجی و رەوا نیە بۆ هیچ پیغەمبەرێک لەپیغەمبەران: کە دیلی هەبن گلیان

^۱ تەفسیری مونیر ج ۱۰/ ۷۰-۷۱

بداته‌وه به‌ندیان بکا، یان فیدی‌ه‌یان لی وهریگری، یان به‌منه‌تو پیاوه‌تی به‌ره‌لایان بکا. مدگمر پاش نه‌وه‌ی به‌ته‌واوی بالا ده‌ست ده‌بی‌و دوژمنان ده‌شکینن، دوژمنانی له‌خوین دا ده‌گه‌وزینن و زوریان لی ده‌کوژی و ئیتر توانای شهرکردیان نامینن، بالا ده‌ستی و سهرکه‌وتن بۆ موعه‌سکمری ئیسلامی و موسولمانان به‌رقه‌رار ده‌بی، ترسو خوف ده‌چیته دلی کافرا‌نه‌وه که‌سیان زات نه‌کا جاریکی تر هیرش بۆ سهر موسولمانان بکا، هه‌روه‌ها بۆ نه‌وه‌ی هیچ کامیک له‌و دیلانه هه‌ولن زه‌عیف بوونی موسولمانان نه‌دا و نه‌چی جاسوسی‌یان به‌سه‌روه بکا، که به‌ره‌لا کرا و گه‌رايه‌وه بۆ ولاتی خو‌ی زانیاری ده‌ریاره‌ی هی‌زو توانای موسولمانان بگه‌یه‌نی به‌هی‌زی کافران.

به‌لام ئی‌وه نه‌ی موسولمانان! له‌جه‌نگی به‌در دا په‌له‌تان کرد: که دیله‌کانتان گرتن خیرا فیدی‌ه‌تان لی وهرگرتن ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللّٰهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ ئی‌وه به‌م فیدی‌ه وهرگرتنه ده‌تانه‌وی کالای دنیای فانی‌تان چنگ بکه‌وی، په‌روه‌ردگاریش ده‌یه‌وی ئی‌وه پاداشی قیامه‌تتان ده‌سکه‌وی و پله‌و پایه‌ی به‌هه‌شت بۆ خو‌تان په‌زمه‌نده بکه‌ن، خودا ده‌یه‌وی وشه‌ی حه‌ق سه‌ر بکه‌وی و ئی‌وه به‌شتی مادی پو‌وچه‌وه هه‌له‌وگیرنه‌بن، هوکو یا‌سایه‌کتان بۆ داده‌پێژی: که بی‌ته هۆی چو‌ونه ناو به‌هه‌شتو سه‌رفرازی دنیای قیامه‌تتان، نه‌مه‌ش له‌ری‌گی خو‌ن رشتنی دوژمنانو سه‌رخستنی وشه‌ی حه‌قو چه‌سپاندنی عه‌داله‌تو یا‌سای گونجاو بۆ ناده‌میزادو عی‌زه‌ت په‌یدا‌کردن بۆ نایین و قه‌لاچۆ کردنی دوژمنان ده‌سته‌به‌ره ده‌بی.

﴿وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ په‌روه‌ردگار به‌هی‌زو ده‌سه‌لاته‌و خو‌شه‌ویستانی خو‌ی زال ده‌کا به‌سه‌ر دوژمنان دا لی‌یان بکوژنو لی‌یان به‌دیل بگرن، داناو حه‌کیمه له‌فه‌رمانو کرداره‌کانی دا، بۆ هه‌موو شتیک یا‌سای مونا‌سیبو هوکمی گونجاو ده‌رده‌کا، بۆ به‌له‌کاتی‌ک دا که هی‌زو ده‌سه‌لات بۆ موشریکه‌کانه‌و نه‌وان بالا ده‌ستن جله‌وگیری له‌موسولمانان ده‌کا که نابێ فیدی‌ه له‌دیل وهریگرنو ده‌بی خو‌ن برێژنو زه‌بری کاریگه‌رو جه‌رگه‌ر له‌دوژمن به‌دن، به‌مه‌ش عی‌زه‌تو سه‌ره‌به‌ری و شان و شه‌وکه‌تو سامو هه‌یه‌ت بۆ

موسولمانان دهسته بهر ده بیو دوزمن لییان ده ترسی و ه کوو له شوی نیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَاللّٰهُ الْعَزِزُّ الْرَّسُوْلُ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ﴾ المنافقون/۸.

﴿وَلَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِیْمَا اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِیْمٌ﴾ خو نه گهر پهروه ردگار له دهو پیش له له و حوله محفوظ دا بریاری نهو هی نه دایه که لیبور دنی هیه بو که سیک نیجهاد بکاو بهه له بجی، نه گهر حوکمی لیخو شیبونی له وانه دهر نه کردایه، نهو بهه وی نهو فیدی هی که بهه له له دیله کانتان وهر گرت، سزایه کی گهروه به نیشتان تووش ده بوو، چونکه نه وانه نیجهاد یان کردو تی فکرین وایان بهه سه ند زانی که بییان هیلنه وه نه یان کوژن، پیان وا بوو: هیشته نه و یان له وانه بهیته هی نیسلام بوونیان تو به کردنیان، فیدی هی لی وهر گرتنی شیان ده بیته هوکاری بهه یز بوونیان بو تی کو شانو جهاد له رگی هی خودا دا، نهو یان له بیر چوبوو که کوشتنی دیله کان شکو مندی بو موسولمانان دهسته بهر ده کاو سامو هدی به تیان ده خاته دلی کافره کانه وه. هه ندیک له رافه که رانی قورثان ده لئین: نهو بریاری پهروه ردگار له له و حوله محفوظ دا نوو سیویه تی و چه سپاره بریتی به له وه که نه هلی به در سزا نه دا، نه وان خودا لییان خو ش بوو، یان بریاری حوکمه کی نهو هیه: که هیچ نه نهو هیه ک سزا نه دا مه گهر پاش پی راگه یان دنو جهخت له سر کردنه وه، ده ی خو نه صحابی به در لهو پیش نهو یان پی رانه گه ندرا بوو که فیدی له دیل وهر نه گرن که وایی نه مان بهر نهو حوکمه ده که ونو سزا نادرین..

یان ته نها تاوانی نه وان نهو بوو: که به له یان کرد بو وهر گرتنی ده سکه وتی جهنگو هیشتا بویان حه لال نه کرابوو. که له وه به و لاوه خودا بویان حه لال ده کا. واته: نه گهر نهو حوکمه نیلا هییه پیش وه خته نه وایه که خودا بریویه تی وه ده ربار هی تیوه ی موسولمان، له سر نهو فیدی وهر گرتنه سزایه کی سامنا کتان تووش ده بوو، نه مهش نیشانه ی نهو هیه: که کاره که یان زور سامناکو خه تهر ناک بووه.

نه مجار دوا ی نهو هی که خودا ره خنه ی له موسولمانان گرت له سر فیدی وهر گرتن له دیله کان، بهه ضلو مینه تی خو ی، بریاری بو حه لال بوونیان بو ده داو بویان ده خاته چوار چیوه ی ده سکه وتی شهرو بهو غه نیمه ته حلیبی ده کا

که له سهره‌تای سوره‌ته که دا بۆی حه‌لال کردبوون. شه‌وه‌شمان له‌یاد نه‌چی ده‌سکه‌وتی جه‌نگ بۆ نه‌ته‌وه‌ی هیج پیغه‌مبه‌رتیک حه‌لال نه‌بوه. غه‌نیمه‌تی جه‌نگ ته‌نها بۆ نه‌ته‌وه‌ی نیسلام حه‌لال بووه و شتی که تایبه‌تی نه‌ته‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ری نیسلام بووه... ده‌فرموی: ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ نه‌ی کۆمه‌لی موسو‌لمانان ده‌ستکه‌وتی جه‌نگتان بۆ حه‌لال کرا، وه‌رگرنتی فیدیه‌شتان بۆ ره‌وایه‌و وه‌کوو ده‌ستکه‌وتی جه‌نگ وایه. که‌وایی له‌و فیدیه‌ی وه‌رتان گرتوه بخۆزو به‌کاری بێن له‌حالی که دا که بۆتان ره‌وایه، مالیکی پاکو خاوتنمو له‌زاتی خۆی دا حه‌رام نیه، هاوکات له‌گه‌ل خواردنو به‌کار هیئانی فیدیه، ته‌قوای خودا بکه‌نو له‌ناگری دۆزه‌خ بترسین، له‌هه‌موو کارواریکتان دا لایه‌نی خودا پاشگوێ مه‌خه‌ن، ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان په‌روه‌ردگار لی‌خۆشبوونو لی‌بورونی زۆرو فراوانه‌ بۆ شه‌و که‌سانه‌ی ده‌یانسه‌وی ره‌حه‌مه‌تو لی‌خۆشبوونی بیانگرته‌وه، واته: ده‌بی ته‌وازونیک له‌هه‌ستی خۆیان دا به‌رامبه‌ر خودا بێننه‌ کایه‌وه؛ به‌جۆرتیک به‌ره‌حه‌تی خودا بۆغرا نه‌بنو ته‌قوای خودایان له‌یاد نه‌چی.

له‌خودا بترسن سه‌رپیچی فرمانه‌کانی مه‌که‌ن، شتی که سه‌رپیچی نه‌هی و فرمانی خودای تیدا بی توخنی مه‌که‌ن، له‌وه‌دواش تاوان نه‌نجام مه‌ده‌ن، خودا له‌و تاوانه‌ی که فیدیه وه‌رگرنتانه‌ خوش ده‌بی، به‌ره‌حمو به‌به‌زه‌یی به‌پێتان به‌وه‌ی که فیدیه وه‌رگرنتی بۆ حه‌لال کردن. به‌شیکیش له‌ره‌حه‌تی خودا بۆ به‌نده‌کانی نه‌وه‌یه: که تۆیه‌یان لی وهرده‌گری له‌تاوانیان خوش ده‌بی.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار ده‌ستی که ره‌حه‌مه‌ت به‌سه‌ر دلی دیله‌کان دا دینی و هیوا و ئاواتیان تیدا دروست ده‌کا، ده‌رگای خێرو نه‌مه‌لیان بۆ ده‌کاته‌وه، روناکایی و نور ده‌خاته‌ ناو دلیانه‌وه، پابه‌ندیان ده‌کا به‌دوا رۆژیکی و له‌رابووردیان باشتربێ، به‌ته‌مای ژیا‌نیکیان ده‌کا له‌هی پێشویان کامه‌رانی تر بێ، مالو سامانو که‌سبو کارکیان بۆ ده‌ست نیشان ده‌کا زۆر باشتره‌ له‌و مالو سامانه‌ی له‌کیسیان چووه‌و لی‌یان وه‌رگیراوه، دواي نه‌وانه‌ هه‌موو، نه‌مجار به‌ته‌مای لی‌خۆشبوونو ره‌حه‌مه‌تی بی پایانی خودایان ده‌کا و

ده فرمودی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ﴾ نهی پیغمبر! بموئاده میزاده موشریکانه بلی: که به دیلی کهوتونه دهست نیوه فیدیه تان لی وهرگرتون، بیان بلی: نهگمر له دلتان دا خیرکی تیدا بیو زانیاری خودا پییه وه پیه وهست بیو نیوه نیستان له داهاتودا نیمانو نیخلاصو مبهستو نیازتان پاک بیو سوورین له سمر تاعه تی خوداو شوینکهوتنی پیغمبر له هه موو کرده وهیه کتان دا، توبه بکمن له کوفرو بییدینی رابوردووتانو واز له هه موو تاوانیک بیئن، عزمتان جهزم بی له سربارمه تیدانی پیغمبرو پدیامه که ی به خدیالیش ذرایه تی نه کمن، نهوه دلنیابن پهروردگار زورترو باشرتتان له وهی لیتان وهرگیراوه ده داتموه، زهره و زیانی پیشوتان بو قهره بو ده کاتموه، سرباری نهوه ش ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ له تاوانی شیرکو بییدینیتان خوش ده بی، پهروردگار خوشبو لیوردوه بو نهو که سانهی توبه له تاوان ده کمن، بمره جو به به زهی به بو خودا پرستان به چاودیری خوی توفیقو ره هنومایی کردنی کومه گی یان پی ده کا!

نیبنو عه بیاس ده فرمودی: نهو دیلان هی نه م نایته باسیان لیوه ده کا عه بیاسو هاوه لانی بوون، به پیغمبر یان گوت: نیمانمان به پدیامه کهت هینا، شایه تی ده دین تو پیغمبر ی خودای، بانگوازی نه تموه کهش بو نه م راستیه ده کهین، نیتر نه نایته نازل بو!

به لی تایینی نیسلام که ریگا ده دا دیل لای موسولمانان بمینیتسه وه بو نهوه ریگا ده دا تا له دلیان دا خیرو هیواو ناواتی خوشبهختی برسیکینیو مشستو مالی دلو دهروونیان بکا، ده رگای خیرو نه مملو که شبینیو راستالیان لی بکاتموه بو نهوه دیل لای خوی گل ده داتموه، که نامیری نیستقبالو وهرگرتزو وه لامدانه وهی هیدایه تیان تیدا بوروژنی، نهک بو نهوه تو لیدیان لی بکاتموه، یان بو نهوه ی بیانچه وسینیتسه وه نیستیغلایان بکا، وه کوو له جهنگو هیرشه کانی فارسو رومانو گهلو نه تموه کانی تر دا باویو.

نیمامی زوهری له کومه لیکه وه ریوایهت ده کا، ده لی: قوره ش ناردیان بو کپینه وهی دیله کانیان، همر هوزو فیدیهی دیله کانی خوی دا.

عده‌بباس وتی: نهی پیغهمبیری خودا! من موسولمان بووم، پیغهمبیر ﷺ فرمووی ده‌زانه‌و ناگام له‌موسولمان بوونه‌کەت هه‌یه، نه‌گەر وا بئی وه‌کوو ده‌لئی نه‌وه خودا پاداشت ده‌داته‌وه، به‌لام دیمه‌نی رواله‌تیت نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که تو دژی ئیمه هاتووی بۆ جه‌نگ، ده‌بئی فیدیه‌ی خۆتو دوو برازا‌کانت: (نه‌وفلی کسورپ حاریشی کورپ عه‌بدولموطه‌لیب، عه‌قیلی کورپ عه‌ته‌به‌ی کورپ عه‌مر؛ برای به‌نیله‌حاریشی کورپ فیه‌ریش بده‌ی).

عده‌بباس وتی: ناتوانم نیمه نه‌وه هه‌مکه ماله‌ بده‌م نه‌ی پیغهمبیری خودا. پیغهمبیر ﷺ فرمووی: نه‌ی نه‌وه ماله‌ له‌کوویه که ژێر خا‌کت کردو به‌ئومولفه‌ضلت گوت: نه‌گەر له‌م سه‌فه‌ره نه‌هاته‌وه، نه‌وه نه‌م ماله‌ی ژێر خا‌کم کرد بۆ خۆتو فمضلو عه‌بدوللاو قو‌ثم بئی؟ عده‌بباس که نه‌مه‌ی بیست وتی: نه‌ی پیغهمبیری خودا! به‌راستی تو ره‌وانه‌کراوی خودای ده‌زانه‌م تو پیغهمبیری، به‌راستی، نه‌مه شتیک بوو جگه له‌خۆمو ئومولفه‌ضل که‌سی تر نا‌گای لی نه‌بوه، ده‌ی حیسابم بۆ بکه‌ن له‌و ماله‌ی پیمه‌وه گیراوه بیست ئوقیه زی‌ری بۆ خۆتان به‌رن! پیغهمبیر ﷺ فرمووی نا نه‌وه ماله‌ هه‌سکه‌وتی جه‌نگه‌و به‌غه‌نیمه‌ت حسینه نه‌وه هی خۆمانه. ئیتر عده‌بباس بیست ئوقیه زی‌وی بۆ برازا‌که‌ی هه‌و به‌یمانه‌که‌ی دا به‌م هۆیه‌وه نه‌م نایه‌ته ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَمْوَالِ هَاتِهِ خَوَارٍ﴾ هاته خوارئ.

جا عده‌بباس ده‌یگوت: پاشان خودا که‌لینی بۆ پرکردمه‌وه زۆر به‌شی باشت‌ری له‌وه‌ی لیم وه‌رگیرابوو پی‌ دام، بووم به‌خواه‌نی بیست کۆیله، هه‌موویان بازرگان‌ییان به‌مالو سامانیکی زۆر بۆ ده‌کردم، هیوای لی‌خۆشبوونی په‌روه‌ردگاریشم هه‌یه.

نه‌بو ششه‌یح واته‌ ئیبنو حه‌ییان له‌ئیبنو عه‌بباسه‌وه ریا‌یه‌ت ده‌کا ده‌فرموئ: عده‌باسو هاوه‌له‌کانی به‌پیغهمبیران گوت: تیمانمان هینا به‌و په‌یامه‌ی بۆت هینا‌وین، شایه‌تی ده‌هین که تو پیغهمبیری خودای ئیتر نایه‌تی: ﴿إِنَّ يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا.... (الآية)﴾ هاته خوارئ.

﴿وان یریدوا خیانتک﴾ نهی پیغهمبری خۆشه‌ویست! نه‌گمر نه‌و دیلانه به‌ته‌ما نه‌و بن که خیانتت لی بکمن له‌م روه‌و به‌روا‌لت موسولمان بزو لافی ناشتی و ناشته‌وایی لی بده‌ن، پاشان په‌یمان شکیننی بکهنو واده به‌خیلاف ده‌ریچن، نه‌و لی‌یان مه‌ترسه‌و چ بایه‌ختیکیان نیه‌و چییان پی ناکړی و به‌مراد ناگمن.. وه‌کوو له‌وه‌پیش ناواتیان به‌دی نه‌هاتوه. نه‌و تا ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ﴾ بیگومان نه‌وان له‌پیش رودای جه‌نگی به‌دردا خیانه‌تیاں له‌خودا کردوه به‌وه که کافر بوونو په‌یمانی روژی ﴿قَالُوا بَلَى﴾ یان شکاندوه؟! وه‌کوو له‌نایه‌تیکي تردا ناماژه به‌ته‌مه ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿الَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى﴾ الاعراف/۱۷۲.

به‌لگهی جوړو و جوړی له‌بوونه‌وه‌دا نیشان دان، عقل‌و هو‌شی پی‌داون بو نه‌وه‌ی به‌کاریان پی‌ننو دان به‌تاکنو ته‌نهایی خودا دا بنین. به‌لام نه‌وان پاشگمز بوونه‌وه‌و په‌یمانیان شکاند؟ ﴿فَأَمَّا كُنْ مِنْهُمْ﴾ په‌روه‌ردگار له‌سهری به‌دردا نیوه‌ی به‌سهریان زال کردو به‌و ده‌رده‌ی بردن که دیتان، خو نه‌گمر سهرله‌نوی رو له‌خیانه‌تکاری بکهنه‌وه‌و به‌ته‌ما بن قیت لی بکمن نه‌وه خودا تو به‌سهر نه‌وان زال ده‌کاته‌وه‌و تیکیان ده‌شکیننی! ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ په‌روه‌ردگار ناگاداری نیازو مه‌به‌ستی نه‌وانه‌یه‌و داناو لی‌زانه له‌دانانی پیلانو نه‌خشه‌ی داو خاوه‌ن ده‌سه‌لاته له‌ته‌نجامدانی هه‌موو کاریکی دا، موسولمانان به‌سهر کافران دا سهرده‌خا! ته‌مه‌ش دل‌دانه‌وه‌ی پیغهمبری تیدایه‌و موژده‌ی سهرکه‌وتنیاں پی ده‌داو هره‌شه‌ی تیشکان له‌کافره‌کان ده‌کا، ناشکراشه په‌روه‌ردگار به‌سهر هه‌موو شتیک له‌بوونه‌وه‌دا ناگاداره‌و ده‌سه‌لاتی ره‌های هه‌یه بو ته‌نجامدانی ههر کاریکی به‌هوی بیکا، ماموستا سه‌ید له‌قورطوبییه‌وه نه‌ویش له‌نیبنو له‌عمره‌بییه‌وه ده‌گیرته‌وه ده‌فرموی: کاتیک موشریکه‌کان نه‌و هه‌موو دیله‌یان لی گیران، هه‌ندی له‌دیله‌کان به‌ده‌م موسولمان بوون، له‌ناخه‌وه تیمانیاں نه‌هینا بوو، به‌ته‌واوی داتیاں به‌تایین دا نه‌نابوو، ده‌یانه‌ویست له‌موسولمانه‌کان نزیک ببته‌وه‌و له‌کافره‌کانیش دوور نه‌که‌ونه‌وه، واته زه‌مانه‌سازیاں ده‌کرد.

لہم روہوہ زانایانی نیسسلام دہلین: تہگہر کافر بہدلو بہدہم دانسی
بہتیسلاہم دا ناو موسولمان بوو، بہلام بہکردوہ نہیچہسپاندو عہزیمہتی
بہردہوام نہبوو تییدا بہموسولمان حسیب ناکری، تہگہر تہم ہہلوستہ
لہموسولمانیکوہ سہری ہہلدا تہوہ دہبیتہ کافر. مہگہر بہہوی وہسوہسو
ختوکوہہ بی ناتوانی بہرہنگاری بکاو ناتوانی لہخوی دوربخاتہوہ، تہو
حالتہ خودا چاویوشی لی کردوہ بہہلوستی حلیب نہکردوہ.

پولین کردنی موسولمانی سہردہمی پیغہمبہر ﷺ لہروانگہی
نیمانہینانو کوچکردنہوہ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَدِيَّتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا
وَإِنْ أَسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا
وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ
وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

پاش تہوہی پھروہردگار یاسای جہنگو ناشتی لہ گہل کافران دا بڑ
موسولمانان روونکر دہوہ، حوکمی چونیہتی ماملہ کردنی لہ گہل دیلہ کانی
جہنگ دا دیاری کرد، تہ مجار چونیہتی پھیوہندی کومہلگای موسولمان
دیاری دہ کاو چونیہتی پھیوہندیہ کانی نیوان موسولمانانو کومہلگاکانی تر
دہست نیشان دہ کا، حوکمی ریکو پیک بڑ تہم پھیوہندیانہ دہردہ کا، تیر
لہروانگہی تہم پھیوہندیانہوہ چونیہتی کومہلگای موسولمان تیدہ گہین، بڑ
مان دہردہ کھوی تہو بنہ مایانہی کہ تہو کومہلگایہ پھیوہی دہ کا چونسو
چین!

دہ زانین پھیوہندیہ کہ پھیوہندی خوینو گوشت نیہ، پھیوہندی خاکو
رہ گہز نیہ، پھیوہندی میڑو زویانو نابوری نیہ، بہلکو پھیوہندی بیرو باوہرہ،
پھیوہندی قاعیدہ و قیادہ لہ سہر بنہ مای نایینو خزہخت کردنیان لہ پیناوی
داو تہندازہی دلسوزی فیداکارینان بڑ تہم پھیامو نایینہ، لہ تیر روشنائی
نایین دا تہندازہی موسولمانان پزلین دہ کاو دہ فہرموی: ﴿إِنَّ الدِّينَ آمَنُوا
وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ، وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَهَاجَرُوا مَا لَكُمْ
مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجَرُوا﴾ نایہ تہ کہ موسولمانان دہ کا بہ چوار
کومہلو گرزہو تاقم.

۱- تہو موسولمانانہی پیش جہنگی بہدر کزچیان کردوہ. واتہ:
کزچکر نہ کھیان پیش پھیمانہی ناشتی خودہ بیبیہ بوہ.

۲- تہ نصارہ کان: دانیشتوانی شاری مہدینہ کہ موسولمان بوونو
کزچکارہ موسولمانہ کانیان لہ خوگرترنہ حہواندیاننہوہ.

۳- تہو موسولمانانہی کہ کزچیان نہ کردو لہولاتی کوفردا مانہوہ.

۴- تہو موسولمانانہی پاش پھیمانہی خودہ بیبیہ کزچیان کردوہ.

تاقمی یہ کہم تہو موسولمانانہن کہ لہ سہرتای نایہ تہ کہوہ باس کراونو
رہوشتہ کانیان دیاری کراوہ، بہ ﴿إِنَّ الدِّينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ پیناسہ کراون،

واتہ: ئەوانەى برۆایان بەخوداو بەپیغەمبەرى خودا هیناوه، دەستەى یەكەمى كۆچكارانن، لەپیش جەنگى بەدردا تا پەیمانى ناشتى حودەیبییه سالى شەشەمى كۆچى كۆچیان كرده، ئەو تاخمە موسولمانانن زێدو نیشتمانى خۆیان بەجى هیشتو وازیان لەمالو دارایی خۆیان هیناوهاتن بۆ یارمەتى نایینی خوداو بلاوکردنەوهى بیرو باورى نیسلامى. خۆیانو مالو سامانیان لەپیناوه نایینی خودادا بەخت كرد، ئەم تاخمە بەتەواوى لیبرانو ئەمەمەرى فیداكاریو تێكۆشانیان ئەنجام دا، ئەمانە لای خوداو لەتەرازوى خودادا دەستەبەكى كاملو رێزدان، خاوەنى فەضلو فیداكارین لەرێگای نیسلام دا، پەرورەدگار بەخاوەن نیمانو پروا بەتەواماژەى بۆ كردوون، بەوه وه صفى كردوون كە برۆایان بەهەموو پەیمانى پیغەمبەر ﷺ هەیه. هەروا وه صفى بەوه كردوون كە لەپیناوه نایینی خودادا نیشتمانى خۆیان بەجى هیشتووه وازیان لەمالو سامانى خۆیان هیناوه، لەبەر خاترى نایینی نیسلام كۆچیان كرده بۆ رەزامەندى خوداو یارمەتیدانى پیغەمبەر ﷺ بوونە ئاواره و لاتیان جى هیشتووه، هەروەها وه صفى بەوه كردوون كە لەرێگای خودادا گیانو مالى خۆیان بەخت كرده و جیهادیان كردوه.

جیهاد بەمال: بریتییه لەمالبەخشین لەبوارى هاریكاریکردنى موسولماناندا، مال پێدانیان بۆ كۆچكردن و بەرگری كردن لەنایینی خودا، وهكو ئەوه كە مالو سامانى خۆیان خەرج كرده بۆ پێداویستى جەنگو پێداویستى موسولمانان، ئەمە جگە لەو گیانفیدیو دل فراوانییەى نواندیان كە مالو سامانى خۆیان لەمەكە جى هیشتو وازیان لەهەموو بەرژەوهندییهكى دنیایی خۆیان هینا!

جیهاد بەنەفس: بریتییه لەجەنگان دژی دوژمنانو خۆبەزێزانین بەسەریان داو بایەخ پى ئەدانیان، هەروا ئەو نارهەتییهى كە پیش ئیزن بەجەنگان لەگەڵ كافران دا تووشیان هاتوه، هەروەها خۆراگرییان لەسەر ئەزەت و ناپەهەتى و گێرو گرتسى جۆراو جۆر كە بەردەوام تووشى موسولمانان دەبى لەپیناوه نایینهكەیان دا.

پیش خستنی جیهاد بە مال لەسەر جیهاد بەنەفس لەم رووەیە: کە جیهاد بەمالو سامان بەخشین پتر پێداویستی موسوڵمانان دابین دەکا، جیهاد بەنەفس بەبێ جیهاد بەمال دەستەبەر نابێ و نایەتە ئەنجام، چونکە جەنگ پێویستی بەنامیری جوړاو جوړ هەیە ئەویش بەمالو سامان دابین دەکری کەسیک بەبێ دابینکردنی نامیری جەنگ بچیتە بەرەنگاری دوژمن خۆبەفیرو دانەو خۆخستنه ناو تالووکەویە.

بەکورتی پەرورەدگار دەستە یەکەمی کۆچکارانی بەچوار رەوشت پێناسە کردووە: یەکەم نیمان بەخوداو بەفریشتەو بەنامە ئاسمانی یەکانو پێغەمبەرانو روژی دوا. دووەم: کۆچکردن لەپێناو ئایین دا. سێیەم: جیهادو تیکۆشان بەمالو بەگیان دژی دوژمنان. چوارەم: دەست پیشخەریو رەچەشکاندن بۆ ئەم کردارو هەلوێستانە.

تاقی دووەم: ئەوانەن کە بە ﴿وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا﴾ پێناسە کراون. واتە: ئەو یارمەتیدەرانی کە دالەدی پێغەمبەریان داو کۆچکەرانیان هەواندەووە لە خۆیان گرتووە لە مالی خۆیاندا کردیان بە بەشە برا، مەدینە بوو بە پایتەختی دەوڵەتی ئیسلامو بلاوونەوی بانگەوازی ئایینی ئیسلام بە هەموو کونو قوژینی سەر زەویدا، بوو بە پەناو پەناگای کۆچکەرانو قەلائی مەحکەمی موسوڵمانان. ئەو یاریدەدەرانی لە پێناو ئایینی خودادا کۆچکارانیان کردن بە بەشە براو هاوێشی مالو سامانیان، کام شتی چاکو بە نرخە ئەوەیان دا بە برا کۆچکەرەکانیانو نمونەی هەره بەرزى دڵ فراوانیو خۆنەویستی بسوون. ئەمانەش لەریزو فەضل و شکۆمەندی دا بەپێلەی دووەم دیزو دەستە یەكەم.

﴿أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانە: هەندێکیان یارمەتیدەر و هەم ناهەنگی هەندێکی ترین، دۆست و پشتو پەنا یە کترین بۆ پشتگیری کردنی حەقو بلاوکردنەوی ئایین، هەریەکیان لەباتی ئەویتران کاری یەکتری ئەنجام دەدەن، بەجۆرتک هەریەکیان دەلێی کار بۆ خودی خۆی دەکا. هەریەکیان بۆ ئەویتران لەهەموو کەسی تر شیواترە. چونکە مافو بەرزو هەندێیان هاوێشە، بۆیە پێغەمبەر ﷺ باریەتی لەنیوان کۆچکارانو

یارمہ تیدہ ران دا چہ سپاند، لہ نیوان ہر کۆچک ہر کۆ یارمہ تیدہ ریک دا
برایہ تی دامہ زرانہ، بہ جۆریک کہ لہ پیش خزمایہ تی دا میراتیان لہیہ کتری
دہ گرت، نهم دابو نہ پرتہ بہرہ وام بوو، ہتا کۆچکاران بہ ہوی بازرگانی و
شتی ترہوہ دہ ولہ مہند بوونو بوژانہوہ، نہ مجار پەرہ رداگار نہم یاسایہ ی
ہلہ لہ شاندهوہ، لہ صہ حیچی بوخاری دا فرمودہ یہک ہدیہ نیبنو عہ بیاس
ریوایہ تی کردوہ، نهم راستیہ دہ سہ لمینی.

تیمامی نہ حمہد لہ جہریری کوری عہ بدوللای بہ جہلی یہوہ فرمودہ یہ کی
ریوایہ ت کردوہ دہ لی: پیغہ مبہر ﷺ فرمودیہ تی (کۆچکارو یاریدہ دہ ران
ہہ ندیکیان دۆستو یارمہ تیدہ ری یہ کترین. نازادانی قورہیشو نازادانی
ثہ قیف برپیکیان وہ لی و دۆستو سہر پیرشتیاری یہ کترینو تا رۆژی قیامت
نہم ہاریکاری و ہم ناہہ نگییہ بہر قہرارو بہرہ وامہ.) وہ لی نہم فرمودہ یہ:
تہنہا نہ حمہد ریوایہ تی کردوہ...

لہ سہرہ تای دامہ زرانندی دہ ولہ تی نیسلام لہ مہ دینہ دا ہوی میراتگرتن
لہ نیوان موہاجرینو نہ نصار دا موسولمانیہ تی و کۆچکردن بوو، نہک
خزمایہ تی و شتی تر. موسولمان کہ لہ دہرہ وہ ی مہ دینہ بویہ میراتی
لہ موسولمانی ناو مہ دینہ نہ دہ گرت، مہ گہر نہو موسولمانہ کۆچی بکرا دیہ بق
مہ دینہو پدیوہندی برایہ تی لہ گہل موسولمانہ دانیش توہ کہ ی مہ دینہ
بہ ستایہ، نہو کاتہ میراتیان لہیہ کتر دہ گرت.

نابہو جۆرہ پدیوہندی نیوان موہاجرینو نہ نصارو برایہ تییان ہہ موو
بواریکی گشتی دا یہ کی گرتہوہو لہ ہہ موو پدیوہندی و بہرژہ وہندیہک دا براو
خوینگرو میراتگری یہ کتری بوون.

قورنانی پیروز زور وہ صفو پیداہہ لدانی کۆچکارانو یاریدہ رانی نہ نجام
داوہ، لہ زور نایہ ت دا نہو ہاریکاری و ہم ناہہ نگییہ ی نیوانیانی بہ شیوہ ی
مہ دح نامیز ہیناوہ، وہ کسو دہ فرمودی: ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَٰئِكَ مِنْ
الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُمْ وَأُغْفِرَ لَهُمْ جُنَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ التوبہ/۱۰۰،
﴿لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي

سَاعَةَ الْعُسْرَةِ ﴿التوبة/ ۱۱۷﴾، ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا، وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ، وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا، وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ، وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ الحشر/ ۸-۹.

وه کوو دیاره نایه ته کان، کوچکارانیان بیئش یارمه تیده رهان خستوه، نهمهش نهوه ده گه یه نی که کوچکاران ریزدار ترن، زانیانیش وه کوو نیبنو کهثیر ده لی: کوپایان له سهر نهم زیده ریزه ی کوچکاران هیده، چ خیلایکیان له م باره وه لیوه نه بیستراوه؛

تاقمی سییه: نهو موسولمانانه بوون که نیمانیان هیئابوو، به لام کوچیان نه کردبوو، به بیرو باوه چوو یوونه ریزی موسولمانانه، به لام هیشتا په یوه ندییان به کومه لگای موسولمانانه نه کردبوو، کوچیان نه کردبوو بو وه لاتی نیسلامو نه هاتبوونه ژیر سایه ی نهو حکومته نیسلامی په ی که شرعته خودا تییدا بهر قهراره سهر کردایه تی نیسلامی کاروباری هه لده سوړتی، هیشتا په یوه ندییان نه کردوه بهو کومه له موسولمانه ی که بوونه خاوه ن ولاتیکی وا شرعته خودای تییدا حاکم کار بیکراوه، نهم تاقمه پمرو ردگار بهم شیوه یاسیان ده کاو ده فرموی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا، مَالَكُمُ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا﴾ نهوانه ی پروایان به په یامی پیغه مبره کردوه، به لام له مه کهوه بو مه دینه کوچیان نه کردوه، له خاکی کوفردا مانده وه له ژیر ده سه لاتی موشریکه کان دان، واته: له (دار الحرب) دا ماون، نهوانه هیچ وه لایه تیکی یارمه تیدانو هاریکاری موسولمانانی (دار الاسلام) یان بو ناچه سپی، نهوانه به نه ندای کومه لگای نیسلامی حسیب ناکرین، چونکه نهوانه به فیعلی به شیک نین له کومه لگای نیسلامی و به ته وای گهر دنکه چی سهر کردایه تی نیسلامی نین. به لام نه گهر موسولمانیک له لایمن هیزی کوفره وه ده ستگیر کرا له وه لاتی نیسلام دور خرایه وه، نهوه نهو دیله موسولمانه حوکی موسولمانانی دانیش تووی (دار الاسلام) ی هیده.

﴿وَإِنْ اِشْتَرَضُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ﴾ ته گهر داوای

یارمه تییان له تیوه کرد دژی تهوانه ی دهیانچه وسیننه وه له سهر تایین، ته وه پیویسته کومه کییان پی بکه نه به هانایانه وه بچن. ﴿إِلَّا عَلَى قَوْمٍ يَبِيْنُكُمْ وَيَبِيْنُهُمْ مِّثَاقٌ﴾ مه گهر داواکردنی یارمه تیو کومه کی به کییان له دژی گهلو نه ته وه یه ک بی که له نیوان تیوه تهو گهلو نه ته وه دا عه هلو په یمان هه بیو تهوان پابه ندی په یمان کییان بن، ته وه تیوه به هانایانه وه مه چزو وه لامیان مه ده نه وه، ﴿وَاللّٰهُ بِمَا تَعْلَمُوْنَ بَصِيْرٌ﴾ پهروه دگار ناگادارو بینایه بهو کردارانه ی دیانکه نه بهو هلو یستانه ی دهیاننوینن، هیچی لی گوم نابی، وریابن سنوره کانی مه شکینن، بو ته وه ی نه که ونه بهر سزاو توله ی سامناکی. ههر کرده وه یه کی ده یکن خودا چاوی لی به، سهرو بنی ده زانی، سهره تار نا کامی لانومایانه، هوکارو سهره نجامی هه موو کرده وه یه کی لا ناشکرایه.

به کورتی ته گهر له غهیری (دار الاسلام) دا موسولمانان له سهر تایین ده چه وسینرانه وه داوای کومه کییان له موسولمانانی (دار الاسلام) کرد ده بی موسولمانان به هانایانه وه بچن به مخرجی به هاناچونه کییان نه ییته هو ی هه لو ه شانده وه ی عه هلو په یمان له گهل لایه تیکی تر، ته گهر یارمه تیدانه که ده بو ه هو ی هه لو ه شانده وه ی په یمانی نیوان تیوه موعه سکهری دوژمن ته وه نابی تیوه یارمه تی موسولمانه چه وسیندراوه کان بدهن، ته نانه ت ته گهر تهو موعه سکهره ده سندرژیکاریش بیو ستهم لهو تاکه تاکه موسولمانانه بکاو له سهر تایینو بیرو باوهر بیانچه وسیننه ته وه ههر نابی تیوه به هانایانه وه بچن په یمان که ی نیوان خو تازو تهو موعه سکهره هه لو ه شیننه وه... چونکه نیسلام ریگه نادا غه درو خیانه ت بکریو په یمان هه لو ه شیندریته وه، به راستی نه مه نایابترین پابه ندبوونی موسولمانانه به واده په یمانی خو یانه وه، باشترین به لگه یه له سهر ته وه که موسولمانان چند گرنگی به عه هلو په یمان ده ده نه چند به پهروشن بو پاریزگاری کردنی په یمان واده به لیینی خو یان..

تهم تاقمه ییک هاتبو لهو تاکه تاکه موسولمانانه ی له مه که دا مابونه وه، یان له خیله عمره به کانی ده ورو بهری مه دینه دا بوون، به بیرو باوهر

موسولمان بوویون به لّام په یوه نډیيان به کومه لگای موسولمانانه وه نه کړدبوو، به ته وای گمردنکه چی نهو سمرکردایه تیه نیسلا مییه ی پیغه ممبر نه بوویون.

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ نه وانه ی کافرو خوا نه ناسن، بریکیان هاریکارو هم ناههنگی یه کترین، له سمر بیرو باوهری به تال کومه کی به یه کتر ده کمن، له دژي تیوه ی موسولمان پشیتی یه کتری ده گرن، تیوه دوستایه تیو هم ناههنگیيان مه کمن، ﴿إِلَّا تَفْعَلُوهُ﴾ نه گمر تیوه نه م فرمانانه جی به جی نه کمن، له ناو خوتان دا هم ناههنگ نه بن، یارمه تی یه کتر نه دن، همره ها په یوه نډی خوتان له گهل کافران دا نه پچړنن، پابه نډی واده به لینی خوتان نه بن، ﴿تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ﴾ فیتنه و ناشووب له نیو خوتان دا به ریا ده بی، دابو نه ریتی جاهیلییه ت به سمر یاسای نیسلام دا زال ده بی، سمرزه وی ده بیته فیتنه و ناشووب، جاهیلییه ت نه قامی به سمر نیسلام دا بوغرا ده بی، به نډایه تی کردن بۆ ملهوران به سمر به نډایه تی کردن بۆ خودا زال ده بی. بیرو باوهری نایینی حق لاواز ده بی، کوفرو بی دینی پهره ده ستینن، خوینرشتن په یدا ده بی و فیتنه هه موو شتیکی ده گرتنه وه، حلقو ناحق تیکه لاو ده بن، موسولمانو کافر تیکه لاو ده بنو لیک جیا ناکرتنه وه، به مهش زنده فساد و ناشووب له تایینو دنیا دا به رقرار ده بی.

به راستی نه مه همره شه یه کی گهلی مه زنه و تا بلئی سامناکه، نه وه ی لی وده گیری که نهو موسولمانانه ی که سایه تیو بوونی خویان له سمر بنه مای هم ناههنگی و وه لاء ده رپین بۆ سمرکردایه تی نیسلام رانه گه یه نن تاوانیارزو به رپرسیارن له بهرامبر خوداو تایین دا، جگه له وه ی که له ژيانی خویان دا زهره رمند ده بن، تاوانی نهو فیتنه و فساد گشتی به شیان ده که ویتنه نه ستو!! نه مهش به لگه یه کی به هیزه له سمر نه وه: که تایینی نیسلام چه ند به ته نگو هیه بۆ پاریزگاری کردنی که سایه تی موسولمانو سمریه خوی و نازادی له نیشتمانی خوی دا، چه ند مه به ستیه تی که موسولمانان له (دار الکفر) دا نه میننه وه.

نبینو جبریر فرمودہ یہ کی پیغہ مبہری ﷺ ریوایت کردہ دہ لئی:
 پیغہ مبہر فرمودہ تی: (اَنَا بَرِّئٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ بَيْنَ ظَهْرَانِي الْمَشْرِكِينَ)
 تہ من بہریم لہ ہر موسولمانیک کہ لہ ژیر سایہی موشریکان دا ژیان بہ سہر
 دہبا، پاشان فرمودی: (لَا يَتَرَاءَى نَارَاهُمَا) باوہندہ لیک دوورین چاویان
 لہ ناگری یہ کتر نہ بی.

تہ مجار سیاقی قورٹان جاریکی تر دہ گہریتہوہ بۆ تہوہی تہوہ بچہ سپینی
 کہ بیرو باوہری حقو راست لہو موسولمانانہ دا رہنگ دہ داتہوہ کہ تہم ثابہ تہ
 پیناسہیان دہ کاو موہاجرینو تہ نصار دہ گرتہوہ دہ فرمودی: ﴿وَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تہو موسولمانانہی تیمانیان
 بہ پیہامی نیسلام ہیناوہ لہ پیناو تایینی حق دا کوچیان کردوہ وازیان
 لہ مالو سامانو زیدی خویان ہیناوہ، تیکڑشاو نو بہ مالو گیانی خویان
 لہ پیناو بیرو باوہریان جیہادیان کردوہ و جہنگاون، ہروہا ﴿وَالَّذِينَ آوُوا
 وَنَصَرُوا﴾ تہو موسولمانانہی کوچکارانیان لہ خوگرتنو حواندنیاننہوہ و
 یارمہ تی تایینی حقیان داو وشہی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) یان بہر
 کردوہ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ تہوانہ بیرو باوہریان پتہو توکمہ و
 تہاووہو موسولمانی ساغو راستان.. ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ تہوانہ
 خودا پاداشتیان دہ داتہوہ بہ لیخوشبوونو چاویوشی لہ تاوانہ کانیان تہ گہر
 تاوانیان ہہ بی، ہروہا پاداشیان دہ داتہوہ بہرزو بژتوی پاکو خاوتنی
 بہ ہشت کہ زورو پاکو بہرہ وامو نہ پراوہیہ... تہم سی تاقمہ پیشہنگو
 سہرہستہو نزدیک بہرہ حمتو بہ خششی یہزدانو بہ ختہوہری دونیاو
 قیامہ تن.

تاقمی چوارہم تہو موسولمانانہ کہ دوا ی پہیمانی ناشتی خودہ بیہ
 کوچیان کردوہ و قورٹان بہم ثابہ تہ تاماژہیان بۆ دہ کاو دہ فرمودی: ﴿وَالَّذِينَ
 آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَمَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ﴾ تہو
 موسولمانانہی تیمانیان کوچکردنیان دواکہوت، دوا تہوہی موسولمانان
 سہرکہوتنو شہو کہ تیان پہیدا کرد تہ مجار تہم تاقمہ کوچیان کرد بۆ مہدینہو

له‌گه‌ل کۆچکارانو یاریده‌ده‌ران تیکۆشانو جیهادیان کرد، نه‌وانه له‌پیری ئیوه‌ن، نه‌ی کۆمه‌لی موهاجیرو نه‌نصار! وه‌لایه‌تو مافو کۆمه‌گی و هه‌م ئاهه‌نگیتان به‌سه‌ریه‌کتره‌وه هه‌یه‌و به‌شیکن له‌ئیه‌وه. نه‌وان له‌ته‌ک ئیه‌وه دا پاداشی باشو سه‌ره‌نجامی به‌خته‌وه‌رییان هه‌یه‌و شوێنکه‌وتوو ییشینه‌کانیان. وه‌کو له‌شوێنیکێ تردا ده‌فرموئ: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ... الْآيَةُ﴾ الحشر/۱۰.

په‌غه‌مبه‌رش له‌فرموده‌یه‌ک دا که موته‌فه‌قی موسیله‌و بوخارییه‌و موته‌واتره‌ فرموویه‌تی: (الْمَرْأُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ) ئاده‌میزاد له‌گه‌ل نه‌و که‌سه‌ دا حه‌شر ده‌کری که خۆشی ده‌وی.. له‌فرموده‌یه‌کی تردا که طه‌به‌رانی ریه‌یه‌تی کردوه په‌غه‌مبه‌ر ﷺ فرموویه‌تی: (مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا فَهُوَ مِنْهُمْ) که‌سی‌ک نه‌ته‌وه‌یه‌کی خۆش وێست نه‌وه له‌پیری نه‌وانه، له‌ریه‌یه‌تیکێ تردا هاتوه‌وه: که خودا حه‌شری نه‌و که‌سه‌ له‌گه‌ل نه‌و نه‌ته‌وه‌یه‌ ده‌کا.

که ده‌فرموئ: ﴿فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ﴾ ئاماژه‌یه‌ بۆ نه‌وه که ییشینه‌کان زنده‌ ریزو شکۆمه‌ندیان هه‌یه‌...

نه‌مجار په‌روه‌ردگار دوا‌ی باسکردنی وه‌لایه‌تی ئیمانو هیجهره‌ت باسی وه‌لایه‌تی ره‌حه‌و خزمایه‌تی ده‌کاوه‌ ده‌فرموئ: ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ نه‌وانه‌ی په‌یه‌وه‌ندی خزمایه‌تیان هه‌یه‌و خۆنه‌و ره‌چه‌له‌کیان یه‌که، بازکیان نزیکترن له‌بازکیانه‌وه، نه‌وانه وێرای وه‌لایه‌تی ئیمانو کۆچکردن وه‌لایه‌تی خزمایه‌تیان هه‌یه‌، که‌وا بوو: هه‌ندیکیان له‌پیشترن بۆ هه‌ندیکیان له‌باره‌ی خۆشه‌وێستی و پشتگیری و هه‌م ئاهه‌نگی و میرات لێک گرتن، بێگومان په‌روه‌ردگار نه‌م یاساو حوکمه‌ی له‌قورئان دا شی کردۆته‌وه‌و ته‌و دابو نه‌رێته‌ی کردوه به‌حوکه‌و فرمانی کردوه به‌نده‌کانی پابه‌ندی بن. نه‌ه‌نجامدانی صیله‌ی ره‌حمی له‌سه‌ر پێویست کردوون.

په‌یه‌وه‌ندی خزمایه‌تی له‌پیه‌وه‌ندی ئایینه‌و کۆچکردن به‌هێز تره‌، واته‌: خزمی موسولمان له‌پیشتره‌ بۆ خزمی موسولمانی له‌موسولمانیکێ تر که خزمی نه‌بی، که‌وابی نایه‌ته‌که ته‌خصیصی حوکمی پێشه‌وه‌ ده‌کا.. به‌لام خزمی کافر

وانیه، چونکه کوفر په‌یوه‌ندییه‌کهی پچرانده‌و لیره دا خزمایه‌تیه‌که چ ده‌ورتکی نیه.

نه‌مجار پروه‌ردگار نایه‌ته‌که به‌وه کۆتایی ده‌هینی که ده‌فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ خودا ناگاداری هم‌وو شتیکه، زانیاری یه‌زدان هم‌وو شتیکه ده‌گرتمه‌وه، ده‌زانی چ له‌بهره‌وه‌ندی دینو دنیاتان دایه. زانیارییه‌کهی هم‌وو نمو شریعت‌و یاسایانه ده‌گرتمه‌وه که له‌م سوره‌ته دا بۆی داناون. وه‌کرو یاسای شپرو ناشتیو ده‌ستکه‌وتی جه‌نگو مامه‌له کردن له‌گمل دیلو چۆنیه‌تی واده‌و په‌یمانو پابه‌ند بوون پییانه‌وه، هم‌روا دۆستایه‌تی و ده‌لایدت له‌تیوان موسولمانانو کاریگه‌ری صیله‌ی ره‌حمو میرات لیک گرتن.

ناماژه‌ی نه‌وه‌شی تیدایه که هم‌وو نمو حوکمو یاسایانه‌ی له‌م سوره‌ته‌دان هم‌مویان موحه‌مو توکمه‌زو هه‌له‌وه‌شاننده‌ویان نیه، هم‌وو حوکمه‌کان، دانایی و کارامایی‌یان تیدایه، هیچ حوکمیکی یه‌هوده نیه‌و جه‌قانی و راستو ره‌وانن وه‌کوو له‌شوینیکی تردا ده‌فرموی: ﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَضْلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ الاعراف/۵۲.

لیره‌دا کورته باسیکی پتویست هه‌یه، نه‌ویش نه‌ویه: نیبنو عه‌بیاسو موجه‌هیدو عیگریمو هه‌سه‌نو قه‌تاده‌و هی تریش پییان وایه: نایه‌تی ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ.....الْآیَةِ﴾ میراتگرتنی به‌هۆی سویند بۆ یه‌کتری خواردنو برایه‌تی گرتن که له‌سه‌ره‌تای نیسلام هۆی میرات لیک گرتن بوون، هه‌له‌وه‌شانده‌وتمه‌وه، فرموده‌یه‌کی صه‌حیحو موته‌واته‌ریش پشتگیری نه‌م رایه‌یان ده‌کا. که پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی (إِنَّ لِلَّهِ قَدْ أُعْطِيَ كُلُّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، فَلَا وَصِيَّةَ لِرِثٍ) بیگومان پروه‌ردگار بۆ هم‌وو خاوه‌ن مافی مافی خۆی داوه‌تی، نیت و هه‌ویه‌تکردن بۆ میراتگر نیه. چونکه هم‌وو میراتگریک خودا به‌شی خۆی بۆ دیاری کردو.. که‌وایی میراتگرتنی له‌وه‌پیش که به‌هۆی یارمه‌تی و هم‌ناهه‌نگی و کوچکردن ده‌چه‌سپا، هه‌له‌وه‌شایه‌وه‌و نه‌سخ بووه‌وه. میراتگرتن به‌خزمایه‌تی نه‌بی به‌شتی تر نابێ، ته‌نها هۆکاریک بۆ میراتگرتن خزمایه‌تیه. که ده‌فرموی: ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ مه‌به‌ست نه‌و به‌شه میراته

باسکراواندن که له سورده تی (النساء) دازو به ئایه تی میرات ده ناسرین. شافیعیه کان نهم رایه دیان به لاره په سه نده ... ده ویلشهرام که لای زانایانی شهرع بریتین: له خالو خوشکی دایکئو خوشکی باوکئو مندالی کچو مندالی خوشکئو نهم جوړه خرمانه به شه میراتیان نیه. خزمی نریک (عصبات) هه ندیکیان شیاو ترن به هه ندیکیان بۆ میرات لیک گرتن، چونکه خاوه ن به شه میراتبهره کان دیاری کراون... هه نه فییه کان ده لئین: به ده قی ئایه ته که میراته که میرات بۆ ده ویلشهرام هیه و چه سپاوه، نه مهش کاتیک ده بی که هیچ کامیک له خزمی نریک (عصبات) نه بن.

نواندی که ده لئین: ئایه تی ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ...﴾ نه سخی حوکمی پیشوو ناکاته وه راقه ی وه لایه ت وا راقه ده کن که به مانا یارمه تیدازو خوشه ویستی و ریز لی گرتن بی. نهو کاته ئایه تی یه که م بۆ رونکردنه وه ی نهو یه: که په یوه ندی ئیسلام به هیژتره له په یوه ندی خزمایه تی، ئایه تی دووهم بۆ رونکردنه وه ی پلهو پایه ی نهو موسولمانه کوچکرو یارمه تیده رانه یه و ناماژیه که نهوان به راستی موسولمازو خوداپهرستن. ئایه تی سییهم بۆ رونکردنه وه ی نهو یه: که نهوانی له ئیمانیه نازو کوچکردن دا دواکه وتوون، حوکمی موسولمانه پیشینه کانیا ن هیه و هم ناههنگی به هوی خزمایه تییه وه پیوسته.

مه به ستیش به ئایه تی ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ...﴾ نهو یه: که وه لایه تی میرات گرتن ته نها به خزمایه تی ده بی، مه گمر به لگه یه ک ده ست که وی ته خصیص بگه یه نئ نهو کاته مه به ست به م که لاهه لابرندی بیرو بۆ چوونیکه که بگوتری: وه لایه ت وی ده چی وه لایه تی میرات بی، نیتر به م ئایه ته نهو بۆ چووندی ره وانه وه.

ئایه ته کان نهم حوکم به هه رانه یان لی وهرده گیر:

۱- په یوه ندی یارمه تی و هاریکاری و هم ناههنگی نیوان موسولمانانی (دار الاسلام) چه سپاوه. کوچکاره سه ره تاییه کان ریزدار ترن له کوچکارانی دواپی. کوچکاران له یارمه تیده ران زیاتر ریزدار ترن، نهوانی دواکه وتوون له ئیمانیه نازو کوچکردن حوکمی پیشینه کانیا ن هیه.

۲- چه سپاندنی په یوه نندی یارمه تی و هدم تاهه نگی له نیوان موسولمانانی (دار الاسلام) و (دار الحرب) دا، له کاتیک دا که نهو موسولمانانه ی (دار الحرب) له لایمن کافره کانه وه نه زیات بدرتو بچه وسیندرینه وه، مه گمر له نیوان موسولمانانو نهو لایه نه کافره دا په یمازو به لینی ناشته وایی هه بی؛ نهو کاته نابی موسولمانان عه هډو په یمانی خوین پشیل بکمنو یارمه تی موسولمانانی (دار الحرب) بدهن، مه گمر کافره کان شهرې قه لاجو کردنو بنپر کردن دژی موسولمانانه کانی ناو خوین رابگه یه نن!!

۳- پابه ندبون به په یمازو به لینی ناشته وایی پیروژه ونابی لی پاشگمر بینه وه ته نانه ت نه گمر زبانی بو بهرزه وه نندی هه نندی موسولمانیش هه بی.

۴- کافره کان هندیکیان یارمه تیده رو هدم تاهه نگی په کترن.

۵- نه گمر نیمه ی موسولمان له ناو خویمان دا یارمه تیده رو هاریکاری په کتر نه بیزو دوستایه تی موعه سکری کوهر بکمین، توشی بی هیزیو تیشکان ده بین.

۶- هر شریعتو یاسایه ک خودا دایناوه بو بهرزه وه نندی دینو دنیای موسولمانانه له زانیاری په کی بهر فراونه وه هه لقولاوه.

۷- میراتی زه ویلنم حرام (نهو خزمانه ی قورن دابه شی دیاریکراویان بو ^{دنه} ^{د کراوه}) شتی که چه سپاوه و قورن د هیگه یه نی، هه نه فییه کازو هه نه لیه کان رایان له سمر دواوه، ده لینی: زه ویلنم حرام دوو هوکاری میراتگرتنیان تیدا کوژونه وه: خزمانه تی، نیسلام. که وایی نهوان له پیش ترن بو وه رگرتنی میرات لهو که سانه ی په ک هوکاریان تیدایه که نیسلامه تییه.

مالیکیه کازو شافعییه کان ده لینی: نهو زه ویلنم حرامانه ی به شه میراتیان بو دیاری نه کراوه میرات نابن، نهو کاته میراته که ده گمر پندریته وه بو (بیست المال)؛ خه زینه ی حکومت. چونکه په روه ردگار له نایه تی میرات دا به شی میراتگرانی دیاری کرده، چ خاوهن به شی دیاریکراوین، (اصحاب

الفروض) یان عەصەبەبن، بەلام بۆ زەویلنەرحام هیچی دیاری نەکردووە،
 نەگەر بەشیان هەبوا، خودا لەقورئان دا روونی دەکردووە، ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ
 نَسِيًّا﴾ مەرم/ ۶۴، تیرمیزی و هی تیش ریوایەتیان کردووە کە پیغەمبەر ﷺ
 فرموویەتی: (إِنَّ اللَّهَ أَعْطَىٰ لِكُلِّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ) بیگومان پەرەردگار بۆ
 هەموو خاوەن مافێک مافی خۆی داوەتی.

دەریارە ی نایەتی ﴿أُولُوا الْأَرْحَامِ﴾ یش دەلێن: نایەتە کە موحەمەد
 جامیعە نایاتی میرات شیکەرەوێن، هەموو کاتیکیش نایەتی شیکەرەو
 (مفسر) یش دەخری!!

ئەبو داود فرمووە یەك لەمەراسیل دا ریوایەت دەکا دەلی: پرسیار
 لەپیغەمبەر ﷺ کرا دەریارە ی میراتی خوشکی باوکنو خوشکی دایک لەو دەلام
 دا فرمووی: (أَخْبَرَنِي جَبْرِيلُ أَنَّ لَاشِي لَهَا) جویرانیل خەبەری دامی کە
 هیجیان ناکووی.

بە یارەتە خۆدا نەسرۆ ۱۹۹۸/۵/۲۷ لە پاکنوووس نەم سوورەتە

بوو وە بەمەش کۆتایی سوورەتە نەنقال هات.

خودا یارەتیمان بدا بۆ تەواو کردن سوورەتە کانێ تیش.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سورہ تی (التوبہ)

تہم سورہ تہ چہند ناویکی ہدیہ: براءۃ، التوبہ، المقشقة، المبعثرة، المشردة، المخزية، الفاضحة، المثيرة، الحافرة، المنکلة، المدممة، سورة العذاب... بؤ ہمر ناویکیش و ہجہ تہسمیہو موناسہبہییکیک ہدیہو لہتہفسیرہکان دا باس کراوہ.

تہم سورہ تہ مہدہنیہ، واتہ: لہمہدینہ ہاتوتہ خواری، لہو سورہ تانہیہ کہ لہدوا دواۓ قورنان دا ہاتونہ خواری، تہگہر دوا سورہ ت نہبی لہدوا سورہ تہکانہ، بؤیہ چہند حوکمو یاسایہکی تۆکمہو ہلنہوہشاوہی دہربارہی پدیہندی نیوان نہتہوہی موسولمانانو نہتہوہکانی دیکہ لہخۆگرتوون، ہمر وہکوو چۆن پۆلین کردنی کۆمہلگای موسولمانانی لہخۆگرتوہ، ہدموو چین توژیکی کۆمہلگای نیسلامی دہست نیشان کردوہ، بہوردی وینہی ہدموو چینو توژیکی کیشاوہ.

تہگہر بہوردی مہوضوعیانہ، بہدہقی نایہتہکان دا بچینہوہ، بگہریینہوہ بؤ تہو ریوایہتہ جؤراو جؤرانہی دہربارہی تہم سورہ تہ گیردراونہوہو باسی ہوی ہاتنہ خوارہوہی نایہتہکانیان لہخۆگرتوہ، ہدروہا بہروداوہکانی سیرہی پیغہمبہر دا بچینہوہ، لہم بارہوہ شہنو کہویک بکہین، بۆمان دہردہکہوی کہ تہم سورہ تہ بہتیکرا سالی نۆیہمی کۆچی ہاتوتہ خواری... بہلام بہیہکجار نہہاتوتہ خواری.. جا ہمرچہندہ نیہمہ ناتوانین بہوردی تہو کاتہندی سالی نۆیہمی کۆچی کہ برگہ برگہی نایہتہکانی تہم سورہ تہی تیدا ہاتوتہ خواری دہست نیشان بکہین، بہلام دہتوانین دان بہوہدا بنیین کہ تہم سورہ تہ بہسی قوناغ ہاتوتہ خواری... قوناغی یہکہم پیش غمزای تہبووک مانگی رہجہبی سالی نۆیہمی کۆچی بوو، قوناغی دوہم لہکاتی خۆنامادہ کردن بؤ تہم جہنگو پاشان لہناوہراستی شہرہکہ دا بووہ، قوناغی سیہم پاش گہرانہوہ لہغمزاکہ بووہ..

پيشينده سورته كه ش له تايه تى يه كه موه تا كوتايى تايه تى (۲۸)ى،
تهوه له تاخرو توخري سالى نوزم دا پيش وهرزى جه جكردن له مانگى
ذيلقه عيده يان ذيلحيجه دا هاتوونه خواري^۱

سهره تاي ته م سورته له دوای رزگار كردنى مه كه هاته خواري،
پيغه مبر ﷺ عهلى كورپى ته بو تاليبي نارد بو تهوى له وه رزى جه ج دا
به سهر موسولمانان دا بيخوينيتهوه^۲ رابرو پيشهواى جه ج لهو ساله دا
هزره تى ته بو به كر بوو ﷺ.

تايه ته كانى ته م سورته (۱۲۹) تايه تن بهوشه **﴿بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ﴾**
دهستى پى كراوه بۆه ناوئراوه (براءة) ته مجار دوا به دوای تهوه باسى
(اشهر الحرام) و په يمانى موشرى كه كانو پتيوستى پابه ند بوون بهو
په يمانه وه ده كا به مبرجى په يمان له گهل به ستر اوان هه لينه وه شيننه وه،
كه سيك په يمان بشكيتنى پتيوسته شه پى له گهل بكري.

ته مجار تهوه روون ده كاته وه: كه كا كله تى نزيك بوونمه وه له خودا بريتي به
له بروا بوون بهو زاته، تهوه شى تيدا به كه تيمانى هيچ كه سيك تهواو نابى تا
خودا و پيغه مبرى خوداى له هه موو شتيك خوشتر نه وين، په وه ردگار
تهوه شى راگه ياند: كه به خونازينو پشت بهستن به هيزو توانا سهر كه وتن دوا
ده خا، نامار هه شى به حالى موسولمانان كرد له غه زاي حونه ين دا، ههر له م
سورته ته دا چوونه ناو مالى (كابه) له موشرى كه كان قه ده غه كرا چونكه پيسن.
ههر له م سورته ته دا په وه ردگار جه ختى له سهر جه دنگان له گهل يه هوودو
نه صارا كردو له سهر موسولمانانى به پتيوست دانا كه جيهاديان له گهل دا بكهن
هه تا بهزه ليلي سهرانه ده ده نو مليان بو ياساى ئيسلام شوپ ده كهن، ههر له م
سورته ته دا تهو مانگانده شى شى پريان تيدا ياساغه ديارى كراون. فه رمانيشى
تيدا به بو موسولمانان كه ناماده باشى جه دنگان بن دژى كافرانو به بى

(۱) في ظلال القرآن ج ۳/ ۸۱-۸۲

(۲) التفسير القطف (ص ۳۱۶). ته فسيرو مه نار ج ۱۰/ ۱۴۷ ده لى بو تهوه
به سهر موشرى كه كانى دا بخوينيتهوه.

دواکهوتن بهییر بانگهوازی چون بۆ غمزا بچن، نه مجار تاماژه به نهوانه دهکا که له چون بۆ غمزا دواکهوتونو خویان دوا خست، ههروا نهوانه ی که له بهر کهم نه نداسی و عهوهق نه یانتوانیوه تاماده ی جهنگ بن. ههروه ها باسی چۆنیه تی نهو دوو رووانه دهکا که هه رکاتی بانگهوازی بکرایه بۆ غمزا، نهوان ده بونه کۆسپو ته گهرو ده یانهویست موسولمانان سارد بکه نهوه. نه مجار پهروه ردگار باسی دوو پرووه کازو هه لوئستیان بهرام بهر موسولمانان له شهرو ناشتی دا، دهکا.

هه ره له سورده ته دا فه رمانی ناشکراو روون ده ریا ره ی سزای دوو پرووی دیاری کراوه که بریتییه له وه ی به هیچ شیوه یه ک پیغه مبه ر ﷺ نوژیان له سه ر نه کاو وه کوو موسولمانان مامه له یان له گه ل نه کا.

نه مجار باسی نهو بیانوانه دهکا که ده بنه عوزری ره و بۆ دواکهوتن له غمزا، ههروه ها حالو چۆنیه تی نهو عه ره بانه ی ده وری بهر مه دینه دهکا که هاتونه ژیر سایه ی ئیسلامه وه، یان گه ردنکه چی خویان بۆ هوکمی ئیسلام راگه یاند...

نه مجار باسی مزگهوتی (همرا) دهکا، نهو مزگهوتیه ی که دوو پرووه کان بنیاتیان نابوو بۆ نه وه ی موسولمانان روونه که نه نهو مزگهوتیه ی پیغه مبه ر ﷺ بنیاتی نابوو، نه مجار باسی نهو موسولمانانه دهکا که له تیمازو بیرو باوه رپان دا راستگۆو موخلیصن، ههروا باسی تۆبه کردنی نهوانه دهکا: که له چون بۆ غمزا دواکهوتبونو خودا تۆبه که ی لی وه رگرتن، نه مجار به گشتی باسی موسولمانان دهکا که چۆن پیشوازی هاتنه خواره وه ی قورئان ده کهن. کۆتایی سورده ته کهش به وه دینی که پهروه ردگار هه زه ره تی موحه ممه دی بۆ پیغه مبه ریه تی هه لبار ده وه پیغه مبه ر ئاده میزادیکی دلسۆزو به ره جهو به زه ییه، هه رگیز نایه وی شوئنه کهوتوانی ته زیه ت بدا، پیویسته موسولمانان به دلو گیان شوئنی بکه ون. خو نه گه ر شوئینشی نه که ون، نه وه خودای به سه و حه وئجه ی به که سی تر نیه ..

به کورتی نه م سورده ته سورده تیکی حاسیه یه کالاکه ره وه بوو بۆ هه لوئستی موسولمانان له گه ل ناموسولمانان دا، به لکو خه ته ترین سوورده ت بوو که

سویای ٲیمانی کۆ کرد هوه و ناماده ی کرد بۆ جهنگی یه کالاکهره وه و کۆتایی له ٲیوان موسولمانانو ناموسولمانان دا، نه وه بوو: له ناوه وه ریشه کیشی دووپه کانی کردو فرتو قیلی جوله که کانی له ناو برد، له دهره وه ی حکومه تی ئیسلامیش دا بهرنگاری سویای مله پوری رۆم بوونه وه له جهنگی ته بووک دا زنده قی بردو هه موو جهو جۆلکی گومان لیکراوی رۆمه کانی سه رکوت کرد، ته ماعی له ناو بردنی ئیسلامو موسولمانانیا ن له دل دهره ویشتن!

ئه م یه کالاکردنه وه نه انجامدانی نه وه نه خشه کیشراوه خودا کرده، کاریگریه کی گرنگی هه بوو له ناوه وه دهره وه ی حکومه تی ئیسلامی دا نارامی به ولات به خشی و ده زگای ده ولته تی ئیسلامی چه سپاند، ته نانه ت دوا ی له دنیا دهرچوونی ٲیغه مبه ریش ﷺ سامو هه یبه ت و شکۆمه ندی نه و حکومه ته هه ر به رد هوام بوو!

ٲیشتکیک بۆ سه ر په یمانی ناشتی خوده یبیه

ٲیغه مبه ر ﷺ سالی شه شه می کۆچی په یمانی ناشتی نامه ی خوده یبیه ی له گه ل موشریکه کان دا به ستو شه ریان وه ستاند، له سه ر به ر قه رار بوونی ناشتی و نارامی بۆ ماوه ی (ده) سال له سه ر چه ند مه رچیک په یمانو به لگه نامه ی مۆر کرد، ٲاشان قوره یبیه موشریکه کان به کۆمه کی هۆزی به نی به کری هاوپه یمانو سویند خۆریان، په یماننامه کیهان هه لوه شانده وه، هاتن یارمه تی هۆزی به نی به کریان دا دژی هۆزی خوزاعه که هاوپه یمانی ٲیغه مبه ر بوون، ئیتر عه مری کوری سالمی خوزاعی به سه رۆکایه تی وه فلیک هاته خزمه ت ٲیغه مبه ر ﷺ داوا ی یارمه تی و کۆمه کی لی کرد، ٲیغه مبه ر ﷺ کۆمه کی ٲی کردو فرمووی: (نَصْرَتْ يٰ اَعْمُرُوْا بِنُ سَالِمٍ، لَانْصُرَتْ اِنْ لَمْ اَنْصُرْ بَنِي كَعْبٍ) نه ی عه مری کوری سالم کۆمه گیتان ٲی ده که م، یارمه تدره و نه ٲم که یارمه تی هۆزی به نی که عب نه ده م. ئیتر سه ر له نو ی حاله تی شه ر له ٲیوان قوره یشو موسولمانان په یدا بوه وه.

ئیتر ٲیغه مبه ر ﷺ فرمانی به موسولمانان کرد: که خو ناماده بکه ن بۆ جهنگ، سویای موسولمانانی به ره و مه که به بردو سالی هه شه می کۆچی شاری مه که کی نازاد کرد.

کاتیځ ههوالی نازاد کردنی مه که که گه یشته خه لکه که ی هؤزی ههوازین، مالیکی کوری عوفی (النصری) سهره که هؤزیان، خه لکه که ی کؤکرده وه یؤ شهر کردن دژی موسولمانانو نهوه بوو: له مانگی شه ووالی سالی هشته می کؤچی غزای حونهین بهریابوو، پاشان پیغه مبهرد علیه السلام بیست: نهوه نده رۆژه دهوری شاری طائفی دا، شهریکی دژواری له گهل کردنو زوری تیرو مه نجه نیق پیوه نان. پاشان له مانگی ره جیبی سالی نۆیه می کؤچی پیغه مبهرد علیه السلام چوو یؤ غزای ته بوو که دوا غزای پیغه مبهرد علیه السلام بوو، لهوی دا زوری ی سورته ی بهرته هاته خواری.

جا که پیغمبر ﷺ له غمزای ته بووک گه رایسه وه، خه یالی حد جکردنی بوو، به لام چونکه نهو ساله موشریکه کان له سدر دابو نه پیتی خویان ناماده ی حدج ده بوونو بهرووتی تهوافیان ده کرد، پیغمبر ﷺ پیی ناخوش بسو تیکه لایویان بکا، نیتر حمزه تی نه بو به کری کرده فرماندهی حدجو نهو ساله نهوی نارد بو نهوی شیوه ی نه نجامدانی کارویاری حدج فتری خه لکه که بکاو به موشریکه کانیش رابه گهینه ی که نیتر سالیکی تر نابی ناماده ی حدج بسبو بانگوازی ﴿براءة من الله ورسوله﴾ به ناو خه لک دا هه لدهن...

هەر که حەزەرەتی ئەبو بەکر بەرێی کەوت بە شوێن ئەودا حەزەرەتی عەلی نارد بۆ ئەوەی بێتە راگەیەنەر و لەباتی پێغەمبەر ﷺ لە کۆڕ و کۆیونەکان دا پێشەتای سورەتی (إبراءة) بۆ خەڵکە کە بخوێنێتەو.

نیتر حمزہ‌تی عدلی سواری و شتری (العضباء) بوو که خوشتری پیغہ مبرک ﷺ بوو. له ذیل حوله یفه دا گه ییشته حمزہ‌تی نه بو به کر. نه بو به کر له کاروباری حج دا پیښه وایه‌تی کرد، له روژي جمرني قوریانی سالی نؤیم له مینا دا حمزہ‌تی (عدلی) یش پیښه‌تای سوره‌تی بهراندی به سمر خدک که دا خوینده وه...

نیمایم بخاری ریوایه تی کردوه دهلی: پیغه ممبر علیه السلام سالی نویه می
کۆچی عهلی نارد، نیزنی دا که روژی جدژنی قوریان له مینا دا سهره تای
سوره تی (براءة) به سهر خه لک دا بخوینیتتهوه، ههروه ها سالیکی تر نابی

موشریکه کان حج بکمن، نابی نیت کس بدهوتی بدهوری کابه دا بسوریتسه وه.

نه حمه دو تیرمیذی و نه سائی لهزهیدی کوری یوئهیغ (پیاریکی هه مه دانی بوو) دهلی پرسیاریان له عهلی کرد، نهو ساله به چ کاریک رهوانه کرایو بۆچی بهبوو نهبو به کردا رۆیشتی؟؟ مه بهستی نهو رۆژه بوو که پیغه مبهر ﷺ له گهل نهبو به کردا ناردی بۆ حج. له وه لام دا حمزه ته عهلی وتی: (بو راگه یاندنی چوار شت: که سیک موسولمان نه بی ناچیت به هه شته وه، له مه به ولاره کهس به روتو قوتی طه وافی که عبه نه کا، هه که سیک له گهل پیغه مبهر دا عه هه پهمانی هه بوو په یمانه کهی تا کاتی دیاریکراوه، له دواي نه مسال نیستر موشریکه کان حجی که عبه ناکمن...)

برئ له شیعه نه مه سه له یان گه وه کردوه کردویانه به زیده ریزوفه ضل بۆ عهلی به سه ره نهبو به کردار زۆر په وایه تی بی بناغز پر و پاگهنده نامیزیان پیوه ناوه دهیکهنه به لگه که حمزه ته عهلی له حمزه ته نهبو به کر ریزدار تره نهو له نهبو به کر شیاو تره بۆ نه وهی دواي کۆچی پیغه مبهر ﷺ بیته جی نشین. پیمان وایه: پیغه مبهر ﷺ حمزه ته نهبو به کری که نارگیر کردوه له گه یاندنی سوره ته (براءه) به خه لکه کهو به فرمانی جویرانیل عهلی داناوه. خاوه نی تهفسیری مه نار ره دی نه مه شو به وه بۆچونه هه لانه ی شیعه ی به شیوه که زانستانه داوه ته وه بۆری داو له بهر دورو درئی به پیوستم نه زانی رایگونی نیره ی بکه م. که سیک مه به ستیه تی با بگه ریتسه وه بۆ تهفسیری ناویراوج ۱۰/۱۶۱-۱۶۴ له وی بیخونیتسه وه.

سوره تئ (براءه) بۆچی له سه ره تا وه (بسم الله الرحمن الرحيم) ه بۆ نه نووسراوه؟؟

تینو عه بیاس ده فهرموئ: پرسیارم له حمزه ته عهلی کرد ﷺ وتم: بۆچی له سه ره تا (براءه) دا (بسم الله الرحمن الرحيم) نه نووسراوه؟

وتی: چونکه (بسم الله الرحمن الرحيم) بۆ نارامی و ناسایشه، سورەتی (براءة) هاتۆته خواری بۆ ئیعلانکردنی شەڕ و کۆتایی هێنانی پەیمانی ناگر بەستو نارامی و ناساییشی تێدا نیه.

سوفیانی کۆری عویینه ده‌لی بۆیه له‌سه‌ره‌تای ئەم سورەته دا (بسم الله الرحمن الرحيم) نه‌نووسراوه، چونکه بیسمیلا ره‌حه‌تو به‌زه‌یی تێدايه، نارامی و نه‌مینی ده‌گه‌یه‌نی، ئەم سورەته بۆ لێدانی دوورپوه‌کان به‌شمشێر هاتۆته خواری ناسایشو نارامی بۆ دوورپوه‌کان نه‌ه‌یشت.

نیمامی قورطبی ده‌لی: قسه‌ی راستو وێ چوو نه‌ویه: که بۆیه بیسمیلا نه‌نووسراوه، چونکه جویرانیل بۆ ئەم سورەته بیسمیلاي نه‌هێناوه، هاوه‌لانی پیغه‌مبەرش له‌ناو مو‌صح‌فی نیمام دا نه‌یان نووسییه‌وه‌و چاریان له‌شیوه‌ نووسییه‌وه‌ی نیمامی عوسمان کرد.

هه‌ناسه‌ به‌ پەيوه‌ندی سورەتی (براءة) به‌سورەتی (الأنفال) و

لێکچوونو پەيوه‌ندییه‌کی ته‌واو هه‌یه له‌نیوان سورەتی (الأنفال) و سورەتی (براءة). له‌باره‌ی دانانی بنه‌ما سه‌ره‌کییه‌کانی پەيوه‌ندی نێوده‌وله‌تییه‌وه، له‌باره‌ی چۆنیه‌تی سیاسه‌تی ده‌ره‌وه‌و ناوخۆی عه‌له‌می ئیسلامی‌یه‌وه، سورەتی (براءة) وه‌کوو ته‌واوکەرو شیکەرەوه‌ی سورەتی نه‌نفال وایه. نه‌میش وه‌کوو سورەتی نه‌نفال ته‌حکامی کاتی شەڕ و کاتی ناشتی و چۆنیه‌تی هه‌لس‌و‌که‌وتی موسو‌ل‌مانانو کافرو دوورپوه‌کانی له‌خۆگرتوه، یاسای په‌یمان به‌ست‌نو په‌یمان مۆرکردنی تێدايه.

به‌لام نه‌ه‌نده هه‌یه له‌سورەتی نه‌نفال دا باسی پابه‌ند بوون به‌په‌یمانو به‌لێنو ناشتینامه‌ی نێوان موسو‌ل‌مانانو ناموسو‌ل‌مانان کراوه‌و به‌پێرۆز دانراوه، به‌لام له‌سورەتی (براءة) دا کۆتایی هێنان به‌و په‌یمانو ناشتینامانه هێنراوه. له‌هم‌ردوو سورەته‌کان دا باسی قه‌ده‌غه‌کردنی مو‌شریکه‌کان له‌کابه‌ کراوه‌و جه‌خت له‌سه‌ر نه‌وه کراوه‌ته‌وه که نه‌هێلنری توخن مالی خودا بکه‌ون.

له همدروکیان دا هه‌لانی موسولمانان هه‌یه بۆ مالبه‌خشین له‌ریگه‌ی خودادا، هه‌روا به‌دورو درێژی باسی جه‌نگان له‌گه‌ل موشریکنو خاوه‌ن نامه‌کان کراوه‌ حالو چۆنیه‌تی دوورووه‌کانیش روون کراوه‌ته‌وه‌!

و‌پرای نه‌وه‌ی که لی‌کچوونی بنه‌ره‌تی له‌نیوان هه‌ردوو سووره‌ته‌که‌ دا هه‌یه‌و پێیان ده‌گوتری: هاوجووتو هه‌ردووکیان ده‌رباره‌ی جه‌نگ هاتوونه‌ خواری! وه‌لی قسه‌ی راست نه‌وه‌یه: که هه‌ریه‌که‌یان بۆ خۆی سووره‌تیکی سه‌ربه‌خۆیه‌و (براعة) به‌شی‌ک نه‌یه له‌سووره‌تی نه‌نقال. چونکه‌ سووره‌تی (براعة) وه‌کوو ناماژهمان پێ کرد نه‌و هه‌مکه‌ ناوه‌ی هه‌م له‌سووره‌تی نه‌نقال جیا کراوه‌ته‌وه‌و به‌م شیوه‌ سووره‌تو نایه‌ته‌کانی رێک خراون، موسولمانان چین له‌دوای چین نه‌م لی‌ک جیاکردنه‌وه‌و ناوان خستنه‌ نیوان سووره‌تی نه‌نقالو (براعة)یان به‌یه‌که‌تری سپاردوه‌، هه‌ر له‌سه‌رده‌می هه‌زره‌تی عوسمانه‌وه‌ هه‌تاکو نیستا ناوا چه‌سپاوه‌.

تیمامی عوسمان رضی الله عنه فهرموویه‌تی: پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله گیانی پاک‌ی نه‌سپارد، نه‌وه‌ی بۆ روون نه‌کردینه‌وه‌: که سووره‌تی (براعة) به‌شی‌ک بی له‌سووره‌تی نه‌نقال. نه‌م قسه‌یه‌ی تیمامی عوسمان به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر نه‌وه‌ که هه‌موو سووره‌ته‌کانی قورئان به‌رئینومایی پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله رێک خراون. (براعة) که به‌ته‌نیا وه‌پال سووره‌تی نه‌نقال دراوه‌ به‌رئینمویی پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله نه‌بووه‌. به‌لکوو پێش نه‌وه‌ی نه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ روون بکاته‌وه‌ له‌دوینا ده‌رچووه‌. له‌سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ر دا به‌م سووره‌ته‌ ده‌گوترا هاوجووت (قریفتان) له‌به‌ر نه‌مه‌ ده‌بی بخزێنه‌ پال به‌که‌تری، چونکه‌ پێغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله هێشتا له‌ژیان دا بووه‌ که نه‌م نازناوه‌یان بۆ به‌کار هاتووه‌.

تیرمیذی له‌تیبینو عه‌بباسه‌وه‌ ده‌گێرتنه‌وه‌ ده‌لی: تیبینو عه‌بباس ده‌فهرموی: به‌هه‌زره‌تی عوسمانی کوپی عه‌فانم گوت: نه‌ری نه‌وه‌ چی پالی به‌نیوه‌ونا، سووره‌تی نه‌نقال که (هیئین) نه‌یه؛ نایه‌ته‌کانی ناگه‌نه‌ سه‌د نایه‌تو سووره‌تی (براعة) که می‌شیننه‌ نایه‌ته‌کانی له‌سه‌ر نایه‌ت زیاترن، خستوو تاننه‌ پال یه‌که‌تره‌وه‌و بیسمیلاتان له‌ناواندا نه‌نووسیونو له‌پێری سووره‌ته‌ درێژه‌کان دا داتان ناون؟ چ هۆکارێک هه‌یه‌ بۆ نه‌م کاره‌تان؟ تیمامی عوسمان فهرموی:

پیغه مبر ﷺ رۆژ له‌دوای رۆژ قورئانی بۆ ده‌هاته خوارێ، جا که شتیکی بۆ
سەر نازل ده‌بوو بانگی هه‌ندی له‌وانه‌ی ده‌کرد: که قورئانیان ده‌نووسییه‌وه؛
ده‌یقه‌رموو: ئهم ئایه‌ته به‌خه‌نه فلانه سووره‌ته‌وه له‌فلان جیگا دا داینین.
سووره‌تی نه‌نقال له‌و سووره‌تانه بوو: که له‌سه‌ره‌تای سه‌رده‌می مه‌دینه دا
هاتۆته خوارێ، سووره‌ت (براءه)ش له‌و سووره‌تانه که دوا دواي هاتنه
خواره‌وی قورئان دا هاتۆته خوارێ، ناوه‌رۆکی هه‌ردوو سووره‌ته‌که له‌یه‌کتر
ده‌چن، ترسام: که (براءه) به‌شیک بێ له‌نه‌نقال، پیغه مبر ﷺ له‌دوینا
ده‌رچوو، ئه‌وه‌ی بۆ روون نه‌کردینه‌وه که ئایا یه‌ک سووره‌تن یان دوو
سووره‌تن، له‌بهر ئه‌وه خستنه په‌نا یه‌ک‌تریه‌وه له‌ئێوانیان دا (بسم الله الرحمن
الرحیم)م نه‌نووسیو به‌تاقمی سووره‌ته درێژه‌کان حلیبم کردن.

هه‌لوه‌شاندنه‌وه‌ی په‌یمانی موشریکه‌کان و راگه‌یاندنی شه‌ر

دزیان

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِّنَ
الْمُشْرِكِينَ ۖ ① فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ② وَأَذِّنْ مِّنَ
اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ
الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُواكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا
عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

وہ کوو ناماژە پی کرا، پەیمانێکی گشتی و ھەمەجۆر لەنیوان
پێغەمبەر داﷺ لەلایە کەووە موشریکەکانی مەککە ھێ تریش مۆرکراو؛ کە
ھیچ لایەکیان کەس لە مەککە نەگەڕێنیتەو، کەس لە مانگەکانی (حەرام) دا
گیچەل بە کەس نەکا، ھەر نەم جۆرە عەھدو پەیمانە لەنیوان پێغەمبەر ﷺ و
ھەندێ خێلە عەرەبی تر بۆ ماوہیەکی دیاریکراو بەستراو، زوربە زۆری
موشریکەکان پابەندی پەیمانی خۆیان نەبوون، پەیمانەکیان شکاند، ئیتر
سوورەتی (براءة) نازل بوو.

وہ کوو زانیشمان ئایەتە پێشینیەکانی سوورەتی (براءة) سالی ئۆبەمی
کۆچی دەریارە موشریکەکانی مەککە نازل بوون، نەمەش پاش ئەوێ کە
پێغەمبەر ﷺ سالی شەشەمی کۆچی پەیمانی ناشتی لەگەڵ دا بەستبوون.
ھەموویان پەیمانی خۆیان ھەلۆشانەو جگە لە خێلی خەمرەو خێلی
کەنانە..

ئیتر پەرورەدگار فەرمانی بە موسولمانان کرد: کە پابەندی پەیمانی
بەستراو لەگەڵ موشریکەکان نەبن و مۆلتەتی چوار مانگیان بدەن، کە ئەو
ماوہ تێپەری کرد شەریان لەگەڵ بکەن.

مەبەست بە پەیمانەکان ئەو پەیمانەن کە کاتو سنووری دیاریکراویان
نە، جا کە سێک پەیمانێکی دیاریکراوی ھەبوو ماوہ کەمی کەمتر لە (۴)
مانگ بوو مۆلتەتی چوار مانگی دەدری، ئەوانەش کە پەیمانەکیان زیاد
لە چوار مانگەو ماوہ کەمی دیاری کراو ئەو ماوہ کەمی بۆ ئەواو دەکری. چونکە
پەرورەدگار دەفرموی: ﴿فَأَتِمُوا عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ﴾ (براءة/ ۴). کولەبی
دەفرموی: ماوہی چوار مانگ بۆ ئەو کەسانە بوو؛ کە لەنیوان ئەوانە

پیغه مبهردا ﷺ په یمانی که متر له چوار مانگ هه بوو بی. نهوانهش که په یمانیان زیاد له چوار مانگ بوو بی، نهوه خودا فرماني پی کردوون که ماوه که تواو بکن.

تیساش دهست دهکین بهرافه کردنی نایهتهکان:

﴿بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ واته:

خودا پیغه مبهري خودا بهرین له موشریکهکان، نهوانه پی یمانتان له گهل دا بهستبوونو پابهندی نه بوونو هلیان وهشاندوتهوه. دهستبرداری و رزگاری پابهند نه بوونی خودا پیغه مبهري خودا بگهیه ندری بهو موشریکهانه پی یمانتان له گهل بهستوون. دهستبرداری بوونه که پال خودا پیغه مبهري دراوه، چونکه دهستورو شریعتی تازیه له خوداوه بو موسولمانانو فرماني به پیغه مبهري کردوه که جی به جی بکاو پیتهوه پابهند بیو پیمان رابگهیه نی، ناماژهی نهوهشی تیدایه: که دهستبرداری بوونو بهرانهته که شتیکی گرنگو ده بی زور گرنگی پی بلری. په یمان بهستنه که پال موسولمانانهکان دراوه: ده فرموی: ﴿عَاهَدْتُمْ﴾ چونکه موسولمانانهکان، که چونیته پی یمانه که جی به جی دهکن، نهوانن تهنفیذی خالهکانی په یمانهکان دهکن، نه گینا پیغه مبهري ﷺ په یمانه که بهستوه لهم روهوه که رابرو سهر کرده پی موسولمانانهکان!!

پچرانی په یوهندی هه لگرتنی بارودوخی ناشته وایی نه مانی حالته پی ناسایش بگهیه ندری به موشریکه په یمان له گهل بهستراوهکان، که دانیشتهوانی مهککو هوزی خوزاعو هوزی مودلهجو هه موو نهوانه پی که په یمانیان له گهل بهستراوه، واته: خودا پیغه مبهري خودا دهستبرداری نهو په یمانانه بوون که له گهل موشریکهکان بهستراوه. په یمانهکانیان بهسردا ده درتهوه، چونکه جهگه له هوزی بهنوضه مروه هوزی که نانه نهوانی دی په یمانهکانیان هه لوه شاندوتهوه: ﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ نه پی موسولمانینه! به موشریکهکان بلین: تیهو لهیه کهم روزی نیعلانی بهرانهتهوه بو ماوه پی چوار مانگ دلنیاو بی خهم بن، بو کوئ دهچن بچزو چی دهکن بیکن، کهس چی

بہ سہرتانہوہ نیہو لہ ہیچ مہترسن! دواۓ چوار مانگہ کہ نیتر پدیمان
ہہ لہوہ شاتہوہ و ناشتی نہ ماوہ.

تہو ماوہیہی بڑیہ بڑ دیاری کردن تا بیریک لہ داهاتوی خویان بکہنہوہ،
یان نیمانہینان ہہ لبرترن، یان خویان نامادہ بکہن بڑ شہرو ماوہی خؤ
نامادہ کردنیان بڑ شہر ہہ بی نہ گہر سور سور بوون لہ سہر مانہوہ یان بہ کافری.
نہ مہش نہوہ پری بی باکی و تہ ساموہی نایینی نیسلام دہ گہیہ نی و نیشاندی
نہوہیہ: کہ نیسلام نایینیکی زور گونجاو لہ خؤرادیوہ، ہہروہا بڑ نہوہی
موسولمانان تومہتبان نہ کرتین بہوہ: کہ بہ غافلگیری لہ نکاو شہر لہ گہل
دورمنانیان برپا دہ کمن.

نیمامی سیوطی دہ لئی: چوار مانگہ کان (شہووالو ذولقعدہ و
ذولحجہ و موہررہم) ان چونکہ نیمامی زوہری کوتوبہتی سورہتی (براعۃ)
لہ مانگی شہووال دا نازل بووہ.

زومہ خشہری و رازی و قورطویسی و نیبنو کہ شیر دہ لئین: چوار مانگہ کان
مانگہ یاساغرکراوہ کانن، کہ بریتین: لہ بیست رؤزی مانگی ذولحجہ و ہہموو
مانگی موہررہم و مانگی صفہرو مانگی رہیبولتہوہلو (دہ) رؤزی
مانگی رہیبولتاخرہ. جا بہو پیہی کہ نیمامی عہلی پیشہتای سورہتی
(براعۃ) لہ رؤزی جہؤنی قوربان دا لہ مینا بہ سہر خہ لکہ کہ دا خویندہوہ،
نہم رایہی دوہم راسترو وچو ترہ، لہو رؤژوہ کہ رؤزی دہیہمی ذولحجہ
بووہ ماوہ کہ دہست پی دہ کا.

حیکمہتی نہوہ کہ پیغہ مبہر ﷺ خویندہوہی سورہتی (براعۃ) ی بہ سہر
موسولمانانہ کان دا بہ نیمامی عہلی سپاردو نہوی نارد نہو بہرائتہ
رابگہیہ نی، چونکہ بہرائتہ کہ ہہ لہوہ شاندنہوہی نہو پدیمانانہی لہ خؤ
گرتوہ: کہ پیغہ مبہر ﷺ لہ گہل موشریکہ کان دا بہستبونی، دابو نہریتی
عمرہ بہ کانیش وا بوو: کہ ہہ لہوہ شاندنہوہی پدیمان لہ لایہن نہو کہ سہوہ دہ بی
کہ پدیمانہ کہی بہستوہ، دہ بی نہو کہ سہ ہہ لیوہ شینیتہوہ کہ پدیمانہ کہی
مؤر کردوہ، یان کہ سییک بی لہ بنہ مالہو خزمی پدیمان بہستوہ کہ، جا
پیغہ مبہر ﷺ ویستی کہ لہم باروہ قسہی کافرہ کان بہری نہم رنگیہ شیان

لی بگری، بویه علی کوری نه بو طالیبی نارد (که ناموزای بو) نهو
پدیمانه کان ههلوه شینیتتهوهو بهرانه ته که رابگه نهی و بو نهوهی کهس قسهی
نه مینتی!

ثابته که نهوهی له خوگرتهوه: که دروسته موسولمانان په یمانی نیوان
خویانو موشریکه کان ههلوه شیننهوه، نه مهش له دوو حالت دا:
یه کهم: ماوهی په یمانه که تهواو بی، نهو کاتهی ماوهی په یمان کوتایی
هات موسولمانان حالتی جهنگ راده گه نهن.

دووهم: له حالتی که دا که کافره کان په یمانه که بشکینن، یان ترسی نهوه
هه بی خیانت له په یمانه که بکهن. نهوه له دوو حالت ته دا په یمانه که بیان
به سهردا ده دینهوهو ده توانین، حالتی ناشتی و نارامی کوتا پی بهینینو
حالتی شهر جار بدهین.

که ده فرموی: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنكُمْ غَيْرُ مَعْجُزِي اللَّهِ﴾ واته: باش بزانهو
دنیا بن که نیوه له هه رشونیک بن له چنگی سزای خودا رزگارتان نابی،
ناتوان خودا داماو بکهن، نه گهر له سهر حالتی موشریکی خوتان بهیننهوه
نه هه لاتنو نه خو قایم کردن رزگارتان ناکهن، ته نانت نه گهر بو ماوهیه کیش
مۆله تان بدا نهوه پاشگویتان ناخا.

﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾ ههروه ها باش بزانه: که پهروه ردگار
موشریکو کافره کان ریسوا ده کا، له دنیا دا به تیشکانو کوشتنو له قیامت دا
به سزای دژه خ. وه کوو له نایه تیکی تردا ده ربارهی موشریکه کانی مه کهو
هاوینه کانیا ده فرموی: ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ، فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ، فَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الدُّنْيَا، وَلِلْعَذَابِ الْآخِرَةِ
أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ الزمر/ ۲۵-۲۶، به لی نه بهرانه ته، جار دانیکی
گرنگو کاریگرو گشتی بو، راگه یاندتیکی یه کالاکهروه بو بهو نوسلوویه
به رزه راگه نه نلرا، خاله سهره کییه کانی نیوان موسولمانانو موشریکه کانی لهو
روژگاره دا له خو گرتهوه، چونکه په یمانی تامازه بو کراو له نیوان پیغه مبهرو
موشریکه کانی نیوه دورگهی عمره ب دا به سترابوو، بباردانی بهرانه تی خوداو
پیغه مبهری خودا لهو په یمانه، ههلویتستی هه موو موسولمانیک دیاری ده کاو

کاریگریہ کی تہواو لہ دلی موسولمانان دا پیددا دہ کاو ہیچ دوو دلی و تہم لاو تہولا ناہیل تہوہ.

تہ مجار دواي تہم جار دانه گشتی بہ، شیکردندو رونکردنہوہ دہ ہینئی و دہ فہرموی: ﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ.....الآیۃ﴾ بؤ ماوہی چوار مانگ مؤلہ تتان بی، گہشتو گوزارو ہاتوچؤ بکمن، بازارگانی خوتان تہ نجام بدہن، کالای خوتان بینزو بہرن، دہ فہرو حیساباتی خوتان تاوو سوئی بکمن، کاروباری خوتان رہ دام بینن، ہیچ ترستان نہ بی، کہس چی بہ سہر تانہوہ نہ بی، بہ تارامی و دلیایی ماوہی دیاریکراو بہ سہر بہرن، تہ نانت تہوانہی: کہ پیمانیشیان شکاندو پییان وابوو: پیغہ مبہرو موسولمانہ کان لہ غہزای تہ بووک ناگہر پنےوہ و رومہ کان بہ دیل دہیانگرن، ہرہوہ کوو ترسنووکئو دووروہ کانی ناو شاری مہ دینہش وایان گومان بردبوو.

بہ لئی تہم جار دانه لہ کاتیک دا بوو تادہ میزاد یاساو قانونی نہ دہ زانی، کہس گوئی نہ دہ دایہ وادہ و بہ لئین، ہر کہسی ہلی بؤ ہل بکہو تایمو فرستہی بینایہ دہستی خوی دہ و ہاشاند، نالہو کاتہ داو لہو بارودوخہ دا نیسلام تہم جارہ دہ داو تہم بہرانتہ رادہ گہینئی، تہم دابو نہریتہ دینیتہ گورئی، چونکہ نیسلام مہنہ جی پہرہ ردگارہ، ہر لہ سہرہ تاوہ بی عہیبو کہو کورپہ، پیویست ناکا زہ مانہو رزگار گہشہی پی بکا، بہ لکو نیسلام بؤ خوی گہشہ بہ تادہ میزاد دہ کاو پیشی دہ خاو قیری شارہ ستانی دہ کا بہ لام لہ چوار چپوہ و سنووری شہر عہتو یاسای خوی دا

جا لہ گہل تہو مؤلہ تہی دہیدا بہ موشریکہ کان، راستی بہ کی تریان دہ خاتہ بہرچاو کہ دلیان و ہلہرز دینئی و لہ ناخوہ دہیانہر تینئی، سہرہ نجیان رادہ کیشی بؤ راستیہ کی تر بؤ تہوہی چاوو دلیان بکہنہوہ و ہوش خؤ بینہوہ و بزائن: کہ تہوان بہ گہشتو گوزاری ماوہی مؤلہت پندراویان ناتوانن لہ چنگی قاری خودا دہرچنو رزگاریان بی، لہو ناکامو سہرہ نجامہی خودا بؤی دانووزو برپاری داوہ قوتاریان نابئی و بؤی دہرناچن ﴿وَاعْلَمُوا أَنكُم غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ، وَأَنَّ اللَّهَ يُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾ قور بہ سہریان بؤ کوئی دہر دہ چنو بؤ لای کی ہل دین؟ چؤن دہ توانن خودا دہستہ پاچہ بکہند چنگی قارو غہزہ بی

نه‌یانگاتی؟ نه‌وان هه‌موویان له‌ژێر چنگی ده‌سه‌لاتی یه‌زدان دان، به‌ل‌کوو هه‌موو زه‌وی، هه‌موو بوونه‌وهر له‌ده‌ستی قودره‌تی خودا دایه، نه‌ویش برپاری داوه‌و مه‌زنده‌ی کردوه‌ که کافران ریسوا بکاو که‌سیش ناتوانی له‌بهرده‌م برپارو رستی خودادا بپێته‌ له‌م‌په‌رو کۆسپو ته‌گه‌ره. کئی ده‌توانی قه‌ضاو قه‌ده‌ری خودا ره‌ت بکاته‌وه؟!

دوای نه‌وه، نه‌و واده‌یه ده‌ست‌نیشان ده‌کا: که جاپ‌دانو راگه‌یاننده‌که‌ی تیدا نه‌نجام ده‌دریو به‌موشریکه‌کان راده‌گه‌یه‌نیو ماوه‌که‌ دیاری ده‌کری، ده‌ترسی‌ندریو ناگادار ده‌کری‌نه‌وه.

دوای نه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار ئیعلانی به‌رائه‌تی خۆی له‌موشریکه‌کان کرد، نه‌مجار فه‌رمانی کرد به‌راگه‌یانده‌نی نه‌م به‌رائه‌ته‌ یۆ هه‌موو ناده‌میزاده‌کان به‌گشتی ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ: أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ﴾ نه‌مه جاپ‌دانو راگه‌یاننده‌ له‌خوداو پیغه‌مبه‌ری خوداو به‌به‌رائه‌ت ده‌ست‌بهردار بوونیان له‌په‌یمانو به‌ئینی موشریکه‌کان، یۆ نه‌وه‌ی بگاته هه‌موو ناده‌میزادان به‌گشتی له‌روژی حه‌جی گه‌وره‌دا: که روژی جه‌ژنی قوربانه؛ نه‌و روژی که نه‌رکه‌کانی حه‌جی تیدا ته‌واو ده‌کری، گه‌وره‌ترین روژی نه‌نجامدانی کاریاری حه‌جه، نه‌و روژه‌یه‌ که حاجیه‌کان له‌مینا دا کۆده‌بنه‌وه یۆ ته‌واو کردنی کاره‌کانی حه‌ج. (۳) که‌وابی

^۲ به‌گوێره‌ی ریوایه‌تیکی ئیبنو عه‌بباس و به‌مه‌زنده‌ی ریوایه‌تی ئیبنو مه‌سه‌وود و ئیبنو ئه‌بی نه‌وفا و موغیره‌ی کوپی شوعه‌بو به‌گوێره‌ی ریبازی ئیمامی مالیک روژی حه‌جی گه‌وره روژی جه‌ژنی قوربانه، چونکه له‌روژی جه‌ژنی قوربان دا هه‌موو کاروباری حه‌ج ته‌واو ده‌بن: راوه‌ستانی عه‌ره‌فه له‌شه‌وه‌که‌یدا به‌ره‌می و سه‌ر‌به‌رین قوریانی و ئیحرام شکاندن و ته‌وافی که‌عه به‌به‌یانیه‌که‌ی دا نه‌نجام ده‌درین.

به‌رای عومه‌رو عوسمان و ریوایه‌تیکی ئیبنو عه‌بباس و رای طاووس و موجاهید و به‌گوێره‌ی مه‌زه‌بی نه‌بو حه‌نیفه‌و مه‌زه‌بی شافعی روژی حه‌جی گه‌وره روژی عه‌ره‌فه‌یه، چونکه مه‌خرمه‌ فه‌رمووده‌یه‌ک ریوایه‌ت ده‌کا ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموویه‌تی: (یوم الحج الاکبر يوم عرفة) روژی ته‌فسیری ره‌وان (۴.۸)

جار دازو بمراته ته که دوو باره کردنه و هیان تیدا نیه، چونکه بمراته تى یه کهم تایبته به پیه یمان له گمل به ستر اوه کازو په یمان شکینه کان، راگه یانندن بمراته له جارى دووهم دا گشتی بهو بۆ هه موو ناده میزادانه به پیه یمان له گمل به سراو په یمان له گمل نه به ستر او یانه وه، نهوانه ی په یمانیان شکانده وه نهوانه ی پابه ندی بوون.

جا له گمل راگه یانندن بمراته تو جار دازو بانگ هه لدانه دا، هه لنان بۆ هیدایه تو ترساندن له گومرایى ده خاته روو ده فرموئ: ﴿فَإِنْ تَبُتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بهو کافرو موشریکانه بلین: نه گمر تۆبه بکمنو واز له هاره لدانان بۆ خودا بینن، نه وه بۆ ئیوه باشخرو به سوود تره، له دونیار قیامهت دا سوورده مند ده بن، ﴿وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ﴾ نه گمر تۆبه نه کمنو نه گمپننه وه بۆ لای خودا، پشت له نیمانه ینان هه لکمن، رو له نایینی ئیسلام وه رگپن، له سهر کوفرو بیدینی خووتان بهرده وام بن، نه وه ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ باش بزائن ئیوه خودا ده سته وه سان ناکمن، سزاو عوزابی بۆ ئیوه دئو له چنگی قارو غمزه بی رزگار تان نابئ، چونکه نه وه ده سه لاتی به سهر هه موو شتی که دا بالایه، هیچی لی یاخی نابئ، عهزابو سزای سامناکی به سهر ئیوه دا ده داو ناتوانن هیچی بهرامبهر بکمن، واده وه به لئینی خۆی بۆ پیغه مبهرا نی به وه که به سهر ناحهزانیان دا سهریان ده خا دینیته جئو کومه کیتان پئ ده کا. ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ نه ی پیغه مبهرا! موژده بهو که سانه بده که نینکاری پیغه مبهرا یه تیه که ت ده که نه و بپروا به خودار به فریشته ی خودا ناهینن به سزایه کی به ئیشرو کوشنده له قیامهت دا، هه لبه ته به کاره ینانی موژده له شوونی هه ر شهو ترساندن نوسلو بیکی گالته نامیزو لاقرتی پیکردنه بۆ زیده سوکایه تى پیکردن بهو موشریکه مله وپانه. نه م تهرغیبو تهره یبه له م شوینه دا ناماژه یان تیدایه بۆ چۆنیه تى سروشتی مه نه هجی ئیسلامی، نه وه ده گه یه نئ که ریبازی ئیسلام پیش هه موو شتی که ریبازی هیدایه تو رزگار کردنه، نه وه تا مۆله تى موشریکه کان ده دا نه که له بهر

حه جی مه زن روژی عاره فهیه.

تہوہ نایہوی غافلگیریان بکاو لہنکاو پہلاماریان بدا، بہلکو مؤلہتیان دہدا
 بۆ تیفکرینو ورد بوونہوہ لہداهاتووی خویان، بۆ تہوہی ریگای گونجاوو لہبار
 ہہلبرترین؛ ہہلیان دہنی بۆ توبہ کردن لہشیرکو بیڈینی، بۆ گہرانہوہ بۆ لای
 خودا، لہپشت ہہلکردنو رو وەرگیران لہتایین دہیانترسینی، ہہرہشہیان لی
 دہکا بہسزای بہئیشو سامناک لہقیامت دا، تہمہش زیاد لہریسواکردنیان
 لہدونیا دا! بۆ تہوہی دلیان و لہمرز بینو ہہستو ہوشیان راتلہقینی، بہلکو
 تہو تہپو تۆزہی سروشتی داپۆشیون بتہ کیندریو نیگا بیسیسو بہپیریہوہ
 بین..

تہمجار پەرورہدگار تاقمیک چہرت دہکاو لہوانہیان ہہلدہاویری؛ کہ
 مؤلہتی چوار مانگہ کہ دہیانگریتہوہ، تہو تاقمہش کہسانیکن کہ
 پەیمانہکیان سنووردارو دیاری کراوہ دہفرمووی: ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ لَمْ يَنْقُصُوا شَيْئًا، وَلَمْ يُظَاهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ واتہ: ہہوالی
 ہہلوہ شالندہوہی پەیمان ہہموو موشریکہکان دہگریتہوہ جگہ لہوانہی
 پەیمانتان لہگل بہستوونو پابہندی پەیمانہ کہ بوونو ہیچ خالیکی
 پەیمانہکیان پیشیل نہ کردوہ، یارمہتی ہیچ دوژمنیکیان دژی موسولمانان
 نہ داوہ، وہ کوو خیلی بہنو ضہ مرہو خیلی بہنو کینانہ، کہ پابہندی
 پەیمانہکی خویان بوون. تہوانہ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا، فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
 الْإِنْسَانَ﴾ پابہندی پەیمانہکیان بنو تاکاتی دیاریکراو تہواو بوونی پەیمانہکیان
 لہگہلیان دا ہہلکمن، بہمہرجی تہو پەیمان لہگل بہسراوانہ پەیمانہکیان
 نہ شکینن، نہچن کۆمہکی دوژمنی موسولمانان بکمن، تہوانہ وہا بہعہدو
 ذیمہیان دہکری، تہمجار پەرورہدگار جہختی لہسہر پیوستی وہا بہپەیمان
 کردوہ، فرمووی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بیگومان پەرورہدگار تہوانہی
 خوش دہوین کہ وہا بہعہدو پەیمانی خویان دہکمن.

نیبنولقہییمی جہوزی دہلی: تہوانہی خودا ئیستثنای کردنو فرمانی
 کرد بہموسولمانان کہ وہا بہپەیمانہکیان بکمن تا ماوہکیان تہواو دہبی،
 پیش تہواو بوونی ماوہی پەیمانہکیان موسولمان بوون، بہلکو تہوانہی

په‌یمانه‌که‌شیان هه‌لوه‌شاندبوه‌وه‌وه‌ خه‌لکانی تریش له‌وانه‌ی که مۆله‌تی چوار مانگ دران له‌جیاتیی نه‌وه‌ی نه‌وه‌ی ماوه‌یه‌ گه‌شتو‌گوزار بکمن هاتنه‌ ژیر تالای ئیسلامه‌وه‌وه‌ موسولمان بوون.

بێگومان په‌روه‌ردگار - که به‌ده‌ستی قودره‌تی خۆی نه‌خشه‌ی نه‌م بانگه‌وازیه‌ی کیشابوو- ده‌یزانی که کاتی وشاندنی نه‌م گورزه‌ کاریگه‌ره‌ هاتوه‌ که ئاراسته‌ی بن‌چنگی کۆمه‌لی موشریکه‌کان بکری، ده‌یزانی که بارودۆخ له‌باره‌وه‌ زه‌مینه‌ خو‌شو‌سازه‌ بۆ جار‌دانی نه‌م هه‌واله‌ گرنگه‌، ده‌یزانی که به‌گوێره‌ی واقعی کارو‌رواله‌تی رۆژگارو‌به‌گوێره‌ی قه‌زاو‌قه‌ده‌ری شیردراوه‌ی خودا کاتی راگه‌یاندنی نه‌م هه‌واله‌ یه‌کالا‌که‌ره‌وه‌ بی‌باکانه‌ هاتوه‌، وه‌ختی نه‌وه‌ هاتوه‌ پێگایه‌کی نه‌مینو‌خاوی‌نو‌تۆکه‌ بۆ ده‌وله‌تی ئیسلام دابه‌زرینی‌و‌نیوه‌ دوورگه‌ی عه‌ره‌ب له‌ناموسولمانان خاوی‌ن بکریته‌وه‌وه‌ بکریته‌ ناوه‌ندی په‌له‌اویشتن‌و‌جه‌و‌جۆلی سوپای ئیسلام له‌ویوه‌ مه‌فه‌زه‌وه‌ له‌شکرو‌سوپاکان به‌م لاو‌به‌و‌لادا بنی‌درین‌و‌ئاراسته‌ بکری‌ن.

پێویستبوونی شه‌رکردن دژی موشریکه‌کانی عه‌ره‌ب

له‌هه‌رکویه‌ک بن

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ
وَخُذُواهُمْ وَأَخْصِرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ إِن تَابُوا وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

نه‌م نایه‌ته‌ لقو‌پۆی نایه‌تی پێشوه‌، له‌وه‌ پێش په‌روه‌ردگار جاری به‌رائه‌تی خۆی پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی له‌په‌یمانی موشریکه‌کان راگه‌یاند، مۆله‌تی چوار مانگی پێدان، نه‌مجار لی‌ره‌دا باسی نه‌وه‌ ده‌کا: که چ پێویسته‌ موسولمانان بیکمن درای ته‌واو‌بوونی ماوه‌ی مۆله‌ته‌که‌. ده‌فه‌رموی: ﴿فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ﴾ نه‌م نایه‌ته‌ به‌نایه‌تی شمشیر به‌ناویانگه‌، واته‌: هه‌ر کاتی مانگه‌ ریزداره‌کان ته‌واو‌بوون، نه‌وه‌ مانگانه‌ی شه‌ریان تیدا یاساغ کراوه‌

بهری برون، که به لای زوری می موفه سیره کانه وه له رژی جه ژنی قوریانه وه ده ست پی ده کا تا ده گاته رژی دهیه می ره بیعولناخیر، نه وه چی به رژه وه ندی تیدایه له م شتانه ی دواپی نه وه یان له گهل دا بکن:

۱- ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ موشریکو کافره کان بکوژن له همر شوئینیک به رده ستان که وتن: له ناو بهستی که عبه دابن یان له ده ره وه ی حمده م بن، چوتان فرست لی هینان به سهریانه وه مه چنو کویان لی مه کمن.

۲- ﴿وَخُذُواهُمْ﴾ یان نه گهر ویستان به دیل بیانگرن بۆ نه وه ی دواپی یان بیانکوژن یان به فیدی به ره لایان بکن، یان به منه تو پیساوه تی مهره خسیان بکن.

۳- ﴿وَاحْضَرُواهُمْ﴾ یان له ناو قه لاو باله خانه ی خویان دا ده وره یان بگرنو تا موسولمان نه بن مه هیلن ده رچن، هتا گهر دنکه چو سهر شوپ نه بنو چییان پی ده لئین نه نجامی نه دن گه مارۆ دانه کیان له سهر هه لمه گرن، مه گهر نیزیان به دن به نامازو زامان بیته ژیر سایه ی ئیه وه.

۴- ﴿وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾ یان له هه موو سه نگرو به نده ئینیک بۆیان دانیشنو چاودیریان بکنو بیانخه نه ژیر چاوه دیرو موراقه به وه، هه نا ناچار یان ده کهن نیمان به یئن، هتا دلو ده روونیان پر بکن له ترسو له رزو زه نده قیان بجۆ نه ویرن به ربه ره کانیتان بکن.

نایه ته که به روونی فرمان ده کا به موسولمانان: که له پاش تیپه روونی چوار مانگ ده ست له موشریکه کان نه یارین، له همر شوئینیک به ره لیان که وتن به قوتاریان نه دن، یان به دیلیان بگرن، یان ده وریان بگرنو نه هیلن که سیان ده رچی، جگه له وانه ی که فرمان به موسولمانه کان کراوه که تا ته واو بوونی ماوه ی په یمانه کیان هه چیان له گهل نه کمن.

چونکه نهو موشریکانه ناگدار کراونه وه، ترسیندراون، هه ره شه یان لی کراوه، بۆ کاتیکی دیار کراویش مۆله تیان دراوه، که وایی نه وان به غه درو خیانه ت ناکوژین، به غافلگیری په لامار نادرین. په یمانیان به ناشکرا بۆ فری

دراوه تهموه وه لوه شيندراوه تهموه و پيش وهخت ده زانن چي چاوه پروانيان ده كا!
 به لام نه مه هلمه تي قه لاچو كردنو له ناو بردن نه بوو به لكوو هلمه تي
 ترساندنو هلنان بوو بو موسولمان بوون. ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
 الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾ نه گمر توبه يان له كوفرو هاوه لدانان كردو هاتنه ژير
 نالاي نيسلامه وه موسولمانبووني خويان راگه ياندو نمرکه کاني نيسلاميان
 جي به جي كردن؛ نوژه کانيان به ريکو پيكي نه نجامدانو زه کاتي مالو
 ساماني خويان دهرکرد، نه وه ريگه يان بو تاچو و بکهنو وازيان لي بينن با
 نيتر کارو باري خويان نه نجام بدن ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بزائن، که
 خدا ليخوشبوو ليبورده بو نه وه کسانه ي داواي ليخوشبووني لي ده کهن،
 بهرهمو به زه ييه به وانه ي توبه ده کهنو ده گمپنه وه بو لاي.

خوينه ري هيژا! سهيري مهنه جي نيسلام بکه، چهند مهنه به ييكي
 ناشتيخوازو پيروزه، بيستو دوو سال تپهريوه، پيغه مبهري ﴿بَانَگه وازيان
 ده کاو هولييان له گهل ده دا، بيستو دوو ساله نه موشريکو کافره مله وپانه
 نه زيه تي موسولمانان ده ده نو بهرهنگاري خويانو تانيان ده کهن، به هه موو
 جورنک هولي له ناو بردنو قه لاچو کردنيان ده دن، که چي سهيري سه ماحه تي
 نيسلامو هه لگراني بکه، پاش نه ميژووه دورو دريژه، له گهل نه وه هه موو
 نه زيه تدانو تنگ پي هه لچنينو دوژمنايه تي کردنه يان بو تايينو رپه واني،
 پهروه ردگار فرمان به پيغه مبهرو موسولمانان ده کا که باوه شيان بو بکه نه وه،
 فرمان ده کا بهو موسولمانانه ي که نه زيه تنزاون، دهر به دهر کراون شهريان
 له گهل کراوه، مالو سامانيان داگير کراوه؛ فرمانيان پي ده کا: که واز
 له موشريکه کان بينن به ممرجيک بگمپنه وه بو لاي خوداو توبه بکهن،
 موسولمان بنو پابه ندي شه عانيه کان بنو گمردنکه چي خويان بو تايينو
 رابگه يه ننو نمرکه کاني نه نجام بدن؛ چونکه خودا توبه ي توبه کار رت
 ناکاته وه، چهنديک تاواني گهروه ي کردنو دوژمنيکي سرسخت بوو بي که
 توبه ي کرد توبه ي ورده گيري و ده بيته نه نداميکي کومه لي موسولمانان!

تبیینی:

نایه ته که نهم حوکمانی لی وهرده گیرین:

۱- شهر کردن له دژی عمره به موشریکه کان هه تا ئیمان دینن، چونکه نهوان سهرانه یان لی وهرنا گیرئی: یان ده بی بکوژرین یان موسولمان بن.

۲- نوژ کردنو زه کاتدان نیشانه ی موسولمانبوونه، ههر که سی پابه ندیان بوو خوینو مالی پاریزراوه و مافی موسولمانانی ده دریتی مه گهر تاوانیکی تر بکا که شیاوی تۆله لی ستاندن بی؛ بهم جوړه به ناره وا ناده میزادیکی بی تاوان بکوژرئی، یان ژنی هینا بیو زینا بکا، یان دوا ی موسولمانبوون هه لبگهریتهوه: بوخاری و موسلیبو هی تریش فرموده یه کیان گیراوه تهوه له ئیبنو مه سعود و هی تریشهوه که پیغه مبر ﷺ فرمویه تی: (لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَحَدٍ ثَلَاثٍ: كُفْرٌ بَعْدَ إِيْمَانٍ، أَوْ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ، أَوْ قَتَلَ نَفْسٍ بِغَيْرِ نَفْسٍ).

شه یخان: موسلیبو بوخاری فرموده یه کیان له ئیبنو عومره و هه له پیغه مبر و هه گیراوه تهوه که فرمویه تی - فرموده که ش موته واته ره - (أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ، عَصِمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ). مه به ستیش به وشه ی (الناس) لی ره دا به کوپرای زانایان عمره به موشریکه کان.

به مبرج گرتنی نهم سی شته: (شایه تومان، نوژ کردن، زه کاتدان) له ره و هه یه: کهوتنی شایه تومان به لگه یه له سر تهوه: که نهو که سه وازی له به ندایه تیکردنی غیری خودا هیناوه به گویره ی ناموژگاری پیغه مبر ﷺ هه لسو کهوت ده کا. نه نجامدانی نوژ روژی پینج جار نیشانه ی تهوه یه: که چووه ته ریزی موسولمانانهوه و بوته نه ندامیکی نهوان، زه کاتدانیشی نیشانه ی تهوه یه: که ریزی یاسای نیسلام ده گریو پابه ندی قانونی نابووری کۆمه لایه تی نیسلامه.

۳- نیمای شافعی لهم ثایه ته وهی وه رگرتوه: که که سیک نوژ نه کا ده کوژری؛ چونکه خودا له هه موو حالیک دا خوینی کافره کانی به حه لال داناه، پاشان به و دی هاتنی سی مهرج (تویه- نوژ- زه کاتدان) خوینه کانی حرام کرده، همرکاتی نهم مهرجه نه هاتنه دی پیوسته بچینه وه سهر نهو حالته که خوینه کانی حه لاله. جه صصاص که خوی حنه فی مهزه به، ده لی: مبه ست به ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ پروا به پیوسته بونیانه نه کن کردنیان!

۴- حه زه ته نه بو به کر ده رباره ی نهوانه ی زه کاتیان نه داو هه لگه پانه وه، فهرمووی: (لا أفرق بین ما جمع الله) نه من جوداوازی ناخه مه نیوان نهو دووشتی خودا کوی کردونه وه، نه مجار وتی: (لأقاتلن من فرق بین الصلاة والزكاة؛ فان الزكاة حق المال) سویند بی شهر له گهل همر که سیک ده که م جوداوازی بخاته نیوان نوژو زه کات، چونکه زه کات مافیکه له سهر مالو دارایی.. چا دواپی نیبو عه بیاس ده فهرموو: خودا ره حم به نه بو به کر بکا چهند له شهرع تیگه ییشتو بو!

زانایان کوپریان هیه له سهر نهو که سیک واز له نوژو رۆژوو زه کاتو فهرزه کانی تر یینی و پی و بی واجب نین پی کافر ده بی. که سیک واز له نه نجامدانی سوننه ت یینی و نهیکا به بی بایه خیان بزانی پی فاسق ده بی. که سیک له بهر ته مبه لی نوژ نه کا، واته برپوای و بی که فهرزه به لام ته مبه لی بی نه توانی بیانکا. مالیکنو شافعی پیان وایه: که سیک برپوای به خودا بی و پیغه مبه ران به راست بزانی ز نوژ نه کا ده بی بکوژری.

نه بو حه نیفه ده لی: به ند ده کری، لی ده دری، نا کوژری، چونکه به خودا ناسینه که ی له پی موشریکان ده رچوه، له سهر نوژو کردنو زه کات نه دانی به ند ده کری و لی ده دری. که سیک نوژ بکا و زه کات نه دا، ده بی به ند بکری.

۶- که ده فهرموو: ﴿فَاَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ فهرمانه که گشتی یه وه موو موشریکنو کافریک ده گرتیه وه. به لام فهرمووده ی پیغه مبه ر ده نهم حوکه گشتی یه ی تایبته کرده، نافرته و مندالو ره به نه دیرنشینه کانی لهم حوکه چهرت کرده، که وایو مبه ست به ثایه ته که: نهو موشریکانه بکوژن که

شهرتان له‌دژ ده‌که‌ن، موشریکه‌کانی عه‌ره‌ب یان ده‌بی موسولمان بن یان ده‌کوژرین. خاوه‌ن نامه‌کان سهریشک ده‌کرتن له‌نیوان سی شت دا، یان موسولمانبوون، یان سه‌رانه‌دان، یان کوشتن.

حه‌دیشه‌که‌ی بوره‌یده: که موسلیم ریوایه‌تی کردوه، ده‌لی: پیغه‌مبهر ﷺ فهرموویه‌تی: که تووشی موشریکه‌کان بوون، بانگه‌وازیان بکه‌ن بۆ موسولمان بوون، نه‌گهر موسولمان نه‌بوون داوای سه‌رانه‌یان لی بکه‌ن، نه‌گهر دایان لی‌یان وه‌ریگرنو وازیان لی بینن..) نه‌م فهرمووده ههرچه‌نده گشتی‌یه‌و هه‌موو موشریکان ده‌گیریته‌وه به‌لام له‌روانگه‌ی نه‌م نایه‌ته‌ی نی‌ره‌وه عه‌ره‌به موشریکه‌کان له‌م حوکه‌مه وه‌ده‌رنراون.

په‌نا دان ره‌وایه

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَأْمَتَهُ ذَلِكَ بَأْنَهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

له‌نایه‌تی پیشوو دا په‌روه‌ردگار پاش مؤله‌تی چوار مانگه‌که، جه‌نگازو شهرکردنی دژی موشریکه‌کان به‌واجب دانا، وه‌کوو رافه‌ کراوشی کرایه‌وه. نه‌مجار لی‌ره‌دا نه‌وه روون ده‌کاته‌وه که ته‌نگ پی هه‌لچنینو زۆر لی‌کردن لی‌یان بۆ نه‌وه‌ی یان موسولمان بن یان بکوژرین، نه‌وه ناگه‌یه‌نی که زه‌مینه‌ خوش نه‌کری بۆ موشریکه‌کانو نه‌هی‌لدری گویان له‌قورنانو به‌لگه‌کانی تیمان بیی. به‌لکو نه‌گهر یه‌کیک له‌موشریکه‌کان داوای به‌لگه‌و نیشانه‌ی کرد، یان هات گوی له‌قورنان بی، نه‌وه پی‌ویسته‌ ریگای پی بلدیو هوکاری بۆ بره‌خسیندری، نابیی بکوژری، پاش گوی‌گرتن به‌لگه‌ بیستن ده‌بی بگه‌یه‌ندرتیه‌وه شوینی خوی له‌کاتی هاتن بۆ ولاتی موسولمانانو له‌کاتی مانه‌وه‌ی له‌کاتی گه‌رانه‌وه‌ی دا نابیی هیچ ترسو بی‌میکی هه‌بی.

جا هه‌رچه‌ند نایه‌تی پیشوو؛ که به‌نایه‌تی شمشیر به‌ناویانگه‌ زۆر کاریگه‌ری هه‌بوو له‌سه‌ر موشریکه‌ عه‌ره‌به‌کانو نایه‌تیکی یه‌کالا که‌ره‌وه بوو:

بہ لّام ناشکراو نمایانہ کہ نیسلام نایینی ہیدایہ تہ، نہک نایینی قہ لّاجو
 کردن، چونکہ نیسلام سوورہ لہ سہر بلاوکردنہوہی بانگہوازی خوئی لہریگہی
 ہوکاری ناشتی ہوہو بہ ہوئی بہ لگہو نیشانہو قہناعہتی دہرونی ہوہو۔ بو
 نہوہی بیسہ لمینتی کہ مہبہستی لہ جیہاد خوینرشتن نیہ، بہ لکو نہوہی لای
 نیسلام گرنگہ نہوہیہ نیمان بچیتہ ناو دلانہوہ، خہ لکی واز لہ سہریچیو
 یاخی بوون بینن، نایین قبول بکہنو دان بہ تاکو تہنہایی خودادا بینن۔
 سہریاری تہمانہ ہہموو، بو ریزنان لہ ہوکارہ کانی دانانی جیہادو بو جہخت
 کردنہوہی سوور بوونی نیسلام لہ سہر ناشتی و ناشتہوایی، پہروہردگار
 رینمویی موسولمانان دہکا: کہ پیوستہ ہہر موشریکیک داوای حہوانہوہی
 کردو ویستی لہ ناو موسولمانان دا مارہیہک بمینتہوہ، دہبی پہنای پی
 ہدیو بچہویندریتہوہ، نہوہ تا قورنان دہفرموی: ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
 اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ﴾ نہگہر کابرایہک لہ موشریکہکان پاش ہلہوہ شانہوہی
 پہیمانو تیپہریوونی چوار مانگہ کہ ہاتہ لای نیوہ پہنای بو ہینان ویستی
 گوئی لہ نایہتہ کانی قورنان بی، لہ پوختہی نیسلام حالی بیی، بہ لگہو دہلیل
 بیستی، نہوہ پہنای بدہ، پاریزگاری بکہ، ہوکاری بیستی قورنانی بو ناسان
 بکہ، با بہ دل گوئی لہ قورنان بی، نہ سیحتو ناموزگاری بیستی۔ ﴿ثُمَّ اَبْلَغَهُ
 مَأْمَنَةً﴾ ہہرکاتی ویستی بگہریتہوہ بو ولاتی خوئی، پیوستہ پاریزگاری بو
 دابین بکری تا دہگاتہوہ ولاتی خوئی، پاشان نہگہر ویستت شہریان لہ گہل
 بکہی بہبی غہدرو خیانت دہتوانی شہریان لہ گہل بکہی۔

حوکمی تہم نایہتہ ہہردہوامو چہ سپاہو نہ سراوہ تہوہ۔ حہسہن دہفرموی:

تہم نایہتہ موحکہ مہو حوکمہ کہی تا روژی قیامت ہہردہوامہ۔

سہعیدی کوپی جوہیر دہلی: پیاونکی موشریک ہاتہ خزمہت نیمامی

عہلی علیؑ وتی: نہگہر یہ کییک لہ نییمہ پاش تہوا بوونی ماوہی مؤلت

کہراگیہ نہراوہ، بیتہ لای موحمہد بو نہوہی گوئی لہ قورنان بی، یان

کارنکی تری ہہبی، نایا دہ کوژری؟

عهلی فمرمووی: نا، چونکه پمروه دگار ده فمرمووی: ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ﴾ تیمامی سوودی وضه حاک ده فمرموون: نه م نایه ته حوکه که ی سراوه ته وه به نایه تی ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ نه سخ بو وه ته وه. تیمامی قورطوبی ره دیان ده داته وه ده فمرمووی: رای په سند نه وه یه: نایه ته که مو حکه مده حوکه که ی بمده وامه، فمرمایشته که ی تیمامی عهلی لم ریوایه ته که ی سه عیدی کوری جویه برده باشترین به لگه یه.

نه مجار فمرمووی: ﴿ذَلِكَ﴾ نه ته ساموحو لیبوره یسیو ناشیخوازی یه ی نیسلام که له په نادانو هوانه وه ی نه موشریکانه دا خوی ده نوینی و له پاریزگای، گمرا ندنه و یان بۆ وه لاتی خویان دا رهنک ده داته وه ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به هوی نه وه یه: که نه موشریکانه تاقبو گرو هیک ی نه فامو تینه گه ییشتون، ناگایان له حه قیقه تی نیسلام نیه و، نازانن پوخته و کاکله ی نه و تایینه چی وه چی نیه، ناده میزادیش دزایه تی نه و شته ده کا: که نایزانی، که وابو پیوسته نه مانیان بدری بۆ نه وه ی که لامی خودا بییسزو له حق حالی بن.

همر لهم روانگه وه بوو: که پیغه مبر ﷺ دلنیایی ده دا به همر کافرئیک بهاتایه بۆ قیریووزو تیگه یشتن، یان راسپارده و نامه ی بهیئایه، وه کوو روژی خوده یبیه کومه لئیک له فروستاده کانی قوره ییش هاتنه خزمه تی عوروه ی کوری مده سوودو میکره زی کوری حه فصو سوهیلی کوری عه مرو هی تریشیان تیدا بوون، نه مانه یه که یه که له نیوان پیغه مبرو موشریکه کان دا هاتوچویان ده کرد بۆ صولحو ریک که وتن، نیتر نه مانه نه وه نده ره وشتی بهرزو جوانیان له پیغه مبر ﷺ بینی سمریان سوپما، به جورئیک که نه ره وشتو هه لسو که و ته جوانانه یان له هیچ پاشاو مه لیکو سمر کرده یه ک نه بینیو، نه مانه که ده گمرا نه وه بۆ ناو هوزده کانیان باسی نه و نه خلاقو ره وشتانه یان ده کرد که له پیغه مبریان ده بینسی! نه مه ش گه وره ترین هۆکاریوون بۆ موسولمانبوونی زوریه یان.

ته‌نانت که دوو فروستاده‌ی موسه‌یلیمه‌ی درۆزن هاتنه خزمه‌ت پیغهمبهر ﷺ لی پرسین نایا نیتوه شایه‌دی ده‌دن که موسه‌یلیمه پیغهمبهری خودایه؟ وتیان: به‌لی، پیغهمبهر ﷺ فرموی: (وَاللّٰهُ لَوْلَا اَنْتَ الرَّسُلُ لَا تَقْتُلُ، لَضَرَبْتُ اَعْنَاهُكُمَا) سویندم به‌خودا ته‌گمر له‌بهر ته‌وه نه‌بوایه که فروستاده ناکوژرتن، له‌ملم ده‌دان. ته‌م فرموده‌یه ته‌حمده‌و نه‌بو داوود له‌نه‌عیمی کوری مه‌سعووده‌وه ریوایه‌تیان کرده.

ته‌م ریوایه‌ته‌و وینه‌کانی به‌ناشکرا ته‌وه ده‌گیه‌نن: که نیسلام ده‌یه‌وی هم‌مو ناده‌میزادیک ریگه‌ی هیدایه‌ت بگریو گهرانه‌وی بو لای خودا بی، ته‌و موشریکانه‌ی داوای په‌ناو شوتنی حوانته‌وه ده‌کهنو ده‌یانه‌وی بو ماوه‌یه‌ک له‌ولاتی موسولمانان دا بمیننه‌وه پیویسته په‌نایان بدریو پاریزگاریشیان بکری، چونکه له‌م حالته‌دا ترسی ته‌وه‌یان لی ناکری زیان به‌موسولمانان بگیه‌نن. که‌وابوو چ خراپه‌یه‌کی تیدا نیه که هه‌لکیان بو بره‌خسیندری گوییان له‌قورئان بی و فیری شایین ببن، به‌لکو دل‌و ده‌رونیان نه‌رم بی و به‌ویستی خویان موسولمان ببن. بیگومان نایینی نیسلام مه‌نه‌جی هیدایه‌تو به‌خته‌وه‌ریه، مه‌نه‌جی ریشه‌کیش کردنو له‌ناویردن نیه.

ته‌وانه‌ی باسی جیهاد ده‌کهن له‌نیسلام داوای ده‌خه‌نپرو که به‌زۆره ملی ده‌یه‌وی خوی به‌سپینو خه‌لکی بخاته ژیر رکیفی خۆیه‌وه! ته‌وانه‌ش که ته‌م تاوانبار کردنه‌یان به‌دل نیه، هه‌ول ده‌دن دا‌کوکی له‌نایین بکهن ده‌لین: نیسلام که په‌نا بو جه‌نگ ده‌باو شهر راده‌گیه‌نی ته‌نیا بو به‌رگریکردن له‌ولاتو سنووری خوی په‌نا بو شهر ده‌با! ته‌مانه هه‌ردوو لایان له‌نایین حالی نه‌بوونو پیویسته وردترو رونتر بیر بکه‌نه‌وه له‌ته‌وجیهاته‌کانی قورئان تی‌یفکرنو گو‌چکه‌و دلی خۆانی بو بکه‌نه‌وه! بیگومان نایینی نیسلام جار‌دانو راگه‌یاننده بو ته‌وانه‌ی له‌نایین حالی نه‌بوونو نازانن چیه‌و چۆنه، په‌ناو هه‌شارگه‌یه بو که‌سانیک په‌نای بو به‌رن، ته‌نانت بو ته‌وانه‌ش که دوژمنی سه‌سه‌ختی ته‌و نایینه بوونو لی چوونه سه‌نگه‌ره‌وه له‌دژی شمشیربان له‌کالان کیشاو به‌رامبهری وه‌ستاونو هه‌ولی له‌ناوچوونو ریشه‌کیش کردنیان داوه!

نیسلام که فرمان به موسولمانان ده کا به شمیر جیهاد بکن، بۆ تهوهی
 تهو کۆسپو تهگهره مادیو مهعنهویانه وردو خاش بکا که دهبنه له مپهر
 له نیتوان ناده میزاده کانو بیستنی که لامی خودادا، دهبنه پهردهو بهریه ست
 له نیتوان تهوانو زانیاری بهو پهیامه ی خودا ناردویه تیه خواری، له نیتوان تهوان
 روناکی هیدایهت، له نیتوان تهوانو رزگار یونیان له بهندایهتی کردن بۆ
 بهندهیه کی وه کوو خۆیان؛ جیهاد به شمیر بهرهوا ده زانی بۆ رزگار
 کردنی ناده میزاده کان له کۆیلایهتی و بهندایهتی کردنو ره ها کردنیان بۆ ژیر
 سایه ی خودا پهرستی. جا هر کاتی تهو کۆسپو بهریه ستانه ی تیکشاندنو
 رایمالین، نیتو ناده میزاده کان به دلتیایی و نازادیهوه، با له سر بیرو باوهری
 خوشیان بن له سایه ی دا دهحه سینوه، فیری نایینیان ده کا نایانترسینی،
 په نایان ده دا نایانکوژی، په نایان ده دا بۆ تهوه ی گۆیان له که لامی خودا بی
 فیری تهعلیماتی نایین بن، جا تهوانه موسولمان بن یان به کافری بهیننهوه،
 که ماوه ی په نادانه که تهواو بوو بهریکو پیتی، له ژیر پاریزگاری پاریزه رانی
 موسولمانان دا ده گهریندرینهوه بۆ تهو شوینه ی لیوه ی هاتوونو به شوینی
 دلتیابوونی خۆیانی ده زانن.

ته مپۆ له سر زهوی دا چهنده ها نیظام یاساو دابو نه پیتی دانراوی
 ناده میزاد همن، به سه دان پارتو گرۆهو ریکخراوو حکومهتو فرمانهوا
 همن، کی ده توانی له ژیر سایه ی یه کی که له م خۆسه پیندرانه دا بهوه تتهوه
 دژی بی؟ تو که دژی رژیمی که بیو له بهرده ستیشیا بی کوا له ژیانی خۆتو
 مالو مندالو خزمو که سرو کارت نه مینی؟ کوا مالو نامووسو موقه ده ساتت
 پاریزراوه؟ ده ی بۆ خۆت ورد بهره وه فیریهو ژیر به، پروانه، ته مجار
 بهراوردیکی بهویژدانانه بکه له نیتوان یاسای نیسلامو هه ریاسایه کی تری
 دانراوی ناده میزاد که به پیشکومتوو مرۆف دوست حلیب ده کری بۆ خۆت
 حوکم دهو برپار ده که به لام بهویژدانانه !!!

ھوکارہکانی دہستہردار بوون لہ پہیمانی موشریکہکانو شہر

کردنیان لہژیان

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقْدَمُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾ كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً
يُرْضَوْنَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾ اشْتَرَوْا
بِعَاقِبَتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

پاش باسکردنی دہسبرداری بوونی خودا پیغہمبیری خودا لہ ایمانی
موشریکہکانو نیعلانی شہری کرد دژیان، نہمجار ھوی نسو بدرائہتو
دہستہریوونہ روون دہکاتمہ، ھوی مؤلہتی چوار مانگ بۆ ھندیکیانو تہواو
بوونی ماوہی پہیمان بۆ برپیکیانو نہمجار شہر کردن لہ گہلیان بہ ھہموو
جۆریک، دہست نیشان دہکار دہفرموی: ﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ
عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ﴾؟ چۆن پہیمانی ریزی گیراو لای خودا پیغہمبیری
خودا دہبی بۆ نسو موشریکانہی پہیمانیان پیشیل کردوہ؟ نہم رستہ پرسیار
نامیزہ مانای تینکارو پی رازی نہبوونی خودای لہ خوگر تہوہ، واتہ: بدعہ ھدو
پہیمانی نسو کافرو موشریکانہ برپوا مہکمنو بایہ خیان پی مہدہن تہوانہ
شیاو ی تہوہ نین پہیمانیان لہ گہل دا بہ ستری پہرہی پی بدری، تہوانہ
لہ راستی دا دوژمنن دلرہشن، نیازی غہدرو خیانہ تیان ھیدہ، ھاوہل بۆ خودا
دادہ نین، بروایان بہ خودا پیغہمبیری خودا نیہو محالہ تہوانہ خواوہنی وادہو
بہ لینی خویان بزو بدتہما پیاوہتیو پہیماندرستی تہوان مہین.

تہ مجار ہندیک ہوزو ختلی عمرہ بی لمو حوکمہ ولانانو فہرموی:
 ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ واتہ: جگہ لمو ختلیہ عمرہ بانہی
 کہ لہ لای کہ عبہ واتہ: لہ ناخی حرم دا پہیمانان لہ گمل بہستوزو پابہندی
 پہیمانی بہ لینی خویان بوون نموانہ حوکمہ کہیان بہم جوریہ: ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا
 لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ہتا نموان پابہندی وادہو پہیمانی خویان بن، تئوہش
 پابہندی پہیمانہ کہ ببزو پہیمانشکینی مہ کم، ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾
 بیگومان پہروہر دگار ہموو نمو موسولمانانہی خوش دہرتن کہ و ہفا
 بہ پہیمانو بہ لینی خویان دہ کمزو گمردنکہچی فہرمانی خودان، خویان
 لہ غہدرو خیانہ تکاری دہ پارتن.

﴿كَيْفَ﴾ چون عہدو پہیمان بو نمو موشریکہ پہیمانشکینانہ دہبی:
 کہی نموان شیای نمون کہ پہیمانی ریزدارو و ہفا پیکراویان لای خوداو
 پیغہ مبہر ہبی؟ و ہلحال خودا بو خوی دہزانیو ناگادارہ کہ نموانہ ہمیشہ
 بو تئوہ لہ کمین دانو ﴿وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا تَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً﴾
 تہ گم فرستیان دہ سکویو بہ سمرتان دا زال ببزو بزانت: کہ دہتانو ترنی، نموہ
 بیگومان ہیچ مورعاتی سویندو پہیمانو خرماہتیو سویند خوری ناکمن!!

تہ مہ ہلنانی موسولمانانہ بو نموہی سوورین لہ سمر
 دوژمنایہ تیکردنیانو دہستہ بردار بوون لہ پہیمانو بہ لینیانو جہخت کردنہوہیہ
 لہ سمر نموہ کہ نموان شیای نموہ نین تئوہ درئوہ بہ پہیمان بہستن لہ گدلیان
 بدہن، چونکہ نموان ہا و ہل دادہ نین بو خوداو پروایان بہ پہیامی پیغہ مبہر نیہ،
 تہ گم دہسہ لاتیان بہ سمر موسولمانان دا ہبی، ہموانیان قہ لاچو دہ کمزو
 ہیچ شتیکیان لہ بہر چاو نیہ.

بری لہ دیار دہی دل پیسنو کینہ لہ دللیان نموہیہ ﴿يُرْضَوْنَكُمْ﴾
 ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ قیل بازو دوپوون بغزویان قسہی شیرین دہلین: دللیان پرہ لہ کینہو
 دوژمنایہ تیو حہسوودی. نموانہ بہ دہم قسہی خوشو دوستانہتان بو دہ کم
 ﴿وَتَأْتِي قُلُوبُهُمْ﴾ دللیان بہم قسانہی خویان دہیان کم رازی نیہ!!
 ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ زوریہیان لہ ربازی حہق لایان داوہو پہیمانشکین.

وه‌ک‌وو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموئ: ﴿يَقُولُونَ بِالسَّنْتِمْ مَالِيسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ الفتح/ ۱۱.

ئه‌مجار په‌روه‌ردگار دوو هۆکاری تر بۆ ده‌ست‌به‌ردار بوونی خوداو پیغه‌مبەر له‌په‌یمانی موشریکه‌کان ده‌ست نیشان ده‌کار ده‌فرموئ:

۱- ﴿اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فُصِّدُوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ نه‌وانه له‌جیاتی پابه‌ند بوون به‌نایه‌تی خوداو په‌په‌وه کردنی په‌یامی نیسلا‌مو شوینکه‌وتنی پیغه‌مبەر ﷺ که ده‌بنه هۆی شاره‌زابوون بۆ حه‌ق و خه‌یرو به‌ختمه‌وری هه‌ردوو دنیا. نه‌وانه له‌جیاتی هه‌لبژاردنی رێبازی نیسلا‌مو خودا‌په‌رستی، شوینکه‌وتنی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆیان هه‌لبژاردوه، خۆیان به‌دو‌نیاه هه‌له‌و‌گیر کرده، خه‌ریکی دنیا خواردن به‌شیوه‌یه‌کی ناره‌وا، ئه‌یتر سه‌رباری خۆیان خه‌لکی تریش له‌ریگا لاده‌ده‌نو ناهیلن بچنه ژێر ئالای نیسلا‌مه‌وه، بۆ خۆیان موسولمان نابو ناهیلن خه‌لکانی تریش موسولمان بن، ﴿اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان نه‌و کاره‌ی نه‌وان ده‌یکه‌ن زۆر خراپه خراپ‌کرداریکه کرداری نه‌وان. نه‌وه‌ی نه‌وان بۆ خۆیانیان هه‌لبژاردوه‌و پێی رازی بوون تا بلی‌ی شتیکی ناشه‌ری‌و قه‌یه‌ونه.

۲- ﴿لَا يُقْبَلُونَ فِي مُؤْمِنٍ اِلَّا وَلَا ذِمَّةً﴾ نه‌وانه له‌به‌ر نه‌وه‌ی کافرو خودا نه‌ناسن ده‌ریاره‌ی هه‌یج موسولمانێک که ده‌سه‌لایان به‌سه‌ری‌دا بشکێ، مورا‌عاتی هه‌یج سویندو په‌یمان و خه‌مایه‌تی‌ه‌ک ناکه‌ن ﴿وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ نه‌وانه ده‌ست‌له‌یه‌که‌رنو نه‌و په‌ری سه‌مه‌کاری و شه‌رخ‌وازییان په‌په‌وه کرده جگه له‌شمشیر له‌هه‌یجی تر حالێ نابن، نه‌وانه به‌زۆر نه‌بی چاره‌یان ناکرێ، نه‌وانه هه‌رگیز پابه‌ندی په‌یمان و به‌لێنیان نابن، زمانی حیوار و تو وێنازانن به‌کوردی وه‌ک‌وو ماری شێخ هۆمه‌ر وان ده‌بی به‌دار شه‌رعیان بکری! نه‌وه‌تا قورئان دوو ره‌وه‌شتی وه‌ پال دارن، یه‌که‌م فرمووی: ﴿وَاکْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ دووه‌م فرمووی: ﴿هُمْ الْمُعْتَدُونَ﴾. ده‌ی باشه که‌سانێک نه‌و ره‌وه‌ستانه‌یان هه‌بن چۆن ریزی په‌یمان و به‌لێن ده‌گرن؟؟

تیلینی:

باوا نہ زاندری کمرہستی ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً﴾ له نایہتی دہیہم دا دوو بارہ بوونہوہی رستی ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً﴾ ی نایہتی ہشتہمد چونکہ له جاری یدکم واتہ له نایہتی ہشتہم دا مہبہست موشریکہ کانہ۔ له نایہتی دہیہم دا مہبہست جولہ کہ کانہ، چونکہ دہریارہ یان دہفرموی: ﴿اشْرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نہ مہش بو جولہ کہ کان گونجاوہ، نہ گمر له جاری دووہ میشدا ہر مہبہست موشریکہ کان بی نہو کاتہ دہوو بہ تیکرارو دوویارہ بوونہوہ۔

سہرہنجامی موشریکہ کان یان توبہ کردنو موسولمانبوونہ یان

شہرو کوشتنہ

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُقِصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ وَإِنْ تَكْشَرُوا أَيْمَنَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْتُمْ فِي دِينِكُمْ فَقَتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

لہوہ پیش پدروہ ردگار حالو چونیہتی موشریکہ کان ی داری کرد بہوہ کہ دہریارہ ی موسولمانان ہیچ سوئندو پدیمانیان لہبر چاو نیہ، پدیمانشکینن، دلرہ شو خائینو سنوور شکینن، نہ مجار پاش سہلمانندی دوژمنایہ تییان بو نیسلام نہوہ رادہ گہیہنی کہ نہوان دوو ریگیان لہ پیشہ یان توبہ کردنو موسولمانبوون یان شہر کردن لہ دوژیانو کوشتنیان؛ واتہ: لہم نایہ تانہ دا رینمووی موسولمانان دہکا کہ چون ہلسو کہوت بکہن لہ گمل موشریکہ کان دا پاش نہوہی تیعلانی دوژمنایہتی خویان دژی موسولمانان راگہ یاند دہفرموی: ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ﴾ نہ گمر توبہ یہ کی راستو دروستیان کردو وازیان لہ کوفرو پدیمانشکیننو ہلخہ لہ تاندنو

گومراکردنی کهسانی دیکه هیئا، له‌هاوه‌لدانان بق خودام په‌شیمان بوونموه، پروایان به‌تاکو ته‌نیایی خودا هیئا، نوژده‌کانیان به‌ریکئو پیکی ته‌نجام دان، زه‌کاتی مالو سامانی خویان ده‌رکرد که ده‌بیته نیشانه‌ی ته‌کافولی کومه‌لایه‌تی له‌ناو موسولمانان دا، نه‌گمر نه‌ماندیان به‌ریکئو پیکی ته‌نجام دان، نموه نمو کاته، ﴿فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ نموان برای تایینیتانن، چی مافیک بق نیوه هه‌بی بق وانیش هه‌یه. چ شرکیک له‌سمر نیوه بی له‌سمر نموانیش ده‌بی. که ده‌فهرموئ: ﴿فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ به‌لگه‌یه‌کی به‌هیزه که برایه‌تی نایینی زور له‌برایه‌تی ره‌گمر پیروزترو کاریگه‌تره، دیاره‌ته‌م هاوه‌لناوه‌یان به‌هوی نمو سی شتوه وده‌ست هیئاوه، که له‌پیشموه باسکرانو بریتی بوون له‌توبه کردن له‌کوفرو په‌یمان‌شکینی و گه‌رانموه بق لای خودا؛ نوژدو زه‌کات دان.

﴿وَفَصِّلِ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ نیه به‌لگو نیشانه ده‌خینه رو، شییان ده‌که‌نمونه بق سه‌لماندنی بوونی تاکو ته‌نیایی خومان بق گروهو تاقمو که‌سانیک داناو زانابن، له‌به‌لگو نیشانه تیگن و وردبنموه...

ته‌م رستمیه تیغه‌لکیشو تیخزیندراوه به‌مه‌به‌ستی هه‌لنانی موسولمانان که جوان له‌حوکه شیکراوه‌کان ورد ببنموه، پاش نه‌حکامی په‌یمان و په‌یمان له‌گهل به‌سراوان بزاندو پاریزگاری بکمن.

﴿وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ نه‌گمر په‌یمان خویان هه‌لو هاشنده‌وه و پابه‌ندی واده به‌لینی خویان نه‌بوون، تاندیان له‌تایینه‌که‌تان دا، ره‌خنه‌یان له‌قورتانو پیغه‌مبه‌ر گرت، گالتو لاقرتییان به‌موسولمانان کرد، وه‌کوو نموه‌ی شاعیره‌کانیان ده‌یسانکردو به‌شیر هه‌جوی پیغه‌مبه‌رو موسولمانان ده‌کرد، سمرۆکه‌کانیان تانمو ته‌شیران له‌پیغه‌مبه‌رو قورتان ده‌دا، نموه مانای نموه‌یه: نموانه پیشه‌واو رایبری کوفرنو سمرۆکو فرمانده‌ی موشریکان ﴿فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكَفْرِ﴾ شیرکی دژوار دژی سمرانی کوفر ته‌نجام بدن، به‌هه‌موو جزریک دژیان بجه‌نگن ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ نموانه په‌یمان و سوتندیان بی بایه‌خه، واده به‌لینیان نیه، واته: چونکه نموانه

وہ فایان بدعہ ہلو پہیمانی خویان نہ کردوہ، وہ کوو نہوہ وایہ: کہ ہسر پہیمانیان نہبی!! بڑیہ ناوا (نہفی) پہیمانی لی کردن!! شہریان لہ گمل بکمن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بڑ نہوہی واز لہ کوفرو بیتدینی خویان بینن، چیدیکہ نہزیہتی موسولمانان نہدہن.

نہمہ بہلگمیکہ کی بہہیزہ لہسر نہوہ: کہ ہسر کاتئی (ذمہمی) پہناپندراو تانہو تہشہری لہنیسلام دان، دہبیتہ ہوکاری ہلوہ شاندنہوہی پہیمانہ کہی. ہموہہا نہوہش دہگمیکہنی: کہ جہنگان دڑی کوفر نابئی لہبہرژوہندی دونیایی بی، بڑ مہبہستی دہستکھوتو خو رانواندنو حمزی داگیر کردنو تولہستاندنہوہ بی! بہلکو دہبی بڑ رہ خساندنی ہلو مہرجی جیگیر کردنی نیسلام بی، بڑ زہمینہ خوشکردنی بانگہوازی نیسلامی بی.

بیگومان نہم دہقانہ بڑ چارہسہری رہنگدانہوہی نہو واقعہ ہوو: کہ لہنیوہ دورگہی عمرہبی دا بابوو، بڑ چارہسہری حالہتی نیوان موہسکہری نیسلامی موہسکہری موشریکہکان ہوو، ہیچ گومانی تیدا نیہ کہ حوکی نہم نایہتانہ دہریارہی نہو واقعانہیہو مہبہست بہموشریکہکان عمرہبہ موشریکہکانی نیوہ دورگہی عمرہبین. بہلام لہراستی دا نہمہ ہلوستیتیکی ہمہمیشہییو گشتی موشریکہکانو خاوہن نامہکان ہووہ بہرامبہر نیسلام، با جارئی ہلوستیتی خاوہن نامہکان واز لی بینین بڑ شوینی خوئیو لہویدا تیشک دہخینہ سہری. ہلوستیتی موشریکہکان بہدریژایی رۆژگار ہلوستیتی دوژمنکاریو ملہوپی ہووہ بہرامبہر خودا پہرستان.

جا کہ نیمہ پیمان وا بی: کہ نیسلام بہپیغہمبہرایہتی ہزرہتی موہمہد دہستی پی نہ کردوہ بہلکوو دوا قوناعی نیسلامو بہو پیغہمبہرایہتیہ کۆتایی بہو نایینہ ہیسنراوہو ہلوستیتی موشریکہکان بہرامبہر ہموو پیغہمبہرکھو ہموو پیغہمبہرایہتیہک لہمیژوو دا، رہنگدانہوہی ہلوستیتی شیرک ہووہ بہرامبہر نایینی خودا، نہوہ گۆپہپانی شہری نیوان نیسلامو کوفر فراوانتر دہبی، ہر لہبہرہ ہدییانی میژووہ دہبیتہ شہری نیوان حقو بہتال، شہری نیوان کوفرو خوداپہرستی...!

سدر بکهو پروانه موشریکه‌کانی میژوو چ هه‌لوتستیکیان نواند بهرامبر
حه‌زرتی نوح، حه‌زرتی هوود، حه‌زرتی صالح، حه‌زرتی نیسبراهیمو
شوعه‌یبو موساو عیسا؟! (علیهم السلام)، بیگومان میژوو شایه‌ده نمو
موشریکانه هیچ پیاه‌تی واده‌و په‌یمانیکیان به‌رچاو نه‌گرتوون، همر که
هه‌لیان بۆ هه‌لکومتوو زۆر بی ره‌حمانه ده‌ستیان له‌خوداپهرستان وه‌شاندوه!!

پروانه ته‌تیره موشریکه‌کان چیان به‌سهر عاله‌می نیسلامی هینا له‌کاتی
هیرشی قه‌لاجۆکاری مه‌غۆلو ته‌تار، هه‌روا به‌و جۆره له‌هه‌موو سهرده‌مو
روژگارو ناوچه‌و ولایتیک دا، بزانه موشریکو خودانه‌ناس چییان به‌سهر
موسولمانان هیناوه؛ چۆن له‌هه‌موو لایه‌که‌وه گه‌مارۆیان داوونو په‌لاماریان
ده‌ده‌نو هه‌ولێ قه‌لاجۆ کردنو له‌ناویردنیا ده‌ده‌ن؟! سوپحانه‌للا همر ده‌لێی
نهم ده‌قه قورئانیه، نه‌مپۆ هاتۆته خوارێ، به‌لکۆ ده‌لێی هه‌موو روژتیک
هاتنه خواره‌وه‌که‌ی دووباره بۆته‌وه، چونکه ناوینه‌ی بالا نومایه بۆ هه‌موو
کاتو سهرده‌می، بۆ هه‌موو کونو قورئنیکی عاله‌می نیسلامی و
هه‌لوتستی کافران بهرامبر موسولمانان.

نه‌گهر لاپه‌ره‌کانی میژوو هه‌لبده‌ینه‌وه، روداو‌ه‌کانی عاله‌می نیسلامی
بخوینینه‌وه، مرقایه‌تیمان پیش چار ده‌که‌وی، چونکه به‌ده‌ست خۆت نیه
تفو له‌عه‌ته‌تی نمو میژوو تاریکو ره‌شه ده‌که‌ی!! نمو تا کاتیک بتیهرسته
ته‌تاره‌کان هیرشیان هینایه سهر عاله‌می نیسلامی و به‌ره‌و به‌غدا راجمین،
ههرچی هاته سهر ریگیان له‌شارو گوندو کۆمه‌لگا خاپوریان کرد،
دانیش‌توانیان قه‌لاجۆ کردن، کاتیکیش گه‌یشتنه به‌غداو سالی ۱۶۵۶هـ
ده‌ستیان به‌سهردا گرت، نمو هه‌موو کاره‌ساته خویناوی‌یه‌یان تیدا نه‌نجام دا
که گێپانه‌وه‌ی هه‌ندیکێ مووی خوینه‌رو بیسهر گرژ ده‌کاو موچورکه
به‌جه‌سته‌دا ده‌هینی! گێپانه‌وه‌ی هه‌موویشی له‌توانای ئاده‌میزادا نیه.

نموه‌بوو: نمو خودا نه‌ناسانه گه‌مارۆی به‌غدایان دا ههرچی به‌رده‌ستیان
که‌وت له‌ژنو پیاوو مندالو پیرو جوان کوشت بریان کردنو بی ره‌حمانه
شمشیریان لی وه‌کار خستو له‌ناویان بردن! خه‌لکێکی زۆر له‌ترسان خۆیان
خسته ناو بیرو زیرابو قامیشه‌لانو په‌نا پاساره‌وه، چه‌ند روژتیک به‌برسی و

تینهو تهیو ترسو لمرزه وه خویان حهشاردا، له لایه کی تره وه چه ندان تاقبو.
 گرۆهو کۆمه ل خویان ده خزاند ه باله خانمو تهویل و ژیرخان و خانووی قایبو
 پته وه ده درگیان له سه ر خویان گال ده دا، ته ته ره خوانه ناسه کان ده درگیان
 ده شکاند و ناگریان به رده دایه نمو مالو خانانه ی که نمو خه لکه خویان تیدا
 حه شار دابوو، هه لمه تیان بۆ ده بردنو نمو انیش هه لده هاتنه سه ربانو هه وئی
 خود ه رباز کردنی گیانی خویان ده دا، به لام ده وره یان ده گیراو له سه ربانه کان
 ده یانکوشتنو خوینیان به چۆراو که ده هاته خواری بۆ کۆلانه کان و لا فوی خوین
 هه لده ستا، هه روا خه لکیان له ناو مزگه وتو خانه قاو خویندنگا کان دا نابلو که
 ده داو بهو په ری بی ره حمی و دروندانه ده یانکوشتنو جهسته ی بی گیانیان
 له گۆپی ده که وت، که س رزگاری نه ده بوو له چنگیان، جگه له جوله که و
 مه سیحی به کان و نمو که سانه ی په نایان به وان بر دبوو، یان خویان خستبو مه مالی
 نیبنو له لقه می رافیضی سه وه، کۆمه لیکیش له بازگانه کان به پاره یه کی زۆر
 نه مانیان و هه رگرتبوو خویانو مالو مندالیان پاریزراو بوون. شاری به غذا که
 له وه پیش پایته ختی عاله می نیسلامی بوو، نمونه ی ژیارو شاره ستانی بوو،
 مه لبه ندی رۆشنیبری و زانست و زانیاری بوو، سه وه کاوله ناش و ویرانه شارو
 ناداری به سه ر پاداری سه وه نه ماو تاکه تاکه نه بی که سی تیدا نه ده بینرا، نه ویش
 له ژیر بالی ره شی ترسو توقاندنو برسیایه تی و ناتارامی دا!

میژوو نووسان ده رباره ی کۆژراوانی نمو روداو ره رای جیا جیا یان هیه:
 هه ندیک ده لئین: هه شت سه ده هه زار که س کۆژراوه، هه ندی ده لئین: ژماره ی
 کۆژراو گه یه وه یه کت ملیون، هه ندیکیش ده لئین: ژماره ی کۆژراو دوو ملیون
 که س بووه.

نمو خودانه ناسانه له کۆتایی مانگی موحه ره می سالی (۶۵۶ هـ) چونه
 ناو به غذاوه بۆ ماوه ی چل رۆژ قه تل و عامی نمو خه لکه موسو لمانه بی
 ده سه لاتانه یان کرد.. خه لیفه موسسه عصیم رۆژی چوار شه ممه ی چواره ی
 مانگی سه فهر کۆژرا، ته مهنی نمو کاته (۴۶) سالو (۴) مانگ بوو، ماوه ی
 خه لافه تی (۱۵) سالو هه شت مانگو چند رۆژیک بوو. هه ر له گه ل کۆژرانی
 خۆی دا نه بوله باسی کۆری که ناوی نه حمه د بوو، ته مهنی گه یشتبو (۲۵)

سال کوژرا، پاشان کوپری ناوه نجی که ناوی نه بولفه ضل (عبدالرحمن) بوو ته مه نی (۲۳) سال بوو کوژرا، کوپه پچکولهی که ناوی (موباره ک) بوو له گهل سی خوشکی دا فاطمه و خه دیجه و مه ریم به دیلی گیران!!

ماموستای (دار الخلافة) شیخ محی الدین یوسف کوپری شیخ نه بولفه ره ج نیبنو لجه وزی که زور دژی نیبنو له لقه می و وه زیروو کوژرا، همرسی کوپه کانیشی (عبدا لله، عبدالرحمن، عبدالکریم) له گهل پیوا ماقولو بهریرسانی دامو ده زگای خه لافت کوژران کومه ئیکی زور له پیشه رایانی نه هلی سوننه، یه که به دوا یه که دا کوژران، پیاری وا هه بوو: له بنه ماله ی عه باسیان بانگ ده کرایه ده ره وه به خوی مالو مند الیموه ده برا بۆ گۆرستانی (الخلال) و له وی وه کوو مهرو بزن سهرده بران و هه ندی کچو که نیزه کی جوانیشیان لی هه لده براردن بۆ خویان ده بردن!

ههر له و رودا وانه دا ماموستای پایه بهرز که ماموستا و راویژکاری خه لیفه بوو شیخ صدرالکریم علی که به نیبنو (النیار) ناویانگی ده رکردبوو، کوژرا، زوری تر له خه تیبه و پیش نوژ خوتانو قورن خوتنو قوتابی و ماموستا کوژران، مزگوته کانو خوتندنگا کان له خوتندن تیان دا وه ستان، بۆ ماوه ی چهند مانگی که چومعه و جه ماعت نه کران. کتیبخانه کانیان سوتیندرانو ته فروتونا کران یان ده م ناوی دیجله دران. که ماوه ی دیاریکرا و ته و او بوو، چل شه و به سهر نه و کوشتن و برینه دا تیپه ری، به غداد به ته و او ی تیک روخابوو، تاق تاق نه بوایه که س نه ما بوو، کوژرا و له سهر جاده و کۆلان سواره ک کرابوونو وه کوو لیپه وار به سهره ک دا که له که بووسون، بارانیان لی باری بوو شیوه و روخساریان به ته و او ی گۆر ابوو، بۆ گهنیان کردبوو، ناو و هه وای به غدایان گۆری بوو، بوو به هوی که و تنه وای تا عوونیتی کوشنده و کاری له ناو و هه وای ولاتی شامیش کرد، خه لکیکی زور به هوی نه و تا عوونو کولیره وه له ناو و چون، گرانی و داهاتو بوو به قاتو قری سهریاری نه و کوشتن و برینه تا عوونو کولیره و برسیایه تی و چهند نه خۆشی تری کوشنده پهیدا بوو!!

ته مجار پاش تیپه ری بوونی نه و چل رۆژو شه وه به دوشوومه، بسانگی ناشتی و عه فوو لیبوردن هه لدر، جاری نه منو ناسایش به گۆیچکه ی خه لکی دا

درا! نهوانه‌ی خۆیان شارده‌بوو به‌زیندو مابوونه‌وه له‌کۆزو که‌له‌به‌رو ژێر زه‌مینو ژێراب هاتنه‌ ده‌ری، هه‌موویان ده‌تگوت: مردووی گۆرستانو هاتوونه‌وه، زۆر که‌س خه‌م که‌سو کاری یه‌کتریان نه‌ده‌ناسیوه، باره‌ک منداڵی جگه‌رگۆشه‌ی خۆی لی نه‌بان بوو، برا برای خۆی لی گۆرا‌بوو، نه‌وانیش تاعون پێیان گه‌یشتوو تیکیه‌وه پێچانو چونه‌ ریزی کوژراوانو مردوانی پێشوو!

خۆنهری هیژا! نه‌مه‌ وینه‌یه‌کی واقعی میژوو، چۆنه‌تی هه‌لسو که‌وتی موشرکه‌کانمان نیشان ده‌دا کاتی‌که‌ به‌سه‌ر موسوڵمانه‌کان دا زال بوون، نه‌وه‌ بوو: هیچ په‌یمانو پیاوه‌تی و مرۆفایه‌تیان له‌به‌رچاو نه‌گرتو به‌و شیوه‌ درونده‌یی و بێ ره‌حمیه‌ له‌گه‌ڵ موسوڵمانان دا جولانه‌وه!! ئایا نه‌م روداوه‌ میژوویی و کۆنه، تاقانه‌ی میژوو بووه‌و تایبه‌تی ته‌ته‌ره‌ بته‌هرسته‌کان بووه‌؟ ئیتر دووباره‌ نه‌بۆته‌وه‌؟!

نه‌خه‌یر! نه‌و روداوو قه‌تله‌ عامه‌ی دانیشتوانی به‌غدا، تاقه‌ رودای میژوو نه‌یه. نمونه‌ی نه‌و کۆکوژییه، زۆر جاری تر دووباره‌و سێ باره‌ بۆته‌وه، نه‌وه‌ی بته‌هرسته‌ گاه‌هرسته‌ هیندییه‌کان له‌کاتی جیا‌بوونه‌وه‌ی پاکستان له‌هیندستان دژی موسوڵمانان نه‌نجامیان دا چی که‌متر نه‌بوو له‌کۆکوژییه‌ سامناکه‌که‌ی ته‌ته‌رو مه‌غوله‌کان! به‌لێ هه‌شت ملیون موسوڵمان له‌هیندستان له‌ترسی گیانی خۆیان له‌وانه‌ی به‌چاوی خۆیان چه‌ند په‌لاماری بێ ره‌حمانه‌ی گاه‌هرسته‌کانیان بینیبوو، وستیای گیانی خۆیان رزگار بکه‌نو بریاری کۆچکردنیان دا، له‌و هه‌شت ملیون موسوڵمانه‌ ته‌نها سێ ملیونیان گه‌یشتنه‌ پاکستان پێنج ملیونه‌که‌ی تریان له‌رێگا دا له‌ناویران، چه‌ته‌وه‌ صابه‌ هیندییه‌کان که‌ هه‌موویان سه‌ر به‌کاربه‌ده‌سته‌ گاره‌کانی حکومه‌تی هیندوستان بوون له‌رێگه‌و بان‌دا که‌کوژی بۆیان داده‌نیشتو و ه‌کوو کارو به‌رخ سه‌ریان ده‌برێزو لاشه‌کانیان به‌جێ ده‌هێشتو و ده‌بوونه‌ خۆراکی درنده‌و جړو جان‌ه‌وه‌ر، نه‌مه‌ش پاش نه‌وه‌ی که‌ به‌کوژراوی نه‌تکیشیان ده‌کردن!

روداوی سامناکترو خۆناوی تر نه‌وه‌بوو که‌ تووشی سه‌رنشینه‌کانی شه‌مه‌نده‌فهر بوو! نه‌وه‌بوو: رێکه‌وتنه‌نامه‌ مۆرکرا له‌سه‌ر نه‌وه‌ هه‌ر موچه‌خۆریکی موسوڵمان ده‌یه‌وێ له‌فه‌رمانگه‌کانی هیندستانه‌وه‌ کۆچ بکا بۆ

پاکستان نازاده په نجا هزار موچه خور کویونده وه به شه مهنده فمر ویستیان له هیندستانه وه بیته پاکستان، له ریگا چته و ریگره هیندییه کان نه و شه مهنده فمره یان له تونیلیکدا که ناوی (ممر خیبی) بوو حهوق کردو دهستیان کرد به کوشتزو برینیان کاتییک شه مهنده فمر له و سهرده وه دهرچوو سهرنشینه کانی بویونه گوشتی هه نجن دراوو هه په نجا هزاره که گیانیان سپارد بوو! فمر موده ی پهره دگار زور راستو دروسته که ده فمر موی: ﴿كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَقْبَلُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةَ﴾.

به لی تا نیستاش نه م جوړه کۆکوژی و مرؤف له ناو بردنه به رده واهه و لیره و لموی دووباره ده بنه وه.

ده زانی به چکه تهمره شیوعیه کانی چین و روسیا چییان به سهر موسولمانانی نه و ولاتانه هیناوه؟ به لی نه و ناشتیخوازه مرؤف دؤستانه له ماوه ی چاره که سده دهیک دا بیستو شش ملیون موسولمانیان له ناویرد!! واته له هر سالییک دا زیاد له دهیک ملیون زیاتریان کوشتو پر کرده؟! هه روا په لاماردانو عه مه لیاتی قه لاچو کردنی موسولمانان دریژه ی هه یو پهره ی پی ده دری!!

نه مه جگه له و هۆکارانه ی ده یانگر نه بهر بۆ نه زیه تدانی موسولمانانو سوکایه تی پی کردنو نه مجار له ناویردنیان که به راستی پیست گرژ ده کاو موچرکه ده خاته ناو جه سته وه، نه وه تا بۆ نمونه له شه سته کانی نه م چهرخه دا له ولاتی چین له ههریمی تورکستانی موسولمانی دا کاری و نامرؤفانه نه نجام ده راوه رووی تهمره موشریکه کان سپی ده کاته وه. نه وه بوو رابهریکی موسولمانیان هینا، له سهر ریگه یه کی گشتی دا چالیکیان بۆ هه لکه ندو خستیانه ناوی، نه مجار به زور بۆ زیده نازاردانی موسولمانان زه ختیان لی کردن که هر که سه پیسایي خوی بینی له ناو چاله که دا به سهری نه و رابهره موسولمانه ی دا بکا، سی رؤژ نه م عه مه لییه ته مرؤفانه یه؟! به رده وام بوو، تا کابرای رابهره پیشه وای موسولمانان له ناو چاله که دا گیانی نه سپارد!!

هه مان هه لسو که وتی نه و خودا نه ناسانه یوغوسلافیای شیوعی ده رحق به موسولمانانی نه و ولاته کردیان نه مانیش له وه تای شیوعی که وتوته وه لاتی

یەغسلافیاوێ لەدروای جەنگی دوو می جیهانی، بەمەلایین لەموسولمانانیان قەڵاچۆ کردووە بەو پەڕی درەندەیی و بێ بەزەییانە لەناویان بردوون، هەتا ئیستاش عەمەلیاتی قەڵاچۆکردن و سزادان و چەسەندنەو بەردەوامە، کە هەر نمونەی سامناکی ئەوەبوو کە هاتن موسولمانانیان گرتن بەپیاو و ژنو گەورەو پچکۆلەو خستیانە ناو مەکینە کۆشت هەجەمە (ئەو مەکینە کۆشتی بەلویف دروست دەکا) لەماوەیەکی قیاسی دا دەبوونە هەوێرکی کۆشتو خۆن و ئیسقان.

ئەوێ لەیو غسلافیای شیوعی دا دژی موسولمانان ئەنجام دەدری ئیستا لەهەموو ولاتانی شیوعی دا پەپەرە دەکری! بەراستی قورئان راستە کە دەفەرموی: ﴿كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَقْبَلُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةٌ﴾^٤ ئەوێ بەسەر گەلی کوردی موسولمانیش هات لەم جۆرە قەتل و عامە دروندانە چێ کەمتر نەبوو لەو روداوێ خۆناویانە باسمان کردن، خواوەنی توحفەی موزەفەر بیە لەج ١٤٧/١ دا لەباسی ئەو کۆشتو کۆشتارە لەولاتی موکریان دا کراوە دەلی: ((یەکیەک لەکارەساتە دلتەزینەکانی میژووی کوردستان پاش موکری قرانە کە شاعەببەسی سەفەوی، کارەساتی قەتل و عام کردنی عەشیرەتی مەنگورە لەمەراغە، کە بەداخوێ میژووی نووسانی خۆمانو بیگانه شتیکی ئەوتۆیان لەسەر نەنووسیوە.

کارەساتی کیمابارانی هەڵەبجەیی شەهید کە لە ٣/١٧ سالی ١٩٨٨ دا ئەنجام دراو زیاد لەپانزە هەزار کوردی موسولمانی بریندار و کوژراو لی کەوتەو، هەروا عەمەلیاتی ئەنفالی گەرمیانو بادینان کە زیاد لە ١٨٢ هەزار کوردی موسولمانی تیدا بێ سەرو شوێن کراو بەتەپەری دروندەیی و نامرۆقانە ئەو حەمکە ژنو پیاو مندالو گەنجو پیرە، لەناویرانو کەس و کاریان نازانن گۆرەکانیشیان لەکوێیە، لەپیش ئەو دوو کارەساتە دلتەزینەش دا هەشت هەزار پیاوی بارزانی لەدەورو پەڕی هەولێر لەناو مالو خێزانی خۆیان دەرھێرانو بەرەو توونی مەرگ راپێچ کرانو تا ئیستاش کەس نازانی لەکۆی

^٤ بۆ ئەم نووسینە سەیری (فی ظلال القرآن ج ٤/ ١٥٠-١٥٤) بکە.

چۆن قه لاجۆ کران!!؟ شهوی له دوا سألە کانی (۱۹۹۱ عزاوه له یۆسنه و
ههزره گۆشینه و نهلبانیوا زوریه و لاتتی یه غسلافیای کۆن دژی موسولمانانی
ئهو ناوچانه نه نجام درا موچور که به پیستی مروف دا دینی و مروفایه تییدا
شه مەزاره و په لیه کی ره شه به ناوچاوانی میژوووه، شهوی سپره کانی
سپروستان به سهر موسولمانانی ئهو ولاتیان هیئا نایه ته گوشتارو قه له م تییدا
کۆلو زمان ده رباره ی لاله. له پیش چاوی هه موو جیهان ناوا به درنده یی ئهو
هه موو موسولمانه قه لاجۆ کران!! به راستی ئهو وشه زه رقو به ره ق نامیزانه و
ئهو شیعاره زلو زه به لاحانه ی که جیهانی کوفر وه کوو ده رزی مۆرفین
له جهسته ی کۆمه لی ئاده میزادی ده داو خه لکی ساویلکه ی پی ده خه له تینن
هه ر قسه ده و قسه ش کورد وتنه ی ناچیته ناو گیرفانه وه. ئازادی و دیموکراتی و
مافی مروفو یه کسانى..... هتد وه کوو بالنده ی عه نقا وه هانو نیسمی بی
موسه مان.

هه ئنانی موسولمانان بو جهنگان دژی موشریکه

په یمانشکینه کان

أَلَا تَقْتُلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ
بَدَّءُوا كُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
(۱۳) قَتِلُواهُمْ يَعْذِبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ

عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ (۱۴) وَيَذْهَبْ

غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (۱۵)

ده رباره ی هۆی هاتنه خواره وێ نایه تی ژماره (۱۴) نه بو ششه یح:
نیبنو هه یانی نه لته نصاری له قه تاده وه ریوایه تی کردوه: ده لی: بۆ یگێراینه وه
که ئه م نایه ته ده رباره ی هۆزی خوزاعه هاتوته خوارئ کاتییک که له مه ککه

چون به‌گژ هۆزی به‌نی به‌کرداو شه‌ریان له‌گه‌ل کردن. هه‌ر ئه‌بو ششه‌یخ له‌عیکریمه‌ ریوایه‌ت ده‌کا ده‌لی: ئه‌م نایه‌ته‌ له‌شانی خوزاعه‌ دا هاتۆته‌ خواری. له‌ئیمامی (السدی)یشه‌وه‌ ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: (وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ) ئه‌و قه‌ومه‌ موسولمانه‌ مه‌به‌ست هۆزی خوزاعیه‌ که‌ هاویه‌یمانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ بوون، تا دلیان ته‌سکینی بی له‌هۆزی به‌نی به‌کر.

په‌یوه‌ندی ئه‌م کۆمه‌له‌ نایه‌ته‌ به‌هی پیشه‌وه‌ ئه‌ویه‌: که‌ له‌پیشه‌وه‌ فهرمووی: ﴿قَاتِلُوا أُمَّةَ الْكُفْرِ﴾. ئه‌مجار به‌شوین ئه‌و فهرمانه‌ دا ئه‌و هۆیانه‌ باس ده‌کا که‌ ده‌بنه‌ هۆکاری شه‌ره‌که‌. که‌ بریتیه‌: له‌ په‌یمان‌شکینی و ده‌ست‌ریژی‌کردنیانه‌ بۆ سه‌ر موسولمانانو جار‌دانی شه‌ر دژی خودا‌په‌رستانو هه‌ل‌دان بۆ ده‌رکردنی پیغه‌مبه‌ر له‌ولاتی خۆی. مه‌به‌ستی شه‌ر کردن دژی موشریکه‌کان بۆ ئه‌ویه‌: که‌ نیوه‌ دوورگه‌ی عه‌ره‌بی له‌موشریکو بته‌په‌سته‌کان خاوین بکریته‌وه‌... ده‌فهرمووی: ﴿أَلَا تَقْتُلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ نهری موسولمانینه‌! ئه‌و بۆچی به‌په‌له‌ خۆتان کۆناکه‌نه‌وه‌ ده‌ست ناکه‌ن به‌شه‌ر دژی ئه‌و نه‌ته‌وه‌و هۆزو خیلانه‌ی که‌ موشریکو خودانه‌ناسن چه‌ند جار په‌یمان‌شکینیان کردوه‌، ئه‌و واده‌و به‌لێنانه‌ی به‌ئیه‌یان دا‌بوو پا‌به‌ندی نه‌بوون وه‌فایان پی نه‌کردن، هه‌ر هه‌لیان بۆ هه‌لکه‌وتبی ده‌ستی خۆیان وه‌شاندوه‌. ئه‌مه‌ هه‌لنانی موسولمانانه‌ بۆ جه‌نگان دژی موشریکه‌ په‌یمان‌شکینه‌کان، ئه‌وه‌ش له‌به‌ر سی هۆی سه‌ره‌کی.

۱- ﴿نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ ئه‌و په‌یمانانه‌ی به‌سویند جه‌ختیان له‌سه‌ر کرد‌بوونه‌وه‌ هه‌لیان وه‌شاندونه‌وه‌، پیشیلیان کردون. ئیبنو عه‌باسو سوودیو کوله‌بی فهرموویانه‌ ئه‌م نایه‌ته‌ ده‌رباره‌ی کافره‌کانی مه‌که‌که‌ هاتۆته‌ خواری که‌ پاش ناشتینامه‌ی (خوده‌یبیه‌) په‌یمانی خۆیان شکاند، یارمه‌تی هۆزی به‌نی به‌کریان دا دژی هۆزی خوزاعه‌ که‌ هاویه‌یمانی پیغه‌مبه‌ر بوون نه‌مه‌ش ناماژه‌ی ئه‌وه‌ی تیده‌یه‌، که‌ جه‌نگان دژی په‌یمان‌شکینان زۆر له‌پیشه‌ره‌ له‌جه‌نگان دژی کافری دی، بۆ ئه‌وه‌ی ببێته‌ په‌ندو عیبه‌رت، که‌س نه‌وێری په‌یمان‌شکینی بکا.

نەم پەیمانەشکێنی یە موشریکەکان، وەکوو ناماژە ی بۆ کرا شکاندنی پەیمانی خودەیبییە بوو، ئەوە بوو: قورەیشییەکان یارمەتی هاو پەیمانەکانی خۆیان: کە هۆزی بەنی بەکر بوو دا لەدژی هۆزی خوزاعە کە هاو پەیمانی پیغەمبەر ﷺ بوون، کە بەگۆڕە ی پەیمانی خودەیبییە نە دەبوو ئەوە بکەن.

۲- ﴿وَهُمْ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَوْمَ هَبْطَتِ السَّمَاءُ وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَالِإِهْجَارِ﴾ ئەوە پیشیش هەولێ دەرکردنی پیغەمبەریان داو، و یستوویانە لەمە کە دەری بکەن، یان بەندی بکەن بێخەنە شوێنیکەو کەس نەیبینی، یان بە دەستی کۆمەڵیک پیاو کۆژ لەناوی بەرن، بەم جوړە پیلانیان دا پشت: کە لە هەر هۆزەو یەکیەک تەرخان بکەن شەوێک لە نە غافل هەلکوتنە سەری و بیکوژن بۆ ئەوە کەس نەزانی بکوژی راستەقینە کی یەو خۆینەکی بە فیرۆ پڕوا وەکوو لە شوێنیکێ تردا ناماژە ی پێ دەکا و دەفرموی: ﴿وَإِنْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ، وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ، وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَاكِرِينَ﴾ الانفال / ۳۰، یان دەفرموی: ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ الممتحنة / ۱، یان دەفرموی: ﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَغْفِرُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ الاسراء / ۷۶.

۳- ﴿وَهُمْ يَدْعُونَكَ يَوْمَئِذٍ أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ عِلْمٌ بِمَا يُكْمِلُونَ﴾ ئەوان: کە یە کە مجار شەریان هەلگیرساند، ئەوە بوو لە جەنگی بەدردا پاش ئەوەی دلتیا بوون کە کاروانە کە رزگاری بوو، وتیان: نەخیر ئێمە ناگەڕێین ئەوە هەتا مو حەممەدو هاو لەانی بنەپ نەکەین. هەر وەها لە جەنگی نو حودو جەنگی خەندەقو شوێنی تەرش دا چەند جار نەم هەلۆستە ی خۆیان دووبارە کردۆتەو.

نەمجار پاش ئەوەی پەر وەردگار سێ هۆکاری سەرەکی باسکردن کە داخوازی ئەوەن موسو لمانان چاو نە ترسانە پەر و گۆرە پانی جەنگ دژی موشریکەکان پڕۆنە پیشمەو. دەفرموی: ﴿اتَّخِشُوا لَهُمْ نَصْرًا مِنْ اللَّهِ﴾ نایا ئێو لێیان دە ترسنو ناوێرن لە گە لیان دا بچەنگن؟ جا خۆ نە گەر هۆی شەر نە کردنتان لە گە لیان ترسانی ئێو بێ لێیان، ئەوە ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ خوا شیاوترە بۆ ئەوەی لێی بترسن، نە گەر ئێو بە راستی ئیمانستان

هه‌بی، چونکه موسولمانی راستو بپروا پتهو، له‌خودا نه‌بی له‌کەسی تر ناترسی. که‌سیک نیمانی ساغی هه‌بی ده‌زانی که ده‌سلاتی هه‌موو شتی‌ک به‌وستی خودایه، جه‌مسهری هه‌موو بونه‌وو هه‌لسورانی به‌ده‌ستی قودره‌تی زاتی بی‌چوونه، ته‌نانه‌ت نه‌گهر به‌گویره‌ی دابو نه‌پیتی خودا له‌بونه‌وه‌ردا له‌غه‌یری خوداش بترسی، نه‌وه نابی تهرجیحی ترسان له‌غه‌یری خودا به‌سهر ترسان له‌خودا دا‌بدا! به‌مجۆره ترسان له‌غه‌یری خودا وای لی بکا له‌خودا یاخی بی‌و سهریچی فرمانه‌کانی بکا، به‌لکوو ده‌بی هه‌موو کاتی ترسانی له‌خودا له‌هه‌موو که‌سیکی تر زیاتر بی، به‌لکو نابی جگه له‌خودا له‌کەسی تر بترسی!!

نه‌گهر که‌سیک پرسیار بکا بلی: هی‌نانی رسته‌ی ﴿اَلْخَشَوْنَهُمْ؟﴾ به‌شیوه‌ی نیستی‌فه‌امی نینکاری له‌موسولمانه‌کان، شتیکی نه‌گونجاوه، مه‌گهر بلیین: خودا بۆ خۆی زانیوه‌تی که موسولمانه‌کان ده‌یان‌ه‌وی شهر له‌گه‌ل کافره‌کان نه‌که‌نو لی‌یان ده‌ترسن؟! نه‌مه‌ش عه‌قل نایگرێ، به‌تایبه‌تی له‌و سه‌رو به‌نده‌دا که نه‌م نایه‌تانه‌ی تیدا هاتونه‌ خواری، که ریکه‌وتی سه‌رده‌می دوا‌ی رزگار کردنی مه‌که‌که ده‌کا، نه‌و رۆژگاره‌ی قه‌لای شیرکو کوفر به‌ته‌واوی تیک روخینرا بوو، خۆ موسولمانه‌کان له‌کاتی‌ک دا خۆیان بی هی‌زو دوژمنانیان به‌هیز بوو به‌و په‌ری فیدا‌کاریو گیان‌بازیه‌وه دژی موشریکه‌کان ده‌جه‌نگان، هیچ ترسو خۆپاشدانو خۆشاردنه‌وه‌یه‌کیان له‌چوون بۆ جه‌نگ نه‌بوه، نه‌دی چۆن دوا‌ی نه‌وه‌ی به‌هیز بوونو مه‌که‌کیان نازاد کردو موشریکه‌کان بی هی‌زو په‌رته‌وازه بوونو شکۆمه‌ندیان نه‌ما، لی‌یان ده‌ترسن؟! که‌وابی ده‌بی بلیین: په‌روه‌ردگار دوا‌ی هی‌نانی نه‌و سی هۆکاره‌ گرنگه‌ هه‌ریه‌کی‌کیان به‌ته‌نیا ده‌بی‌ته مایه‌ی پتوبوونی جه‌نگان له‌دژی موشریکه‌کان، روی خیطاب ده‌کاته موسولمانه‌کانو پتیان ده‌فرمو‌ی: موسولمانینه! دوا‌ی ده‌سته‌به‌ر بوونی نه‌م به‌لگه به‌هیزانه‌و هاتنه‌ دی نه‌م سی هۆکاره سه‌ره‌کی‌یانه، هیچ شتی‌ک نیه‌ نیه‌و له‌شهر کردن له‌گه‌لیان بگه‌په‌ته‌وه جگه له‌ترسان لی‌یانو نه‌و‌یران بۆ جه‌نگان دژیان!! ده‌ی نه‌گهر هۆی شهر نه‌کردنتان دژیان، ترسان لی‌یانه، نه‌وه خودا شیواو تره به‌ته‌و لی ترسانه‌و حه‌ق

وایه لهو بترسن! نه گهر ئیوه پرواتان پتهوه و دلنیاں له راستو دروستی نایین ده بی همر له خودا بترسنو بهس! همر نهو شیایو لی ترسانو تهقوا بۆ کردنه، خو ئیوه به چایو خۆتان بینیتان چۆن خودا یارمه تی دان، له چهند شهرو جهنگ دا کۆمه کی پی کردن، له کاتی که دا ئیوه بی هیزو که مدهست بوون دوژمنه کاتان زۆرو به هیز بوون.

نهم نایه ته ناماژێ تهوهی تیدایه که موسولمانی راستو پروا پتهو ده بی له هه موو کهس نازاترو دلیرتر بی، نابی جگه له خودا له کهسی تر بترسی!

نه مجار پاش ناراسته کردو هینانی نهم به لگانه له سهر پیوستبوونی شهپر کردن دژی موشریکه کازو پووجه لکردنه وهی همر کۆسپو ته گهریده ک که بۆنی تهوهی لی بی له گه لیان نه جهنگین، فهرمانیکی بی پیچو په نا ناراسته ی موسولمانان ده کاو ده فهرموئ: ﴿قَاتِلُوهُمْ﴾ نهی موسولمانینه! دهست بکه نه به شنه دژی نهو کافرا نه، له گه لیان بجهنگین، ههل له کیس خۆتان مده دن، ئیوه، نه گهر شهپریان له گهل بکه نو دژیان بجهنگین ﴿يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيِّدِيكُمْ﴾ خودا به دهستی ئیوه سزایان ده دا، ﴿وَيُخْزِهِمُ﴾ ریسوایان ده کا به هۆی کوشتنو به دیل گرتنیانو تیشکاندنیا ن، ﴿وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمُ﴾ ئیوهی خاوه ن باوه ر زال دیکا به سهر نهو موشریکه نه دا ﴿وَيُشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ﴾ داخی دلی خیل و هۆزکی موسولمان سارپژ ده پکا؛ که بریتی بوون له هۆزی خوزاعه؛ که هاو په یمانی پیغه مبه ر بوون، زۆریان خه فته تو زوخوا له موشریکه کانی مه که که خواردبوو، گه لی نازارو ته شکه نه دیان لی بینیبوون..

﴿وَيَذْهَبْ غِيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ موجهید ده فهرموئ: خه مو خه فته تی دلی نهو موسولمانانه لایه ری که له موشریکه کانه وه پییان گه ییشتبوو، غه دریان لی ده کردن، خیانه تیان ده رحه ق ته نه جام ده دان، نازاریان ده دان، یان کینه و جه خاری دلتان لایه ری، نهو داخو که سهره ی ناو دلتان که به هۆی خراپه کاری موشریکه کان پهیدا بویو سارپژ بکا، خوشی و گه شه بکه و ته ناو ده رووتانه وه. نیبنو عه بیاس ده فهرموئ: نهو قه ومه چهند که ساتیکی په مه نی بوون، هاتنه مه که که موسولمان بوون، له لایه ن دانیشتوانی مه که که وه نازارو

نه‌شکه نه‌جیه‌کی زۆر دران، خه‌به‌ریان بۆ پیغه‌مبهر ﷺ نارد شکوای حالێ خۆیان کرد، پیغه‌مبهر ﷺ فرمووی: مزگینی بئی نه‌وه‌نده‌تان نه‌ماوه رزگارین، نه‌مجار ده‌فرموئی: ﴿وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ﴾ نه‌مه رسته‌یه‌کی سه‌ریه‌خۆیه‌و عه‌طف نیه، واته که سائیک که بیه‌وئ هیدایه‌تیاں ب‌داو رینمویییاں بکا بۆ نیمان هی‌نان، به‌م ره‌نگه‌ برپئ له‌دانیشه‌توانی مه‌که‌که تۆیه بکه‌نو واز له‌کوفرو بیدینی بینن، بی‌گومان سه‌رکه‌وتنی موسولمانان وا له‌برپئ موشریکو کافر ده‌کا که نیمان به‌ینن، چاوی دل‌یاں بکرته‌وه به‌تایبه‌تی که ده‌بینن موسولمانان به‌هۆی کۆمه‌کی خوداوه سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست دینن، هه‌ست ده‌که‌ن که هی‌زیک جیا له‌هی‌زی ئاده‌میزاد پشتگیریان ده‌کا. به‌ناشکرا دیارده‌ی نیمانو باوه‌پ له‌هه‌لۆیستیان دا به‌ده‌ر ده‌که‌وئ، بی‌گومان نه‌مه به‌فیعلی روی دا؛ نه‌وه بوو: کۆمه‌لێک له‌موشریکه‌کانی مه‌که‌که موسولمان بوونو دوا‌یی خزمه‌تی نی‌سلامیشیان کرد، وه‌کوو نه‌بو سوفیان، عی‌کریمه‌ی کو‌ری نه‌بو جه‌هل، سوله‌یمی کو‌ری نه‌بو عه‌مر. به‌مه‌ش موسولمانه تی‌کو‌شه‌ره‌کان پا‌داشته‌ی جیه‌ادو ماندو‌بوونی خۆیان ده‌ست که‌وتو ئایینی نی‌سلامیش به‌موسولمانبوونی نه‌مانه هی‌زو توانای زیاد‌ی کردو جه‌ماوه‌ری زۆر بوو. ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خودا زانایه‌و ده‌زانئ چی بۆ به‌رژه‌وه‌ندی به‌نده‌کانی به‌سووده، ده‌زانئ سه‌ره‌نجامی کاره‌کان به‌چی ده‌گاوه سه‌ره‌تا شار‌دراوه‌کان چیا‌ن لی وه‌دی دی. لی‌زانو دانایه، نه‌خشه بۆ ناکامی کردارو جه‌م جو‌له‌کانی ده‌کی‌شی و له‌هه‌موو کردارو گو‌فتارێکی دا هه‌کیه‌و لی‌زانه، هه‌چ کارو کردارێکی بیه‌وده نیه، چی بوئ ده‌یکاو چ برپارێکی مه‌به‌ست بئی ده‌یدا، دادپه‌روه‌ره‌و هه‌رگیز سه‌تم ناکا، هه‌ر شتێک حیکمه‌ت داخوا‌زی نه‌بئی نایکا، پا‌داشو سزای هه‌موو ئاده‌میزادێک له‌سه‌ر کرده‌وه‌کانی ده‌داته‌وه، چاکه به‌چاکه‌و خراپه به‌خراپه.

به‌تاقیکردنه‌وو له‌بۆته‌دانی موسولمانان و پا‌ک‌کردنه‌ویان

له‌بێگانه‌و چل‌کاو‌خۆر

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

نایه‌ته‌کانی پێشوو هه‌لنانی موسولمانانیا تیدا بوو بۆ جیهاد و جه‌نگان
دژی نه‌و موشریکانه‌ی په‌یمانی خۆیان شکاند، ئه‌م نایه‌ته‌ی نێه‌ش
هه‌لناتیکی تره‌ بۆ نه‌وه‌ی موسولمانان خۆیان له‌بۆته‌ بده‌نو و موحاهیدی
دلسۆزو خانین لێک جیا‌بکه‌نه‌وه‌.

به‌لێ ده‌بوو موسولمانان به‌گشتی دژی هه‌موو موشریکه‌کان جیهاد
بکه‌ن، ده‌بوو هه‌موو په‌یمانه‌کانیان به‌سه‌ردا بده‌نه‌وه‌، موسولمانان هه‌موو،
به‌لێ ده‌بی هه‌موویان له‌به‌رامبه‌ر موشریکو خودانه‌ناسان دا یه‌ک‌پ‌یز بوه‌ستن،
ده‌بوو پا‌کو پیس لێک هه‌لهاوێرن، رازو نیاز ده‌ریکه‌ون، په‌رده‌له‌سه‌ر خاتینان
وه‌لا بنه‌ی، نه‌وانه‌ ده‌ریکه‌ون که‌ موسولمانی راستان نین، په‌رده‌ له‌سه‌ر
پروییانوویان هه‌لبه‌رته‌وه‌؛ نه‌و پروییانوانه‌ی برێک به‌ناو موسولمان
ده‌یانخستنه‌رو بۆ په‌یوه‌ندی کردن له‌گه‌ڵ موشریکه‌کان، نه‌وانه‌ ده‌ریکه‌ون که‌
دۆستایه‌تی موشریکه‌کان ده‌که‌ن به‌بیانووی خزمایه‌تی یان به‌ره‌وه‌ندی تر.
نیه‌ر باری نه‌وه‌ نه‌ما چیدی چاو‌پۆشی له‌و جاشانه‌ بکری که‌ ده‌سکیسی دۆژمن
بوونو نه‌لقه‌ له‌گویتی موشریکه‌کان بوون، ده‌بوو جارێ لێک جیا‌بوونه‌وه‌و لێک
داب‌ران له‌تیوان کوفرو نیسه‌لام دا هه‌لبه‌ری، بۆ نه‌وه‌ی نیازی شه‌ی‌ردراوه‌ی ناو
دلی دل کرمییان ده‌ریکه‌وی. نه‌وانه‌ ده‌ریکه‌ون که‌ مه‌صله‌حه‌ت‌په‌رست‌و
په‌یوه‌ندی خۆیان له‌گه‌ڵ کافره‌کان بۆ به‌ره‌وه‌ندی تایبه‌تی دنیایی و مشه‌خۆری
په‌ره‌ پێ ده‌ده‌ن. جا بۆ رێگه‌گرتن له‌م جو‌ره‌ که‌سانه‌ ده‌فه‌رموی: ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ

ان تتر کوا؟ واتہ: نہری موسولمانینہ! نہوہ بؤچی شہر لہ گہل نہو
موشریکانہ ناکہن کہ پیمانیان شکاندو دہستدرژیان کردہ سہرتانو پابہندی
وادہو بہلینی خویان نہبوون، بؤچی پیتان وایہ نہی موسولمانینہ! کہ نیتوہ
ہر ناوا وازتان لی بیندریو پاشگوی بخرنو ہیچ تاقیکردنہوہو بؤتہدانو
نہزمونیکتان لہ گہل دا نہنجام نہدری؟ دہلیی بہتہمانین کہ لہریگہی
جیہادو تیکڑشانہوہ بہتاقی بکریٹہوہ، کہ لہراستی دا جیہادو جہنگان دڑی
موشریکہکان باشرین تاقیگہو بؤتہیہ بؤ لیکت جیاکردنہوی راستو درو، بؤ
دہرخستنی موسولمانی راستالو دورووی بہناو موسولمان، بہجیہاد
دہردہکھوی کی موجاہیدو مالہبخشو گیان لہسہر مستہ.

نایا بہخدیالی خوتان ناوا پاشگوی دہخرنہو فہرمانتان پی ناکری
بہجیہاد کردن؟؟ ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ﴾ واتہ: وہلحال
لہتیوہ شتیکی وای نہخستوتہ رو کہ موجاہیدی راستو دلستوز لہچہکداری
دوروو دہروون نہخوش جیا بکاتہوہ، کہ ہیشتا خودا لہتیوہ کڑمہلیکی
نہہیناوتہ سہرمہسہرحی ژیان کہ جیہاد دہکمنو بہخہلکی نہناساندون؟!
ہیشتا جیہادکمر تیکڑشہری دلستوز لہتیوہ پیدانہبوہ، ﴿وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ﴾ ہمدروہا جگہ لہخوداو

۱ ماموستا مہلا عہدولکھریم لہتہفسیری تہم ثایہتہدا دہفہرموی: واتہ:
نایا تیوہ گومانتان وایہ ہمروا بہرہلا بکریٹن، وہ داوای جیہادو زہحمت
کیشتانتان لی نہکری؟ وہ ہیشتا تیوہ لہریگہی خودادا کاریکی واتان
نہکردبی خودا پیلی خوش بیو جیہادیکتان نہکردبی لہبہر
بہرزکردنہوی کہلیمہی حہق داو عیلمی خودا تہعہللوقی نہبہستبی
بہکردوہیہکی وہاوہ شیاوی تہقدیر بی؟ بہو کہسانہوہ کہ نہوہندہ
موخلیصنو ساغن لہخزمہتی دونیا کہ غہیری خوداو پیغہمہری خوداو
موسولمانہکان کہسی نہکردبی بہمہحرہمی نہسراری خوی بؤ نہوہ کہ
باسی حالی موسولمانہکانی بگہیہنی پییان، وہ لہنہسراری ناو نیسلام
ناگادار بن، وہ بزائن کہ خودا ناگادارہ لہسہر نہوہی تہیکہن. تہفسیری
نامی ج ۱۸/۴.

پیغه مبهری خوداو موسولمانان که سی تریان نه گرتووه به دۆست، نه بوونه چلکاوخوری موشریکه کانو ناچن هه والو نهی نی موسولمانان بگه یه نن به کافره کان، به لکو نهوان به ناشکراو به نهی نی بۆ خوداو پیغه مبهری خودا ده چارین، خۆیان جیا ده که نه وه لهو دوو پرووه به ناو موسولمانانه: که هه می شه هه ولی نه وه یانه سیاسه تو نهی نی موسولمانان یزانو بیگه یه ننه کافره کان ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ خودا هه موو کاتی ناگادارو زانی به کردارو گرفتار تازو سزاو پاداش تان دهاته وه. پیوسته نه وه یزانین که مه به ست به ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ نه وه نیه نه فی زانیاری خودا بکه ین، نه چین وه کوو هیشامی کوری عه بدولحه کهم بلین: خودا تاشته که نه یه ته باز نه ی بوونه وه نایزانی وه کوو نهو ظاهیری نایه ته که وه ربگرین..

به لکوو مه به ست له نایه ته که نه فی کردنی زانیاری به که لهو اقبع دا وجودی هیه به لام هیشتا نه هینرا وه ته سر گۆر پهانی ژانی ناده می زادو خودا بۆ رانه نواندن بۆ نه وه ی بیته به لگه له سریان له روژی قیامت دا، نمونه ی نه م نایه ته ده رباره ی له بوته دانی موسولمانان نایه تی کی تره که ده فرموی: ﴿الْم أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا: آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ. وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ، فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا، وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ العنکبوت/ ۱-۳، هه ره به روه نایه تی کی تر هیه ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا، لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ، لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا، وَدُوا مَا عَنِتُّمْ، قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَقْوَاهُمْ، وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ آل عمران/ ۱۱۸.

به کورتی و پوختی په ره ردگار که له وه پیش جیهادی بۆ موسولمانان دانا، لی ره دا دی حیکه مه ته که ی رون ده کاته وه: که بریتی به له تاقیق کردنه وه ی به نده کانی، بۆ نه وه ی ده ری بخا کی به گۆر ده ی فرمانه کانی هه لسو که وت ده کاو کی سه ریچی فرمانه کانی ده کا، نه گینا په ره ردگار له وه پیشو نی ستاو له مه ودواش زاناو ناگاداره به وه ی بووه ده ی...

ثاوه دانکردنه وه و تازه کردنه وه ی مزگه وته کان
 مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ
 بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿۱۷﴾
 إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
 وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ
 الْمُهْتَدِينَ ﴿۱۸﴾

نیبنو نه بی حاتم له نیبنو عه بیاسوه دهر باره ی هژی هاتنه خواره وه ی
 نه م نایه ته وای ته خریج کردوه، ده لی: که روژی به در عه بیاس به دیلی گیرا،
 خوی هه لئایمه وه گو تی: جا نه گمر نیوه ده ست پیش خهریتان کردوه و پیش نیمه
 موسولمان بوونو کوچتان کردوه و جیهاد تان کردوه، نه وه بیگومان نیمه
 که عبه مان ثاوه دان کرد و ته وه، ناومان داوه به حاجیان، به مالی خۆمان دیلمان
 کرپوه ته وه و نازادمان کردوه، نیتر پهروه ردگار نه م نایه ته ی ناره خوار ی و
 فرموی: ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ...﴾

له ریوایه تی کی تر دا هاتوه: ده لی: روژی به در کوچکارانو یارمه تیده ران
 رویمان کرده دیلی قوره یشو تانه و ته شریان لیدان که موشریکو بی باوه رن،
 عه لی کور ی ته بو تالیب به توندی لؤمه ی عه بیاسی کرد: که دژی پیغه مبر
 جهنگاوه، صیلله ی ره حمی پچراندوه. نه ویش و تی: نیوه خراپه کانمان به رودا
 ده ده نه وه، باسی کاره باشه کانمان ناکمن، تیمامی عه لی فرموی: جا بو
 نیوه کاری باشتان هیه؟ نیتر دیله کان ده میان کرایه وه و و تیان به لی: نیمه
 له نیوه پاداشمان گه وره تره، نیمه که عبه: که مالی خودایه ثاوه دانمان
 کرد و ته وه، پاسه وانیمان کردوه، دهر که وانو مجه وری بووین، ناومان داوه

بہ حاجیان، دلی ہزارمان بہارہی خومان نازاد کردہ، نیتہر نہم نایہتہ ہاتہ خواری کہ رتدانہوہی قسہکانی عہبباسو نہوانی تری تیدایہ.

پہیوہندی نہم نایہتانہش بہنایہتہکانی پیشوہوہ نہوہیہ: دواۓ نہوہی یزدان لہسہرہتای سورہتہکہ دا بہراتہتی خوۓو پیغہمبہرہکہی راگہیانڈو جوہرہا فہضیحتو خراپہکاریہکانیانۓ باسکردن، کافرہکان نارہزایی خویان دہرپری و تیان: نہم بہراتہتو دہسبہردار بوونہ رہوا نیہ، نیتہ شیایو نہم سوکایہتی پیگردنہ نین، چونکہ نیتہ رہوشتی جوانمان تیدانو پیاوہتیمان زورہ، نمونہیکہ لہرہوشتی جوانمیرانہمان نہوہیہ: کہعہبہمان ناوہدانکردوٹہوہو چاودیری دہکہین. نیتہر بہم نایہتانہ پہروہردگار رہدی دانہوہ..

لہلایہکی ترہوہ گونجاویو کہ پاش بہسہردا دانہوہی پہیمانہکہ بو کافرہکانو جاری لیک داپرانو دہستہردار بوونیان، نیعلانی نہوہ بکری کہ نابۓ لہکہعہدا بتپہرستی بکری، مافی نہوہیان نہدریتی: کہچی دی موشریکہکان چاودیری مالی خودا بکہنو خویانی پیوہ ہلہبکیشن!!
دہفہرموی: ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ نابۓو ناگونجیو رہوا نیہ بو نہوانی بتپہرستو ہاوہل بو خودا بہرہوا دہزانن، مزگوتہکانی خودا - کہ کہعہ یہکیکیانہ - ناوہدان بکہنہوہ، نابۓ ریگیہیان پی بدری عیبادہتی پوجی خویانی تیدا نہنجام بدہن، مافی نہوہیان نیہ سہروکاری کہعہ بکہنو مجیورو دہرکہوانو ناوہدہری بن، نابۓ بو حہجو عہمرہش بچنہ ناویو تہوافی بکہن، چونکہ نہوان ﴿شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ﴾ بو خویان شایہدی کافریتی خویان دہدہن: بہم جوہرہ بت دہپہرستن، بہروتو قوتی تہوافی کہعہ دہکہن، ہمر کہ سورپیک بہدہوری کہعہدا دہدہن سوژدہ بو بتہکانیان دہبہن.

نہوان بہگوفتارو کردار موشریکنو کافرن، نہوہبوو: بہگوفتار دہیانگوت (لَبَيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، إِلَّا شَرِيكَ هُوَ لَكَ تَمْلِكُهُ وَمَا لَكَ) نہمہ بہگوفتار شایہتیدانہ لہسہر خویان بہکوفر، بہکردہوہش نہوہبوو: بتیان دہپہرست.

لہرستی دا تہوان بہم گرفتارو کردارانہیان دوو شتی دژ بہیہ کیان لہ خودا
کۆکردبہوہ، دوو شتی لہ گہل یدک نہ گونجاویان خستبہوہ تہک یدکترہوہ: کہ
عہقل نہ یدہ گرت، ناوہ دانکردنہوہی کہ عہوہ پروا نہ بوون پی؟

﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ، وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ تہو خودانہ ناسہ
ہاویہ شبہ یداکمرانہ، بہ ہوی شیرکنو کوفرہ کیانہوہ، کردہوہ کانیان پووج
کراوہ تہوہ، رۆژی قیامت چ سوودو قازانجی لی نایینن، تہوان لہ ناو دۆزہخ
بۆ ہتا ہتایہ دہ میئنہوہ، کردارو ہلوتستیان ہیئندہ ناجونمیرانہیہ،
تاوانہ کیان ہیئندہ گہورہو بہ سامہ سزای دادوہ رانہ بۆیان تہوہیہ لہ ناو ناگری
دۆزہخ دا بمیئنہوہو لی دہرنہ چن. نمونہی تہم نایہ تہ لہ بارہی سوود
وہرگرتن لہ کردہوہ تہم نایہ تاندن ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَعْلَمُونَ﴾ الانعام/۸۸، یان ﴿وَقَدَّمْنَا إِلَىٰ مَاعِطِلُوا مِنْ عَمَلٍ، فَجَعَلْنَاهُ
هَبَاءً مَّنْثُورًا﴾ الفرقان/۲۳، یان ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ: لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ، وَلَتَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ﴾ الزمر/۶۵، جا کہ نہ فی تہ ہلیہ تی ناوہ دانکردنہوہو
سرپرشتیکردنی مزگوتہ کانی خودای لہ موشریکہ کان کردو تہو مافہی پی
رہوا نہ بینن؛ لہم نایہ تہی دواپی دا تہو مافہ بۆ بہندہ خودا پرستہ کان دہست
نیشان دہ کاو دہ فرموی: ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنِ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ نہوہ کوو شیای ناوہ دانکردنہوہو سرپرشتیکردنی مزگوتہ کانن
نیلا کہ سانیک کہ پروایان بہ تاکو تہ نہایی خودا بی، پروایان بہ زیندو
بوونہوہو ہاتنی رۆژی قیامت ہبی، کہ سیک چاودیریکردنی کابہو مالی
خودایہ کہ پروای تہوای بہ تاکو تہ نہایی خودا بی، تیمانی بہ رۆژی قیامت
ہبی، ﴿وَأَقَامِ الصَّلَاةَ﴾ نوژہ کانی بہریکنو پیکی نہ انجام بدا، ﴿وَأَتَى
الرَّكَاةَ﴾ زہ کاتی مالو سامانی بہ گویرہی شہری خودا دہریکاو پیدا بہو
کہ سانہی کہ شیای زہ کات پیدانن.

﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ﴾ جگہ لہ خودا لہ کہسی تر نہ ترسی، ہیچ
مہ خلوقاتیک گیانلہ بہر بی، یان بی گیان بی بہ خودا نہ زانیو بہ ندایہ تی بۆ

نه‌کاو لی‌ی نه‌ترسی، چونکه له راستی‌دا جگه له خودا که‌س زیانو قازانجی به ده‌ست نیه، همر سوودو قازانجیک خودا مه‌یلی لی نه‌بی ناگا..

ده‌قه‌که باسی برپا به پیغه‌مبهری نه‌کرد چونکه برپا به پیغه‌مبهری پیغه‌مبهرایه‌تی ده‌که‌وێته چوار چێوه‌ی نه‌نجامدانی نوێزو زه‌کاتدانه‌وه، نوێز کردنو زه‌کاتدان له‌که‌ستیک وهرده‌گیری که برپای به پیغه‌مبهر هه‌بی. ﴿فَعَسَىٰ أَوْلٰئِكَ اَنْ يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ﴾ نه‌مجار نه‌وانه‌ی که نه‌و ره‌وشتانه‌یان تێدانو خاوه‌نی نه‌و کاره په‌سەندانه‌ن نه‌وانه له‌پێری هیدایه‌تدراوه‌کان، رێنموونیان وهرگرتوه، رێبازی خودایان گرتۆته به‌رو، شیاری پاداشی باشو به‌هه‌شتن، کردوه‌کانیان به‌فیرۆ ناپوا، همر نه‌وانه له‌پێری هیدایه‌تدراوان؛ نه‌ک نه‌وانه‌ی موشریکو گومران، هاوه‌ل بۆ خودا داد نه‌نێزو برپایان به‌په‌یامی پیغه‌مبهر ﷺ نیه،، سووچه بۆ طاغوتو بتو سه‌نه‌م ده‌بنو نه‌مجار برپێ خزمه‌ت پیشکه‌شی مه‌سجیدو لحه‌رام ده‌که‌نو خۆیان به‌خواه‌نو سه‌رپه‌رشتیاری ده‌زانن!

وشه‌ی (لعل)و (عسی)و نه‌م جوړه وشانه که له‌خوداوه صادر بوون نابێ له‌سه‌ر مانای خۆیان مانا بکړن، چونکه (عسی) بریتییه له‌گومان بردن به‌په‌یدابوونی شتیک که هۆکاره‌کانی هاتبته‌ دی. ده‌ی بۆ خودا ناگونجی گومان به‌کار به‌یئری، چونکه هه‌موو شتیک لای خودا نومايانه، هیچ شتیکێ لی نادیار نیهو حه‌قیقه‌تی هه‌موو شتیک به‌ته‌وپه‌ری زانینه‌وه ده‌زانس! که‌وابوو: نه‌م جوړه وشانه له‌لایه‌ن خوداوه بۆ شتی قه‌تعی به‌کار ده‌هیندرن گومانو دوودلیو هیوایان تێدا نیه!

ده‌ی بۆ په‌روه‌ردگار وشه‌ی (عسی)ی به‌کار هیئا؟ له‌وه‌لام دا ده‌لێن: بۆ نه‌وه‌ی ناماژه‌ی نه‌وه‌ی تێدا بی که کافره‌کان هیوا برپا بن له‌سوود بینین له‌کرده‌وه‌کانیان، به‌هیوای نه‌وه نه‌بن روژی قیله‌ت سوود له‌کرده‌وه‌کانیان ببینن، چونکه له‌کاتیک دا پاداشی موسولمانان له‌سه‌ر کردوه‌کانیان له‌بابی خۆف و ره‌جادا بی، ده‌بی کافره‌کان به‌ج عه‌قلو هۆشیکه‌وه به‌ته‌ما نه‌وبن: که سوود له‌کرده‌وه‌کانیان ببینن، چۆن خۆیان به‌هیدایه‌تدراو ده‌زاننو دلنیا له‌وه‌ی که روژی قیامه‌ت به‌مراد ده‌گهن!

پیغمبر ﷺ لهچند فرموده‌یه‌ک دا جه‌خت له‌سمر نه‌وه ده‌کاته‌وه که ده‌بی سهریره‌شتیکاران‌ی مزگه‌وتو ناوه‌ندانکه‌ره‌وانی مالی خودا نه‌وه که‌سانه‌بن که نه‌و پینج ره‌وشتانه‌یان تیداین که نایه‌ته‌که باسی کردن. نه‌وه‌تا: شه‌یخان‌و تیرمیزی فرمودیه‌ک له‌نیمامی عوسمانه‌وه ریوایه‌ت ده‌که‌ن ده‌فرموی: له‌پیغمبر ﷺ ژنهرت ده‌یفرموی: (مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ) که‌سیک له‌بهر خاتری خودا مزگه‌وتیک دروست بکا، به‌م کاره‌ی مه‌به‌ستی ره‌زامه‌ندی خودا بی، پدروهر‌دگار له‌به‌ه‌شت دا خانوکی بز بنیات ده‌نی.

هه‌روه‌ها نیمامی نه‌حمده له‌تنبو عه‌بیاسه‌وه فرموده‌یه‌ک به‌مه‌رفووعی ریوایه‌ت ده‌کاوه‌ده‌فرموی: (مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا وَلَوْ كَمِضْحَصِ قُطَاةٍ لِبَيْضِهَا، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ) که‌سیک له‌بهر ره‌زامه‌ندی خودا مزگه‌وتیک بنیات بنی، ده‌ستی له‌بنیات نانی مالی خودادا هه‌بی باب‌ه نه‌ندازه‌ی شوینی هیلکه‌ی مراوی‌یه‌کیش بی، خودا له‌به‌ه‌شت دا خانوکی بز بنیات ده‌نی. فرموده‌یه‌کی تر هه‌یه، حاریشی کوری نه‌بو توسامه‌وه نه‌بو ششه‌یخ به‌سه‌نه‌دیکی لاواز له‌ته‌نه‌سه‌وه ریوایه‌ت‌یان کردوه. ده‌فرموی: (مَنْ أَسْرَجَ فِي مَسْجِدٍ سِرَاجًا، لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ وَحَمَلَةُ الْعَرْشِ تَسْتَغْفِرُونَ لَهُ، مَا دَامَ فِي الْمَسْجِدِ ضَوْءٌ مِنْ ذَلِكَ السِّرَاجِ) که‌سیک چرایه‌ک له‌مزگه‌وتیک هه‌لبکا، رونا‌کایی‌یه‌ک بخاته مزگه‌وتیکه‌وه تا رونا‌کایی نه‌وه چرایه له‌و مزگه‌وته دا هه‌بی فریشته‌وه هه‌لگرانی عهرش داوای لیخو‌شبوون بز نه‌و کابرایه ده‌که‌ن...!! ته‌مه له‌باره‌ی ناوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی ماد‌دیسه‌وه. له‌باره‌ی ناوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی مه‌عنه‌ویشه‌وه فرموده‌ی پیغمبر ﷺ زۆرو زه‌به‌نده‌ن: نه‌وه‌تا: شه‌یخان‌و هی تریش له‌ته‌نه‌سی کوری مالیکه‌وه ریوایه‌ت‌یان کردوه ده‌فرموی: پیغمبر ﷺ فرموی: (إِنَّمَا عُمَارُ الْمَسَاجِدِ هُمْ أَهْلُ اللَّهِ) هه‌ر خوداپه‌رستان‌و خو‌شه‌ویستانی خودا مزگه‌وته‌کان به‌خوداناسی تییان دا ناوه‌دان ده‌که‌نه‌وه.

نیمامی نه حمده و شیرمیذی و ئیبنو ماجه و حاکمو ئیبنو مهرد وهیهی له ته بو سه عیدی خودرییه وه ریوایه ت ده که ن که پیغه مبر ﷺ فدرموویه تی (اِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ، فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ) همرکاتی دیتان پیاو خوی به مزگه وته وه گرتوه وه هاموو شوی مزگه وت ده کا، نه وه شایه تی بو بدن که خاوه نی بروایه و نیمانداره. نه مجار نایه تی ﴿اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ ی خوینده وه...

طه برانی له موعجه مولکه بیر دا له ئیبنو مه سعود وه ریوایه ت ده کا ده لی: پهروه ردگار ده فدرموئ: (اِنَّ بَيْوتِي فِي الْاَرْضِ الْمَسْجِدِ، وَاِنْ زُوَّارِي فِيهَا عُمَارُهَا، فَطُوبَى لِعَبْدٍ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ زَارَنِي فِي بَيْتِي، فَحَقٌّ عَلَيَّ الْمَرْوَرُ اَنْ يُكْرِمَ زَائِرَهُ) نهم حه دیته همرچهند زه عیفه، به لام وه کوو گوتراوه: حه دیثی زه عیف له فعضائیلی نه عمال دا کاری پی ده کری.

هه طه برانی له موعجه مولکه بیر دا فدرمووده یه کی تری زه عیف له ئیبنو مه سعود وه ریوایه ت ده کا، ده لی: (له ناخرزه مان دا کۆمه لیک له نۆمه تی من دینه ناو مزگه وته کا نو به ده وهه تییان دا داده نیشن، باسو گو فتو گوژیان هه ریاسی دونیایه، باسی خۆشه ویستی دونیایه، له ته کیان دامه نیشن، خودا نیشی به وان نیه و کرده وه کانی نه وانی ناوی). له ریوایه تیکی تردا هاتوه: ناخاوتن له مزگه وت دا چاکه ده خواو له ناوی ده با وه کوو چۆن ناژهل پۆشو په لاش ده خوا.

پیویسته ناماژه به نه وهش بکهین که دروسته کافرو خوانه ناس به کار بهیندرتن بو دروستکردنی مزگه وت، دروسته کاری بینا کردنو نه ققاری و سپیکاری و دامه زراندنی نامیری کاره بیایی و نهم جوژه شتانه به وان نه نجام بلری.

نه وهی که دروست نیه به کافر بسپیردری نه و شتانه ن که په یوه ندییان به سه ره رشتی کردنو هه لسو پرانی کارویاری ئیداری و نایینی مزگه وته. رایه کی زه عیفیش هه یه ده لی: کافر به هیچ جوړی و به هه مره به ستیک بی نابی توخنی مزگه وت بکهوی!؟.

گه‌وره‌یی نیمان به‌خوداو به‌روژی قیامتو گه‌وره‌یی جیهاد

له‌پیناو نایینی خودادا

﴿ أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴾ (۱۶) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ
﴿ ۱۷ ﴾ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا
نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿ ۱۸ ﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿ ۱۹ ﴾

هوی هاتنه خواره‌وه‌ی نایه‌تی (۱۹) وه‌کوو موسلیبو نیبنو حیبانو نه‌بو
داود له‌نوعمانی کوپی به‌شیره‌وه ریوایه‌تیاں کردوه؛ نه‌وه‌یه: نوعمان ده‌لی؛ من
له‌گمل چند ه‌اوه‌لیک لای مینبیری پیغه‌مبیر ﷺ وه‌ستابوین، پیاوکیان
وتی: نیتر من پاش نه‌وه‌ی نیمانم هیناوه جگه له‌تاودان به‌حاجییاں هیچ
کاریکی تر ناکم، یه‌کیکی تریان وتی: به‌لکوو ناوه‌دانکردنه‌وه که‌عبه خیر
تره، یه‌کیکی تریان وتی: نه‌خیر، به‌لکو جیهاد له‌پیناو نایینی خودادا له‌و
کارانه خیرتره که تیره ناوتان هینان، حذره‌تی عومر لییان تووپه بوو،
فهرمووی: لای مینبیری پیغه‌مبیر ﷺ ده‌نگتان به‌رز مه‌که‌نه‌وه، نه‌و روزه
روژی هینی بوو. جا وتی: که نریژی جومعهم کرد ده‌چمه خزمه‌تی پیغه‌مبیر
ﷺ ده‌باره‌ی نعم کیشه‌یه‌ی تیره پرسیاری لی ده‌که‌م. نیتر به‌روردگار نایه‌تی
﴿ أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ ﴾ تا ده‌گاته ﴿ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ ی
نارده خوار.

فہر یابی لہ تیبنو سیرینہوہ ریوایہ ت دہکا، دہلی: عدلی کوری نہبو
طالب ہا تہ مہککہ بہ عہ بیاسی گوت: نہی مامی خوم! نہری بچی کوج
ناکھی؟ بؤ پیوہندی بہ پیغہ مہرہوہ ناکھی؟ عہ بیاس وتی: من کہ عہبہ
ناوہ دان دہ کہ مہوہ، پارزگاری مالی خودا دہ کہم، مجبوری کہ عہبہ دہ کہم.
نیتہر پمروہ ردگار ثابہتی ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ کی ناردہ خواری.

عہ بدورہ ززاق لہ شعیبی بہوہ، نیبنو جہریری طہ بہری لہ کہ عہبی
قورہ ظلیہوہ ریوایہ تیان کردوہ: دہ لین: طہ لحدی کوری شہیبہو عہ بیاسو
عدلی کوری نہبو طالب ہرہ کہیان خوی ہلدہ نایمہوہ باسی شکومہندی
خوی دہ کرد، طہ لحد وتی: من خاوہنی کہ عہبو کلیل بہدہستی تہم خانوہ
رئزدارہم، عہ بیاس وتی: من ناودیری حاجیانہو تہم تہرکہ پیروزہم
لہ نہ ستودایہ. عدلی وتی: من لہ پیش ہموو کہس دا نوپڑم بہرہو قیبلہ
کردوہو من جیہادم کردوہ. نیتہر پمروہ ردگار ثابہتی: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ
الْحَاجِّ﴾ ناردہ خواری. تہم ثابہتہ پیوہندی بہ ثابہتہ کانی پیشوہوہ ہہیہ، لہم
روہوہ تہواو کہرو شیکمروہوہ بؤ ثابہتی پیشو: تہوہ تا لہ ثابہتی پیشوودا
تہوہی روون کردوہو: کہ ناوہ دان کردنہوہی کہ عہبہ پہ سندی تہ گہر خاوہن باوہر
بیکا، تہم تہرکہ تہرکی موسولمانانہ، تہک ہی موشریکان. تہم جار لہم
ثابہتہ دا تہوہ روون دہ کاتہوہ: کہ نیمانو جیہاد زور باشتن لہو کردہوانہی
کہ موشریکہ کان خویان پیوہ ہلدہ ناو شانازیان پیوہ دہ کرد، کہ بریتی بوون
لہ ناوہ دان کردنہوہی کہ عہبو ناودان بہ حاجیان.

دہ فرموی: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ثابہتہ کہ، یان خطابہ
لہ گہل موسولمانان، یان خطابہ لہ گہل موشریکہ کان؛ بہ گوہری ریوایہتی
نوعمانی کوری بہ شیر خطابہ کہ رو لہ موسولمانانہ کان دہکا. بہ گوہری
سییاقی ثابہتہ کہش خطابہ کہ بؤ موشریکہ کانہ... تہوہی کہ مہبہستہ
تہوہیہ: ثابہتہ کہ رہنگدانہوی خوہلنہوہی دوو لایہنہ: لایہنی موسولمانانو
لایہنی کافرہ کان. چونکہ وہ کوو لہوہ پیش لہوکاری ہاتنہ خواریوہی

نایه‌ته‌کان دا باس‌مان کرد؛ عه‌بیاس که نه‌وسا کافریو خوی هه‌لده‌نایه‌وه‌و
شکومه‌ندییه‌کانی خوی باس ده‌کردن که ناوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی که عه‌به‌و ناو
دابه‌ش‌کردن بوو به‌سهر حاجیان دا.. وه‌کوه‌نه‌خوی ده‌لین: (که‌لام له‌عه‌ذفی
موضافه) (السَّيِّئَاتِ) موضافو نیله‌یه‌یه، موضافه‌که‌ی حه‌ذف کراوه که
وشه‌ی (اهل)ه. واته: نایا نیوه نه‌وانه‌ی ناو دابه‌ش ده‌که‌ن به‌سهر حاجیان داو
که‌عه‌ ناوه‌دان ده‌که‌نه‌وه وه‌کوه نه‌وانه‌یان حلیب ده‌که‌ن که بروایان به‌خودا
هی‌ناوه، بروایان به‌هاتنی رۆژی قیامت هه‌یه‌و له‌پیناو نایینی خودا دا جیهادو
تیکۆشان ده‌که‌ن؟ نایا نه‌م دوو تاقمه له‌فه‌ضلو ریزدا چون یه‌که‌ن؟ یی‌گومان
ناودان به‌حاجیانو ناوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی که‌عه‌ هه‌رچه‌نده کاری په‌سه‌ندن به‌لام
خاوه‌نی نه‌م نیشانه له‌پله‌و پایه‌و به‌رزی دا لای خودا ناچنه ریزی نه‌هلی
تی‌مانه‌وه.

به‌کورتی نابیی نه‌و موشریکانه‌ی ناو به‌سهر حاجیان دا دابه‌ش ده‌که‌ن
بیانیه‌نه ریزی موسوڵمانانی یه‌کتا‌پهرستو خاوه‌ن بپروا به‌هاتنی رۆژی
قیامتو موجهیدو تیکۆشهر له‌پیناو نایین دا، نه‌و دوو تاقمه یه‌کسان نین.
چونکه ﴿لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ﴾ نه‌وانه لای خودا وه‌کوه یه‌که‌ن نینو له‌یه‌که‌ن
ناست دا نین. نه‌ له‌ره‌وشتو نه‌ له‌کرده‌وه‌دا نه‌ له‌دنیاو نه‌ له‌قیامت دا
هاوتا نین. ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ په‌روه‌ردگار گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ن
هیدایه‌ت نادا: که به‌رده‌وام بن له‌سهر سته‌م کردن له‌خویان به‌م جوړه درێژه
به‌کوفری خویان به‌ده‌زو سته‌م له‌غه‌یری خوشیان ده‌که‌ن.

نایه‌ته‌که جه‌خت له‌سهر نه‌وه ده‌کا که نابیی به‌هیچ جوړیک موشریکو
کرده‌وه پوچه‌له‌کانیان به‌خرینه‌ تاسی ته‌رازوی موسوڵمانانو کرداره
په‌سنده‌کانیان. ته‌نانه‌ت به‌یه‌کسانی ته‌ماشاکردنیان سته‌مه‌و به‌سته‌م حلیب
ده‌کړی.

نی‌مان به‌خوداو به‌رۆژی قیامتو جیهادو تیکۆشان به‌گیانو مال له‌پیناو
نایین دا زۆر باشترو گه‌وره‌تره له‌ناودان به‌حاجیانو مجبوری کردنی کابه!
به‌لکو جوداوازی نه‌م دوو جوړه کرداره هه‌ر نایه‌ته ژمارو به‌رامبه‌ری ناکړین!!
نه‌مجار په‌روه‌ردگار پله‌و پایه‌ی تی‌وان موسوڵمانانیش دیاری ده‌کار

ده فمرموی: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نهوانه‌ی پروای ته‌واویان به‌تاکو ته‌نهایی خودا
 هیده ﴿وَهَاجَرُوا﴾ له‌بر خاتری ره‌زامه‌ندی خودا له‌ولاتی کوفره‌وه کۆچیان
 کردوه بۆ ولاتی نیمان و نیسلام ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ﴾ له‌پینا و نایینی خودا دا جیهادیان کردوه و تیکۆشاون، گیانو مالی
 خزیان به‌خت کردوه، تالو سوئرییان چه‌شتوه، چۆره‌ها ته‌نگو چه‌له‌مه‌و
 ده‌ردی سهرییان توش هاتوه، بی‌گومان نه‌وانه ﴿أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾
 پله‌و پایه‌یان زۆر گه‌وره‌تره له‌و موشریکانه‌ی نه‌رکی ناو دابه‌شکردنیان
 له‌نه‌ستو گرتوه، مجبوری که‌عبه ده‌گه‌زو روخاوی چاک ده‌که‌نده جو داوازی
 نیوانیان عاسمان و ریسمانه ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ نه‌وانه، هه‌ر نه‌وانه
 به‌مرز ده‌گه‌زو به‌به‌خته‌وه‌ر حلیب ده‌کرین. هه‌ر نه‌و موسولمانه کۆچکاره
 تیکۆشهرانه به‌فضل و کهرمه‌می خودا به‌خته‌وه‌ر ده‌بزو به‌مرز ده‌گه‌زو پا‌داشی
 کرده‌وه‌ی باشیان وهرده‌گره‌نده. نه‌م به‌خته‌وه‌ری به‌مرز گه‌یشتنه نه‌ویه: که
 ﴿يُسِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾
 په‌روه‌ر دگاریان مزگینی به‌خته‌وه‌رییان ده‌دات‌ی به‌وه‌ی که له‌ره‌حه‌تی خۆی
 ده‌بار‌نیتی به‌سهریان دا، هه‌موانیان ده‌خاته ژیر نه‌و ره‌حه‌ته بی‌پایانه‌وه،
 سه‌ریاری نه‌وه ره‌زامه‌ندی خۆی ده‌کاته سیبهری کامه‌رانی و دایانده‌پۆشی،
 نه‌مه‌ش گه‌وره‌ترین و نایابترین خه‌لاته بۆیان، له‌روژی قیامه‌ت دا ده‌یان‌خاته
 نیو باغو باغات‌ی به‌هه‌شتی جوانو رازاوه‌ی که بۆ نه‌وانی ته‌رخان کرده، له‌و
 به‌هه‌شته دا نازو نیعمه‌تی به‌رده‌وام و نه‌پراوه هیده‌و په‌کیان له‌هیچ ناکه‌وی و
 چیان بوی بۆیان دابین کراوه و ناماده‌یه، بۆ هه‌تا هه‌تایه‌و بی‌پراوه‌و
 کۆتایی هاتن له‌م نازو نیعمه‌ته‌دا ده‌گۆزه‌رینن! وه‌کو له‌نایه‌تیکی تر دا
 ده‌فمرموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا، وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ، وَرِضْوَانٌ مِنَ
 اللَّهِ أَكْبَرُ، ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ التوبة/ ۷۲.

هه‌ردوو پیری فهرمووده موسلیه‌و بوخاری، هه‌روه‌ها تیرمیزی و نه‌سانی
 له‌نه‌بو سه‌عیدی خودرییه‌وه فهرمووده‌یه‌که ده‌گه‌ر نه‌وه که ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ

فهرمووی: په‌روه‌ردگار روی ره‌حه‌تی ده‌کاته به‌ه‌شتیه‌کانو پییان ده‌فهرموئی: نه‌ی دانیش‌توانی به‌ه‌شت! هه‌موویان به‌به‌لئی به‌لئی وه‌لام ده‌ده‌نه‌وه، نه‌مجار ده‌فهرموئی: نایا رازین به‌پادا‌شتی خۆتان؟ هه‌موویان به‌یه‌کده‌م ده‌لێن: خودایه‌! بۆ رازی نین؟ له‌چیمان که‌مه‌؟ شتی‌کت پی به‌خشیوین نه‌دراوه به‌که‌س! نه‌مجار په‌روه‌ردگار ده‌فهرموئی: نه‌من شتی‌کتان پی ده‌به‌خشم زۆر له‌و نازو نیعه‌ته‌ی پیتان دراوه گه‌وره‌تر بی، هه‌موویان ده‌لێن: په‌روه‌ردگارا! ده‌بی چ شتی‌ک له‌م نازو نیعه‌ته‌ گه‌وره‌تر بی؟ ده‌فهرموئی: ره‌زامه‌ندی خۆمتان به‌سه‌ردا ده‌ده‌م و ئیتر له‌نیستا به‌ولاوه‌ قه‌ت لێتان نارازی نابم.

نایه‌ته‌که به‌ناشکرا نه‌وه ده‌سه‌لمینی که جیهادو تیکۆشان وێرای تیمانی پته‌و له‌لامی خودا له‌هه‌موو کرده‌وه‌یه‌ک گه‌وره‌تره‌و هیچ کردارو گوفتاری‌ک نایگاتی، چونکه جیهاد بریتییه له‌گیانو مالبه‌خت کردن له‌پیناو به‌رز کردنه‌وه‌ی وشه‌ی (لا اله الا الله) و بلاوکردنه‌وه‌ی نایینی نیسلام!

پێویسته نه‌وه‌ش بزانی که وشه‌ی (أعظم) له‌نایه‌ته‌که‌ دا که له‌سه‌ر شیوه‌ی (اسم التفضیل) هاتوه مانای زنده‌یی ناگه‌یه‌نی، چونکه نایه‌ته‌که مانای نه‌وه نیه که کافره‌کان پله‌و پایه‌کیان هه‌یه له‌خوار پله‌و پایه‌ی موسوڵمانه موجهیده‌کانه‌وه‌یه. به‌لکو پله‌و پایه‌ی موسوڵمانه‌کان ره‌هاو موطله‌قه، کافره‌کان کرده‌وه‌کانیان پوچ و بێ سووده، نه‌وان له‌دۆزه‌خ داو نه‌وان له‌به‌ه‌شت دا، که‌وابی هیچ موفاضه‌له‌و زنده‌یه‌ک له‌نیوان کافره‌کانو موسوڵمانه‌کان دا نیه چونکه نه‌وان له‌و په‌ری به‌ده‌ختی و چاره ره‌شی دان نه‌مان له‌په‌ری خۆشی و کامهرانی دان.

وازهێنان لەدوستانیه تیکردنی باوک و براو خاوو خێزانی کافرو
 ههلبزاردنی ئیمان و جیهاد به سه ههشت شت دا
 يَتَّابُهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا اٰبَاءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَّاءَ اِنْ اَسْتَحَبُّوْا
 الْكُفْرَ عَلٰى الْاِيْمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُوْنَ ﴿٢٣﴾ قُلْ
 اِنْ كَانَ اٰبَاؤُكُمْ وَاَبْنَاؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيْرَتُكُمْ وَاُمَمٌ
 اٰقَرْتُمْهُمْ وَاَتَجَدُّهُمْ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكِيْنُ تَرْضَوْنَهَا اَحَبُّ اِلَيْكُمْ
 مِّنْ اَللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَجِهَادٍ فِىْ سَبِيْلِهِ فَتَرْبُّوْا حَتّٰى يَأْتِيَ اَللّٰهُ بِاَمْرِهٖ
 وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٢٤﴾

هۆی هاتنه خواره وهی نایهتی ژماره (٢٣). لهم باره وه کولهی ده لای:
 کاتی که پیغه مبهی فرمانی پی کرا به کوچ له مه که مه بو مه دینه پیاوی وا
 هه بوو: به باوک و برا و خێزانی خۆی راده گه یاند: که فرمانی کوچ کردنیان پی
 کرا وه ده بی مه که به جی یێن، جا هی وایان تیدا بوو به بی چه ندو چرون
 ملی رینگای ده گرت به رو کوچی ده کرد، هی وایشان هه بوو: به مال و مندال و
 خزم و که سوکاری راده گه یاند نیتر خێزانی، کوری، کچی، خزم و که سوکاری
 داو نیان ده گرتو پیان ده گوت: بو خاتری خود! چون نیمه به جی دیلی؟ دای
 دی واز له مال و مندالت یینی؟ بو کێیان جی دیلی و به کێیان ده سپیری؟ نیتر
 نه ویش دی نهم ده بوو: وازی له کوچ ده هینا و له گه لیان ده مایه وه. نهم نایه ته
 هاته خوارێ سه رکۆنه ی نهو جوړه که سانه ده کاو ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ...الآيَةَ﴾

ده یاره یی شهواندهش که له مه که مابوونه وه کۆچیان نه کردبوو نایه تی
﴿قُلْ: إِنِ آبَاءُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ تا ده گاته ﴿فَتَرْبُصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ﴾ که مه به ست رزگار کردنی مه که مهیه. هاته خوارئ.

فهریابی له تیبینو سیرینه وه شهویش له عه لی کورئ شهو تالبه وه ریا به ت
ده کا: ده فهرموئ: به چهند که سیکم وت: نهرئ بۆ کۆچ ناکهن؟ بۆچی په یوه ندی
به پیغه مبه ره وه ﷺ ناکهن؟؟ له وه لام دا وتیان: له گهل که سوکارمان
ده مینینه وه، له ناو هوزو مالی خۆمان دا داده نیشین، نیتر نایه تی ﴿قُلْ: إِنِ
كَانَ آبَاؤُكُمْ...الآیة﴾ هاته خوارئ.

په یوه ندی شه کۆمه له نایه ته به هی پیشه وه شه وهیه: که سییاقی نایه ته که
به ره وامه له روت کردنه وه ی ههستی موسولمانه کان له هه موو جو ره
په یوه ندی به ک جگه له په یوه ندی له گهل خودا، هه موو په یوه ندی به ک له دلی
کۆمه لی موسولمانان داده رنئو مشته مالی ده کا بۆ په یوه ندی کردن به خوداو
به دینی خوداو. بانگه وازی ناده میزاد ده کا که واز له ههرچی په یوه ندی
په رژه وه ندی خزمایه تی و له زه ته خوشی هیه به یینن، هه موو شه مانه وه لا
بنرئو له شوینی دا په یوه ندی له گهل خوداو نایینی خودا دا به سترئ. هه موو
خوشی و به رژه وه ندی و په یوه ندی و خزمایه تی بخاته لایه کی ترازو وه،
خۆشه ویستی خوداو پیغه مبه ری خوداو جههاد له پینار نایین دا بخاته لایه کی
تر وه، شه مجار موسولمانان سه رپشک بکا، لایه کیان هه لپژئرن!

به کورتی نایینی نیسلام هاتوو هه فهوومه کان بگورئ، هاتوو شه
راستی به بچه سپینئ که په یوه ندی نایین به هیزترو له پیشترو به رزتره
له په یوه ندی ره گهزو زمانو خزمایه تی، هاتوه جهخت له سه ره شه راستی به بکا:
که به رو بوومی جههاد کاتی که ده سه به ره ده بی، که واز له خۆشه ویستی و
دۆستایه تی موشری که کان بیئ، به ندایه تی کردن بۆ خوداو شوئنه که وتنی
پیغه مبه ره ﷺ به سه ره موو شتیکی ژیان دا هه لپژئری و له ناخه وه ناوتنه یان
بی!! بۆیه به و جو ره و بۆ شه مه به سه ته پیروژه رووی خیطاب ده گاته
موسولمانانو ده فهرموئ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ

واخوانکم اولیاء ﴿ ندی نمو که سانه‌ی پرواتان به تا کتو ته‌نهای‌ی خودا هدی‌ه و نیماتان به پیغهمبر هیناوه، نه‌چن باو کتو براو خزمی موشریکتان بکه‌نه لیپرسراوی خوتانو پابه‌ندی فرمازو ناموزگاریان بینو له‌شهریدا یارمه‌تی‌بان بدهن، بۆ خاتری نموان کۆمه‌گی به‌کافره‌کان بکه‌ن، به‌سهر نه‌پنی موسولمانان دا ناگاداریان بکه‌ن، نابیی له‌خزمو که سوکارو بنه‌مالمو خاوو خیزانتان که سانی‌ک که کافرو خودا نه‌ناسن بیانکه‌نه دوستو سهربرشتیاری خوتانو به‌رژه‌وه‌ندی نموان پیش به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانان بخمن. ﴿ اِنْ اَسْتَحَبُّوا الْکُفْرَ عَلٰی الْاِیْمَانِ ﴾ نه‌گهر نموان کوفریان هه‌لبژاردو شیرکیان به‌باشتر زانی له‌نیسلامو له‌سهر کوفرو ییدینی خویان به‌رده‌وام بوون. ﴿ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْکُمْ فَاُولٰٓئِکَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾ که سی‌ک له‌نیوه کۆمه‌گی له‌کافران داوا بکاو پشتیان بی بیه‌ستی، نموه نموانه له‌و گروها‌نه‌ن که له‌رتبازی راست لایان داوه.

نیینو عه‌یباس ده‌فرموئ: نموانه موشریکن وه‌کوو نموان، چونکه به‌ موشریکه‌کان رازی بوون، رازی بوون به‌کوفر؛ کوفره وه‌کو چۆن رازی بوون به‌فیسق؛ فیسقه...!

نمونه‌ی نهم نایه‌ته نایه‌تیکی تره که ده‌فرموئ: ﴿ اِنَّمَا يَنْهٰکُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِیْنَ قَاتَلُوْکُمْ فِی الدِّیْنِ، وَاَخْرَجُوْکُمْ مِنْ دِیَارِکُمْ، وَظَاهَرُوْا عَلٰی اِخْرَاجِکُمْ اِنْ تَوَلَّوْهُمْ، وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِکَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾ الممتحنة/ ۹.

ته‌مجار به‌روه‌ردگار روی خیطابی ده‌کاته پیغهمبرو ده‌فرموئ: ﴿ قُلْ ﴾ ندی موحه‌مه‌د! بیان بلی: ﴿ اِنْ کَانَ اَبَاؤُکُمْ ﴾ نه‌گهر باو کتو باپیرتان ﴿ وَاَبْنَاؤُکُمْ ﴾ کورو که‌و نه‌تموه‌تان ﴿ وَاِخْوَانُکُمْ ﴾ براو ناموزار مامو خالتان ﴿ وَاَزْوَاجُکُمْ ﴾ خیزانو هاوسه‌رتان ﴿ وَاَمْوَالُ اقْتَرَفْتُمُوهَا ﴾ مالو سامانی‌ک که کوتان کردۆتموه ﴿ وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ کَسَادَهَا ﴾ بازرگانیو مامه‌له‌کردنتان که ترسی بازار و هستانو نرخ شکانی کالاکاتان هدی، ﴿ وَمَسَاکِنَ تَرْضَوْنَهَا ﴾ خانوو باله‌خانه‌کانتان که تییان دا

ده‌هوتنه‌وهو ئیستراحتیان تیدا ده‌کهن. پییان بلئی ته‌گهر ته‌م هه‌شت شتانه‌تان ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ له‌خوداو پیغه‌مبهری خوداو جهاد له‌پیناو نایین دا خوشتر ده‌وی، به‌جۆریک ته‌م خوشه‌ویستییه بیته کۆسپو ته‌گهره له‌بهرده‌م یارمه‌تیدانی پیغه‌مبهر، ته‌وه ﴿فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ چاوه‌پوان بن تا ته‌وکاته‌ی خودا برپاری خۆی ده‌رباره‌ی ئیوه ده‌رده‌کاو سزای بێ نامانی خۆی ده‌نیژی بۆتازو ته‌وکاته‌ی رزگارتان نابێ، ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خودا هه‌رگیز هیدایه‌تی گه‌لو گروژی سنوور به‌زین ناداو، هه‌ر که کاتی سزادانتان هات به‌قوتارتان نادا. ته‌م ده‌ستبه‌ردار بوونو دا‌پرا‌نه له‌کوفرو گرو‌هی موشریکان، هه‌ر ته‌رکی تاک‌ه‌ی کۆمه‌ل نیه‌و به‌س! به‌لکوو ته‌رکی هه‌ره له‌پیشی کۆمه‌لی موسولمانانیشه، ته‌رکی ده‌وله‌تی ئیسلامیشه، دروست نیه‌و نابێ هیچ ئیعتیباریک بۆ هیچ جۆره په‌یوه‌ندیو به‌رژه‌وه‌ندییه‌ک بکری له‌سه‌ر حیسابی بنه‌ماکانی عه‌قیده‌و داخوازیسه‌کانی بیروباوه‌رو پتویستیاتی جه‌هاد!! ده‌بێ هه‌موو په‌یوه‌ندیو به‌رژه‌وه‌ندییه‌ک له‌چوار چپوه‌ی ئیسلام دا حیسابی بۆ بکریو به‌پتوه‌ری ته‌م پیتوری! هه‌موو شتییک ده‌بێ له‌روانگی ئیسلامه‌وه سه‌یری بکریو به‌ته‌رازووی ته‌م بکیشری!

تیلینی:

نایه‌ته‌که که ده‌فهرموئ: ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ...﴾ وا پئی ده‌چی خیطاب بێ بۆ هه‌موو موسولمانان، حوکه‌مه‌که‌شی به‌رده‌وامه‌ تا رۆژی قیامه‌تو جه‌خت له‌سه‌ر ته‌وه ده‌کاته‌وه که ده‌بێ موسولمانو کافر لیک جیا‌بنو نابێ موسولمانان گوئ بیسی فرمانی کافران بن. که له‌نایه‌ته‌که‌ی تر دا ده‌فهرموئ: ﴿قُلْ: إِنْ كَانَ آبَاءُكُمْ...﴾ جه‌خت له‌سه‌ر ته‌وه ده‌کا که خوشویستنی خوداو پیغه‌مبهر ﷺ شتیکی پتویسته‌و کۆپای موسولمانانی له‌سه‌ر چه‌سپاوه، خوشه‌ویستنی خوداو پیغه‌مبهر بریتییه له‌فهرمانبه‌رداری فرمانه‌کانیا‌زو شو‌نکه‌وتنی په‌یامی ئیسلام. چونکه

له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿قُلْ: إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ، فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ آل عمران/ ۳۱.

پیغه مبر ﷺ له فرموده ده که دا فرمویه تی: (لَا يَطْعَمُ أَحَدُكُمْ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ فِي اللَّهِ، وَيُبْغِضَ فِي اللَّهِ، حَتَّى يُحِبَّ فِي اللَّهِ أَبْعَدَ النَّاسِ، وَيُبْغِضَ فِي اللَّهِ أَقْرَبَ النَّاسِ إِلَيْهِ) واته: هیچ کس له نپوه تامی نیمان ناکا ههتا وای لی نهیه تهنها له بمر خاتری خودا خه لکی خوش بدی، له بمر خاتری خودا خه لکی ناخوش بوی. دورترین ناده میزادی له بمر خودا خوش بوی، نزیکترین خزمی خوی له بمر خاتری خودا بدزی..

پهروه ردگار له چهند ههلو مه رجیک داو له چهندان شوین دا

کومه گی به موسولمانان کردوه

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ

فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم

مُذَبِّرِينَ ﴿٧٥﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ

﴿٧٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٧﴾

دهرباره ی هوی هاتنه خواره وهی نایه تی ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ...﴾ بهیه نهی له (الدلائل) دا ریوایه تی کردوه ده لی: روزی حونهین پیاویک وتی: نه مپوه له بمر که می تیناشکیین، ژماره ی جهنگاوه رانی موسولمان (۱۲) دوازه ههزار بوو. پیغه مبر ﷺ نهم به خونازینه ی پی ناخوشبوو، نیتر نهم نایه نه هاته خوار ی. ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ...﴾ (الآیه).

له‌رووی په‌یوه‌ندی نیوان نهم نایه‌ته‌و نایه‌تی پیشوو ده‌گو‌تری: له‌نایه‌تی پیشوو دا په‌روه‌ردگار باسی نه‌وه‌ی فمروم: که پئویسته موسولمانان له‌پیناو به‌رژه‌وه‌ندی نایین دا ده‌ست‌برداری باوکتو براو خزم که سوکاری موشریکیان ببن، له‌هه‌مان کات دا خودا بو‌خوی ده‌یزانی که نهم کاره له‌سهر شانی موسولمانان گرانه، نه‌مجار لی‌ره‌دا نه‌وه‌یان بو‌روون ده‌کاته‌وه: که هه‌رکه‌سیک له‌پیناو نایین دا واز له‌به‌رژه‌وه‌ندی دنیایی بینی، خودا و‌پرای به‌هره‌مه‌ندی قیامت مه‌به‌ستی دنیاشی بو‌فراهم دینی، بو‌نهم‌ش نمونه‌یه‌کیان بو‌دینیت‌ه‌وه: که رژی حونه‌ین جه‌نگاو‌ه‌رانی موسولمانان زور بوون، به‌هیزو ته‌یار بوون، که‌چی که به‌زوری ته‌یاری خویان نازین تیشکان، پاشان له‌کاتی تیشکانو هه‌له‌هاتن دا که له‌خودا پارانه‌وه‌و هانایان بو‌په‌روه‌ردگار برد، خودا به‌هیزی کردنو گروتینی پیدان به‌جو‌ریک توانییان سوپای کوفر بشکینن. ته‌مه‌ش نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که ناده‌میزاد هه‌رکاتی پشی له‌نایین کردو روی کرده دنیا، دینو دنیای له‌ده‌ست ده‌چن. هه‌رکاتی به‌ندایه‌تی ته‌واوی بو‌خودا نه‌نجام دا، لایه‌نی نایینی هه‌لب‌زارد؛ خودا شکومه‌ندی هه‌ردو جیهانی پی ده‌به‌خشی و به‌جوانترین شیوه به‌خته‌وه‌ری دنیاو قیامه‌تی ده‌کا. ته‌مه‌ش وه‌کوو دل‌دانه‌ویه‌ک وا بوو بو‌نه‌وانه‌ی له‌پیناو نایین دا ده‌ست‌برداری خزم که سوکاری موشریکیان بوون، له‌هه‌مان کات دا تیگیان‌دنی موسولمانانه بو‌نه‌وه‌ی هه‌میشه‌ نه‌وه‌یان له‌یادی‌ی که کومه‌گی په‌روه‌ردگار به‌هیزی مه‌عنه‌وی ده‌بی، نه‌ک به‌زوری ژماره.

موجاهید له‌م باره‌وه ده‌فمروم: نهم نایه‌ته‌یه‌که نایه‌تی‌که له‌سووره‌تی (براءة) هاتوته‌ خواری، په‌روه‌ردگار له‌م نایه‌ته‌ دا فاضلو ره‌حه‌تی خوی به‌سهر موسولمانان دا یاده‌خاته‌وه، چاکه‌و یارمه‌تیدانی هه‌مه‌ جو‌رو هه‌میشه‌یی خوی بو‌موسولمانان باس ده‌کا، چهند جار کومه‌گی پی کردونو له‌جه‌نگ دا زالی کردون به‌سهر دوژمنان دا، نه‌وه‌یان یاد ده‌خاته‌وه: که نه‌و شکومه‌ندی سه‌روه‌ریانه‌ی به‌ده‌ستیان هی‌ناون هه‌موویان یارمه‌تی خودایی بووه نه‌ک به‌هوی زوری ژماره‌و پرچه‌کی خویان بووه. سه‌رنجی موسولمانان بو‌نه‌وه راده‌کیشی که یارمه‌تی له‌خودا‌ویه، ژماره‌ی زورو که‌م چ رو‌لیکی نیه،

نمونه تا رۆژی جهنگی حونهین موسولمانان نمودهنده ژماره و نه سبابی شه پریان کۆک بوو بۆ خۆیان به خۆیان دهنازین خۆیان له خۆ گۆرا بوو، کهچی زۆری ژماره و چه کساری ته یارییان دادی نه دانو تیشکانو هه لاتن، که میکیان نابیی هه موویان هه لهاتنو دهوری پیغه مبهریان چۆل کرد، نه مجار پهروه ردگار سهه له نوی یارمهتی خۆی بۆ ناردنو پیغه مبهرو موسولمانانی سهه خستن، بۆ نموده تییان بگهیهنی که یارمهتی هه له لایه نه خوداوه دی، به کۆمهگی زاتی بیچوونی دهیی، که مو زۆری سوپا چ رۆلکی نیه ﴿فَکُمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ کَثِيرَةٌ بِاِذْنِ اللّٰهِ. وَ اللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِیْنَ﴾.

بیچاچوونه دهیه که به جهنگی حونهین دا:

ماموستا سههید لیڤده دهه فرموی: پهروه ردگار له چه نه شوینی که دا کۆمهگی به موسولمانان کرد بوو؛ هیشتا سیبهرو تارمایی نهو یارمه تیدانه له بیر دهه رییان دا مابوو، بۆیه ههه پیوستی به ناماژه پیکردنیکی سهه پیی بی هه بوو، به لام جهنگی حونهین نموده بوو دوی رزگار کردنی مه که له مانگی شهووالی سالی هه شته می کۆچی دا روی دا. نموده بوو دوی تهواو بوونی تازاد کردنی مه که، کارواری شار ناسایی بووه ده، زوریهی دانیشتوانی نیمانیان هینا، پیغه مبهر ﴿﴾ هه موویانی عه فوو کرد، نا له م سهه روه نه ده هه وال به پیغه مبهر گه ییشت: که هۆزی هه وازین خۆیان کۆکردۆته وه بۆ نه وهی شهه له گه م موسولمانان بکه نه، سهه رۆکه که یان مالیکی کۆری عه فوی (الغضمی) و هۆزی شه قیف تیکرا له ته کیا، خێلی به نو جه شه به نو سهه عدی به نی به کۆ خێلی نه و زاع له بو نو هیلال، چه نه که سی که له به ره ی عه مری کۆری عامرو عه فوی کۆری عامر - نه مانه هه موویان کۆبوونه وه په یمانیان به ستوه و منه لاو ژنیشیان له گه م خۆیان هیناوه، مههه بزنو ره شه بو لا نه خوشتره کانیشیان هیناوه. پیغه مبهر ﴿﴾ هه به سوپایه ی که بۆ رزگار کردنی مه که هینا بوو: که له ده ههزار کهس پیک هاتبوو له موهاجیدو نه نصارو خیله عه ره به کانی تر، نه وانه ی دانیشتووی مه که بونو موسولمان بووین پیغه مبهر عه فووی کردن نه وانی شه ره گه م که و تن که دوو ههزار کهس بووین. پیغه مبهر ﴿﴾ نه م سوپا دوانزه ههزار جهنگاوه ره ی به ره و دوژمن به ده،

له دۆلکی تیوان مه ککو طانیف که ناوی حونهین بوو روبه پوری یه کتر بوونه وه لهو دۆله دا جهنگه که بهریابوو، له بهره بهیان دا شهر دامه زرا، موسولمانه کان دابه زینه ناو شیوه که وه، جهنگاوه رانی ههوازین بۆسه یان بۆ موسولمانه کان دانابوو، که موسولمانه کان روویان له شیوه که کرد کاتیکیان زانی شهر که ره ههوازینه کان لیتیان راسانو شمشیریان لی راستو چهپ کردنو بهر ریژنه ی گوللهو تیره بارانیان کردنو به فخرمانی مهلیکه که بیان بهیه ک گوپ ههله تیان بۆ بردنو ههیشیان کرده سهریان، ههر زوو له شکر ی موسولمانه کان شکار ههلهاتن، پیغه مبه ر ﷺ خۆی گرتو مایه وه، ته شریفی نمو رۆژه سواری ههسته ره بهله که که ی بوو، ههله ته تی ده برده سهر دوزمن عه بیاس ناوزه نگ ی لای راستی گرتبوو ته بو سوفیانی کوپ ی ته له حاریش کوپ ی عبدو لمو طه لیب ناوزه نگ ی لای چه پی گرتبوو خۆیان پیوه ههلواسیبوو بۆ ته وه ی زۆر به گورج ی نه پړوا، پیغه مبه ر ﷺ ناوزه نگ ی لی ده داو موسولمانانی بانگ ده کردو ده یفرموو (إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ، إِلَيَّ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ) ته ی بنده کانی خودا وهرن بۆ لای من دوم که ون، وهرن بۆ لای من پیغه مبه رم. ههر لهو حاله دا ده یفرموو: (أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ، أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ) ته من پیغه مبه رم دروی تیدا نیه، من له ته وه ی عه بدو مو طه لیبم. نزیکه ی (۱۰۰) کهس له هاوه لانی له خزمه تیدا مابوونه وه ههله نه هاتبوون. هه ندیك ده لێن: هه شتا کهس بوون، له مانه حه زره تی ته بو به کرو عومهر، نیمامی عه بیاسو عه لی و ته لفه ضل نیبنو عه بیاس، ته بو سوفیانی کوپ ی ته له حاریش و ته یمه نی کوپ ی توسامه ی کوپ ی زه ییدو ه ی تریش بوون. خودا له هه موویان رازی بی، ته مجار پیغه مبه ر ﷺ فخرمانی به عه بیاسی مامی کرد: که ده نگ ی بهرزو گه و ره بوو به هه موو هه یزی خۆی بانگی هاوه لانی ده کردو ده یفرموو (يَا أَصْحَابَ الشَّجَرَةِ) مه به سته ته وانه بوو: که له ژیر دره خته که دا به یعه تیان به پیغه مبه ر کردو په یمانیان دایه که له شهر دا خۆگر بزو ههله نیهن، جاری وا بوو بانگی ده کردن (يَا أَصْحَابَ الشَّجَرَةِ) جاری واش ده بوو ده یگوت: (يَا أَصْحَابَ الْيَهْرَةِ) نیتر هاوه لان له لاو له ولا و هلامیان داوه (يَا لَبِيك، يَا لَبِيك) به لێ

به‌لئی له‌خزمه‌ت‌دا‌ینو وا هاتین، خه‌لکه‌که بۆ‌لای پیغه‌مبهر ﷺ گه‌پرانده، ته‌نانه‌ت پساوی وایان هه‌بوو ته‌گه‌ر وشتره‌که‌ی به‌ده‌سته‌وه نه‌هاتایه م‌لی رینگای نه‌گرتایه، زری‌یه‌که‌ی له‌بهر ده‌کردو داده‌به‌زیو به‌پییانو به‌هه‌له‌دا‌وانو را‌کردن ده‌هات بۆ‌لای پیغه‌مبهر وشتری به‌ره‌لا ده‌کرد. که کۆمه‌لیک له‌م هاوه‌لانه ناوا له‌ده‌وری پیغه‌مبهر ﷺ کۆیوونه‌وه فەرمانی پیکردن آنه هیرشیک‌ی له‌نکاوو کتوپر به‌رنه‌سه‌ر دوژمنو به‌یه‌ک گۆر په‌لاماریان به‌دن... که هاوه‌لان به‌فەرمانی پیغه‌مبهر هیرشیان بر‌دو هه‌لیان کوتایه سه‌ریان موشریکه‌کان ده‌سه‌جی شکانو قوچاندیان، موسولمانان به‌دووایانه‌وه لییان ده‌کوشتن، به‌دیلیان ده‌گرتن، هه‌ی بگه‌ره و به‌رده بوو، هیشتا هه‌موو هاوه‌لانی هه‌له‌هاتوو نه‌گه‌پرابوونه‌وه بۆ‌لای پیغه‌مبهر ﷺ که نه‌م تاقه‌ه موسوله‌انه هیرشبه‌رانه کۆمه‌لیکی زۆریان له‌موشریکه‌کان به‌دیل گرتبوو هینابویانه‌ه خزمه‌ت پیغه‌مبهر ﷺ.

نه‌مه یه‌که‌م جه‌نگ بوو که موسولمانان دوزاده‌هه‌زار جه‌نگاوه‌ریان بۆ کۆبیسته‌وه، به‌جۆریک که سه‌ریان له‌زۆری خۆیان سوور بمینیو به‌خه‌یالی خۆیان تیشکان نابینن، بی‌ئاگابوون له‌هۆکاری سه‌رکه‌وتنی له‌وه‌پیشیان. نا‌وه بوو له‌سه‌ره‌تا‌دا خودا تالاوی تیشکانو هه‌له‌هاتنی پی‌چه‌شتن، پاشان به‌و به‌ره که‌مه‌ی هاوه‌لان که له‌خزمه‌ت پیغه‌مبهر ﷺ ما‌بوونه‌وه و خۆیان را‌گرتبوو سه‌رکه‌وتنی پی‌به‌خشین.

جا بۆ رانواندنی نه‌م روداوه و چه‌سپاندنی له‌میژوو دا بۆ په‌ندو عیبه‌رت لی‌وه‌رگرتن په‌روه‌ردگار روی خیطاب ده‌کاته موسولمانانو ده‌فهرموی: ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ نه‌ی موسولمانینه! بی‌گومان په‌روه‌ردگار له‌زۆر شه‌رو جه‌نگ دا ئیوه‌ی سه‌رخسته‌وه به‌سه‌ر دوژمنه‌کاتتان دا، له‌زۆر شوینو شه‌رگه‌ی وه‌کوو به‌درو حوده‌یبه‌یه‌و مه‌که‌کو شه‌ری به‌نوقوریطه‌و به‌نو نه‌ضیر دا خودا یارمه‌تی ئیوه‌ی داوه، به‌هۆی به‌هیزی بیروباوه‌رتانو سه‌ه‌رو خۆرا‌گرتان.. وه‌کوو له‌شوینیکی تردا ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ آل‌عمران/ ۱۲۳. چونکه پشتتان به‌خودا به‌ستبوو بیرواتان وا بوو: یارمه‌تی هه‌ر له‌خوداوه‌یه. که ده‌فهرموی: ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾

مه بهستی تهو غه زایانه یه که پیغه مبهرو ﷺ شه نجامی دان ده لّین: ژماره یان گه یشتوته هه شتا شهرگه، جا یان سرکه وتنی تهواو له هه موو رویکه وه که زوریه یان وا بوون، یان سرکه وتن له باره یی پهره ده و راهیّنان وه کوو له جهنگی ئوحوود دا که ههرچهند له روی سهریازییه وه تیشکان به لام له روی پهره ده یییه وه ده رسیکی به سوود فیر بوون.

هه ندیکی تر پییان وایه: شوینو شهرگه کان که متر له هه شتا شوین بوون، نه بو یه علا له جابیره و ریوایه تی کرده ده فیرموی: ژماره ی غه زاکانی پیغه مبهرو ﷺ بیستو یه ک غهزا بووه، ته شریفی خوی له هه شتیان دا ناماده بووه و شهری کرده که نه مانمن ((به در، ئوحوود، نه حزاب، موصطه لهق، خه یبه ر، مه ککه، حونه یین، طائیض)) مه فیره وه ده سته جیهاد کاره کانی که ناردوونی سی مه فیره وه بوون.

﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كُرُوتُكُمْ﴾ له روژی حونه یینیش دا ههر کومه گی پی کردنو یارمه تیدان. له کاتیک دا زوری ته یاریتان سهرسورمانی به سهر هیتانو هه لیخه له تاندنو له خوتان بایی بوون وتتان نه مرۆ تی ناشکیین، نیتر پهره ردگار له سهره تاوه خوتانی به خوتان سپارد، ﴿فَلَمْ تَغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا﴾ زورتان چ سوودیکی پی نه گه یاندن، دوژمن به سهرتان دا زال بوو، ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ له ترسانو له په شوکاویتان (کونه مشکتان لی بوونه قه یصری) سهر زهوی پازو پورتان لی وه ته نگ هاتبوو، ریگی ده سترکرنه وه و شهرکردن یان خوقوتار کردنی به شرفانه تان نه دوزییه وه، ریگا چاره تان نه ما جگه له هه لاتن ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ﴾ نیتر به تیشکاری هه لاتنو قوچاندتانو پیغه مبهرتان له کوږه پانی شهردا له گهل کومه لّیکی کهم له هاوه لان دا به جی هیشت. ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ نه مجار عینایه و کومه گی خودا فرباتان کهوت، دل ناسارامی و خوگری به سهر پیغه مبهرو تهو هاوه لانه یی له خرمه تیان مابوونه وه باراند، دلی پرکردن له هیواو ناواتی سرکه وتن، تهو غه مو په ژاره یی که تووشی پیغه مبهرو بوو به هوئی تیشکانو هه لاتنی زوریه یی موسولمانه کانه وه لاچوو نه ما، هه لاتنی

تھوان زیدہ ورہ بھرزیو تازیہ تی بہ پیغہ مبہر بہ خشو زیاتر سوور بوو لہ سہر
 ہیش بردنو پہ لاماردانی دوژمن! تھو موسولمانہ کہ مانہی لہ خزمہ تیدا
 مابونہوہ تا پورہ یان دابوو، تہ شریفی بہ سواری ہیستہرہ بدلہ کہ کیہوہ
 ہلہمتی دہ بردو تاوزہنگی لی دہدا بہرہ و ناوجہرگی دوژمن، بہ مدش ترسو
 بیمی لہ دلی ہا وہ لانی دہرہا ویشتو ورہ بھرزیو تازیہ تی بو گپرانہوہ
 بہ تابیہ تی کہ ہا واری لہ موسولمانان دہ کردو بۆلای خوئی بانگ دہ کردنہوہ،
 عہ بیاسی مامیشی بہ دہنگی بہرز بہ فرمانی پیغہ مبہر ﷺ بانگی دہ کردنو
 ورہی بہرز دہ کردنہوہ. ویرای تہم دل نارامی و صہ برو خوگریہی: کہ خودا
 بہ سہری دا باراند. ﴿وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ بو بہہیز کردنی دلی
 موسولمانہ کان فریشتہی ناردنہ خواری بو کومہگی پیگردنیان کہ تیوہ بہ چاو
 نہتان بینین، بہ لکو ناسہوارہ کیان لہ دلی خوتان دا بینو ہستتان پی کرد،
 کہ بریتی سوو لہ ورہ بہرزو بہ خودا چونہوہ و سہرلہ نوی ہلہمت بردنو
 پہ لامار دانی دوژمنو شکاندنیو لی کوشتنو بہ دیل گرتنی زور لییان.

﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سزای تہوانہی دا کہ کافر بوون بہ کوشتنو
 بہ دیل گرتنو تیشکانو راوانزو ریسوا بوونیان ﴿وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ نا
 تہوہیہ: سزای تہوانہی کافرن لہ دونیا دا، ہتا تہوان کوفر بہ سہر نیسلام دا
 ہلہبڑنرو دژیہ تی موسولمانان بکہنو شہریان لہ دژ بکہن تہوہ حالیان دہ پی.
 ﴿ثُمَّ يَتُوبُ إِلَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
 تہ مجار خودا پاش تھو سزادانہی موشریکہ کان لہ دونیادا، تہ گہر مہیلی لی
 بی تویہی تہوانہ قبول دہ کا کہ تویہ دہ کہنو واز لہ کوفرو بیڈینی دہہینن،
 ہیدایہ تیان دہدا بو موسولمان بوونو لہ تاوانی لہوہ پیشیان خوش دہ پی تہ گہر
 بہراستی و لہ ناخوہ تویہ یان کرد پی، خودا لیخوشبوو لیبور دہیہ بو تھو
 کہ سانہی تویہ دہ کہنو کردہوہی باش نہ نجام دہدہن.

لیخوشبوونی زورہ و رہحمہ تی بہر فراوانہ بہشی ہموو شتیٹ دہ کا، تھوہ
 بوو لہ باقی ماندہی ہوزی ہوازین خوش بوو، موسولمان بوونو بہ تیمانداری
 شوین پیغہ مبہر ﷺ کہوتن، دوا بیست روژتک لہرودانی شہرہ کہ لہ نزیک

مهککه له شوتنیک که پیی ده لّین: (الجعرانة) به خزمهت پیغه مبرمه گه بیشتنو عمرزبان کرد که مالو مندالیان به دیل گیراوه و بیانده نهوه، پیغه مبرمه ۱۰۰۰ فرمووی: یان ژنو منداله کانتان ده درتیهوه یان مالو سامانه که تان، لایه کیان هه لّیزین، نهوانیش ژنو منداله کانیاان هه لّیژارد که تزیکه ی شهش هه زار دیل بوون له نافرته تو مندال هه مووی پیی دانه وهوه عه فووی کردن، مالو سامانه که شی به سمر جهنگاوه ران دا دابهش کرد. هه ندیک له دانیش توانی مهککه که عه فوو کرابونو موسولمان بویوون بو نهوه ی دلیان دابمزرّی یه که ی (۱۰۰) سه و شتری به زیده بهش دانّی، یه کّی لهوانه ی و شتری درایه، مالیکّی کورّی عه وفی (النضری) بوو وه کسو پییشووش کردیه وه به سمرۆکی هۆزی (ههوازین).

نیمامی بوخاری له میسوه ری کورّی مهخره مهوه ریوایهت دهکا، که چهند که سیک له هۆزی ههوازین هاتنه خزمهت پیغه مبرمه نیمانیان پیی هیناو به یعه تیان پیی کرد، وتیان نه ی پیغه مبرمه خودا! نه تو باشتین ناده میزادی، چاکترین که سی، ژنو مندالمان هه موویان گیراون، مالو مالاتمان هه مووی دهستی به سمره گیراوه، پیغه مبرمه ۱۰۰۰ فرمووی: (إِنْ عِنْدِي مِّنْ تَرَوْنَ، اَنْ خَيْرَ الْقَوْلِ اَصْدَقُّهُ، اِخْتَارُوا اِمَّا ذُرَارِيَكُمْ وَنِسَاءَكُمْ، وَاِمَّا اَمْوَالُكُمْ) نهوه ی لای منه نهوه یه: بیگومان باشتین قسه نهوه یه راست بیی (خودا راسته راستی لی خوش دی) تیوه سهریشک بن، یان ژنو منداله کانتان ده دینه وه، یان مالو سامانه که تان. وتیان: نیمه هیچ شتیک به خیزانو منداله کانمان ناگورینه وه، کهوابی ژنو منداله کانمان پیی بده نهوه. نه مجار پیغه مبرمه ۱۰۰۰ هه ستاو به موسولمانه کانی فرموو: (هُؤلَاءِ جَاؤُونَا مُسْلِمِينَ، وَاِنَّا خَيْرُنَا هُمْ بَيْنَ الذُّرَارِي وَالْاَمْوَالِ فَلَمْ يَعْدِلُوا بِالْاَحْسَابِ شَيْئًا، فَمَنْ كَانَ بِيَدِهِ شَيْءٌ، وَطَلَبَتْ بِهِ نَفْسُهُ اَنْ يَرُدَّهٗ فَرُدَّهٗ، وَمَنْ لَا فَلْيَعْطِنَا، وَلْيَكُنْ قَرْضًا عَلَيْنَا حَتَّى نَصِيبَ شَيْئًا فَنُعْطِيَهٗ مَكَانَهٗ) نهوانه هاتونه لامانو موسولمان بوون داوای مالو مندالو خیزانه کانیاان ده که نهوه، نیمهش سهریشکمان کردوون له تیوان ژنو مندالو مالو سامانه کیان، شهوانیش ژنو منداله کانیاان

هه‌لبژاردوه، ژزو مندالّه‌کانیان بۆ ده‌گه‌رێنینه‌وه، ده‌رباره‌ی ماله‌که‌یان که‌سی شتیکی لایه‌و به‌دل پی‌ی خوشه‌ بابیاندا‌ته‌وه، که‌سی‌کیش پی‌ی ناخوشه‌ بابه‌قه‌رز به‌مانداتێ تا ده‌سکه‌وتی ترمان ده‌بی ئه‌و کاته له‌شوونی مالی ئه‌مان مالی تریان ده‌ده‌ینی. هه‌موویاتن وتیان: رازین. ئه‌مجار پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ فرموی (لَا نَدْرِي لَعَلَّ فِيكُمْ مَنْ لَا يَرْضَى، فَمُرُوا عُرْهَاءَكُمْ، فَلْيَرْهَوْا ذَلِكَ الْيَتَا) نازانین له‌وانه‌یه تیتان دا هه‌بی به‌دل رازی نه‌بی، که‌وابی بچن بۆ لای سه‌ره‌له‌و سه‌رده‌سته‌کانتان، با ئه‌وان ئه‌وه‌مان بۆ باس بکه‌ن. ئیتر سه‌ره‌له‌و ئامیر مه‌فه‌زه‌کانیان ها‌تو ره‌زامه‌ندی خۆیان نیشان دا. ئیتر هه‌ندیکیان به‌دل ماله‌که‌یان بۆ گه‌رانه‌وه، هه‌ندیکیان به‌قه‌رز دایانه‌وه به‌م نیازه‌ دوایی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ له‌باتی ئه‌وه مالی تریان بدات.

یه‌کی له‌ئافره‌ته‌ گه‌راوه‌کان (شه‌یماء) کچی حه‌لیمه‌ی سعیدیه‌ بوو: که‌ خوشکی شیر پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ بوو کچی ئه‌ل‌حاریثی کوری عه‌بدوله‌وزا له‌هۆزی به‌نو سه‌عدی به‌نو به‌کر بوو، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ زۆر زۆری لی گرتو خه‌لاتی کردو چاکه‌ی زۆری له‌گه‌ل کرد. به‌دل‌خوشی به‌موسولمانی گه‌رايه‌وه بۆ ولاتی خۆی. ئیمامی موسلیم له‌تیبنو عه‌بیاسه‌وه ریا‌یه‌ت ده‌کا، ده‌فرموی: روژی ئه‌وطاس پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ئافره‌تیکی بینی ده‌هاتو ده‌چوو هاواری ده‌کردو عه‌رز له‌خۆی نه‌ده‌گرت، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ پرسیا‌ری لی کرد، عه‌رزێ کرا کوپ‌نکی دیارنیه‌ پاشان پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ئافره‌ته‌که‌ی بینیه‌وه کوپه‌که‌ی دۆزی بو‌وه، خه‌را ماچی ده‌کردو به‌خۆیه‌وه ده‌گوشی. پی‌غه‌مبه‌ر بانگی ئافره‌ته‌که‌ی کردو به‌هاوه‌لانی فرموو: پیتان وایه‌ ئه‌م ئافره‌ته‌ ئه‌م جگه‌ر گۆشه‌یه‌ی خۆی بخاته‌ ناو ئاگره‌وه؟ هاوه‌لان عه‌رزیان کرد نه‌خه‌یر. پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ فرموی: بۆ؟ وتیان: له‌به‌ر ره‌حمه‌و شه‌فه‌قه‌تی بۆی. پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ فرموی: (اللّٰهُ اَرْحَمُ مِنْهَا) خودا زۆر به‌ره‌حم تره‌ بۆ ئیوه له‌م ئافره‌ته‌ بۆ کوپه‌که‌ی.

یاساگردنی مه سجد و لحه رام له موشریکه کان
يَتَّأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِن
شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

هوی هاتنه خواره وهی رستهی ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ لهم نایه ته دا وه کوو
تیبنو نه بی حاتم له تیبنو عه بیاسمه گیرا ویده ته وه نه وه یه: ده لسی:
موشریکه کان که ده هاتن بۆ طه وافی مالی خوا خواره ده نییان له گهل خویان
ده هیئا بازرگانیان پیوه ده کرد، که نزیکبون وه له که عبه یان لی قه ده غه
کرا، موسولمانه کان وتیان: نه دی نیمه له کوپوه و چون خواره ده نیمان بۆ بی؟
نیتر بهر وه ردگار نایه تی ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ﴾ ناره خوارى.

تیبنو جهریری طه بهری نه بو ششه یخ: تیبنو حدیانی نه لئه نصاری
له سه عیدی کوپی جو بهیره وه ربوایت ده کاو ده فرموی: که رستهی ﴿إِنَّمَا
الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ نازل بوو، موسولمانه کان تیبنان بۆ هات وتیان نیتر کی
خواره ده نی و کالامان بۆ بی نی؟ نه مجار خودا ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً...﴾
ناره خوارى.

جا وه کوو له سه ره تای نه م سوره ته دا ناماژده مان بۆ نه وه کرد، که
پیغه مبهی سالی نویه می کوچی حه زه تی عه لی نارد: پیشه تای سوره تی
(براعة) به سه موشریکه کانی مه که ده دا بخوینی ته وه، په یمان نامه که یان
به سه ردا بداته وه .. پییان رایگه یه نی که خوداو پیغه مبهی خودا ده سه تبهرداری
موشریکه کان بوونو لییان بهرین. که سانی که وتیان: نهی دانیشه توانی مه که ده!
له وه به ولاره ده زانن چیتان به سه ردی! چون تووشی قاتو قریو گرانی ده بن؟
چونکه نیتر هیچتان بۆ نایه و کاروانو بازرگانیان لی قه ده غه ده کری؟ نیتر
نه م نایه ته بۆ لاهردنی نه شو به وه بۆچوونه هه لیه هاته خوارى.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نجسٌ﴾ ندى نمو كه سانهی پرواتان به خوداو به پیغه مبهری خودا هیئاره: بزائن: كه مشریكه كان - به هزی هاوه لدانانیانه بۆ خودا - دل و درونیان پیس بووه، نهوان له باره ی بیرو باوه ره وه گوهران، عه قیده یان فاسیده، له دهروون پیسی دا رۆچون، نهوانه پیسن جا یان له بر پیسی دل و درونیانو عیباده تکرردنیان بۆ بتو صه نام، یان له بر نموه هاوه ل بۆ خودا ده دانیتزو هاوه لدانانیش وه کوو پیسی وایهو پیوسته خوی لی بیاریزری. یان له بر نموه چونکه خویان پاک ناکه نه وه غوسل ناکهن، خو له پیسو پۆخه لی حیسی ناپاریزن، جا که نهوانه بهو شیویه پیس بن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَمَلِهِمْ هَذَا﴾ مه هیلن تزیک به مه سجیدول حهرام بکه ونموه، له دواى هم ساله وه (سالی تویه می کۆچی) رنگایان مه دن بچه ناو مالى خودا وه، نیتر نمو شوینه پیروزه لهو کافرو خودا نه ناسانه یاساغهو لییان قه ده غیه.

مه به ست به مشریک: بته رسته، بریکیش پییان وایه: مشریک به هه موو کافرێک دهوتری: چونکه خودا ده فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء/ ۴۸.

مه به ست به پیسی نیره که ده فرموی: (نجس) پیسی مه عنه ویه واته: بیرو باوه ریان پیسه.

زومه خشهری له نیبنو عه بیاسه وه ریوایه تی کردوه که پیسی مشریک پیسی ماددیه وه کوو سه گنو بهراز پیسن؟! به لگه ش ظاهریری نایه ته که یه، نیمای هادی که یه کیکه له پیشه وایانی زهیدی و بری عوله مای ظاهریش پییان وایه: پیسی مشریک پیسی ماددیه .. نیبنو جهریر له حه سه نه ره ریوایه تی کردوه ده لی: که سیک توقه ی له گهل مشریک کرد ده بی ده ستنبوژ بگرتهموه.

مه به ست به مه سجیدول حهرام: به لای شافیعی و عه طاره هه موو خاکی حهرم ده گرتهموه. به لای مالیکی به کانه وه ته نها خودی که عبه ده گرتهموه.

حه نه فییه کان ده لێن: مه به ست له نه هی نایه ته که یاساغکردنی مشریکه کان نیه له چونه ناو مالى خودا، به لکو مه به ست یاساغکردنیانه ته فسیری رهوان (۴۶۷)

له‌ته‌نجامدانی حه‌جو عومره وه‌کوو له‌سه‌رده‌می پیتشو نه‌قامی دا نه‌نجامیان ده‌دان، که ده‌فرموی: ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾ مه‌به‌ستی نه‌ویه: که له‌م سال به‌و لاوه نابی حه‌جو عومره بکه‌ن، چونکه عه‌لی کاتی سووره‌تی (براعه‌) ی به‌سر خه‌لکه‌که‌دا خوینده‌وه نه‌مجار وتی: نیت له‌م ساله به‌ولاوه نابی هیچ موشریکیک حه‌جو عومره بکا، هه‌روه‌ها که ده‌فرموی: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه: که ترسان له‌قاتو قری، نه‌هاتنی موشریکه‌کانه له‌کاتی حه‌جو عومره‌دا، چونکه له‌حج‌و عومره مه‌نع ده‌کرتن. هه‌روه‌ها چونکه کۆرای زانایانی موسولمان هه‌یه له‌سه‌ر ریگه‌گرتن له‌موشریکه‌کانو نابی به‌یلن هیچ کاروباریکی حه‌ج نه‌نجام به‌دن.

نه‌مجار به‌روه‌ردگار نارامی ده‌خاته نێو دلێ موسولمانانه‌وه دل‌نیا‌یان ده‌کا: له‌وه که قه‌ده‌غه‌کردنی موشریکه‌کان له‌مه‌سجیدو لحرام نایته هۆی قاتو قریو که مه‌بوننه‌وه‌ی کالار ده‌فرموی: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ﴾ نه‌گه‌ر ترسی هه‌ژاریتان هه‌یه، نه‌ی کۆمه‌لی موسولمانان! به‌هۆی نه‌هیتانی بژیو کالای بازرگانی که له‌وه‌پیش موشریکه‌کان ده‌یانه‌پناو له‌م ساله‌وه مه‌نع کرانو ناهیلدری نزیک نه‌وه به‌سته بکه‌ونه‌وه، نه‌وه دل‌نیا‌بن خودا به‌فه‌ضلو گه‌وره‌یی له‌لایه‌کی تره‌وه نه‌وه که‌لینه‌تان بۆ پڕ ده‌کاته‌وه، هۆکاری ژیا‌نتان باشتر بۆ دابین ده‌کاو کارو کاسیبتان زۆر ده‌بی‌و په‌کتان ناکه‌وی.

﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بی‌گومان به‌روه‌ردگار زاناو ناگاداره به‌حالو چۆنیه‌تی نێوه؛ هی ئیستاو هی داهاتوشتان، ده‌زانی چۆن هه‌ژار ده‌که‌ونو به‌چی ده‌وله‌مه‌ند ده‌بن! حه‌کیمو دانایه له‌و شه‌ریعه‌تو یاسایه‌ی بۆتان داده‌نی، له‌و فرما‌نو نه‌هییانه‌ی ناراسته‌تان ده‌کا، که فرماتان پێ ده‌کا به‌جه‌نگان دژی موشریکه‌کان پاش ته‌واو بوونی په‌یمانو ناگه‌یه‌ست، یان که جه‌ل‌گیریتان لی ده‌کا له‌نزیکی‌بوننه‌وه‌ی موشریکه‌کان له‌مه‌سجیدو لحرام دوا‌ی سالی نۆیه‌می کۆچی، بی‌ حیکمه‌ت نیه‌و به‌رژه‌وه‌ندی دونیاو نایینی نێوه‌ی تیدا‌یه. هه‌روه‌ها به‌روه‌ردگار حه‌کیمو دانایه له‌هه‌رچی که ده‌یداو هه‌رچی ده‌یگه‌رتنه‌وه،

هیچ کاریکی بیّ هووده نیه، چونکه پمروه‌دگار که مائی ره‌های هیه له‌کردارو گوفتاریدا، داد‌پمروه‌رو بیّ نه‌ظیرو بیّ هاوتایه له‌دروست کردنو به‌دیپن‌انو به‌پیره‌بردن دا.

ته‌مه هه‌والدانه له‌نه‌پیتی داهاتوو، هه‌والی غه‌یبی بوو هاته دی، خودا واده‌ی خۆی هینایه دی، دانیش‌توانی یه‌مه‌نو ته‌هلی جیده و جهره‌شو شوینی تر موسولمان بوون، خواره‌ده‌منی و بژیویان ده‌هینا بۆ مه‌ککه، موشریکه‌کان خۆشیان موسولمان بوون، که‌س نه‌مایه‌وه موشریک بیّ و ریگای مه‌سجیدول‌حرامی لی بگیرئی. له‌هه‌رجوار لاه خپرو خیراتیان بۆ ده‌هات، ده‌ستکه‌وتی جهنگیان بۆ ده‌هاته‌وه، سهرانه‌یان له‌ته‌هلی ذیممه وهرده‌گرتو به‌ته‌واوی هه‌رزانی و فهره‌هی که‌وته ولاته‌وه!!

تییینی:

دانیش‌تنی موشریکو کافر له‌ولاتی نیسلام دا سیّ جۆره:

۱- به‌ستی مه‌ککه (الحرم المکی) به‌پیتی رایه‌کی شافیعو ریبازی هه‌نبه‌لییه‌کان نابیّ کافر به‌چیته به‌ستی مه‌ککه‌وه، ته‌نانه‌ت نه‌گهر ته‌ته‌رو راسپارده‌ش بیّ، ناهیلدیری پیّ تیخا، به‌لکو ده‌بی تیمام یان جیگری تیمام به‌چیته ده‌ری هه‌ره‌و نامه‌که‌ی لی بییسترئی. مالیکییه‌کان ده‌لین: دروسته ناموسولمان به‌چیته به‌ستی مه‌ککه‌وه به‌واده‌و په‌یمانو بۆ ماوه‌ی سیّ رۆژ به‌لام نابیّ به‌چیته ناو مه‌سجیدول‌حرامه‌وه، تیمام بۆی هیه ماوه‌ی مانه‌وه‌که زیاده‌و که‌م بکا. نه‌بو هه‌نیفه ده‌فهرموئ: ناموسولمانان ده‌توانن به‌چنه ناو هه‌ره‌مه‌وه بۆ ماوه‌ی سیّ شه‌وو سیّ رۆژ به‌لام به‌مه‌رجیک تیمام یان جیگری نیشنی به‌دن.

۲- ناخی حیجاز که له‌باری درژییه‌وه نیوان عه‌ده‌نو سنووری عیراقه، له‌باری پانیشه‌وه نیوان جیده‌و که‌نار ده‌ریا تا سنووری شام. ناموسولمان به‌نیزنو ره‌زای تیمام ده‌توانی بۆ ماوه‌ی سیّ رۆژ به‌چیته ناو ناخی حیجازه‌وه. تیمامی موسلیم له‌نیبنو عوممه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌فهرموئ: له‌پیغه‌مبه‌رم ژنه‌وت ده‌یفهرموو: (لأخرجن اليهود والنصارى من جزيرة العرب، لا

أترك فيها إلا مسلماً) له‌ریوایه‌تیکی تری موسلیم دا: (أخرجوا المشركين من جزيرة العرب) به‌رای شافیعی و حنبه‌لییه‌کان دورگه‌ی عه‌رب مده‌ست خاکی حیجازه به‌تایبه‌تی چونکه فرموده‌یه‌ک هیه نه‌حمده ریوایه‌تی کرده ده‌فرموی: (أخرجوا اليهود من الحجاز) حه‌زره‌تی عومهر بۆ جی‌یه‌جی کردنی نهم فرمانه‌ جول‌که‌و گاوره‌کانی تنها له‌حیجاز وه‌درنا نه‌ک له‌دورگه‌ی عه‌رب، له‌ولاتی یه‌من نیشته‌جی‌ی کردن هه‌رچه‌نده یه‌من به‌شیکه له‌دورگه‌ی عه‌رب.

به‌لای مالیکییه‌کانه‌وه دروسته به‌یلدری ناموسولمان له‌دورگه‌ی عه‌رب دا نیشته‌جی‌ی بی، که بریتییه له‌خاکی حیجازو یه‌من. چونکه نه‌و فرموده‌یه‌ی که نیبنو عومهر ریوایه‌تی کردو له‌مه‌و پیش نووسیمان به‌گشتی پالپشتی نهم رایه ده‌کا، هه‌روه‌ها نه‌و حه‌دیثه‌ی عاتیشه که نه‌حمده ریوایه‌تی کرده نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی. که ده‌فرموی: (لا يترك بجزيرة العرب دينان) هه‌روه‌ها نه‌و حه‌دیثه‌ی که نیمام مالیک له‌مووه‌طه‌ندا له‌زهریه‌وه به‌مورسه‌لی ریوایه‌تی کرده: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فرموویه‌تی: (لايجمع دينان في جزيرة العرب).

۳- ولاتی موسولمانان به‌گشتی، ناموسولمان ده‌توانی تی‌یدا بمینیته‌وه به‌نه‌مانو زه‌مان. به‌لام نابی‌ی بچیته‌ ناو مزگه‌وته‌وه به‌بی‌ی رگه‌ پیدانی موسولمان، دروسته بۆ ناموسولمان بچیته‌ ناو مزگه‌وته‌کانه‌وه، تییان دا بمینیته‌وه با له‌ش پیسیش بی، چونکه له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ر ﷺ ناموسولمان ده‌هاتنه‌ ناو مزگه‌وته‌که‌یه‌وه، ناشکراشه له‌و کافرا‌نه دا هه‌بووه له‌شی پیس بووه.

جهنگان دژی خاوه‌ن نامه‌کان

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿۸۱﴾

نیبنولموندز له‌زهریسه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا ده‌لی: ده‌ریاره‌ی کافره‌کانی
قوره‌یش نایه‌تی ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾
هاتوته خوارِی. ده‌ریاره‌ی خاوه‌ن نامه‌کانیش نایه‌تی ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ...﴾ هاتوته خوارِی یه‌که‌م که‌س که‌ سهرانیان دا
دانیشتوانی نه‌جران بوون، پَیش له‌دونیا ده‌رچوونی پیغه‌مبهر سهرانه‌ی خویان
ته‌سلیم کرد. نیبنو نه‌بی شه‌یبه‌و نه‌بوش‌شه‌یخ؛ نه‌بو حه‌ییانی نه‌لته‌نصاری
له‌حه‌سه‌نی به‌صریسه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی پیغه‌مبهر ﴿لَه‌پَیناو تایین دا
شهری دژی دانیشتوانی نیوه‌ دورگه‌ی عهره‌ب کردو جگه‌ له‌موسولمان بوون
هیچی که‌ی لی قبول نه‌کردن، به‌راستی جهنگان دژی موشریکه‌کانی نیوه
دورگه‌ی عهره‌ب گه‌وره‌ترین جهاد بوو، دوا نه‌وه‌ نمو جهاده‌ بوو که‌ به‌پی‌ی
نایه‌تی ﴿وَقَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾ دژی خارنه‌ نامه‌کان
ته‌نجام درا.

موانسه‌به‌ی نه‌م نایه‌ته به‌نایه‌ته‌کانی پیش‌شه‌وه‌ نه‌وه‌یه:

دوای نه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار حوکه‌و پرپاری خوی ده‌ریاره‌ی موشریکه‌کان
راگه‌یانده‌ به‌رانه‌تی خوی پیغه‌مبهری خوی جاردا، فرمانی کرد به‌جهنگان
دژیانو قه‌ده‌غه‌ کردنی مه‌سجیدول‌حدرام لییان، نه‌مجار پرپارو حوکه‌می خوی
ده‌ریاره‌ی خاوه‌ن نامه‌کان راده‌گه‌یه‌تی و فرمان ده‌کا به‌موسولمانان که‌ دژیان
بجه‌نگین تا ناچار ده‌بن سهرانه‌ بده‌ن، نه‌مه‌ش وه‌کوو ریخوش‌کمره‌ وایه‌ بو
غه‌زای ته‌بوکه‌ که‌ دژی (رومه‌کان) نه‌صرانییه‌کان ته‌نجام درا.

که حه‌زره‌تی موحه‌مه‌د کرا به‌پیغه‌مبه‌رو ره‌وانه‌کرا جوله‌که‌مو
مه‌سیحیه‌کان ئیمانیان پی نه‌هینا، بیرو باوه‌ری خوشیان نه‌سخ کرابوه‌وه
به‌که‌لکی هیچ نه‌ده‌هات، نه‌شه‌ریعه‌تیا‌ن به‌سندبوو نه‌تایین، به‌لکو شوین
هه‌وار هه‌وه‌سی خویان که‌وتبوون چونکه نه‌وان نه‌گه‌ر بر‌وایان به‌ناوه‌روکی
تایین هه‌بوایه، نه‌و بر‌وایه‌یان پآلی پی‌وه‌ده‌نان بۆ نه‌وه‌ی تیمان به‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ
بی‌نن‌و پیغه‌مبه‌رایه‌تی حه‌زره‌تی موحه‌مه‌د به‌راست بزانن. له‌م روه‌وه که
هه‌موو پیغه‌مبه‌ره‌کانی پی‌شوو مژده‌یان به‌هاتنی دا بوو، فه‌رمانیان کرد‌بوو:
که هه‌رکاتێ ئه‌و پیغه‌مبه‌ره‌ په‌یدا بوو پی‌ویسته‌ بر‌وای پی بکه‌ن، چونکه
به‌هاتنی پیغه‌مبه‌ری ئیسلام نایینه‌کانی تر پووج ده‌بنه‌وه‌و، ئیتر با‌ویان
نامی‌نی. له‌م روه‌وه که ئیسلام له‌خودا‌وه هاتووه‌و بو‌ته‌ سه‌رخه‌تمی هه‌موو
دیانه‌ته‌کان، ئیتر بر‌وا به‌هه‌ندی پیغه‌مبه‌رو بر‌وا نه‌بوون به‌هه‌ندیکی تریان، بی
سوودو بی بایه‌خه، چ حیسانیکی بۆ ناکرێ، نه‌وان هه‌تا تیمان به‌حه‌زره‌تی
موحه‌مه‌د نه‌هینن: که سه‌رخه‌تمی پیغه‌مبه‌رانه به‌کافر حلیب ده‌کرێ‌و
خودا‌په‌رستی و نه‌رکه‌کانی نایینیان لی وه‌رناگیرێ! بۆیه په‌روه‌ردگار خیطاب
نا‌راسته‌ی موس‌ل‌مانان ده‌کا و فه‌رمانیان پی ده‌کا که شه‌ر دژی خاوه‌ن نامه‌کان
رابه‌گه‌یه‌ن‌و دژیان بجه‌نگین به‌مه‌رجێ ئه‌و چوار ره‌وشته‌ ناشرینه‌یان تیدا‌بن:
که نایه‌ته‌که ده‌ست نیشانی کرد‌و: که ده‌فه‌رموێ:

۱- ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ نه‌ی موس‌ل‌مانینه! شه‌ر بکه‌ن

دژی ئه‌و جوله‌که‌و نه‌صرانیانه‌ی ئیمانیان به‌خودا نیه، بی‌گومان نه‌وان
به‌راستی بر‌وایان به‌خودا نیه، چونکه زوری‌ه‌ی جوله‌که‌ پیا‌ن وایه: خودا
جه‌سته‌ی هه‌یه‌و له‌شتی مادی تر ده‌چی، نه‌وان بر‌وایان به‌هه‌بوونی خودا و تاک‌و
ته‌نهایی نیه، نه‌صرانییه‌کان بر‌وایان وایه: سێ خودا هه‌ن، له‌سه‌ره‌تاوه‌ سێ
خودا بر‌یار ده‌ده‌ن، نه‌مجار ده‌یانکه‌نه‌وه به‌یه‌ک، به‌مجۆره ده‌لێن: باو‌ک
هه‌یه، کو‌ر هه‌یه، روح‌ل‌قودس هه‌یه. نه‌م سی‌یا‌نه به‌خودا حلیب ده‌که‌ن، پا‌شان
ده‌لێن: باو‌ک له‌عیسا دا تا‌وا‌ده‌ت‌وه ئیتر عیسا بو‌ته‌ خودای تاک‌و ته‌نیا، ده‌ی
خۆ خودا پاک‌و پی‌رو‌زو به‌رزه له‌وه‌ی له‌ناو جه‌سته‌ی تر دا بتو‌یت‌وه یان له‌گه‌ل
جه‌سته‌ی تر بی‌ته‌یه‌ک. هه‌روا خودا به‌رزو پی‌رو‌زه له‌وه‌ی کو‌ری هه‌بی‌یان

هاوەلی هەبێ. جا که ئەوان برۆیان ئاوا بەخودا بۆ ئاوا خودا بناسن مانای وایە بەحەقیقەتو راستی خوداناس نین.

وێرای ئەوەش جوله که ده‌لێن: عوزەیر کوپی خودایە، هەردولا جوله‌که‌و نەصرانی مالمو قەشەکانیان کردووە بەئەریابو یاسادانەر، شەریعەتی خودایان فرامۆش کردووە، مالمو قەشەکانیان جوۆری عیباده‌تو حەلالو حەرامیان بۆ دیار دەکەن، ئەوانیش پابەندی فەرمانەکانیان دەبێزو وەکوو فەرمانی خودا سەیری فەرمانی مالمو که‌شیشەکانیان دەکەن، که‌وابوو بەخودایان دەزانن.

٢- ﴿وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەراستی برۆیان بەروژی قیامەتو زیندوونوئەوی ئادەمیزادو زیندوهرانی تر نیه. ئەوان پێیان وایە که تەنها گیانەکان زیندو دەکرێنەوه نەکە جەستەکان، وەکوو فریشتەیان لی دێ جەستەیان نابێ، پێیان وایە: ئەهلی بەهەشت خواردنو خواردنەویان نابێ، هیچ لەززه‌تو خوشی مادی لەقیامەت دا نیه، پێیان وایە نازو نیعمەتی بەهەشتو سزای ناگر بریتین لەچەند مانایەکی گیانی وەکوو که‌یف خوشیو دڵتەنگیو بەس! ئەوان برۆیان بەژیاتیکی پێک هاتوو لەماددەو گیان لەقیامەت دا نیه، ئەمەش ئەوار پێچەوانەی هەوالی قورانی پیرۆزه، که‌سیک برۆی بەزیندوونوئەوی جەستەییو گیانی بەیه‌که‌وه نەبێ، مانای وایە برۆی بەقورنان نیهو تینکاری قورنان دەکا.

٣- ﴿وَلَا يَحْزَمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ئەو شتانە قورئاندا فرمووئەوی پێغه‌مبەر حەرامیان کردوون ئەوان بەحەرامی نازانن، تەنانه‌ت ئەو شتانە تەوراتو ئینجیلی دەستکاری نەکراو حەرامیان کردوون ئەوان بەحەرامی نازانن، بۆ خۆیان شەریعەتو یاسایەکیان بۆ خۆیان داھێناوه پێچەوانەی تایینه‌تەصلی‌یه‌که‌ی خۆیانە که نەسخ بۆتەوه بەئایینی ئیسلام. ئەوەتا: جوله‌که‌ خواردنی مالی خەلک بەناپەوا لەرێگە رێباوو بەرتیلو دەسبڕینی خەلک....هتد بەرەوا دەزانن، نەصرانییه‌کانیش ئەو شتانە لەتەورات دا لێیان یاساغ کراوه: وەکوو پیوو عەرەق.....هتد بەحەلالی دەزانن.

۴- ﴿وَلَا يَذُنُّونَ دِينَ الْاُخْوِیِّ مِنَ الَّذِیْنَ اَتَوْا الْکِتَابَ﴾ نهوان پروایان به‌نایینی حق که نایینی نیسلامه نیهو پابه‌ندی فەرمانو جله‌و گیرىو ناموژگار یسه‌کانی نابن. به‌لکوو به‌گویره‌ی نهو په‌یره‌وو پروژگرمه‌ی پیاوه نایینه‌کانیان به‌هه‌واو هه‌وه‌سی خو‌یان بو‌یان داناون هه‌لسرو که‌وت ده‌کهن.

ته‌وراتو تینجیلیسان ده‌ستکاری کردوون، بنه‌هما سه‌ره‌کیه‌کانی نایینه‌کانیان که له‌گه‌ل نایینی نیسلام دا یه‌ک ده‌گرنه‌وو به‌نیگا بو حه‌زهره‌تی موساو حه‌زهره‌تی عیسا نی‌یردراون گوژانیسان به‌سه‌ردا هینا‌وزو وه‌کوو خو‌یان نه‌ما‌وزو له‌کاریان خستوون!! جا که‌وا بی‌و نه‌مه ره‌وشتو هه‌لسرو که‌وتی نه‌و خاوه‌ن نامانه‌ بی‌، ئیوه نه‌ی موسولمانینه! شهر بکه‌زو بجه‌نگن دژی ته‌وانه‌ی که نه‌و چوار ره‌وشته‌یان تی‌دان له‌خاوه‌ن نامه‌کان، ته‌وانه له‌موشریکه‌کان جودا‌وا‌زنو هوکمیان جیا‌یه، موشریکه‌کان دوو ریگه‌یان له‌به‌رده‌م دایه: یان ده‌بی‌ موسولمان بن‌یان ده‌کوژرین، به‌لام خاوه‌ن نامه‌کان سی‌ ریگه‌یان له‌به‌رده‌م دایه، موسولمانبوون، سه‌رانه‌ دان، شهر له‌گه‌ل کردن تا ده‌کوژرین.

نه‌ی موسولمانینه! بجه‌نگینو شهر له‌گه‌ل خاوه‌ن نامه‌کان بکه‌ن ﴿حَتّٰی یَعْطُوا الْجِزْیَةَ عَنْ یَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ تا ناچار ده‌بن: یان موسولمان بن، یان سه‌رانه ده‌دن به‌شیوه‌یه‌کی وا: که به‌ته‌واوی گه‌ردنکه‌چی و پابه‌ندبوونیان به‌ته‌حکامی نیسلام پی‌وه دیار بی‌ به‌بی‌ سه‌رپی‌چی و منجه‌ منج کردن، سه‌رانه‌ی خو‌یان له‌کاتی دیاری‌کرا‌ودا ته‌سلیم بکه‌ن.

سه‌رانه سه‌رچاوه‌یه‌کی گرنگه له‌بودجه‌ی حکومه‌تی نیسلامی دا، نه‌ندازه‌ی ته‌م سه‌رانه بو‌ نی‌یرنه‌یه‌کی بال‌غی جه‌سته سا‌غو عه‌قل ته‌واوی جو‌له‌که‌و مه‌سین‌چی و ته‌وانه‌ی له‌هوکی نه‌وان دان له‌ (۴۸) دیره‌مه‌وه تا (۱۲) دوا‌زه دیره‌م یووه، به‌مه‌رجی ته‌و کابرایه‌ مالی‌ هه‌بی‌و دارایی ته‌و سه‌رانه‌ دانه‌ی هه‌بی‌، ژزو مندالو پی‌ره‌می‌رد سه‌رانه‌یان له‌سه‌ر نیه، کو‌یرو که‌م نه‌ندامو په‌که‌که‌وته سه‌رانه‌ نادن مه‌گه‌ر ده‌وله‌م‌ه‌ند بن. فه‌قیرو هه‌ژارو کو‌یله سه‌رانه‌یان لی‌ ناسین‌دری‌، دیرنشینو ره‌به‌نه‌کانیان نه‌گه‌ر له‌خه‌لک دابرا بوون، بو‌ خو‌یان گو‌شه‌گیر بوون سه‌رانه‌یان له‌سه‌ر نیه.

بناغدی سهرانه دانان له‌سهر نهو خاوه‌ن نامانه نهو‌یه: که نهوان به‌پئی پهمانو مو‌عاهده ده‌بنه خاوه‌ن ذی‌ممهو پتویسته حکومته‌تی نی‌سلامی پاریزگاریان لی بکا. خاوه‌ن نامه‌کانو نهواندی له‌حوکمی نهوان دان نابترین بۆ جه‌نگو سهریازی ناکه‌نو ته‌نانه‌ت داکۆکی له‌خۆشیان ناکه‌ن، ده‌بی موسولمانان پاریزگاریان بکه‌ن، ده‌ی که‌وایی جیی خۆیه‌تی که باجی نهو پاریزگارییه بده‌نو له‌باتی نهو‌ی که سوود له‌ده‌وله‌تی نی‌سلامی ده‌بینن مه‌رافیقی گشتی بۆیان ناوه‌لایمو نی‌ستیفاده له‌ریگه‌و بازو پردو خه‌سته‌خانمو پرۆه‌ی ناوو ناوه‌رۆو نهو جوړه شتانه ده‌که‌ن نه‌ندازه‌یه‌ک مالی تایبه‌تی خۆیان بده‌ن به‌حکومته‌تی موسولمانان. نهو‌تا موسولمان پینجه‌یه‌کی ده‌ستکه‌وتی لی وهرده‌گیری، زه‌کاتو سهر‌فیترو قهره‌بوی تاوان (کفارات) ی لی وهرده‌گیری، ده‌ی حق وایه له‌ناموسولمانیش نه‌ندازه‌یه‌ک مال وهریگیری و بخرتنه سهر بودجه‌ی حکومته‌ت، له‌دوا‌ییش دا نه‌م پاره‌یه له‌بوی پرۆه‌ی گشتی و به‌رژه‌وندی گشتی دا خه‌رج ده‌کرتنه‌وه، به‌سهر فقیرو هه‌ژاری نه‌هلی ذیممه دا دابه‌ش ده‌پیتنه‌وه، نه‌م جیزیه لی وهرگرتنه نابی به‌مه‌به‌ستی چه‌وساندنه‌وه و زه‌لیل کردنی نهو خاوه‌ن نامانه بسینری، چونکه نه‌وه له‌گه‌ل دادپه‌روه‌ی نی‌سلام دا رتک ناکه‌وی به‌لکو نهو سهرانه که وهرده‌گیری بارت‌ه‌قای نهو پاریزگاری و داینه‌کردنی تارامی و داینه‌کردنی بودجه‌ی پرۆه گشتی‌یه‌کانه که خۆشیان سوودی لی ده‌بینزو به‌شیکی بۆ نهوان به‌کار ده‌هینری. وشه‌ی (هه‌ماغه‌ون) و‌ه‌کوو برپی له‌زانایانی شافعی و تیب‌نو قه‌ییمی جه‌وزی فهرمو‌یان: به‌مانا پایه‌ندبوونه به‌ناوه‌رۆکی پهمان‌نامه‌که‌و زه‌لیلی و سوکایه‌تی پیکردنی تیدا نیه. نه‌مانه پێیان ده‌گوتری نه‌هلی کیتاب (خاوه‌ن نامه) چونکه له‌راستی دا نامه‌ی تاسمانیان هه‌بوه نیمچه پروایه‌کیان به‌خوداو به‌زیندبوونه‌وه و حسابو لیکۆلینه‌وه‌ی رۆژی قیامته هیه، جوړه پروایه‌کیان به‌په‌غه‌مبه‌رانو شه‌ریعه‌تو نایین هیه.

پێیان ده‌گوتری نه‌هلی ذیممه، واته: خاوه‌ن واده‌و به‌لینو به‌پئی نهو عه‌له‌و پهمانه پتویسته موسولمانان مامه‌له‌یان له‌گه‌ل دا بکه‌نو

بہ شیوہ کی داد پورہ راندو بہ گوڑہی پدیمانی خود او پیغہ ممبر ہل سرو کہوتیان لہ گہل دا بکن۔

پیان دہ گوڑی (معاهدون) پدیمان لہ گہل بہ سراو، چونکہ نہوان لہولاتی نیسلام بہ گوڑہی پدیمانی کہ بہ ستراوہ لہنیوان نہوانو موسولمانان دا نیشتہ جی بوون، نہرکی سرشانی موسولمانانو نہوانیشہ: کہ پابہندی خالہ کانی پدیمانہ کہ ببزو بہ ہمدو لایان ریزی پدیمانامہ کہ بگرنو سنوور شکینی نہ کمن۔ نابی بہ ہیچ جوڑیک موسولمانان ستہ میان لی بکن، نابی داوای نہ نجامدانی نہرکیکیان لی بکن کہ لہ توانایان دا نہبی!

نہوہ شمان لہ بیر نہ جی سمرانہ (جیزہ) شتی کہ نیہ نیسلام دایہینابی، بہلکوو پیش نیسلام لہناو فارسہ کان دا باو بووہ، یہ کہم کہس کہ سمرانہی دایہینا کیسرا نہوشیروان بووہ، کاتی کہ ولاتی فارس کہوتہ ژیر دہستی موسولمانان حمزہتی عومہر کاری پی کردو بہو شیوہ جیزہی لی وەرگرتن۔ قورثانی پیروز نہندازہی سمرانہی دیاری نہ کردوہ، لہ مہوہ فوقہہای موسولمانان کہوتونہ راجیایی مہوہ!

شافعی دہ فرموی: سالی یہ کہ دینار لہ دہ ولہ مہندو ہزاریان وہر دہ گیری بہ مہرجی نازادو بالغ بن۔ بہلگہشی نہو فرمودہ یہ کہ نہبو داوودو ہی تریش لہ مہعاندیان ریوایت کردوہ: کہ پیغہ ممبر ﷺ کاتی کہ مہعادی نارد بڑ یہ مہن فرمانی پی کرد کہ لہ مہموو نیترینہ یہ کی بالغیان دیناریک سمرانہ وہرگری! شافعی بڑ سہلمانندی نہم رایہی خوی دہ فرموی: پیغہ ممبر ﷺ رونکہرہوہو شیکرہوہی قورثانہو نہو دہ زانسی مہبہستی پمروہر دگار لہ نہندازہی جیزہ چہندہ، دہی نہوہ تا کہ مہعادی نارد نہندازہ کہی بڑ دیاری کرد...

نہ گہر لہ پدیمانہ کہ دا صولحیان لہ گہل بکری لہ سمر زیاد لہ دیناریک دروستہ، کاتی وەرگرتنی سمرانہ کوتایی سالہ.

مالیکیہ کان دہ فرمون: نہندازہی سمرانہ لہ سمر دہ ولہ مہندو ہزاریان چوار دیناری زپرہ لہ سمر نہوانہی زپریان ہدیہو چل دیر ہمہ لہ سمر نہوانہی زیویان ہدیہ. لہ سمرہ تای سالیش دا لیان وہر دہ گیری.

مه‌جوس (تاگر پرست) له باره‌ی جیزیه‌یوه وه‌کو خاوه‌ن نامه‌کان مامه‌له‌یان له‌گه‌ل ده‌کری. ئیبنو لمونذیر ده‌لی: نه‌مه رای زانایانی ئیسلامه‌و چ خیلاقی‌ک لهم باره‌وه نازانم.

نیمام مالی‌ک له مووه‌طه‌ندا ریوایه‌تی کردوه ده‌فرمووی: عومهری کوری خه‌تتاب ﷺ باسی قه‌ومی مه‌جوسی کرد، دوایی فرموی نازانم چۆن مامه‌له‌یان له‌گه‌ل دا بکه‌م؟ عه‌بدوره‌حمانی کوری عه‌وف هه‌ستا، وتی: شایه‌تی ده‌ده‌م من له‌پیغه‌مبه‌رم بیست ده‌یفرموو: (سنوابه‌هم سنة اهل الکتاب) وه‌کو خاوه‌ن نامه‌کان مامه‌له‌یان له‌گه‌ل بکه‌ن. ئیبنو عه‌بدولبه‌ر ده‌لی: مه‌به‌ستی پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌باره‌ی جیزیه‌یوه بووه به‌س! نه‌م رایه به‌لگه‌یه‌کی به‌هیزه که مه‌جوس خاوه‌ن نامه‌نین.

شافیعی و جه‌ماوه‌ری زانایان ده‌فرموون: سه‌رانه ته‌نها له‌خاوه‌ن نامه‌کان وهرده‌گیری به‌تایبه‌تی و به‌س جا عه‌ره‌ب بن یا عه‌جه‌م بن، چونکه نایه‌ته‌که هه‌ر باسی خاوه‌ن نامه‌کانی کردوه، نیت‌ر حوکه‌که هه‌ر رو له‌ته‌وان ده‌کار هی تر ناگریتوه. چونکه په‌روه‌ردگار ده‌فرمووی: ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ التوبة/ ۵، نه‌یفرموو: ﴿حَتَّىٰ يَعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ وه‌کوو ده‌رحق به‌خاوه‌ن نامه‌کان فرموی. که‌وابوو سه‌رانه له‌به‌ترستی عه‌ره‌ب وهرناگیری.

نیمامی شه‌زاعی و مالیکییه‌کان ده‌فرموون: سه‌رانه له‌به‌ترستو تاگرپرستو کافرو به‌درو‌خه‌روه‌ی پیغه‌مبه‌ر وهرده‌گیری؛ جا عه‌ره‌ب بن یان عه‌جه‌م بن، هۆزی ته‌غله‌بی بن یان هۆزی قوره‌یشی، هه‌ر که‌سی‌ک بن جگه له‌هه‌لگه‌راوه له‌تایین (موتد عن الدین).

سه‌رانه وهرده‌گیری له‌پیاوانی شه‌رکه‌ریان، چونکه خودا ده‌فرمووی: ﴿فَاقْتُلُوا الَّذِينَ﴾ تا ده‌گاته ﴿حَتَّىٰ يَعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ نه‌م نایه‌ته‌ته‌وه ده‌خوازی: که سه‌رانه له‌سه‌ر که‌سی‌ک بی که شه‌ری پی بکری، زانایانی ئیسلام کۆرایان هه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه که سه‌رانه له‌پیاوانی شه‌رکه‌ری باله‌و نازاد = وهرده‌گیری.

جا نہ گھر سہرانہیان دا نیتر ہیچ شتیکی تر لہ بہر ویومو بازار گانی و
داهاتیان لی و ہر ناگیری، مہ گھر بازار گانی لہ ولایتیک دا بکھن کہ جودا بی لہو
ولاتہی صولحیان لہ سہر کردوہ لہ پہیمانہ کہیان دا دہست نیشان کراوہ. نہو
کاتہ پاش فروشتنی کالاکانیانو و ہر گرتنی پارہو پولہ کہیان نہو دہیہ کیان لی
وہر دہ گیری، نہ گھر خوراکو گہنہو رۆزو نہم جوڑہ شتانہیان دہ گواستہوہ بۆ
مہ ککو مہ دینہ بہ تاییہتی نہو نیوہی دہیہ کیان لی و ہر دہ گیری!

ہم کہ سیٹک لہوانہ موسولمان بیی بہ کۆرای زانیانی شمرع سہرانہی
لہ سہر لادہ چی، چونکہ نہ حمہدو نہ بو داودو بہیہقیو دارہ قوطنی لہ نیبنو
عہ بیاس ریوایہ تیان کردوہ کہ پیغہ مبہر ﷺ فرموہیہتی: (لیس علی مسلم
جزیۃ) لہ ریوایہ تیکی طہ برانی لہ نیبنو عومہر وہ ہاتوہ (من أسلم فلا
جزیۃ علیہ) جا وہ کوو سہرانہ بہ موسولمان بوون لادہ چی بہ مردنیش
لادہ چی، چونکہ وہ کوو ناماڑہ مان پی کرد، سہرانہ لہ جیاتی پاریزگاری و
نیستہ جی بوونیان لہ ولاتی نیسلام دا و ہر دہ گیری...

بیرو باوہری خاوہن نامہ کان

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزُّنَا ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ
قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِيُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْنَاهُمْ اللَّهُ
أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ
اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

دەربارەى ھۆکارى نازلەبونى نایەتى ژمارە (۳۰) ئیبنو ئەبو حاتم
لەئیبو عەبباسەو رىوايەت دەکاوە فەرموى: سەلامى کورێ مەشکەم
نوعمانى کورێ ئەوفاو شاسى کورێ قەیسو مالىکى کورێ صەیف،
بەپەغەمبەریان گوت: ئێمە چۆن شۆنت بکەوین لەکاتێک دا تۆ وازت
لەقیبلەى ئێمە هیناوە؟! ھەروەھا تۆ پێت وانیە عوزەیر کورێ خودا بێ، نێتر
پەرەردگار نایەتى ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَزِيزُ ابْنِ اللَّهِ.....الْآيَةَ﴾ ناردە
خوارى!

ئیبو نەسحاقو ئیبو جەیرو ئیبو مەردەوێھى لەئیبو عەبباسەو
ھەمان رىوايەتیان کردووە.

جاوەکوو زانرا پەرەردگار لەنایەتەکانى پێشودا باسى ئەوێ فەرموو:
کە جولەکەو نەصرانى برۆیان بەخودا نیە، ئەمجار لەم نایەتەى ئێرە دا ئەو
روون دەکاتەو: کە ئەوان کورێ بۆ خودا دادەنن، ئەمەش ھاوڵدانانە بۆ خودا؛
کەسێک بەلایەو دروست بێ خودا مندالێ ھەبێ، ئەو مانای ئەوێ: کە
ئینکاری خودا دەکا. ھەروەھا ئەو روون دەکاتەو: کە ئەو خاوەن نامانە زاناو
مالو قەشەکانیان بەیاسا دانەر دەزانن، جگە لەخودا ھەراو ھەلاکێان بۆ
دەست نیشان دەکەنو ھەمیشە ھەول دەدەن ئایینی ئیسلام قەلاچۆ بکەن.

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَزِيزُ ابْنِ اللَّهِ﴾ برۆی لەجولەکەکان دەیانگوت عوزەیر
کورێ خودایە عوزەیر کاھینیکی یەھوودی بوو دەورو بەری سالى (۴۵۷) پێش
زایین) لەولاتى بابل نیشتهجى بوویو، لەئەوێ ھەزرتى ھاروون بوو،
نووسەریکی بەناویانگ بوو، ھەموو پارچەکانى تەوراتى کۆکردەو، لەجیاتى
عیبرانى کۆن پیتی کلدانى بەکار ھینا، ئەسفارى (الایام، عزرا، نحمیا) ی
دانا سەردەمى ئەو بەبەھارى ئایینی جولەکە حلیب دەکری، شیایو ئەوێ: بەبلاوکەرەو
دامەزرێنەری شەریعتى یەھوودی بناسری، پاش ئەوێ

شهریعه‌تی تمورات خهریک بوو له‌ناو بجی نمو زیندوی کردوه، بۆیه جولکه ریزی لی ده‌نیزو ته‌قدیسی ده‌کمن، ته‌نانه‌ت بری یه‌هوود نازناوی (کوری خودا) یان داوه‌تی لپاش مردنی حمزه‌تی موسا (ﷺ) به‌نزیکی هه‌زار سال کاتی که جولکه‌کان جاری دوهم له‌بابل ده‌رچوونو گه‌رانموه بو تورشه‌لیم، عوزه‌یریش سالی (۴۵۶) ی پیش زایین بابلی به‌جی هیشتو گه‌رایه‌وه بو تورشه‌لیم.

نموه‌ی لای میژوو نووسان چه‌سپاوه، ته‌نانه‌ت لای جولکه‌کان خوشیان نموه‌یه: نمو تموراته‌ی حمزه‌تی موسا نووسیویه‌تیوه خستویه‌تیوه ناو تابوته‌وه، له‌کاتی زالبوونی عه‌مالیقه‌کان به‌سهر نه‌نموه‌ی نیسرائیل دا، یان زالبوونی به‌ختونه‌صر پیش سهرده‌می حمزه‌تی سوله‌یمان (ﷺ) نمو نوسخه‌یه‌ی تمورات فه‌وتاوه، چونکه حمزه‌تی سوله‌یمان که تابوته‌کی کرده‌وه جگه له‌بو دوو له‌وحانه‌ی که (۵) نامۆژگارییه‌که‌یان تیدا نووسرابوونه‌وه، هیچی تری تیدا نه‌بینی، وه‌کوو له‌سفره‌ی (الملوک الاول) دا هاتوه.

تیتیر عوزه‌یر نووسینه‌وه‌ی تموراتی به‌پیتی کلدانی و هه‌ندی پیتی عیبری نه‌نجام دا. هه‌ندی ره‌خنه‌گر پیان وایه: چیرۆکی عوزه‌یر ده‌رباره‌ی نووسینه‌وه‌ی تمورات ده‌سه‌لبه‌سته‌و بی بناغه‌یه.

﴿وَقَالَتِ الْتَصَّارِيُّ الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ نه‌صرانیش وازبان له‌یه‌کتاپهرستی هیناو (وتیان) و ده‌لین: مه‌سیح کوری خودایه، بی‌گومان پیشینه‌کانی نه‌صرانی مه‌به‌ستیان به‌کورییه‌تی عیسا بو خودا حه‌قیقه‌ت نه‌بوو، به‌لکوو به‌مه‌جازو مه‌به‌ستیان خۆشه‌ویستو ریزداری لای خودا بوو، دوا‌یی به‌هۆی تیپه‌ربوونی رۆژگارێکی زۆرو به‌هۆی فه‌وتانی ئینجیله نه‌صله‌که‌و کاریگه‌ری هیندییه‌ به‌پهرسته‌کان له‌سهریان وایان لی هات عیسا به‌کوری حه‌قیقی خودا بزانه‌و پیان وابوو عیسا بو خۆی خودایه‌و روح‌لوقدسه، واته: (عیسا) = کوپ (الله) = باوک، روح‌لوقدس نهم سی‌یه ناوتیه‌ی به‌کتر بونو بوون به‌یه‌ک تاکه فه‌ردی حه‌قیقی. نهمه ته‌علیماتی که‌نیه‌به‌وو به‌سی سده‌وه دوا‌ی مه‌سیح و قوتاییه‌کانی دایانه‌ی ناو بلاویان

کرده‌وه، بئگومان کۆمه‌لیکی زۆر له‌مه‌سیحیه‌کان که خۆیان به (موحدین) یان عه‌قلکار حلیب ده‌کرد دژی ئەم بیرو باوه‌په‌ بوونو ره‌دیان کرده‌وه و نیتاش هه‌یانه‌ بروای به‌و ئالووته‌ پیروژ نیه، به‌لام که‌نیشه‌کانی کاتولیکو ئه‌رثوذكسو برۆتستانته‌کان به‌مه‌سیحیان نازاننو بروایان پی ناکه‌نو به‌ده‌رچوو هه‌لگه‌پراوه‌ له‌نایین حلیبیان ده‌که‌ن.

جا چونکه هه‌ردوو لا له‌جوله‌که‌و له‌نه‌صرانی‌یه‌کان پشتیان به‌سه‌رچاوه‌ی راستو دروست نه‌به‌ستوه، له‌و باره‌وه‌ بنه‌مایه‌کی راستیان له‌نایینه‌کیان دا نیه، نه‌وه‌ی له‌ته‌وراتو نینجیل دا نووسراوه‌ ته‌زویرو ده‌سته‌لبه‌سته‌و پیاوه‌ نایینه‌کانیان نووسیویانه، بۆیه په‌روه‌ردگار به‌درویان ده‌خاته‌وه‌ ده‌فه‌رموی: ﴿ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ﴾ نه‌وه‌ی ده‌یالین: له‌باره‌ی عوزه‌یرو عیساوه، قسه‌یه‌کی ده‌مه‌له‌سته‌ی خۆیانو چ به‌لگه‌یه‌کی زانستیو سه‌رچاوه‌یه‌کی باوه‌په‌ پیکراویان به‌ده‌سته‌وه‌ نیه، جگه له‌فه‌رو فیشالی خۆیانو درۆو ده‌له‌سه‌و هه‌لبه‌ستراوی ماله‌و قه‌شه‌کانیان، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموی: ﴿وَيُنذِرُ الَّذِيْنَ قَالُوْا اَتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا، مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِابْنِهِمْ، كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ، اِنَّ يَقُوْلُوْا اِلَّا كَذِبًا﴾ الكهف/۵.

جوله‌که‌و مه‌سیحیه‌کان له‌م قسه‌ی بنه‌غانه‌یان داو به‌م کوفره‌ ناشکراو بیرو باوه‌په‌یان ﴿يٰۤاَيُّهَا هٰنُوْنَ قَوْلِ الْوٰحِنِ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلِ﴾ ده‌شوبه‌ینه‌ قسه‌و کوفرو بیرو باوه‌په‌ی موشریکو کافره‌کانی پێش خۆیان که‌ بیتپه‌رستو به‌ره‌مه‌یه‌کانو بوذیه‌کانی هیندو چینو یابان نه‌ته‌وه‌ کۆنه‌کانی میصرو ئیرانو یۆنانو رۆمان بوون، که‌وابی جوله‌که‌و مه‌سیحی بیرو باوه‌په‌ی نه‌و موشریکو کافره‌ کۆنینه‌یه‌ کاونژی ده‌که‌نه‌وه‌ به‌ناوی ته‌واراتو نینجیله‌وه‌ بلاوی ده‌که‌نه‌وه‌. هه‌روه‌کوو موشریکه‌کانی عه‌ره‌ب هه‌ندیکیان بروایان وا بوو: که‌ فریشه‌ کچی خودان. ﴿قَاتِلْهُمْ اِنَّهُمْ اَنْتٰی يُّوْفَكُوْنَ﴾ ده‌ک نه‌فرینی خودایان لی بی، خودا ئەم کافرو موشریکانه‌ بخاته‌ به‌ر نه‌فرینی خۆی له‌ناویان به‌ری، سه‌یرو سه‌مه‌رده‌یه‌ ته‌وانه‌ چۆن له‌رتبازی هه‌ق لایان داوه‌، چۆن به‌ج عه‌قلیک له‌و هه‌قه‌ ناشکراو نومايانه‌ لایان داوه‌و که‌وتوونه‌ ناو زلکاوی گوهراییو کوفره‌وه‌؟؟

مەسیح و عوزیر دو بەندهی خودانو خودا دروستی کردون، قەتیش دروستکراو ناکری بە دروستکەر و بە دیهینەر، نابێ مەخلوق بە خالق حلیب بکری! عیسا و عوزەیر وەک و هەموو ئادەمیزادیکی تر خواردن و خواردنەویان هەیە، ماندو بوون هەسانەویان هەیە چۆن بە کەلکی خودایەتی دین؟!

پەرەردگار لە نایەتییکی تردا دەفرموی: ﴿مَالْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ، وَأُمُّهُ صَدِيقَةٌ، كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ﴾ المائدة/٧٥، هەر لەبارەی عیسا و دەفرموی: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ، وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ الزخرف/٥٩ یان دەفرموی: ﴿لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ﴾ النساء/١٧٢.

ئەمجار وەجەهەشەبەهی نێوان جولەکەو مەسیحی لە گەل کافرو موشریکەکانی پیشوو دیاری دەکا و دەفرموی: ﴿اتَّخَذُوا أَحِبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ جولەکەو مەسیحی بە کان، مالمو قەشەکانیان کردبوون بە خودای خۆیان، لەجیاتی پەرەردگاری بەرزو پیروژ، پیاو و نایینیەکانیان شەریعەت و یاسایان بۆ دادەنازو حەلالو حەرامیان بۆ دەست نیشان دەکردن ئەوانیش پابەندی فرمان و جەلەو گیریەکانیان دەبوون، هەر وەها عیسا ی کۆری مەریەمیشیان بەخودا دەزانی.

جولەکەکان یاسا و شەریعەتی دەستەبەستی پیاو و نایینی بەکانی خۆیان پال تەورات دا بوو، مەسیحی بەکانیش ئەحکامی تەوراتیان گۆڕی و شەریعەتی دەستەبەستی خۆیان لەبواری عیبادهت و مامەڵەکردن دا خستە کار و گۆرانکارییان لەحوکمەکانی تەورات دا کرد و بەئارەزووی خۆیان حەرام و حەلالیان بۆ دەست نیشانکردن؛ رەشە خەلکەکەش شوێنیان کەوتن.

ئەوێ زیاتر ئەمە رون دەکاتەو چیرۆکی موسولمانبوونی عەدی کۆری حاتەمی طائی بە. ئیمامی ئەحمەد و تیرمیزی و ئیبنو جەریری طەبەری لەعەدی کۆری حاتەمەو دەگێرنەو دەلی: کە عەدی بانگەوازی ئیسلامی پێ گەیی هەلەات بۆ ولاتی شام - لەسەر دەمی جاھیلی دا بویووە مەسیحی - خوشکەکە و کۆمەڵیک لەخزم و کەس و کاری بەدیلی کەوتنە دەست

موسولمانه‌کان. پیغه‌مبیر ﷺ به‌پیاوه‌تی خوشکه‌کی نازاد کردو گه‌پرایه‌وه بۆ لای عه‌دی برای، هه‌لینا بۆ موسولمانبوونو چوون بۆ خزمه‌ت پیغه‌مبیر ﷺ پاش ماوه‌یه‌ک عه‌دی هات بۆ مه‌دینه، هاتنه‌که‌ی بوو به‌جیگای قسه‌و باسی خه‌لک چونکه عه‌دی سه‌روکی هۆزی (طی) بوو کوپی حاته‌م بوو، ناویانگی باوکی به‌دوینیا دا بلا‌ویویه‌وه، که چووه خزمه‌ت پیغه‌مبیر ﷺ عه‌دی سه‌لیبیکی له‌مل دابوو، پیغه‌مبیر ﷺ له‌و کاته‌دا شه‌م نایه‌ته‌ی ده‌خونده‌وه ﴿اتَّخِذُوا أَخْبَارَهُمْ وَرَهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ عه‌دی ده‌لی: وتم: نه‌ی پیغه‌مبیری خودا! کوا؟ خۆ خاوه‌ن نامه‌کان پیاوه نایینه‌کانی خۆیان به‌خودا نازانزو نایانپهرستن، پیغه‌مبیر ﷺ فرمووی: به‌لی: نه‌وان هه‌لایان لی حه‌رام ده‌که‌زو حه‌رامیان بۆ هه‌لال ده‌که‌زو ره‌شه‌خه‌لکه‌ش شوینیان که‌وتوونو پابه‌ندی فرمانو جله‌وگیریه‌کانیان بوون، ده‌ی نه‌وه عیباده‌ت بۆ کردزو به‌خودا زانیانیانه.

نه‌مجار پیغه‌مبیر ﷺ فرمووی: نه‌ی عه‌دی! چی ده‌لی؟ نایا نه‌گه‌ر بلی (الله اکبر) هیچ زیانت پی ده‌گا؟ نایا هیچ شتی‌ک هه‌یه له‌خودا گه‌وره تر پی؟ چ شتی‌ک زیانت پی ده‌گه‌یه‌نی؟ نایا نه‌گه‌ر بگوتری (الا اله الا الله) زیانت پی ده‌گا؟ نایا جگه له‌خودا خودای تر هه‌ن؟

نه‌مجار پیغه‌مبیر ﷺ بانگه‌وازی عه‌دی کرد بۆ موسولمان بوون، شه‌ویش نیمانی هینا. جا عه‌دی ده‌لی: که نیمانم هینا، دیتم پیغه‌مبیر ﷺ له‌خوشیا ده‌مو چاوی ده‌گه‌شایه‌وه. نه‌مجار فرمووی: جووله‌که غه‌زه‌بی خودایان له‌سه‌ره (مغضوب علیهم) نه‌وان. مه‌سیحی گومرا‌بوونو زیگیان لی تی‌ک چووه، نه‌وان (ضالون). خۆ نه‌و جووله‌که‌و نه‌صرانیانه که‌وا غه‌زه‌ب لی گیراوو گومرا‌زو وازیان له‌نایینی هه‌قو راست هیناوه بۆ خۆیان وایان له‌خۆیان کردوه. ﴿وَمَا أُمُورُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا﴾ نه‌وان له‌سه‌ر زمانی موساو عیسا فرمانیان پی نه‌کراوه که جگه له‌خودا خودایه‌کی تر بپهرستن، شه‌وه‌ی فرمانیان پی کراوه بریتی بووه له‌وه که ته‌نها خودا بپهرستن و هاوه‌لی بۆ دانه‌نین. نه‌و خودایه بپهرستن که نه‌حکامی نایینی بۆ دانا‌ون، نه‌و خودایه ته‌فسیری ره‌وان (۴۸۳)

خودای تہوانو خودای ہہموو شتیکی تریشہ، زاناو دانایہ، بیٰ ہاؤلو بیٰ مندالو تاکو تہنہایہ، ہر شتیکی حرام کرد حرامو بہکس حلال ناکری، ہر شتیکی تہو حلالی بکا، حلالو بہکس حرام ناکری۔ ہر شریعتو یاسایہک دابنی شونکہوتنی واجبو فرضہ، ہر فرمائیکی فرموو دہبیٰ جی بہجی بکری، ذاتی پاکی بہگویرہی شرعو عقل شیایو پرستشہ ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ بہبیٰ شریعتو عقلی سلیم جگہ لہپروردگار خودای ترنین، ہیچ خودانین جگہ لہزاتی پاکی ﴿سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پروردگار پاکو بہرزو پیروزہ لہہاؤلو رزو مندال یارمہ تدرو شریک، ہر خوی شیایو پرستشہ، بیٰ وینہو بیٰ نظیرہ لہزاتو لہصیفات دا۔ لہتولوہیبتو لہریوہیبت دا تاکو تہنہا فردی موطلقہ۔

﴿يُؤْمِنُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ﴾ تہو کافرو موشریکانہ دہیانہوی بہو بیرو بوجونہ شیواو پوجہی خویان نوری نیسلام بکوژننہو، ہول دہن تہو نایینہی پیغہ مہبری تیمہ؛ موحمہد ہیٹاویہتی لہناوی بہرن، بلتسہی حوقو چرای ہیدایت بکوژننہو، بڑ تہوی ہہموو تادہ میزاد گومراہبن۔ ﴿وَيَسْأَلُ اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ پروردگاریش ہرگیز ناہیلئی مرادیان بیتہجیو ہر دہیہوی روناکایی نایینی خوی تہواو درہخشان بکاو بہدونیا دا بلاویتہوہ۔ ہرچہندہ کافرہکان پیشیان ناخوش بیٰ بہزیاد بوونو بلاویونہوی نایینی نیسلام تہنگہتاو بہبن، خودا ہر نایینی خوی سردہخاو یارمہتی پیغہ مہبری خوی دہدا۔

جولہکہکان لہسمرہتای نیسلام دا لہہہموو کہس زیاتر دژی نیسلام بوون، تہوان لہدزایہتیکردنی پیغہ مہبرو موسولمانان دا وہکوو موشریکہکانی عمرہب وا بوون۔

جا کہ نہیاننوانی بہپالپشتی موشریکہکان نووری نیسلام بکوژننہو، تہمجار ہولیان دا لہریگہی دوہمرہکی دروستکردنو فیتنہ نانہوہ نووری نیسلام خفہ بکمن، وہکوو تہو فیتنہو ناشوہی عہدوللای کوری سہبہء بہرپای کرد، بناغہی لایہنگریو شیعہگہری بڑ تیمام علی داہینا، زیدہ

ره‌وی غولوی تیدا به‌کار هیئا، دوویره‌کی خسته ناو موسولمانانه‌وه،
نه‌مجار ناگری فیتنه‌یی نیتوان نیمامی عه‌لی و معاوییه‌ی خوش کرد، به‌و
ناگره شوومه ده‌یانهمزار شۆره سواری موسولمانان له‌ناو‌چوون، کارگه‌یشته
نه‌وه‌ی له‌سهرتاپای عاله‌می نیسلامی دا دوویره‌کی په‌یدا ببی و نه‌و هه‌موو
روداوه سامناکانه‌ی میژوو که له‌ناو شیعه‌و سوننه‌دا رویان داوه پینه‌ کایه‌وه.

رومای مه‌سیحیش له‌لایهن خۆیان‌ه‌وه چییان بۆ کرا دژی نیسلام
ته‌خسیریان نه‌کرد، هه‌ر که نووری نیسلام روناکایی به‌خش کرد، نه‌وان
هه‌لمه‌تی نامردانه‌ی خۆیان دژی موسولمانان ده‌ست پی کرد، پاشان نه‌ورویای
مه‌سیحی به‌رده‌وام بوو له‌ده‌ستدرژی‌کردن بۆ سه‌ر ولاتی نیسلام په‌لاماردانی
موسولمانان، نه‌مجار تۆره‌ی شه‌ری خاچهرسته‌کان هاته‌ پێشه‌وه که نه‌و په‌ری
دپنده‌یی و هیترشی قه‌لاجۆکه‌ریان هیئایه سه‌ر موسولمانان، له‌وساوه‌ نیستاشی
له‌گه‌ل دا بی له‌ریگه‌ی سییاسه‌تی نیستی‌عماری و رۆژه‌لاتناسی و چه‌ند
پروییانوی ژه‌هراوی تروه‌ه جۆره‌ها پیلانی دوویره‌کی نانه‌وه‌ و دروستکردنی
شه‌رو جه‌نگی خۆیناوی له‌ناو موسولمانان‌دا، هه‌ولی کوژاندنه‌وه‌ی چسرای
دره‌خشانی نیسلامیان‌ه‌و به‌بی ماندو بوون له‌و بواره‌دا پیلانو نه‌خشه‌ی خۆیان
نه‌نجام ده‌ده‌ن، هه‌رچی هیتو توانای هه‌یانه‌ خستویانه‌ته‌ گه‌ر بۆ نه‌م مه‌به‌سته‌و
ساته‌ وه‌ختیک فرامۆشی ناکه‌نو به‌گیانو به‌مال له‌پیناوی دا تیده‌کۆشن!!

با جارێکی تریش به‌میژوو دا بگه‌ریینه‌وه دواوه بزانیین جوله‌که‌و
مه‌سیحی چییان به‌سه‌ر موسولمانان هیئاوه. له‌م باره‌وه مامۆستا سه‌یید
قوطب ده‌فرموی: له‌پیش هاتنی نیسلام دا شه‌رو دوژمنایه‌تی نیتوان رۆم
فارس چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک بوو به‌رده‌وام بوو، هه‌میشه‌ نیتوانی نه‌م دوو
نیمپراتۆریه‌ته‌ جه‌نگو کۆشتار بوو، جۆگه‌ی خۆینی لی ده‌رۆیشه‌و ناگری
شه‌رو فیتنه‌یی نیتوانیان نه‌ده‌کوژایه‌وه. که نایینی نیسلام له‌نیوه‌ دوورگه‌ی
عه‌ره‌ب دا سه‌ری هه‌لدا که‌نیشه‌ هه‌ستی به‌خه‌ته‌ری نه‌م نایینه‌ حه‌قه‌ کرد،
زانسی زه‌ره‌ری بۆ په‌زه‌کانی ده‌بی، دیاره‌ فارسه‌کانیش هه‌مان ترسیان لی
نیشت، نه‌وه‌بوو: فارسو رۆم دوژمنایه‌تی و کێشه‌و شه‌رو هه‌رای خۆیناوی کۆزو

تازهی خویان لهبیر خۆبرد وه بۆ تهوهی بتوانن بهرهنگاری ئایینی تازه بکهنو نههێلن ئیسلام پهل بهاوێ.

تهوهبوو: رۆمهکان لهگهڵ غهساسینه ئالقه لهگوتی کانیان لهشیمالهوه خویان کۆکرد وه بۆ تهوهی پهلاماری موسولمانهکان بدهن، تهمهش دواى تهوهی: که رۆمهکان پیای راسپارد وه نێردراوی پیغه مبهریان به ناممردانه شههید کرد که ناوی (الحارث) ی کورپی عومهیری نوزدی بوو. موسولمانان ته مانو پارتزگارییان بۆ راسپارد وه رۆمهکان دابین ده کرد نهگهر پیاوکیان بهراسپارد هبی بهاتیاه، نامهی بهینایه یان کاریکی لهم جوژهی بیوايه بهته مانو زمان دهگهرايهوه. بهلام رۆمهکان غه دریان کردو به ناحق راسپارد وه پیغه مبهریان شههید کرد، تهمه وای له پیغه مبهیر ﷺ کرد: سوپایهکی سی هزار کهسی به سههر کردایهتی سی فدرمانده شههیدهکان (زهیدی کورپی حاریشه، جعفری کورپی تهبو طالب، عهبدو لالی کورپی رهواحه) ئاراسته کردنو له مانگی جیمادی یه که می سالی ههشته می کۆچی غهزای مۆتهی لی پهیدا بوو. تهوه بوو تهو جهنگه نابهرامبهیره سامناکه بهراپابوو. ریوایهتی میژوویی هیه دهلی ژمارهی سوپای رۆمهکان (۱۰۰) سهده هزار کهس بوو، سهده هزار کهسی تریشیان له ئالقه لهگوتی و توکمرانیان له شام که له هۆزه عهر به مهسیحی بهکان بوون ره گهڵ کهوت سوپای موسولمانانیش له سی هزار کهس تیپهری نه ده کرد. ته مجار غهزای ته بوو ک روی دا که زوریهی ئهم سوره ته لهو تهو ره دا ده سوپا تهوه، له شوینی خۆی دا به درێژی باسی لێوه ده کهین.

ته مجار ناماده کردنی سوپای ئوسامهی کورپی زهید که پیغه مبهیر ﷺ نامادهی کردو هیشتا سوپا بهرپی نه کهوت پیغه مبهیر ﷺ وه فاتی فدرموو، پاشان ههزهرهتی تهبو به کر ﷺ رهوانه ی کردو به رهو شام ناردی بۆ بهرهنگار بوونهوهی تهو له شکر کیشی بهی رۆمهکان که لهو ههرمه نه انجامیان دا بوو ده یانه و یست قه لاچووی موسولمانانو ئایینه کهیان بکهن.

ته مجار مه نهجه لی رقو کینهی خاچهرستان وه کول هات، ههر له غهزای یهرموو کهوه که موسولمانان تییدا سهرکه و تنیان به ده ست هیناو به شوین

ئەو ەدا سوپاي ئىسلام پەلو پۆي ھاويشتو گەلى موسىتە عمەرەي ئىمپىراتۆرى روميان لەولاتى شامو مىصرو شىمالى ئەفرىقاو دورگەكانى دەرياي سىپى ناو ەراست رزگار كردو ئىسلاميان تىدا بلاوكردهو. ئەمجار بنكەي ھەرەگرنگى ئىسلاميان لەولاتى ئەندەلووس دامەزران.

بىگومان شەپرى خاچپەرستەكان كە لەمىژوو دا بەم ناو ە ناويانگە، يەكەم جەنگتو دوا جەنگ نى: كە كەنىشتە دژى ئىسلام ئەنجامى دابى، بەلكو ئەم شەپرانە زۆر پىش ئەم مىژوو ە بەناوى جيا جياو ئەنجام دراو، لەراستى شەپرى خاچپەرستان لەو رۆژو ە دەستى پىكرە كە رۆمانو فورس دوژمنايەتى خۆيان وەلاناو دەستيان كرد بەيارمەتيدانى يەكترى دژى موسولمانان لەخواروى نىو ە دورگەي عمەرەبەو، ئەمجار لەغەزاي مۆتەو دوايى لەغەزاي يەرمووكت، پاشان بەتەواوى قىزو خەشمى خاچپەرستان دژى موسولمانان لەھىرشى خۆيناوييان دا بۆ سەر ئەندەلووس دەرکەوت، ئەو درندەيىو كۆكۆڭرەيى دژى موسولمانانى ئەو ناوچەيە ئەنجام درا بۆو ە لاپەرەكى رەشى نەفرىن لىكراو لەمىژووى مرۆڤايەتى دا، خاچپەرستان لەو ھىرشە وەحشىو خۆيناوىيەيان دا بۆ سەر ئەو بنكە ئىسلامىيە گرنگەي ئەوروپا ھىند بەدرندەيىو نامرۆڤانە جولانەو مىژوويان شەرمەزار كردو لەو پىش رووداوى وا نامرۆڤانەي بەخۆو نەبىنيو. بەملىۆن موسولمان كوژرانو تەعزىب درانو لەناو بران كە قەلەم لەنوسىنو شىكردنەو ەي ئەو رووداو سامناكانە كۆلەو كۆلەوارەو (بەكوردى باسى نايەتە گوڤتار) ئەو ەي لەرۆژەلاتىش دا روى دا، ئەو تاوانو قەتلو عامەي خاچپەرستان دژى موسولمانان لەو ھەرىمە ئەنجاميان دا لەھى ئەندەلووس كەمتر نەبوون.

جۆستاف لۆبون كە بۆخۆي نووسەرىكى فەرەنسىو مەسىحىيە دەلى: يەكەم شت كە رىكاردۆسى ئىنگلىزى ئەنجامى دا ئەو ە بوو: كە لەبەردەم موعەسكەرىكى موسولمانان دا سى ەزار موسولمانى كوشتن كە خۆيان بەدەستەو دابوو، نامانو زەمانو پەيمانو وەعدىيان پى درابوو: كە خۆنيان پارىزراو ئەمجار دوا كوشتنى ئەم سى ەزار كەسە، دەستى كرد بەكوشتنو برىنو تالانكردن بەجۆرىكت كە ھەر لەدەست خۆيان دىو لەخۆيان دەو شىتەو ە.

نووسد یکی تری مه سیحی که ناری (یورجا) یه ده لئی خاچیرسته کان به درنده ترین شیوه دهستیان به هیرش بردن بۆ سر بهیتولمه قدیس کرد، نه مجار ده لئی: نه هیرش بهرانه نه بهری درنده بییان به کار هیئا، ده هاتن ورگور ریخۆلهی خه لکیان هه لده درین بۆ نه وهی له ناو ریخۆله کانیان دا دینارو دیره م بدۆزنه وه!!!! که چی صه لاهه ددین که قودسی لی ستاندنه وه، خاچیرسته کانی بهر له لا کردو نه مانی پیدان، هه موو واده به لئینیکی که پیی دا بوون جی به جی کرد، ته نانهت مه لیک عادل که برای صه لاهه ددین بوو ههزار کۆیلهی به دیل گیراوی بهر له لا کرد، هه موو نه مره نه کانی عه فوو کردن، ریگهی دا بطریک صه لیبو نیشانی که نیسه هه لبرگری، ریگهی دا به شا ژنو شابهانه کانیان دیده نی میرده کانیان بکهن!

باسی ده سترژی خاچیرسته کان بۆ سر موسولمانان به کۆتا نایه چهندی له سر بنووسری پۆشکه بۆاردنه له کایه، نیت لیره دا ماوهی نه وه مان نیه زیاتر له سهری برۆینو باسی لیه بکهن، که سیک له مه زیاتری گهره که با بگهریتوه بۆ نهو سهرچاوانه ی له م باره وه درێه یان پی داوه!

نه وهی که له م رۆژگاره تازه ی چهرخی بیستم له زنجبارروی دا پێچیکسی له بهر روداوه کانی پێشودا نه بوو، نه وه بوو: ههرچی موسولمان هه بوو لهو ناوچهیه دا به بهر کران، دوازه ههزار کهسیان بهیه کهوه لی کۆژا، چوار ههزار کهسیان مابوو له دورگه وه ده ترانو فێدرانه ناو ده ریاوه.

له دورگهی قوبرو صیش ناوو خۆراک لهو شوینانه مه نه کرا: که موسولمانی لی نیشته جی بوون بۆ نه وهی له برسانو له تینوان گیانیان ده رچی، نه مه جگه لهو کوشته بریهی به سهریان هیئان، نهو ده رکردنو مالتویرانیو تالانو برۆیهی دژی موسولمانه کان نه نجام درا له نووسین نایه ناخریته ناو رو بهری کتیبه وه.

به کوردیو به پوختی نه م هه ویره ناو زۆر ده باو له ههر ئاقاریک پی داگری هه مان تاسو حه مامه کوردستانی خوشمان له م باره وه که می نه دیوه که متری به سهر نه هاتوه، سهریاری دابه شکردنی ولاته که ی به سهر دراوسی کانی داو دابیرنی نه م به شهی له به شه که ی تری جۆره ها شالاوی کۆکۆژیو قه لاچۆکردنو

خاپور کردنی به سهر هیئراوه، جۆره ها چه کی کیمیاوی بایه لۆجی و ده مارگرژی و تنگه نه فەسی تیدا تاقی کرایه وه، سه دو هه شتاو دوه هزار کوردی موسولمانی گوندنشینی بی ده سه لاتو پرو پیره ژنو زارۆکتو مندالی بی تاوان به ناوی نه نفاله وه بی سهر شوین کرانو کهس نازانی چییان به سهر هات، (له سالی ۱۹۷۵ وه بۆ سالی ۱۹۸۸) کوردستانی رازاوه به هه شت ناسا، سهرله بهری خاپور کرا، کانیاو جۆگه و جۆباری ته قیندرانه وه و کویر کرانه وه، باخو باخاتی توتیتندراو هه لپاچو داپاچ کرا، چوار هه زارو پینچ سه ده گوندو شارو شارۆچکه ی ژێرو زه بهر کرا، نه وه ی به سهر کوردستانو موسولمانانی کورد هات له م ماوه یه دا ههر به سهر کوردستانو کوردی موسولمان هاتوه و که سی تر به و ده رده نه براوه .

به لام وه کوو ده لێن تنگانه بهریان کورته و دوا ی شه وه زهنگ رۆژه لاته، سوپاس بۆ خودا له دوا ی سالی (۱۹۹۱ ز) وه وا ورده ورده کوردستان شاهی تیگه پرایه وه گوندو شارو شارۆچکه ی ناوه دانییان به خۆیان وه بیینی به وه . ته گهر شه ری نه فرین لیکراوی برا کوژی نیوان حیزه سیاسیه کانی نه بوايه، له ماوه یه کی زۆر که م دا زوری به برینه کانی گوشته وه زونیان ده هینایه وه و ساریژ ده بوونه وه، به لام شه ره کورسی و شه ره گیرفان بوو به کۆسپێکی ترو وا زیاد له چوار ساله (۱۹۹۴ بۆ ۱۹۹۸) کورد کورد ده کوژی، مالی یه کتر تالان ده که م بۆ خۆیان دژی خۆیان لاسای داگیر که مان ده که نه وه و له وانیشیان تیپه پرا نه وه، زۆر جۆری ته عذیبو داپلوسین هه یه، دوژمن روی نه ده هات ته نجامی بدا ته مان به راشکاوی به ناوی کوردایه تی وه شانیان بهرداوه (ته لالا به ره که ت!!!)

ته مه ی من ده یلیم راستیه کی حاشا هه لنه گره و دنیا شاهیده، هه موو کوردیکی رۆشن بیرو به شه ره فو خاوه ن و یژدان له داخان خه ریکه شه ق به ری، بۆ خۆشیان هه ستیان به خیا نه تی خۆیان کرده و ده زانن چ کاره ساتیکیان به سهر میلله ت هینا وه به لام کیشه که هینده قولو ناله باره نازانن چۆنی لی رزگار بن. کورسی خۆشه و یستی و پولو پارهی کوردستانیش زۆر زه به نه وه و نه وه یان به خۆیان وه نه دیوه، دلیان نایه ده سستی لی به رده ن..

ناخ براکوژی ناخ شهره گیرفان له عنده له واندهی که هه لیان گیرسان ۱۱
نه مجار پهره ردگار شیوهی تهواو کردنی نووری نیسلام روون ده کاتهوه و
ده فرموی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى
الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ پهره ردگار خودایه کی وه هایه پیغه مبهری
خوی: که موحه مهده، نارویه بۆ سهر هه موو ناده میزاد به هیدایه تو
به لگمو نیشانه وه. ناینیکی حهقی پیادا ره وانه کردوه، که ههتا دونیا دونیا به
نه سخ نایته وه، گۆرانی به سهردا نایه، هیچ ناینیکی تر هه لی ناوه شینیتته وه،
ههر هه والیکه تیدایه راستو دروسته، بیرو باوه ری صه حیج و زانیاری
به سودی له خۆ گرتوه، ناینیکه هه موو کرده وه کانی که تیددا نه نجام ده درین
کرده وهی باشو به سوودن بۆ دونیاو قیامت..

نه مجار پهره ردگار مه بهستی نادرنی پیغه مبهر روون ده کاتهوه و
ده فرموی: ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بۆ نه وهی نه م ناینه بی خه وشه:
که ناینی نیسلامه، بهرزی بکاته وه سهری بخا به سهر هه موو ناینه کانی
تردا به هوی به لگمو بورهانی جۆراو جۆره وه، به هوی نمو زانیاری و زانستهی
له خوی گرتوه، بیکاته ناینیکی بالادهستی خاوهن ده سه لاتی مادی و
مه عنه وی. ناشکراشه هیچ ناینیک وه کوو نیسلام کاریگری گیانی و عه قلی و
مادی و کۆمه لایه تی و رامیاری له سهر ناده میزاد نه به وه نابی. تاکه ناینیکه:
که به که لکی هه موو سهرده مو کاتو شو نیتیک دی.. بۆ هه موو کۆمه لگا و
نه ته وه یه ک له بارو گونجا وه..

له موسنه دی نه حه ده دا له عه دی کوری حاته مه وه ریوایت ده کا: ده لی
له پیغه مبهرم ژنه وت: ده یفرموو: (هُوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِيُتِمَّنْ اللَّهُ هَذَا
الدِّينَ حَتَّى تَخْرُجَ الظَّالِمَةُ مِنَ الْجَبَرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْبَيْتِ مِنْ غَيْرِ
جَوَارٍ أَحَدٍ، وَلَتَفْتَحَنَّ كُنُوزَ كَسْرَى بْنِ هُرْمَزٍ قُلْتُ: كَسْرَى بْنُ هُرْمَزٍ؟
قَالَ: نَعَمْ كَسْرَى بْنُ هُرْمَزٍ، وَلَيَبْدُلَنَّ أَمْوَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ)

شیوه و چو نیه تی مامه له کردنی مالمو قه شه کان له گهل
خه لک دا

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ
وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ
يُخْمَنُ عَلَيْهِمْ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ
هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾﴾

دەریارە ی هۆی هاتنه خواری دهی نایه تی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ
كَثِيرًا...﴾ وه کوو نیما می واحیدی ده لی: له شانی زانیانو خوینده واری
خاوه ن نامه کان هاتوته خواری که به رتیلو باجیان له شه شه خه لکه که
ورده گرتو ده یانچه وساندنه وه.

دەریارە ی نایه تی ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ...﴾ نیما می بوخاری
له زهیدی کوری وه هه ب، ده گیریتنه وه: که ده لی به لای (ره بذه) دا تیپه ریم
(شونیکه له نزیک مه دینه) له نکار چارم به نه بو زه ر کهوت، وتم: چی تۆی
هینا وه تیره؟ وتی: له شام بووم، له گهل معاویه دا دەریارە ی نایه تی
﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ...﴾ بوو به کیشه مان معاویه وتی:
له شانی خاوه ن نامه کان دا هاتوته خواری، منیش وتم دەریارە ی تیمه وه وه وان
هاتوته خواری، قسه مان لیک هه لبه زینه وه نامه ی لی نووسیوم بو لای
خه لیفه ی موسولمانان؛ عوسمانی کوری عه فزانو شکاتی لی کردوم، خه لیفه ش
له دوی ناردم بيمه مه دینه بو خزمه تی، هاتم، خه لکم لی کوپه وه، وه کوو
ته وه له وه پيش نه یان بینیبیتم، که هاتم رودا وه کهم بو عوسمان گیرا وه، ته ویش

فرمودی: تاره‌زۆت لی‌یه واز له‌شام بینه‌و وهره نزیک مه‌دینه، نه‌وه نه‌و
فرمانی پی‌ کردوم لی‌ره ده‌وام بکه‌م، نه‌من یابه‌ندی فرمانم، ته‌نانه‌ت ته‌گهر
کۆیله‌یه‌کی قوله‌ره‌شیش فرمان‌په‌وا بی‌و فرمانم پی‌ بکا، من گهردنکه‌چی
ده‌به‌و له‌قسه‌ی ده‌رناچم!!

جا که له‌وه‌پیش په‌روه‌ردگار وه‌صفی سه‌رۆکو مال‌په‌قه‌شه‌کانی کرد
به‌وه: که لوت‌بهرزو خۆبه‌زلزانو لافی خودایه‌تی لی‌ ده‌ده‌ن، مافی یاسادانان
(که به‌س هی خودایه) ده‌یده‌ن به‌خۆیانو شت هه‌لالو حه‌رام ده‌که‌ن. نه‌مجار
له‌م نایه‌تانه‌ دا به‌وه وه‌صفیان ده‌کا که چاو چنووکو به‌هه‌لپه‌ن بۆ کۆکردنه‌وه‌ی
مالو سامان له‌ره‌شه‌ خه‌لکه‌که، نه‌وان به‌ته‌ماجو سوورن له‌سه‌ر وه‌رگرتنی مالی
خه‌لک به‌ناپه‌واو به‌شێوه‌ی ده‌سه‌پرنو هه‌لخه‌له‌تاندنیان، که به‌ره‌نگاری نایینی
نیسه‌لامیش ده‌که‌ن، ترسی له‌ده‌ستدانی به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌ ماده‌یه‌کانیان هه‌یه‌و
ده‌ترسن دونیا خۆرییان بۆ نه‌کری، نه‌وان نایین ده‌که‌نه‌ پرد بۆ گه‌یشتن
به‌دونیا. تا بلی‌ی به‌خیلو چاو چنۆکن، هه‌زیان له‌کۆکردنه‌وه‌ی مالو نه‌قدینه‌یه
له‌قاسه‌کانیان دا هه‌لی بگرنو زه‌کاتی لی‌ ده‌رنه‌که‌ن.

نه‌م نایه‌ته‌ رونکردنه‌وه‌و شیکردنه‌وه‌ی هه‌لسوکه‌وتی مال‌مه‌کانی جوله‌که‌و
ره‌به‌نه‌کانی مه‌سیحی له‌خۆگرتوه‌و، په‌رده‌ له‌سه‌ر تاوانو کرداره‌ خراپه‌کانیان
هه‌لده‌داته‌وه‌ بۆ نه‌وه‌ی خاوه‌ن نامه‌کان خۆیان هه‌له‌و تاوانی نه‌ه‌بارو
روه‌بانه‌کانیان بۆ ده‌ریکه‌وێ، هه‌روه‌ها بۆ نه‌وه‌ی موسوڵمانان هۆی سوور
بوونی نه‌م مال‌په‌قه‌شانه‌ له‌سه‌ر کوفرو بیدینی بزائن، له‌هه‌مان کات دا
نایه‌ته‌کان هه‌ره‌شه‌و ترس به‌رنانی موسوڵمانانه: که نه‌چن له‌کردارو گوشتاردا
چاو له‌مال‌په‌قه‌شه‌کاران بکه‌نو ده‌فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا
مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ﴾ نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی
پرواتان به‌تاکو ته‌نه‌ایی خوداو به‌پیغه‌مبه‌رایه‌تی موحه‌مه‌د هه‌یه، دلنیا‌بنو
باش بزائن: که زۆر له‌مال‌په‌قه‌شه‌کانی خاوه‌ن نامه‌کان به‌ناحه‌قو ناپه‌وا مالو
سامانی خه‌لک ده‌خۆن، هه‌یچ رێبازیکی شه‌رعی و نایینیان به‌ده‌سته‌وه‌ نیه،
به‌لکوو به‌هه‌وانته‌و به‌تاره‌زۆیازی خۆیان ته‌و خه‌لکه‌ ده‌سخه‌پۆ ده‌که‌نو هه‌لیان
ده‌خه‌له‌تینو ده‌ستیان ده‌پرن. نایه‌ته‌که‌ نه‌و ده‌سخه‌پۆ کردنو مال‌خواردنه‌ی

پال زوربه ياني دا، بۆ هه موانى نه چه سپاند، چونكه كه ميندیه كيان خۆيان لهو كاره ناشرينه ده پاراست.

نمونهى مال خواردنيان به نارهواو به ههواتته زۆرو هه مه جۆر بوو، وهكوو: بهرتيل وه گرگرتن له بواري نه نجامداني بپياري ياسايىو شرعى. سوود خواردن كه لايان حهرام كرابوو، وه گرگرتنى ديارىو فۆتۆو مالو سامانى نهو مهوقوفانهى تايبته كرابوون به نارامگاي پيغه مبهزانو پياوچاكانى پيشوويان، ههروهه له سهده كاني ناوهراست دا نهوژوكسه كانو كاژوليكه كانيان چهكي غوفرائيان ده دا به خهلكو بهپاره پييان ده فروشتن، يان له باتى دوعاو پارانهوه له پهرهردگار بۆ تاوانباران پارهو پووليان وه ده گرت. يان بهپاره فتواى جۆراو جۆريان ده ده كرد، حهراميان حهلال ده كردو، حه لايان حهرام ده كرد، نه مهش بۆ رازيكردى ساماندارو پاشاو سهروكو حاكمه كانيان، وهكوو له نايه تيكي تردا ده رحهق به جوله كه كان ده فرموى: ﴿قُلْ: مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ، تَجْعَلُونَهُ قَرَأِطِيسَ، تُبَدِّلُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا، وَعَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلْ: اللَّهُ الْأَنْعَامَ/٩١.﴾

نمونهيه كي تر له بهره وازانيى مالخواردنى خهلك به نارهوا، نهويه: جوله كه به لايانهوه رهوايه، مال له غهيري خۆيان وه ده ست بينن ته نانهت نه گهر به ريگاي خيانهت دزيش بى وهكوو له نايه تيكي تردا ده فرموى: ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ، وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا، ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا: لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ، وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ، وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ آل عمران/٧٥.

نه مجار پهروهردگار جۆريكي تر له خراپه كاري سهراى جوله كهو مهسيحي ديارى ده كا، نهویش برتييه له وهى كه ﴿وَيُضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ خهلكى له رتيبازى خودا لاده ده نو نهيتلن كه ساني ديكه موسولمان ببن، واته: نهوانه وپراى خواردنى مالو سامانى بۆره پيارو مسكينه كان، ناشيان هيتلن موسولمان بنو مهنيان ده كه من له رتيبازى حهقو راست، جا يان په يامى نيسلام رهته كه نه وهو به درۆى ده زانن، يان شكۆ گومان ده خه نه ناو بنه ماو

حکمه‌گانی نایبندوه له‌بوارى عه‌قیده‌و عیباده‌تو مام‌له‌و نه‌حکامه‌گانی
تری شمرعو بیرو باوه‌ر دا ئالو گۆر ده‌که‌ن، یان تانه‌و ته‌شهر له‌خودی
پیغه‌مبهر ده‌ده‌زو قورئان به‌درۆ ده‌زانن.

به‌کورتی نه‌وه‌ی خه‌لک هه‌ولێ بۆ ده‌ده‌ن له‌دوئیا دا مالو سامان‌و پله‌و
پایه‌ی دوتیاییه‌، مال‌و قه‌شه‌کان له‌هه‌موو که‌س زیاتر هه‌ڵپه‌ی بۆ ده‌که‌ن
سوورن له‌سهر وه‌ده‌ست هیئانی. نه‌وه‌تا به‌نا‌ره‌وا مالێ خه‌لک ده‌خۆن، مه‌نعی
خه‌لک ده‌که‌ن له‌ناسینی خودا، ناهێلن تاده‌میزاده‌کان به‌راستی خودا ناسی
بکه‌ن، عیباده‌تو به‌ندایه‌تی بۆ نه‌نجام بدن، به‌ته‌واوی لی پراون که‌ خه‌لکی
له‌شوێنکه‌وتنی پیغه‌مبهر بگێرنه‌وه‌. بۆ نه‌وه‌ی شوێن‌و پله‌و پایه‌ی خزیا‌ن
له‌ده‌ست نه‌ده‌ن، مه‌که‌سه‌به‌ ماددییه‌کانیان له‌کییس نه‌چن.

ناشرین ترین هه‌لۆستیان‌و گه‌وره‌ترین تاوانیان نه‌وه‌یه‌: که‌ تانه‌و ته‌شهر
ناراسته‌ی خودی پیغه‌مبهر خۆی قورئانی پیرۆز ده‌که‌ن، هه‌روا
له‌قوتا‌بخانه‌کان دا بیرو باوه‌ری گه‌نج‌و لاوه‌کانمان تێک ده‌ده‌ن! سه‌رباری نه‌و
هه‌موو ره‌وشته‌ ناشرینه‌هه‌یان به‌خیل‌و چاو‌چنووک‌و پیسکه‌و ره‌زیلیشن، حه‌قی
خودا له‌مال‌و سامانی خزیا‌ن ده‌رناکه‌ن، ده‌فه‌رموی: ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ نه‌وانه‌ی مال‌و سامان کۆده‌که‌نه‌وه‌، پارو پولو زێرو زیو
سه‌فته‌ ده‌که‌ن ده‌یخه‌نه‌ قاسه‌و گه‌نجینه‌وه‌ ﴿لَا يَفْقَهُوْنَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
زه‌کاتی شه‌رعی ده‌رناکه‌ن، له‌پێناو تاییب دا مال نابه‌خشن بۆ به‌رژه‌وه‌ندی
گشتیو تایبه‌تی موسوڵمانان، یارمه‌تی لی‌قه‌وماوان ناده‌ن، جا نه‌وانه‌ی که‌
ئهمه‌ هه‌لۆستو ره‌وشتیا‌نه‌ خاوه‌ن نامو مال‌و قه‌شه‌ بن، یان مه‌لاو حاجی‌و
موسوڵمان بن، نه‌وه‌ ﴿فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ مۆده‌یان به‌ده‌ری به‌سزای
کوشنده‌و به‌ئیش له‌ناو ناگری دۆزه‌خ دا. ئهم هه‌ره‌شه‌یه‌ وه‌کوو رو ده‌کاته
خاوه‌ن نامه‌کان‌و ناراسته‌ی مال‌و قه‌شه‌کان کراوه‌، له‌هه‌مان گات دا
موسوڵمانانیش ده‌گرێته‌وه‌. واته‌: هه‌ر که‌سێک زێرو کۆیکاته‌وه‌و سه‌ریه‌کی
بنی‌و زه‌کاتی شه‌رعی و مافی هه‌زارانی لی نه‌دا به‌ناگری دۆزه‌خ سزا ده‌دری‌و
تۆله‌ی لی ده‌ستێندری. هه‌ر مال‌و سامانی‌ک زه‌کاتی شه‌رعی لی ده‌ریکری،

خاوه نه که ی به مال خه زنکمر حلیب ناکری، مالیکو شافیعی له تیبنو عومره وه ریوایت ده کمن که فرموویه تی همر مالیک زه کاتی لی بدری به خه زنکردن حسیب ناکری باله ژیر حدوت ته به قه ی زه ویشه وه بی، همر مالیکیش زه کاتی لی نه دری نموه خزنکردنه با ماله که ناشکراوه به دهره وه ش بی، همره ها تیبنو عه دیو خه طیب له جابیره وه ریوایت ده کمن ده لی؛ پیغه مبهر ﷺ فرمووی: (ای مال اذیت زکاته فلیس بکنز).

تیبنو نه بی شه بیهو نه بو داودو حاکم له تیبنو عه باسه وه ریوایت ده کمن، ده لی: که ثابته تی ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ هاته خواری، هاوه لان له سرشانیان گران بوو، وتیان: کی له نیمه ده توانی که مالو سامان بو مندا له کانی پاشه کهوت نه کا؟ حمزه ته عومره ﷺ فرمووی: په له مه کمن ئیستا بوتان شی ده که مه وه. نیتر به ره و مالی پیغه مبهر ﷺ کهوته ری، شه ویان شوینی کهوت، عومره هاته خزمهت پیغه مبهر ﷺ وتی: نه ی پیغه مبهری خودا! مانای نیمه ثابته زور قورسه له سرشانی هاوه لان، پیغه مبهر ﷺ فرمووی: خودا بویه زه کاتی داناوه بو نموه ی نمو مالی ده میئیه وه پاکی بکاته وه، میراتیشی لهو ماله دا داناوه که له دواتان به جی ده مینی، نیتر حمزه ته عومره له خوشیان (نه لاهو نه کبهری کرد) نه مجار پیغه مبهر ﷺ فرمووی: نه ری پیتان نه لیم چ شتی که باشرین په زمه نده یه؟ باشرین شت که پیار بیخاته که نجینه ی خویه وه نافرته ی صالیحیه، که پیار سهیری بکا دلی خوش بکا، که فرمانی پی بکا به قسه ی بکا، نه گمر له مال نه بوو نامووسی پیاریزی.

نه مجار په ره وردگار جوری سزای سامناکی نهو سامان خمرنکمر زه کات نه دهرانه شی ده کاته وه ده فرمووی: ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ نه ی موحه ممه د! هه والیان به دری به سزایه کی به تیشی سامناک که توشیان ده بی لهو روزه دا که نهو زه کات نه دهره سور ده کریتسه وه له ناو ناگری دوزه دا له سر نهو مالو سامانه ی کوی کردۆته وه زه کاتی لی نه داوه، واته: مالو سامانه که ی داده نه ریو ناگری گهرمی له سر ده کریتسه وه نهویش وه کوو ناگره که ی لی دی.

چۆنییه تی نهم سوور کردنه وه، گسپانی مالو سامانه که به ناگر، کاروباریکی قیامه تیهو نهینی و غمیه، نیمه چۆنییه تی و دیارده کانی نازانین، وا باشه حموآله ی عیلمی خودای بکهین.

موسلیم له نه بو هوپه پره وه فرموده ده کی به مفر فوعی ریوایه ت کردوه ده فرموی: (همر پیاویک زه کاتی مالو سامانی نه دا، رۆژی قیامت نهو مالو سامانه ی بۆ ده کری بپلیتی ناگرینو لاتهنیشتو چاوو پشتی پی داخ ده کری). هر له نه بو هوپه پره وه فرموده ده کی تری گپراوه تده ده فرموی: (که سیک خودا مالو سامانیکی بداتی و زه کاتی لی نه دا مالو سامانه که ی بۆ ده کریته نیره ماریکی که چهل دوو خالی ره شی به پشت دوو چاوه وه یه، رۆژی قیامت خۆی تی باهه لده دا، همدوو بناگوتی ده گری و ده لی من مالو سامانه که ی توم، من گهنج خهزینه که تم، نه مجار نایه تی ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ آل عمران / ۱۸۰ مالو سامانه که یان بۆ ده کریته پلیتی ناگرو ﴿فَشَكَوْا بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ روخسارو لاتهنیشتو پشتیان بهو پلّته ناگرینه داخ ده کری. که به تاییه تی باسی نهو نه دمانه ی جهسته ده کا: چونکه نهوان له دونیادا بهروخسار پیشوازی له خه لک ده که نهو نیشانه ی که یف خوشی یه که یان به ده و چاوه وه دیاره، بهروخسار خۆیان گرژ ده کهن که داوای هه ژاران ره تده که نه وه ناتومیدیان ده کهن، که له ناو نازو نیعمه ت دا ده تلینه وه به سهر ته نیشتو پشتیان دا ته پاتل ده دن، له لایه کی تره وه داخکردنی ده و چاو باشر دیاره و نهنگی تره، بۆ پشتو لاتهنیشت قه برغه یان به نازار تره، نه مجار له لایه ن فریشتانه وه که بهریر سن له داخکردنیان پنیان ده گو تری: ﴿هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تُفْسِكُمْ﴾ نه مه نهو مالو سامانه تانه که به خه یالی خۆتان بۆ سودو قازانجی خۆتان کۆتان کردبوه، نهوا بوو به هۆی زیانو سزادانتان. یان ده توانین بلّیین: نهو نامیری داخکردنه تان که پی داخ ده کرین نهو مالو سامانه یه کۆتان کردبوه بۆ خوشی و رابواردن!!

بیگومان ناگری دۆزه خ زۆر له ناگری دونیا گهرمتره داخکردنه که ش له داخکردنی دونیا به تیش تره، نهو داخانه به هر شوینیک دابترین لهو

دیوه‌وه ده‌رچی!! بمراستی قورشان وینه‌ی داخ‌کردنه‌کهی سهرنج راکیش
کیشاوه، نه‌یهری ترسو سامناکی تیدا کۆکردۆته‌وه، ده‌بوایه به‌بیر لی
کردنه‌وه لی وردبوونه‌وه چاو به‌ملۆق بوه‌ستایه‌وه مووی له‌ش گرژ بوونایه‌وه
پێست هه‌لقراچایه‌وه خه‌وه له‌چاوان بزپایه‌وه! (ده‌ی خودایه بو خاتری ره‌حمه‌تی
بهر‌فراوانت دلمان وا لی بکه‌ی زه‌کاتی مالو سامانمان ده‌ریکه‌ین، خودایه!
له‌و سزا سامناکه بمانپارێزه له‌هه‌موو سزایه‌کی نه‌و رۆژه‌وه ناگری دۆزه‌خ
په‌نامان بده... نامین)

پێوسته سهرنجیکی ورد له‌و خاوه‌ن نامانه بده‌ین بزانی‌ن چییان به‌سهر
هات، بۆچی و چۆن له‌تایینی حه‌ق لایان دار گۆرانکاریان تیدا کرد، به‌لی
پێوسته باشباش نه‌و خاوه‌ن نامانه بناسین و ره‌وشتو ناکاریان به‌ته‌رازووی
تایین کیشانه بکه‌ین، ناسینی نه‌مان زۆر له‌ناسینی بته‌هرستو موشریکه‌کان
له‌پیش تهر، چونکه خاوه‌ن نامه‌کان لافی ئیماندار لی ده‌ده‌نو به‌ناوی
تایینه‌وه قسه ده‌که‌ن. ته‌گهر به‌باشی ده‌رنه‌خرین و به‌جه‌ماوه‌ر نه‌ناسرتین، زۆر
که‌سیان پێ هه‌لده‌خه‌له‌تی، به‌خاوه‌ن بپروا تایین حلیب بکرتین، هه‌رچه‌نده
له‌راستی دا ته‌مانیش هاویه‌ش په‌یدا‌کهرنو هاوه‌ل بو خودا داده‌تین، هه‌یانه
ده‌لی عیسا کۆری خودایه، هه‌یانه ده‌لی عوزه‌یر کۆری خودایه!

هه‌روه‌کوو چۆن زۆر که‌سی به‌ته‌سکه‌ره موسولمان لافی موسولمانیتی لی
ده‌ده‌ن، به‌ناوی ئیسلامه‌وه قسه ده‌که‌ن، به‌لام له‌راستی دا نه‌م جوژه
موسولمانانه‌ش وه‌کوو جوله‌که‌وه مه‌سیحی‌یه‌کان لایانداوه، ته‌مانیش فریان
به‌سهر ئیسلامه‌وه نه‌ماوه، زۆر که‌س هه‌یه خۆی به‌موسولمانی خالص
داده‌نی، به‌رواله‌ت نه‌رکه‌کانی ئیسلامه‌تی وه‌کوو نوێژو رۆژوو حه‌ج جی به‌جی
ده‌کا، به‌لام وه‌عیی ئیسلامی نه‌یه، تایین و سیاسه‌ت لیک جیا ده‌کاته‌وه،
موسولمانیه‌تی به‌شتیکی شه‌خصی ده‌زانێ و به‌س! خۆ به‌موسولمان ده‌زانێ و
له‌حیزیکی دژ به‌ئیسلاام دا کادرو تیکۆشه‌ره، بیرو باوه‌ریکی تری گرتۆته
ته‌ستۆی خۆی به‌یاسا و قانونی‌یک رازییه که دۆژمنانی خودا دایانناوه! رازییه!
واز له‌شه‌ریعه‌ت بێنی و حوکم به‌قانونی فهره‌نسی بکا، بیدینان ده‌یانه‌وی
بزوتنه‌وه‌یه‌کی ئیسلامی له‌ناوی‌هرنو به‌هه‌موو جوړسک سوکایه‌تی

به موسولمانانو قورئان بکهن، گالته به بیرو باوه ری خودا پرستان بکهن، ته م
خو به موسولمان زانانه چه لیه یان بو لی دده دنو بگره یارمه تی یان دده دن، که
هیچکه نه بی بی دهنگ دهن!!

به لی: ته گهر موسولمانان ناوا بی دهنگ نه بو نایه بهرام بهر ته وانه ی
قه لاچوی موسولمانان ده کهن، ته گهر وه عیسی ئیسلامی له دهرونیان دا
بخروشایه و چاربان له پیغه مبهرو هاوه لانی بگردایه کاربان بهم حاله
نده گه بی و ناوا بهراشکاوی نوکهرانی ماسوونی و صه هیونی جیهانی به هه موو
جوړیکو له هه موو ناقاریک په لاماری موسولمانان یان نه دده داو هه ولی
ریشه کیش کردنیان نه دده دان.

خه لافه تی عوسمانی که به ناوی ئیسلامه وه حوکی ده کرد له ناخروئو خری
دا به هوی بی وه عیسی موسولمانانه وه وا گنده ل بوو، هیئند ناموسولمان به ناوی
موسولمانه وه تییدا بوونه کاریه ده ست: تهو ئیمپرا توریته گه وره به هیزه ی که
له و پیش دنیای هیئابوه عامیلکه، کومه ئیکی به ناو موسولمانی
ناموسولمان روخاندیان! ته تاتورکی کافر له سهر که لاکی بی گییانی خه لافه تی
عوسمانی و ئیسلامی رژیمی کوفر ناسای خو ی دامه زراند، که چی له بهر بی
ناگایی و نه بوونی وه عیسی ئیسلامی خه لکه که ههستیان به خه تهری ته م رژیمه
عیلمانیه نه کرد، به لکوو دلیان پی پی خوش بوو، ته نانه ت پیای نایینی وا
هه بوو زور بهراشکاوی شانازییه وه چوونه ئیو حیزی (ئیتحادو توره قییه وه)!
له ریزی تهو حیزییه شوومه دا کادرو تیکوشهر بوون!!

قییینی:

نایه ته که گه لی حوکی لی وهرده گیرین: یه کی لهو حوکمانه زه کاتی
هالی نه قدینه یه (زیرو زیو) به مهرجی چوار شت ده سته بهر بن تییدا.
یه که م: خاوه نه که کزیله نه بی، ده بی نازاد بی، چونکه کزیله نه هلیه تی
ملکایه تی ناقیصه.

دووه م: ده بی موسولمان بی، چونکه زه کات بو پاکبوونه وه ی مالو
سامانه کافر نه هلیه تی نه وه ی نیه.

سییهم: دهبی سالی به سمر دا هاتیته وه، چونکه پیغه مبره
له فرموده دهک دا که دره قوطنی له نه نه سی کوری مالیکه وه ریوایه تی ده کا
فرموده تی: (لَيْسَ فِي الْمَالِ زَكَاتٌ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ) تا سال
به سمر مالو سامان دا ورنه سوپیته وه زه کاتی تیناکه وی.

چواره م: دهبی ماله که بگاته نه ندازه ی (نیصاب) نه نه ندازه یی شرع
دایناوه، نه گهر زیو دهبی بگاته بیست دیناری نالتون واته: بیست مثقال
نالتون بی.

نه گهر زیو بوو دهبی دووسه دیرهم بی، یان به همر دوکیان نیصایان
تهواو ده کرد، به لگه له سمر نه وه که دهبی ماله که بگاته حد (نیصاب) نه
فرموده یی پیغه مبره که که نه بو داوود له تیمامی علیه وه ریوایه تی
کرده که فرموده تی له که متر له دووسه دیرهم زیو زه کات ناکه وی،
له که متر له بیست دینار زیو زه کات ناکه وی.

پیکهاته ی سال له بریارو نه ندازه کیشی خودادا، شهر کردن
له گهل هه موو موشریکه کانو هه رامکردنی زیادکردنی مانگ
إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الَّذِينَ أَلْقَيْتُمْ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ
أَنْفُسَكُمْ وَقَتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقْتُلُونَكُمْ كَافَّةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ
مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٦﴾ إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُجِلُّونَهُ عَامًا وَيُخَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُؤْطِطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجِلُّوا مَا
حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنَ لَهُمْ سُوءَ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

هوی هاتنه خواره وهی ثیه تی ژماره (۳۷) وه کوو نیبنو جهریری
طه بری له نه بو مالیکه وه ده گپیته وه ده لی: کافره کان وا ده بوو سیزده

مانگیان بهسالتیک حسیب ده کرد، مانگی موحمره میان ده کرده مانگی صدفرو شتی قه دهغه کراویان تیدا حلال ده کرد، نیت پروردگار نایهتی ﴿إِنَّمَا التَّسْبِيحُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾ ناردده خواری.

نهم نایه تانهی نیره وهر گهرانهویه بۆ سر موشریکه کازو سمرله نوی ژماردنی کاره خرابو تاوانه کانیانه. وهر کوو نهوهی که جوله کهو مدهسیحیه کان ده هاتن حوکهو شریعتی خودایان ده گۆری، نیت شوینه که گونجاو بوو که باسی حوکی شهر کردن له گه لیانو چۆنیهتی مامه له کردن له گه لیان دا بکری. نه مجار بگهریتده سمر نه حکامی موشریکه کان، نیت لیکچوونو هم ناههنگی نیوان موشریکه کازو جوله کهو مدهسیحیه کان ناراسته ده کا دهر باره ی هۆکاری جهنگان دژیانو ده فرموی: ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بیگومان همر لهو رۆژوه که خودا تاسمانه کازو زهوی دروست کردن، پیکهاتهی سالو ژماره ی مانگه کانی چوار وهرزی سال له بپارو نه دنازه کیشیو زانیاری پروردگار دا که فرمانی کرده به کار پیکردن پییان له یاسای هاتوچوی مانگ دا چه سپاندویهتی، دوازه مانگی بی زیادو که من، بهو جزره ی که نه مړۆ نولفه تمان پیوه گرتوه. مدهست به مانگه کان نهو ماویدهیه که له روانگهی بینینی مانگوه هه موو کوتایی بیستو نۆ رۆژ یان سی رۆژ دهسته بهر ده بی. ﴿مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار مانگ لهم دوازه مانگه مانگی ریزدارو تاییه تینو شهر و ناژاوه یان تیدا قه دهغه کراوه، سی مانگیان بهریز به شوینه کهوهن (ذولقعدة، ذولحجة، المحرم) مانگیکیان به تاکوهیه نهویش مانگی ره جبهه. ﴿ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمُ﴾ نهوهی باسکرا، همر نهوهیه نایینی راستو دروستو نایینی نیبراهیمو نیسماعیلش بهو شیوه هاتوه. کهوابی ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ﴾ لهو چوار مانگه دا ستم له خوتان مهکن، نهچن ریزی نهم مانگه ریزدارانه بشکینن، شتی قه دهغه کراویان تیدا نه انجام مدهدن. خودا بۆ خۆی کهونی به دیهیناوهو خۆشی یاسای هه لیسورانو بهرده و امبوونی له سمر نهو شیوه هه لیسورانه دارشته.

بهراستی نهم ده‌قه قورناییه نه‌ندازدی رۆژگار پیتوانه ده‌کا، نه‌ندازدی هه‌لسوپانو سروشتی بونه‌ور ده‌ست نیشان ده‌کا. که خودا له‌سهر ته‌و سروشته بوونه‌وری پیک هیناوه ده‌یگر پینیتیه‌وه بۆ سه‌ره‌تای په‌یدا بوونی ناسمانه‌کانو زه‌وی. ناماژه به‌وه ده‌کا که هه‌لسوپانی بوونه‌ور هه‌لسوپانیکی نه‌گۆراوه و پاشو پیش نا‌کا، هه‌موو سالتیک نهم ده‌وره زه‌مه‌نییه دووباره ده‌بیتسه‌وه، نهم ده‌وره زه‌مه‌نییه که پیتی ده‌گوتری: سال دابه‌ش بووه به‌سهر دوازه مانگ دا، هیچ سالتیک له‌سالتیکی تر زیاده که متر نیه، نه‌مه له‌یاسای خودادا چه‌سپاوه و په‌روه‌ردگار نیظامی بوونه‌وری تاوا داناوه و هیچ زیاده که می به‌سهر داناوه چونکه به‌گۆره‌ی یاسایه‌کی نه‌گۆر هاتۆته کایه‌وه، ته‌و یاسا که‌ونییه‌ی که خودا له‌و رۆژه‌وه بوونه‌وری به‌دییه‌ناوه و ریکی خستوه نهم شیوه‌ی بۆ دیاری کردوه.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار حوکمی شهر کردن له‌دژی موشریکه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ده‌ست نیشان ده‌کا و ده‌فرموی: ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً﴾ به‌کۆمه‌لو به‌تیکرا شهر بکه‌ن دژی موشریکه‌کان، وه‌کوو چون ته‌وان به‌کۆمه‌لو هه‌م ناهه‌نگی شهرتان له‌گه‌ل ده‌که‌ن، ئیه‌وه دژی هه‌موانیان بجه‌نگزو که‌سیان لی مه‌بوێرن، ده‌س له‌هیچ خیل و تاقمیکیان مه‌بارێزن، وه‌کوو چون ته‌وان دژی هه‌موانتان شهر ده‌که‌ن که‌ستان لی نابوێرن، له‌راستی دا جه‌نگه‌که له‌نیوان موشریکانو خودا په‌رستانه، له‌نیوان کوفرو تیمان دایه، شهر یه‌دایه‌ته دژی گو‌مرا‌یی، شهر دوو موعه‌سکه‌ری لیک جیاوازن، ناگونجی به‌ناشتی هه‌لکه‌نو ناشتی بکه‌وێته نیوانیان، چونکه کیشه‌که‌یان کیشه‌ی سه‌ره‌سه‌ره‌کی و جو‌زی نیه، نه‌زاعیان له‌سهر به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کی دونیایی یان سنوورێکی خاکو ئار نیه، شهر رامیاری و ره‌گه‌زایه‌تی و نیشتمانی نیه، به‌لکوو شهر بیروباوه‌ره، شهر په‌یره‌وو پرۆگرامیکه که له‌و بیروباوه‌ره سه‌رچاوه ده‌گرێ، شهر نایینه دژی دژ به‌نایینان، ریکه‌موتنه‌م و تووێژو دانوسان چاری نا‌کا، هیچ چاریک نیه جگه له‌جیهاد و تیکۆشان؛ جیهادی ته‌واوو سه‌رتاسه‌ری، شهر مازو نه‌مان، نه‌مه دابو نه‌پیتی خودایه، که گۆرانی به‌سه‌رداناوه، قانونیکی ته‌وتۆیه

ناسمانو زهوی له سهر دامهزاون، بیرو باوهرو ئایین لهو قانونه خودایی به
سهرچاوهیان گرتوه. ته مجار موسولمانان دلتیا ده کار ده فرموی: ﴿وَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ بزائن یارمه تی خودا بۆ نهوانیه: که خۆ له سنوو به زنی
ده پارێزن، خۆیان ده پارێزن لهو هی که حهرام حه لال بکه ن یان حه لال حهرام
بکه ن، یان قانونی خودا ته حریف بکه ن، ههرگیز له جیهاد کردن پال ناده نهوه،
ترسان له جهنگان دژی موشریکه کان نیه، سهرکهوتن بۆ نهوانه، چونکه خودایان
له گه له، که سیکیش خودای له گه ل بۆ ههر نهو سهرکهوتوه!!

ته مجار پهروه دگار هۆکاری ته م شهپر کردنه دژی موشریکان رون
ده کاتهوه، ده فرموی: ﴿إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾ بیکومان دواخستنی
رێزو حورمه تی مانگیکی رێزدار بۆ مانگیکی تر که نهو رێزه ی نه بی،
هه لگیرانه وهی حهرامو حه لاله زیاد کردنی کوفرو بیدینی تره وه ده یخه نه پال
کوفرو شیرکی پیشوویان که به تهرسته یه، گۆپانکاری به له نایینی ئیبراهیمو بیرو
بۆ چوئیکی خراپه، چونکه کافرو بیدین ههرکاتی تاوانیک زیاد بکا مانای وایه
کوفر زیاد ده کا.

رونکردنه وهی ته م مهزوعه به م جۆره یه: عهره به کان قه ده غه به وونی شهپر
له مانگه کانی (اشهر الحرم) دا به میرات له حه زره تی ئیبراهیمو ئیسماعیل
بۆ مابوه وه، پارێزگاری ته م یاساو دابو نه پێته یان تیک نه دابوو، بۆ نه وهی
هه موو سالی بتوانن حه ج بکه ن، جا که رۆژگارنکی زۆر به سهر ته م دابو
نه پێته دا تپهری، گۆپانکاری به یان له مه ناسیکو مانگه قه ده غه کراوو
رێزداره کان دا کرد، به تایبه تی له مانگی موحه رره م دا، چونکه به لایانه وه
ناخۆش بوو له سهر شانیا ن گران بوو، سێ مانگ له سهریه ک واز له شهپر کردن
په لاماردان بینن، له بهر نه وه هاتن مانگی موحه رره میان کرد به مانگیکی
ناسایی و رێزداریا ن لی سانه وه وه رێزداره کانیان دا به مانگی عه فر بۆ
نه وهی (اشهر الحرم) له چاره مانگه کانی ته م نه کهن. ته م کاره شیا ن
پێچه وانه ی ده قی قورئانو هیکمه تی دانی یاسا ن (اشهر الحرم) بوو.

نەم موشریکانە کە نەم گۆرانکاریانە لەمانگە ریزدارەکان دا دەکەن ﴿يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نەوانە کافرن زیاد لەکوفرەکیان پێی گومرا دەبن. واتە: زیاد لەکوفری پیشوویان گومراش دەبن. نەمە ئەگەر وشە (يُضِلُّ) بەشیوەی (مبني للمجهول) بخوێندرێتەوە. ئەگەر بەشیوەی (مبني للمعلوم) بخوێندرێتەوە ماناکەی بەم جۆرە دەبێ، خودا نەو کافرانە گومرا دەکا، بەم جۆرە ﴿يُجِلُّونَهُ عَامًا وَيُخَرِّمُونَهُ عَامًا﴾ مانگیکی تاییەتی سالتیک دەیکەنە مانگی ریزدارو سالتیکی تر نایکەنە ریزدار.

﴿لِيُؤْطِقُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بۆ نەوێ ژمارە مانگە شەپرتیدا قەدەغە کراوەکان لەژمارە دا کەم نەکەن واتە: لەسالتیک دا جوار مانگە شەریان تیدا قەدەغەبێ.

﴿فَيَجْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ نەم شیوە گۆرانکاریو گواستنەوێ ژێز لەم مانگ بۆ نەو مانگ لەگەڵ هێشتنەوێ ژمارە مانگە ریزدارەکان، بۆ نەو وا دەکەن نەو شتانە خودا حەرامی کردوێ نەوان حەلالی بکەن.

﴿زَيْنَ هُمْ سَوْءَ أَعْمَالِهِمْ﴾ کردوێ خراپەکانیان لەپیش چاو جوان کراو، شەیتان لەخشتە یەدوێ کردوێ خراپیان لەلا جوان بوو، پێیان وایە: بیرو باوهری پووجو بەتالیان تایینی راستو دروستە.

﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ پەروەردگار گەلو نەتەوێ کافرو گومرا هیدایەت ناداو شارەزایان ناکا بۆ رێبازی راست. نەوانە بۆخۆیان رێبازی گومرایە هەڵدەبژێرن، خودا هیدایەتیان نادا بۆ رێگای حیکمەت نامیزو خێرو چاکو پابەند بوون بەنەحکامی شەری خوداو، بەلکو ریسوایان دەکاو رەحمیان پێ ناکا، چونکە بەگۆڕەوێ دەقی قورئان شارەزایی کردن بۆ رێبازی خۆشەختی دونیاو قیامەت رەنگدانەوێ بسیرو باوهری راستو کردوێ چاکو پەسندە نەوێتا لەتاییەتیکێ تردا دەفرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ﴾ یونس/ ٩.

نەو کافرانە بەئارەزوێ خۆیان نەحکامی خودایان دەگۆڕی، نەو شتە خودا لێ حەرام کردبوون حەلالیان دەکرد، شتیک کە خودا حەلالی کردبوو

نه‌وان حمرامیان ده‌کرد، به‌م جۆره ده‌هاتن ته‌لاعوبیان له‌مانگه‌کانی سال دا ده‌کرد، هه‌ولیان ده‌دا سالی مانگی (السنة القمرية) وا لی بکه‌ن یه‌کسان بی له‌گه‌ل سالی خۆری دا ده‌هاتن ئالو گۆریان له‌مانگه‌کان دا ده‌کرد، ریزو حورمه‌تی مانگه‌کانی مه‌شه‌وور به (اشهر الحرام) ده‌گواسته‌وه، به‌م جۆره مانگی (ذولقعدة) یان ده‌برد شوینی (ذولحجة) و (ذولحجة) یان ده‌برده شوینی (محرم) و (محرم) یان ده‌برده جیگه‌ی (صفر) و مانگی (رجب) یان ده‌خسته شوینی (شعبان) بۆ نمونه مانگی (محرم) که شه‌ری تیدا قه‌ده‌غه‌بوو نه‌وان ته‌م قه‌ده‌غه بوونه‌یان ده‌دا به‌مانگی (صفر) و له‌خودی مانگی (محرم) دا شه‌ریان تیدا هه‌لال ده‌کرد، به‌گۆره‌ی قازانچو به‌مرژه‌وه‌ندی خۆیان، به‌روا‌له‌ت پابه‌ندی چوار مانگه قه‌ده‌غه‌کراوه‌کان ده‌بوون، به‌ناو پێیان ده‌گوتن: حرامو له‌راستی دا له‌و چوار مانگه خاوه‌ن ریزو حورمه‌ته نه‌بوون که خودا داینا‌بوون!! ده‌ی بابزانی سالی خۆری چیه‌و سالی مانگی چیه‌؟!

هه‌ر له‌و کاتمه‌وه خودا ئاسمانه‌کانو زه‌ویو خۆرو مانگه‌و نه‌ستیه‌وه شه‌وو رۆژی داناوه، به‌هۆی هاتو‌چۆی مانگه‌و خۆره‌وه. سالی مانگی و سالی خۆری داناوه، به‌م جۆره سالی مانگی وا داناوه دوا‌زده جار مانگ تازه‌ بیه‌ته‌وه و خولی خۆی ته‌واو بکا، سالی خۆریش وا داناوه که له‌هه‌ر خالێکه‌وه خۆر هه‌لبێ پروا و بیه‌ته‌وه بۆ نه‌و خالێ که سه‌ره‌تا لی هه‌له‌هاتوه، ئیتر به‌گۆره‌ی ته‌م یاسایه سالی مانگی بریتییه له‌سێ سه‌د و په‌نجاو پێنج رۆژ، سالی خۆری بریتییه له‌سێ سه‌د و شه‌صتو پێنج رۆژو چواره‌کی رۆژیک.

جا له‌به‌ر نه‌وه‌ی که مانگ زوو تازه‌ ده‌بیه‌ته‌وه و شپه‌وه گۆرانه‌که‌ی له‌به‌رچاوه، هه‌موو که‌س خۆنده‌وارو نه‌خۆنده‌وار ده‌توانی هیسابی خۆی پێ بکا. بۆیه هیسابی مامه‌له‌و رۆو ره‌سمی ئایین به‌گۆره‌ی سالی مانگی رێک خراوه، به‌تایبه‌تی که له‌تایینی هه‌زه‌تی ئیبراهیم هه‌زه‌تی ئیسماعیل دا زۆر بایه‌خ به‌مانگه‌کانی (اشهر الحرام) دراوه له‌هه‌ر دوا‌زده مانگ دا چوار مانگیان به‌مانگی ریزو قه‌در داناوه، شه‌رو ئاشوبیان تیدا حرام کردوون. نه‌و چوار مانگه سێ‌یانیان به‌سه‌ریه‌که‌وه‌ن (ذوالقعدة، ذوالحجة، محرم) مانگیکیشیان به‌ته‌نیاوه، که مانگی (رجب) ه.

جا چونکه مانگی (ذوالحجة) وره فیه کانی به گویره ی حیسابی سالی مانگی ده گۆرتن، جاری وا ده بی ده کونه به هارو جاری وا ده بی ده کونه زستان یان هاوین یان پایزه وه، بهم جوړه کاته کانی چه جکردن ده گۆران بهر ژه ونندی عمر به کان له بازار گانی و عیباده تکردن دا به تاره زوی نه وان نه ده بوو، سال وا ده بوو چهج ده کهوتنه وهرزیکه وه بۆ بازار گانی نه وان زیانی ده بوو نه گونجاو بوو.. هاتن ده سترژی بیان کرده سهر نهم یاسا خودایی بهی که له تاینی نیبراهیم دا دامه زرابوو گۆرییان، ریو ره سمی مانگه شهر تیدا قه ده غه کراوه کانیاں خسته سهر حیسابی سالی خوری (السنة الشمسية). جا له بهر نه وه که سالی خوری و ده کوو ناما ژه مان پی کرد ده رۆژو چواره کی رۆژتکی له سالی مانگی زیاتره، ههر به سی سال جاریک مانگیکیان زیاد ده کردو سالی مانگییان ده کرده سیزده مانگ. بۆ نه وهی کاتی چهج له وه رزیکدا بی له گهل بهر ژه ونندی بازار گانیان دا بگونجی. پهروهر دگار نهم جوړه گۆرانکاری و ده ست لیدانه ی سالی مانگه کانی سالی به (نسی) ناو بردووه.

مواجهید ﷺ ده لی: عمر به کان باویان و ابو: پیاوکی هۆزی که نانه هه موو سالی له مهوسیمی چهج دا به سواری گۆنرژوی ده هات ده یگوت: خه لکینه! من ره خنه ناگرمو ناو می دیش نیم، ههر چی ده یلیم: ره تبوونه وهی نیه، نیمه نه مسال بریارمان دا مانگی مو حهرم مانگی قه ده غه کراو بی. مانگی صه فرمان دواخت، سالی داهاتوو ده هات ده یگوت: نه مسال مانگی صه فرمان قه ده غه کردو مانگی (محرم) مان دواخت. نه مه یان بۆیه ده کرد ﴿لِيُؤْطِقُوا عِلَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بۆ نه وهی له گهل ژماره ی نه و مانگانه ی خودا قه ده غه ی کردبوون یه ک بگر نه وه.

عبدورره حماني کوری زهیدی کوری نه سلم ده لی: نه و پیاو وهی هه موو سالی ده هات ناوی (القلمس) بوو له رۆژگاری پیش نیسلام ده ژیا. دابو نه پرتی کافره کان و ابو: له مانگه کانی (اشهر الحرام) دا په لاماری یه کتریان نه ده دا، پیاو هه بوو باوه کوشته ی خوی بهر ده ست ده کهوت دهستی بۆ نه ده برد گۆی نه ده دایه.

هه‌لانی موسولمانان بو جیه‌ادو هه‌ره‌شه‌کردن له‌وازه‌ینان لی

موعجیزه‌ی نه‌شکه‌وتی حیرا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَقْلَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضِيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا
أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلَ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
ثَانِيًا أَثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا
فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

ه‌زی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی نایه‌تی (۳۸) نیبنو‌ج‌ه‌ریر له‌موجا‌ه‌یده‌وه
ده‌ریاره‌ی نهم نایه‌ته‌ ده‌لی: کاتی‌ک فرمان به‌موسولمانان کرا که بچن بو
غ‌زای ته‌بووک و‌ه‌رزه‌که‌ هاوین بوو، میوه‌جات پی‌گه‌یشته‌بوو، سی‌بهر خوش
بوون، موسولمانان نهم چون بوو غ‌زایه‌یان له‌س‌رشان گران بوو، نی‌تر
په‌روه‌ردگار نهم نایه‌ته‌ی نارده‌ خوار‌ی.

ده‌ریاره‌ی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی نایه‌تی (۳۹) نیبنو‌ن‌ه‌بی حاته‌م له‌نه‌ج‌ده‌ی
کو‌ری نو‌فه‌یع ده‌گیر‌ته‌وه‌ ده‌لی: ده‌ریاره‌ی نهم نایه‌ته‌ پر‌سیارم له‌نی‌بنو
عه‌ب‌اس کرد، نه‌ویش فر‌مو‌وی: پی‌غه‌م‌ب‌ه‌ر ﷺ هه‌ند‌ی له‌خ‌ی‌له‌ عه‌ره‌به‌کان‌ی
هه‌ل‌دان بوو غ‌زا، نه‌وان‌یش له‌س‌رشانیان قورس بوو تو‌زیک قنگ گران‌ییان

کرد، نیت پروردگار هم نایه‌تی نارد خوارى ﴿إِلَّا تَنْفَرُوا يَعْذِبَكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ماوه‌ه‌ك بارانى لى گرتنه‌وه، نه‌وه سزای نه‌وه قنك گرانیه‌یان بوو.

به کورتی و پوختی خیلاف له‌ناو زانایمن دا نیه له‌وه دا که نهم نایه‌تانه بۆ
سەر کۆنه‌کردنی نه‌وانه هاتونه خواری که له‌چون بۆ غه‌زای ته‌بووک سالی
نۆیه‌می کۆچی له‌خزمه‌ت پیغه‌مبەر ﷺ دواکه‌وتزو ناماده‌ی نهم غه‌زایه
نه‌بوون.

رافه کمرانی قورتان ده‌لین: هو‌ی نهم خویاشدانو قنگ گران‌ی‌دی
خه‌لکه‌که له‌چون بۆ غمزای ته‌بوو‌کئو شهرکردن له‌گه‌ل رۆمه‌کان چه‌ند شتی‌ک
بوو:

۱- کاتده که هاوین بوو، قاتو قری بوو.

۲- دورری نمو شوئنه ی بۆی ده چوون له مه دینه، ههروه ها دابین نه کردنی زوریه ی پیوسته یه کانی که به خه یالی خۆیان پیوست بوون.

۳- میوه پی‌گدیش‌تبوو له‌مه‌دینه‌و ده‌وروی‌هری.

۴- گهرمای بهتین لهو کاته دا.

۵- ترسان لهسویای رۆم.

لهو هپيش پمرو دگار هوکاري شهر کردني موسولمانان دژي موشريکي
جوله کهو مه سيحي باس فرموو: سوودو قازانجي شهر له گهل کردنياني ديارى
کردو فرموو: ﴿يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ وَيَنْصُرُكُمْ عَلَيْهِ﴾....
نه مجار ليړه دا باسى تمو هوکارانه ده کا که شهر کردن له گهل رو مه کان
له غمزاي ته بوک دا بديويست داده نئين!

تەبووک شۆيىنیکە کەوتۆتە نیوہ ریگای ریگای نیوان مەدینەو دیمەشق،
تەبووک (٦٩٠). کیلومەتر لە مەدینە دوورەو (٦٩٣) کیلومەتریش لە دیمەشق
دوورە.

نہم غدزایہ لہ مانگی راجہ بی سالی تویہ می کوچی پاش گہرانہوی
پیغہ مبہر ﷺ لہ غدزای حونہ یزو طائف روی دا.

نہم نایہ تانہ ش نہم کاتہ ہاتنہ خوارِی کہ پیغہ مبسر ع بانگہ مازی
خہ لکی کرد بو خو نامادہ کردن بو غمزای تہ بووکن، وہ کوو نامازہ مان پی کرد،

تفسير روان

ئهو کاته‌ش موسولمانان له‌قاتو قریو ته‌نگو چه‌له‌مهو گهرمای به‌تین دا بوون، نازوخه و تفاقو دانه‌یله نه‌بوو، کاتی ئه‌وه بوو خه‌لک دابنیشی و چاوه‌پروانی پی‌گه‌یشتنی میوه بکا، خورماگه‌نان بوو، نزیک‌ی ئه‌وه هاتبوو خورما بچننو میوه برنن، بۆیه موسولمانان ئهم چوون بۆ غه‌زایه‌یان له‌سهر شان گران بوو، نیتر په‌روه‌ردگار ئه‌وه رون ده‌کاته‌وه: که نابێ خۆشه‌ختی دونیاو قیامه‌تو خێرو بی‌ری نه‌پراوه، بۆ خوشی دونیا فهرامۆش بکه‌ن، که‌سی‌ک ئه‌وه بکا نه‌فامو نه‌زانه.

سووره‌تی ته‌ویه لی‌ره به‌مولاره تا ناخ‌ری سووره‌ته‌که جگه له‌دوو نایه‌تی کۆتایی ده‌رباره‌ی غه‌زای ته‌بووک ده‌دۆی، باسی ئه‌و روداوانه ده‌کا که هاوکات له‌گه‌ڵ رۆژانی به‌ریابوونی غه‌زا که هاتنه‌ کایه‌وه، په‌رده له‌سهر دوو‌پرووه‌کانو برپا لاوازه‌کان لاده‌دن، دلو ده‌روونی موسولمانان پالفته ده‌که‌ن، له‌هۆکاری دووبه‌ره‌کی و دژایه‌تی.. دووریان ده‌خه‌نه‌وه. ناو به‌ناویش بری نه‌حکامو په‌ندو نامۆزگاری تیه‌له‌کیش ده‌کا، ئه‌مه‌ش شیوازیکی تایبه‌تی قورئانه!!

جاوه‌کوو می‌ژوو نووسانو شاره‌زایانی سیره نووسیوانه هۆی به‌ریابوونی ئهم جه‌نگه دژواره ئه‌وه‌بوو رۆمه‌کانو هۆزه عه‌ربه مه‌سیحیه‌کانو هی تریش خۆیان کۆکرد‌بو‌وه‌و سوپایه‌کی گه‌وره‌یان به‌فهرمانده‌ی (قوباز) پی‌که‌وه‌نا‌بوو بۆ ئه‌وه‌ی هێرش بیه‌ننه‌ سه‌ر مه‌دینه، ژماره‌ی سه‌ربازه ناماده کراوه‌کان چل هه‌زار نه‌فه‌ری‌بوون.

پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ خه‌لکی هه‌لنا بۆ ناماده‌باشی به‌مالو به‌گیانو چوونه ده‌ره‌وه بۆ شه‌ر کردن له‌گه‌لیان. له‌و سه‌روه‌نده‌دا حه‌ززه‌تی عوسمان کاروانیکی ناماده کرد‌بوو بینیری بۆ شام بۆ بازرگانی‌کردن، له‌و کاته‌دا هاته‌ خزمه‌ت پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ وتی: ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خودا! ئه‌وه دووسه‌د وشتره به‌هه‌موو بارو بارگه‌نه‌وه ئه‌وه‌ش دووسه‌د تۆقیه زیو سه‌رفیان بکه‌ بۆ ریک‌خه‌ستنی ئهم سوپایه. پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ فهرمووی: (ماضر عثمان مافعل بعد الیوم) لهم رۆ به‌ولاره هیچ شتی‌ک زیان به‌عوسمان ناگه‌یه‌نی.

جا که پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ به‌له‌شکرێکی سی هه‌زار که‌سییه‌وه گه‌ییشه‌ ته‌بووک، پێش گه‌ییشه‌تی رۆمه‌کان پێیان زانی‌وو زانیان که سوپای ئیسلام ته‌فسیری ره‌وان (۵۰۸)

زۆرو به‌ده‌سه‌لاته، له‌وه‌پیشیش له‌غەزای مۆته‌دا به‌چه‌ترسین کرابوون. له‌بەر ته‌وه‌ وایان به‌باش زانیبوو که بلاوه‌ی لی بکه‌نو له‌ناو ولاته‌که‌ی خۆیان دا خۆ بشارنه‌وه‌ نه‌وه‌که‌ به‌ده‌ست سوپای ئیسلام له‌ناو یجن. پیغه‌مبەریش که‌وای زانی نه‌یویست بچیته‌ ناو ولاته‌که‌یان‌ه‌وه‌و بۆیان بگه‌ڕێ، به‌لکو بیست رۆژ له‌ته‌بوک دا به‌و له‌شکره‌ زۆره‌وه‌ مایه‌وه‌، نوێژی کورت کراوه‌یان تیدا کرد، پاشان گه‌راپه‌وه‌ بۆ مه‌دینه. جا هه‌رچه‌نده‌ سوپای ئیسلام له‌م غەزایه‌دا توشی جه‌نگ نه‌بوو، به‌لام کاریگه‌ریکی مه‌عنه‌وی گه‌وره‌ی له‌سه‌ر عه‌ره‌به‌و رۆمه‌کان هه‌بوو، چی له‌کاریگه‌ری فەتحی مه‌که‌که‌ که‌مه‌تر نه‌بوو، له‌لایه‌که‌وه‌ رویه‌رو بوونه‌وه‌ بوو له‌گه‌ڵ گه‌وره‌ترین هێزی ته‌و رۆژگاره‌ ترسیکی گه‌وره‌شی خسته‌ دڵی دوژمنانی ئیسلامه‌وه‌، پاش ته‌وه‌ی که‌ عه‌ره‌به‌کان ده‌ترسان رۆمه‌کان له‌مالی خۆیان دا قه‌لاجۆیان بکه‌ن. به‌چاوی خۆیان دیتییان سوپای ئیسلام چۆن رۆمه‌کانی جوچک ترسین کردن.

بێگومان هه‌ر ئه‌م غەزایه‌ش بوو که‌ ریی بۆ موسولمانان خوش کرد: که‌ له‌وه‌دوا له‌سه‌رده‌می خه‌لیفه‌ی یه‌که‌م نه‌بو به‌کرو خه‌لیفه‌ی دووه‌م عوممه‌ردا ﷺ ولاتی شام رزگار بکه‌ن.

ده‌ی با ئه‌مه‌جار بچینه‌ سه‌ر مه‌به‌ستو ده‌ست بکه‌ین به‌ته‌فسیری ئایه‌ته‌کانو ده‌فه‌رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ: أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْذَنُونَ إِلَى الْأَرْضِ؟﴾ ته‌ی ته‌و که‌سانه‌ی پرواتان به‌خوداو پیغه‌مبەری خودا هێناوه‌، ته‌وه‌ چیتانه‌؟ بۆ که‌ پێتان ده‌گوتری: به‌گشتی خۆتان ناماده‌ بکه‌نو بۆن بۆ شه‌ر دژی رۆمه‌کان که‌ خۆیان ناماده‌ کردوه‌ بۆ په‌لاماردانی شاری مه‌دینه‌و ولاتی موسولمانانو له‌ناویردنتان که‌چی ئیوه‌ به‌زه‌وییه‌وه‌ نووساونو جوته‌تان نیه‌و هیچ دیارده‌یه‌کی به‌پیره‌وه‌ چوونی بانگه‌وازییه‌که‌ی پیغه‌مبەرتان پێوه‌ دیار نیه‌، ته‌مه‌به‌لو ته‌وه‌زه‌ل پالتان لی داوه‌ته‌وه‌، چاوتان له‌رابواردنو میوه‌ خواردنو له‌سیبەر دانیشتنه‌؟؟ چ شتی‌ک بوته‌ کۆسپو ته‌گه‌ره‌ له‌به‌رده‌متان دا به‌و جوړه‌ قه‌لبتان دا‌هێزاوه‌و سه‌ری خۆتان کز کردوه‌ (شانتان کردوه‌ کۆمه‌و له‌خۆتان گرتوه‌و لۆمه‌) وا وه‌گری

پال‌دانمه برون ته‌نانه‌ت به‌نو‌تلیش راست نابنه‌وه؟! چیه؟ بۆ نه‌وه‌نده جه‌سته‌ی
خۆتان خۆش ده‌وی، بۆ نه‌وه‌نده خۆپهرستو بی هه‌ستو دونیا خۆشه‌یستن؟
بیگومان راپهرینو راسان بۆ جیهاد لهریگه‌ی خودادا خۆرزگار کردنه
له‌کو‌تو زنجیری زه‌وی خۆپارێزیه له‌ته‌مبه‌لی و گوشتو خۆین پهرستی،
ته‌نجامدانی مانای به‌رزیه له‌ئاده‌میزادا، چاره‌روانکردنی هه‌میشه
زیندویی و خۆرزگارکردنه له‌هه‌وتان!! ﴿أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ﴾
تایا ئیه رازی ده‌بن به‌راباردنی ژبانی دونیا له‌جیاتو خۆشه‌ختی ژبانی
قیامه‌تو له‌زه‌تو خۆشه‌کانی؟؟ ته‌گهر ته‌وه بکه‌نو به‌وه رازی بن ته‌وه
مانای وایه وازتان له‌خیرو خۆشی نه‌براهه هیناهه له‌پیناهه وه‌ده‌ست هینانی
شتیکی که‌مو پرۆپوچ ﴿فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ ته‌وه
ژبانیه‌ی دونیاتان که‌ زوری غه‌مو خه‌فته، ته‌گهر به‌رامبه‌ری به‌خۆشی و
له‌زه‌تی ژبانی نه‌براهه‌ی قیامه‌ت بکری جگه له‌شتیکی که‌مو بی نرخ هیچی
ترنیه و ناشی بکری به‌باریه‌های ته‌وه ژبانیه‌ی خۆشه‌ی قیامه‌ت.

هه‌رخاوه‌ن بره‌یه‌ک خۆپارێزی له‌چون بۆ جیهادو تیکۆشان له‌پیناهه
تایینی خودادا نیشانه‌ی ته‌وه‌یه: بیرو باوه‌ری ساغ نیه، ئیمانی سسته‌وه
داینه‌مۆی باوه‌ری له‌کار که‌وتوه، یان خه‌له‌لی تیدا‌یه. بۆیه پیغه‌مبه‌ر ﷺ
ده‌فه‌رموی: (مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزَوْ وَلَمْ يُحْدِثْ نَفْسَهُ بِغَزْوٍ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ
مِنْ شُعْبِ النَّفَاقِ).

نیفاق واته: دو‌پرووی، دو‌پروویش ره‌نگدانه‌وه‌ی خه‌له‌لیکی بیرو باوه‌ره‌وه
نیشانه‌ی ناکاملی و ناساغی ئیمانه، و له‌خواه‌نه‌که‌ی ده‌کا: له‌ترسی مردن، یان
هه‌ژاری خۆ له‌جیهاد بدزیته‌وه، بیر له‌وه ناکاته‌وه که ته‌جمل به‌ده‌ست خودایه‌وه
رزق و رۆژی لای خودایه، ژبانی دونیا له‌چار ژبانی قیامه‌تو خۆشی و له‌زه‌تی
نه‌براهه‌ی دا شتیکی زۆر که‌مو بی نرخه، نابێ ته‌وه به‌هره‌وه خۆشییه نه‌براهه
به‌هۆی ته‌وه ژبانیه که‌مه‌ی دونیاوه له‌کیس خۆی بدا. ته‌مجار هه‌ره‌شه له‌وانه
ده‌کا: که خۆ له‌جیهاد ده‌دزنه‌وه خیطاییان ئاراسته ده‌کا و ده‌فه‌رموی: ﴿إِلَّا
تَنْفَرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ ته‌گهر له‌گه‌ل

پیغه‌مبهر دهرنه‌چن بۆ جیهادو به‌پیر بانگه‌وازییه‌ک‌یه‌وه نه‌چن نه‌وه خودا له‌دوینیا دا سزای به‌ئیشتان پی ده‌گه‌یه‌نی وه‌کوو نه‌وه گرتن و قاتو قری ب‌خاته ناوتانه‌وه، دوژمن به‌سهرتان دا زال بی، به‌هیلاکتان به‌ری، له‌پاش فەوتاندنی ئیوه، له‌باتی ئیوه کۆمه‌لیکی راستال دینیتیه پی‌ش‌ه‌وه گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌کی تر بینیتیه شوینی ئیوه بۆ نه‌وه‌ی یارمه‌تی پیغه‌مبهری خودا به‌ده‌زو پابه‌ندی فەرمانو جله‌وگیری نایینه‌ک‌ه‌ی بن. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموئ: ﴿وَإِنْ تَقْتُلُوا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ﴾ محمد/ ۲۸. خیطابی نایه‌ته‌که هه‌رچه‌نده بۆ کۆمه‌لیکی تایبه‌تییه‌وه له‌مه‌وقیفیکی تایبه‌تی دایه، به‌لام له‌راستی دا مه‌عناک‌ه‌ی گشتی و به‌رفراوانه، هه‌موو خاوه‌ن بیرو باوه‌ریکی خودا په‌رست ده‌گرت‌ه‌وه. نه‌و سزایه‌ی له‌نایه‌ته‌که‌دا هه‌ره‌شه‌ی پی ده‌کری ته‌نها سزای قیامه‌تی نیه به‌س! به‌لکو سزای دوینیایشه، سزای زه‌لیلی و ژێر ده‌سته‌یه‌یه که تووشی نه‌وانه ده‌بی خۆ له‌جیهاد ده‌شارنه‌وه، سزای زالبوونی دوژمنه به‌سهریان دا، بی‌ه‌شبوونیانه له‌خێرو بی‌ری ولاتو داگیرکردیه‌تی له‌لایه‌ن دوژمنانه‌وه، سه‌ره‌رای نه‌وه‌ش مالو گیانیان زۆر زیاتر له‌کیس ده‌چی له‌وه‌ی که له‌جیهادو تیکۆشان له‌پیناو تاییه‌ن دا له‌کیسیان ده‌جو، که‌رامه‌تو پیاوه‌تییان زۆر زیاتر ده‌فهوتی له‌وه‌ی که له‌جیهاد دا ده‌وه‌تا! هه‌ر گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌ک واز له‌جیهاد بینتی خودا مۆری زه‌لیلی و ژێر ده‌سته‌یی له‌ناوچارانیان ده‌داو زه‌لیلو ده‌سه‌پاچه‌ی دوژمن ده‌بن. نه‌گه‌ر جیهاد بکه‌ن زۆر له‌وه‌یان که‌متر له‌کیس ده‌چی.

ئیبنو عبباس ده‌فرموئ: پیغه‌مبهری خودا داوای له‌هۆزکی عه‌ره‌ب کرد بچن بۆ غه‌زا نه‌وانیش قونگ گرانییان نیشان دا، ئیتر خودا بارانی لی گرت‌ه‌وه نه‌وه سزاک‌ه‌یان بوو.

﴿وَلَا تَصْرُوهُ شَيْئًا﴾ ئیوه نه‌گه‌ر له‌جیهاد کردن خۆیدزنه‌وه‌و ته‌مه‌له‌و ته‌وه‌زه‌لی بنوینن نه‌وه زیان به‌خودا ناگه‌یه‌نن، چونکه خودا بالاده‌سته به‌سه‌ر هه‌موو به‌نده‌کانی دا.

هه‌ندیک ده‌لین: راناو (تضمروه) دا بۆ پیغه‌مبهر ده‌گه‌رت‌ه‌وه. واته: ئیوه ناتوانن زیان به‌پیغه‌مبهر بگه‌یه‌نن، چونکه واده‌ی داوه‌تی: که بی‌پارزنی

له ده ستي چه پهل، وه كومه گي پي بكاو به سمر دوزمناني دا سمرى بجا، واده و به ليني خودا ديتنه جي وشكو گوماني تيدا نيه، وه كوو له نايه تيكي تر دا ده فرموي: ﴿انك لاتخلف الميعاد﴾ آل عمران/ ۱۹۴، يان ده فرموي: ﴿ولن يخلف الله وعده﴾ الحج/ ۴۷. هر گيز خودا واده به خيلاف نيه. ﴿وا لله على كل شيء قدير﴾ پدروهر دگار به بي نه وهي نيوه كومه گي پي بكنن ده تواني به سمر دوزمناني دا زال بي!!

نه مجار پدروهر دگار نمونه يه كه له نه مري واقيع و روداويكي ميژويي دينيتنه وه: كه بو خويان ده يزانو له ياديان ماوه چون خودا يارمهي پيغه مبهري خوي دا، به بي هوكاري نه وان پيغه مبهري له تنگنو چه له مه رزگار كرد، يارمهي و سمر كه وتن به ده ست خودا يه و كي بي بوي دهيدا به و كه سده ده فرموي: ﴿الا تنصروهم ففقد نصره الله﴾ نه گمر نيوه يارمهي پيغه مبهري خودا نه ده نو له گه لي دا نه چن بو جيهاد، نه وه خودا كومه گي پي ده كاو يارمته دهرى ده بي، كه سيكيش خودا يارمته دهرى بي به سيه تي و حمد و جده به كه سي تر نيه. خودا يارمهي ده دا وه كوو چون سالي كوچ يارمهي دا ﴿اذ اخرجهم الذين كفروا﴾ كاتي كه كافره كان ته نكيان پي هه لچني و پيلانيان بو داد هر شتن به كوشتن، به به ندر كنن، به دهر كنن. وه كوو له شوي نيكي تر دا فرمويه تي: ﴿واذ يمكر بك الذين كفروا ليثبتوك او يقتلوك او يخرجوك﴾ الانفال/ ۳۰.

پيغه مبهري به فرماني خودا كوچي كرد له گه لي هاوه لي خوشه ويستي دا نه بو به كرى صديق (ثاني اثنين) حالي پيغه مبهري به م جوړه بوو يه كي بوو له دوو كه س، نه سوپاي كوچكهراني له گه لا بسووه نه سوپاي يارمته تيدهراني له گه لا بوو، به لكو ته نيا دوو كه س بوون؛ خوي نه بو به كرى هه والي ﴿اذ هما في الغار﴾ له و كاته دا كه له ناو غاري حيرا دا بوون، كه نه شكه و تي كه له كيوي (شه ور) سده اته ري بي له مه كه كه دووره. ﴿اذ يقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا﴾ له و كاته دا كه نه بو به كرى هاوري چاوي به كافره كان كه وت كه هاتبوونه دهر گاي نه شكه و ته كه، ترسي لي نيشت له وه كه بيان بينزو بيان گرنو

بیانکوژن، به‌پیغه‌مبەری وت: ئەگەر تەماشای بەرقاچی خۆیان بکەن ئیمە دەبینن. پیغه‌مبەر ﷺ بۆ دلدانەوه‌ی ئەبو بەکر فەرمووی: مەترسە خودا لەگەڵمانە، یارمەتیمان دەداو دەمان پارێزی...!

نیامی ئەحمەد و هەردوو پیری فەرموودە (بوخاری و موسلیم) لەئەنەسەو رىوايەت دەکەن دەفەرمووی: حەزەرەتی ئەبو بەکر بۆی گێرامەو: فەرمووی: لەئەشکەوتەکەدا لەگەڵ پیغه‌مبەر دا بووم ﷺ شوێنەواری موشریکەکانم بینی، عەرزەم کرد ئەو پیغه‌مبەری خودا! ئەگەر یەکیکیان قاچ بەرز بکاتەو تەماشای ژێر پێی خۆی بکا دەمانبینی، فەرمووی: (ئەو ئەبو بەکر تۆ گومانەت چۆنە بەدوو کەس کە خودا سێهەمیان بێ)

لەریوايەتیک دا هاتوو دەفەرمووی: (ئەگەر یەکیکیان پڕوانیەتە قاچی خۆی ئیمە لەژێر قاچەو دەبینی. ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ﴾ ئەمجار پەرورەدگار نارامی خۆی ناردە خواری بۆ سەر دلی پیغه‌مبەر ﷺ یان بۆ سەر دلی ئەبو بەکر، ئیبنو عەبباس و هی تریش دەفەرمون: مەبەست ئەبو بەکر بێ باشترە چونکە پیغه‌مبەر ﷺ هەموو کاتێ دلتارام بوو و ترسی نەبوو.

ئیبنولعەرەبی دەلی: گەڕانەوه‌ی راناو لە (علیه) دا بۆ ئەبو بەکر وێ چوو ترە، چونکە ترسی لی نیشتو دەترسا پیغه‌مبەر بکوژن، ئیتر خودا نارامی خۆی ناردە سەر دلی ئەبو بەکر بەهۆی دوای پیغه‌مبەر ﷺ ئیتر دلی دامەزراو ترسی لی رەوێه‌و نارامی بۆ پەیدا بوو.

نیامی رازی دەفەرمووی: گەڕانەوه‌ی راناو کە بۆ ئەبو بەکر پەسەندترە، چونکە قاعیدەى نەحوییان وەها یە دەلێن: کە بۆ ضەمیر دوو مەرجیع هەبوو دوو نزیک بۆ نزیکە کە بگەرێتەو باشترە. دەى مەرجیعه نزیکە کە ئەبو بەکرە، هەروەها چونکە ترسو دله راوکیکە بۆ ئەبو ئەکر پەیدا بوو و نەک بۆ پیغه‌مبەر ﷺ ئەگەر پیغه‌مبەر خۆی بترسایە نەیدەتوانی دلی ئەبو بەکر تارام بکا.

﴿وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ کۆمەگى پیغه‌مبەری خۆی کرد بەسەربازو لەشکرێک کە ئیوه نەتان بینی، کە بریتی بوو لەفریشتە روژی جەنگی بەدرو روژی جەنگی ئەحزابو روژی جەنگی توحود یارمەتیان دا.

هه ندیک پئیان وایه مه به ست به یارمه تیدانی فریشته که لیره دا ناماژه ی
پئی کراوه یارمه تیدانی رۆژگاری کۆچ کردن بووه که فریشته پارێزگاری خۆی و
ئه بو به کری هاره لیان کردو چاوی کافره کانیان له ناستیان دا کوتر کرد.
﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى﴾ پهروه دگار وای کرد دروشمی
کافرانی ژیر خستو ناواتو هومیدیان نه هاته دیو تیشکانو زه لیلو ریسوا
بوون. ﴿وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا﴾ رسته ی (لا اله الا الله، محمد رسول الله) ی
سه رخت، بانگه وازی نیسلامی پیش خستو وه گه پر خست. ئه مه نه گهر
﴿كَلِمَةُ اللَّهِ﴾ به (مه نصوبی) بخویندریته وه. نه گهر ﴿كَلِمَةُ اللَّهِ﴾
به مه رفووعی بخویندریته وه نهو کاته ماناکه ی به هیتر ده بی واته: هر
دروشمی خودا، رسته (لا اله الا الله) له سه ره وه یه و پایه داره و هر نهو
سه رکه وتووه.

﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ خودا عزیزو بالا ده سته، هر که سیک په نا
به نهو به ری پارێزراو سه رکه وتووه، هه کیو دانایه له کردارو گوفتاری دا،
هه موو گوفتارو کارکی له جی خۆی دایه وه هه چ شتیکی بی هه کمه ت نه،
هه رکه سی شیایو کۆمه گی پیکردن بی کۆمه گی پئی ده کاو له کاتی گونجاو دا
یارمه تی ده دا، بیگومان کۆمه گی به پیغه مبه ر کرد، کۆچی سه رکه وتووی
نه نجام دا ده وه تهی دامه زراند، کافرانی شکاندن نیمه پراتۆره کانی فارسو رۆمی
روخاندن، نایینی نیسلامی به سه ر هه موو نایینه کانی تر دا بالا ده ست کرد،
وه کوو له شوینیکی تر دا ده فرموی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُشْرِكُونَ﴾ الصف/ ۹.

ئینه نو عه بیاس ده فرموی: مانای ﴿كَلِمَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وشه ی
شیرکه ﴿كَلِمَةُ اللَّهِ﴾ رسته ی (لا اله الا الله، محمد رسول الله) یه
له سه حه حه دین دا فرموده یه ک له نه بو موسای نه شعری به وه ده گیر نه وه
ده لی: پرسیار له پیغه مبه ر کرا له باره ی پیاویک له بهر خاتری نه وه ی پئی

بگوتری: نازایه شهر دهکا، یان لهبهر خاتری خزمایهتی، یان بۆ خۆ هه‌ئانهوهو راناندن شهر دهکا، کامیان له‌ریگهی خودادا حلیب ده‌کری. پیغه‌مبهر ﷺ فرمووی: که‌سیک بۆیه شهر بکا تا که‌لیمه‌ی خودا سه‌ریکه‌وی نه‌وه له‌ریگهی خودا حسیب ده‌کری.

نه‌فیری عام بۆ جههاد له‌پیناو نایینی خودادا
 أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

جاکه له‌نایهتی پیشوودا نمونه‌ی کۆمه‌گی کردنو سه‌رخستنی پیغه‌مبهری ﷺ هینایه‌وه، له‌روانگهی نهم نمونه واقیعه کاریگه‌روه بانگی موسولمانان ده‌کا: که تیکرا به‌بی جیاوازی بی نیشو خاوه‌ن کار پیرو نه‌وجه‌وان بچن بۆ جههاد، هیچ کۆسیو ته‌گه‌ریه‌ک له‌چوون بۆ غه‌زایان دوانه‌خاوه‌فرمووی: ﴿اَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا﴾ نه‌ی موسولمانینه! هه‌رکاتی بانگی جههاد درا، بانگ کران بۆ چوون بۆ جههاد وه‌لامی بده‌نه‌وهو به‌پیر بانگه‌وازی جههاد وه‌ پرۆن تاکتاکنو کۆمه‌ل کۆمه‌ل، هه‌رکه‌سه به‌گۆیه‌ی حالو توانای خۆی. ده‌وله‌مه‌ند بن یان هه‌زار، نه‌خۆش بن یاساغ، پیر بن یان جوان، نیشتان هه‌بوو یان بیکار بوون ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جههاد بکه‌نو به‌مالو گیان له‌پیناو نایینی خودادا تیبکۆشنو، بۆ به‌رز کردنه‌وه‌ی نالای (لا اله الا الله، محمد رسول الله) ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ نه‌وه بۆ ئیوه سه‌ر به‌رزیو خیرو شکۆمه‌ندییه، هۆی پارێزگاری مالو ولاتو نامووسو سه‌روه‌ریتانه. نه‌گه‌ر ئیوه له‌ته‌هلی زانیاری راستو مه‌عریفه‌تی حه‌قن، جاکه ئیوه نه‌وه ده‌زانو هه‌ست به‌باشی نه‌وه ده‌که‌ن نه‌وه راپه‌رن بۆ جههادو ته‌مه‌لی مه‌که‌ن.

نه‌گه‌ر ئیستا نهم نایه‌ته‌مانا بکه‌ین ده‌بی بلیین: نه‌ی موسولمانینه! راپه‌رن بۆ جههاد بۆ شهر به‌سواری به‌پیاوه‌یی به‌چه‌کی سوکنو به‌چه‌کی قورس

به زربوشو به فروکشو نه زنه زرو توپو به قه له مو به زویان به شیعو به وتارو
همه موو جوړه چالاکیه ک هر که سه به گوړه ی ده سه لاتو توانای خوی.

خو پاشدانی دووړووه کان له چوون بو غه زای ته بووکو شیوه نیزن

وه رگرتیان

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِنْ
بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّمَّةُ وَسَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا
مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٦﴾ عَفَا
اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٧﴾ لَا يَسْتَغْنِيكَ الَّذِينَ يُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾
إِنَّمَا يَسْتَغْنِيكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ

فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٩﴾

که پهروه ردگار فرمانی کرد به موسولمانان بو چوون بو غه زای
به شیوه یه کی گشتی و نه فیری عام، بریک له دووړووه کان به بیانوی پر وپووجه وه
خوړیان پاشدا، هندی موسولمانی تریش به بیانوی جیا جیا وه خوړیان
دواخست. نیت له ناو هندی سده ری پیغه مبهرو جه بگاوه رانی نیسلام بو شهر
نم نایه تانه هاتنه خواری.

به کورتی که له نایه تی پيشوودا موسولمانانی هه لنان بو جهنگان له پیناو
نایینی خوداداو سمرزه نشتی ته مبهلو ته وه زه له کانی کرد، لیږه دا گه پرایه وه
سمریانو په رده ی لمری کومه لیک هه لمالی و نه وه ی راگه یاند: که له گه ل نه و

هه‌لنازو ته‌ماع به‌رنانه بۆ‌چوون بۆ‌جیهاد که‌چی کۆمه‌لیک خۆیان له‌چوون بۆ غه‌زای ته‌بووک پاشدا، هه‌رچه‌نده زۆریه‌ی هه‌ره‌زۆری موسو‌لمانان چوستو چالا‌کانه به‌پیر بانگه‌وازی چوون بۆ جیهاد چوونو خۆیان ناماده کردو له‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر دا که‌وته‌ن پێ‌چونکه ته‌وان چاره‌پوانی یه‌کێ له‌دوو شته باشه‌کانیان ده‌کرد یا سه‌رکه‌وته‌ن یان شه‌هید بوونو مه‌ردانه مردن.

نیتر ته‌م نایه‌تانه ده‌رباره‌ی هه‌لۆیستی دووپوه‌کان هاتوونه خوارێ؛ ته‌و دووپروانه‌ی: که‌ خۆیان له‌چوون بۆ غه‌زای ته‌بووک دواخست. ته‌مه‌ یه‌که‌مه‌جار بوو: که‌ نایه‌تی قورئان نازل ببێ‌و موسو‌لمانی راست‌الو دووپوه‌کان لێک جیا بکاته‌وه. بۆ‌یه‌ یه‌کێک له‌ناوه‌کانی ته‌م سورده‌ته، (الفاضحه)یه‌ چونکه‌ په‌رده‌ی له‌سه‌ر دووپوه‌کان لاداوه‌لێسو که‌وته‌ی ده‌ست نیشان کردن.

نیینو عه‌بباس ده‌فه‌رمو‌ی: تاته‌م سورده‌تی (براءة)ه‌ نه‌هاتبوه‌ خوارێ پیغه‌مبه‌ر ﷺ مونا‌فیکه‌کانی باش نه‌ده‌ناسینو به‌وردی شاره‌زای هه‌لێسو که‌وته‌یان نه‌بوو!!

به‌لێ قورئان وێنه‌ی خۆپیشان‌دانی دووپوه‌کانو ته‌وانه‌ی خۆیان پاش دا بوو به‌م شێوه‌ سه‌رنج را‌کێشه‌ ده‌کێشی‌و ده‌فه‌رمو‌ی: ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ﴾ ته‌ی پیغه‌مبه‌ر! نه‌گه‌ر ته‌وه‌ی تۆ بانگه‌وازی خه‌لکه‌که‌ت بۆ کرد سوودو قازانجێکی به‌یده‌ست بوایه‌ به‌ناسانی به‌ده‌سته‌وه به‌هاتایه‌، پێگه‌یشتنو وه‌ده‌سته‌پێنانی مانه‌دووبوونی زۆرو چه‌رمه‌سه‌ری گه‌ره‌ک نه‌بوایه‌، سه‌فه‌ریکی کورتو بێ‌ ترسو بێ‌ ناره‌حه‌تی بوایه‌ هه‌موویان شوینت ده‌که‌وته‌نو به‌پیر بانگه‌وازی‌یه‌که‌ته‌وه‌ ده‌هاتن، چونکه‌ خۆشویستنی مাদده‌و هه‌ول‌دان بۆ وه‌ده‌سته‌پێنانی، شتێکی سروشتییه‌ له‌تاده‌میزاددا، به‌تایبه‌تی نه‌گه‌ر ته‌و شته‌ خۆشو ئاسان به‌ده‌سته‌وه‌ بێ‌و ئاکامو سه‌ره‌نجامی بێ‌ ترس بێ‌، کورد و ته‌نی (خو‌ره‌ی لێ‌وه‌ نه‌یه‌) هه‌روه‌ها ته‌وانه‌ی هه‌ولێ بۆ ده‌ده‌ن بروایان به‌روژی دوا‌یی نه‌بێ‌و چاره‌پوانی پاداشی قیامه‌ت نه‌بن وه‌کوو نمونه‌ی ته‌و دووپروانه‌.

﴿وَلَكِنْ بَعْدَتْ عَلَيْهِمُ الشَّقَّةُ﴾ به‌لام تۆ ته‌ی پیغه‌مبه‌ر! داوای نه‌فیری عامه‌ت له‌وانه‌کرد بۆ شوینێکی دوورو سه‌فه‌ریکی سامناکو پێ‌ ده‌ردی‌سه‌ری

تا کام ترسو خوڤو گیان‌بازی خوڤیدا کرن، نه‌تو داوات لی کردن که راپهرن بۆ جیهاد له‌وه‌رزکی گهرم پرتیشو کارو کاتی کوژدنه‌وه‌ی به‌روبووم میوه‌جات، له‌کاتی‌ک دا تو داوای چوونه دهره‌وه‌ت لی کردن بۆ غه‌زا که سیبهر خوشنو چوونه دهره‌وه بۆ سه‌فه‌ری دورو مایه‌ی ماندوو‌بوونو دهردی سه‌ریه، بۆیه کۆمه‌لیک له‌و مه‌نافیقانه له‌ترسانو له‌ته‌مه‌لییان دواکه‌وتنو له‌گه‌لت نه‌هاتن بۆ غه‌زا، نه‌وه نیشانه‌ی نه‌وه‌بوو: که نه‌وانه کۆمه‌لیکی هه‌له‌پرستو ماده‌ پرستو دونیا ویستن.

جا وه‌نه‌بی شهرم بیانگریو سه‌ری خو‌یان کز بکه‌نو دهم درێژی نه‌که‌ن، به‌لکو **﴿وَسَيُحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَوِ اَشْتَطَعْنَا خُرَجْنَا مَعَكُمْ﴾** که له‌غه‌زای ته‌بووک گه‌رايه‌وه سو‌ندت بۆ ده‌خۆن، سو‌ندی به‌درۆ وه‌کو له‌شو‌نیکی تردا دهرمو‌ی: **﴿يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ﴾** التوبة/ ۹۴، یان **﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِيَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾** التوبة/ ۹۶، سو‌ند ده‌خۆن ده‌لین: نه‌گه‌ر بمانتوانیایه له‌گه‌ل ئیوه‌دا دهرده‌چو‌ین بۆ غه‌زا، نه‌گه‌ر بیانووی وه‌رگیراومان نه‌بوايه، کۆسپو ته‌گه‌ره‌مان نه‌هاتایه پیش، ئیمه‌ش له‌گه‌ل ئیوه ده‌هاتین بۆ غه‌زا، دواکه‌وتنمان له‌به‌ر ناچاری بوو، نه‌وانه به‌م سو‌ند خواردنه به‌درۆیه‌یان **﴿يَهْلِكُونَ اَنْفُسَهُمْ﴾** خو‌یان به‌فتاره ده‌ده‌ن، خو‌یان شیایوی سزای سه‌ختی خودا ده‌که‌ن، چونکه سو‌ندی به‌درۆ ده‌خۆن، ناوی خودا به‌که‌م ته‌ماشای ده‌که‌ن، بۆیه به‌درۆ سو‌ندی پی ده‌خۆنو ده‌یکه‌نه په‌رده‌ی درۆ دو‌رووییان، نه‌وان ده‌یان‌ه‌وی پشتگیری مه‌به‌سته نا‌ه‌واکانیان به‌سو‌ندی درۆ بکه‌ن، تاوان به‌تاوان به‌هیز بکه‌ن. پیغه‌مبه‌ر **ﷺ** دهرمو‌ی: **(الْيَمِينُ الْفَاجِرَةُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِالْاَقْبَعِ)** سو‌ندی به‌درۆ ولات وێران ده‌کا.

﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ﴾ په‌روه‌ردگار ده‌زانێ که نه‌مانه له‌سو‌ند خواردنیان به‌خودا درۆ ده‌که‌ن، که ده‌لین: نه‌گه‌ر بمانتوانیایه‌و کۆسپو ته‌گه‌ره‌مان له‌پیش نه‌بوايه له‌گه‌لتان دهرده‌چو‌ین، راست ناکه‌ن، توانایان هه‌بوو: جه‌سته‌یان ساغو مالو سامانیان هه‌بوو، هیچ بیانوویان نه‌بوون. جگه له‌ته‌مه‌لی‌و خو‌وستی.

نہ مجار پمروہردگار سمرزہ نشستی پیغہ مبہر ﷺ دہکا کہ نیزنی بری
 دوپرووی دا کہ خۆ له چوون بۆ غمزا ی تہووک پاش بدہن. بہلام سمرزہ نشستہ کہ
 تا بلئی نمرہو نیانہ، پیش سمرزہ نشستہ کہ عہووی ناراستہ کردہ ﴿عَفَا اللَّهُ
 عَنْكَ﴾ خودا لیت نہ گری، خودا عہفوت بکا لہ سمر تہوہی کہ بہ نتیجہ تہادی
 خۆت کاتیک داوای روخصہ تیان لی کردی نیزنت دان، تہوان بیانوہ کہ بیان
 درو دہلہسہ بو ﴿لَمْ أَذْنَبْ لَهُمْ﴾ بۆچی نیزنت دان، بۆ ماوہیہک چاوہ پروان
 نہ بووی خۆت نہ گرت تا حہقیقتت بۆ دہریکہوئی، تا قمی راستالو تا قمی
 درو زنت بۆ دہریکہوتنایہ! بۆ خیرا نیزنت دانو ماوہیہک سہرت نہ گرت؟
 ﴿حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ ہتا بہ تہواوی
 ہلوتیستست بۆ روون دہ بیتموہ تہوانہی راستگون ناشکرا ببینو بزانی کسی درو
 دہکا، تہو کاتہ کہ ہمر دوولات بۆ دہرکہوتن نہ مجار لہروانگی تہوہوہ
 ہلوتیستست بنواندایہ، چونکہ نہ گرت تو خۆت بگرتایہو خیرا نیزنت نہ دانایہ،
 تہوان بہی تہوہی نیزنیشیان بدہی ہمرخویان پاش دہدا، تہو کاتہ حہقیقتیان
 دہردہ کہوت، پمردہی دوپروویان لہ سمر لادہ درا، سروشتیان چۆنہ ناوا
 دہکہوتنہ ہمرچاوانو نہیاندہ توانی لہ ژیر پمردہی نیزنی پیغہ مبہردا خویان
 حہشاریدہن.

موجاہید دہلی: تہم نایہ تہ دہریارہی کہ سانییک نازل بوہ کہ لہ ناو
 خویان دا بدیہ کتریان گوت: داوای روخصہ ت لہ پیغہ مبہر بکہن نہ گرت نیزنی
 دان تہوہ بۆ خۆتان لی دانیشن، نہ گرت نیزنیشی نہدان ہمر دانیشنو مہچن.
 بۆیہ پمروہردگار تہوہ رادہ گہینی کہ خاوەن پروا نیزنی نہ چوون بۆ غمزا داوا
 نا کاو دہ فیرموی: ﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ
 يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ تہوانہی پروایان بہ خوداو ہمرۆژی دواپی ہدیہ،
 داوای نیزنی نہ چوون بۆ غمزا ت لی ناکن، ہمرگیز خویان لہ چوون بۆ غمزا
 بہ مالو گیان پاش نادہن. بہ لکوو بہی منجہ منجو داوای روخصہ ت کردن
 ہمرہو جیہاد رادہ جمنو نامادہو تہیارن، چونکہ پروایان وایہ جیہاد لہ خودایان
 نزیک دہ کاتہوہو ریبازی ہمرہو بہہشتہ، چونکہ جیہاد نیشانہی بیرو باوہری

ته واره وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا، وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ الحجرات/۱۵. هدرگیز موسولمان دابو نمریتی تهوی نیه دهر بارهی چوون بۆ جیهاد نيزن وهرگرئی، ج جایي خویاشدانو نه چوون، به لکو گه وره گه وره ی هاوه لان له موهاجیرینو نه نصار هه میشه ده یانگوت: نیمه دهر بارهی چوون بۆ غهزا نيزن له پیغه مبه ر وهرناگرین، چونکه پهر وهر دگار چهند جار له قورنان دا نیمه ی هه لئاوه بۆ جیهاد نیتر سوود له رخصه ت وهرگرتن دا چیه. موسولمان ته ویه: له کاتی ناشتی و فره حی دا خوی ناماده بکا و چه کئو پیوستیاتی غهزا دابین بکا، هدر که بانگ کرا بۆ غهزا بی سی و دوو ره گهل موجاهیدان به ری بکه وی.

موسلیهو نیبنو ماحه فرموده یه کی پیغه مبه ر ﴿لَا تَهْبُوا هُورَهیره وه ده گیر نه وه ده لی: پیغه مبه ر ﴿فِرْسُوی: (من خیر معاش الناس لهم رجل ممسك بعنان فرسه في سبيل الله يطير على متنة كلما سمع هیعة او فرعا طار على متنه یبتغی القتل والموت في مظانه). باشتین نیشی پیار ته ویه: که ته سپیک ناماده بکا به زینکراوی له رنگی خودادا، حازرو ناماده باش، هدر که هاواریکی گوئی لی بوو بۆ جیهاد، سواری ته سپی خوی بیی به ره مهیدانی شهر به گورجی به ری بکه وی و بۆ مهیدانی مردنو کوشتن غار بدا.

﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ خودا زانایه به و که سانه ی که لی ده ترسنو خوده پاریزن له و شتانه ی که ده بنه هوی ناره زایی خودا، هه ول ده دن ته و کرده وانه ی خودا پیی خوشه نه نجامیان بدن، بۆ ره زامه ندی خودا هه میشه ناماده ن به مالو به گیان خویان به خت بکه نو دژی دوژمنانی خودا بجه نگن.

ته مه قاعیده یه کی تۆکمه یه، ته وانه ی نیمانیان پته وه به خودا و بر وایان به روژی قیامت هیه، چاوه روانی ته وه ناکه ن نيزن بدرین بۆ ته نجامدانی جیهاد، هیچ خویان مه حهل ناکه ن له به پیره وه چوونی بانگه وازی جیهاد به مالو به گیان ناماده باشو نه یارن ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

وَالْيَوْمَ الْآخِرَ، وَأَزْكَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿۴۲﴾ به‌لک‌وو ته‌وانه، داوای تیزنت لی ده‌که‌نو روخصه‌تی نه‌چوون بۆ غه‌زات لی ده‌خوازن: که نیمانیان به‌خوداو به‌روژی دواپی نیه، ته‌وانه تیزنت لی ده‌خوازن: که دلّیان به‌قینی تیدا نیه، خۆیان ده‌خافلّینن، هه‌ولی دۆزنه‌وه‌ی پروبیانوو ده‌ده‌ن بۆ ته‌وه‌ی کۆسپیک دروست بکه‌ن بییته په‌رژین له‌نیوان ته‌وانو ته‌نجامدانی ته‌رکی ته‌وه‌ عه‌قیده‌یه‌ی که خۆیان به‌په‌یره‌وکاری نیشان ده‌ده‌نو به‌روآله‌ت خۆیان به‌هه‌لگری ته‌وه‌ بیرو باوه‌ره ده‌زانت. ته‌وان له‌شک‌وو گومانی خۆیان دا دینو ده‌چن، ته‌وان شک‌وو گومانیان ده‌ریاره‌ی تاین هه‌یه، دلّیان دانه‌مه‌زراوه، راپاو دوو دلّ له‌کارو گوفتاریان دا، له‌کرده‌وه ناسانه‌کانی خوداپه‌رستی وه‌کوو نوژیو رۆژو دا، هاوکاری موسولمانه‌کان ده‌که‌ن، هه‌ول ده‌ده‌ن خۆیان له‌ته‌رکه قورسه‌کان بشارنه‌وه، پرو بیانووی جۆراو جۆر ده‌دۆزنه‌وه بۆ خۆرزگار کردن له‌ته‌نجامدانیان.

تییینی:

ده‌ریاره‌ی جیهاد له‌نایه‌تی ﴿أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ ده‌گوتری: جیهاد دوو جۆره، جیهاد به‌مال، جیهاد به‌گیان. جیهاد به‌مالیش ده‌بیته دوو جۆر، مالبه‌خشین له‌بواری چه‌کسازی و دابین کردنی پتویستیاتی مادی جه‌نگ. مالبه‌خشین به‌سه‌ر خودی جه‌نگاوه‌رانو مالو خیزانیان دا.

جیهاد به‌گیان، چه‌ند جۆریکه: وه‌کوو ته‌وه به‌کرده‌وه کابرا به‌چیته گۆره‌پانی جه‌نگه‌وه، ته‌مه گه‌وره‌ترین جۆری جیهاده. یان هه‌لنانی موسولمانان بۆ جه‌نگانو فه‌رمان به‌جه‌نگ. یان هه‌ولدان له‌شوینی هه‌ساسرو کونو که‌له‌به‌ری دوژمن، یان قیر کردنی فرتو قیلّی شه‌رو ناگادار کردنه‌وه‌ی موسولمانان بۆ گرته‌ن به‌ری ریبازی له‌بارو گونجاو بۆ سه‌رکه‌وتن. وه‌کوو ته‌وه‌ی له‌جه‌نگی به‌دردا حویابی کورپی مونذیر عه‌مرزی پیغه‌مبه‌ری کردو وتی: ته‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! نایا ته‌م شوینه‌ی له‌شکریه‌زیت تیدا کرده به‌رای خۆته یان به‌نیگا فه‌رمانت پی کراوه؟؟ پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: به‌لک‌وو رای خۆمه‌و وام به‌باش

زانیوه. حویاب وتی: دهی کهوابی من پیم وایه وای به‌باش ده‌زانم که له‌نزیک ناوه‌کهوه له‌شکرینه‌زی بکه‌ین، ناوه‌که به‌خینه پاش خۆمانه‌وه و نه‌و بیرو گۆلاوانه‌ی له‌لای دوژمنه‌ویه ویرانیان بکه‌بنو پریان بکه‌ینه‌وه. پیغه‌مبەر ﷺ نهم رایه‌ی په‌سند کردو حویاب چۆنی نه‌خشه کیشا وا له‌شکرینه‌زی کرد...

نه‌مجار نه‌وه ماوه بزانیان: نایا جیهاد به‌گیانو به‌مال گه‌وره‌تره یان جیهاد به‌عیلم؟! له‌راستی دا جیهادی عیلمو زانست جیهادی سه‌ره‌کییه‌و جیهاد به‌گیان لقو پۆیه، هه‌موو کاتی‌کیش نه‌صل له‌فهرع له‌پیش تره.

جا نه‌گه‌ر نه‌فیری عام کرا، نه‌وه جیهاد به‌گیانو مال له‌سه‌ر هه‌موو که‌سی‌ک فه‌رزه. نه‌و کاته خه‌ریک‌بوون به‌جیهاد گه‌وره‌تره له‌خه‌ریک‌بوون به‌عیلم، چونکه نه‌گه‌ر دوژمن ده‌ستی به‌سه‌ر موسوڵمانان دا رژیشت زانی ده‌بی‌و زه‌حه‌مه‌ته نه‌و زیانه پریکرتیه‌وه، به‌لام قیریوونی زانیاری هه‌موو کاتی ده‌سته‌به‌ر ده‌بی، هه‌روه‌ها قیریوونی عیلم فه‌رزی کیفایه‌و له‌سه‌ر هه‌موو که‌س پیوست نیه.. به‌لام نه‌گه‌ر نه‌فیره‌که گشتی نه‌بوو، نه‌و کاته جیهاد فه‌رزی کیفایه‌یه، وه‌کوو خۆتندو فی‌ریوون وه‌لی ناله‌م کاته‌دا خۆخه‌ریک کردن به‌خۆتندو فی‌ریوونی عیلمه‌وه باشترو گه‌وره‌تره، چونکه پله‌و پایه‌ی عیلمو زانیاری له‌پله‌و پایه‌ی جیهاد به‌ه‌رزتره.

نه‌گه‌ر وا ری کهوت نه‌میری سوپا فاسق بوو، له‌شکره‌که‌شی فاسق بوون نه‌و کاته‌ش جیهاد کردن دروسته، چونکه هاوه‌لانی پیغه‌مبەر ﷺ دوا‌ی له‌دو‌نیا ده‌رچوونی چوار جینشینه‌کان له‌ژێر فه‌رمانده‌ی سه‌ر له‌شکری فاسق دا جیهادیان کردوه، نه‌وه‌تا نه‌بو نه‌ییو‌ی نه‌له‌نصاری له‌ژێر فه‌رمانده‌ی یه‌زیدی کوری نه‌بو سو‌فیان جیهادی کردوه.

به‌لگه له‌سهر خو‌پاشدانی دوورووه‌کان به‌بی عوزری ره‌وا، زیانی

چوونیان بو جه‌نگ

❖ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ
فَتَبَطَّهْمُ وَقِيلَ لَهُمْ أَعِدُّوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾ لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ
إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّعُونَ
لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ
وَقَلْبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ

۴۸

له‌ه‌پیش په‌روه‌ردگار شه‌وی روون کرده‌ه که روخصه‌ت وه‌رگرتنی
دوورووه‌کان له‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌ریاره‌ی نه‌چوونیان بو جه‌نگی ته‌بووک به‌بی‌ج
عوزری ره‌وا بو، بیانوه‌که‌یان بی بناغه‌بوو، نه‌مجار به‌لگه له‌سهر
دووروویان دینیت‌ه‌وه ده‌فرموی: نه‌وان ته‌گه‌ر خه‌یالی هاویه‌شیکردنی
غمزاکه‌یان هه‌بوایه خو‌یان تاماده ده‌کرد، پاشان شه‌وه روون ده‌کاته‌وه: که
نه‌چوونه‌که‌یان به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانانی تیدا‌بوو، ته‌گه‌ر هاویه‌شییان بک‌رایه
ده‌بوونه خو‌رکه‌ی نیو سویای موسولمانانو دویره‌کییان ده‌خسته‌ناو
ریزه‌کانی سویای نیسلامه‌وه کاریان ده‌کرده سهر بری موسولمانی پروا لا‌وا‌زو
پرو پاگنده‌کانیان ده‌بیسرانو قسه‌کانیان وه‌رده‌گرتن.

که‌وابوو تایه‌ته‌کانی پیشوو په‌رده له‌سهر بری بیانوه دووروویی‌یه‌که‌یان
لاده‌دا. نم تایه‌تانه‌ی تیره‌ش بو دلنه‌وایی کردنی پیغه‌مبه‌رو موسولمانانه‌و
رونکردنه‌وی شه‌و کارانه‌یه که په‌روه‌ردگار کردی به‌کۆسپو ته‌گه‌ره‌ی
ده‌رچوونیان، نه‌یه‌یشت نه‌وان هاویه‌شی بکه‌ن، هه‌روه‌ها بو لادانی په‌رده‌یه
له‌سهر دووروویی و نه‌تینی‌یه‌کانیانو بی بناغه‌یی پروبیانوویان.

بە کورتی ئایەتەکان خراپە کاریبەکانی دوورپوهەکان دەردەخەن و خەتەریان لەسەر موسولمانان دەست نیشان دەکا و موسولمانان لەفرت و قیل و پیلانەکانیان دەترسێنێ.

لەبەری رێبایەت دا هاتووە کە ژمارە ی ئەو خۆپاشدەرانی (٣٩) کەس بوون. بێگومان ئەو دوورپوهانەی خۆیان پاش دا توانای دەرچوونیان هەبوو دەیانتوانی کە رستە ی پتویست بۆ هاوێبە شیکردنەکیان دابین بکەن، عەبدوللای کوری ئەبی کوری سەلولو (الجدی کوری قەیسیان تیدا بوون، ئەوانیش دەولەمەند و پیاو ماقولێ ناو بنەمالە ی خۆیان بوون. ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ ئەگەر مەبەستیان بواوە لەگەڵ بێغەمبەر و موسولمانان هاوێبەشی غەزاکەیان بکەدایە، خۆیان بۆ نامادە دەکرد؛ چەکنو تفاق و لاغی سواری و شتی تری پتویستیان دابین دەکردو، هەشیان بوو، دەیانتوانی، ﴿وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ﴾ بەلام پەرورەدگار دەرچوونەکیانی بۆ هاوێبە شیکردن پێ ناخۆش بوو، چونکە زبانی بۆ موسولمانان تیدا بوو، خودا دەیزانی مەبەستیان چیە و سەوشتیان چۆنە، دوورپوهییان چەندە و چەندە حەزبان لەتیشکانی موسولمانانە، بۆیە پەرورەدگار ترسو لەمرزی خستە ناو دەرپوهانە و کەوتنە بێر و بیانو و دۆزینە و بۆ خۆدزینە و، بەهیچ جۆری زاتی ئەوێان نەکرد رەگەڵ بکە و نزو هاوێبەشی غەزاکە بکەن ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ پێیان گوترا: دە لەگەڵ پیرەژنو بەکەوتە و منداڵو بێ دەسەلاتەکان بۆخۆتان بێننە و، ئەو شۆینی شیاوی ئێویە و رایەتان ناکەوێ لەریزی پیاوانی جەنگاوەردا بڕۆن بۆ غەزا، ئەو شۆینی ترسنۆکو بێ هیمەت و دل راپا و دەرپوهن و خۆپێ و حیزە پیاوانە، دە بۆخۆتان لەگەڵ ئەو پێر و پیرزوانە بێننە و!! وە کسو لەناوەتیکێ تردا دەفەرموی: ﴿وَرَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ التوبة/ ٨٧.

ئەمەش خێرو قازانجی موسولمانانی تیدا بوو، بەشداری نەکردنەکیان بەرژو وەندی عەسکەری زۆری بۆ موسولمانان تیدا هەبوو، چونکە هاوێبەشی کردنی پیاوانی ترسنۆکو و رەنزم، ئەک سودی هەبە، بەلکو زبانی زۆریشی

هیه، هه بوونی که سانی خاتینو نمژنو شکاوو له مرزک له ناو سوپادا مایه ی
تیشکانو ژر کهوتنه. دلنیا بن نه ی موسولمانینه! ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ
مَا زَادُواكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ نه گهر نه وانه له ناو ئیوه دا هاویه شییان بگردایه هیچ
هیژو توانایه کیان بو ئیوه زیاد نه ده کرد، به لکو سهریاری نه وه ی که هیچ
سوودیان نه ده بوو، هم سی زیانه سهره کییه شییان به ئیوه ده گه یاند!

یه که هیان: چه واشهیی له راو بۆ چون دا که به عهره بی پی ی ده گوتری:
(خبال) له بنه مادا (خبال) نه خوشییه کی عه قلی به وه کوو شیتی وایه:
چه واشهیی له بیرو بۆ چون داو کار دروستی له کرده ودا ده خولقینی.

ده وه هیان: ﴿وَلَا وَضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾ دوو به ره کی و
ناشوویان ده خسته نا ریزه کانتانه وه، ده یانه ویست فیتنه یی و ترسو دل راو کی
له ناو تان دا بلاو بیتموه.

سییه هیان: ﴿وَفِيكُمْ سَمَاعُونَ هُمْ﴾ تاقبو گروهی واتان تیدایه عه قل
سووکو سافیلکه، پروا لاوازو ترستو کتو و ره نزم عه زیمه ت روخاو له بهرام بهر
جیهاد، جا نه گهر ئیوه حالو چۆنیه تی نه وانه ناگادار نه بن، نه و
ناگادار نه بوونه تان سهر ده کیشی بۆ بهر یابوونی شهرو فساد له ئیو
موسولمانان دا!

که وایوو به شدار نه بوونه که یان هه زار جار باشتربوو له به شدار بوونیان.
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خودا ناگادارو زانایه به حالو چۆنیه تی سته مکاران،
ده زانی چ بوو چ ده بی و چ نابی، له سهر هه موو کردارو هه لۆستیکیان سزاو
پاداشی شیاری خۆیان ده داته وه.

نه مجار پهروه ردگار هه لۆستیک ی ریسناو نامیزی رابوردوویان وه بهیر
پیغه مبهر ده هیئتیه وه، جوړیکی تر له مه کرو حیل ی دوو پرووه کازو دل پیسییان
ده ده خاو ده فهرمو ی: ﴿لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ﴾ بیگومان نه و دوو پرووانه
له وه پیش له ریگه ی چون بۆ غه زای نوحوودا ویستیان دوو به ره کی و فیتنه یی
بخه نه ناو ریزی موسولمانانه وه، نه و کاته ی که عه بدو لای کوری توبه ی

سەرۆکی دوورووه‌کان له‌نیوان مه‌دینه‌و نوحوودا گه‌رایه‌وه‌و سییه‌کی سوپاکه‌ی
له‌گه‌ل دا گه‌رایه‌وه‌، به‌خه‌لکه‌که‌ی ده‌گوت: پیغه‌مبه‌ر شوین قسه‌ی مندالو پال
که‌وتوووه‌ هیچی به‌رای ئیمه‌ نه‌کرد، ده‌ی که‌وابی له‌پیناو چی‌دا ئیمه‌ خۆمان
به‌کوشت به‌هین. نزیک بوو به‌نو سه‌له‌مه‌و به‌نوحاریشه‌ش شوینی بکه‌ون به‌لام
خودا پاراستنی‌و نه‌و ریسوایی‌یه‌ی به‌سه‌رشان دا نه‌هینان وه‌کوو له‌ئایه‌تیکی
تردا ده‌فرموی: ﴿إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا، وَاللَّهُ
وَلِيَهُمَا﴾ آل عمران/۱۲۲.

نه‌و کاته‌ش ده‌رچوونی نه‌و مونا‌فیکانه‌ له‌ناو ریزی موسولمانان دا
خه‌ته‌ریکی کاریگه‌ر بوون.

﴿وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ لَهُ
كَارِهُونَ﴾ نه‌و دوورووانه‌ جوهره‌ها فرتو قیلیان نه‌نجام دا دژی پیغه‌مبه‌رو
په‌یامه‌که‌ی، بیران له‌وه‌ ده‌کرده‌وه‌: چۆن به‌رگری په‌یامی ئیسلام بکه‌ن،
له‌لایه‌که‌وه‌ په‌یوه‌ندیان به‌جووله‌که‌کانده‌وه‌ هه‌بوو له‌لایه‌کی تره‌وه‌ په‌یوه‌ندیان
به‌موشریکه‌کانده‌وه‌ هه‌بوو، هه‌رچی دژایه‌تی‌یه‌کی نه‌و دوو لایه‌نه‌ دژی
موسولمانان نه‌نجامیان ده‌دا نه‌و دوورووانه‌ ده‌ستیان تی‌یدا هه‌بوو، هاوکارو
هه‌م ناهه‌نگییان بوون، هه‌تا یارمه‌تی خودا گه‌یشته‌و ئایینی ئیسلام
سه‌رکه‌وتو شرعو یاسای بالا ده‌ست بوو قه‌لاچۆی جووله‌که‌کان کراو به‌نو
نه‌ضیرو به‌نو قوره‌یظه‌ به‌و ده‌رده‌ چوون که‌ پی‌ی چوون سه‌رچاوه‌ی بته‌هرستی‌و
شیرک به‌گرتنی مه‌که‌که‌ له‌ناو چوو، نه‌و دوورووانه‌ بییان ناخۆش بوو.

برو بیانوی مونا فیه کان بو دواکه وتن له غه زای ته بو و کو

نایاکیان بهرام بهر موسولمانان

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ أَسْأَلُ اللَّهَ فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾ إِنَّ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُوءُهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ قُلْ
لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ وَنَحْنُ
نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا

فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

دەربارەى هاتنە خوارەوێ نایەتی ژمارە (۴۹) طەبەرانی و ئەبو نەعیم
ئەبنو مەردەوێی لەئەبنو عەبباسەو ﷺ دەگێڕنەو دەڵێ: کە پێغەمبەر ﷺ
وێستى بچى بو غەزای تەبوک بە جەددى کورێ قەیسى فرموو: ئەى جەددى
کورێ قیس! رات چۆنە دەربارەى جیهاد کردن لەگەڵ رۆمەکان دا؟ لەو ئەلام دا
وتى: ئەى پێغەمبەرى خودا! من بابایەکی خاوەن خێزانم، هەمراکاتى ئەو
ئافەرەتە لامل زەردانەى رۆم ببینم خۆم پێ راناگیرۆ دەکەومە هەلەو، ئێزى
بدەو تووشى فیتنەبیم مەکە ئیتەر پەرورەدگار نایەتی ﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ:
أَسْأَلُ اللَّهَ فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا﴾ ناردە خواری.

لەریوایەتیکى تردا کە ئەبو حاتەم ئەبنو مەردەوێی لەجابیری کورێ
عەبدوللاو رەوایەتیان کردووە: دەڵێ: (جەد) کە لەپیاو ماقولانى دوورپووەکان
بوو عەرزی پێغەمبەرى کرد وتى: ئەى پێغەمبەرى خودا رێگەم دەدەى نەبەم
بو غەزا؟ چونکە من پیاوێکم زۆرم ئارەزو لەئافەرەتە، دەترسم ئەگەر ئافەرەتى

بەنولئەصفەر ببینم تووشی فیتنەیی بېم! پیغەمبەر ﷺ که لەو کاتەدا روی لی وەرگیرابوو فەرموی: وا ئیزنم دای!

دەربارە نایەتی ﴿إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ.....﴾ ئیبنو نەبی حاتم لە جابیری کوری عەبدوللاوە، دەگیرێتەو، دەلی: ئەو کۆمەڵە دوورپووەی لەمەدینەدا ماپوونەو پڕوپاگەندەیی ناخۆش و جۆراو جۆریان بلاو دەکردەو، دەیانگوت: موحمەدو هاوەلانی لەم سەفەرەیان دا تووشی دەردی سەری بوونو بەهیلاکچوون، پاش ماوێک هەوالی بەدرۆ کەوتنەوێان پێ گەیی، هەوال هات کە پیغەمبەر و هاوەلانی ساغو سەلامەتن، ئیتر دوورپووەکان بەم هەوالە زۆر نارەحەت بوون ئیتر پەرەردگار نایەتی ﴿وَإِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ﴾ ناردەخواری. پەییوەندی ئەم کۆمەڵە نایەتە بە نایەتەکانی پیشووەو ئەوێ: ئەمانیش وەکوو نایەتەکانی رابوردو خراپەکارییەکانی دوورپووەکان دەردەخەنو جۆریکی تر لەفرتو فێلەکانیان ناشکرا دەکەن، ئەوەش دەردەخەن کە مونا فیکەکان پێیان ناخۆشە موسولمانان تووشی خۆشی ببن، زۆر دلخۆشو تەردەماخن کە دەبێسن موسولمانان تووشی زیان بوون، دەفەرموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَئِذَنْ لِي وَلَا تُقْتَلَنِي﴾ لەو کۆمەڵە مونا فیکانە هی وا هەیه پێت دەلی: ئەی موحمەد! روخصەتم بدە بۆ خۆم دانیشبوو نەبێم بۆ غەزای تەبووک، بەهۆی چوونە دەرم لەگەڵ خۆت دا مەمخەرە گۆمی تاوانەو، لێم گەڕی با نەبێم تووشی داوی ژنە رۆمییان نەبیم، ئەگەر چاوم پێیان بکەوێ زۆر زەحمەتە خۆم پێ رابگیرێ. بەلی بەو جۆرە برۆ بیانووی پڕوپوچ دەدۆزنەو، خۆیان بەخاوەن شەرفو ناموس نیشان دەدەن. ئیتر پەرەردگار رەدیان دەداتەو بەدرۆیان دەخاتەو، چۆنیەتی و حەقیقەتیان دەردەخا دەفەرموی: ﴿إِلَّا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا﴾ واتە: ئەوان بەم برۆیسانووە بێ سەرو بەرەیان، بەم خۆهەلکێشانو خۆ بەخاوەن شەرف نیشاندانەیان، کەوتوونە نێو دەریای تاوانی جۆراو جۆرەو، ئەوان کاتێ ئەم برۆ بیانووە درۆیانە دەدۆزنەو، خۆیان لەجیهاد دوا دەخەنو لەچوون بۆ غەزا خۆیان دەشارنەو بەبیانوی ئەوێ گوايە: چاویان بەئافەرەتی رۆمی نەکەوێ بەخەیاڵی خۆیان تەماشای ئافەرەتی نامەحرەم نەکەن!

﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَخُطِئَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ بیگومان دۆزه خ چواردوری کافرانی داوه له چنگی رزگاریان نابیی، ته عبیره قورئانییه که وینهی دیمه نه که وه ده کیشی، وه کوو نه وه بلیی فیتنه چالیک بئی فیتنه خوازان تی ده که ون؛ له ولاشه وه دۆزه خ ده وهی داو، هه موو کونو که له بهرکی لی گرتوونو چی بکه ن رزگاریان نابیی، ریگای هه لاتنیان نیه. له هه مان کاتدا هه ره شهیه کی توندو تیژو ترسناکه و نیشانی نه وهیه: که نه وان نه هلی دۆزه خن له بهر تاوانی زۆرو بئی شوماریان، دۆزه خ ده بیته خانووی هه تا هه تایییان له سزای درۆزنی و خۆپاشدانیان له چوون بۆ غه زاو ده روون نرمییان بۆ نه و پلهیه که بپرو بیانووی ناوا بهیینه وه.....

نایه ته که به کینایه نه وه ده گه به نی که نه وان هه تاوانیان نه نجام داوه ده بئی چاوه روانی سزای تاوانه کانیان بن، هه ره وه ها کو فرو بی دینیان ده چه سپینی، هه ره چنده نه وان خۆیان به روا له ت خۆیان به موسو لمان خۆپیشان ده دن.

نه مجار به ره ره دگار له جۆریکی تر له فرتو قیلی دوو پرووه کانو ده روون پیسییان، پتغه مبه ر ناگادار ده کاته وه له دژایه تی و دوژمنایه تییانو ده فهرموئ: ﴿وَإِنْ تَصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ﴾ نه گهر ئیه وهی موسو لمانو خودا بهرست تووشی خۆشی و خیره بیریکی ببن؛ له غه زایه ک دا سه رکه وتن به ده ست ببن؛ وه کوو جهنگی به در، نه وان دلته نگ ده بز و پییان ناخۆشه، چونکه نه وان خیره خۆشییان بۆ پتغه مبه رو بۆ موسو لمانان ناوی.

له لایه کی تر وه ﴿وَإِنْ تَصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا: قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ﴾ نه گهر به لاو ناخۆشییه کتان تووش بئی، تیشکانو هه لاتزو پاشه کشه کردنو کوشتزو بریندار بووئتان تووش ببی وه کوو نه وهی رۆژی جهنگی ئوحد به سه رتان هات؛ نه وه ده لئین: ئیمه زوو بۆ خۆمان نه وه مان ده زانی و هه رزو حیسابی نه وه مان کردبوو خۆمان لی پاراستو خۆمان نه خسته ناو نه و گه ژاوه وه، خۆمان له شه ره که پاش داو که نارگیریمان کردو خۆمان به فتاره نه دا، ئیمه بۆ خۆمان پیش بینی نه وه مان کردبوو نه و تیشکانه مان له پیش چاربوو ﴿وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرَحُونَ﴾ نه مجار له شوینی نه و ناخواتنه یان هه لده ستزو به ره و ماله مندالی خۆیان ده گه رپنه وه، که یف خۆشو

تهدده ماخن به ئاکامی له بهرچاوی هه نوو که یی ئه و روداوه، دلخوشن به وهی که موسولمانان تووشی ئه و ناره حه تی و ته نگو چه له مه یی به بوونو بو خوشیان رزگاریان بووه.

ئه وانه به شیوه یه کی کوێرانه و نه فامانه سه یری روداوه کان ده کهن، پێیان وایه: هه موو به لاو موصیبه تیک له هه موو حالیک دا شه ڕو به دبه ختیسه، وا گومان ده بهن که خوێاشدان له چوون بو غه زاو دانیشن له ماله وه خێرو خوشی بو خوشیان ده سته بهر ده کا، دلێان به وای ئه وه ی تیدا نیه خوێان به خودا بسپێرنو رازی بن به قه زاو قه ده ری پهروه ردگارو دلنیا بن که خیر له وه دایه خودا ده په خسینی.

موسولمانی راستو خودا په رست کوشن ده کاو هه له مت ده باو له خودا نه بی له هیچ ناترسی، چونکه به وای قایم پته وه و دلنیا به که هه رچی تووشی ده بی له خێرو شه ڕ پابه نده به ویستو ئیراده ی خوداوه. هه میسه خودا یارمه تیده رو پالپشتی ئه وانه یه: که خوێان به خودا ده سپێرن!

ئه مجار پهروه ردگار فه رمان به پێغه مبه ری خۆی ده کا: که وه لامی ئه م هه لوێسته نامرۆفانه ی مونا فیه کان بداته وه، که به خێرو خوشی موسولمانان دلته نگ ده بنو به هاتنی به لاو موصیبه ت به سه ریان دا دلخوشو ته رده ماخن. ده فه رموی: ﴿قُلْ: لَنْ يُصِيبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا﴾ ئه ی پێغه مبه ری خۆشه ویست! پێیان بلێ: ئه وه ی که خودا له له و حوله محفوظ دا بۆی نه نوو سیبن نایه ته ریمانزو تووشمان نابێ. ئیمه له ژێر چاودێری مه شیته تو قه زاو قه ده ری خودا داین. ئه و سه ره په ریشتیارو یارمه تیده رو ره نگریژی کارو بارمانه. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فه رموی: ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّ اِلٰهَ مَوْلىَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا، وَاَنَّ الْکٰفِرِیْنَ لَا مَوْلىَ لَهُمْ﴾ محمد / ۱۱، هه رچی بۆمان به یار ده داو داویه تی هه مووی به رژه وه ندی ئیمه ی تیدا یه و خیره، خودا بو خۆی سه ره که وتنی سه ره نه جامی بو موسولمانان نوو سیوه، له ئاکام دا به لێنی سه ره که وتنی پی داو، هه ر به لاو ناره حه تیه کی تووشیان ده بی، ئه وه ئه زمونو تاقی کردنه وه و پهروه رده کردنیانه بو گه یشتن به سه ره که وتنی کو تایی، بو ئه وه ی موسولمانان به به لگه و چا ورونی و هۆشیارییه وه به و سه ره که وتنه بگه ن، به گوێره ی دابو

نهریتی خوداو لهریگهی هۆکاره‌کانی سهرکه‌وتن، به‌گویره‌ی هه‌ولو تیکۆشان سهرکه‌وتنیکي گرنگ به‌ده‌ست بینن نه‌ک سهرکه‌وتنی هه‌رزانو هه‌چو پووج. عیزه‌تو شکۆمه‌ندییه‌ک به‌ده‌ست بینن: که جه‌نگاوهرانی خاوه‌ن وره‌و ده‌روونی به‌رز که ناماده‌باشییان تیدایه‌ بۆ به‌ره‌نگاریکردنی هه‌موو به‌لایه‌ک پارێزگاری بکه‌ن، ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ با موسولمانان ته‌وه‌کولیان هه‌ر به‌خودا بی، پشتیان هه‌ر به‌و ببه‌ستن، واته: بلی: ئیمه‌ هه‌ر به‌خودا پشت ده‌به‌ستینو نه‌ومان به‌سه، نابێ موسولمانان جگه‌ له‌خودا پشت به‌هه‌چ که‌سی تر ببه‌ستن، نه‌مجار بپروا به‌قه‌زاو قه‌ده‌ری خوداو پشت به‌ستن به‌خودا نابێ ببه‌ له‌مپه‌ر بۆ دابینکردنی پتویستیاتی ژیان له‌شه‌رو ناشتی دا به‌گویره‌ی توانا، چونکه‌ نه‌وه‌ فەرمانی خودایه‌ به‌روو ناشکرا فەرمان به‌موسولمانان ده‌کا: که هه‌رچی له‌توانایان دا هه‌یه‌ له‌چه‌کو تفاسق بۆ به‌رامبه‌ری کافران دابینی بکه‌ن نه‌ی نه‌وه‌ نیه‌ له‌نایه‌تیکي تردا ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ...الآیة﴾

ناشکراشه‌ جوړی دابینکردنی پتویستیاتی جه‌نگ زۆرو هه‌مه‌ جوړن، خۆپاراستن له‌کیشه‌و دووبه‌ره‌کی له‌ناو ریزی موسولمانان دا به‌شیکه‌ له‌خۆسازدانو به‌رامبه‌ری کردنی دوژمن. هه‌ولدان بۆ یه‌کیه‌تی و ته‌بابی به‌شیکه‌ له‌و خۆسازدانه. هه‌ر که‌سیک فەرمانی خودا به‌ته‌واوی جی به‌جی نه‌کا پشتی به‌ته‌واوی به‌خودا نه‌به‌ستوه، که‌سیک پتویستیاتی ژیان له‌کاتی جه‌نگو له‌کاتی ناشتی دا دابین نه‌کاو هه‌ول نه‌دا بۆ وه‌ده‌سته‌ینانیان مانای وایه‌ پشتی به‌خودا وه‌کوو پتویست نه‌به‌ستوه.

له‌لایه‌کی تره‌وه‌ موسولمان کاروباری هه‌موو خه‌رو چاکه‌یه، سهرکه‌وتن به‌ده‌ست بیننی یان شه‌هید بیی. کافر هه‌موو نیشیکي به‌ده‌به‌ختی و چاره‌ه‌شییه، راسته‌وخۆ سزای خودایان تووش بیی، یان به‌ده‌ستی موسولمانان بکوژرین.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار رێنموویی پێغه‌مبه‌ر ده‌کا: که وه‌لامیکي تری شه‌و مونا‌فیقانه‌ بداته‌وه‌ که به‌وه‌ دلخۆش ده‌بن موسولمانان تووشی به‌لاو ناره‌حه‌تی بین، ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ: هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنِ﴾ نه‌ی

پیغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویست! به‌و دوورپروانه بلی: نایا ئیوه جگه له‌یه‌کی له‌دوو
 ئاکامی باش چی تر بۆ ئیمه چاره‌پروان ده‌که‌ن؟ نایا جگه له‌سه‌ره‌که‌وتنو
 ظه‌فه‌ر، یان شه‌هید بوونو پاداشی باشی قیامه‌ت چی تر بۆ ئیمه چاره‌پروان؟
 ئیمه نه‌گه‌ر بژییین به‌سه‌ر به‌رزو ژیا‌نی شکومه‌ندیو خوداپه‌رستی ژیا‌ن
 به‌سه‌رد ده‌بین، نه‌گه‌ر به‌مین به‌شه‌هیدی ده‌مرین، سه‌ر به‌رزو پیاوانه ده‌چینه
 ده‌ستی مه‌حشر (هه‌ژار وته‌نی: مه‌ردانه مردن نه‌ک ژنانه ژین).

﴿وَعَنْ نَّرَبِّكَ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا﴾
 وه‌لحال ئیمه چاره‌پروانی یه‌کی له‌دوو ئاکامی خراپین که تووشی ئیوه ببی؛
 یه‌که‌میان نه‌وه‌یه: خودا له‌لایه‌ن خۆیه‌وه سزایه‌کتان بۆ دینی، له‌ئاسمانه‌وه
 گرمه‌وه هه‌وره‌بروسکه‌و زریانه‌کتان بۆ بنی‌ری، یان بوومه‌له‌رزو بو‌رکانی‌کتان
 له‌ژێره‌وه لی هه‌ل‌سی‌نیو غافلگیرتان بکاو له‌ناوتان به‌ری، دووه‌میان نه‌وه‌یه:
 که به‌ده‌ستی ئیمه تووشی سزای کوشتن و لێدانو بریندار کردنو رفاندنو
 جو‌ره‌ها ناره‌حه‌تی تر بن، ﴿فَتَرَبُّوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ﴾ ئیوه
 چاره‌پروانی ئاکامی ئیمه‌بنو ئیمه‌ش چاره‌پروانی سه‌ره‌نجامو ئاکامی ئیوه‌بین،
 هیچ گومانیش له‌وه‌دا نیه هه‌ردوک لاسان ده‌گه‌ینه سه‌ره‌نجامو ئاکامی
 خۆمانو ناتوانین خۆمانی لی لاده‌ین. ئیمه دل‌نیا‌ین له‌واده‌ی خودای خۆمانو
 به‌ل‌گه‌ی به‌هێزمان به‌ده‌سته‌وه‌یه، ئیوه هیچ رێنمویه‌کی چاکتان نیه، شو‌ین
 رێبازی شه‌یتان که‌وتوونو گومرا‌بوون ئیمه شو‌ین رێبازی خودا که‌وتووینو
 هیدایه‌تدراوین. دل‌نیا بن ئیوه له‌ئیمه شتی‌ک نابینن که دل‌تان خۆش بکا،
 ئیمه‌ش له‌ئیوه شتی‌ک نابینین که دل‌تان ناخۆش نه‌کا. ئیوه چاره‌پروانی واده‌و
 به‌ل‌ینی شه‌یتان بن، ئیمه چاره‌پروانی واده‌و به‌ل‌ینی خوداین.

پووچه لېوونهوه خپرو خبراتی مونا فېقه كانو به فېرو چوونی

نویزو خودایه رستیان

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنْ كُنْتُمْ كُفْرًا فَاسْقِينِ ﴿۵۳﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿۵۴﴾ فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿۵۵﴾

ددریاره هاتنه خواره دهی نایهتی ژماره (۵۳) نینو جدریری طه بیری له نینو عه بیاسه وه ده گیریتسه وه ده لی: جده دی کوری قهیس به پیغه مبهری گوت: من که تافره تی رومی بیینم ناتوانم خورابگر و تووشی فیتنه ده بهو ده کهومه داویانه وه، بویه نایم بز غهزا به لام به مالو سامان کومه گی ده کهم، شتر شم نایه ته ددریاره ی شو نازل بووه.....

په یوه ندی شم کومه له نایه تانه به نایه ته کانی پیشه وه له م رووه ده: له وه پیش پدرو دگار سدره نجامی مونا فېقه کانی دیاری کرد؛ که سزادانیان بوو له دنیاو له قیامت دا. شه مجار به شوین شه ودا شه و روون ده کاته وه: که شو دوورووانه چهن دیک کناری باش شه نجام بده و ده کوو مال به خشین له پیناو جهاد دا له قیامت سوودی لی نابینن، چونکه تیشه که یان بز ریابازی خو ه لئانه وه یه و بز داپوشینی کرده وه ریسوا بمره کانیانه.

مه به ست شه وه ده: که هوکاری سزای دنیاو قیامت بز شه وان کویتسه وه و هوکاری راحت و کامرانیان لی تدره بووه، له دنیاو قیامت خوشی نابینن! مالو سامانی زوریان هو می ماندویو شه که تی دنیا یانه و له قیامتیش دا بارگرانی و ناگری دوزه خه بویان.....

نه‌وه‌بوو: بری له‌و دوورووه خویریانه خویان له‌غزای ته‌بووک ده‌دزییه‌وه، پیشنیاری نه‌وه‌یان کرد: بری له‌مالو سامانی خویان پیشک‌ش به‌پیغه‌مبهر ﷺ بکه‌ن بۆ نه‌وه‌ی ناوه‌راستی عه‌صاکه بگرن نه‌ک نه‌مسهر یان نه‌وسهری. نه‌مه‌ش دابو نه‌پیتی ئاده‌میزادی دوورووه له‌هه‌موو روژگارێک دا خه‌تی گه‌رانه‌وه بۆ خویان ده‌هیلنه‌وه. ئیتر په‌روه‌ردگار چاوو راوه‌که‌ی ره‌تکردنه‌وه به‌پیغه‌مبهری خو‌ی فه‌رموو: که جاپی نه‌وه بدا: که مالبه‌خشینه‌که‌یان لای خودا مه‌قبول نیه به‌فیرو ده‌چی! چونکه نه‌وان مالبه‌خشینه‌که‌یان بۆ رییابازی له‌ترسانه، له‌بیرو باوه‌رپوه نیه بۆ خودا نیه. جا نه‌و مالو سامانه‌ی ده‌یبه‌خشن به‌خو‌شی خویان بی یان له‌ترسان بی و بۆ داپوشینی تاوانه‌کانیان بی و چاو به‌سته‌کی بی، له‌هه‌ردوو حاله‌که دا مالبه‌خشینه‌که‌یان به‌فیرو ده‌چی و لای خودا خیر و ته‌وابیان ناگاتی.

﴿قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يَقْبَلَ مِنْكُمْ﴾ نه‌ی پیغه‌مبهر! به‌و دوورووانه بلێ: چه‌ندی‌ک مالو سامان بیه‌خشن له‌ریگه‌ی خودادا بۆ جیهاد و له‌بوا‌ری کاری خیردا به‌خو‌شی و به‌ناخو‌شی لیتان و هه‌رناگیری و هیچ پاداشتان بۆ حیساب نا‌کری؛ چونکه ئیوه تا‌قمو پی‌پیکی کافرو بی پروان، پرواتان به‌خودا به‌پیغه‌مبهری خودا نیه، شکو گومان‌تان هه‌یه ده‌ریاره‌ی په‌یامی پیغه‌مبهر و ناوه‌روکی ئاییز و پیتان و نیه روژی قیامه‌ت پاداش له‌سه‌ر کرده‌وه‌ی چاکو سزا له‌سه‌ر خراپه‌کاری هه‌بی.. ﴿إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ چونکه ئیوه تا‌قمه‌گه‌لیکی فاسق و له‌پێ ده‌رچوون، له‌خودا یا‌خی بوون بی پروا و ئیمان، کرده‌وه‌ش کاتی‌ک په‌سنده که ئیمانی له‌گه‌ل بی؛ وه‌کوو له‌ئایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ المائدة/ ۲۷.

که ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ عیله‌ت و بایسه بۆ ره‌تکردنه‌وه‌ی مالبه‌خشینه‌که‌یان و هه‌ر نه‌گیرانی و قبول نه‌بوونی له‌دونیای قیامه‌ت دا. واته: هۆی و هه‌ر نه‌گیرانی مالبه‌خشین لیتان نه‌ویه: که نه‌وان فاسق و بی پروان، کافرو خودا نه‌ناسن.

﴿وَمَا مِنْهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ﴾ هیچ شتی نیه مه‌نعی نه‌وه‌ی لی کردبن که مالبه‌خشینیان لی

وهرگیرئو خئرو خئراتیان لای خودا پهسند بی، بیجگه لهوهی: که شهوانه نهم سی رهوشتهیان تیدا کژیوونهوه.

یه که هیان: نهوهیه: پروایان: بهخوداو بهپیغه مبهری خودا نیه.

دهیه م: ﴿وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى﴾ نوژه کانیان شه نجام نادهن مه گهر له خالی ته مبهلی و تهوه زهلی دا، که نوژه کانیان ده کهن بو ریبابازی و خویاریزییه، نهک له بهر نهوه دهیکهن کنه پروایان بهواجبی نوژ ههیه. بویه ناکهن خودا پاداشیان بداتهوه، له بهر نهوه نوژه کانیان شه نجام نادهن که فهرمانی خودایه به جی هینانی شهرکی سرشانیانه. بویه له کاتی شه نجامدانی نوژه کانیان له شگرانو جهسته قورسن دهلی بیگاریان پی ده کری، هیچ دلوه دروونیان به نوژه که روناک نابیتتهوه جهستهیان چوستو چالاک نابی.

سییه م: ﴿وَلَا يَنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ﴾ مالو سامانیان نابه خشن له بهر زهوه نندی جیهادو بسواری خئرو چاکهی تردا مه گهر به شیوهیه کی پیناخوشبوونو نابه دلوه دهلی به زور لییان ده سیندری، چونکه شهوان نهم جوره مالبه خشینهیان به لاوه سهرانو جهریمهیه موسولمانان سوودی لی ورده گرن، نهک خویان، چونکه خویان به موسولمان حلیب ناکهن، کهوابی هیچ سوودو قازانجی قیامه تی لی ناکهن، چونکه برپاو نیمانی له گهل دا نیه، له دونیاش دا سوودی لی نابینن.

بیگومان نه مه نمونهی دوورووه له هه موو کاتو سرده میک دا، هه میسه ترس سواری شانیان بووه له دلهر اوکی دان، دهیانه وی خویان بسازینن، دلوه دروونیکسی پیسو پوخهل، رواله تیکی روتوقوت له هیزی گیانی، شتیک دهلی که به دل پروای پی نیه.

نوژه ده کهن به ته مبهلی جهسته گرانی و روتو خالی له هه موو لایه نیکسی گیانی، نوژه که یان وا شه نجام نادهن که نیشانهی نیمانی پیوه دیار بی، چونکه له ناخهوه هه لهریان تیدا نیه، به لکرو وا ههست ده کهن که به زور پییان ده کری و ناچارن، ههروه ها که مالو سامانی خویان ده به خشن نیشانهی ناره زامه ندییان پیوه دیاره دهلی پیستیان ده گروی به پروایان ده کیشی.

پهروه دگار هه رگیز کرده وه یه ک و در ناگری که له عه قیده و ساو ده وه هه لئه قولایی، ناو یته هی هه ستو شعور نه بو بی، واقع و هه لئه رو کنی هه ره گرنگی کرده و دن. نیه تیش پیوه ری راستو دروستی کرده وه یه. پیغه مبه و ۱۱ ده فهرموی: (انما الأعمال بالنیات وانما لكل امرئ ما نوى).

لیره دا پرسیاریک دیته پیشه وه نه ویش نه وه یه:

له نایه تی پیشو دا وای راگه یاند که دو ورووه کان دوو تا قم بن: به شیکیان مالیان به خشیبی به ناره زوی خویانو به شیکیان به زوره ملی مالیان دابی! که چی له م نایه ته دا ده ق نه وه ی راگه یاند که هه ره به زوره ملی مالیان ده به خشن!!!

له وه لام دا ده لئین: نه وان به تیکرایی له ناخه وه پیان ناخوشه مالو سامانی خویان له جیهادو به رژه وه ندی تری موسولمانان دا به خشن. وه لی هه ندی له وانه که بی داوالیکردن به ناره زوی روا له تکاری خویان، شتیکیان به خشیبی بو خو هه لئه وه وه که شخه کردن، یان شیوی (تقیة) و خو نیشان دان به موسولمانی باش، مالیان به خشیوه که وابوو نه گهر شتیکان دابی نه وه له بهر نه وه بووه مال به خشیوه نه که یان به لاره ئاسان تر بووه له وه ی به شداری غه زای ته بووک بکه ن، واته بو خو شار دئه وه له وه سه فهره سه خته هاتوون پیشنیاری نه وه یان کرده: که بری مالو سامان بده نو له مال وه لی دانیشن. که وابوو له راستی دا نه م مال به خشیوه یان هه رچه نده به روا له ت به ویستی خویانه، به لام له راستی دا له ترسانه و به زوره. نه مانیش وه کوو تا قمه که ی تریان له ترسانو به ناچاری داویانه.

له لایه که تره وه ده توانین بلیین: مه به ست به وشه ی (طوعاً) ناره زوو پیشو شحالی نیه، به لکوو مه به ست نه وه یه: بی نه وه ی پیغه مبه و موسولمانان یان سه رۆکه کانی خویان زوریان بو بیننو لیان بسین، نه وان هه رچه نده پیشیان ناخوشه مالی خویان داوه. مه به ست به وشه ی (کرها) زور لیکردنو ناچار کردنیانه به مال به خشین.

بیگومان نه و دو ورو وانه: که به نابه دلی و بوخو دزینه وه و خو شار دئه وه مالو سامانیان ده به خشن، ده وه مه ندو خاوه ن کو ورو خزمو که سو کار بوون،

پیاو ماقوولو ریش سپی بنه ماله و خیلی خزیان بوون، به لام نهم شتانه لای خودا به هیچ ناچن، ده بی لای پیغه مبهرو موسولمانانیش بی بایه خ بزو به هیچ نه چن، نه وانه نیعمه تیان نه دراو ده تی تا پی ی دلخوش بن، به لکو فیتنه و نیقمه ته خودا بزوی هیناونزو، مایه ی سزاو ناره حه تیانه. که وایی ﴿فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ نه ی فروستاده! یان نه ی بیسه ر! با مالو سامانی نمو دوورو وانه سهرنجی نیوه رانه کیشتی، مندالو که سرو کاریان نیوه نه خاته حاله تی سهرسورمانه وه! با نازو نیعمه تی که پیمان داون نیوه سهرسام نه کا، هه موو نه و شتانه که بهر الهت به نیعمه ت دینه بهر چاو له راستی دا هوکاری به دبه ختی و چاره ره شییه بو نه وان، ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ پهروه ردگار دهیه وی بهو مالو سامانه له ژبانی دونیایان دا سزایان بدا، نه وه تا به ماندوبونیتیکی زورو چه ره سه ری کوی ده که نه وه، له پیناو وده سه ته پینانی دا چه ند تووشی گیروگرفتو دلهر اوکی ده بن، پاشانیش به خوشتی و ناخوشتی به نابهدلی و پیناخوشتی بونونه وه ده بی له جیهاددا خهرجی بکه ن، بهزه کاتو کومه گی کردنی موسولمانانو به هیز کردنی ده وه تی نیسلام به شیتیکی لی بیه خشنو ههروه ها مندالو که سرو کاریان وا ده بی له جه نگو رویه پروبونونه دا گیان له ده ست ده ده نو شه مانیش بزبان به په روشنو چ پاداشیشیان نادریتی (واته: فاسقی مه حروومن) ﴿وَتَزْهَقْ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ بو نه وه ی گیانیان ده رچی به کافری! له قیامه ت دا سزا بدرتن به سزای دژه خ، چونکه به کافری ده مرنو کرده وه ی باشیان هه مووی پوچ کراو هتوه. واته: نهم مال پیدانو مندال پیدانو له شساغو نیعمه ته جوړاو جوړانه ی پینان دراوه، هه مووی له خشته بردزو نیستیدراجه، بو زیده گومرا بوونبانه، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿إِنَّمَا نُقَالِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ آل عمران/ ۱۷۸، یان ﴿وَلَا تَقْدَنْ عَيْنُكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ، وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾ طه/ ۱۳۱، یان ﴿أَيَحْسَبُونَ أَن مَّا نُمْدُهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ، نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ، بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ المؤمنون/ ۵۶.

به کورتی کرده‌وی چاکي کافر وه کوو به جیهینانی صیله‌ی ره‌حمو
یارمه تیدانی لیقه و ماو و نهم جوړه شتانه، وی ده‌چی له‌ژیانی دونیادا سوودی
لی ببینی، به‌لام له‌قیامت دا چ پاداشتی نادریته‌وه، ناماژه به‌و
فرموده‌یدی که موسلیم له‌عائیشسه‌وه ریوایه‌تی ده‌کا ده‌فرموی: عهرزی
پیغه مبه‌رم کرد وتم: نه‌ی ره‌وانه‌کراوی خودا! نیبنو جووعان له‌سهرده‌می
نه‌زانی دا صیله‌ی ره‌حمی به‌چی ده‌هینا، فقه‌یرو هزاری نان ده‌دا، نایا نه‌و
کرده‌وانه‌ی سوودی پی ده‌گه‌یه‌نن؟ پیغه مبه‌رم فرموی: نه‌خه‌یر سوودی پی
ناگه‌یه‌نن؛ چونکه نه‌و روژیک له‌روژان له‌ژیانی دا نه‌یگوتوه: (رب اغفر لی
خطیئتی یوم الدین) واته: چونکه بروای به‌خودا نه‌بوه..

له‌نه‌سه‌به‌وه گپ‌دراوه‌ته‌وه ده‌لی: پیغه مبه‌رم فرمویسه‌تی:
په‌روردگار ستم له‌موسولمان ناکا بو بچو و کترین چاکه، له‌دونیادا پاداشتی
ده‌داته‌وه، له‌قیامتیش دا پاداشی ده‌داته‌وه، به‌لام کافر: که له‌دونیادا
خواره‌مه‌نی ده‌ست ده‌که‌وی نه‌وه به‌به‌سونگه‌ی نه‌و کرده‌وانه‌ی که له‌دونیادا
بو خودا کردوونی، که چووه ژسانی قیامت‌ه‌وه نیت‌ر هیچ چاکه‌یه‌کی نیه
پاداشی پی وه‌ریگری.

قسه‌ی پوختو راست نه‌ویه: سوود بینینی کافر له‌چاکه‌ی خوی
له‌دونیادا به‌گویره‌ی ویستو نیراده‌ی خودایه، ههرکاتی ویستی له‌دونیادا
پاداشی بداته‌وه ده‌یداته‌وه وه‌کوو ده‌فرموی: ﴿عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ
لِمَنْ نُرِيدُ﴾ الاسراء/۱۸.

سویند خوارذنی دوورووہکانو هه ولدانی ههل وهدهستهینانیان بو
تانهو تهشهردان له پیغه مبهرد

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ
قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ
مُدْخَلًا لَّوَلُوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَعُونَ ﴿٥٧﴾ وَالصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ
يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَيْنَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

دهرباره‌ی هوی هاتنه خواره‌وی نایه‌تی ژماره (۵۸) بوخاری و نه‌سانی
له‌نبو سه‌عیدی خودریبه‌وه ده‌گیرنه‌وه، ده‌لی: له‌کاتیکی که پیغه مبهرد
مالو سامانیکی دابه‌ش ده‌کرد، ذولخو و دیصیره‌ی ته‌میمی که (حه‌قوصی
کوری زوه‌یره‌و ماکی خوار یجه‌کانه) هاته خزمه‌تی و وتی: نه‌ی پیغه مبهردی
خود! دادپه‌روه‌ریه، عه‌داله‌تکاری بکارینه! پیغه مبهرد فهرمووی:
مالویران؛ نه‌گهر من عه‌داله‌تکاری نه‌که‌م نه‌دی کی عه‌داله‌تکاری نه‌نجام
ده‌دا؟ عومهری کوری خه‌تتاب وتی: نه‌ی پیغه مبهردی خودا ئیزنم بده با
له‌ملی بده‌م، پیغه مبهرد فهرمووی: نا وازی لی بینه! بیگومان نه‌مه
هاوه‌لو تاقه‌و ده‌سته‌و دائره‌یه‌کی هه‌یه یه‌کی له‌ئیه‌و پی‌ی ناخوشه نوژیان
له‌گه‌ل بکا، رۆژرویان له‌گه‌ل بگری. نه‌مانه له‌نایین ده‌رده‌چن، وه‌کوو چوون تیر
له‌که‌وان ده‌رده‌چی. نایه‌تی ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ ده‌رباره‌ی
نه‌وان هاتوته خوارئ.

ئیبو نه‌بی حاته‌م له‌جابه‌ره‌وه ریوایه‌تیکی له‌م شیه‌و گیراوه‌ته‌وه. ئیبو
جه‌ریر له‌داودی کوری نه‌بو عاصیمه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: مالو سامانیکی

زه‌کاتیان هینایه خزمهت پیغه‌مبهر ﷺ به‌سهر شه‌و شه‌ودا دابه‌شی کرد، تا هیچی نه‌مایه‌وه، پیاویتیکی نه‌نصاری چاوی له‌م دابه‌شکردنه بوو، وتی: شه‌مه دادی تیدا به‌کار نه‌هاتوه، نیتر شه‌م نایه‌ته هاته خواری.

ریوایه‌تی تریش له‌م باره‌وه هه‌ن به‌پییو‌بستم نه‌زانی راگو‌یزی تیره‌یان بکه‌م. سهرجه‌م ریوایه‌ته‌کان شه‌وه ده‌گه‌یه‌نن که شه‌وانه‌ی تانه‌و ته‌شهریان ده‌دا له پیغه‌مبهر ﷺ دوورووه‌کان بوون.

په‌یه‌ندی شه‌م نایه‌ته به‌نایه‌ته‌کانی پی‌شوه‌وه شه‌وه‌یه: دوا‌ی شه‌وه‌ی که په‌روه‌ردگار شه‌وه‌ی راگه‌یانند: که دوورووه‌کان هه‌موو زیانی دونیا‌و قیامه‌ت‌یان له‌خۆ گرد کردۆ‌شه‌وه، شه‌مجار شه‌وه روون ده‌کاته‌وه که شه‌وان له‌هیچ خراپه‌کارییه‌ک ناب‌رینگینه‌وه، که په‌لاماری سو‌ئندی به‌درۆ ده‌دن، له‌هه‌لو فرصه‌ت ده‌گه‌رتن بۆ تانه‌و ته‌شهردان له‌پیغه‌مبهر ﷺ شه‌وه‌بوو: له‌سهر زه‌کات وهرگرتن له‌ده‌وله‌مه‌ندان تانه‌یان نی ده‌داو ده‌یانگوت: خزمه‌کانی پی‌ش ده‌خوا به‌زۆری زه‌کات به‌وان ده‌دا دادپه‌روه‌ری له‌دابه‌شکرنه‌که دا به‌کار ناهیتی.

بیگومان مونا‌فیکه‌کان خۆیان خزان‌دۆ‌ته ریزی موسول‌مانانه‌وه، نه‌ک له‌رووی تیمانۆ با‌وه‌په‌وه، به‌لکو له‌ترسانۆ بۆ خۆپاراستن، بۆ ته‌ما‌عو ده‌سکه‌وت، شه‌مجار سو‌ئندیان ده‌خوارد ده‌یانگوت: تیمه موسول‌مانینۆ به‌با‌وه‌په‌وه نیسلا‌ممان قبول کردوه، نیتر شه‌م نایه‌تانه فه‌ضحیان ده‌که‌نو په‌ردیان له‌سهر لاده‌هه‌ن، کراسی دوورووییان له‌بهر دادپه‌رننۆ ده‌فه‌رموی: ﴿وَيُخْلِفُونَ بِاللَّهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ﴾ سو‌ئند به‌خودا ده‌خۆنۆ جه‌خت ده‌که‌ن: که شه‌وانه به‌راستی له‌پیری ئیه‌وزو موسول‌ماننۆ به‌دل ئایینی ئیسلا‌میان وهرگرتوه، له‌کاتیک دا ﴿وَمَا هُمْ مِنْكُمْ﴾ شه‌وان له‌تاقمی ئیه‌وه نین، ﴿وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ به‌لکو شه‌وانه ده‌سته‌و تاقمیکن ترسنۆکنۆ چاو‌چنووک، له‌ترسو ناچاری دا خۆیان تیکه‌ل به‌ئیه‌وه ده‌که‌نو خۆ به‌پیری ئیه‌وه حلیب ده‌که‌ن. شه‌وانه: که شه‌و هه‌موو سو‌ئندانه ده‌خۆنۆ خۆیان له‌کۆمه‌لی ئیه‌وه حسیب ده‌که‌ن ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَاً اَوْ مَغَارَاتٍ اَوْ مَدْخَلًا﴾ نه‌گه‌ر قه‌لاو په‌ناگایه‌کیان چنگ بکه‌وی، یان شه‌شکه‌وتو کونه شاخ‌یکیان بلۆزیایه‌وه، یان کونۆ نه‌فه‌تیکیان له‌زه‌وی ده‌ست بکه‌وتایه‌و بیان‌زانایه‌ه تیدا نارام ده‌گرنۆ

پارێزراو دەبن ﴿لَوْلَا إِلَٰهٌ﴾ خۆیان بۆ دەکو تاو پەنایان بۆ دەبردو خۆیان تێ دەخزاندو لە ئێوه جیا دەبوونەوه. هەرچەندە ئەم جوۆرە شوێنانە خراپترین شوێنو مەسکەنن ﴿وَهُمْ يَجْمَعُونَ﴾ ئەوانە بەراکردنو هەڵپە کردن بۆ یەکی لەم کونو کە لەبەرانیە رایان دەکردو رادەجمین، بەشیوەیەک هیچ شتی نەدەبوو بیانگیریتەوه، وەکوو ولاخی چەمووشو سەرکەش غاریان بۆ لادەداو واتە: ئەو ناپاکانە هیئە ئەتیکەلی ئێوه بێزارن، هەر زونا کایەکیان شک ببردایە خۆیان لە ئێوه جیا دەکردەوه..... یان لەبەر ئەوەی ژۆر دەترسن پەردە لەسەر ناپاکییەکیان هەڵبدریتەوه ئاواتە خوازن شوێنیکیان دەست بکەوێتو بۆ لای بەغارو هەڵەداوان بچن، جا با ئەو شوێنە تەنگو تاریکو هەڵدێرو ناخۆشیش بێ.

ئەوان کە لەگەڵ ئێوه دەژین ناچارین پێیان ناخۆشە، لەخۆشەویستیان نیە. بەلام ناچارنو ناچاریش حوکمی تاییبەتی خۆی هەیە.

هەر بۆیەشە ئەو ناپاکانە هەمیشە غەمبارو دلتەنگن کە دەبینن نێسلامو موسولمانان لەپیشکەوتنو سەرکەوتن دان.

ئەمجار سییاقی سوورەتەکە بەردەوام دەبێ لەسەر دەرخیستی نیازو مەبەستو کردارو گوشتاری بەدو نالەباری مونا فیکەکان، پەردە لەسەر دوورویی بەدەرەشتیان لادەدا، هەرچەندە ئەوان هەول بەدن خۆیان بەپیاو چاک بخەنە بەرچاوو خۆیان دا بپۆشن بەلام نەیان توانی ناتوانن، چونکە خودا هەوایی لی دان، هەیانبوو تانەو تەشەری لەپێغەمبەر ﷺ دەدا، رەخنە ی لی دەگرت دەربارە ی دابەشکردنی زەکات بەسەر خەڵک دا بەوه تاوانباریان دەکرد گوا یە: دادپەرەری بەکار ناهێنی. لەکاتیەک دا پێغەمبەر ﷺ لەهەموو تاوانێک مەعصوم بوو، دادپەرەری و رەوشتی پاکو بەرز هەرلای ئەو بەتەواوی هەبوو.

هەیانبوو دە یگوت: پێغەمبەر خۆش باوەری گسۆی لەمشتەو گسۆی لەهەموو قسە یەک دەگری، چی پێی بگوترێ باوەری پێی دەکا، لەکاتیەک دا ئەو پێغەمبەر ﷺ یەکەم ئادەمیزادی ژێرو بەرچا ورو نو لێزانو لێهاتو کار دروست بوو، تەنانت لای دوژمنانیش چ جایی لای دوست!

هه‌یانبوو قسه‌ی ناشیرنو به‌دی ده‌رباره‌ی پیغه‌مبهر ﷺ به‌دهم دا ده‌هاتو هه‌له‌وه‌پری ده‌کرد، جا که لی‌ی ناشکرا ده‌بوو، به‌سویندو پاکانه کردنی به‌درۆ خۆی لی به‌ری ده‌کرد. هه‌یانبوو ده‌می خۆی ده‌پاراست نه‌یده‌و‌پرا نه‌وه‌ی له‌دلی دایه‌ بیللی، ده‌ترسا قورئان بیته‌ خوارێ ناپاک‌ی به‌که‌ی ناشکرا بکا. ئیتر ئهم نایه‌ته‌ی دوایی ئهو هه‌لو‌ئ‌ستو نیازانه‌ی مونا‌فقه‌کانمان بسۆ روون ده‌کاته‌وه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ هه‌ندی که‌س له‌ناو ناپاکان هه‌یه: که ره‌خندت لی ده‌گرێ ده‌رباره‌ی دابه‌شکردنی ده‌ستکه‌وتی جه‌نگو زه‌کاتی مالو سامانی ده‌وله‌مه‌ندان که لییان وهرده‌گرێ، تانه‌و ته‌شهرت لی ده‌ده‌ن، پروپاگه‌نده‌ی ناشیرینت ده‌رباره‌ بلاو ده‌که‌نه‌وه، گوايه: تو فه‌رقو جیاوازی لایه‌نگیری ده‌که‌ی له‌دابه‌شکردنی ئهو مالو سامانه‌ دا که ده‌که‌وتیه ژیر ده‌ستت!! ئه‌وانه که ئهو پروپاگه‌ندانه‌ بلاو ده‌که‌نه‌وه له‌به‌ر دلسۆزیان نیه‌ بو عه‌داله‌تکاری، نیازیان پاک نیه‌و بۆ دادو تایین هاوار ناکه‌ن، به‌لکوو ئه‌وانه بو به‌رژه‌وه‌ندی خۆیان هاواریان لی هه‌لساوه، بو ته‌ماعو چاوچنۆکی خۆیان شاته‌ شاتیانه. (به‌کردی شینه‌که‌یان بو حسین نیه‌ بو هه‌رسه‌یه‌!)

﴿فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا﴾ ئه‌وانه ته‌گه‌ر له‌و مالو سامانه به‌شیان بدری، زۆر رازینو گو‌ییان له‌هیچ که‌سیکی تر نیه‌و گرنگی به‌حه‌قو عه‌داله‌تو تایین ناده‌ن چ نیازو مه‌به‌ستیکیان به‌و زاراوانه نیه‌و باسیان ناکه‌ن. ﴿وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا﴾ ته‌گه‌ر له‌و مالو سامانه به‌شیان نه‌دری ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَخْطُونَ﴾ ئیتر ده‌سه‌به‌جی شیتگی‌ر ده‌بنو بی سی‌وودوو ناره‌زامه‌ندی خۆیان نیشان ده‌ده‌ن. چه‌ند ر‌یوایه‌تیک هه‌ن ده‌رباره‌ی ئه‌وانه‌ی پیغه‌مبهر ﷺ به‌شی دانو ئه‌وانه‌ی ره‌خنه‌یان لی گرت:

هه‌ندی‌ک ده‌لێن: ئه‌وانه‌ی پیغه‌مبهر ﷺ له‌ده‌ستکه‌وتی جه‌نگو له‌زه‌کات به‌شی ده‌دان ئهو تاقمه‌ بوو: که تازه‌ موسولمان ب‌یوون واته: (مؤلفه‌ القلوب) بوون، بو ئه‌وه دلیان له‌سه‌ر ئیسلام دابه‌زرێ.

هه‌ندی ده‌لێن: ئه‌وانه‌ی ره‌خنه‌یان گرت (ئیب‌نو ذیلخوه‌یصیره) سه‌روکی خه‌وار‌یجه‌کان بوو؛ که له‌کاتیک دا پیغه‌مبهر ﷺ ده‌ستکه‌وتی جه‌نگی

هونهینی دابهش ده کرد وتی: ئەی پیغه مبهری خودا! دادوهرانه دابهشی بکه. وه کوو له پیشهوه ناماژه مان پێ کرد.

هه ندیکیش ده لێن: ره خه گره که (ابو الجواطی) دوو پروو بوو: که ره خه ی دابهش کردنی پیغه مبهر گرتو وتی: سهیری ئەم براده ره ی خۆمان ناکهن؟ زه کاتو دهستکهوت، به سهر شوانو گاوانه کان دا دابهش ده کاو پیشی وایه: عه دالته به کار ده هیئێ!!

پیغه مبهر ﷺ فهرمووی: مالتوێران! بۆچی شوانی ده بیته له کهو عه یبه؟ ئەدی موسا شوان نه بوو؟ داوود شوان نه بوو؟ جا که کابرا روشت، پیغه مبهر ﷺ فهرمووی: ترستان له ئەم کابرایه هاوه لانی بیی ئەمانه دوو پروو.

به هه ر حال ده قه قورئانییه که ئەوه ده چه سپیئێ که ره خه و تانه و ته شه ره که کۆمه لێک دوو پروو ئاراسته ی پیغه مبهریان کردوه، که گوتووشیانه، له بهر خاتری دین نه یانگوتوه، به لکوو بۆ به شی خۆیان هاواریان لی هه لساوه، به وه شیتگیر بوون که به شیان نه دراوه، ته مهش نیشانه ی دوو پرووی و ناکهس به چه ییانه، چونکه که سێک برۆای به ئیسلام هه بی، گومانی له ره وشت به رزی پیغه مبهر دا نابێ، ته نانه ت پیغه مبهر ﷺ پیش پیغه مبهرا یه تیشی به راستگۆو ته مین ناسراو بووه، عه دالته کارای لایه نیکێ ته مانه تی خودایه و خراوه ته سه رشانی موسو لمانانو ته وانیش پابه ندی بوون چ جایی پیغه مبه ره که یان.

ناشکرا شه ئەم ده قه قورئانییه یه چیرۆکی روداوو دیارده ی رابووردو ده گیرته وه: که پیش ئەم غه زایه روویان داوه، که لێره دا له ناوه ندی باسی ئەم غه زایه (واته: غه زای ته بوو ک) دا ده یخاته پروو بۆ وینه کیشانی حالو چۆنیه تی هه میشه یی دوو پرووه کانه.

هه ر به م بۆنه یه وه سسییاقی قورئان ریگای گونجاو و شیوا به موسو لمانانمان پیشان ده دا ده فهرمووی: ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ته گه ر ته وانه به وه رازی بوونایه: که پیغه مبهر ﷺ بۆی دیاری ده کردنو ده یدانێ له ده سه تکه و ته زه کات نه فسنییان پێی دا به مرکایه و

هر چه نده به‌شده‌کیان که میش بوايه قنیا تیان بی بگردايه، ﴿وَقَالُوا: حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ بیان کوتايه: ففضلو نیعمه‌تی خود امان به‌سهو رازین بهو به‌شدهی پیمان دراوه، ﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ﴾ له‌وه به‌دوا خودا رزقو رزؤیما ده‌داتئی و له‌ده‌سکه‌وتیکی ترده به‌شمان زیاد ده‌کا، پیغه‌مبهر ﷺ به‌شی زیاترمان ده‌داتئی ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾ نئمه ئومیدمان وایه: که خودا له‌فضلو نیعمه‌تی خوی بی به‌شمان نه‌کا، نئمه حه‌زمان لی‌یه خودا به‌شمان بداو، جگه له‌خودا له‌ک‌سی تر داوای هیچ ناکه‌ین. نئمه هر بو لای خودا مه‌یلو سو‌زمان هه‌یهو حه‌زمان هر له‌نیعمه‌تی شه‌وه. شه‌مه‌یه شه‌ده‌بو نه‌خلاقو ره‌وشتی به‌رزو شیوا به‌موسولمان، شه‌مه‌یه: شه‌ده‌بی نه‌فسو شه‌ده‌بی نیمان ره‌زامه‌ندی به‌دابه‌شکردنی خوداو پیغه‌مبهر، ره‌زامه‌ندی گه‌ردنگه‌چی و قه‌ناعت، نه‌ک ره‌زامه‌ندی ترسو زؤری!

نه‌گه‌ر شه‌وانه به‌دابه‌شکردنی خوداو پیغه‌مبهر رازی بو‌نایه‌سه قسه‌و گفتوگو‌و ناخاوتزو هه‌لسو که‌وتیان بهو جو‌ره بوايه که‌گوترا، شه‌وه بو شه‌وان ده‌به‌و مایه‌ی به‌خته‌وه‌ری هه‌ردوو جیه‌ازو ره‌زامه‌ندی خودایان به‌ده‌سه‌ت ده‌هینا، مه‌به‌ستی قورئان لی‌رده‌ا قیرکردنو شه‌ده‌ب دادانی موسولمانانه که‌هه‌میشه به‌نیعمه‌تی خودا رازی بن، به‌دابه‌شکردنی ده‌سته‌ک‌ه‌وتو زه‌کات که‌پیغه‌مبهر ﷺ نه‌نجامی ده‌دا رازی بن، چونکه هه‌رچی ده‌یک‌او فه‌رمانی پی‌ده‌کا دادپه‌روه‌ری عه‌داله‌تکاریه، به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانانی تئدایه، که‌وابی نه‌رکی سه‌رشانی موسولمانانه که‌رازی بن به‌به‌شی خوداو ته‌ماعی زیاتریان نه‌بی...

نه‌وه‌ه‌شت لایه‌نه‌ی زه‌کاتیان به‌سه‌ردا به‌ش ده‌کری
﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

ئه مجار دواي روون کردنه وهی ئه م شیوه ئه ده به بهرزه شیاه له ئاستی
خوداو پیغه مبهري خودادا، به دلو به گیانو له ناخه وه، نه ک به سه ر زاره کی،
ئه وه راده گهینی که ئیش به ده ست پیغه مبه ر نیه، ئه و دابه شکردنه پیغه مبه ر
له خویه وه ئه نجامی نادا، به لکوو فه رمانی خودایه و فه رزی خودایه و
دابه شکردنی خودایه، پیغه مبه ر ته نها ئه نجامی ده داو هیچی تر. ئه م زه کاته
فه رزیکی خودایی به و به فه رمانی خودا، پیغه مبه ر ﷺ له ده وله مه نده کانی
ده ستینی و به سه ر هه ژاره کان دا دابه شی ده کاته وه، ئه و که سانه ی که
زه کاته که یان به سه ردا دابه ش ده کری دیاریکراو نو قورئان ده ستیشانی کردو نو
که س ده سه لاتی گۆرانکاری و زیاده و که م تیدا کردنی نیه و ته نانه ت
پیغه مبه ریش مافی ئه وه ی نه دراوه تی، ئه وه تا: قورئان به نه داتی حه صر ئه و
تاقه و گرو هانه ده ست نیشان ده کا که زه کاتیان به سه ردا دابه ش ده کری و
ده فه رموی: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ...﴾ (الآیه) مونا سه به و په یوه ندی ئه م ئایه ته ش
به ئایه ته کانی پیشه وه ئه وه یه: کاتی که دوو رووه کان ره خنه یان له شیوه ی
دابه شکرنی زه کات گرت. په روو ردگار ئه و هیان بو روون ده کاته وه که زه کاتو
سه ده ده به سه ر ئه و هه شت تاقه و گرو هه دا به ش ده کری و به س! که سی تر
مافی ره خنه گرتنی نیه و که س رایه ی ناکه وی تانه و ته شه ر له دابه شکرنی
پیغه مبه ر بدا، ئه وان که ره خنه بگرن هه ل نه و پیغه مبه ر ﷺ له سه ر حه قه و
ته نفیذی فه رمانی خودای کردوه، هینانی ئه م ئایه ته له م شوینه دا زور
گونجاو و جی ی خویه تی بو ئه وه ی ریبازی حه قو عه داله تکاری له شیوه ی
دابه شکردنی زه کات دا روون بکاته وه، ده وله مه نده کان سته م نه که ن، نه چن
جگه له م صنفانه بیده ن به که سانی تر: که شیاه ی زه کات پیدان نین. له لایه کی
تره وه ئایه ته که یاد خه ره وه یه کی هه میشه یی به: که ئه و هه شت صنفه شیاه ی
زه کات پیدانن، هه لئانی ده وله مه نده کانیشه که مافی هه ژاران له مالی خویان
دا ده ریکه ن، به بی منه تکردنو خو به سه ردا بادان، حه قی خودا له مالو
سامانی خویان دا بده ن به ئاتا جان.

هینانی نهم ثایه ته له نیوان شهو ثایه تانه دا که باسی موئافیقو فرتو
قیله کانیان ده کمن، بۆ ئاگادار کردنه و دیانه که شهوان شیایوی زه کات پیدان نینو
نابی به ته مابن زه کاتیان بدریتی و (دهستی خزیان بن سهریان بدهن).

ده فهرموی: ﴿أَتَمَّا الصَّدَقَاتُ﴾ نهوه کوو زه کات ده درۆ حهقه بیاندریتی
ئیللا که ده درۆ: ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ فه قیرانه؛ شهوانه ی نه کاسبیان ههیه، نه مالو
سامان. ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ بۆ هه ژاران؛ شهوانه ی که مێک مالو سامانیان ههیه
به لام پیی به پرتوه ناچن. ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ شهوانه ی نیشرو کاری زه کات
کو کردنه وه نه نجام ده دان. ﴿وَالْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ﴾ شهوانه ی تازه موسولمانبوونو
هیشتا دلیان له سه ر نیسلام دانه مه زراوه، ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ بۆ کۆیله ئازاد
کردن؛ شهوانه ی کۆیله ن، پاره یان ده دریتی بۆ شهوه ی خزیان ئازاد بکه ن!
﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ شهوانه ی قهرزدارن، به مه رجیک پاره قهرز کردنه که یان بۆ
پرۆژه ی بیدینی نه بووبۆ و له قهرز کردنیش دا زید ده ویان نه کردبۆ. ﴿وَفِي
سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هه روا ده درۆ به وانه ی له ریگه ی خودادا تیده کوئن، جا
تیکوشانه که یان جهنگان دژی کافران بۆ، یان قوتابی ئایینی بن، یان
بانگه وازی نیسلامی بلاو بکه نه وه.

﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ نهم زه کاته فه رزیکه خودا پتویستی کردوه،
ئه رکێکی سه رشانی ده و له مه ندانه خودا واجبی کردوه. ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾
خودا زاناو دانایه له حوکمو بریاری دا، هه چ نیشیکه ی بۆ حیکمه ت نیه.

به لگه له سه ر شهوه ی که وشه ی (الصدقات) مه به ست پیی زه کاتی
واجبه. شهودیه: یه که م (ال) له وشه ی (الصدقات) دا نه لفو لامی عه هدی
ذو کریه، شهوه ی له وه پیشیش باس کراوه زه کاتی فه رزو واجبه، که
له ثایه ته که دا ئاژه ی پی کراوه ده فهرموی: ﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ فِي
الصَّدَقَاتِ﴾.

دووه م: په روه ردگار به (لامی ته ملیک) مافی شهو هه شت صنفانه ی
له زه کات دا چه سپاندوه و کردویه تی به ملیکی شهوان، شهوه ی که ده کری
به ملیکیان زه کاتی واجبه، چونکه له ثایه ته که دا به شییک بۆ شهو کار مه ندانه

دیاری کراوه که به سهر کوکردنه وه و حیسابکردنی دا راده گهن، دهی کارمه ند
بو زه کاتی زاجب داد نه ری نه ک بو زه کاتی مه ندوبه. ههروه ها چونکه زه کاتی
مه ندوبه ده توانی بدری به غهیری نهو صنفانه ش...

نهو شتانه ی زه کاتیان تیدایه چوار شتن: پاره و پوول ئاژهل، بهروبو می
کشتو کالو باخ. بازارگانی.

لیره دا لیکنلینه وه یه ک ههیه:

۱- نیمامی شافیعی به لایه وه پیویسته هه موو زه کاتیکی واجب: وه کوو
زه کاتی چوار جوړه که (پاره، ئاژهل، بهروبو، بازارگانی) و زه کاتی
سهر فیره، بدری بهو ههشت صنفانه ی نایه ته که ئاماژه ی پی کردون،
ده لی: چونکه نایه ته که به (لامی ته ملیک) نهو زه کاته ی کردوه به مافی
نهو کو مه لانه و به (واوی ته شریک) به شدارییانی چه سپاندوه،
به شکردنه که ی بدر شه ی (انما) کورت هه لینه وه لهو ههشت صنفانه دا.
که وایی نایه ته که ده قه له وه دا که زه کاته واجب هه کان ملکی نهو ههشت
پولانه وه و خویان له ناو خویان تییدا ها و به شن. هه به لای شافیعی به وه
که سیک زه کات یان سهر فیره ی دا ده بی له هه صنفه ی له سی که س
که متری نه دا، چونکه که مترین کو سی که سه. (اقل الجمع ثلاثة).

۲- سی پیشه وایانی تر، پییان وایه: دروسته زه کاته کان بدرین به یه ک صنف.
ههروه ها به لای نه بو حه نیفه و مالیکه وه دروسته بدری له هه صنفه ی
به یه ک که س. چونکه نایه ته که ته خیری تیدایه له نیوان صنفه کان دا.
ئاماژه به وه که بهروه ردگار ده فرموی: ﴿وَأَنْ تَخْشَوْهَا وَتُؤْتُوَهَا
الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ لبقرة/ ۲۷۱. ههروه ها له پیغه مبهروه
فرمووده یه ک ههیه: که کو مه لیکن له مه عاذوه ریوایه تی ده که ن:
پیغه مبهر ﴿فَرَمَوِيهَ تِي﴾: (أُمِرْتُ أَنْ أَخُذَ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَائِكُمْ،
وَأُزِدَّهَا عَلَى فَقَرَائِكُمْ) دهی نه وه تا له فرمووده که دا ته نیا یه ک صنف
باس کراوه که صنفی فه قیرانه. به لگه یان له سهر نه وه: که دروسته له هه
صنفه ی بدری به یه ک که س، نه وه یه: ده لی: (ال) له جه معی مو عه ره ف دا
به مه جاز جینس ده گه یه نی، واته: جینسی صه ده قه بو جینسی فه قیر، دهی

خۆ جینسی فهقیر بهیده کە دیتە جی، کەوابوو (ال) بهمهجاز بو جینس به کار دینین چونکه محاله بو حقیقهت به کاری بینن، کوا دهتوانری زه کات بدری بههموو ههژایک، واته: ناگونجی کابرا ههزار دیناری زه کات ههیه پیدا بههموو فهقیران!!؟

رونکردنهوهی ههشت صنفه کان کهمن به درێژای بهم جوهریه: بهکهه: تاقمی فهقیران، نهواندی پتوستان بهیارمهتیدانی مالی ههیهو دهوله مەندنین، بهلکو هیچیان نیه.

دووهم: مسکینو ههژار نهواندن که ههندی دهرا مهتیاان ههیه بهلام بهشیان ناكاو پتی ناژین.

زاناکانی شرع راجیاییان ههیه دهرا بهی فهقیرو مسکین لهوهدا نایا کامهیان حالی خراپتره؟

شافیعییهکانو حنبهلییهکان، پتیاان وایه: فهقیر حالی له مسکین خراپتره، نه مان دهلین: فهقیر کهسکه هیچی نهبی، نه مالو سامانی ههبی، نه کارو کاسیشی ههبی بتوانی ژبانی خوی دابین بکا. بهلام مسکین نهو کهسهیه. ملکو مالی ههبی، کارو کاسی ههبی بهلام بژنوی دابین نهکا.

حنبهلییهکانو مالکییهکان بهپێچهوانهی شافیعییهکانو حنبهلییهکانهوهو دهلین: مسکین حالی خراپتره. نهه راجیایییه چ بهرومیکی نهوتوی لی شین نابی، چونکه ههر دوتاقمه که زه کاتیان پی دهدری خێرو صهده قهیاان پی دهشی، نهه راجیایییه کاتیک بهروبوومی دهبی که کابرایهک وه صیهت بکا فلانه شتی بو فهقیران بی بهشی مسکینانی لی نهدری، یان بهپێچهوانهوه، یان کابرا شتی دابنی بو فهقیرانو شتی تر بکاته وه صیهت بو مسکینان نهو کاته پتوسته شون ریبازی تاقمیک لهه زانایانه بکهوین.

بهلگهی شافیعییهکانو حنبهلییهکان نهوهیه: دهلین: پهروهردگار له نایهته کهدا فهقیرهکانی پیش خستوه، چونکه ئاتاجیان زیاتره، ههروهها قورئان دهفرموی: ﴿وَأَمَّا السَّاقِیْنَةُ فَكَانَتْ لِمَسَکِیْنٍ...﴾ (الکھف/ ۷۹)، نهوهتا نهمانه کهشتیاان هه بهوه مسکینیش بوون؛ ههروهها پیغه مبههه

فرمویه تی: (اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ.....) وه کوو له ریوایه تیکی حاکم دا هاتووه که له نه بو سه عید که ده گیر نه وه ده لی: پیغه مبه ر که ده پارایه وه ده یفرموو: (اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَسْكِينًا، وَأَمِتْنِي مَسْكِينًا، وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ) ده ی ناگونجی پیغه مبه ر په نابگری له شتیکی خرابو دوا یی داوای شتیکی خرابتر بکا.

که و ابو مسکین نه و که سه یه که شتیکی هه بی و به شی ژبانی نه کا. نه وه تا: زانایانی زمانی عه ره بی: وه کوو ټیبنولنه باری ده لټن: مسکین: به که سی که ده گو تر ی شتیکی هه بی بیخوا، فه قیر: که سی که هیچی نه بی. ده لټن: له زمانی عه ره بی دا فه قیر که سی که بر پر ی فه قدراتی پشتی له به ر نه بوونی بژیوی ده ر هاتبن واته: هیچ حالیک له وه ناخو شتر نه بی.

هه روه ها شه یخان (موسلیمو بوخاری) ریوایه تیک له نه بو هوړه یړه وه ده گیر نه وه: که پیغه مبه ر څه فرمویه تی: (لیس المسکین بهذا الطواف الذي يطوف على الناس فترده اللقمة واللقمتان، والتمرة والتمرتان، قالوا: فما المسکین یارسول الله؟ قال: الذي لا یجد غنی یغنیه، ولا یفطن له فینصدق علیه، ولا یسأل الناس شیئا).

به لگه ی حه نه فییه کانو مالکیسه کان له سر بژونه که یان که ده لټن: مسکین له فه قیر حالی خرابتره. نه وه یه: په روه ردگار ده فرمو ی: ﴿أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ البلد/ ۱۶، واته: پیستی جه سته یی به گل و خوله نو سابی. که نیشانه ی ناتاجو نه بو نیه تی...

بر ی له زانایانی زمانیش وه کوو نه صمه عی و ټیبنو سیکیت گو توویانه: مسکین که سی که هیچی نه بی، فه قیر که سی که شتیکی هه بی به لام به شی بژیوی نه کا. هه روه ها مسکین نه و که سه یه: که له هه ر شو ټنیک بوو نیشته جی ده بی و شو ټنی تایبه تی نه بی نه مه ش نه و پر ی هه ژاری نه بوونی یه.

نه وه ی ناشکراو نو مایانه زانایانی زمانیش راجیاییان هه یه. که و ابو زانایانی شهر عیش که له م باره وه راجیاییان له ناو دا په یدا بووه، له سر بنه مای راجیایی زانایانی زمان سهری هه لداوه.

به‌هر حال هه‌موو لایه‌ک له‌سه‌ر شه‌وه کۆکن که (فقراء مساکین) دوو صنفنو زه‌کاتیان پێ ده‌شی.

شه‌بو یوسفو موحه‌مه‌د؛ هاوه‌لانی شه‌بو حه‌نیفه، ده‌لێن: (فقراء) و (مساکین) یه‌ک صنفن.

ئه‌م خیلافه‌ کاتی سوودی هه‌یه، که کابرایه‌ک شتیکی مالو سامانی خۆی بکاته وه‌صیعت بۆ فلانو بۆ فه‌قیرو مسکینان. جا شه‌وانه‌ی که ده‌لێن: یه‌ک صنفن، فلانه‌که نیوه‌ی سییه‌که‌که‌ی ده‌که‌ویۆ فه‌قیرو مسکینه‌کانیش نیوه‌که‌ی تری ده‌با.

له‌سه‌ر رای شه‌وانه‌ی که ده‌لێن: دوو صنفن سییه‌که‌ مالی کابرا ده‌کرێته سێ به‌ش، بۆ فلانه‌که‌س به‌شی‌کۆ بۆ فه‌قیره‌کان به‌شی‌کۆ بۆ مسکینه‌کانیش به‌شی‌ک.

ئه‌ندازه‌ی فه‌قیرو چه‌نده‌و که‌ی ئاده‌میزاد به‌هه‌زار داده‌نوی...

زانایانی شه‌رع له‌سه‌ر شه‌وه کۆکن؛ که‌سی‌ک خادمو خزمه‌تکاری هه‌بێ و به‌لام نه‌توانێ بێ شه‌و خادیمه‌ هه‌لبێکان بۆی هه‌یه زه‌کات وه‌ریگری، زه‌کاته‌ده‌ر ده‌توانێ زه‌کاتی بداتی، جگه‌ له‌وه راجیایی هه‌یه:

۱- شه‌بو حه‌نیفه ده‌فه‌رموی: که‌سی‌ک بیست دیناری زێ یان دووسه‌د

دیره‌می هه‌بێ نابێ زه‌کات وه‌ریگری شه‌بو حه‌نیفه نیصابی زه‌کاتی داناوه

به‌رێژه‌ی فه‌قیرو ده‌وله‌مه‌ندی، چونکه‌ وه‌کوو کۆمه‌لێک له‌مه‌عازه‌وه

فه‌رمووده‌یه‌ک ریاوایت ده‌کمن ده‌لی پیغه‌مه‌به‌ر فه‌رموی: (أمرت ان آخذ

الصدقة من أغنيائكم، واردها في فقرائكم) شه‌وته‌ که‌سی‌ک شه‌و ئه‌ندازه

ئالتونه‌ی هه‌بێ یان شه‌و مه‌بله‌غه‌ دیره‌مه‌ی هه‌بێ به‌ده‌وله‌مه‌ند حلی‌به‌و

له‌تاقمی فه‌قیران نیه، واته‌ ده‌بێ زه‌کات بدا نه‌ک زه‌کات وه‌ریگری.

۲- ئیمامی ئه‌حمه‌دو شه‌وری ئیسحاقو زانایانی تریش فه‌رمویانه که‌سی‌ک

(۵۰) په‌نجا دیره‌می زیوی هه‌بێ یان بایه‌ی شه‌ونده‌ی زێ هه‌بێ، نابێ

زه‌کات وه‌ریگری! هه‌روه‌ها زه‌کات پێ شیاویش -جگه‌ له‌قه‌رزدار- نابێ

له‌په‌نجا دیره‌م زیویان قیমে‌ته‌که‌ی بدریتی، به‌لام قه‌رزدار ده‌تواند‌ری

زیاد له‌و ئه‌ندازه‌یه‌ی بدریتی.

بہ لگہ لہ سہر ثہوہ: کہ کہ سیئک پہ نجا دیرہہ می ہہ بی بہ دہولہ مہند
حلیبہ، نہو فہرموودہیہیہ: کہ دارہ قوطنی لہ عہ بدولای کوری مہسعودہوہ
ریوایہتی کردوہ، دہلی: پیغہ مہبر ﷺ فہرموی: (لاتحل الصدقة لرجل لہ
خمسون درہما) بہ لام نہم فہرموودہیہ لاوازی لہیسنادہ کہی دا ہہیہ.

۳- ثہوی کہ لہ مالیکہوہ مہشہورو باوہ ثہویہ: کہ پرسیار لہ ئیما می
مالیک کراوہ نایا کہ سیئک چل دیرہہ می ہہ بی زہ کاتی دہدریتی؟ وتی:
بہ لی دہدریتی.

فہقیر بہ لای مالیکیہ کانہوہ کہ سیئک بہشی سالیکی تہواوی بڑیو
پوشاکو پیوستیاتی تری ہہ بی.

۴- شافعیو نہبو ثہور فہرمویانہ: کہ سیئک بتوانی کاسبی بکاو
وہستایہتیو دہست رہنگینیہ کی ہہ بی، جہستہو عہ قلو ہوشی تہواو بی،
بہ جوریئک بتوانی لہریگہی ئیشرو کاری خویہوہ خوی بہخیو بکا، زہ کاتی لی
حرامہ.. لہبہر نہو فہرموودہیہی نہبو داوودو تیرمیذیو دارہ قوطنی
لہ عہ بدولای کوری عومہرہوہ لہ پیغہ مہبرہوہ ریوایہتیان کردوہ کہ
فہرمویہتی: (لاتحل الصدقة لغني، ولا لذي مرة سوى).

نایا زہ کاتو سہرفیتہ دہدری بہ کافرو نالو بہیتس پیغہ مہبر؟
ظاہیری نایہتہ کہو ہینانی وشہ کہ بہو شیوہ گشتیہ داخوازی ثہویہ:
کہ زہ کات بدری بہہر نادہ میزادیکی فہقیرو ہزار جا لہ نالو بہیت بن، یان
خزمو کہسو کاری زہ کاتدہرہ کہ بن. موسولمان بن یان کافر!!
بہ لام زانایانی شہر پییان وایہ: زہ کات تہنہا دہدری بہ موسولمانان،
نابی ہیچی لی بدری بہ کافر. چونکہ لہ صہ حیجہ بن دا فہرموودہیہ ک ہہیہ
ئیبنو عہ عباس ریوایہتی کردوہ: کہ پیغہ مہبر ﷺ کاتی معازی دہنارد بو
یہ مہن پی فہرمو: (اعلمهم ان عليهم صدقة تؤخذ من اغنيائهم، فتُرد
على فقرائهم) فیریان کہ زہ کاتیان لہ سہرہو بہ سہر ہزارہ کانیان دا دابہش
دہ کرتہوہ. ہہر لہروانگہی نہم فہرموودہوہ نہبو حہنیفہ پی وایہ: دروستہ
سہرفیتہ بدری بہ کافر، چونکہ حہدیشہ کہ ہہر باسی زہ کاتی کردوہ.

ههروه ها زانايانى شهرع پييان وايه دروست نيه: زهكات بدرى بهو كه سانهى كه بژتويان له سهر زهكات ده ره كه يه: وه كوو دايكوو باوكوو منداو خيزان.... چونكه زهكات پيدان بو لابردي ناتاجييه، دهى كه سيك بژتوي دابين بكرى، ناتاجى ناميني، له هه مان كات دا كه سيك زهكات بدا بهوانهى نه فقهديان له سهر به تى ماناي وايه زهكات كه به خودى خوى ده به خشي و سوود گهياننده به خودى خوى!

ههروه ها زانايانى شهرع كوكن له سهر نهوه: كه دروست نيه زهكات به بهرهى هاشم بدرى، چونكه فهرمووده يه كه هيه، موسليم له موطنه لليبي كورى ره بيهه ريوايه تى كردوه: كه پيغه مبهر ﷺ فهرموويه تى (ان هذو الصدقة انما هي اوساخ الناس، وانها لاتحل لحمد ولا لآل محمد) نه م زهكات چلكى خه لكه بو موحه ممدو خزمو كه سرو كارى موحه ممدو خه لال نيه.

نيمامى شافيعى ده فهرمووى: بو موطنه لليبيه كانيش خه لال نيه. له بهر نهو فهرمووده يه بوخارى له جويه يري كورى موطنه يري ريوايه تى كردوه: كه پيغه مبهر ﷺ فهرموويه تى: (ان بني هاشم وبني المطلب شيى واحد، وشبك بين اصابعه...!)

نهو نه ندازه يه به له زهكات ده بدرى به فقه قيرو هه ژار!!

زانايانى شهرع راي جياجيايان له م باره وه هيه:

نه بو خه نيفه، ده لى: نابى له نى صابى زهكات تپهر بكا، واته: باش نيه دووسه دير هه مى زيو يان قيمه تى نهوه بدرى به يه كه كهس!

نيمامى شافيعى ده لى: فقه قيرو هه ژار نهوه نده يان ده دريتى كه ناتاجيان نه مينى، چونكه مدهست له زهكات نه هيشتنى ناتاجييه.

نيمامى ماليك پى وايه: نهوه پابه نده به نيجتياهى نيمامه وه، نيمامى ماليك له ته كه نيمامى نه حمه دا پييان وايه: دروسته به شى ساليكيان بدرتتى.

ئایا دروستە زەکات لە ولاتی کەو بە گۆزێرتەو بە هەزارانی
ولاتی کەس تو؟

لەم بارەو زانایانی شەڕج دوو رایان هەیه:

جەماوەری زانایان پێیان وایە: دروست نیە، زەکات لەو شارە مالو
سامانە کە لی یە بە گۆزێرتەو بەو شارێکی تر، بە لکوو هەر دەبی بدری
بە ئاتاجانی ئەو شارە.

بەلام مالیکیە کانو شافیعیە کانو حەنبەلییە کان بەلایانەو دروستە
زەکات بە گۆزێرتەو بە ولاتی ک؛ دووریە کە کەمتر بی لە مەسافە قەصر؛
کە دروستە نوێژی تێدا کورت بکێرتەو. واتە دەبی لە (٨٩) کیلومەتر کەمتر
بی. چونکە کەمتر لەو ئەندازە دووریە بە ولاتی جیا حلیب ناکری.

شافیعی پێی وایە: ئەگەر لە ولاتە مالو سامانە کە لی یە ئاتاج
دەست نە دە کەوتن پێویستە زەکاتە کە بە گۆزێرتەو بە نزیکترین ولات: کە
ئاتاجی تێدا بی. ئەگەر بری ئاتاج لە ولات دا هەبوونو زەکاتیان پێ درا، پاشان
هەندیک لە مالی زەکات مایەو دە گۆزێرتەو بە ولاتی کە تری نزیک.

ئێبنو لقاسم و سوحنون بەلایانەو دروستە لەبەر پێویستی زۆر، زەکات
لەم شار بو ئەو شارو لەم ولات بو ئەو ولات بە گۆزێرتەو، چونکە دەبی
هەموو کاتی کە ئاتاج پێش ئاتاجان بخرین، ئەگەر لە شارێک هی و نەبوون
زەکاتیان پێ بشی، زەکاتە کە دە گۆزێرتەو بەو شوێنێکی تر کە هی وای لی
بی زەکاتی پێ بشی. بە لگەشیان ئەو فەرموودە یە: کە ئەبو داوود
لە سوویدی کوری حەنظە لەوە ریوایەتی کردووە: کە پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی
(الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يُظْلَمُهُ) موسولمان بۆی موسولمانە
ناهیلی شتیک هەبی زبانی پێ بگەیهنی و ستمە میشی لی ناکا.

واتە: ئەگەر لە ولاتی ک دا موسولمانان تووشی برسایەتی بوون،
موسولمانانی دەوڵە مەندی ولاتی کەس تر پاشگوێیان ناخەن بە لکوو بە مالی
زەکات و خێرو صەدە قەس تر بارو نوویان دە کەن!

حەنە فیه کان، دەلین: گواستەو هی زەکات لە ولاتی کەو بەو ولاتی کەس تر
کە راهەتی تەنزیهی هەیه. مەگەر بۆیە بی گۆزێرتەو بیدا بە خزمی هەزارو

فەقیری (واته: ئەوانەمی بژێویان لەسەری نیە) یان بۆ ئەوەی دابەشی بکا بەسەر کۆمەڵیک دا که زیاتر پێویستیان پێی، یان صالحتر و بەتەقواتر بن، یان سوودیان بۆ موسوڵمانان زیاتر بێ، یان لە (دار الحرب) وە بیگوزیتە وە بۆ (دار الاسلام) یان بیدا بە قوتابیانی خوێندگا و زانکۆکان، یان بیدا بەوانەمی خەریکی خودا پەرستی و طاعەتکردن، یان پیش تەواو بوونی تێوەرسوورانە وە سال بەسەر مال و سامانە کەدا، ئالەم حالانەدا گواستە وە زە کات کەراوەتی نیە، ئەگەر لەبەر غەیری ئەم حالانەش گواستە وە هەردروستە. چونکە (مەعان) کە چوو بۆ یەمەن بە دانیشتوانی یەمەنی فەرموو: قوماشم بەدەنی لیتان وەر دەگرم لە جیاتی زە کاتی گەنە شامی و گەنە چۆ، چونکە ئەوە بۆ ئێوە ئاسانتر و بۆ کۆچکارانی مەدینەش بەسووترە.

ئەم فەرموودەیی (مەعان) دوو شت دەگەینێ:

۱- گواستە وە زە کات لە یەمەنە وە بۆ مەدینە و لەوی پێغەمبەر ﷺ دابەشی بکا بەسەر هەزاران دا، ئەوەی پشتگیری ئەم رایە دەکا نایەتە کە یە: کە دەفەرموی: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ﴾ جیاوازی نەخستۆتە نێوان فەقیری ئەم شار تا ئەو شار.

۲- وەرگرتنی بەها و نرخ لە جیاتی زە کات. چونکە مەبەست بە زە کات نەهێشتنی ئاتاجی هەزارانە، هەرشتیک ئاتاجی یە کە نەهێلێ دروستە. نایەتە کەش دەفەرموی: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً﴾ شتیکی لەشتیکی تر جیا نەکردۆتە وە.

جەماوەری زانایانی شەرع بە لایانە وە دروست نیە لەهیچ شتیک دا بەها بە زە کات بدرێ لەباتی شتە کە. چونکە ئەوە مافی خودایە، بەدەق بەسەر ئەو شتانەمی دا بریو: کە زە کاتیان تێدا یە، نابێ ئەو بەسەر دا برینە بگوزیری وە بۆ شتیکی تر، وە کوو قوریانی، کە بردرا وە بەسەر ئاژەل دا شتیکی تر ناخریتە شوینی ئاژەل و بکریتە قوریانی بەلکو وە دەبی کار بە وە بکری کە دەقە کە دیاری کردو.

ئەوێ بەلای حەنەفیە کازو شافعیە کازو حەنبەلیە کاتەو موعتەبەرە
دەربارە زە کاتی مالو سامان ئەو شوینەیه کە مالو سامانە کە ی لێ یە.
بەنەسبەت سەرفیتەرەشەو شوینی رۆژو وەنە کە حەنبە.

مالیکیە کان دوو رایان هەیه:

١- دەلێن: ئیعتیبار بە شوینی مالو سامانە کە دە کەری پاش تێوەر
سوورائەوێ سأل بە سەر ماله کە دا لە کوێ بوو لەوێ دابەش دە کەری.

٢- هەندیکیان دەلێن: ئیعتبار بە شوینی خاوەن ماله کە یە لە کوێ بێ لەوێ
زە کاتە کە دابەش دە کا، چونکە ئەو بەرپر سيارە لە دە رکەرنی زە کاتە کە،
مالو سامانە کە تاییعی خاوەنە کە یە تی.

کە سێک لە مالو سامانی خۆی زە کاتی دە رکەردو دای بە فە قیریکی
موسولمان، دوا یی دە رکەوت ئەو زە کات پێدراو کۆیلە یە، یان کافرە، یان
دەوڵە مەندەو زە کاتی پێ ناشی، بەرای ئیمامی مالیک زە کاتە کە ی لە کۆل
دە کەوێ، چونکە ئەو زە کاتە دەرە ئیجتیهادی کردو، بەرپرای خۆی گە ییشتۆتە
ئەو قەناعەتە کە ئەو کابرایە زە کاتی پێ دە شی، واتە: ئەو ئەرکی سەر شانی
خۆی بە جێ هی ناو.

سێبەم صنف کە زە کاتیان دە درێتی کار مەندە کانی زە کاتن ئەوانە ی
ئیمام دە یاننێری بۆ کۆ کردنەوێ زە کاتو نووسینو ئیشو کارێک کە
پە یوە ندی بە زە کاتەو هە بێ، کە قورئان بە رستە ی ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾
ئاماژە ی پێ کردون.

ئەمجار زانایان کە و تونە راجیایی یەو دە ربارە ی ئەو ئەندازە یە ی کە
دە یاندرێتی. سێ را هە یە ..

١- موحامیدو شافعی دە لێن: هەشت یە کیان دە درێتی. ئە گەر کرێکە یان
لە بە شە کە یان زیاتر بوو لە بە ی تۆ لمال بۆ یان تەواو دە کەری. رایە کی تریش هە یە
دە لێ لە بە شە کانی تر بۆ یان تەواو دە کەری. ئەم رایە لە گەل ظاهیری
نایە تە کە دا یە ک دە گرێ تەو.

٢- حەنە فیە کازو مالیکیە کان دە لێن: بە ئەندازە ی ئیشە کە یان بە شیان
دە درێ، چونکە ئەوان خۆ یان بۆ ئەو کارە تەرخان کردو و بەو ئیشەو

هه‌له‌وگێر بوون، که‌وابوو کیفایه‌تی خۆیانو کیفایه‌تی مالو مندالیان له‌مالی فەقیران دابین ده‌کری.

ئه‌گەر پێویستی نه‌مان هه‌موو زه‌کاته‌که‌ی گه‌ره‌ک بوو، هه‌نه‌فیه‌کان هه‌رنیوه‌یان ده‌ده‌نی، له‌نیوه زیاتریان ناده‌نی. ده‌بی نه‌وه‌ی ده‌یاندریتی کیفایه‌تی مام ناوه‌ندی بی.

پێویسته ئاماژه به‌وه‌ش بکه‌ین: که‌ نه‌وه‌ی ده‌دری به‌کارمەندانی زه‌کات کۆکردنه‌وه، کرێی ئیشه‌کانیان، که‌وابی ئه‌گەر ده‌وله‌مەندیش بن ده‌یاندریتی، ته‌نانه‌ت ئه‌گەر له‌به‌ره‌ی (هاشم)یش بنزو نه‌ولادی پێغه‌مبەرش بن به‌لای مالیکو شافعی‌یه‌وه هه‌ربه‌شیان ده‌دری. چونکه پێغه‌مبەرش ﷺ عه‌لی کوڕی نه‌بو طالیبی نارد بۆ زه‌کات دابه‌شکردنو ناردی بۆ یه‌مه‌ن بۆ سه‌ربه‌رشتیکردنی کۆکردنه‌وه‌ی زه‌کات. کۆمه‌لیکیشی له‌به‌نو هاشم کردوه به‌کارمەندی زه‌کات کۆکردنه‌وه، دوا‌ی وه‌فاتی پێغه‌مبەرش ﷺ جێنشینەکانی له‌به‌ره‌ی هاشم کارمەندی زه‌کات کۆکردنه‌وه‌یان داناون. چونکه کارمەندی زه‌کات کرێکاره‌ له‌سه‌ر کارێکی موباح، پێویسته یه‌کسانی بخریته‌ نێوان هاشمی و غه‌یری هاشمی‌یه‌وه وه‌کوو باقی بواره‌کانی ئیشرو کار.

ئیمامی نه‌بو هه‌نیفه: ده‌فه‌رموی: کارمەندی هاشمی به‌شی نادری، چونکه به‌شه‌که‌ی به‌شیکه‌ له‌زه‌کاتو سه‌ده‌قه، پێغه‌مبەرش ﷺ فه‌رموویه‌تی: (إِنَّ الصَّدَقَةَ لَا تَحِلُّ لَالَ مُحَمَّدٍ، إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاخُ النَّاسِ) رواه مسلم عن المطلب بن ربيعة.

که‌ نایه‌ته‌که‌ ده‌فه‌رموی: ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر نه‌وه، هه‌ر شتیک فه‌رزی کیفایه‌تی وه‌کوو (ساعی زه‌کات، نووسه‌ری کاروباری زه‌کات، دابه‌شکه‌ر، ژمێریار، پاسه‌وان) دروسته‌ بۆ نه‌و که‌سانه‌ی که‌ پێیه‌وه هه‌له‌وگێر ده‌بن، کرێی کاره‌که‌یان وه‌ریگرن، هه‌ر له‌م باب‌ه‌ته‌ پێشنوێزی کردن، نه‌وه‌تا هه‌ر چه‌ند نوێژ فه‌رزی عه‌ینه‌ له‌سه‌ر هه‌موو که‌سیک، خۆته‌رخان کردن بۆ ئیمامه‌ت فه‌رزی کیفایه‌تی. وه‌کو قورطوبسی فه‌رموویه‌تی: هه‌ر له‌ رسته‌ی ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ بری له‌ فوکه‌ها پێیان وایه‌وای بۆ چون که‌ پێویسته ئیمام کارمەندی تایبه‌تی بنیوی بۆ زه‌کات کۆکردنه‌وه، چونکه بری له‌و

سامانداراندی که زه کاتیان له سهره لهوانهیه نه زانی چی و چه ندی له سهر پیوسته بیدا، هی وا ههیه ره زیلو چرووکه دلی نایه زه کات بدا.
له صدحیحین دا ههیه که پیغه مبهرد عومهری کوپی خه تبابی نارد بو زه کات وهرگرتن.

نه بو داوود له باوکی رافیع؛ که (مهولای) پیغه مبهرد بو ده گیریتیه وه: ده لی: پیغه مبهرد پیناوکی به نوو مه خزومی کرده بهرپرسیاری زه کات وهرگرتن.

نایه ته که که به دهق وشهی (عاملین) ی هیناوه، نه وه ده گه یه نی: که زه کات وهرگرتن تایبته بی به نیمامه وه، واته: پیوسته بدری به نه وه، نه گهر خاوه ن مال بوخوی بیدا به موحتاجان زه کاته که ی له کۆل ناکه وی نه وه ی پشتگیری نه م رایه ده کا نایه تی ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً...﴾ التوبه / ۱۰۳، که به شیوه ی فرمان فرمان به کار به دهستی موسولمانان ده کا: که زه کات له مالی موسولمانان وهریگری.

به لام نایه تی ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ المعارج / ۲۴-۲۵، دژی نه م رایه یه و حوکیکی پیچه وانه ده به خشی..

له راستی دا قسه ی حه قو رای راست نه وه یه: که دروسته بو نه و که سانه ی زه کاتیان له سهره راسته وخو بوخویان بیده ن به خاوه ن ئاتا جان. بویه زانایانی ئیسلام له م باره وه ته فضیلاتیان داوه و فرمانه یانه:

- ۱- نه گهر مالی زه کاته که مالیکی شار دراوه بوو: وه کوو پاره و پوول. نه وه دروسته خاوه نه که ی راسته وخو دابهشی بکا، یان بیدا به نیمام.
- ۲- نه گهر ماله که مالیکی به ده ره وه بوو: وه کوو ئاژله و بهر و بومی کشتو کالو باغو داری بهر دار، نه وه به لای جه ماوه ری زانایانه وه پیوسته بیدا به نیمام، چونکه مافی داوا کردن له و ماله دا تایبه ته به نه وه وه وه کوو خه راجو سه رانه.

شافیعی له رای تازه ی دا فتوای نه وه ی داوه: که ده شی خاوه ن مال بوخوی دابهشی بکا، چونکه نه ویش زه کاتی که وه کوو زه کاتی پاره و پوول.

چوارهم صنف کهزه کاتیان پی ده‌شی و ده‌ساندریتی موئه له‌فه تولقولین: نهم تاقمه کهسانیک بوون له‌سهره‌تای بلاویونه‌وهی نیسلام دا به‌روآله‌ت موسولمان بوونو تازه نیمانیان هی‌نابوو پروایان پته و نه‌بووو، به‌شیکیان له‌زه کات ده‌درایه، بۆ شه‌وهی دلیان به‌نیسلام خوش ببی و بیرو باوه‌ریان پته‌ویی.

جۆریکی تریش همن به (مؤلفة القلوب) حلیب ده‌کرین کافرنو نیازی موسولمانبوونیان هدی، نه‌مانه‌ش به‌گویره‌ی ریبازی نیمامی نه‌حمده به‌شیان ده‌دری بۆ شه‌وهی هه‌لبندرین بۆ زوو موسولمان بوون چونکه شه‌وه چه‌سپاوه: که پیغه‌مبەر ﷺ به‌شی (مؤلفة القلوب) ی موسولمانو موشریکی داوه.

به‌گویره‌ی ریبازی هه‌نه‌فییه‌کانو شافیعییه‌کان، ناموسولمان به‌هیچ کلۆجی به‌شی نادری. که له‌سهره‌تای نیسلامیش دا به‌شیان ده‌درا، شه‌وه بارودۆختیکی تایبه‌ت بووه، نه‌و کاته موسولمانه‌کان کهم بوونو بی هیز بوون، دوژمنیان به‌هیز بووه، دواپی که په‌روه‌ردگار ئایینی نیسلامی به‌هیز کردو په‌ره‌ی پیدا، پیویستی به‌وه نه‌ما به‌شیک له‌زه کات بدری به (مؤلفة القلوب) ی ناموسولمان.

دوا ی له‌دونیا ده‌رچوونی پیغه‌مبەر ﷺ جینشینه‌کان نهم لایه‌نه‌یان پاشگوئی خستو به‌شی نهم تاقمه‌یان نه‌دا ته‌نانه‌ت نیمامی عومهر ﷺ فهرمووی (إِنَّا لَنُعْطِي عَلَى الْإِسْلَامِ شَيْئًا، فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ) نیمه به‌رتیل ناده‌ین بۆ موسولمان بوون، هه‌رکه‌سی هه‌زی لایه‌ به‌ موسولمان بی، شه‌وی تاره‌زۆی لایه به‌ له‌سهر حاله‌تی کوفرو بی‌دینی خۆی بمینیته‌وه.

به‌لام (مؤلفة القلوب) ی موسولمان ته‌مانه چه‌ند جۆریکن به‌شیان ده‌دری بۆ چه‌سپاندنی نیسلام له‌دلیان دا.

۱- نه‌وانه‌ی پروایان لاوازه هیشتا دلو ده‌روونیان به‌نووری نیمان روناک نه‌بوه، نه‌مانه به‌شیان ده‌دری بۆ به‌هیز بوونی نیمانیان.

^۱ سه‌یری (فیل الاوطار) ج ۴/ ۱۶۶ بکه.

٢- پیاوماقولو ریزداری بنه مالهو هۆز که چاوه‌روان ده‌کری سهره‌ک خیلو پیاوماقولی تریش چاری لی بکه‌ن. ئەوه‌تا پیغه‌مبەر ﷺ بەشی ئەبو سوفیانی کۆری هەربو کهسانی دیکه‌شی دا. بەشی زیبه‌رقانی کۆری به‌درو عەدی کۆری حاتەمی دا له‌بەر ئەوه پیاوماقولو ریزداری هۆزه‌که‌یان بوون.

٣- دانیشتوانی سەر سنووری نیوان ولاتی نیسلامو ولاتی کوفر، ئەمانه به‌شیان ده‌دری بۆ ئەوه‌ی باشتەر پارێزگاری ولاتی نیسلام بکه‌ن.

٤- ئەو که‌سانه‌ی زه‌کاتی مالو سامانی گه‌لو هۆزیک ده‌هینن که زۆر زه‌حمه‌ته کارمه‌ندی زه‌کات بتوانی بیانگاتی و زه‌کاته‌که‌یان لی وەرگری. چونکه ئەوه چه‌سپاوه که ئەبو به‌کر ﷺ سالی پاشگه‌زیبونه‌وه (عام الردة) که عەدی کۆری حاتەم زه‌کاتی مالو سامانی خۆی و هۆزه‌که‌ی هینا به‌شه زه‌کاتی (مؤلفة القلوب)ی دا به‌عه‌دی.

ماوه‌ته‌وه ئەوه بزاندري: ئایا نیستا به‌شی (مؤلفة القلوب) ماوه‌یان حوکه‌که‌ی ته‌واو بووه؟

زانایانی نیسلام دوو رایان هه‌یه:

١- حه‌نه‌فیه‌کانو ئیمامی مالیک پێیان وایه: به‌شی (مؤلفة القلوب) نیستا به‌هۆی بلاو بوونه‌وه‌ی نیسلامو به‌هێزیبونی نادری. که‌وابی ئەو صنفانه‌ی نیستا زه‌کاتیان پێ ده‌دری حه‌وت تاقمن، نه‌ک هه‌شت. واته: به‌شی (مؤلفة القلوب) لابراره‌و حوکه‌که‌ی هه‌لگیراوه، چونکه عیله‌تی حوکه‌که‌ کۆتایی هاتوه‌.

وه‌کوو چۆن رۆژو که خۆر ئاوا بوو کۆتایی به‌کاتی به‌روژوو بوون ده‌هیندری.

جه‌ماوه‌ری زانایان - که هه‌ندی فوکه‌های مالیکیشیان له‌گه‌ڵدان - ده‌لێن: به‌شی (مؤلفة القلوب) ماوه‌ نه‌سپاوه‌ته‌وه، هه‌ر کاتی پێویست بوو ده‌یاندریتی.

ئەوه‌ی که حه‌زهره‌تی عومهره‌و حه‌زهره‌تی عوسمان ئەم به‌شه‌یان راگرتوه‌ ده‌گه‌ریندریته‌وه بۆ ئەوه که له‌سه‌رده‌می ئەوان دا پێویست نه‌بوو. نه‌ک له‌بەر ئەوه‌ بووبی که به‌شه‌که‌یان (سقوطی) کردبی. چونکه ئایه‌تی زه‌کات له‌دوا

دوا شو ثایه تانهیه: که نازل بوون، ههروه ها چونکه مدهست به بهش پیدانیان هه لئانیانه بۆ موسولمان بوون، نه که بۆ شهوی کۆمه کی به موسولمانان بکهن که وابوو به بلا بوونه وی نیسلام ثم حوکه سقووط ناکا هه رکاتی پیویست بوو: ده درئ.

به کورتی و پوختی ثم به شه ده که ویتته بهر ئیجتهیادی تیمام هه رشتیک بزانی بهر ژوه ندی موسولمانانی تیدایه دهیکا.

پینجهم صنف که زه کاتیان ده درتتی شو کۆیلانهن که له گهل خاوه نه کانیان قه بالهی نازاد بوونیان نووسیوه واته: (مکاتب)ن مکاتب: شو کۆیلهدیه که له گهل خاوه نه کهی قه بالهی نویسه: که به ندازه یه کی دیاریکراو له مالو سامان چهند قیسطیک بدا به خاوه نه کهی و نازادی بکا. جا هه رکاتی شو بهر مالانهی دان نازاد ده بی. جا نه مانه به شه زه کاتیان ده درتتی بۆ شه وی شو بهر پارانهی که له سه ریانه بیدهن به خاوه نه کانیان.

مه رجه ده بی شو موکاته بهی به شه زه کاتی ده درتتی موسولمانو موحتاج بی.

برئ له زانایانی نیسلام وه کوو: ئیبنو حه بیبی مالیکی فهرموویانه لهو به شه زه کاته به شی دیل ده درئ. جا چونکه شه مرؤ کۆیلایه تی له جیهان دا نه ماوه، زۆر جیگای خۆیه تی: که کار بهم رایه ی ئیبنو حه بیبو هاوه لانی بکری.

شه شه صنف که زه کاتیان پی ده درئ. قهرزداران.. واته: شه واندهی که قهرزداریی سواری شانیان بسوه، نساتوان قهرزه کانیان بده نه وه. به لای شافیعییه کازو حه نبه لییه کانه وه کابرای قهرزدار بۆخوی قهرز کردبی یان بۆ غهیری خۆی، بۆ ئیشی خیر بووی یان نا، هه به شی ده درئ.

ته گهر بۆخوی قهرز کردبوو، کاتییک دهیدرتتی که هه ژار بی. ته گهر بۆ بهر ژوه ندی خه لکی تری وه رگرتبوو، ده وله مه ندیش بی هه دهیدرتتی. چونکه پیغه مبه ر ﷺ فهرموویه تی: (لا تلحل الصدقة لغني الا خمسة: الغاز في سبيل

الله، او لعامل علیها، او لغارم، او لرجل اشترها بماله، او لرجل له جار مسکین، فتصدق علی المسکین، فأهدی المسکین الیه)^۲
 حنه‌فیه‌کان ده‌لین: قهرزدار که‌سیکه قهرز سواری شانی بووبی، نه‌گهر قهرزه‌کانی بداته‌وه، هیچی بۆ نه‌می‌نیت‌وه، یان نه‌وه‌ی ده‌می‌نیت‌وه نه‌گاته نیصابی زه‌کات.

مالیکیه‌کان ده‌لین: (غارم) که‌سیکه قهرز باری گران کردبی له‌پیناو خه‌لکی ترداو قهرزدار بوونه‌که‌ی له‌بهر بی عه‌قلی و خراپه‌کاری نه‌بووبی، واته: نه‌دارایدک بی نه‌توانی قهرزه‌که‌ی بداته‌وه. به‌کورتی هه‌ژار بی و قهرزدار بوونه‌که‌ی له‌کاری خراپی و ه‌کوو قوماو عه‌ره‌قخواردنه‌وه دا نه‌بووبی، به‌نه‌نقه‌ستیش خۆی قهرز دار نه‌کردبی بۆ نه‌وه‌ی زه‌کات وهریگری؛ به‌م جووره کابرا نه‌وه‌نده‌ی هه‌بی به‌شی بکا، به‌لام زیده‌ره‌وه‌ی زیاده مه‌سره‌ف بکا به‌قهرزو قۆله بۆ نه‌وه‌ی زه‌کات وهریگری. نه‌گهر وا بکا ناید‌رتی به‌شی به‌رناکه‌وی، چونکه مه‌به‌سته‌که‌ی ناشه‌رعیه، به‌پیچه‌وانه‌وه هه‌ژار نه‌گهر له‌بهر نا‌عیلاجی قهرز بکاو مه‌به‌ستیش زه‌کات وهرگرتن بی، نه‌وه له‌مالی زه‌کات به‌گویره‌ی قهرزه‌که به‌شی ده‌دری چونکه مه‌به‌سته‌که‌ی پیروژه.

نه‌گهر یه‌کیک قهرزی کردبوو: بۆ کاری نامه‌شروع، یان مه‌به‌ستیکی ناشیرین قهرزی کردبوو، پاشان تۆبه‌ی کرد، نه‌مانه چاک وایه به‌شه‌زه‌کاتیان بدریتی.

جه‌ماوه‌ری زانیان ده‌فه‌رموون: نه‌گهر که‌سیک مردو قهرزدار بوو: له‌مالی زه‌کات قهرزه‌که‌ی بۆ ده‌دریت‌وه، چونکه نه‌مه‌ش له‌پیری قهرزدارانه (غارمین) ه. پیغه‌مبهر ﷺ له‌فه‌رمووده‌یه‌ک دا ده‌فه‌رموی: (انا اولی بکل مؤمن من نفسه: من ترک مالا فلاهله، ومن ترک دینا او عیالا فانی وعلی)^۳.

^۲ نه‌بوداوودو نیینو ماجه له‌سه‌عیدی خودریبه‌وه نه‌م فه‌رموده‌یه‌یان گیراوه‌ته‌وه.

^۳ ئیمامی نه‌حه‌مدو موسلیمو بوخاری و نه‌سائی و تیرمیزی و ئیبنو ماجه نه‌م فه‌رمووده‌یه‌یان له‌ئهبو هوره‌یه‌ره‌وه، ریوایه‌ت کردوه..

حهو ته م صنف که زه کاتیان ده دریتی شه موسولمانانن که له پیناو
 نایینی خودادا تیده کوشن، شه جهنگاوه راننن که موچه یان له لایه ن
 حکوومه تی ئیسلامه وه بو دیاری نه کراوه، شه وانه هه ژار بن یان ده وله مه ند بن
 له مالی زه کات ده یاندریتی، پیدایستی جهنگه که یان بو دابین ده کری.
 جه ماوه ری زانایان پینان وایه: ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واته: غهزا کردن
 له پیناو نایین دا، چونکه وشه ی (السبیل) کاتیگ به موطله قی گو ترا:
 مه به ست غه زایه.

وه لی نه گهر که سیگ نه ندازه یه ک موچه ی دیاری کراوی له دیوانی سوپاوه
 بو دیاری کرابوو، شه به شی نادری، چونکه که سیگ موچه و بژیوی له لایه ن
 حکوومه ته وه بو دابین بکری، له پیری موحتاجان ده ده چی و پیویستی
 به زه کات نیه.

دروست نیه کابرا به زه کاتی مالی خوی حه ج بکا، یان غهزا بکا، یان
 به زه کاتی مالو سامانی خوی حه جی بو بکری، یان غهزای بو بکری... به م
 پییه نه مرۆ سوپای شه ده وله ته ئیسلامییانه زه کاتیان پی ناشی، چونکه
 سه ربازو نه فسه رزو موچه ی ریکو پیکی هه میشه ییان هه یه، وه لی
 ده تواندری له کاتی پیویستی دا به مالی زه کات به شداری دابینکردنی
 پیویستیاتی سوپا بکری، یان بری له مالی زه کات بلری به شه وانه ی خۆبه خشنو
 (تطوع) یان کردوه.

شه بو حه نیفه ده فرمووی: جهنگاوه هه ژار نه بی له مالی زه کات به شی
 نادری.

نیمامی نه حمه د له راستترین ریوایه ت دا که ئیه وه گیردراوه ته وه:
 فرموویه تی: حه ج ده چیه چوار چیه ی ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وه، که وایی
 که سیگ هه ژار بی و بیه وی حه ج بکا له مالی زه کات به شی ده دری بو شه وه
 حه ج که ی نه نجام بدا، به لگه ی نیمام نه حمه د شه فرمووده یه یه که شه بو
 داوود له ئیبنو عه بباسه وه ریوایه تی کردوه: که پیاوئیک وشتره که ی ته رخا ن
 کردبوو له ریگه ی خودادا، ژنی شه و پیاو و یستی به چیه حه ج. پیغه مبه ر
 پیی فرموو: ﴿اَلْكَبِيْهَآ فَاِنَّ الْحَجَّ مِنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾

جده‌ماوهری زانایان وه‌لامسی شه‌م به‌لگه‌یه‌ی ئیمام شه‌حمه‌دیان داوه‌ته‌وه ده‌لین: به‌لی راسته‌ه‌ج ده‌چیته‌ه‌ چوار چپوه‌ی (سبیل الله) وه‌ وه‌لی لی‌ره‌دا نایه‌ته‌که به‌سهر جیه‌اددا ده‌پرئو به‌مانا غه‌زایه. ئیبنولعه‌ره‌بی ده‌لی: من هیچ گومانم له‌وه‌دا نیه‌ که مه‌به‌ست به‌(سبیل الله) لی‌ره‌دا غه‌زا کردنه‌و جیه‌اد به‌شیکه‌ له‌(سبیل الله) برئ له‌زانایانی حه‌نه‌فی پێیان وایه: (سبیل الله) هه‌ول‌دان بۆ قیریونی زانیاری ده‌گریته‌وه.

ئیمامی کاشانی ده‌فه‌رموی: (سبیل الله) هه‌موو کاریکی خیر ده‌گریته‌وه که‌وابی کفر و دینی مردوو، پرد رابه‌ستن و جاده‌ راکیشانو قه‌لا دروستکردن و مزگه‌وت دروستکردن ده‌گریته‌وه.

به‌کوردی پوختی مه‌به‌ست به‌(سبیل الله) شه‌وه‌یه: به‌شیک له‌زه‌کات بدری به‌جده‌نگاوه‌رانی ئیسلام، به‌لای شافیعیه‌که‌انه‌وه شه‌گه‌ر ده‌ولمه‌ندیش بن هه‌ره‌شیان ده‌دری. به‌لای حه‌نه‌فییه‌که‌انه‌وه شه‌گه‌ر هه‌زار نه‌بن نایاندریت. به‌لای ئیمامی شه‌حمه‌د و حه‌سه‌ن و ئیسه‌حاقه‌وه (ه‌ج)یش ده‌چیته‌ه‌ چوار چپوه‌ی (سبیل الله) وه‌.

زانایانی ئیسلام کۆکن له‌سهر شه‌وه‌ی: که دروست نیه‌ مالی زه‌کات بۆ دروستکردنی مزگه‌وت و سه‌ربازخانه‌و رابه‌ستنی پرد و جاده‌ راکیشانو ئاو راکیشانو شه‌و جۆره‌ شتانه‌ه‌ خه‌رج بکری. وه‌لی له‌برتکیانه‌وه ریه‌ایت کراوه: که دروسته‌ مالی زه‌کات بۆ شه‌و جۆره‌ شتانه‌ه‌ خه‌رج بکری.

هه‌شتم صنف که زه‌کاتیان پی ده‌دری ریه‌واز و گه‌پرده‌و موسافیرن، شه‌وانه‌ی له‌زید و نیشتمانی خۆیان دوور که‌وتونه‌وه، یان شه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وی سه‌فه‌ریکه‌ن، سه‌فه‌ره‌که‌شیان بۆ کاری خیر بی، وه‌کوو سه‌فه‌ری ه‌ج و جیه‌اد و سه‌ردانی سونه‌ت و ناواجب. وه‌لی بۆ سه‌فه‌ری (مویاح) وه‌کوو گه‌شت و گوزار کردن و سیاحت، شه‌وه به‌لای شافیعیه‌که‌انه‌وه نایاندریت، چونکه‌ پێویستی پی نیه‌، به‌لای برئ له‌زانایانه‌وه ده‌یاندریت ئاماره‌ به‌وه که شه‌و که‌سانه‌ی بۆ سه‌فه‌ری ئاو ده‌چن بۆیان هه‌یه‌ نوێژ کورت بکه‌نه‌وه و رۆژوو بشکینن که‌وابی ده‌شی زه‌کاتیشیان پی بدری.

رَبِّبَارْ تَهْ گهر پِیوستی به مالو پارو پوول بوو شه و نه دی ده دریتی که بگاته وه زیدو نیشتمانی خۆی. ته نانه ت نه گهر له ولاتی خۆی ده وله مه ندیش بی همره یدریتی. که سیّک داوای زه کاتی کردو ئیدیعیای شه دی کرد: که موسته حه قی زه کاته، داوای لی ده کری که داواکارییه کی به به لگه وه بچه سپینی، بو نمونه که ئیدیعیای شه دی ده کرد که قهرزداره ده بی داواکارییه کی به لمینی،

ئینبوعه ره بی و قورطوبی له فوقه های مالیکییه کان ده ئین: جگه له قهرزداری، حاله ته کانی تر پِیوستسان به به لگه هینانه وه نیه، به لکو ظاهری دیمه نو حالیان شایه ته له سهر داواکارییه کیان.

ئیمامی رافیعی له شافیعییه کان ده فهرمو: وه صفی په نامه کی وه کوو هه زاری نه دارایی پِیوست به به لگه و شایه د ناکا. به لام وه صفی ناشکرا؛ وه کوو شه بلّی: کارمه ندی زه کات کۆکه ره وه م، یان موکاته به م، یان قهرزدارم پِیوسته به لگه ی هه بی. (مؤلفه القلوب) داوای به لگه ی لی نا کری.

دروست نیه نابی کابرا زه کات بدا به که سیّک که نه فقه و بژیوی له سهریه تی وه کوو باوکتو دایکتو مندال، واته: نابی زه کاته ده زه کاته کی بدا به باوکی یان دایکی یان منداله کانی، وه لی نه گهر ئیمام زه کاته کی دا به باوکتو دایکی زه کاته ده یان به منداله کانی شه وه چ قهیدی نیه.

وا چاکه زه کاته ده زه کاتی مالی خۆی بدا به خزمی موحتاجی، ئیمام مالیک فهرمویه تی: باشترین شوین که تو زه کاتی مالو سامانی خۆی به دیتی شه خزم که سو کارانه تن که بژیویان له سهر تو نیه. به لگه ش له سهر شه مه، فهرمووده که ی پیغه مبه ره که به خیزانی عه بلولای کسری مه سهوودی فهرمو: (لك اجران؛ اجر الصدقة وأجر الصلة) شه فهرمووده به بوخاری موسلیم گیراویانه شه وه.

شه مجار ماوه شه وه بزانین: شه مانه ی زه کاتیان ده دریتی چه ندیان بدریتی باشه؟!

به لای نیمام مالیکو نیمامی نه حمه دهوه قهرزدار به نه ندازهی قهرزده کی دهیدرتی، فه قیرو مسکین کیفایهتی خویانو هی مالو مندالیان دهدریتی بو ماوهی سالیک.

شافیعه کان دهلین: به گویره پیوستی دهیاندرتی. حهنبه لیسه کان دهلین: نابی له نه ندازهی نیصابی زه کات تیپه بکات.

نه مجار پاش دهست نیشانکردنو دیاریکردنی نهو صنفانهی زه کاتیان پی دهشی، دهفرموی: ﴿فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ﴾ واته: پهروهردگار نهه به شه زه کاتانهی داناو نو فرهزی گردون، به هیچ جوریک نیوه پیچهوانهی نهه حوکه یهزدانییه هه لسوکهوت مه که نو پابهندی حوکه که بن.

﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خودا ناگادارو زانایه: به دیوی دهروهو ناوهوهی هه موو شتیکو، دهزانی بهرزه وهندی ناده میزاد چونهو له چی دایه، بهو پییه حوکی بو دیاری ده کا. شتیک ناکا بهرزه وهندی ناده میزادی تیدا نه بی.

نهوه تا: پهروهردگار زه کاتی واجب کرده بو پاککردنهوهی دلوه دهروون، بو پاریزگاری مالو سامان، بو سوپاسکردنی پهروهردگار له سهر نیعمه ته کانی. وه کوو له نایه تیکی ترده دهفرموی: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ﴾ التوبة/۱۰۳.

نه زیه تدانی پیغه مبهه ﷺ له لایه ن دوورووه کانه وهو

راستکردنهوهی بوچوونه کانیان

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَعْتَنُ قُلْ أَذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

پدیوهندی ئەم نایهتە بە نایهتەکانی پێشەوه لەم رووهیه: کە ئەمیش لایەنیکە تری ئەفامی دوورپووهکان روون دەکاتەوه، کە بەشیوەی تانە لێدانەوه دەیانگوت: ئەو -مەبەستیان پێغەمبەر بوو- گوێ بیسە، هەرچی بسۆی بگوتری سۆیندی بۆ بخوری یە کسەر بپرا دەکا!!

لە نایهتەکانی پێشەوش دا ئەوهی روون کێزەوه: کە تانەو تەشەریان لە پێغەمبەر دەدا دەریارە دابەشکردنی زەکات و صدەقه. ئیبنو ئەبی حاتم لە ئیبنو عەبباسەوه دەگێرێتەوه: دەلی: ئەبەلی کوری حاریث دەهاتە خزمەت پێغەمبەر ﷺ دادەنێشت، گوێی دەگرتو دوازی فەرموودهکانی بۆ دوورپووهکان دەگێرایەوه: نێتر پەرەردگار نایەتی ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ...﴾ ی ناردە خواری. قورطوبی دەلی: ئەم نایهتە، دەریارە عەتتابی کوری قوشەیر هاتۆتە خواری: کە دەیکوت: موحمەد گوێ رادێرە چی پێی بگوتری دەیکا.

ئەبباس ﷺ دەفەرموی: کۆمەلێک دوورپووه بەشیوەیهکی ناشیرین باسی پێغەمبەریان کرد: هەندیکیان وتیان فلان کار مەکن وازیتن؛ ئەوه کوو پێغەمبەر پێی بگاتەوه! جولاسی کوری سوویدی کوری صامیت وتی: ناناچی دەلێن: بیلێن، دوازی دەچینه لای سۆیند دەخۆین: کە ئیمە ئەوه مان نەگوتووه، ئەویش پێمان باوەر دەکا، چونکە موحمەد گوێ رادێرە چی پێی بلێین بپرا دەکا!! نێتر ئەم نایهتە نازل بوو.

مەبەستی دوورپووهکان ئەوه بوو: کە پێغەمبەر زێرەکت نێو زۆر لە شت ورد نابێتەوهو تێفکری نی، بۆیه ناویان نابوو گۆچکە، وەکو چۆن بە جاسوس دەلێن: چاو.

دەفەرموی: ﴿وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ لەو تاقەو گڕۆ دوورپوانە کە سانیک هەن بە قسەو گالته پێکردن ئەزیهتی پێغەمبەر دەدەزو رەخنە لێ دەگرن، ﴿وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنٰ﴾ دەلێن: موحمەد گۆپرادێرە، چی بێی بگوتری: بپرا دەکا، چی بۆ باس بکری بپرای پێی دەکا، هەر کاتی بێینه لای سۆیندی بۆ بخۆین یە کسەر بپراومان پێی دەکا، مەبەستیان ئەوهیه: دڵسافو

خوشباوه په، زوو پروا ده کاو تيفکړينى نيهو له شت ورد نابيته وه. ثم بيرو
 بڅوونه يان له وه وه سهرى هه لدايوو، چونکه پيغه مبهړ ﷺ به زاهيرى حال
 مامه لى له گڼل ده گردنو نهينى په کاني ناشکرا نه ده گردن. تير پدروهر دگار
 ره دى دانه وه و فرمووى: ﴿قُلْ أَذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ﴾ نهى موحه مبهړ! پييان
 بلئ: نهو که سدى ئيوه پاشمله نهو تومده تانهى ناراسته ده کهن، وه کوو ده ليزو
 بوى چوون: وانيهو ئيوه به هه له چوون، چونکه نهو که سدى ئيوه نهو م جوړه
 تومده تانهى پال ده دن گوټچکهى خيره، هه رراستى ده بيسى و به به تال
 هه لئاخه له تى نهو گوټ بيسى خيره ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ پروا
 به خداو سروشتى خدا ده کا، پروا به موسولمانان ده کا، چونکه موسولمانانى
 راستال نيمانه که يان ناهيلى درو بکهن، نهو گوټچکهى بيستنى درو فیتنه بى و
 ده مده مى نيه، نهو ده زانى راستگوو دروزن کيزو کى نين، به باشى ليکيان
 جيا ده کاته وه، وه لى نهو له گڼل دوو پروه کان دا به گوټرهى نه حکامى
 شه ريعه تو نادابى نيسلام مامه له ده کاو سوپيان هه لئا مالى؛ نهو پيغه مبهړه
 خاوهن ره وشتى به رزو مړو ثايه تيبه و ناده ميزاد يکى نمونده بى يه. له راستى دا
 نهو پروا به دوو پروه کان ناکا وه والو بيرو بڅوونيان به راست نازانى!

﴿وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ﴾ نهو پيغه مبهړه ره حمه تو سوزه بو
 نهوانهى نيمانيان هي ناوه له ئيوه، ره حمه ته بو ئيوهى دوو پروو که پروا
 روا له تيه که لى وه رگرتوونو نهينى په کانتان بلاو ناکاته وه و فضاقتان ناکا،
 نهو هه لسرو که و تهى به رامبهړ موشریکه کان دهينوئى به رامبهړ ئيوه
 نايونئى. موراعاتى به رزه وه ندى نيسلامو موسولمانان ده کا که نهو کاره
 خراپانه له ئيوه قبول ده کا!

ره حمه تو به زه بى يه بو نهو که سانهى به دل پروايان کردوه نيمانيان
 هي ناوه، چونکه بووه ته هوى هيدايسه تيان بو خوشبه ختى دونياو قيامه تيان.
 که و ابو پيغه مبهړ ﷺ گوټچکهى خيرو ره حمه ته، هه ر خيرو ره حمه ت

ده بیسی، جگه له خیر و ره حمدت هیچ شتیکی تر نابیسی و به لایه وه په سه ند نیه.

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ نهوانی به کردار و گرفتار نه زیه تی پیغه مبهری خودا ده دن سزایان شاگری دوزه خه، خودا به عذاب ی به رد و او به نیش توله یان لی ده ستینی!

نهم نایه ته ناماژه ی نه وه ی تیدایه: که نه زیه دانی پیغه مبهر نه گهر په یوه ندی به پیغه مبهرایه تیه که یه وه بی کوفر و تاوانی گهره یه، که سیک بلی: پیغه مبهر ساحیر و جادو بازه سافیلکه و تینه که یشتووه، نهم جوړه عه یبو عارانه ی پال بدا پی ی کافر ده بی. چونکه نه وه پیچه وانه ی پروا پیکردنو تیمان پی هینانیه تی. به لام که سیک نه زیه تی پیغه مبهر بدا له باره ی دابو نه پیتی دونیایی یه وه وه کوو نهوانی که زور لای ده مانه وه له مال وه لای ده دانیشن، یان ده نگیان له خزمه تیا بهرز ده کرده، یان نهوانی که به ناوی خویه وه بانگیان لی ده کرد، نه وه هه ارم نه شیاو وه کوفر نیه. نهم هه لو یستو کردار و گرفتارانه هه چنده ده بوونه هوی نار هه تبوونی پیغه مبهر به لام ناچنه خانه ی کوفر وه. قورنان له نایه تیک ناماژه به وه ده کا که هه ندی که س پاش نانخواردن له مالی پیغه مبهر ده مانه وه در ژده یان به مانه وه که یان ده داو پیغه مبهر یش پی ناخوش بوو، ده فرموی: ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ﴾ الاحزاب/ ۵۳، ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ، وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ الحجرات/ ۲.

ده‌وستی نه‌و دو‌پروانه خو‌یان له‌غه‌زای ته‌بووک پاش دا بوو
يَخْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَحَقُّۢ أَنْ يُرْضَوْهُۥٓ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُۥ مَنْ يُخَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۥ فَأَنْ لَهُۥ نَارَ
جَهَنَّمَ خَلِيدًا فِيهَا ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُتَنَفِّقُونَ أَنْ
تُنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِءُوا إِنَّا اللّٰهُ مُخْرِجُ
مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ أَبِاللّٰهِ وَآيَاتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا
قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفَ عَنْ طَآئِفَةٍ
مِّنْكُمْ نَعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

ده‌بارە‌ی هه‌ی ناردنه خواره‌وه‌ی نایه‌تی ژماره (۶۲) ئیبنولموندیر
له‌قه‌تاده‌وه ده‌گیریت‌ه‌وه: ده‌لی: پیاویک له‌دو‌پرووه‌کان ده‌بارە‌ی
خۆ‌دوا‌خه‌ره‌کانی غه‌زای ته‌بووک که نه‌و نایه‌تانه‌یان ده‌رحه‌ق هاتۆته خواره‌ی
وتی: سویندم به‌خودا نه‌وانه پیاوما‌قو‌لی ئیمه‌زو ریزدارن، جا نه‌گه‌ر نه‌وه‌ی
موحه‌مه‌د ده‌یلی حه‌قو راست بی، نه‌وه بیگومان نه‌وانه له‌گۆ‌یدریژ خراپ‌ترن،
پیاویکی موسو‌لمان گو‌یسی له‌وته‌ی دو‌پرووه‌که بوو، وتی: وه‌للاه‌ی نه‌وه‌ی
موحه‌مه‌د ﷺ ده‌یفه‌رمو‌ی: حه‌قو راسته، نه‌تۆش له‌گۆ‌یدریژ خراپ‌تری، کابرای
موسو‌لمان به‌هه‌له‌داوان چوو بۆ لای پیغه‌مبه‌رو شکاتی کردو شه‌م رودا‌وه‌ی بۆ
گیرایه‌وه، پیغه‌مبه‌ر ﷺ ناردی به‌دوا‌ی کابرای دو‌پروودا‌و پی‌ی فه‌رموو: چی
وای له‌تۆ کرد نه‌و قسه ناشیرینه‌که‌ی؟ کابرای دو‌پروو ده‌ستی کرد به‌تف
له‌خۆ‌کردنو نه‌فرین له‌خۆ‌کردنو سویندی خوارد که نه‌و قسانه‌ی نه‌کردو‌نو شتی
وا روی نه‌داوه. کابرای موسو‌لمانیش هه‌ر ده‌پارایه‌وه‌و ده‌یگوت: خودایه

راستی راستگۆزانو درۆی درۆزانان ناشکرا بکه، ئیتر پەرورەدگار نایەتی ﴿يُخْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ...﴾ ناردە خواری.. بەهەمان شیوە لە (السەدی) یەوێ ئێمە رێوایەتە گیراوەتەو.

دەربارەی نایەتی ژمارە (۶۵) ئیبنو ئەبی حاتمە لە ئیبنو عومەرەو رێوایەتی کردووە دەلی: پیاویکی دووروو لەوانەی خۆیان لەچوون بۆ غەزای تەبووک دا پاش دابوو رۆژیک لەمەجلیسیک دا وتی: من هیچ شتیکم نەبینیوە وەکوو ئێمە قورئانخوێنانە وای، کەسەم نەبینیوە ئەوەندە چلێسو زماڤۆرزو ترسنۆک بن لەکاتی رویرو بوونەوێ دوژمن دا! پیاویک گۆی لی بوو، وتی: وەللاهی درۆ دەکەیی و ئەتۆ دوورووێ دەبی پێغەمبەرت لی تیبگەیدەنم، ئیتر ئێمە هەوآله بەپێغەمبەر ﷺ گەییشتو ئێمە نایەتە هاتە خواری.

ئیبنو جەریری طەبەری ئیبنو لمونذیرو ئەبو شەخیخ؛ ئیبنو حەییانی ئەلشەنصاری لەقەتادەو دەلی: چەند کەسیک لەدوورووکان لەکاتی غەزای تەبووک دا وتیان: سەیرە! ئێمە پیاو (مەبەستیان پێغەمبەر بوو) بەتەمایە قەلاو بالەخانە شام بخاتە ژێر دەستی خۆیەو، ئەو خەیاڵپلاییکی کەم وێنە، زۆر زەحمەتە بتوانی ئێمە ئاواتەیی بێتە دی، پەرورەدگار پێغەمبەری خۆی بەسەر ئێمە وتانە دا ئاگادار کرد، پێغەمبەر ﷺ هاتە ناویانەو و فەرمووی وار واتان گوتوو، وتیان: ئەو لالا ئیمە سوحبەتو شوخیمان کردووە بەجیدیما نەبوو ئیتر ئێمە نایەتە هاتە خواری.

ئیبنو ئەبی حاتمە دووبارە لەکەعبی کوری مالیکەو دەگیرێتەو دەلی: میخەششی کوری حەمیر وتی: سویند بەخودا من پێم خۆشە هەریەکیک لەئێوە سەد جەلەدی لی بدری بەمەرجیک نایەتی قورئان نەییته خواری پەردە لەسەر دوورووێیە کەمان هەلبداتەو. ئێمە قسانە بەپێغەمبەر ﷺ گەییشتەو، پاشان هاتن بۆلای پێغەمبەر عوززو بەهانیان دەهینایەو. ئیتر نایەتی ﴿لَا تَعْتَدُوا﴾ هاتە خواری.

پەیدوئەندی ئێمە نایەتەنەش بەهی پێشوەو لەم رووەیە: کە لایەتیکی تر لەکارە خراپەکانی دوورووکان ناشکرا دەکەن. کە بریتییه لەسویند خواردنی

به‌درویانو دوزمنایه‌تیکردنی خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا، گالتسه‌کردنیا
به‌قورئان، به‌تایبه‌تی شه‌ نایه‌تانه‌ی حالو چۆنیه‌تی شه‌وانی روون ده‌کرده‌وه،
خۆپاشدانو نه‌چوونیا‌نی بۆ غه‌زای ته‌بووک ره‌خنه‌ده‌گرت.

شه‌ه‌تا: له‌م نایه‌تانه‌ دا په‌روه‌ردگار خیطاب ئاراسته‌ی موسولمانان ده‌کاو
شه‌ه‌یان بۆ روون ده‌کاته‌وه: که دوورووه‌کان بۆ شه‌ه‌ی ئیوه‌ لییان رازی بن،
په‌نا بۆ سویند خواردنی به‌درۆ ده‌به‌زو خوداش ده‌زانئ شه‌وانه‌ درۆزنو
روپامایی ده‌که‌زو ده‌فرموی: ﴿يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ﴾ هه‌ر که
دوو‌روویی و نیفاقیان ده‌رکه‌وتو هه‌ستیان به‌هه‌لو‌ستی هه‌ره‌جو حه‌یا به‌ره‌ی
خۆیان کرد، خیرا په‌لاماری سویند خواردن ده‌ده‌ن، ده‌ست ده‌که‌ن به‌عوز
هینانه‌وه بۆ شه‌و کردارو گوفتاران‌ه‌ی لییان رودراوه، بۆ شه‌ه‌ی ئیوه‌ رازی
بکه‌نو دلتان لییان نه‌ره‌نجئ، وه‌لحال ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْكُمْ﴾
خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا شیواترن به‌ه‌ی شه‌و دوورووانه‌ هه‌ول به‌ده‌ن رازیان
بکه‌ن، پابه‌ندی فرما‌زو نه‌هیه‌کانیان بن، ئیمانی راسته‌قینه‌ به‌ینو کرده‌وه‌ی
چاک بکه‌ن. واز له‌دوو‌روویی و روپامایی بینو بینه‌ موسولمانی راستال!

تییینی شه‌ه‌ ده‌کرئ: که راناو له‌وشه‌ی (یرضوه) دا به‌موفرده‌ هیندراوه
که به‌روالته‌ ده‌بوايه (موته‌نا) دووانی بوايه، واته: بیه‌گوتایه (یرضوه‌ما)
وه‌لی که به‌موفرده‌ هیناویه‌تی، بۆ شه‌ه‌یه‌ پیمان بزائینی که رازیکردنی
پیغه‌مبه‌ر رازیکردنی خودایه، چونکه سه‌رچاوه‌ی پیغه‌مبه‌رایه‌تی یه‌ک
سه‌رچاوه‌یه‌و فرما‌زو جله‌وگیریه‌کان له‌یه‌ک سه‌رچاوه‌وه هه‌لده‌قولین. وه‌کوو
له‌شوینتیکی تردا ده‌فرموی: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ
اللَّهَ﴾ النساء/۸۰، شه‌م پیزاناندنه‌ش مه‌به‌ستیکی گرنه‌گو پێوسته
ئادمیزادان بیزان، نه‌گه‌ر راناوه‌که‌ی به‌شیوه‌ی موفرده‌ نه‌هینایه‌ شه‌و مه‌به‌سته
گرنه‌گی نه‌ده‌گه‌یاند!!

شه‌مجار له‌کو‌تایی نایه‌ته‌که‌دا ده‌فرموی: ﴿إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ واته:
نه‌گه‌ر شه‌وان لافی برواداری لی ده‌ده‌نو به‌سویند جه‌خت له‌سه‌ر ئیماندار
خۆیان ده‌که‌ن ده‌بوايه خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا رازی بکه‌ن، که‌سیک
خۆیه‌موسولمانو خاوه‌ن باوه‌ر ده‌زانئ باخوداو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی رازی بکه‌ن،

چونکه به دهست هیئانی ره زامه ندی شهوان نرخو سودی هیه، رازیکردنی خه لکی تر به ته نیا هیچ سودو نرخیکی نیه.

ته مجار پموره دگار سمرزه نشتی دوپروه کان ده کاو خه تهر و زیانی کاری ناپه سندیان روون ده کاته وه، ده یانترسیئی له تاکامی کاری ناپه راویانو به شیوه ی پرسیار نهو ناپا کانه سمرزه نشت ده کاو ده فرموی: ﴿الْمَ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ نایا ته دوپروه ناپا کانه نازانو دلیانین له وهی که سیئک دوزمنایه تی خوداو پیغه مبر بکاو سنوور به زینی بکا، یان گالته وه قه شمهری به پیغه مبر بکا، ره خنه له کردارو گوftarو ره وشتی بگری، وه کوو نه وه: که دربارهی دابه شکردنی (صدقات) ره خنه یان لی گرت، دربارهی ره وشتو هه لسو که وتی پیغه مبر ﴿لَهُ كَلِیَانٌ دَاغَالْتِیَانِ﴾ ده کردو ده یانگوت گوترا دیرو خوشباو ره هتد. نایا نازانن که سیئک به م جزره دژایه تی خوداو پیغه مبر بکا ﴿فَأَن لَّهُ نَارٌ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا﴾ نه وه سزاو تو له لی ستاندنیانی ناگری دژزه خه و بژ هه تا هه تایه تی یدا ده میئته وه و رزگار یونی نابی. ﴿وَذَلِكَ أَخْزَى الْعَظِيمِ﴾ نهو سزا به تیشرو هه میشه یی به ریسوا کردنیکی گه و ره سامناکه، هیچ نازارو ریسوا کردنیکی دونیایی نایگاتی!

له راستی دا دوپروه کان بوخزیان حقیقه تی خزیان ده زانن، شهوان پروایان به خوداو به پیغه مبرایه تی موحه ممد نیه، شهوان له خزیان به شکن، گومانیان دربارهی نیگا هیه، راپاو نا نارمن، هه میشه له حاله تی دله راوکی دان، بویه پموره دگار به م شیوه وه صفیان ده کاو ده فرموی: ﴿يُحَذِّرُ الْمُنَافِقُونَ أَنَّ تَنْزِيلَ عَلَيْهِمْ سُورَةً تُنَبِّهُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ دوپروه کان ترسی نهو دیان هیه: که سووره تیکی قورئان دابه زتته سمر موسولمانه کانو نهیئنی دوپروه کان دربخاو پهرده یان له سمر لا بداو دوپرووی به که دیان ناشکرا بکا، هه وال به موسولمانه کان بدا به وهی که له دلی دوپروه کان دا حه شار دراوه، راستی حالو چۆنیه تی بیان به موسولمانه کان راگه یه نی و بویان له بنی کوله که که بدا، به ته واوی فه ضح بزو نهیئنی به کانیاں ناشکرا بزو ریسوا بن!!

ویرای نهم ترسو دلّه راوکی و راپایی بهیان، هه میشه گالتیهیان به قورئانو به پیغه مبهرو موسولمانان ده کرد، به بی شهرمانه ده یانگوت: ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ﴾ البقرة/۱۴، بویه پهروه ردگار هه په شهی لی کردنو فهرمووی: ﴿قُلْ اسْتَهِزُّواْ نَیْ نَهی موحه ممه! پییان بلی: به که یفی خوتان گالتیهو قه شمیری به نایه ته کانی خودا بکهن، دلنیا بن: که ﴿إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ مَا تَحْذَرُونَ﴾ بیگومان خودا نیگا بو پیغه مبهره که ی ده نیرو سورتهی قورئانی بو سهر نازل ده کا، نهینی و شته په نامه کی به کانتان ده رده خا، حه قیقه ته و چو نیه تی نیوه به پیغه مبهر راده گه یه نی و فه ضح ده بن، وه کوو له نایه تی کی ترده ده فرمووی: ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ...﴾ محمد/۲۹.

ناشکرایه: نهمه هه په شه و ترساندن ی دوو رووه کانه له سهر ره فتارو کردارو گو فتاره ناشرینه کانیا.

نهمجار پهروه ردگار سویند ده خوا له سهر نه وه: که نه گهر پییان بگو تری: نهری بچی نیوه گالتیه به قورئانو په یامی نیسلام ده که ن؟ دوایی ده ست ده که ن به سویند خواردن: که نیمه نه و قسانه مان به راست نیه، نه وه تا: ده فرمووی: ﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ﴾ نهری فروستاده: نهری پیغه مبهرا! سویند بی نه گهر تو لییان پرسی: نهری نیوه بچی گالتیه به قورئان ده که ن؟ بچی ره خنه له پیغه مبهر ده گرن؟ بچی به نهینی و په نامه کی درې پیغه مبهرو په یامه که ی ده و دین؟ خیرا ده ست ده که ن به عوزر هینانه وه و ﴿لَيَقُولَنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ سویند ده خون له سهر نه وه: که نه وان له و قسانه یان دا جیددی نین، بو سو حبه ته و گالتیه کردنو کات به سهر بردنو بو پیکه نین نه و قسانه ده که ن، پییان وا بوو: نهم عوزر هیان لی وهرده گیری و نهم درو یه یان بو به سهر ده چی، چونکه نه وان نه یانده زانی که قشمری و لاقرتی کردن به نایین کوفری کی ناشکرایه و تاوانی کی گه و ره به فتاره به ره! نهمجار پهروه ردگار سهر زه نشتیان ده کا و ده فرمووی: ﴿أَبَا لِّلّٰهِ وَاٰیٰتِهٖ وَرَسُوْلِهٖ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُوْنَ﴾ نایا نیوه گالتیه و قه شمیری به خودا و به قورئانو به پیغه مبهر ده که ن؟ هیچتان ده ست نه که و تو وه گالتیه یی بکه ن خودا و پیغه مبهر نه بی؟! به راستی کاری کی خراب نه فیسیری ده وان (۵۷۳)

دہ کهنو تاوانیکی گہورہ نہ نجام دہ دن. چونکہ گالتہ کردن بہ خوداو بہ قورٹانو پیغہ مہر کوفریکی ناشکراو تاوانیکی بہ ہیلک بہرہ.

مہ بہ ست بہ گالتہ کردن بہ خودا، گالتہ کردن بہ یادی خوداو بہ زاتو صیفاتی خودایہ، بہ شہریعتو یاسای خودایہ، مہ بہ ست بہ (آیات اللہ) قورٹانی پیروزو باقی حوکمو یاساکانی ثابینہ. مہ بہ ست لہ گالتہ کردن بہ پیغہ مہر نہوہ: قہ شہری بہ پیغہ مہرایہتی بکری یان بہرہ وشتو بہ کردارو گوفتارہ کانی.

دہی ثیوہ بی شہرمانہ ناوا گالتہ بہو شتہ موقہ ددہ سرو پیروزانہ دہ کهنو نہ مجار کہ پیتان زانرا، دہ ست دہ کهن بہ عوزر ہینانہوہو پیتان وایہ: عوزرہ کہ تان لی وہردہ گیریو ناوا بہراشکاوی بی ترسو خہ جالہ تبوون بیانوی نامہ قبولتان دہ ہیننہوہ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ نہم جؤرہ عوزرانہ مہ ہیننہوہ، بہو جؤرہ بیانوانہ پاساوی نہو تاوانانہ تان مہدہ نہوہ، چونکہ نہ نجامدانی کاری کوفرو ناپہ سند بہ مہ بہ ستی سوحبتو پیکہ نینو رابواردن، شتیکی زؤر بی جیہو ناماقولیہو نابی بکری، عوزر ہاوردنہو تان داننانہ بہ تاوانو، عوزر لہ قہباحہت خراپتر!!

﴿إِنْ نَعَفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ﴾ خؤ نہ گہر ٹیمہ خوش ببین لہ تاقمیکتان بہوئی تویہ کردنو گہرانہوہ تان لہ تاوانو وازہینانتان لہو کارہ کوفر نامیزانہ وہ کوو میخہ ششی کوزی حمیر کہ تویہی کردو ناوی عہدوورحمانی لی نراو لہ خودا پارایہوہ پلہی شہ ہادہتی پی ببری کہس لاشہ کہی نہ دؤزیتہوہ، نزاکہی گیرابوو رؤزی شہری (یہ مامہ) شہ ہید بوو کہس نہیزانی کی کوشتی و لاشہ کہی کہوتہ کوئوہ.

نہوہ ﴿نُعَذِّبُ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ کؤمہ لیکتی تر سزا دہ دہین بہوئی تاوانباریانو سووربوونیان لہ سہر ہہ لوئستی کوفر نامیزیان.

واتہ: نہ گہر ٹیمہ خوش ببین لہو دوو پرووانہی کہ تویہ دہ کهنو واز لہ قسہی بہدو بہد رفتاری دین، نابی بہوہ کہسانی دیکہ ہہ لخہ لہ تین، چونکہ بیگومان ٹیمہ سزای نہوانہ دہ دہین: کہ تویہ ناکہنو لہ ہہ لوئستی تاوانباریان پہ شیمان نابنہوہ، سوور دہین لہ سہر تاوانی کوفر نامیزیان!

ده‌وستی دوورپوه‌کان و سزای قیامه‌تیان

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٧﴾ وَعَدَ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكُفَّارَ
نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُّقِيمٌ ﴿١٨﴾ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ
أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ
وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ
أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٢٠﴾

نهم نایه‌تانه‌ش له‌هه‌مان ته‌وه‌ره‌ی نایه‌ته‌کانی پیشوودا ده‌سوورپنه‌وه‌و
خراپه‌و هه‌لو‌تستی ناپه‌سندی دوورپوه‌کان روون ده‌که‌نه‌وه، فه‌ضحیان ده‌که‌ن!
له‌م نایه‌تانه‌دا په‌روه‌ردگار جوړتکی تر له‌خراپه‌کاری مونا‌فقه‌کان دیاری
ده‌کا، جوداوازی نیوان موسولمانانو نه‌وان ده‌ستنی‌شان ده‌کاو، ده‌یان‌شوبه‌ی‌نی
به‌دوورپو کافره‌کانی پیش خویان، حالو چونی‌ه‌تییان ده‌شوبه‌ی‌نی به‌حالو

چۆنیه‌تی مونافیق‌ه‌کانی پیش شه‌وان، بهرام‌به‌ری قیاس له‌تیوان شه‌وانو کهسانی رابردوو نه‌نجام ده‌دا.

شه‌وه‌ش ده‌چه‌سپینی که شه‌و مونافیقانه به‌نیرو مێیان‌ه‌وه له‌سو خراپه‌کاریانه‌دا هاویه‌شن، له‌هه‌مان کاتیش دا هه‌ره‌شه‌ی توندیان ئاراسته ده‌کا: به‌وه که له‌روژی قیامت دا له‌پیری براده‌رو هاریره‌کافره‌کانیان دا سزاو تۆله‌یان لی ده‌ستینی‌و وه‌کوو شه‌وانه‌یان حلیب ده‌کا که ئازاره‌و ناشووبو سته‌مکاری کوفریان له‌سه‌ر زه‌وی بلاو کردۆته‌وه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقِينَ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ واته: دووروه‌کان پیاو ئافره‌تیان، له‌شه‌خلاقو ره‌وشتو کردارو گوشتاریان دا ده‌شو بهینه‌یه‌کترو له‌خراپه‌کاری دا چون یه‌کن.

نه‌مجار شه‌و لیکچوونه‌شی ده‌کاته‌وه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿يَا مَعْزُورُونَ بِالْمُنْكَرِ وَبِئْهَوْنَ عَنِ الْغُرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ واته: هه‌ندی له‌و دووروزه‌نه‌ فەرمان به‌هه‌ندیکی تریان ده‌که‌ن به‌خراپه‌کاریو فیتنه‌و ناشووب، وه‌کوو درۆو خییانه‌تو په‌یمان‌شکینیو پابه‌ند نه‌بوون به‌واده‌و به‌لێن، هه‌ر شتیک خودا پی‌ی ناخۆش بی شه‌وان شه‌وه‌ پیره‌و ده‌که‌ن، وه‌کوو له‌فه‌رمووده‌یه‌کی سه‌حیح دا هاتوه‌ که شه‌یخانو تیرمیزیو نه‌سانی له‌شه‌بو هوره‌یه‌ره‌ ربوایه‌تیان کردوه: ده‌فه‌رموی: (آية المنافق ثلاث: اذا حدث كذب، واذا وعد اخلف، واذا اتمن خان) نیشانه‌ی دووروو سی شته، که قسه‌ی کرد درۆ بکا، که واده‌ی دا نه‌بیاته‌ سه‌ر، که سپاره‌ی لادانه‌ی خییانه‌تی تیدا بکا. وێپای فەرمان‌کردیان به‌خراپه‌کاریو کرداری ناپه‌سند، جله‌و گیری ده‌که‌ن له‌چاکه‌و هه‌ر شتیک باش بی، هه‌ر شتیک شه‌رع فەرمان به‌کردنی بکاو عه‌قل به‌په‌سندی بزانی، شه‌وان نه‌هی لی ده‌که‌زو کۆسپو ته‌گه‌ره‌ ده‌خه‌نه‌ رێی. شه‌وه‌تا هه‌ول ده‌ده‌ن خه‌لک له‌جیهاد کردن سارد بکه‌نه‌وه، تیده‌کۆشن موسولمانان له‌ریگه‌ی خودادا مالو سامانی خۆیان خه‌رج نه‌که‌ن، شه‌وه‌تا قورئان له‌شوینیکی تردا ده‌رباره‌یان ده‌فه‌رموی: ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ: لَا تُنْفِقُوا عَلٰی مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتّٰی يَنْفَضُوا﴾ ﴿المنافقون ۷/﴾، بۆ خۆشیان هیچ کامی له‌و کاره‌ باشانه‌ شه‌نجام ناده‌ن. به‌تایبه‌تی له‌باره‌ی

مالبہ خشینہ وہ تا بلیٰی دہست قووجاوو رژدن، بہ ہیچ جورّی رونا کہ نہ مالبہ خشین، شتیکی ناشکراشہ نہم مال نہ بہ خشینہ یان بہ ہیژترین بہ لگی نیفاقو دوورپووییانہ، ہر وہ کوو چوون مالبہ خشین لہ پینا و ثابینی خودا دا نشانہ ی پروا پتہوی موسولمانیہ تی راستہ قینہ یہ.

﴿نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ﴾ نہو مونافقانہ نہوہ یان لہ بیر چوہ تہوہ کہ بہ طاعت و پابہ ندبوون بہ فہرمانی خودا و ازہینان لہو شتانہ ی جلہ و گیری لی کردون، خوین لہ خودا نزیک بکہ نہوہ، رژیٹ لہ رژیٹان بہ دلیان دا نہ ہاتوہ: کہ نہرکی سہرشانیانہ طاعتی خودا بکہ نہو سوپاسگوزاری نیعمہ تہ کانی بن، شوین ہوا و ہوہ سی شہیتانی خوین کہوتونو خودایان لہ بیر چوہ تہوہ، بژیہ خوداش جہزای دانہوہ، واتہ: سزای دان، بہوہ: لہ دونیادا لہرہ حمہت و لوطقی خوی بی بہشی کردنو توفیقی نہدان، لہ قیامہ تیش دا پاداشی باشیان ناداتی. وہ کوو لہ نایہ تیکی تردا دہ فرموی: ﴿الْيَوْمَ نَنفِسُكُمْ كَمَا نَفْسَيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا﴾ الجاثیہ/۳۴.

نہک ہر پاداشیان ناداتی بہ لکوو دہ یان خاتہ ناو ناگری دوزہ خہوہ و بہو ناگرہ سوتمانہ سزایان دہدا.

﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ واتہ: بیگومان نہو مونافقہ بہدبہ ختانہ ی لہ ربازی راست لایان داوہو ربازی شہیتانیان گرتوتہ بہر نہوان لہ ہموو کہس زیاتر گومراو فاسقو سہر لی شیواون، لہ ہموو نہ خلاقو فہضیلہ تیٹ روت بوونو، ہیچ خیرو چاکہ یہ کیان لی چاوہ پروان ناگری، تہنانت نہوان لہ کافرو مولحیدہ کانشی زیاتر لہ ربازی خودا دوور کہوتونہوہ، نہو کافرو گومرایانہ ی کہ پشیان وایہ: عہ قیدہ بہ تالہ کہی خوین راستہ و پیرہوی دہ کہن لہ بواری فیسقو دہرچوون لہ ربازی خودا ناگہ نہ نہو مونافقانہ، ہیئندہ ی نہوان لہ فہضیلہ و نہ خلاقی بہرز روت نہ بوونو لہ گومرایی دا نایانگہ نی!!

نہ مجار پیرہوہ ردگار نہو عہ زابو تۆلہ یہ دیاری دہکا: کہ بو مونافقہ کانز وینہ ی نہوانی داناوہ لہ سزای کردارو گوftarہ کانیاو دہ فرموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ

فِيهَا ﴿ پسر و مرد گار وادهی داوه به دوپرووه کان به پیاو و ثافره تیانه وه، و پرای کافره کانی تریش به ناگری دۆزه خ، بریاری داوه: که نه وانه هه موویان بخته نیو دۆزه خه وه بۆ هه تاهه تایه تییدا ده میننه وه.

تییینی نه وه ده کری: نایه ته که مونافیقی پیش کافری تر خست، بۆ نه وهی ئاماژه بی: که نه مونافیقانه هه چهند بهروالته له پیری موسولمانانو خویان به خاوهن برپا نیشان ده دنو بری نه رکی نیسلا می روالتهی نه نجام ده دن، وه لی له کافره کانی تر خراپ ترن، به تایبه تی له کافرانیهی که پابه ندی نایینی هه لوه شاه وه گۆر دراوی خویان وه کوو خاوهن نامه کان. واته: جوله که یه کی پابه ند به نایینی خوی هه ره چنده نایینه که ی هه لوه شاهه ته وه گۆرانکاری تییدا کراوه زۆر له کابرای دوپرووی بهروالته نوێژ که رو رۆژوو گر... هتد باشتر وه هیندهی مونافیق زیانی بۆ نایینی نیسلام نیه. ﴿ هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴾ ناگری دۆزه خ نه وه نه دی نازار تیدا یه که به سیان بی و سزای کرده وه کانیا ن پر بکاته وه، خودا نه فرینی لی کردو و نو له ره حمه تی خوی دووری خستو نه وه، نه وه به دبه ختانه سزای هه میشه بیان هیه، جگه له سزای سوتان به ناگری دۆزه خ، سزای هه میشه بی وه کوو هه لپروزانی ده و چاویان به بای سه مو و داپلوخانی هه ناویان به ناوی کولاتوو، قه ده غه بوونی بینینی خودا لیان مه حرو و مبوونیان له وه به هره نیعمه ته گه ره یه. له ژیا نی دونه اشیا ن دا هه میشه له سزای دله راو کی دان، به نازاری نه خۆشی دوپرووی گرفتارن، ترسی نه وه یان هیه: پیغه مبهرو موسولمانان به نه پینی یه کانیا ن بزاتو فه ضح ببین.

نه مجار پسر و مرد گار نه وه روون ده کاته وه: که نه وهی تووشی نه دوپرووانه ده بی له سزاو تۆلهی دونه و رۆژی دووایی ده شو بهیته نه و سزاو تۆله یه تووشی مونافیقو کافرا نی پیشو بووه، نه وه عه زابه ی بۆ دوپرووه کانی سه رده می نیسلام ته رخان کراوه، وه کوو سزای نه و دوپروو کافره پیشینانه ی سه رده می پیغه مبه ره کانی رابورد و وایه ده فهرمو ی: ﴿ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآكَثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخُلُقِهِمْ ﴾ واته: ئیوه نه ی نه و دوپرووانه ی نه زیه تی خودا و پیغه مبه ری خودا و موسولمانان

دہدہن! دہشوبہینہ شو دووړووانہی گہلہ پیشینہ کانی پیغہ مہبرانی رابوردو،
 کہ لہ پیش ئیوہوہ ہاتوونہ گۆرہ پانی ژیانہوہو لہ ناوچوون. ئیوہش وہ کوو شووان
 بہ مالو سامانو مندالو کہ سرو کار لہ خوٹان بایی بوون بہ ژانی دنیا
 ہلخہ لہ تاووزو بوغرا بوون. وہ لی شووان لہ ئیوہ بہ ہیتر بوون، مالو مندالو
 کہ سرو کاریان لہ ئیوہ زۆرتو بوو، ہمموو ہولو تہ قہلایہ کیان لہ ژیان دا بو
 لہ ززت وەرگرتو خوش رابوردو مالو مندال زۆر کردن بوو، بہ ژانی
 کہ مخایہنی دنیا لہ خوٹان بایی بوون، خوٹییہ کانی جیہان لہ خشتی بردن،
 ہیچ مہبہستیکی پیروزو بہرہ مہندیان نہبوو لہو ژیانہیان دا جگہ
 لہ راباردنی کاتی و مادی کورتی دنیایی؛ بہشی خوٹان رایانباردو بہو ژیانہ
 کورتہ شادمان بوون. وہ کوو خاوەن باوہ پانی خودا پەرستو پەپرہوانی رتبازی
 حق ہولوئیان نہدا بو چہ سپاندنی وشہی حقو تہرازوی عدالتو
 داینکردنی تہمنو ناسیشرو فرمان بہ چاکو نہہی لہ خراپہ. ﴿فَاسْتَمْتَعْتُمْ
 بِخُلُقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخُلُقِهِمْ﴾ ئیوہی مونافیقو گومرا
 رتبازی دووړوہ کانی رابوردووتان گرتو تہ بہرو ہمان ہلسو کہوتی شووان
 دووبارہ دہ کہ نہوہ، شوو ہلویتست و خراپہ کاریانہی دووړوہ کانی پیشینان
 بہرامبہر ئایینی حقو راست نواندیانو کردیان، ئیوہش شوو تہ نجام دہدہن،
 ہولو نادہن ہدایہت لہ قورٹان وەرگرنو شوین پەییامی پیغہ مہبر بکہوزو
 دلو دہروونی خوٹان پالفتہ بکہوزو بچنہ پیپی بہختہ وەرانہوہ. ئیوہ دووړووی
 سہرہمی ئایینی ئیسلام شیاوی سزاو تۆلہی زیاترو بہ ئیش ترن! چونکہ شووان
 لہ ئیوہ بہ ہیتر مالو سامان زۆرتو بوون، شوو ئایاتو مو عجیزانہی خودا
 نیشانی ئیوہی داوہ، شووان نہیان بینوہ.

بہ کورتی ئیوہ شوین پیی مونافیقہ کانی رابوردو کہوتوون ہرچہ نہدہ
 زۆر شت ہمہیہ داخوازی شوون کہ ئیوہ پیچہوانہی شوو ریگاتان بگرتایہ بہر.
 لہ ہینانی وشہی (استمتاع) جاریک بو مونافیقہ کۆنہ کازو تہ مجار بو
 مونافیقہ کانی سہرہمی ئیسلامو جاریکی تر بو مونافیقہ پیشینہ کان،
 مہبہستیکی سہرہکی ہمہیہ کہ بریتیہ لہ سہرزہنشستو لۆمہ کردنی
 مونافیقہ کانی سہرہمی پیغہ مہبرہ کانی پیشو؛ کہ لہ زہتیان وەرگرت لہو

ژیانه کورتهی جیهانو هلهوگیری شه بهشه کهمهی ژیان بوونو مهحروومی خوشبهختی و کامهرانی قیامت بوون بههژی هلهو گیریان بهبهشی ژبانی کورتو کهمخایهنی جیهان. شه مجار مونافیهکانی سهردهمی نیسلامی پی شوبهاندنو تا تهشبهه که بدلیغ بی و وجهه شه بهه لیکنچواندنه که زور کاریگر بی. وه کووو شه یه کیچک بیهوی سته مکاریک ناموژگاری بکا، ناشیرینی و دزبوی سته مکاریه کهی بخاته رو پی دلی: تو وه کوو فیرعهون وای که لهختوخوایی خه لکی ده کوشتو به بی تاوان نه شکه نجهی ناده میزادانی ددها، نه توش وه کوو شه ده کهی وه کوو شه هلهو کهوت دهنوتی!

به کورتی دووباره کردنهوی (استمتاع) بو ته نکیدو جهخت کردنهویه. شه مجار پاش شهوی پهروهر دگار شه دوو پروانهی شوبهاندن به کافرو مونافیهکانی گهله پیشینه کان لههولدان بو وده سته پینانی کالای دونبایی و روهر گیران لههولدان بو قیامت. لیکنچواندنیکی تر لهتیوان هردوو تاقم دا ده خاته روو شهوش به درو خستنهوی پیغه مبه رازو وه صف دار کردنیان به قیلو تهله که بازی غه در کردنه لییانو ده فرموی: ﴿وَحُضُّنْمْ كَالَّذِي خَاضُوا﴾ واته: نیوهی دوو پرووی سهردهمی هاتنی نیسلام و پرای شهوی که ده بویه وازتان له خراپه کاری و درو قیل بازی به پینایه، که چی نیوهش وه کوو دوو پروو پیشینه کان له درو فرتو قیل بازی دا روچوونو ملتان له خراپه کاری نا!!

شه مجار پهروهر دگار سهره نجامی کردهوی هه موو دوو پروو کان به کوزو تازه، نهوانهی له سهردهمی پیغه مبه رانی پیشودا بوونو شهوانهی له سهردهمی هاتنی نیسلام دا بوون دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿أَوَلَيْكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ واته: شه مونافیقو کافران هه موویان ههولو تیکنوشانیان به فیر چوو، شه کرداران هیان که پینان وا بوو: کرداری چاکو باشن پوچهل بوون، به که لکی هیچیان نه هاتن، چونکه هه رچی کردویانه بو ریابازی ناوهر کردن بوو، مبه سستیان خرمهت گه یاندنو سوود به خشین نه بوو، له قیامهتیش دا پاداشو شه واییان

نادرتی، چونکه ئیشه کانیاں بۆخودا نه کردونو هیچ نیازو مه بهستی ره زامه ندی خودایان نه بووه. له سه ریکی تره وه هه بوونی بپروا مه رجه بۆ پاداش و درگرتنه وه ئه وانیش ئه وه مه رجه یان تیدا نه ها تۆته دیو بپروای راسته قیینه یان نه بوه، به لکو ئه وان هه ر به رو که شو رواله تبازی خۆیان به خاوه ن با وه پ خسته تۆته روو، نه گینا له راستی دا ئه وان کافر یونو رونا کایی ئیمانیان تیدا نه بوو، ئه وان دوو پروو بوونو به رو که ش خودا په رستو له نا وه رو ک دا کافرو بی بپروا ئه وان هه ساره تمه ندو مایه پو وچ بوون، له کاتیک دا پیا یان وابوو قازانج ده که ن زیانیان پی گه یی، هیچ پاداشیان ده ست نه که وتو هیچیان پی نه بپرا، خۆیان ماندو کرد بۆ به ر په رچدان وه ی پیغه مبه ران، جگه له وه ی خێرو چاکه ی دونیا و قیامه تیان له کیس چوو، جگه له سزا و تۆله ی دونیا یی و روژی قیامه ت هیچی تریان ده ستگیر نه بوو، مال و تیرانو خانه خراپو به ده بختو چاره ره شو ریسوا ی دونیا و قیامه ت بوون. نمونه ی ئه م ئایه ته ئایه تیکی تره که ده فه رموی:

﴿قُلْ: هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا. الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ الکهف/ ۱۰۴.

به پیچه وان هه موسولمانو خودا په رست به خته وه ری دونیا و قیامه ته، هه رچی ده یکا له خێرو چاکه بۆی ده بیته مایه ی خۆشه ختی هه مردوو دونیا ی، وه کو له ئایه تیکی تر دا ده فه رموی: ﴿وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا، وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ العنکبوت/ ۲۷.

به کورتی و پوختی مه به ست له شو بیان دنی ئه وه مونا فیکانه به کافره کانی پیشه وه نه وه یه: ئه وه دوو پروو کافره پیشینانه هیچ سوو دیکیان له کارو کرده وه کانیا ن نه بینی، جگه له مایه پو وچی و هه ساره تمه ندی و ریسوا یی هیچیان ده ستگیر نه بوو، هه رچه ند هه وان له نه مان به ده سه لات تر بوونو مالو مندالو که سه رو کاریان فره تر بوو، که وابوو: ئه م مونا فیکانه ی سه رده می ئی سه لام شیاوترن به وه ی بکه ونه ئیو عه زابی دونیا و قیامه ته وه له به خته وه ری هه ر دوو دونیا بی به ش بکرتزو له مونا فیکه کانی پیشو زیاتر سزا بدرتن!!

ئه مه جار په ره ردگار نامۆزگاری ئه وه دوو پرووانه ده کا: که پیغه مبه ریان به درۆ خسته وه وه هه ره شه یان لی ده کا و ده یان تر سی ئی به و سزا و کاره ساتانه ی

بہ سہر گہلہ ستہ مکارہ کانی پیشو ہاتو وہ دہ فرموی: ﴿ اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ: قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُوْدٍ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَاَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَتِلْكَ اَفْوَكَاتٌ ﴾ نہ وہ ہہ والی بہ سہرہاتی گہلہ پیشینہ کان بہو مونافیقانہ نہ گہیشتوہ؟ نمو سزاو کارہ ساتہی بہ سہر شہش گہلہ بہ درؤ خفرہ وہ کان ہات بہنو دووروو کافرانہی سہر دہ می نیسلام نہ گہیشتوہ: بیؔ ناگان لہ ہہ والی نہو گہلانہی پیش نہوان: کہ لہ پیغہ مبہرہ کانیان یاخی بوونو سہر پیچی فہرمانی خودایان کردو خوداش بہ سزای سہختو بیؔ نامانی خوئی گرتنیو لہ ناوی بردن؟ بیؔ ناگان لہ سہرہ نجامی گہلی نوح کہ بہ توفان خنکازو جگہ لہوانہی نیمانیان بہ ہزرتہی نوح ہیؔ نابوو کہسی تریان لیؔ دہر نہ چوو، یان نہو رہ شہ باو زریانہی کہ عادی گہلی ہزرتہی ہودی لہ ناو برد، یان نہو گرمہو نالہو شریخہی گہلی شہ موودی دوا بر او کرد، یان نہو عہ زابہی ملہورپی وہ کوو نہ مروودی لہ ناو برد، نہو ملہورپی ہہولی دا ہزرتہی نیبراہیم بسوتینیؔ، یان نہو بوومہ لہرزہو زہوی راتلہ قاندنہو عہ زابی (یوم الظلہ) یؔ توشی گہلی شوعہیب پیغہ مبہر ہات، یان نہو رؤچونو بہ قورا بردنہی توشی گوندہ کانی ہوزی لووط ہات، کہ بہ دانیشتوانہ کانیانہوہ ژترو زہبر کرانو خاکہ کہ یان ہہ لگیدر ایدہوہ نہ مجار بہر دہ باران کران، نایا نہو کافرو دووروانہی سہر دہ می نیسلام نہم بہ سہر ہاتو رووداوانہ یان پیؔ نہ گہیشتوہ نہ یان بیستوہ؟ واتہ: بیستویانہو پیؔ یان گہیشتوہ.

نہو گہلو نہتہوانہ ﴿ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُ اللّٰهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴾ پیغہ مبہرہ کانیان بہ بہ لگہو نیشانہی ناشکراوہ ہاتوونہ ناویانو نہوانیش لہ جیاتی نہوہی پروایان پیؔ بکہن بہ درویان خستوونہوہ، پەرور دگارش پلہی لہ ناو بردنیان کردو لہ بیخی دہرہینان، خودا کہ لہ ناوی بردن ستہ می لیؔ نہ کردوون بہ لکوو نہوان بؤخویان ستہ میان لہ خودی خوؔ یان کردوہ. ہوزی لہ ناوچوونیان کردوہ وہ ناہ سندنہ کانی خوؔ یان بوو، بہ درؤ خستہوہی پیغہ مبہرہ کانیان بوو، دژاہہ تیکردنی حہقو حہق خوازان بوو.

هه‌لته له‌دابو نه‌پیتی خودا نیه دادپه‌روه‌ری شه داخو‌زی شه نیه له‌خۆوه شه خه‌لکه سزا بدا، به‌لکو له‌پیش دا پیغه‌مبهر ده‌نیرو بیانوویان ده‌بری ده‌یانترسینی له‌سزاو تۆله‌ی بی ثامانی، بۆ شه‌وی ئاده‌میزاد خۆیان له‌سهر پیچی‌کردن بیاریزنو په‌په‌وی به‌نامه‌ی په‌روه‌ردگاریان بکه‌ن، جا ئه‌گهر پابه‌ند نه‌بوونو سته‌میان له‌خودی خۆیان کردو، سهر ره‌قییان نواندو موبالاتیان به‌نامۆزگاریو ترساندنو هه‌په‌شه‌ی پیغه‌مبهره‌کانیان نه‌کرد، شه‌مجار خودا عه‌زایی سه‌ختی خۆی بۆ ناردونو له‌ناوی بردوون!

قورئان بۆیه به‌تایبه‌تی شه شه‌ش گه‌لانه‌ی باس کردن، چونکه کافرو دوورپوه‌کان هه‌والی به‌سهرهاتی شه گه‌لانه‌یان بیستبوو، هه‌ندیکیان ده‌ماو‌ده‌م پی گه‌ییشتبوو، له‌لایه‌کی تروه شوینه‌وارو پاشماوه‌ی شه گه‌له له‌ناوچووانه له‌ولاتی شامو ده‌ورو به‌ری دایه‌و نزیککی ولاتی حیجازه‌و زۆر جار به‌چاوی خۆیان ئاسه‌وارو که‌لاوه شوینه‌واری شه غه‌زه‌ب لی گیراوانه‌یان بینیه‌و.

مه‌به‌ستیش له‌یاد خسته‌وه‌ی کافرو دوورپوه‌کانی سهرده‌می ئیسلام به‌ئاکامو سهره‌نجامی شه گه‌له له‌ناوچووانه شه‌ویه: پێیان بزانی‌تی: که دابو نه‌پیتی خودا گۆرانی به‌سهردا نایه، شه‌مانیش ئه‌گهر سوورین له‌سهر هه‌لو‌ستو کوفرو بیدینی خۆیان شه عه‌زایی خودایان بۆ دۆ له‌ناویان ده‌باو رزگاریان نابێ. وه‌کو له‌ئایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموی: ﴿اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ، اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ (القمر/ ۴۳).

بیگومان په‌روه‌ردگار سهرانی کوفرو نیفاقی سهرده‌می پیغه‌مبهری ئیسلامی له‌یه‌که‌م غه‌زادا که غه‌زای به‌در بوو له‌ناو‌بردن، پاشانیش له‌غه‌زا‌کانی تردا جار دوا‌ی جار ریسوا‌ی کردنو له‌ناوی بردن، به‌لام مونا‌فیقه‌کان به‌نه‌پینی ههر خه‌ریکی پیلان دا‌پشتزو قیلو ته‌له‌که‌بازی بوون، هه‌تا خودای زاناو دانا به‌م سو‌ره‌ته په‌رده‌ی له‌سهر هه‌لمالینو نه‌پینی به‌کانی ئاشکرا کردن ئیتر زوریه‌یان وازیان هینا، سه‌رو‌که‌کیان که عه‌بدوللای کوری ئوبه‌ی بوو به‌داخو خه‌فته‌ی خۆیه‌وه سه‌ری نایه‌وه..

سه‌یره ئاده‌میزاد که له‌سروشتی خۆی لای دا هینزو توانای رواله‌تی بوغرای ده‌کاو بیر ناکاته‌وه، نازو نیعمه‌ت به‌رچاوی ده‌گرن ناپوانی، په‌ندو

عیبرهتی رابوردوان کاری تی ناکهن، مه گهر که سیکت خودا هیدایه تی بداو ههست به دابو نه ریتی خودا بکا له بوونه وهرداو رفتاری خوئی باش بکاو به گویرهی شهریه تی خودا هه لسو کهوت بکا.

زور کهس ههن خودا به تاقیبیان ده کاته وه هیزو توانایان پیی ده به خشیی مالو سامازو مندالیان ده داتی، نیتر خزیان له خو ده گویو له ناوچوونی ساماندارانی پیش خزیان کارسان تی ناکهنو بیر له سهره نجامی مله ورو سته مکاران ناکهنه وه، ههتا خودا به دهستی قودرته ده یانگریو سهره ونگوینیان ده کا، نهو کاته وه هوش خو دینه وه به لام بی سووده.

رهوشتی موسولمانان و پاداشی قیامه تیان

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

له وه پیش رهوشتی دو ورو ناپاکه کانی دهست نیشانکردن، رهوشتی ناشرینو هه لسو کهوتی ناپه سندیانی رانواندن، سزاو تۆلهی پراوپری کرده وه کانیانی رون کرده وه. نیتر به شوین نه وه دا باسی رهوشتی جوانو په سندی موسولمانان ده کا، پاداشو جهزای کرده وه کانیان دیاری ده کا..

نه مه نوسلووی قورئانه، به مه بهستی په ندو ناموزگاری شته دژیه که کان ریز ده کا، که باسی شوی کرد، باسی روژیش ده کا، که باسی دونیای کرد، باسی قیامه تیش ده ینیتته پیشه وه، باسی مونسافیقو کافر بکا، باسی خودا په رستان ده خاته پالی. هتد جوداوازی نیوان شته دژ بهیه که کان

دہستیشان دہکاو دہیانخاتہ پروو بۆ ئەوہی ئادەمیزاد بەئارەزۆو وستی خۆی چی باشە بۆ ژبانی دونیاو قیامەتی ئەوہە لەبۆتیری، بۆخۆی بەرژوہندی خۆی دیاری بکا... ئالیرەدا جیاوازی ئاشکرا لەنیوان کردارو گوشتاری کافرو مونافیقەکانو ئەو سزایە کە شیاوی ئەوانە لەگەڵ کردارو گوشتاری موسوڵمانانی راستاڵو ئەو پاداشو ئەوابەیی لەپاساوی کردارەکانیان دا وەری دەرگرنوہ نومایان دہیۆ دەرە کەوی.

بۆ ئەوہی مونافیقەکان بزانی: کە ئەوان موسوڵمان نیبو ئەوہی بەپروکەش دہری دہخەن؛ کە گواہی موسوڵمانن پوچو بی سوودوہ هیچیان لی دہست ناکەوی، ماندوبوونیان بی ھودەییو کاریان بی بہرو سوودە. ماندوبوونیان خۆراپی بہو رەنج بەخەسارن. ئەوہتا: لەوہصنی موسوڵمانان دا دہفەرمووی: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ پیاوانی موسوڵمانو ئافرەتانێ موسوڵمان ھەندیکیان یارمەتیدەر و کۆمەکیکاری یە کترین، لەیەکیەتی بیرو باوەردا، لەیارمەتیدانی یە کتری لەسەر چاکو دژی دوژمنان پشتی یە کتری دەرگرنو یە کتری تەواو دہکن، وەکوو لەفەرموودەیی صەحبیح دا ھاتووہ پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: (الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا) موسوڵمان بۆ موسوڵمان وەکوو ریزی دیوار وان ھەندیکی ھەندیکی تر پتەو دہکا. جاکە پیغەمبەر ﷺ ئەم فەرموودەیی فەرموو: پەنجەکانی خۆی تیک پەراندنو چەمبەرەیی پی بەستن! ھەر وەھا لەفەرموودەیی کی تردا فەرموویەتی: (مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِهِمْ وَتَرَاحِمِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ الْوَاحِدِ، إِذَا اشْتَكَ مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحَمَى وَالشَّهْرِ) نمونەیی موسوڵمانان لەیە کتر خۆشەووستی داو لەرەحم بەیە کتری کردن دا وەکوو جەستەیک وان کە شوێنیکێ ئەو جەستەییە نازاری ھەبوو، باقی ئەندامەکانی تری ئارام ناگرنو شوو بەخەبەرن!

بیگومان ھاریکاری نیوان موسوڵمانان بەپیاوو ئافرەتەوہ بەپەری لیبور دویو خۆنەووستی یەوہ لەکاتی مەترسیو ھەلوستو شوێنی زۆر ناسک دا خۆی نواندوہ، لەکاتی کۆچکردنیانو جیھادو تیکۆشان دا پیاوو ئافرەتی موسوڵمانان شان بەشانی یە کتری بەچاکترین شیوہ ھاریکاریو پشتگیری

یه کتریان نه نجام دواځه پیاوان به داوینپاکی و چاو پاریزی د لخواړینی، ثافره تان به دهیاو حیسمه تو پڅاکی موسولمانانو پابه ندبوان به شهریه تی نیسلام له کردارو گوښارو هه لاسو کهوت دا کاری خویان نه نجام ددهاو هاریگاری یه کتریان ده کردو نمونده کی کومه لگای نیسلامیان پیک هینا!!

بیگومان ثافره له میژووی نیسلام دا رولیک کی گرنکی هه بوه له به ناکام گه ییشتنی کچکردنو بلاوونونه وی نیسلام، له جهنگه کانی موسولمانان دژی کوفرو بیدینان به شداری جهنگاوه رانی نیسلامیان کرده، ناویان به سهردا گپراون خواره مه نییان بو ناماده کردون، جهنگاوه رانیان هه لئاوه بو هه لمه تبردنو خوفیدا کردن، به ناموژگاری تانه لیدان جهنگاوه رانی هه لاتوویان گیراونهوه بو گزپه پانی جهنگ، بریندارو نه خوشیان تیمار کردون!

تییینی نهوه ده کری: ده رحق به نه هلی تیمان فهرمووی: ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ده ربارهی مونافیه کانیش فهرمووی: ﴿بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ چونکه موسولمانان برای یه کترینو خۆشه ویستی و هاریکاری سوزو به زه یییان بو یه کتری به دللو به گیانه: به پیچه وانه کی دووړوه کان هیچ هیژیک کی مه عنه وی نیه کویان بکاتهوه بیرو باوه ریک نیه یه کیان بخاو به یه کیانهوه به سستیته وه. به لکوو هه ندیکیان شوینکه وتووی هه ندیکیان، له گوماندارو ترسو رژیو راپاییو ترسو له رزدا، چونکه دلیان جیا جیانو یه ک دل نین. نه مجار په روه ردگار جگه له صیفه تی (ویلایهت) پشتگیری واریکاری نیوان موسولمانان، پینج صیفه تی تریان بو دیاری ده کا که ده بنه خالی سهره کی جیا کردنه وی موسولمان له دووړوو هم پینج رهوشته په سندانیش نه مانه:

۱- ﴿يَا مُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فهرمان به یه کتری ده کهن به چاکه کردن به لام مونافیق جله وگیری ده کهن له فهرمان به چاکه.

۲- ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ موسولمانان جله وگیری ده کهن له خراپه به پیچه وانه کی دووړوه کان که فهرمان ده کهن به خراپه کاری.

۳- ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ موسولمانان به ریکتوبیک کی نوځه کانیان به خوشو خوצועه وه نه نجام ددهنو له بهر خاتری خودا ده یکمن، به لام دووړوه کان

که هه لدهستن بۆ نوێژ به ته مبه لێ و له شکرانییه وه نوێژه کانیان ده که نه بۆ ناو شوهره تو بۆ نه وهی جاویه سه ته کێ له خه لکی بکه ن.

۴- ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ موسو لمانان زه کاتی مالو سامانی خو یان به ریکتو پێکی ده ده نو خێرو صه ده قه ی تریش ده به خشن به ئاتا جان. به پێچه وانه وه دوورو وه کان به خیلی ده که نه ده ستی خو یان ده قو چێنن.

۵- ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ موسو لمانان فرمان به ردار ی فرمان ی خودا و پێغه مبه ری خودا ن، چیان فرمان پێ بکری، نه نجامی ده ده ن، جله و گیری چیان لێ بکری لێ دوور ده که ونه وه، به لام مونا فیه که کان هه می شه یاخی و سنوور به زینزو پا به ندی فرمان ی خودا و پێغه مبه ری خودا نین!! ﴿أَوَلَيْكَ سَيَّرْهُمْ﴾ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ به هزی نه و ره و شه جوانو په سه ندانه وه، نه و موسو لمانانه شیایو ره حمه تو به زه یی په روهر دگاران، خودا به لێنی ره حمه تی خو یان پێ ده دا له دونیا و قیامه ت دا. پێگومان په روهر دگار عه زیزو بالا ده سه ته هه ر شه تیکی بۆی ده یکا، هه ر واده و به لێنیک بدا، هه ره ره شه یه ک بکا ده یه ی نیت ته جی، هه کیو دانا یه، کاروباری بوونه وه به گوێره ی عه داله تکاری و دانا یی خو ی ریکتو پێک هه لده سو پێنی که وابی به هه شه تو ره زامه ندی خو ی به موسو لمانان ده به خشی، بۆ مونا فیه که نیش ناگری دۆزه خو قارو غه زه بی!!

پێو سه ئاماره به وه بکه ین که پیتی (س) له و شه ی (سیر حمهم) دا بۆ ته نکیدو مو با له غه یه، مانای تاییه تکردنی کردار ناکا به زه مان ی داها تووی نزیک، چونکه ره حمه تو به زه یی خودا بۆ موسو لمانان هه می شه یی و به رده وامه.

ته مجار نه و واده و به لێنه ی داویه تی به موسو لمانان شی ده کاته وه و نه وه راده که یینی که ره حمه تی خودا زۆر شه ده گرێته وه ده فه رموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ په روهر دگار به لێنی به پیاوانی موسو لمانو نافر تهانی موسو لمان داوه، که شادیان بکا به باغو باغات ی به هه شه ت که به ژیر دارو دره خه کانی دا جوگه و جو بار ده کشین، ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بۆ هه تا هه تاییه له ناو نه و به هه شه ت رازه و ده ده می ننه وه،

له‌زه‌تو خوشی لی وهرده‌گرن، ﴿وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ﴾
 خانویه‌ره‌ی دل‌گرو رازاوه‌ی بۆ ئاماده‌کردون، له‌ناو به‌هه‌شتی نه‌به‌دی دا،
 وێرای ئه‌و خانوو باله‌خانه‌ی دل‌گیرانه، سه‌رباری ئه‌و هه‌موو ئامیرو هۆکاری
 خوش‌گۆزه‌رانی و به‌خته‌وه‌رییه: که نه‌چاو بینویه‌تی و نه‌به‌سه‌ر دلی که‌س دا
 به‌خه‌یال رابوردوه، ئه‌و خودا پێداوانه‌ نازو نیعمه‌تیکی تریان هه‌یه: که
 له‌هه‌موو نیعمه‌ته‌کانی تری به‌هه‌شت خوش‌ترو به‌له‌زه‌ت تره، ئه‌ویش
 ره‌زامه‌ندی خودایه‌ بۆیان، بۆیه ده‌فرموی: ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾
 هه‌یه بۆ موسولمانان ره‌زامه‌ندی خودا که زۆر له‌به‌هه‌شت گه‌وره‌ترو، زۆر
 له‌به‌هه‌شت مایه‌ی شادمانی تره. شتیکی به‌ل‌گه‌ نه‌ویستیه‌ که کامه‌رانی
 گیانی خوش‌ترو پیرۆزتره له‌له‌زه‌ته‌ی جه‌سته‌یی. ئه‌وه‌ی پشتگیری ئه‌مه‌ ده‌کا:
 ئه‌و فرموده‌یه‌یه: که تیمام مالیکو موسلیهو بوخاری له‌ئه‌بو سه‌عیدی
 خودرییه‌وه ریاویه‌تیان کردوه که پێغه‌مبه‌ر فرمویه‌تی: (ان لله عزوجل
 يقول لأهل الجنة، فيقولون: لبيك ربنا وسعديك، والخير في يدك.
 فيقول: هل رضيتم؟ فيقولون: وما لنا لانرضي يارب، وقد اعطينا
 ما لم نعط أحداً من خلقك، فيقول: الا اعطيكم افضل من ذلك؟
 فيقولون يارب وای شیئ افضل من ذلك؟ فيقول: احل عليكم رضواني
 فلا أسخط عليكم بعده أبداً).

هه‌ندی له‌راقه‌که‌ران پێیان وایه: (رضوان) بریتی‌یه له‌بینینی زاتی خودا
 له‌روژی قیامه‌ت دا. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
 الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ یونس/ ۲۶.

بێگومان ساتیک په‌یه‌ه‌ندی به‌زاتی کردگار ساتیک بینینی ئه‌و زاته
 بێچوونه، له‌هه‌موو خوشی و به‌خته‌وه‌رییه‌ک گرن‌گتره، به‌ل‌کوو هیچ خوشی‌یه‌ک
 له‌ناستی دا به‌خوشی داناندی. به‌لێ ساته‌وه‌ختیک که له‌قولا‌یی دلی
 ئاده‌میزادا شوعله‌یه‌ک له‌و نووره‌ نه‌زه‌لی و ئه‌به‌دییه‌ی که چاو ده‌رکی نا‌کا
 رونا‌کایی‌یه‌ک ده‌نوێنی، ساتی هالهاتنی ئه‌و نووره له‌ناو گیانی ئاده‌میزادا،
 تاقه‌ ساتیک له‌و ساتانه‌ی که ری ده‌که‌وی بۆ که‌می‌ک له‌ئاده‌میزادان
 بریسه‌که‌یه‌ک له‌نووری خودا ده‌که‌وته‌ ناو دلو گیانیانه‌وه، هه‌موو خوشی و

له زه تیک له ناستی دا به هیچ ده ژمی درین، دهی ده بی چ بگوتی
 بهر زامه ندی به کی خودایی که هه موو گیان دا پوشتی و هه میسه به بی برانه وه
 ههستی پی بکری!! جا که بهر و ردگار له نایه ته که دا سی شتی باس کردن
 (الجنات، المساکین الطیبة، رضوان من الله) نه مجار فدرمووی:
 ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ واته: نه واده و به لینهی خودا، یان نه و
 ره زامه ندی به، یان نه و خوشی و له زه ته مادی و معنوی یانه به به که وه به مرار
 که ییشتنی کی فره گه وره یه و هیچ خوشی به کی تری ناگاتی، بهم له زه ته و
 نیعمه تانه پاداشی موسولمانه راستاله کان ده دینه وه و نه و پاداش و نیعمه تن
 نه که نه و خوشی و له زه تانهی دنیا که مونا فیکو کافره کان هه ولی به ده ست
 هینانی ده دهنو هه میسه هه لپه یانه بویان!!

جیهاد و تیکووشان دزی کافرو مونا فیکه کان

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَهُمْ
 جَهَنَّمُ وَيُنْسِ الْأَمَّصِيرُ ﴿٧٣﴾ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا
 قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ
 وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ
 فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا
 أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

پاش نه وهی بهر و ردگار وه صفی موسولمانانی کردو نه و ره وشته
 جوانانهی و هپال دانو واده و به لینهی پاداشی هه ره باشی پیدان، بهر زترین پله و
 پایه به هه شتی بو ته رخان کردن، جاریکی تر گه راپه وه بو سدر مونا فیکه کان و
 هه ره شهی توندی لی کردن و ترساندن به وه که وه ک کافره کان جیهادیان له دژ
 بکری، خستنی به پیری نه و کافرانیهی که به ناشکرا نیعلانی کوفرو بی دینی
 خویان کردوه.

فهرمان دهکا به پیغهمبهره کهی که جیهاد بکا له دژی کافرانو مونافیقان موسولمانان هه لَبَنی بۆ جهنگان دژی نهوانه ی به ناشکرا جاری کافیه قتی خۆیان داوه دژی نهوانه ش که بهروالتهت خۆیان به موسولمان حلیب ده که نهو له دل دا کوفریان په نهان کردوه.

قورئان شهوه ده چه سپینێ که مونافیقان قسه ی کوفر نامیزان کردوهو دوا ی شهوه ی جاری موسولمانبوونی خۆیان دا کافریو نهوه ویستیان کارێک نه انجام بدن: که تیرۆر کردنی پیغهمبهر بوو به لام بۆیان نه انجام نه درا، ده بی نهوان بۆچی رقیان له پیغهمبهر بی؛ خۆ رهوانه کردنی پیغهمبهر بیجگه له خێرو بهر کهت بۆ نهوانو بۆ هه مو ئاده میزاد هیچی تر نه. نه مجار پهروه دگار مونافیقان هه لَدَه نێ که بگه پنه وهو تزیه بکه نهو چی تر درێژه به کوفرو دوورپوویی خۆیان نه دن.

ده قه که ی قورئان به گشتی حالو چۆنیه قتی مونافیقان راده نوینی و زۆر له هه لَوسته کانیان ناشکرا دهکا، ئاماژه بهوه دهکا که زۆر جار هه ولیان داوه شهرو ناره قتی به پیغهمبهر موسولمانان بگه یه نن. چهند سه رگوزشته یه ک هه ن هۆکاری تایبه قتی بۆ هاتنه خواره وه ی ئایه ته کان دیاری ده که ن.

قه تاده ده لێ: ده رباره ی عه بدوللای کوری ئویه نازل بووه، شه وه بوو: دوو پیاو شه ریان سوو یه کیان جو هه نی و شه ویتریان شه نصاری. کابرای جو هه نی به سه ر شه نصاریه که دا زال سوو، عه بدوللا به کابرای شه نصاری وت: شه وه بۆ نایه ن یارمه قتی برا که تان به دن؟ سویندم به خودا وینیه ی ئیمه و وینیه ی موحه مهد وه کوو وته ی مه شه وری کابرا وایه که وتی: (سه که کهت قه له و بکه به خوا) نه مجار وتی: نه گه ر بگه پنه وه بۆ مه دینه ده بی عه زیزو پیاو ماقووله کانمان شه ناکه سه به چانه وه ده رتین. پیاوێک له موسولمانان به په له چووه خزمهت پیغهمبهر شه قسانه ی بۆ گه رپایه وه، پیغهمبهر ﷺ له دوا ی ناردو په رسیاری لی کرد: بۆچی شه قسانهت وتوه: شه ویش سویندی خوارد که شتی وا نه بوه شه قسه ی ئاوا ی نه گو توه. ئیتر پهروه دگار شه ئایه ته ی نارد ه خوار ی!

ئیمام ئه‌بو جه‌عفری کوری جهریر له‌ئینبو عه‌بباسه‌وه ده‌گیریتته‌وه ده‌لی: رۆژیک پیغه‌مبەر ﷺ له‌ژیر سیبهری دره‌ختیک دانیشتبوو، فهرمووی: رۆژیک پیاویک دی بۆ لاتان به‌چاویکی شه‌یتانانه ده‌روانی بۆتان، که هات قسه‌ی له‌گه‌ل دا مه‌که‌ن. وه‌نده‌ی پسی نه‌چوو پیاویکی چاوشین به‌ده‌رکه‌وت، پیغه‌مبەر ﷺ بانگی کردو پی‌ی فهرموو: له‌سه‌ر چی تۆو هاوه‌لانت جوینم پی‌ی ده‌ده‌ن؟؟

پیاوه‌که هه‌ستاو رۆییو هاوه‌له‌کانی هینان، هه‌موویان سویندیان خوارد: که شه‌وه‌یان نه‌گوتوو، شه‌وه‌نده‌یان سویند خوارد پیغه‌مبهریان رازی کردو لییان خۆشبوو، ئیتر په‌روه‌ردگار نایه‌تی ﴿يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا...﴾ ی ناره‌ خواری.

عوپوه‌ی کوری زوبه‌یرو هی تریش ده‌لین: ئه‌م نایه‌تانه‌ ده‌رساره‌ی جولاسی کوری سووه‌یدی کوری صامیت هاتوونه‌ خواری. ئه‌م کابرایه‌ کۆله به‌سه‌یه‌کی له‌خیزانه‌که‌ی هه‌بوو، ناوی عومه‌یری کوری سه‌عدبوو، جولاس وتی: نه‌گه‌ر شه‌وه‌ی موحه‌مه‌د هیناویه‌تی راستبی، شه‌وه‌ ئیمه‌ حالمان له‌م گوێرژانه‌ی خۆمان خراپتره‌، عومه‌یر وتی: سویند به‌خودا شه‌ی جولاس! شه‌تۆ خۆشه‌ویسترین که‌سی بۆ من، پیم ناخۆشه‌ زیانت پی‌ی بگا، شه‌تۆ قسه‌یه‌کت کرد نه‌گه‌ر باسی بکه‌م هه‌یام ده‌چی، نه‌گه‌ر بیشارمه‌وه ده‌مکوژی. یه‌کیان له‌وی تریان لام سووکتره‌، هه‌واله‌که‌ی به‌پیغه‌مبەر ﷺ گه‌یاندو پیغه‌مبەر ﷺ به‌روی دادایه‌وه، شه‌ویش ئینکاری کردو وتی: من شتی وام نه‌گوتوو. سویندی خوارد که شتی وای نه‌گوتوو، شه‌مجار په‌روه‌ردگار شه‌م نایه‌تانه‌ی ناره‌ خواری. پیاوه‌که وتی: به‌لێ گوتومه‌، وه‌لی خودا تۆبه‌ی داناوه‌ من تۆبه‌ ده‌که‌م ئیتر شه‌مه‌ی لی قبول کرا.

به‌لام ئه‌م ریاویه‌تانه‌ تیکرا له‌گه‌ل رسته‌ی ﴿وَهُمْ مَوْرَأُونَ﴾ که له‌نایه‌ته‌که‌دا هه‌یه ناگونجی، چه‌ند ریاویه‌تیکی تر هه‌ن: شه‌وه ده‌چه‌سپینن که مه‌به‌ست به‌و شته‌ی که مونا‌فقه‌کان و یستیان نه‌ه‌نجامی به‌ه‌زو بۆیان نه‌کرا شه‌وه‌بوو: که له‌کاتی گه‌رانه‌وه‌ی پیغه‌مبەر ﷺ له‌غه‌زای ته‌بووک کۆمه‌لیک دووروو و یستیان به‌غافلگیری پیغه‌مبەر ﷺ تیرۆر بکه‌ن.

یہ کیک لہو ریوایہ تانہ تہوہیہ: کہ نیمام تہ حمہ دہلی: یزید
بویگیر ایندہ دہلی: ولیدی کوری عہ بدولای کوری جمیع لہ باوکی
طوفہ یلہ وہ بویگیر ایندہ، کاتی پیغہ مبہر ویستی لہ غزای تہ بووک
بگہر پتہ وہ، فرمانی دا جار بدری: کہ پیغہ مبہر لہ کھلو ہرزایی یہ کہ وہ
دہ گہر پتہ وہ، با ہیچ کہس لہو تہ نہ گہر پتہ وہ، تیر دہستہ ک لہو دوپرووانہ
دہم چاوی خویان داپوشیو لہو ریگہ وہ هاتن بہ نیازی تہوہی پیغہ مبہر لہو
ریگا سہختہ یہ ہلدیرن ہدسہر ولاغہ کیہ وہ، لہو کاتہ دا عہ مہار ولاغہ کی
لی دہ خوری حوزہ یفہش لہ پیشہ وہ ہوسارہ کی رادہ کیشا. عہ مہار بہ گزیان
دا چوہ وہ، پیغہ مبہر لہو لاغہ کہ دابہزی دوپروہ کان نہ یانتوانی
کارہ کیان نہ نجام بدن، نایہتی ﴿وَهُمْ أَوْلَا بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ كَاذِبِينَ﴾ دہ ربارہی تہم رودا وہ
نازل بوہ^۱ تہ مجار پیش تہوہی بچینہ سہر راشہ کردنی نایہ تہ کان بابزانبن
جیہاد چہند جوری ہدیہ؟!

جیہاد: سی جوری ہدیہ: جیہاد کردن لہ دژی دوژمنیکی ناشکراو دیار،
جیہاد دژی شہیتان، جیہاد کردن دژی نہفسو نارہزو. نایہتی ﴿وَجَاهِدُوا فِي
اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ الحج/۷۸، ہمرسی جۆرہ کانی جیہاد دگرتہ وہ.
ہمروہا نایہتی ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ
اللّٰهِ﴾ التوبہ/۴۱، تہمیش ہمرسی جۆرہ کہ دہ گرتہ وہ. پیغہ مبہریش لہم
بارہ وہ فرمودہ تی: ﴿جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالسِّنْتِكُمْ﴾ تہم
فرمودہ یہ نیمام تہ حمہ دو تہبو داودو نہسانیو ٹیبسو حہبازو حاکم
لہ تہ نہسی کوری مالیکہ وہ ریوایتیان کردہ.

ٹیبسو کہ تیر دہ فرموی: پسروردگار فرمانی بہ پیغہ مبہر کردہ: کہ
جیہاد بکا دژی کافرو مونافیقہ کازو توندو تیژ بی لہ گہ لیان، وہ کوو چوں
فرمانی پی کردہ: کہ باوہشی عہ طفو بہزدیی بو موسولمانان بکاتہ وہ
لہ گہ لیان دا ہیدیو ہیمن بی.

^۱ بو زیدہ تہ فصیلو ناگادار بوون پروانہ (الاساس فی التفسیر) دانراوی
ماموستا سعید حوی ج ۴/۲۳۲۹-۲۳۳۲.

هه والی نه وه شی پیداهه: که سه ره نجامی کافرو مونافقان له روژی قیامت دا ناگری دۆزه خه.

هه ریبینو که شیر ریوایه تیک له نیمام عدلییه وه ده گیریتیه وه ده لی: پیغه مبه ر به چوار شمشیره وه نیردراوه. شمشیریک بۆ هاویه شهیداکمران ﴿فَإِذَا انْشَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرَامُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ التوبه/۵، شمشیریک بۆ کافرو خاوه ن نامه کان ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ التوبه/۲۹. شمشیریک بۆ دوورووه کان ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ التوبه/۷۳، شمشیریک بۆ یاخی بوه کان ﴿فَقَاتِلُوا آلَ بَنِي نَدْلٍ حَتَّى تَفِيئَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ﴾ الحجرات/۹.

نیبنو عه بیاس ده فهرمو: په ره دگار فهرمانی به پیغه مبه ر کرده که به شمشیر جیهاد له گهل دوورووه کان دا بکا به لام به شیوه یه کی توندو تیز!! به کورتی مونافقه کان نه گمر دوورووی خویان ناشکرا کرد به شمشیر جیهادیان له گهل ده کری، نه گمر نیفاقه که یان دهر نه خست وه کوو موسولمانان مامه له یان له گهل ده کری مه گمر له نایین هه لگه پرتیه وه یان له کومه لی موسولمانان یاخی ببزو تاوده نه چه کئو سه نگر بگرن، یان شه عاتیری نیسلام جی به جی نه کمن!

بیگومان له روژکاری نیمه دووروو زۆرو زه به ندهن، خاوه ن ده سه لاتو قسه روشتوو کار به ده ستن، روژ به روژیش په ره ده سینزو له زیاد بووندان، موسولمانانیش پالیان لی داوه ته وه و چاوی خویان نوقاندوه، لایه نی خودا به رد ده ن له ترسی زمانی کافرو دووروو!! سهیره ده لی ی نایه تی ﴿يَجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾ یان نه بیستوه؟!

نه مجار دینه سه ر راقه کردنی نایه ته کان: که ده فهرمو: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ ته ی پیغه مبه ر! تیکوشه و به رد وهام به له سه ر تیکوشان له سه ر به ره نگاریوونه وه ی تا قمی کافرو دووروو، هه ول به بۆ ته وه ی له هه لویتستی خویان په شیمانیا بکه یه وه، توندو تیزیه

لہ دژیانو نمرہو نیانی لہ بھرامبھریان دا مہنوئنه، وھ کوو چؤن تھوان تھوہیری
ھیزو توانای خویان دژی تو بہ کار دھینن. توانای خوت بخہ کارو بھرہنگاریان
بیہوہ؛ بہ بہ لگھو دھلیل بڑیان بدہ، بہ شمشیرو گورزو تیر شہریان لہ گھل بکہ.
ھلہ بہ تہ تھم چہ کئو نامیرانہ بہ گوئریہی رۆژگار دھ گورپنزو دھ بی موسولمانان
ھول بدھن لہ گھل بارودوخ دا چہ کی پیوستیان ھہ بی.

بیگومان زانایانی نیسسلام کۆکن لہ سمر تھوہ کہ دوپروو بہ گوئریہی
شہر عت مامہ لہی موسولمانان لہ گھل دھ کریو شہریان لہ گھل ناکری
مہ گہر بہ ناشکرا لہ تاین ھلہ گہر پئنهوہ، یان لہ کۆمہ لی موسولمانان یاخی بزو
سہنگریان لی بگرن، یان بہ نہ نقہ ستو نینکہ بھری شہ عانیری نیسلام جی
بہ جی نہ کھن، لہوہ پیشیش فرمودہ کہی نیبنو عہ باسماں باس کرد کہ
فرمودہ تی: (جہاد الکفار بالسيف وجہاد المنافقين باللسان) جیہادی
کافران بہ شمشیرو جیہادی دوپرووہ کان بہ نامۆژگاریو بہ لگھو دھلیل.

بیگومان جولہ کہ کافرہ کانی مہ دینہ رۆژ تہزیہ تی پیغہ مبھریان دہ دا،
تہ نانت وشہی (السلام علیکم) یشیان گورپیو کہ تووشی پیغہ مبھر
دہ بوون، دہیانگوت (السلام علیکم) واتہ: مردنت لہ سمر بی. پیغہ مبھریش
لہوہ لامیان دا دھیفرمو: (وعلیکم) پاشان چہ ندہا وادہو بہ لیئی خویان
ھلہوہ شاندهوہ تھو روداوانہی لی کھوتنہوہ کہ لہوہ پیش باسماں کردن.

بہ لام پیغہ مبھر ﷺ مامہ لہی لہ گھل دوپرووہ کان دا بہ شیوہیہ کی نمرہو
نیان بوو، تھم ھلہوہ ستہ نمرہو نیانہی پیغہ مبھر ﷺ بھرامبھریان وای لی کردن
جورنہت بکہن تھوانیش تہزیہ تی پیغہ مبھر ﷺ بدھنو پاشملہ تانہو تہ شہری
لی بدھنو پی ی بلین: (ھو اذن).... ھتہ. نیتر لہم تایہ تہ دا پھرہردگار
فرمانی بہ پیغہ مبھر کرد: کہ چی دی نمرہو نیانیان لہ گھل نہنوئی، بہ لکھو
بھرامبھر تھوانو کافرہ کان توندو تیڑ بی، چونکہ وینہی تھوانہ بہ نمرہو نیانی
ناچارپنزو پھندو عبیرہت وھرناگرنو تھم بی خواردو نابن. وھ کوو شاعیری کی
عمرہب دھ لی:

ووضع الندی فی موضع السیف بالعلای

مضر کوضع السیف فی موضع الندی

بهراستی نه مه جیهادیکی زور سهختو دژواره، چونکه دهبی
هه لوئستییک بنوئنی بهرامبر دورپروه کان مام ناوهندی بی نهوه کوو
موسولمانان به نمره نیانیو عهطفو بهزه بی له گه لیان دا بجوولیتته وه،
نهوه کوو کافره کان توندو تیژ بی له دژیان، واته: دهبی زور دادپروه رانه له گه
نم تاومه دا بجوولیتته وه. بۆیه نیامی عومر له م باره وه دهفرموئی: (اذلوه م
ولا تظلموه م) بیانخه نه ژیر رکئی خوتانه وه سته میان لی مه کن!!

بیگومان سیاسه تی نیسلامی داناو پابه ند بهفرمانی خوداو لیها تویی
پیغه مبر ﷺ ده باره ی مام له کردنی موسولمانان له گه دورپروه کان وای
کرد زوربه ی زوری نهو مونافیقانه تۆیه بکه نو په شیمان بینه وه بهراستی به دلو
به گیان موسولمان بین.

﴿وَمَا أَوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ دلیابه سهره نجامیانو شوئنی
حه وانده یان دۆزه خه، شوئنی تریان نیه جگه لهو شوئنه ناخوشه، بهراستی
خراب ناکامی که نهو ناکامه ی نهوانو خراب مه نزلو نیشته مه نییه که،
ههرکه سی بجیته ناوی نامریو لهو سزایه رزگاری بی، ژبانده کەشی چ ژبانئیک
نیه. پیی بگوتری: ژبان! به کورتی نهو دورپروانه دوو عهزاییان ده درئ؛ سزای
دونیا یان له سهر دهستی موسولمانان که جیهادیان له گه ده کری، سزای
قیامه تیشیان به ناگری دۆزه خه...

نه مجار پروه ردگار تاوانی مونافیقانه کان دیاری ده کا، نهو تاوانانه ی که
ده بنه هۆی نهوه ی وه کوو کافره کان جیهادیان له گه بکری: نهو تاوانانه ی که
بریتین له بانگه شه ی کوفرو هه ولدان بو تیرور کردنی پیغه مبرو گالته کردن
به نیشانه کانی خوداو به پیغه مبرو به موسولمانانو فرمووی: ﴿يَخْلِقُونَ بِلَا إِلَهٍ
مَّا قَالُوا﴾ سوئند به خودا ده خۆن، که نهو وشه کوفرانه ی پالیان دراهه
نه یانگوتوه، قورثانی پیروژ نهو وشه کوفرانه ی که نهوان وتویانه باسیان
ناکا، نهوه نده شتیکی ناشیرینو نه گونجاویان گوتوه قورشان خۆده پاریزی

لہ باسکردنیان! ہر وہا ہر وہی موسولمانان نہو وشہ ناشیرینانہ نہ خوینندہو، چونکہ نہ گہر قورٹان نہو وشہو رستانہی نہوان گوتوویانہ بیچہ سپاندنایہ موسولمانان دہیا نخویندندہو.. ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ بیگومان نہوان وشہی کوفریان وتوہو، کہ دہ لیس: نہمان وتوہو درو دہ کمن، شتی وایان گوتوہو کوفری ناشکرایہ، نہوان پاش نہوہی بہ موسولمان خویان پیشان دابو نیعلانی نیسلامہتی خویان کردبوو، نیظہاری کوفرو بیڈینی خویان نہ نجام دا. دواۓ نہوہی کوفہ کہیان شاراوہ بوو ناشکریان کرد! ﴿وَهُمْ أَعْمَىٰ يَبْصَرُ﴾ بریٰ لہو مونافیقانہ ہولئی تیرور کردنی پیغہ مبہریان داو بویان نہکرا، ویستیان لہ بندہ نو بہرزی (العقبہ) کہ لہ غہ زای تہ بووک دہ گہ پرایہوہ ہلیدین. ژمارہی نہم تیرور کمرانہ بہ گویرہی فہر موودہ یک کہ نیمامی موسلیم ریوایہتی کردوہ دوانزہ کہس بوون، لہ ریوایہتیکی نیمام نہ حمہ دیش دا عہ مہار جہخت لہ سہر نہوہ دہ کاتہوہ کہ دوانزہ کہس بوون!

﴿وَمَا نَقْمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ نہو مونافیقانہ لہ نیسلامو ناردنی پیغہ مبہر ﴿﴾ شتیکیان نہ بینوہ سیاوی رق لی بوونہوہو ہولڈانی تولہ کردندہو بی بیجگہ لہوہی: کہ خودا بہ فضل و گہورہی خوی بہ ہوی دہستکوتی جہنگہوہ نہوانو پیغہ مبہریشی بی ناتاج کردوہ، کہ نہو مالو سامانہ دہسکوتہیہ بہ لایانہوہ خوشہ ویستیرین شتہ، نہوانیش وہ کوو نہنصارہ کانی مہدینہ ہہ ژارو موحتاج بوون، بویہ پیغہ مبہر ﴿﴾ روزیک لہوتہیہ کی روویہ پروی نہنصارہ کان فہر مووی: (كُنْتُمْ عَالَةً، فَأَغْنَاكُمْ اللَّهُ بِرِي) واتہ: زوریہی زوری دانیشتوانی مہدینہ دہستکورتو ہہ ژار بوون، بہ ہوی کوچکرنی پیغہ مبہر ﴿﴾ بوناویان دہولہ مہند بوون.

بہ کورتی شتیکی نہیہ بیبتہ ہوکاری نہوہی نہو مونافیقانہ رقیان لہ پیغہ مبہر و نیسلام بی جگہ لہوہی کہ خودا بہ فضل و گہورہی خوی

^۲ تہ فسیری مہراغی ج ۴/ ۱۶۶، فی ظلال القرآن ج ۴/ ۲۵۷.

نیسلامی کردوہ بہوکاری تہوہی تہوان دہولہمہند بن! تہمہ پیئی دہگوتری
مہدحی شیوہ زہم.

تہمجار سہریاری تہم ہموو خرابہ کاریو تاوانکردنہ دہرگای توبہو
پہشیمان بوونہوہ کراوہو لہسہریشتہ ﴿فَإِنْ يَتُوبْ أُولَٰئِكَ خَيْرًا لِّهُمْ﴾ تہگہر تہو
دوورپوہ تاوانکارانہ توبہ بکہنو واز لہدوورپووی خوین بیئن، چیدی کرداری
ناپہسند نہکہنو گرفتاری ناشیرین نہلین، تہوہ تہو توبہو گہرانہوہ دہبیٹہ
خیرو بہرہمہندی دونیاو قیامت دہبن: خودا توبہیان لی وہردہگریو بہمرز
دہگن، لہدونیاو دہچنہ پیڑی موسولمانانہوہو رہوشتی تہوان ہلدہگرن،
پشت بہخودا دہبہستزو رازی دہبن بہقہزاو قہدہری خودا، خوراگر دہبن
لہبہرامبہر تہنگو چہلہمہدا، تیدہکوشن بق وہدہستہینانی بہختہوہری
قیامتو بہراستی دہبنہ ہوالی پیغہمبہرو سوود لہرہوشتہکانی وہردہگرن،
قیری برایتیو ہم تہانہنگیو ہاریکاری موسولمانان دہبن. لہقیامتیش دا
بہبہہشتیان شاد دہکاو لہناو نازو نیعمہتی بہہشت دا رادہبوترن. ﴿وَإِنْ
يَتُوبُوا يُعَذِّبْهُمْ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ تہگہر پشت ہلدکہنو
روو وہرگپن لہم بانگہوازیو توبہ نہکہنو سوور بن لہسہر دوورپوویو
خرابہکاری تہوہ پہروہردگار لہدونیاو قیامت سزای بہنازاریان دہدا،
لہدونیاو بہجوڑہا سزا تولہیان لی دہستینئی: بہکوشتزو برین، بہمراندنی
ژنو مندالیان، بہدہست بہسہراگرتنی مالو سامانیان، بہژانی راپیو دلہ
راوکیو ترسو خہمو خفہتاوی. بہجوڑیک کہ اکونہ مشکیان لی بینہ
قہیصری او عمرز لہخوین نہگری وہکوو لہنایہتیکی تردا ناماژہ بہمہ دہکاو
دہفرموی: ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدْخَلًا لَّوَلُّوْا إِلَيْهِ، وَهُمْ
يَجْمَحُونَ﴾ التوبہ/۵۷.

یان دہفرموی: ﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ المنافقون/۴،
ہمیشہ ژانی دونیایان خہمو خفہتوترسو دلہراوکیہ.

لہقیامتیش دا تہوہ سزاو تولہیان ناگری دوزہخو دہخرینہ ناو قولایی
دوزہخو دہرہکی تہسفہلہوہ، ﴿وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ لِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾

لهه موو سدر زهوی دا که سیکیان نیه سدر پیریشیاریان بی و یارمه تییان بداو
داکوزکیان لی بکا، چونکه که سیکن خودا ریسوای بکا، کی ده توانی پنهانی
بدا؟ له دونیادا هه موو ده رگایه کیان بمرودا داده خری، ولایه تو خوشه وستی و
هاریکاری موسولمانانیا نیه، کهس خاسیان بو نایژی. له قیامه تیش دا
نایه ته قورنانبیه کان نه وه ده چه سپین: که کهس پشتگیری کافرو مونافیق
ناکا.

دروزی مونافیه کانو بی وادهو به لنییانو چیروکی شه علیه
* وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَیْنِ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِیْنَ ﴿۷۵﴾ فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا
بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۷۶﴾ فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِیْ قُلُوْبِهِمْ اِلٰی
یَوْمٍ یَّلْقَوْنَهٗ بِمَا اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا یَكْذِبُوْنَ ﴿۷۷﴾
اَلَمْ یَعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُیُوْبِ ﴿۷۸﴾

ده رباره ی هاتنه خواره و دی نهم نایه تانه چیروکیکی سدرنج راکیش هیه،
زوریه ی رافه کمرانی قورنان لیبره دا نهو چیروکیان هیئاوه و چه سپاندویانه
هه چه نده لای زانایانی فمرموده نه چه سپاوه!!

چیروکه کهش نه وهیه: طه بمرانی و نیبنو مرد وهیهی و نیبنو نه بی حاته مو
بهیه قی له نه بی نومامه وه ده گیر نه وه که هاوه لیکی پیغه مبر ﷺ که ناوی
شه علیه بی کوری حاطیب بوو، وتی: نهی پیغه مبری خودا! دوام بو بکه که
خودا ده وه له مهندهم بکا! پیغه مبر ﷺ فمرمووی: مالو تیران! مالو سامانیکی
کهم بتوانی سوپاسی خودای له سدر بکهی زور باشتره له سامانیکی زور که
نه توانی سوپاسی خودای له سدر بکهی. شه علیه وتی: به خودا! نه گهر خودا
مالو سامانم بداتی، زه کاتو صه ده قه ی پتووستی لی ده ده م! پیغه مبر ﷺ

دوعای بۆ کرد، ئازەلی پەیدا کردن، پەرەیان ساندو زۆر بوون، تا وای لێهات
 کۆڵانەکانی مەدینه نەیدەکیشان! ناچار چوو دەری شارو لەوی خەریکی
 بەختی کردنی ئازەلەکانی بوو، دەهات بۆ مزگەوتی مەدینه بەپەلە پرۆزە
 نوێژەکی دەکردو دەروێشتەو بۆ لای حەیانەکانی، وای لێ هات شوێن
 لەوێ پیاوانی دەورووبەری مەدینه جیگای بەختی کردنی مەرو مالاتی
 ئەعلەبەیان لێ نەدەبوو، ناچار هەندێک لەشار دوورکەوتەو، نیتەر
 نەیدەتوانی نامادە ی نوێژی جەماعەت بێ، تەنها بۆ نوێژی جومعه حازر
 دەبوو، نوێژی هەینی تەنجام دەداو یەکسەر دەگەڕایەو بۆ لای ئازەلەکانی،
 پاش ماوەیەکی نەوێندە پەرەیان ساندو پێیانەو هەلەوگیر بوو وازی
 لەنامادەبوونی جومعهو جەماعەت هێنا، تەمجار کە نایەتی ﴿حُذِّ مِنْ
 أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةٌ تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾ هاتە خوارێ، دو پیاو دانران بۆ
 کۆکردنەوێ زەکاتی مالد سامانی ئەو دەرە ی ئەعلەبە ی لێ بوو،
 پیغەمبەر ﷺ نامەیه‌کی بۆ نووسینو ناردی بۆ لای ئەعلەبە، پیاوکان هاتنە
 لایو نامە ی پیغەمبەریان پێداو بۆیان خوێندەو، وتی: جاری بچن بۆلای
 خەلکی ترو کە لێبووتەو بەلای من دا وەرئەو، جاکە دوا یی هاتنەو لای
 ئەعلەبە بۆ ئەوێ زەکاتەکی لێ وەرگرن! وتی: وەللاهی ئەمە سەرانیە،
 وەکوو سەرانیە دەچی! بۆن من ئەم سەرانیە نادەم! نیتەر نایەتی ﴿وَمِنْهُمْ
 عَاهِدًا لِّلَّهِ...﴾ تا دەگاتە ﴿يَكْذِبُونَ﴾ نازل بوو.

ئێبنو جەریرو ئێبنو مەردەوێه یی لەئێبنو عەبباسەو دەگیرنەو: دەلێن:
 دوا یی ئەعلەبە زەکاتەکی هێنا بۆ مەدینه، پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: خودا
 جەلەوگیری لێ کردووم کە زەکاتەکی لێ وەرگیرم نیتەر ئەعلەبە هاواری لێ
 هەلساو گێل و خۆلی بەسەر خۆیدا کرد، بەلام بێ سوود بوو، پیغەمبەر
 فەرمووی: من کاتی خۆی پێم گوتی و بەقسەت نەکردم، ئەو سزای کرداری
 خۆتە. پیغەمبەر ﷺ لەدوینا دەرچوو ئەعلەبە زەکاتەکی هێنا بۆلای ئەبو
 بەکر ئەویش لێ وەرئەگرت پاشان لەسەردەمی جێنشینی عومەردا

زہ کاتہ کی هیئا بۆلای نمو، نەویش لی وەرنە گرت، لەسەردەمی جینشیینی تیمام عوسمان دا مرد!!

مامۆستا (د. وهبة الزحيلي) دواي گێڕانەوی نەم چیرۆکە دەلی: لەراستی دا نەم چیرۆکە لای فەرموودە زانان نەچەسپاوە و صدحیح نیە چونکە ئەعلەبە یەکیکە لەهاوەلانی غەزای بەدرو خودا و پیغەمبەری خودا شایەتی تیماندارییان بۆ داوە. ئیبنو عبدولبەر و تۆوبەتی: قسە ی نەوانە ی کە دەلێن: ئەعلەبە زە کات نەدەر بووە نمو ئایەتە دەر حەق بەئەو هاتۆتە خواری هیوا وایە نمو رایە راست نەبی.

ئیبنو حەجەری عەسقەلانی لە (الأصابة في تمييز الصحابة) دا دواي لیکۆلینەو یەکی تێرو تەسەل پێی وایە: خاوەنی نەم چیرۆکە ئەعلەبە ی کۆری نەبی حاطیبە، دەلی ئەعلەبە ی کۆری حاطیب هارەلی بەدرو لەجەنگی حونەین دا شەهید بووە.

بەهەر حال دەقە قورتانییە کە بەو نوسلووبە ناماژە ی بۆ کردووە، بەو شیوە موبەهەمە رای نواندووە، نمو دەگەینەنی کە کەسانیک ی دووروو هەبوون: لەکاتی هەژاری دا لەو جۆرە وادانەیان داوون دوا یی کە دەولەمەند بیون پابەندی وادە ی خۆیان نەبوون! ئایەتەکان بەردەوامن لەسەر پەردە لادان لەسەر هەلوێستو کرداری دووروو کازو نەینی یەکانیان بۆ موسوڵمانان ناشکرا دەکەن. جا چونکە نمو مونا فیقانە گرو گروو جۆراو جۆرن بۆیە قورئان بەشیوە ی جۆراو جۆر باسیان دەکا: جاریک دەفرمو ی: ﴿وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ التوبە/ ۶۱، دەمیک دەفرمو ی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ التوبە/ ۵۸، چەلیک دەبیژی: ﴿وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ التوبە/ ۴۹، لیرەش دا دەفرمو ی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ﴾ واتە: هەندیک لەو مونا فیقانە هیە پەیمانیان بەخودا بە پیغەمبەری خودا داوە و دەدەن، دەلێن: ئەگەر خودا پەفەضل و گەورە یی خۆی دەولەمەندمان بکا و مالو سامانمان بدات ی ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بەتەئکیدەو دەلێن: ئیمە زە کاتی مالو سامانمان بەریکۆ

بیکی ده دین، خیر و خیرات ده کین، مال ده به خشین له پیناو ره زامه ندی خودادا، بندهی راستالو گوتراپه لی فرماتی خوداو پیغمبر ده بین.

﴿ فَلَمَّا آتَاهُم مِّنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴾ که چی

کاتی رزقو رژی زوری پیدانو مالو سامانیان زور بوو، رژیو چروکیان نواندو زه کاتی واجبیان له مالو سامانی خویان دهرنه کرد، له پیناو نه نجامدانی کاری چاکو خیر و خوشی و باربووی جهنگاوهرانو به هاناوه چوونی لیقه و ماوان هیچیان نه به خشی، پشتیان هه لکردو خویان له کومه گی کردنی هه ژاران گرتوه، جا و نه بی نه پشت هه لکردنه یان شتیکی لاره کی بی و به ده گمه ن رووی دا بی، به لکو له قولایی دلیانه وه به هه موو سووریونو لیبرانه وه پشتیان هه لکردو به نه نقه ستو به هوی رژیو چروکیاننه وه دهستی خویان قوچاندو به هیچ کلوجی ریبازی مالبه خشینیان ره چاو نه کردو به لای دا نه چوونو له بیر خویان برده وه، نه نانت نه گمر بیریشیان بیتوه، بیر خویانی ناهیننه وه گوئی خویانی لی که ده کمن نه گمر بانگ بکرتن بو مالبه خشین وه لام ناده نه وه!!

﴿ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَهُ ﴾ نه رژیو به خیلی به

دوای نه هه موو سویندو واده به لیئانه یان، بوو به نیفاقو له دلیان دا خوی دا کوتا، نه ناپاکی و دوپروویی به یان به رده وام ده بی تا ده مرنو ده چنه وه به رقابی به رده دگاریان، چونکه دیاره چاوهروانی تویه یان لی ناکریو سوورن له سهر ناپاکی خویان.

نه مجار دوو هوکاری سهر کی بز نیفاقه که یان باس ده کا: که تایبه ترین ره وشتی دوپرووه کانه، به که میان پابه ند نه بوونیان به واده به لیئان، دووهم دروژنی! ده فرموی: ﴿بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ واته: نه دوپروویی به یان به هوی نه وه یه: که پابه ندی واده به لیئانی خویان نین له وته سوینده کانیان دا درو ده کمن. چونکه دابو نه پیتی خودا له ناده میزاد دا وا هاتوه همر کرده وه یه که نیفاق داخوازی بی زیاتر نیفاق له دل دا ده چه سپینی و به هیزی ده کا، وه کوو چون کرده وهی چاکو به سند نیمان

له‌دل دا به‌هیز ده‌کا زیاتر ده‌یچه‌سپینتی! همر بمر جورده هه‌موو ره‌وشتو بیرو باورپ‌کی ناده‌میزاد زیاد ده‌کاو به‌هیز ده‌بی بمر کرده‌وانه‌ی نه‌نجامیان ده‌دا.

جا چونکه نمو دوپرووانه خیلاف واده‌ییو دروژنی له‌دلو ده‌روونیان دا جیگیر بوونو خویان دا کوتاوه بویه دوپروویی له‌دلیان دا پتوو چه‌سپاوه.

﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
 نایا نمو دوپرووانه نازانن: که پمروردگار هه‌موو نه‌ینییو په‌نامه‌کیکیان ده‌زانن؟! نازانن: که خودا ناگاداره به‌سر نمو په‌یمان‌شکینیی له‌دلی خویان دا ده‌یشیرنده‌و نمو سرتمو ناخاوتنه نه‌ینییان‌ه‌ی که به‌نامه‌کی نه‌نجامی ده‌ده‌نو تانه‌و ته‌شر ناراسته‌ی نایینی خوداو پیغه‌مبهر ده‌کهنو پیلانو نه‌خشه‌ی گلاو دژی موسولمانان داده‌پژن نازانن: که پمروردگار ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ هه‌ نه‌ینیی شیردراوه‌ی ناو قولایی دل ده‌زانن و هیچی لی گوم نابیی!!!

جوداوازی نیتوان وشه‌ی (السن)، (النجوی)، (الغیب) به‌م جورده‌یه:

(السن): بریتییه له‌نه‌ینیی نادل.

(النجوی): بریتییه له‌ناخاوتنی نه‌ینیی که خه‌لک له‌ناو خویان دا نه‌نجامی ده‌ده‌ن.

(الغیب): نه‌ویه: له‌خه‌لک نه‌ینیی بی.

تانه‌وته‌شه‌ری مونا‌فیه‌کان له‌موسولمانانن و خوداش لییان خوش

نابی

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ

اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ

لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ

بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

﴿٨٠﴾

پاش ته‌وه‌ی په‌روه‌ردگار باسی به‌خیلی و رژدی مونافیه‌کائی کرد، ته‌نانه‌ت پاش ته‌وه‌ی سوتندیان خواردو په‌یمانیان دا: که نه‌گمر خودا مالو سامانیان بداتی زه‌کات ده‌ده‌نو خیره‌و صده‌قه ده‌کمن، هر چروکی و رژدییان نواند. نه‌مجار دیته‌ی سر باسی ته‌وه: که ته‌و مونافیه‌قانه‌ی له‌تاوان‌کردن دا به‌مه‌شه‌وه نه‌ه‌ستاون، به‌لکو ته‌جاوه‌زیان کرده: بو گالته‌ی کردن به‌و موسولمانانه‌ی که هه‌ریه‌که‌یان به‌پی‌ی خوی خیره‌و خیرات ده‌کا، نه‌گمر کابرای موسولمان ده‌وله‌مه‌ند بی‌و زور بیه‌خشی ده‌لین: ته‌وه بو ریابازی ده‌به‌خشی، نه‌گمر هه‌زار بی‌و کم بیه‌خشی، به‌گالته‌ی پیکردنه‌وه ده‌لین: خودا پیوستی به‌و توزه‌ی ماله‌ی نه‌و بیه‌خشی. به‌م جوړه‌ی ته‌و مونافیه‌قانه‌ی گه‌یشته‌ونه ته‌ندازه‌یه‌ک هه‌چ به‌شو باریکیان له‌تایی نیسلام دا بو خویان نه‌ه‌یشته‌وته‌وه. ته‌نانه‌ت نه‌گمر پیغه‌مبه‌ر دوعای لیخ‌شبوونی‌شان بو بکا خودا لییان خوش نابی، چونکه ته‌وه‌نده‌ی له‌کوفرو بیدینی دا رۆچوون هیوای تیمانیان لی ناکری و لیخ‌شبوونی خودایان به‌نسب نابی!!

هه‌ردو پیری فەرمووده: موسلیبو بوخاری و هی تریش له‌ته‌بو مه‌سعودی به‌دریه‌وه ده‌گیرنه‌وه ده‌لین: گوته‌ستی: کاتیک فەرمانمان پی کرا به‌ماله‌ی خشین له‌ریگه‌ی خودادا هه‌مانبو به‌کری کۆلکیشی ده‌کردو به‌وه مالو مندالی خوی ده‌ژياند، پیاویک که ناوی (الحباب) یان (الحباح) بو نیو ربه‌ی خورما هینا کردی به‌خیر، یه‌کیکی تر زیاتری هینا! مونافیه‌کان وتیان: بیگومان خودا پیوستی به‌و توزه‌ی خیره‌ی نه‌م هه‌زاره‌ی نه‌و ته‌وشیان که زوری هیناوه‌ی بو ریابازی هیناوه‌ستی. نیترا نایه‌تی ﴿الذین یلمزون...﴾ هاته‌ خواری.

تیبنو جهریر له‌عیکریه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: له‌غه‌زای ته‌بووک دا پیغه‌مبه‌ر ﴿موسولمانانی هه‌لنان که خیره‌و صده‌قه بکه‌نو کۆمه‌کی کۆ بکه‌نه‌وه بو پیداوستی موسولمانان. عه‌بدوره‌ی حمانی کوری عه‌وف چوار هه‌زار دیره‌می هینا، وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! مالو سامانه‌ی کم هه‌شت هه‌زار دیره‌م بو نیوه‌م هیناوه‌ی نیوه‌شم هیشته‌وته‌وه. پیغه‌مبه‌ر ﴿فەرمووی: خودا خیره‌و به‌ره‌که‌ت به‌خاته‌ی ته‌و ماله‌ی به‌خشیوته‌و ته‌و ماله‌ی هیشته‌وته‌وه.

عومہری کورپی خہ تاییش تہ اندازہ یہ کی وای ہیئا، عاصیمی کورپی عہدی تہ نصاری حہ فتا ویستی خورما ہیئا، عوسمانی کورپی عہ فغان مائیکی یہ کجار زوری ہیئا، تہ بو عہ قیل ریدہ کی خورما ہیئا وتی: قوریان! شہوی رابردو باغہ دارخورمام بۆ کابرایہ ک تاو داوہ، دوو ریدم خورما لی وەرگرتوہ ریدہ کیانم بۆ مالو مندالم جی ہیشتوہو ریدہ کیشیانم بہ قمرز داوہ بہ خودا، پیغہ مبہر ﷺ فرمانی کرد کہ ریدہ خورما کدی بخندہ سہر کۆمہ لی صہدہ قہ.

ئیتہ مونافیقہ کان لہروی تانہو تہ شہرہ وہ وتیان: تہوانہ بۆ ریبابازی تہو مالو سامانہی خویان ہیئاوہ کردویانہ بہ خیر. (ابو عقیل) یش بۆیہ تہو ریدہ خورمایہی ہیئاوہ تا لہریزی تہو ساماندارانہ دا ناوی بہیتری، تہ گینا خودا چ پیوستیہ کی بہو ریدہ خورمایہی تہ بو عہ قیل نیہ، ئیتہ پیروہ ردگار تہم نایہتہی ناردہ خواری کہ دہ فرموی: ﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ تہو کہ سانہی تانہو تہ شہر لہو موسولمانانہ دہ دہن کہ بہ تارہ زوی خویان زیاد لہزہ کاتی واجبہ پیوست مالو سامانی خویان دہ بہ خشن، گالتہ بہ ساماندارہ موسولمانانہ کان دہ کەن دہ لئین: بۆ ریبابازی بہ لیشاو مال دہ بہ خشن، لاقرتی بہ ہہزارہ کان دہ کەن کہ شتی کەم دہ بہ خشن، دہ لئین: ہەر بۆیہ تہو شتہ کہ مہ دہ بہ خشن بۆ تہوہی ناویان لہ گہل مال بہ خشہ کانی تردا تۆمار بکری، تہ گینا خودا چ پیوستیہ کی بہو تۆزہ مالہ نیہ. تہو مونافیقانہی کہ بہو جوڑہ گالتہ بہ موسولمانان دہ کەن، ﴿سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خودا تۆلہی تہم گالتہ کردنہو ہہ موو کردارو گوشتارو ہہ لوستیکیان لی دہ ستینی و دہ یانکاتہ جیگای گالتہی موسولمانانو ریسوایان دہ کا، بہم جوڑہ نیازو مہ بہ ستی گلایان دہ ردہ خاتو وتارو کرداری بہ دیان ناشکرا دہ کاو دہ یانکاتہ پەندی زہ مانہو تابروویان دہ با. سہریاری تہوہش ﴿وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ لہ قیامہ تیش دا سزای توندو بہ تیشیان بۆ نامادہ کراوہ ..

نه مجار پمروه دگار سزاو تۆلهی خۆی بۆ دوورپوه کان دیاری ده کاو
 دهیا نخته پیری کافره کانهوه ده فرموی: ﴿اَسْتَغْفِرُ هُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ هُمْ؟
 اِنْ تَسْتَغْفِرْ هُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ هُمْ﴾ ندی موحدهده! نه گمر تو
 بیارپیهوه داوای لیخوشبوون بکهی بۆ مونا فیه کازو داوا بکهی تاوانه کانیا
 پمروه پۆش بکرتنو لییان خوش بینو فهضحیان نه کمین، یان بۆیان نه یارپیهوه
 داوای لیخوشبوونیا بۆ نه کهی یه کسانه، نه گمر ههزار جار داوای
 لیخوشبوونیا بۆ بکهی نهوه بزانه خودا تاوانه کانیا پمروه پۆش نا کاو لییان
 خوش نابی، به لک کو روژی قیامت له پیش چاوی خه لک ریسوا بیان ده کا.

مه دهست به (سبعین) لیوه دا ژماره ی تایهت نیه، به لکو مه دهست
 زۆری زۆر داوا کردنه، راته: نه تو هه رچه ندیک داوای لیخوشبوونیا بۆ
 بکهی، پارانهوه کت وه رنا گیرۆ لییان خوش نابین. وه کوو له تابه تیکی تردا
 ده فرموی: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ، لَنْ يَغْفِرَ
 اللَّهُ لَهُمْ﴾ المنافقون/۶.

بیگومان پیغه مبه ر ﷺ له خودا ده پاراپیهوه: که هیدایه تیان بداو تو به
 بکهزو لییان خوش بی، هوه کوو چۆن دوعای ده کرد که له موشریکه کان خوش
 بی، چه ندیک نه زیه تیان بدایه، نهو له خودا ده پاراپیهوه ده فرموی: (اللهم
 اغفر لقومي فانهم لا يعلمون) رواه ابن ماجه.

بیگومان پیغه مبه ر ﷺ له داوای لیخوشبوونهی بۆ کافرو دوورپوه کان
 عوزری هه بوه، عوزره کهشی نهوه بووه: که نا تو میده نه بوه له وهی نیمان بیتن،
 به مه رجی نه یزانیبی که نهوانه به سروشت گو مپان، چونکه داوا کردنی
 لیخوشبوون بۆ موشریکو دوورپوه کاتیک یاساغه که زانییه تی نهوانه
 به سروشت گو مپانو نیمان ناهینن. وه کوو له شو ئنیک تردا ئاماره بۆ نه مه
 ده کار ده فرموی: ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا
 لِلْمُشْرِكِينَ، وَلَوْ كَانُوا اُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنْهُمْ اَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ﴾ التوبة/۱۱۳.

نه مجار لیره دا پیره ردگار هژی قبول نه کردنی داواکاریه که ی پیغه مبر دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بویه داوای لیخوشبون نه که ت و ه ناگیری چونکه نه وان نینکاری تا کو نه نهایی خودا ده کمن، پروایان بوه نیه که خودا ناگادارو زانایه به سمر هه موو نهینی و سرتو پنهامه کی و شته نادیاره کان دا. نینکاری پیغه مبرایه تی پیغه مبری نیسلام ده که نو پروایان به زیندو بونه موه نیمو سوورن له سمر نینکاریه که یان! دل و دروونیان ناماده باشی نه وی تیدا نیه هیدایه تو نووری نایین و هریگز و موسولمان بین. ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ دابو نه ریتی خودا و جاری بووه: که هیدایه تی گروو تا قمی یاخی بوو کافر نه دار نه یان خاته سمر ریبازی حق.

که ساتیک بوخویان ناماده باشی نیمان هینانو تویه کردنیان تیدا نه بی، له ریبازی حق لایاندا بی، خوداش هیدایه تیان نادا، ناهومید کردنیان له لیخوشبون له مبر نه نیه خودا به خیل بی، یان پیغه مبر ﴿﴾ که متمرخه می کرد بی، به لکوو له مبر نهویه: که نه وان ناماده باشی نه ویان تیدا نیه بگری نهوه بوو سمر ریگای حقو راست. کوفرو بی دینی به که ی خویانه که بووه ته له مبر و کو سپ له برده م لیخوشبوننی خودا بویان!

مونا فیه خوپاشده ره کان له چوون بوو غه زای ته بووک دلخوش

بوون به نه چوونه که یان

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

دہربارہی ہاتنہ خواروہی تہم ثایہ تانہ، نیبنو جہریر لہ نیبنو عہ بیاسوہ روایت دہکا دہلی: پیغہ مبہر ﷺ فرمانی بدخہ لکی کرد کہ لہ خزمہ تیا بچن بؤ غمزای تہ بووک، کاتہ کش و ہرزی ہاوین بوو، چہند کہ سیٹک و تیان: تہی پیغہ مبہری خودا! زور گہر مایہو ناتوانین دہریچین بؤ غمزا نییمہ لہ کاتی گہر مادا ناچین بؤ غمزا نیتر پسروردگار ثایہ تی ﴿قُلْ: نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ناردہ خواری. ہر نیبنو جہریر لہ موحمہ مدی کوری کدعبی تہ لقورہ ظلیہوہ روایہ تیکی تری لہم جؤرہ روایت کردوہ.

تہ مجار پاش تہوہی پسروردگار لہ ثایہ تی پیشوودا بری کردوہی ناہ سندی دوپروہ کانی روون کردوہ کہ بریتی بوو لہ عوزر ہیئانہوہ بؤ نہ چوون بؤ غمزای تہ بووکو تانہو تہ شہر دان لہ دابہ شکردنی صددہ قہ.... جاریکی تر دہ گہر تہوہ بؤ سہر ہیئانکردنی جؤریکی تر لہ خراپہ کاریہ کانیان کہ دلخوشبوونیانہ بہ پالڈانہوہ دہرنہ چوونیان بؤ غمزا، دہ فرموی: ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ واتہ: تہو دوپرووانہ کہ یفخوشن بہوہی کہ لہ مہدینہ دا پاش دراوون نہ براون بؤ غمزاو تہو بہرہ مہندیہیان بہنسیب نہ بووہ. کہ یفخوشن بہوہ کہ لہ مالہوہ دانیشتونو پیغہ مبہر ﷺ لہ کاتی بہر تہووتنی بؤ غمزای تہ بووک لہ گہل خوی نہ بردوون...

ہوی دلخوشییان بہو دہرنہ چوونیان برپوا نہ بوونیانہ بہ گرنگی جیہادو بہ خیرو بری تیکوشان لہ پیئاو ثایینی خودادا، پییان ناخوشہ لہ تہک پیغہ مبہر دا بہ مالو بہ گیان جیہاد بکن! ہلہبہ تہ ناشکرایہ پیخوشبوونیان بہ مانہوہ لہ مال مانای تہوہ دہ گہیہ نی: کہ چوونیان پی ناخوشہ. بہ لام پسروردگار مانای رستہ کھی جہخت کردوہو فرموی: ﴿وَكُرْهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واتہ: پییان ناخوشہ کہ جیہاد بکن بہ مالو گیانیان لہ پیئاو ثایینی خودادا. ہاویہ شی غمزا بکن!

جا وہ نہ بی ہر بہ پیخوشبوونی مانہوہیان لہ مالہوہ واز بینن بہ لکرو خہ لکی تریش دہ ترستینن لہ ہاویہ شی کردنو ہلہیان دہ فریونن بؤ خویاشدانو پالڈانہوہ! بہ جؤریک ہندیکیان نامؤژگاری ہندیکیان دہ کرد: ﴿وَقَالُوا

لَا تُقْرِوْا فِي الْحَرْبِ پیمان گوتن: مه چن بۆ جیهاد، لهم وهرزه گهرمایه دا
هاویه شی نهو غمزایه مه کهن، کاته کهی ناسکمو سیبهر خۆشنو میوه گه نانه و
بهروبووم پیگه یشتووه! مالو حالو باغو باغاتی خۆتان به جی مه هیلن، نه م
گهرمایه تهحه ممول ناگری!

بهروهردگار ره ددیان ده داته وه ده فهرموئ: ﴿قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾
نه ی موحه ممه د! پیمان بلئ: ناگری دۆزه خ که ناماده کراوه بۆ سه ریچی کاران،
نیوه ش سه ره نجامتان به هوئ پابه ند نه بوونتان به فهرمانی خوداو پیغه مبه ری
خوداوه بۆ نهو شوئنه ناخۆشه یه زۆر لهو گهرمایه گهرمتره: که نیوه خۆی لی
ده شیر نه وه: ﴿لَوْ كَانُوا يَفْقَهُوْنَ﴾ نه گهر عه قلو تی فکری نیسان ببوایه،
سه ریچی فهرمانی پیغه مبه ریان نه ده کردو له ماله وه پالیان نه ده دایه وه،
به هاویه شی نه کردنه که میان که یفخۆش نه ده بوون به لکوه خه فته بار ده بسون،
خۆیان نه ده کرده سوته مه نی نهو ناگره بی نامانه.

نیمامی مالیکنو ههردوو پیری فهرمووده ریوایه تی که له شه بو هور به ره وه
ده گیر نه وه ده لئ: پیغه مبه ر ﴿فَرَمَوْهُنَّ﴾ (فار بني آدم التي توقدنوها
جزء من سبعين جزء من نار جهنم).

جا نه گهر نه وانه له گهرمای ماوه کورتی سه ره زه وی ده ترسن، ره حه تی و
رابواردن له سای سیبهر دا نیختیار ده کهن، نه ی ده بی له ناگری دۆزه خ دا چی
به کهن؟ خو ناگری دۆزه خ گهرمتره و درئو خایه نتره! به راستی نه مه گالته
پی کردنیکی تال، به لام له هه مان کات دا حه قیقه ته.

به کورتی نه وانه دوو ریگیان له پیشه، یان بۆ ماوه یه کی کورتو سنووردار
له گهرماو ته نگو چه له مه دا جیهاد به کهن، یان فری ده درینه ناو ناگری
دۆزه خه وه بۆ ماوه یه کی هه ر خودا ده زانی چه ند!

﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ با که م پی به که نزو زۆر به گرین!
واته: ده بوایه نه وان پی که نینیان که مو گریانیان زۆر بوایه، بۆ حالی خۆیان
به گریانایه و به زه ییان به حالی خۆیان دا بیته وه، له پای نهو به هره مه ندیه ی
له کیسیان چوه وه نهو سزاو تو له یه ی بۆیان تاماده کراوه!

دهشتوانين ناوا ماناي نهم رسته يه بکهين: با ماو دهيه کى کهم کدیفخوش
 بى بهالدهنه وه نه چوون بۆ غدزا، با پى بکهين!! پيگومان ماو ده
 پيکه نينه کيان کهمه، چونکه به کوتايى هاتنى ژيانيان کوتايى کدیفخوشى و
 پيکه نينيان دى! به شوين نهو پيکه نينو شادييه يان دا گريانى دريوخايه نو
 نه پراوه ي قيامه تيان بۆ پهيدا ده بى، سزاو توله ي بى نامانى ناو ناگرى
 دۆزه خيان توش دى ﴿جزاء بما كانوا يكسبون﴾ نهو سزادانو عذابيه
 قيامه تيان پاداشو توله ستاندنه وه نهو کرده وانه يانه، که له ژيانى دونيادا
 نه نجاميان داوه.

موسليبو بوخارى له صهحيحه ينى خويان دا فرموده يه کيان له نوعمانى
 کورى به شيره وه ريوايه ت کرده: ده لى: پيغه مبهر ﷺ فرمودى: (اِنَّ اَهْلَ
 النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمَنْ لَهُ نَعْلَانِ وَشِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ جَهَنَّمَ يَغْلِي
 مِنْهُمَا دُمَاعُهُ، كَمَا يَغْلِي الْمِرْجَلُ، لَا يَرَى اَنْ أَحَدًا مِنْ اَهْلِ النَّارِ اَشَدَّ عَذَابًا
 مِنْهُ، وَاَنَّهُ اُهَوْنُهُمْ عَذَابًا) هيو اشترين سزادانى نه هلى دۆزه خ رۆژى قيامه ت
 که سيکه دوو (نه عل) سۆلى له ناگر له پى ده کرى، ميشكى به هويانه وه
 ده کولتى وه کوو چۆن مه نجه لى سمر ناگر ده کولتى، وا گومان ده برى کهس
 به نه ندازه ي نهو سزاي به نيشو توند نيه، وه لى نهو له هه موو دۆزه خيه کان
 عذابى سوکتره.

جا وه نه بى نهم هه ر شيه ي ثايه ته که تايه ت بى به مونا فيقه کانو کهسى تر
 نه گرته وه، به لکو موسولمانى راستاليش ده گرته وه. نه وانيش خدق وايه،
 پيکه نينيان که مو گريانيان له ترسى خودا زۆر بى، نه وه تا:
 تيرمى ذى فرموده يه کى پيغه مبهر ﷺ ده گيرته وه که ناراسته ي هاوه لانى
 کرده، فرموده تى: (وَاللّٰهُ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا اَعْلَمَ لَصَحَّحْتُمْ قَلِيلًا، وَلَبَكَيْتُمْ
 كَثِيرًا، وَلَخَرَجْتُمْ اِلَى الصُّعَدَاتِ تَجَارُونَ اِلَى اللّٰهِ تَعَالٰى، وَاللّٰهُ لَوَدِدْتُ اَنْتِ
 كُنْتِ شَجَرَةً تُعْضَدُ) سويندم به خودا نه وه ي من ده يزانم نه گمر نيه وه
 بتانزانايه کهم بى ده که نينو زۆر ده گريانو ده چوونه سمر ريگه و بانان له خودا

ده‌پانده‌وه ده‌نورانه‌وه. وه‌لله‌ی من بۆ خۆم پی‌م خوش بوو دره‌ختیک
بومایه بپرامایه؟!

مه‌نع کردنی مونا‌فیکان له‌هاوبه‌شیکردنی جیهادو مه‌نع کردنی

پی‌غه‌مبه‌ر له‌وه‌ی نویژ له‌سه‌ر مردوو بکا

فَإِنْ رَّجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَعِذْهُمْ لِمُخْرُوجٍ فَقُلْ لَّنْ تَخْرُجُوا

مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ

أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تَصِلْ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّتَّ

أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا

وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾ وَلَا تَعْجَبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ

اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

ده‌ریاره‌ی هاتنه خواره‌وه‌ی نه‌م نایه‌ته نیمام نه‌حمه‌دو بوخاریو تیرمی‌دیو

هی تریش فەرمووده‌یه‌کیان له‌ئیننو عه‌بباسه‌وه گه‌پراوه‌ته‌وه، ده‌لێ: بیستم

عو‌مه‌ر ده‌یگوت: کاتێ عه‌بدوللای کۆری ئوبه‌ی مه‌رد، بانگی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ

کرا بۆ نه‌وه‌ی نویژی له‌سه‌ر بکا، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ته‌شریفی له‌سه‌ری راهه‌ستا بۆ

نه‌وه‌ی نویژی له‌سه‌ر بکا، عو‌مه‌ر ده‌فه‌رموی: عه‌رزێ پی‌غه‌مبه‌رم کرد وتم:

قوربان چۆن جه‌نابت نویژ له‌سه‌ر دوژمنی خودا؛ عه‌بدوللای کۆری ئوبه‌ی

ده‌که‌ی که‌واو وای گوت، فلان روژ نه‌وه‌ی گوتو فلان کات نه‌وه‌ی گوت. خو

خودا نه‌ی لێ کردوی که‌ نویژ له‌سه‌ر مونا‌فیکان بکه‌ی! پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ

زه‌رده‌خه‌نه‌ی هاتێ و منیش زۆرم گوت. نه‌مجار فەرمووی: عو‌مه‌ر! وازم لێ

بێنه! نه‌من بۆ خۆم سه‌ریشک کراوم، پی‌م گوتراوه ﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ نه‌گه‌ر بزانم: له‌حه‌فتا

زیاد بکهم خودا لییان خوش دهی له حهفتا کمره تم زیاتر داوای لیخو شبوون بۆ ده کردن.

نه مجار نوژی له سهر کردو له گهل تهرمه که دا رویشتهو له سهر گۆره که ی وهستا، تا شیردرایه وه عومهر دهلی: بهراستی من جهساره تم کردو خۆم زۆر پی نازابوو. سویندم به خودا زۆری پی نه چوو نه م دوو ئایه ته نازل بوون، تیتر لهودوا تا له دونیا ده چوو نوژی له سهر دوو پروو نه ده کرد!

زوری زۆری کتیبه تهفسیره کان نه م ریوایه تمو ریوایه تی تریان له م باره وه هیئان، به لام بهراستی نه مه جیگای هه لوئسته یه و پتویستی به لی ورد بوونه وه هه یه.

ههر بۆیه زۆر له زانایانی ئیسلام وه کوو قاضی نه بو به کری باقلانی و نیمامولحه ره مه یزو نیمام غه زالی و هی تریش پییان وایه: نه م حه دیشه صه حیج نه، چونکه له چهند رویه که وه دژایه تی له گهل مانای ئایه ته که ده کا.

۱- نوژ کردنی پیغه مبه ر ﷺ له سهر عه بدوللای کوری توبه ی کراوه به هوی هاتنه خواره وه ی ئایه ته که، ده ی سییاقی قورئانو ریز کردنی ئایه ته کان به ناشکرا نه وه یان لی وهرده گیری: که نه م ئایه ته له غه زای ته بووک دا هاتونه خواری، عه بدوللای کوری توبه ی سالی پاش غه زای ته بووک مردوه.

۲- عومهر که ده لی: چون نوژ له سهر تهرمی دوژمنی خودا ده که ی خودا نه ی لی کردووی: که نوژ له سهر مونافیقان بکه ی، نه وه ده گه یه نی که نه ی به که پیش مردنی عه بدوللای کوری توبه ی بووه، ده ی ههر قسه که ی عومهر که دوا یی ده لی: نوژی له سهر کردو له گهل تهرمه که ی دا رویشته ... نه مجار پهروه ردگار ئایه تی ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ...﴾ ناره خواری، نه وه ده گه یه نی که ئایه ته که پاش مردنی کوری توبه ی هاتوته خواری، نه مه ش دژایه تیه کی ناشکراو روونه له نیوان ده قی ریوایه ته که دا.

۳- فهرموده ی پیغه مبه ر ﷺ که ده فهرمو ی: خودا سه ریشکی کردوم له وه دا داوای لیخو شبوون بۆ مونافیقان بکهم یان نا! نیشکال پهیدا ده ی، چونکه سه ریشکی کاتی که ده بوو که ئایه ته که به صه راحه ت نه وه ی تیدا نه بوایه:

که خودا لیان خوش نایی، به لām نه وه تا: له نایه ته که دا به ناشکرا ده فرموی: ﴿إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ که و ابو (او) بۆ ته خیر نه بۆ ته سوییه، جوداوازی نیوان (ته خیر) و ته سوییه) ش ناشکرایه.

له باره ی نوژ کردنی پیغه مبر ۱۱۱ له سر تهرمی عه بدولای کوری نویه ریوایه تی تریش هه ن له نیبو عومره وه، له جابیره ده ریوایه ت کراوه. نه بو یه علاو هی تریش له نه نه سه وه ریوایه تیان کردوه: که پیغه مبر ۱۱۱ وستی نوژ له سر تهرمی عه بدولای کوری نویه بکا، جویریل نه یه یشت و فرموی: ﴿وَلَا تَصْلُحْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ نه م ریوایه ته نه وه ده گه یه نی: که پیغه مبر ۱۱۱ نوژی له سر نه کردوه. بۆ چاره سه ری دژایه تی نیوان ریوایه ته کان هه ندیک له زانیان ریوایه تی بوخارییان په مند کردوه، هه ندیکیان وستیویانه ته وافق بخه نه نیوانیان و توویانه: مه به ست به (الصلاة) له ریوایه تی عومره دا، هه روا له ریوایه تیکی تر دا که له عه بدولای کوری عومره وه ده گیرد ریته وه به مانا دوعا و داوی له خوشبو نه، یان مه به ست نه وه یه: وستی نوژی له سر بکا و جویرانیل نه یه یشت! به هه ر حال پیوسته نه وه بزانیان: که نایه ته که مانایه کی گشتی تر ده گه یه نی و فراوان تره له مانا تایه تییه کی ریوایه ته کان ده گه یه نن.

ماموستا (سید قطب) ده فرموی: نایه ته که بنه مایه ک له بنه ماگانی ریزو ته قدیر له یاسای کۆمه لی موسو لمانانی تیکۆشهر له پینا و بیرو باوه ردا ده چه سپینی، داوی نه وه ده کا چاویژشی نه کری له به خشی نی دیارده ی ریزو ته قدیر بۆ نه وانه ی خو له جیهاد و تیکۆشان ده شیرنه وه، راحت و نوشتن له سیه ردا به سر تیکۆشازو جیهاد له پینا و نایینی خودا دا هه لده بژیرن، ته رازوی ریزو ته قدیر هه و لۆ تیکۆشان و پابه ند بوونه به فرمانی خودا و نامۆژگاری پیغه مبری خودایه، ته قوا و خودا په رستییه.

نه مجار داوی نه م بهر کۆله ده ریا ره ی هۆی ناز لیبوونی نایه ته کان دی نه وه سر راته کردنی نایه ته کان. ده فرموی: ﴿فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ

فاستأذنوك للخروج ﴿ ۱ ﴾ نهی پیغه مبدری خوشه ویست! ته گهر خودای تو لهغه زای ته بیوک توی گه یاندوه بۆ مه دینه و نه و کۆمه له مونا فیکه ت چاوپیکه وتنه وه که خۆیان پاش داوه و ناماده ی غهزا نه بوون، - وه کوو قه تاده ده لی: دوانزه پیاو بوون- داوایان لی کردی بۆ غهزایه کی تر ره گه لت که ون، و یستیان هاویه شی بکه ن نه تو له روانگه ی ته میی کردن و سزادانیانه وه ﴿ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا ﴾ پشیان بلی: ئیه نیت به هیچ شیوه یه ک جار یکی تر هاوپییه تی من ناکه نو له گه لم نایه نو له سه نگه ری ئیمه دا ئیه شه پر له دژی دوژمنان ناکه ن، ئیه نه و پیاو نه ن شه ره فو ریزی جیهادتان به ریکه وی.

نه مجار پهروه ردگار بایسی نه وه دینیتسه وه و ده فرموی: ﴿ اَنكُم رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ ﴾ ئیه یه که مجار پالده نه وه و خوشاردنه وه له جیهادتان هه لپژاردو به بی عوزرو بیانوی ره و خۆتان پاش داو نه هاتن بۆ غهزا، سویندی به درۆتان خواردو راستگو نه بوون، دلخۆشو ته پرده ماغ بوون به خۆپاشدانو هاویه شی نه کردن، به لکو به وه شه وه نه ده وه ستان خه لکانی تریشان هه لده نا بۆ خۆپاشدانو هاویه شی نه کردن، که وایی ﴿ فَاَقْعُدُوا مَعَ اخِلَافِنِ ﴾ دانیشنو پالی لی بده نه وه له گه ل نه و مونا فیکانه ی خۆیان پاش داوه و له جیهاد خۆیان شاردۆته وه، یان دانیشن له گه ل پیره ژنو ئافره تو مندالو په که وته کان، ئیه پیاو جیهاد نه نو نه و شه ره فته تان پی نادری! نه رکی پارێزگاری کردن له تایینی خودا شکۆمهن دییه که شانی ئیه هه لی ناگری!!

نه مجار پهروه ردگار فرمان به پیغه مبدر ﴿ ۲ ﴾ ده کا: که دووره به ریزی ته وار له کۆمه لی مونا فیکان رابگه یه نی، نوێ له سه ر مردویان نه کاو ناماده ی به خاکسپاردنیان نه بی و داوای لیخۆشیوونیان بۆ نه کا. ده فرموی: ﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلَى اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهٖ ﴾ به هیچ شیوه یه ک نوێ له سه ر مردویان مه که و ناماده ی به خاکسپاردنیان مه به و له سه ر گۆریان رامه وه سته و دوعای تارامی و خۆراگریان له سه ر وه لامی فرشته بۆ مه که! نه بو داوودو حاکمو به زار له نیمامی عوسمانه وه ریوایه تیان کردوه: ده فرموی: هه رکاتی پیغه مبدر له به خاکسپاردنو داپۆشینی ته رمی مردوو دهبه وه له سه ر

گۆرہ کدی رادہ و ہستار دیر فرمود: (استغفروا لأخیکم وسلوالہ التثبیت فانہ
الآن یسأل) داوای لیخوشبوون بۆ نەم براییەتان بکەن و داوای خۆراگری و جوان
وہ لامدانەوہی بۆ بکەن بیگومان ئیستاتەو پرسیاری لی دەکری.

ثابەتە کە بەروونی ئەوہ دەگەیدەنی کە نابێ نوێژ لەسەر تەرمی کافر بکری،
نەمە حوکمیکی گشتی یەو ھەرکەسێ مونا فیق بێ نابێ موسولمان نوێژی
لەسەر بکا. نابێ نامادە ی بە خاک سپاردن و داپۆشینی بێ، نابێ زیارەتی گۆری
بکا، نابێ دوای لیخوشبوونی بۆ بکا.

نەمجار پەرورەدگار ھۆکاری نەھی کردن لە نوێژ لەسەر کردنیان
راوەستان لەسەر گۆریان و دعا بۆ کردنیان روون دەکاتەوہ و دەفرموی:
﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ چونکە بیگومان
ئەوانە بروایان بە ھەبوونی خودای تاکو تەنیا نیە، نینکاری پیغەمبەراییەتی
پیغەمبەر دەکەن و سووریون لەسەر ئەو بێ پروایی یەیان بە کافری مردوون و کە
دونیایان بە جێ ھێشتووە بێ ئیمان بوون، لە ھالەتی یاخی بوون و سنوور
شکینی دا بوون کە مەرگ یەخە ی پێ گرتوون.

ھەر و ھا چونکە نوێژ کردن لەسەر مردو و شەفاعەت بۆ کردن و راوەستان
لەسەر گۆری ریز لیگرتنە بۆ. دە ی کافرو فاسق شایانی ریزو تەقدیر نین.

نەمجار پەرورەدگار نەھی لە پیغەمبەر کرد: کە بپێ دیاردە ی رابواردن و
ژیانخۆشی مونا فیقەکان سەرنجی رانە کێشن و بە لایەوہ پەسند نەبن، لەبەر
چاوی جوان نەبن و دلی بۆیان لی نەدا، دەفرموی: ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ
وَأَوْلَادُهُمْ﴾ با مال و سامانی فرەیان و منداڵی زۆریان سەرەنجی تۆ
رانە کێشی و تۆ سەرسام نەکا. ئەوہ خێر و خۆشی و بەختەوہری نیە پێیانراوہ،
﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا﴾ بیگومان پەرورەدگار دە یەو ی بەو
مال و منداڵی کە پێی داو لە دنیا دا سزایان بدا، مال و سامانیان ھۆی سزا و
عذابیانە لە دنیا دا، ماندو دەبن بە کۆکردنەوہ و پارێزگاریکردنی، ھەمیشە
لە دلەراوکی دان و غەمی بە دەستھێنان و لەکیس چوونیانە، دوایی موسولمانان
لەشیوہی زە کات و باربوو کردنی جەنگ دا لییان دەستین، موسولمانان پێی

بهیژ دهن نهوان پتیان ناخوشه، مندالو خزم کهسیان لهشپرو جهنگ دا ده کوژینو بهیژوژن. ﴿وَتَرْهَقْ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ گیانیان ده ریچی نهوان له حالئ کوفرو پیدینی دابن، خساره تمندی دونیار قیامت دهیژو نهوهش گهورهترین خساره تمندیو مالویرانییه.

لهوه پشرو لهم سوړهدها نایهتیکي تر بهم مانایه رابوردو ده فرموی: ﴿فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقْ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ التوبه/ ۵۵.

تییینی نهوه ده کری نایهتهکه نهوه ده گهیدنی که نابئ موسولمان نوژ لهسر تهرمی کافرو مونافیق بکا، نابئ نامادهی به خاکسپاردنو له گورناتیان بی، بهلام نایته بهلگهی صدیح لهسر نهوه که پیوسته نوژ لهسر تهرمی موسولمان بکریو نامادهی بهریکردنو به خاکسپاردنی بی. بهلکو حوکمی نهوه له فرموده ی پیغه مبر وهرده گیری لهم بارهوه فرموده ی صدیح زورن، یدکیک لهو فرمودانه نهوه فرموده ییه که نیمامی موسلیم له جابیری کوری عهبدوللاوه ریوایهتی کردوه ده فرموی: (إِنَّ أَخَا لَكُمْ قَدْ مَاتَ فَقُومُوا فَاصْلُوا عَلَيْهِ) برایه کتان (مدهستی نه جاشیه) مردوه خوتان ناماده بکهن نوژی لهسر بکهن. جابیر دهلی: ههستاینو خومان کرد بهدوو ریزو نوژی مردوومان لهسر کرد.

نهوه هورهیره ده گیرپتهوه ده فرموی: پیغه مبر ﷺ ههوالئ له دنیا ده چوونی نه جاشی راگیانده لهو روژه ی تییدا مردبوو، موسولمانانی برد بو شونیی نوژ کردنو جوار جار ته لاهو نه کبهری فرموو.

له لایه کی ترهوه زانایانی نیسلام کوکن لهسر نهوه: که دروست نیه نوژ لهسر تهرمی موسولمانان نه کری، ههندیک به لایانهوه فهرزی کیفایهیه.

برئ له زانایان فرموویانه: له گورنارو شاردهوه ی تهرمی موسولمان وه کوو نوژ لهسر کردنی وایهوه فهرزی کیفایهیه.

ههلبهته نایهتهکه نهوه ی لی وهرده گیری: که راههستان لهسر گوری مرئی موسولمان تا ده شیردرتهوه، شتیکی باشه...! پیغه مبر ﷺ لهسر

گۆری مردووی موسولمان راده‌وه‌ستا تا ده‌شیردرایه‌وه! دوعای زمانپراستی و وه‌لامدروستی بۆ ده‌کردو ده‌پارایه‌وه له‌خودا که له‌وه‌لامی فریشته‌کانی دین بۆ لای نه‌شله‌ژێ!

عه‌بدوللای کۆری زویه‌یر نه‌گهر مردوێک ده‌مرد له‌سهر گۆره‌که‌ی راده‌وه‌ستا تا ده‌شیردرایه‌وه.

له‌سه‌حیحی موسلیم دا هاتوه: عه‌مری کۆری عاص رضی الله عنه له‌کاتی سه‌ره‌مه‌رگ دا وه‌سیه‌تی کرد وتی: که خه‌ستانمه‌ گۆره‌وه‌و داتان پۆشیم، که‌میێک گۆل و خۆل له‌سهر گۆره‌که‌م به‌رز بکه‌نه‌وه، نه‌مجار به‌نه‌ندازه‌ی نه‌وه‌ی و شترێک سه‌رپرزو گۆشته‌که‌ی دابه‌ش بکه‌ن لای گۆره‌که‌م به‌ینه‌وه‌ بۆ نه‌وه‌ی که‌میێک به‌ینه‌وه‌ سه‌رخۆ و بزانه‌م چۆن وه‌لامی فریشته‌کان ده‌ده‌مه‌وه. جه‌ماوه‌ری زانایان کۆکن له‌سهر نه‌وه: که له‌سهر جه‌نازه‌ چوار جار نه‌للاهو نه‌که‌م ده‌کری. داره‌قوطني له‌نوبه‌ی کۆری که‌عه‌به‌وه ریایه‌ت ده‌کا ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله فرموی: (ان الملائكة صلت علی آدم، فکبرت علیه اربعاً، وقالوا هذه سنتکم یا بني آدم).

ئیزن وه‌رگرتنی سه‌رانی نیفاق بۆ خۆدزینه‌وه له‌جیهادو

ئاماده‌باشی موسولمان بۆ جیهاد

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

پاش ته‌وی په‌ره‌دگار ته‌وی روون کرده‌وه: که دو‌وپوه‌کان فرتو قیلو بیانوی ناپه‌وا ده‌دۆزنه‌وه بۆ خۆپاشدان له‌چوون بۆ غه‌زا له‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر دا، به‌شوێن ته‌وه‌دا هه‌لوێستیکی تریان ناشکرا ده‌کا، ته‌ویش ته‌وه‌یه: هه‌رکاتی ئایه‌تی‌ک نازل ببی باسی ئیمان و جیهادی تیدا بی، خاوه‌ن مال و سامان و به‌تواناکان دا‌وای ئیزنی نه‌چوون بۆ غه‌زا ده‌که‌نو ده‌یان‌ه‌وی هاویه‌شی جیهاد و تیکۆشان نه‌که‌ن، دا‌وا له‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌که‌ن که وازیان لی بێنی له‌گه‌ل پرو پیرۆزنو که‌م ته‌نداه‌و شەلو سه‌قه‌ته‌کان بمێننه‌وه. ده‌فرموی:

﴿وَإِذَا أَنْزَلْتُ سُورَةً أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذِنَكَ أُولُو الْقُلُوبِ مِنْهُمْ﴾ هه‌رکاتی سو‌ره‌تیکی قورئان یان هه‌ندیکی نازل ببی، فرمانیان پی بکا به‌ئیمانیه‌یان به‌خوداو به‌پیغه‌مبه‌رو به‌زیندوبوونه‌وه دا‌وایان لی بکا له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ر دا بچن بۆ جیهاد و تیکۆشان، خاوه‌ن سامان و به‌تواناکان دا‌وای روخسه‌ت لی ده‌که‌ن که وازیان لی بێنی هاویه‌شی جیهاد و تیکۆشان نه‌که‌نو خۆپاش ده‌ن ﴿وَقَالُوا: ذُرْنَا مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ ده‌لێن: ته‌ی پیغه‌مبه‌ر! وازمان لی بێنه‌ با ئیمه‌ له‌گه‌ل ئافره‌تو په‌که‌وت‌ه‌و مندا‌لو بی هیزه‌کان بمێننه‌وه!!

ئاده‌میزاد دوو پێپن، دوو جۆرن، دوو سروشتن: پێپی دو‌وپووسی و له‌رزۆکی و خۆیستی و ریسوایی، پێپی پروا پته‌وانو به‌هێزو تواناو خۆپاگران، پێپێک ده‌یان‌ه‌وی خۆ له‌جیهاد بدزنه‌وه خۆپاش بده‌ن رازین به‌که‌وده‌نی و نزمی! پێپێک راست‌لو خۆ به‌خشو فیدا‌کارو نه‌فس به‌رزو خاوه‌ن هه‌لوێست، ئاماده‌ن خۆیان فری بده‌نه‌ نار ناگه‌وه، چاو نه‌ترسو و به‌هه‌رزو پروا پته‌وو فرمان‌به‌ردارو گوێ بیست!!

هه‌ر که سو‌ره‌تی‌ک دێته‌ خواری فرمانی به‌جیهاد و تیکۆشان له‌خۆگرته‌بی ده‌وله‌مه‌ندو له‌ششاخو به‌تواناکان دێنه‌ پێشه‌وه نه‌ک بۆ چوون بۆ غه‌زا و خۆیه‌خت‌کرنو به‌جیه‌یه‌نی ته‌رکی سه‌رشانیان، به‌لکو بۆ خۆپاشدان و خۆدزینه‌وه، رازین له‌گه‌ل ئافره‌تو بی نه‌واو شەلو سه‌قه‌ته‌کان دا حلیب بکړن، ته‌وانه (حیزی حیزی و سه‌لامه‌تی) و خۆیستو ته‌نپه‌رستن، هه‌ستی پیا‌وه‌تی و سه‌ربه‌ستی و ئازادیان تیدا نیه، ترسنۆکو له‌رزۆکو و به‌روخاون!

نموندی نہم نایہتہ نایہتیکی ترہ: کہ دہفرموی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا: لَوْلَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ؟ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ، وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ، رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ محمد/۲۰.

نہم مونافیقہ ترستوکانہ نایانہوی بہرگری لہنایینو مالو نیشتمانو ناموسو شہرف بکن، ہستیان مردوہو بی شعورن ﴿رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ رازی بوون بہوہ: کہ لہکمل ژنو ژال دا بمیننہوہ، رازی بوون کہ وہکوو پیرہژنو پدککوتہکان کہ نہرکی جیہادیان لہنہستو دا نیہ مامہلہیان لہکمل بکری، نہمہش نہوپیری ترستوکیو زہلیلیہو نہفسی بہرز قیزی لی دہکاتہوہ! ہوی نہم ترستوکیو ناپایویہیان نہفامیو نہزانییہ ﴿وَطَبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ دلیان مؤر کراوہ، پیروردگار دلی مؤر کردوون بہہوی نہچوونیان بو شہزاو خویاشدانیان لہجیہاد، دلیان داخراوہ ہیچ نووری عیلہو زانیاریو ہیدایہت وہرناگری، وایان لی ہاتوہ لہہیچ حالی نابن، نازانن چ بہرژوہندی سوودی نہوانی تیدایہ. نہنجامی بدہن، نازانن چ شتیگ زبانی بو نہوان ہدیہ خوی لی پیارژن، حکمتو نہینی نہوہ نازانن بچی خودا فہرمانی بہجیہاد کردن کردوہ!

نہمجار پیروردگار بہرامبیریو پیگرتنیک لہنتیوان وہزعی مونافیقانو موسولمانان دہکاو سہرودریو پیاوہتی خوداپہرستان دیاری دہکاو، تاکامو سہرہنجامیان، پاداشی باشو بہمراز گہیشتیان روون دہکاتہوہو دہفرموی: ﴿لَكِنَّ الرِّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ بہلام پیغہمبہرو موسولمانانی شوینکوتووی، جیہاد دہکہنو خوناشرنہوہ، بہمالو بہگیان تامادہی جہنگو بہرگریکردن لہنایینو ولاتو مالو گیان، تامادہن لہرتیازی نایین دا خویان بہخت بکن، نہرکی سہرشانی خویان جی بہجی دہکہن. لہدونیا دا بہمراز گہیشتیونو سہرکوتنی خویانو تیشکانی دوژمنانیان دہستکوت بوو ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ نہو موجاہیدہ تیکوشمرانہ خیرو بیرو دنیاو قیامہتیان

ده‌ستگیر بوو، خوشی و کامرانی و سه‌روه‌ری همدو جیهانیان ده‌سکهرت،
سهرقرازو به‌مراد گه‌ییش‌توو خۆسانن، به‌پیچ‌ه‌وانه‌ی دوورپوه‌کانه‌وه که
خه‌ساره‌تمه‌ندی همدوو جیهان بوون!!

﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ پمروه‌ردگار ناماده‌ی کردوه بۆ ئهو موسولمانه‌ خودا پیدوانه
باغ و باخاتی وا که به‌ژیر دره‌خته‌کانیان دا جوگه‌و جۆبار ده‌کشینو بۆ هه‌تا
هه‌تایی له‌و خوشی و له‌زه‌ته‌ دا ده‌گوزه‌رینن! به‌راستی ئهو رابواردنو له‌زه‌تو
نیعمه‌ته‌ جۆراو جۆرانه‌ی پییان ده‌دری به‌مراز گه‌ییش‌تنیکی فره‌ مه‌زنه‌و پله‌و
پایه‌و شکومه‌ندی‌یه‌کی بی وینه‌یه!!

دوورپویی عه‌ربه‌ ده‌شته‌کییه‌کانو ئیزن وه‌رگرتنیان بۆ

نه‌چوون بۆ جیهاد

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ

كَذَّبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَسَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

ده‌رباره‌ی هاتنه‌ خواره‌وه‌ی ئه‌م نایه‌ته‌ خه‌حاک ده‌لی: ئهو کۆمه‌له‌
پیری عامیری کوری (الطفیل) بوون، هاتنه‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر ﷺ و تیان:
ئهی پیغه‌مبه‌ری خودا! ئیمه‌ له‌گه‌ل تو غه‌زامان کرد له‌و کاته‌دا عه‌ربه‌
ده‌شته‌کییه‌کانی هۆزی طه‌ی په‌لاماری مالو مندالی داوین، مالاتو که‌لو
په‌لیان بردوین ده‌ترسین: نه‌گه‌ر له‌گه‌لتا بی‌ین بۆ جیهاد دووباره‌ نه‌وان بیان
هۆزی تر تالانمان بکه‌ن! پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمووی: (سیغنینی الله عنکم)
خودا من بی‌ ناتاج ده‌کار پیویستم به‌ئیه‌ نیه‌.

موجاهید ده‌لی: نه‌وانه‌ چه‌ند که‌سیک بوون له‌هۆزی غه‌طه‌فان عوزریان
هینایه‌وه‌ خودا عوزری لی قبول نه‌کردن.

موناسەبەیی ئەم ئایەتە بەهێ پێشموە ئەوێه: پەرورەدگار لەو پێش
تەحوالی دوو پووە دانێشتوە کانی مەدینەیی بەیان کرد، ئەمجار بەشوێن ئەوەدا
حالی چۆنیەتی عەرەبە دوو پووە دەشتەکییەکان شی دەکاتەو و دەفەرموی:
﴿وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکییانە
هاتنە لای پێغەمبەر و داوای ئیزنی لێ دەکەن رێگەیان بەدا نەچن بۆ غەزای
تەببوک، پێغەمبەر ﷺ فەرموی: خودا بەسەر هەوایی ئێوەدا ئاگاداری
کردوو و دەزانم مەبەستان چێ و خودا بێ ئاتاجی کردووە لە یارمەتی ئێوە و
پێوێستیم پێتان نێه.

ئێبنو عەبیاس دەفەرموی: ئەم کۆمەڵە بیانووەکیان راست بوو،
پێغەمبەر ﷺ برۆی پێکردن. رێوایەتی تریش هەن ئەو دەچەسپێنن کە درۆیان
کردو و بیانویان نەبو و پێغەمبەر ﷺ برۆی پێ نەکردن. ﴿وَقَعَدَ الَّذِينَ
كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خۆیان لە جیهاد پاش دا ئەو تاقمەیی خودا و
پێغەمبەریان بە درۆ خستنەو، بەروکەش خۆیان بە خاوەن باوەر داوە ناو لە دل دا
کافر بوون، ئەمانە وەک بۆ غەزا نەچوون نە هاتن عوزریش بێننەو. ئەوانە
ئەو مونا فیکە عەرەبە دەشتەکییانەن کە عوزریان نەهێناوە، بەبێ عوزرو
بەهانه خۆیان پاش داو نەچوون بۆ جیهاد.

﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ لەو بەهولاو ئەوانەیی
کافرو مونا فیقن، ئەوانەیی خودا و پێغەمبەریان بە درۆ خستنەو بە درۆ عوزریان
هێناوە، یان ئەوانەیی عوزریان نەهێناوە، سزای بەتیش و توندیان توش دی،
لەدو نیا دا بەکوشتن و برین لە قیامەتیش دا بەئاگری دۆزەخ!!

لَهُو مَوْسُوْلَمَانَانَهی جیهادیان لہسہر نیہ

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا

يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا

أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَرْحَرًا أَلَّا يَجِدُوا

مَا يُنْفِقُونَ ﴿١٢﴾

دہریارہی ہاتنہ خوارہوی تہم نایہتانہ، ٹیبینو تہبی حاتم لہزہیدی
کوری ٹایبتہوہ دہگیرتہوہ دہفرموئی: خہریکی نووسینہوہی سورہتی
(براءۃ) بووم، پینووسم لہسہر گوئچکہم دانابوو فہرمانمان پیکرا بچین بو
غزا، پیغہمبہر ﷺ چاوہروانی سروش بوو بوی بی، لہو کاتہدا کوئریک ہاتہ
خزمہتی و تی: تہی پیغہمبہری خودا! من چی بکہم چاوم نابینئ کوئرم؟ نیتہر
نایہتی ﴿لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ...﴾ ہاتہ خوارئ.

بہلام بو نایہتی ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ...﴾ سئ ہوکاری ہاتنہ
خوارہوہ باس کراون:

۱- ٹیبینو تہبی حاتم لہٹیبینو عہیاسہوہ ریوایت دہکاو دہفرموئی:
پیغہمبہر ﷺ فہرمانئ بہخہلک کرد: کہ خوئامادہ بکہنو لہتہکیا بچن بو
غزا، کوئریک لہہاوہلان ہاتنہ خزمہتی، عہدوللای کوری موغہفقہلی
موزہنییان تیدا بوو، وتیان: تہی پیغہمبہری خودا! ولاغی سواریمان بو
پیدا بکہ دیین بو غزا پیغہمبہر ﷺ فہرموئی: ہیچم دہست ناکہوی
ٹیوہ سوار بکہم بہدل شکاوی گہرانہوو دہگریان، پییان ناخوش یوو نہچن
بو غزا، تیشوو ولاغی سواریمان دہست نہکوی. نیتہر پہروہردگار نایہتی
﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ...﴾ ہی نارہہ خوارئ عوزری لی
قبول کردن.

۲- موجهید دهلی: تهوانه سئی برابوون: مهعقل، سووهد، (النعمان) ی کوری موقرین. داویان له پیغه مبهی کرد که خوفو نه علیان بۆ دابین بکا، پیغه مبهی ﷺ فرمووی: (لَا أَحَدٌ مَّا أَحْمَلُكُمْ عَلَيْهِ).

۳- حهسهنی به صری دهلی: ته نایه ته ده رباره ی ته بو موسای ته شعری هاوه لانی هاتوته خواری، هاته لای پیغه مبهی ﷺ داوی شتیکیان ده کرد هه لیان گری، لهو کاته دا پیغه مبهی ﷺ تووره بویسو فرمووی: (وَلَلَّهِ مَا أَحْمَلُكُمْ وَلَا أَحَدٌ مَّا أَحْمَلُكُمْ عَلَيْهِ).

هه لیه ته په یوه ندی ناشکراو روون ههیه له نیتوان ته نایه ته و نایه ته کانی پیشوودا، تهو ته: داوی تهو ی په روهر دگار هه ره شه ی لهوانه کرد: که بیانو ده دۆز نه وه و به درۆ ده له سه خویان له چوون بۆ جیهاد ده دزنه وه، باسی تهوانه ده کا که عوزری شهرعییان ههیه تهو راده گهیه نی: که تهو خاوه ن عوزرانه جیهادیان له سهر فهرز نیه! چونکه نیسلام نایینی ئاسانکاری ئاسانخوازیه، به گۆره ی توانا ته رک ده خاته سهرشانی ره ره وانی، تهوانه ی توانای چوون بۆ جیهادیان نیه کهم نه نداو کوئرو نه خوشن، یان تیشوو پیداوستی جهنگیان بۆ دابین ناکری، عوزریان ره وایه و نه چوونیان قبووله. ده فرمووی: ﴿لَيْسَ عَلَى الضَّعْفَاءِ﴾ چوون بۆ غهزا واجب نیه له سهر بی هیزو پیرو که فته کار ﴿وَلَا عَلَى الْمَرْضَى﴾ ههروه ها له سهر نه خوشو کهم نه نداو کوئرش جیهاد فهرز نیه، ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرْجٌ﴾ ههروه ها جیهاد له سهر تهوانه واجب نیه که پیداوستی جیهادیان بۆ دابین ناکری. ﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ به مخرجی نیمانی تهو او پتهویان به خودا هه بی، شوئن نامۆزگاری پیغه مبهی بکهون، به نه یینی و ناشکرا پا به ندی فرمانی خودا بن، حه قناس بسو حه قخوازانیان خوش بوئی، به ره ره وه ندی گهلو ولات به ریزن، جاسووسی و خیانه ته له ولات نه کهن، پپو پا گه نه دی دژ به نیسلام بلاو نه که نه وه.

نیمامی موسلیم فرموود دهیه کی له ته میمی (الداری) یه وه گپاوه ته وه ده لی: پیغه مبهی ﷺ فرمووی: (الَّذِينَ النَّصِيحَةُ، قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ) واته: نایین بریتییه له نیخلاص، هاوه لان عمرزیان کرد: نیخلاص بۆ کی؟ نه ی پیغه مبهی خودا. فرمووی: نیخلاص بۆ خودا و به ندایه تی بۆ کردنو خوشو یستنی، خۆندنه وه ی

قورئانو تیفکرین له‌مانای نایه‌ته‌کانزو کاریپکردنی، خوشبوستنی پیغه‌مبه‌رو شوینکه‌وتنی په‌یامه‌که‌ی. ئیخلاص بۆ فەرمان‌ده‌وایی موسولمانانو پشتگیری لی کردنیانو ئیخلاص بۆ جه‌ماوه‌ری موسولمانان نه‌ودیه: رینگای حقیان نیشان بداو هه‌ولی پتموکردنی ریزه‌کانیان بدا.

﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ﴾ هیچ رێبازو بیانوێک نیه چاکه‌کاران سزا بدرن، لۆمه‌یان بکری، که بیانوی شرعییان هه‌بی بۆ نه‌چوون بۆ غه‌زاو له‌ماله‌وه‌ دانیشن، تاوانبار نابزو گوناهیان ناگاتێ! بۆ که‌س نیه تاوانیان پال بدا به‌کورتی و پوختی هه‌موو نه‌صیحه‌تکارو راستالو موخلیصێک بۆ خوداو بۆ پیغه‌مبه‌ری خودا موحسینو چاکه‌کاره، که‌س رایه‌ی ناکه‌وی چاکه‌کار به‌گیر بیتی و بیخاته به‌ر لیپرسینه‌وه‌و سه‌رزه‌نشت کردن!

﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ﴾ په‌روه‌ردگار لیخوشبوونی زۆره‌ بۆ نه‌و خاوه‌ن عوزرو چاکه‌کارانه‌و بۆ که‌سی تریش که وه‌ک نه‌وان بن.

﴿رحیم﴾ خاوه‌ن سۆزو به‌زه‌یی زۆره، هه‌رگیز زیاد له‌تواناو ده‌سه‌لات نه‌رک ناخاته سه‌ر که‌س. به‌لام یاخی بوو مونا‌فیه‌کان تا توبه‌ نه‌که‌نو واز له‌تاوانو دووروویی نه‌هینن خودا لییان خوش نابێ. ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ هه‌روه‌ها تاوانو هه‌ره‌ج له‌سه‌ر نه‌و که‌سانه‌ نیه که ناماده‌باشی چوون بۆ جیهادیان تیدایه‌و به‌لام ولاخی سواری و تیشوو چه‌کیان ده‌ست ناکه‌وی، بژنوی مالو مندالیان دا‌بین نه‌کردوه، به‌تایبه‌تی نه‌وانه‌ی هاتنه‌ لای تو نه‌ی پیغه‌مبه‌ر! بۆ نه‌وه‌ی ولاخی سواری و تیشوویان بۆ دا‌بین بکه‌ی و له‌گه‌لتا بین بۆ جیهادو پیت گوتن: تیشوو ولاخی سواریم ده‌ست ناکه‌وی بتانده‌می، به‌مه‌ه دلیان ته‌نگ بوو ده‌ستیان کرد به‌گریانو زۆریان پی ناخوش بسو: که شه‌ره‌فی به‌شداری کردنی جیهادیان له‌کینس ده‌چی و ناتوانن له‌گه‌ل سوپای نیسلام وه‌ری بکه‌ون. ناماده‌ی جه‌نگ بن.

موحه‌مه‌دی کوری تیسحاق له‌باسی غه‌زای ته‌بووک دا ده‌لی: چه‌ند پیانوکی موسولمان هاتنه‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر ﷺ که به‌گرینوێک به‌ناویانگن. هه‌وت زه‌لامی نه‌نصاری ه‌ی تریش بوون: (سالم بن عمیر) و (علی بن زید) و (ابو لیلی عبدالرحمن بن کعب) و (عمرو بن الحمام بن

الجموح) و (حرمی بن عبد اللہ) و (عیاض بن ساریۃ الفزاری) ہزارو نہ دارا بوون کہ پیغہ مبہر ﷺ پیئی فرمویں: ہیچم دہست ناکہوی سوارتان بکہہ ناتوانم پیوستیتان دابین بکہم ﴿تَوَلَّوْاْ وَاعْنِیْہُمْ تَغِیْضُ مِنْ الدَّمْعِ حَزَنًا اِلَّا یَجِدُوْا مَا یَنْفِقُوْنَ﴾ کڑو مہ جلیسی پیغہ مبہریان بہ جی ہیشت، چاویان فرمیسی دہرشتو بہ کومل دہ گریانو دل تہنگ بوونو خہو بہزارہ دایگرتبون، چونکہ توشو پیداوستی جہنگیان دہست ناکہوی.

ثیبنو نہبو حاتم لہ حسہنی بہ صریہوہ ریوایت دہکا، دہلی: پیغہ مبہر ﷺ فرموی: (لقد خلفتم بالمدينة اقواما، ما انفقتم من نفقة، ولا قطعتم وادیا، ولا نلتم من عدونہا الا وقد شرکوکم فی الاجر) نہی ہارہ لان! ثیوہ لہ مہدینہ کومہ لیکتان بہ جی ہیشتوہ، ثیوہ ہیچ بڑو مالو سامانیکتان نہ بہ خشوہ، ہیچ دڑو شیو ریگاہہ کتان نہ بریوہ، ہیچ بہ لاماردانیکی دوڑمنتان نہ نہجام نہ داوہ ہیچ زہ بریکی کاریگرتان لہ دوڑمن نہ داوہ، نیلا نہو کومہ لہ بہ جیماوہ ہاویہ شتانزو پاداشی وہ کوو ثیوہ پان مہیہ. نہ مجار پیغہ مبہر ﷺ نایہتی ﴿وَلَا عَلَی الدِّیْنِ اِذَا مَا اَتَوْکَ لِتَحْمِلْہُمْ قُلْتَ لَا اَجِدُ مَا اَحْمِلْکُمْ عَلَیْہِ﴾. خوتندہوہ.

لہ ریوایتیکی تردا کہ موسلیو بوخاری لہ نہ نہ سہوہ ریوایتیان کردوہ دہ فرموی: پیغہ مبہر ﷺ فرموی: (ان بالمدينة اقواما ما قطعتم وادیا، ولا سرتهم سیرا الا وهم معکم، قالوا: وهم بالمدينة؟ قال: نعم، حبسهم العذر) لہ ریوایتی نیمام نہ حمہد دا دہلی: (حبسهم المرض).

بہ یارہہتی خودا ۱۹۹۸/۸/۱۱ لہ پاکنویسی جزمی دہیہم بووہوہ،

بہ ہش بہرگی پیئجہہتی تہ فسیری رہوان تہواو بوو.

سلیمانسی / کہرہکی ماموستانیان

پیرستی سەرەباسەکان

بابەت	لایەرە
چۆنیەتی دابەشکردنی دەسکەوتی جەنگ	۳۲۰
زۆرکردنی موسوڵمانان لە پیش چاوی کافرەکان و بەکەم پیشاندانی کافرەکان لەبەرچاوی موسوڵمانان!	۳۲۵
یادکردنی خەداو خۆراگری لەبەرەرامبەر دوزمن و گۆڕاڤیری بۆ فەرمان	۳۳۰
دەست بەرەڵاکردنی شەیتان لە کافرەکان لەکاتی تین بۆ ھاتن دا	۳۳۶
بەھیلاککردنی کافرەکان وەک بەھیلاککردنی فیرعەون لەبەر خراپەکارییان	۳۴۳
مامەڵەکردنی موسوڵمانان لەگەڵ وادە شکیان و ئەوانە ی دیاردە ی پەیمان شکیانیان ئی دەردەکەوی	۳۵۲
خۆنامادەکردن بۆ جەنگ دژی دۆزمنان و داوینکردنی پێویستیاتی جەنگ بە گۆڕە ی توانا	۳۵۸
ھەلبژاردنی ناشتو یە کخستنی نەتەو و ھەڵنانی موسوڵمانان بۆ جەنگ	۳۶۱
مەرجی بەدیل کردن و فیدیە ئی وەرگرتنیان و سوود ئی وەرگرتنیان	۳۶۹
پۆلین کردنی موسوڵمانانی سەردەمی پێغمەبەر ﷺ لە روانگە ی ئیمانینان و کوچکردنەو	۳۸۰
سوورەتی التوبة	۳۹۴
ھەڵوەشانەو ی پەیمانی موشریکەکان و راگەیانانی شەر دژیان	۴۰۲
پێویستبوونی شەرکردن دژی موشریکەکانی عەرەب لەھەر کوێیە ک بن	۴۱۱
پەنادان رەواییە	۴۱۶
ھۆکارەکانی دەستبەرداریبوون لە پەیمانی موشریکەکان و شەرکردنیان لە دژیان	۴۲۱

لاپه ره	بابه ت
٤٢٤	سهره نجامی موشریکه کان یان تۆبه کردنو موسولمان بوونه یان شهرو کوشتنه
٤٣٣	هه لئانی موسولمانان بو جهنگان دژی موشریکه پهیمان شکیته کان
٤٣٩	به تاقیرکرنه وهو له بوته دانی موسولمانانو پاک کردنه وه یان له بیگانهو چلکاو خۆر
٤٤٢	ئاوه دانکردنه وهو تازه کردنه وهی مزگه وته کان
٤٤٨	گه وهی ئیمان به خوداو به رۆژی قیامهتو گه وهی جیهاد له پیتاوه ئایینی خودادا
٤٥٣	وازه یان له دۆسیه تیکردنی باوکو براو خاوه خیزانی کافرو هه لبراردنی ئیمانو جیهاد به سهر ههشت شت دا
٤٥٧	پهروه ردگار له چهنده هه لو مهرجیک داو له چهندهان شوین دا کۆمهگی به موسولمانان کردوه
٤٦٦	یاساگردنی مهسجید و لجه رام له موشریکه کان
٤٧١	جهنگان دژی خاوه نامه کان
٤٧٨	بیرو باوه ری خاوه نامه کان
٤٩١	شیوه و چۆنیهتی مامه له کردنی مالو قه شه کان له گه ل خه لکدا
٤٩٩	پیکهاته ی سا ل بریارو نه ندازه کیشی خودادا، شه رکردن له گه ل هه موو موشریکه کانو جه را مکردنی زیاد کردنی مانگ
٥٠٦	هه لئانی موسولمانان بو جیهادو هه ره شه کردن له وازه یان لی مو عجیزه ی نه شکه وتی حیرا
٥١٥	نه فیری عام بو جیهاد له پیتاوه خودادا
٥١٦	خۆپاشدانی دوو رووه کان له چوون بو غه زای ته بووکو شیوه ئیزن وه رگرتنیان
٥٢٣	به لگه له سهر خۆپاشدانی دوو رووه کان به ی عوزری رهوا، زیانی چوونیان بو جهنگ

لاپەرە	بایەت
۵۲۷	برووییەکان موناڤیقەکان بۆ دواکەوتن لە غەزای تەببووک و ناپاکییان بەرامبەر موسوڵمانان
۵۳۳	بووچەلبوونەوهی خێرو خیراتی موناڤیقەکان و بەفیر و چوونی نوێزو خوداپەرستییان
۵۳۹	سوێندخواردنی دووروووەکان و هەڵدانی هەل وەدەستەینانیان بۆ تانەو تەشەردان لە پیڤەمبەر ﷺ
۵۴۴	ئەو هەشت لایەنە زەکاتیان بەسەردا بەش دەکری
۵۶۵	ئەزیزەتدانی پیڤەمبەر ﷺ لەلایەن دووروووەکان و راستکردنەوهی بۆچوونەکانیان
۵۶۹	رەوشتی ئەو دوورووانە خۆیان لە غەزای تەببووک پاش دابوو
۵۷۵	رەوشتی دووروووەکان و سزای قیامەتیان
۵۸۴	رەوشتی موسوڵمانان و پاداشی قیامەتیان
۵۸۹	جیهاد و تیکۆشان دژی کافرو موناڤیقەکان
۵۹۸	درۆزنی موناڤیقەکان و بی‌وادهو بەلێنییان و چیرۆکی تەعلەبە
۶۰۲	تانەو تەشەری موناڤیقەکان لە موسوڵمانان و خوداش لێیان خۆش نابێ
۶۰۶	موناڤیقە خۆپاشدەرەکان لە چوون بۆ غەزای تەببووک دڵخۆشبوون بە نەچوونەکەیان
۶۱۰	مەنع کردنی موناڤیقان لە هاوبەشی کردنی جیهاد و مەنع کردنی پیڤەمبەر لەوهی نوێز لەسەر مردووێان بکا
۶۱۶	ئیزن وەرگرتنی سەرانی نیفاق بۆ خۆدزینەوه لە جیهاد و ئامادەباشی موسوڵمان بۆ جیهاد
۶۱۹	دووروویی عەرەبە دەشتەکییەکان و ئیزن وەرگرتنیان بۆ نەچوون بۆ جیهاد
۶۲۱	ئەو موسوڵمانانە جیهادیان لەسەر نیە